Journal of Roi Kaensarn Academi

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 8 ฉบับที่ 4 เมษายน 2566
Vol. 8 No. 4 April 2023

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 8 ฉบับที่ 4 ประจำเดือนเมษายน 2566

วัตถุประสงค์

Journal of Roi Kaensarn Academi เป็นวารสารวิชาการ ราย 1 เดือน (ปีละ 12 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม, ฉบับที่ กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 3 มีนาคม, ฉบับที่ 4 เมษายน, ฉบับที่ 5 พฤษภาคม, ฉบับที่ 6 มิถุนายน, ฉบับที่ 7 กรกฎาคม, ฉบับที่ 8 สิงหาคม, ฉบับที่ 9 กันยายน, ฉบับที่ 10 ตุลาคม, ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน, และฉบับที่ 12 ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิชาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ Journal of Roi Kaensarn Acadami ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทรรศนะและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือทรรศนะความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

เจ้าของ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่
บจก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่
เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190
https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index
E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.ธีร์ดนัย กัปโก	ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมชาย ปโยโค	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.หอมหวล บัวระภา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.สมพงษ์ เกษานุช	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.พรชัย เจดามาน	นักวิชาการอิสระ
ผศ.ดร.กุลจิรา รักษนคร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.ภูมิภควัธจ์ ภูมพงศ์คชศร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ผศ.ธีระวัฒน์ หินแก้ว	วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
พระมหาพิสิฐ วิสิฏฐปณฺโญ,ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.รัชดา ภักดียิ่ง	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ดร.ลักขณา อินทร์บึง	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ดร.สาคร มหาหิงค์	นักวิชาการอิสระ
ดร.อดิศร หนันคำจร	นักวิชาการอิสระ
ดร.กิตติพงษ์ พิพิธกุล	นักวิชาการอิสระ
ดร.ภานุวัฒน์ กิตติกรวรานนท์ รัตนพิมลพลแสน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ดร.ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์	นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวนิราวรรณ บุตรจันทร์	ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

สารบัญ

บทความวิจัย

➜**รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** 1

คณัฐชนน จันทร์ฟ้าเลื่อม

➜**อิทธิพลของประสิทธิภาพการดำเนินงานและความได้เปรียบในการบริหารที่มีต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย** 24

ประสิทธิ์ รุ่งเรือง และ สุธนา นาคฉาย

➜ **การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของทีมวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย** 36

กฤษฎา ปาณะเสรี และ พัชรมน รักษพลเดช

➜**การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน : กรณีศึกษา กลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ 14 ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์** 56

นิวัฒน์ สาระขันธ์

➜**รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุชาวต่างชาติ : กรณีศึกษาหญิงไทยเมียฝรั่ง** 71

สุพรรษา จิตรสม และ นิตย์ บุหงามงคล

➜**การพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ** 87

ณรัฐ สวาสดิ์รัตน์

➜ **การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิค KWL Plus** 103

ปัทวรรณ วัฒนไชย

➜ **การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู** 117

อลงกรณ์ อัศวโสวรรณ, อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล และ อรอุมา เจริญสุข

➜**การศึกษาความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง** 133

ณัฏฐภาส พรมมา และ อุมาพร งามมีฤทธิ์

➜**การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างสรรค์ละคร เรื่อง ทุ่งบางเขน** 144

ธีรตา นุ่มเจริญ, อริศรา สร้อยปทุม, ชลธิฌา สุขสนิท, อภิญญา ดิลกจาตุรนต์, ฐิติพร พรหมมาศ, ณัฐกานต์ เพ็งสุพรรณ และ ผกาทิพย์ ทองมาก

➜**การสร้างภาพลักษณ์เกย์แบบใหม่ผ่านน้ำเสียงผู้เล่าในวรรณกรรมเรื่องฤดูหลงป่า** 161
อรทัย เพียยุระ, มารศรี สอทิพย์ และ อุมารินทร์ ตุลารักษ์

➜**การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย** 174
นิอร ดาวเจริญพร และ รุ่งฤทัย รำพึงจิต

➜**การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย** 192
สุพรรษา สุวรรณชาตรี, นัจญมีะ งีะสมัน และ ธีระยุทธ รัชชะ

➜**การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เรื่องมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1** 207
กฤษฎิ์ เพียรมาก และ ธิติยา บงกชเพชร

➜**ผลการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเอง ตามแนวคิดอภิปัญญาการเรียนรู้แบบร่วมมือทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6** 226
วรปภา เทศประสิทธิ์, นิราศ จันทรจิตร และ พิจิตรา ธงพานิช

➜ **การจัดการความสุขและระดับความสุขในเวชศาสตร์วิถีชีวิตของผู้สูงอายุ ในตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น** 239
ธีรพงษ์ รุ่งวิวัฒน์ศิลป์

➜**การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครู** 250
นลินทิพย์ คชพงษ์

➜**การวิเคราะห์ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์** 268
เมษา นวลศรี และ กุลชาติ พันธุวรกุล

➜**ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย** 283
อัศวเทพ อากาศวิภาต, สุจินดา เจียมศรีพงษ์ และ ภัทรพร พงศาปรมัตถ์

➜**ลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสาและผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสา ที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส** 303
พรรณภา ส่งแสงแก้ว, ฐาศุกร์ จันประเสริฐ และ นริสรา พึ่งโพธิ์สภ

➜**รูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม** 321
อรชุมา ด้วงช้าง

➜ **การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3** 343

ฉัตรปวีณ์ ธนัตนัคพันธ์, พิจิตรา ธงพานิช และ สฤษดิ์ ศรีขาว

➜**การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม** 361

ภานุพันธ์ จินาวรณ์, สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ และ จารุวรรณ เขียวน้ำชุม

➜ **การประเมินการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการให้บริการประชาชนขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู** 379

ปวรวรรณ เชื้อไพบูลย์, กฤษดา ประชุมราศี

➜ **The hybridity of Singapore English : A case study of stylistic variation across two situations** 399

Piyathat Siripol

➜ **A New Model of Diminutive Guide Camp to Develop Students' English-Speaking Skills: A Case Study of Grade 9 Students at Niyomsilpanusorn School in Wichain Buri District of Phetchabun Province** 410

Sapolachet Prachumchai, Preecha Sriraungrith, Nikhom Yokanya, Samran Thaongoen and Ricky Lemons

➜**ระบบการพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** 425

พุทธิพงษ์ สงวนนาม และ กาญจน์ เรืองมนตรี

➜**ความรู้ทางสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษ ในการพัฒนาความสามารถด้านการออกเสียงคำศัพท์ของนิสิตวิชาเอกภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยทักษิณ** 446

วไลพร ศาสนประดิษฐ์

➜ **The Merger of Urban and Rural Basic Medical Insurance on Health-Seeking Behaviors of the Elderly in Guangyuan City, Sichuan Province** 464

Songcheng Wu, Thammarat Marohabutr, Penchan Pradubmook Sherer

➜**กลวิธีการใช้ภาษาไทยในการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทย : การศึกษาตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์** 475

ชญานิน บุญส่งศักดิ์ , ขนิษฐา ใจมโน, บุญเหลือ ใจมโน และ สุชาดา เจียพงษ์

➜**แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง** 490

วรรณวิภา ไตลังคะ, มยุรี ศิริยม, สถาพร ภูสุวรรณ์, ณัฐพันธ์ ดู่ขึ่ง และ นิสิตา สุขสถิต

➜**รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา** 506

เจนวุฒิ บุญชูพงศ์, ณรงค์ พิมสาร และ เสวียน เจนเขว้า

➜**กลวิธีการบริโภคสื่อประเภทแอปพลิเคชันของกลุ่มผู้รับสารชายชอบชาย กรณีศึกษา แอปพลิเคชันฮอร์เน็ต** 523

ณัฐวิโรจน์ มหายศ และ กฤติเดช พุธวัฒนาภรณ์

➜**รูปแบบการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อการดำเนินงานกระบวนการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ต** 539

โสภาพรรณ ไชยพัฒน์

➜**คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers กรณีศึกษา : เกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น** 556

กฤษณา มาตรวังแสง และ ปานปั้น รองหานาม

บทความวิชาการ

➜**การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้ความคิดเชิงออกแบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษา** 572

นภาภรณ์ เจียมทอง และ เปรมพล วิบูลย์เจริญสุข

➜ **ประโยชน์ของการปรับสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว** 587

วริศรา กลมทุกสิ่ง และ พรพจน์ วิรุฬห์ธนวงศ์

ภาคผนวก 596

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Model of Development for Characteristics of the Teachers in the 21st Century Under the Office of the Basic Education Commission

คณัฐชนน จันทร์ฟ้าเลื่อม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Kanatchanon Junfaluem
Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : Kanatchanon_Jun@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) สร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) ศึกษาผลการการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานงานวิจัยนี้ใช้รูปแบบของการวิจัยและพัฒนา(R&D) โดยศึกษาตัวอย่างที่ดี (Best practice) จำนวน 3 แห่ง แล้วยกร่างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ประเมินรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ด้วยการสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ และทำการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ และระยะที่ 4 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 โดยทดลองใช้กับครูผู้สอน จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบประเมินความพึงพอใจหลังใช้รูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ และทำการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1)องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะของครูผู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 37 ตัวชี้วัด และความเหมาะสมขององค์ประกอบในระดับมากที่สุด 2) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันโดยรวม อยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และ 4) ผลการพัฒนาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า ครูผู้สอนมีผลการพัฒนาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21

* วันที่รับบทความ : 7 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 19 มกราคม 2566; วันตอบรับบทความ : 20 มกราคม 2566
Received: January 7, 2023; Revised: January 19, 2023; Accepted: January 20, 2023

หลังพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนา; คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21; ครูผู้สอน

Abstracts

A model for developing teachers' characteristics in the 21st century under the jurisdiction of the office. Board of Basic Education The objectives of this research were to study : 1) the components and indicators of teacher characteristics in the 21st century, 2) to study the current and desirable conditions for the development of teacher characteristics in the 21st century under the Office of the Basic Education Commission, 3) create a model for developing teacher characteristics in the 21st century under the Office of the Basic Education Commission and 4) An experimental model for the development of teacher characteristics in the 21st century under the Office of the Basic Education Commission. This research uses the form of research and development (R&D). Evaluate the model by 9 experts with a group seminar based on experts in terms of accuracy feasibility, suitability and usefulness. Data were analyzed by means of standard deviation for quantitative data and analyzing the content for qualitative data. Phase 4 studied the results of using the 21st century teacher's character development model by experimenting with there were 50 teachers. The tools used for data collection were questionnaires, interview forms, and manual assessment forms satisfaction assessment form after using the model Analyze the data by finding the mean, standard deviation for quantitative data and conducting content analysis for qualitative data.

The results showed that; 1) Components and indicators for the characteristics of teachers in the 21st century consisted of 5 elements, 37 indicators and the suitability of the components at the highest level. 2) The results of the study of the overall current condition of the council were very much and the conditions most desirable by each side. 3) The model for developing the characteristics of teachers in the 21st century was at the highest level in all aspects. and 4) the results of applying the model to teachers. It was found that teachers had higher after-development results in 21st century teacher characteristics than before. The teachers were satisfied with the use of the development model for the development of teacher characteristics in the 21st century under the Office of the Basic Education Commission at the highest level.

Keywords: Development Model; Characteristics Of Teachers In The 21St Century; Teachers

บทนำ

การพัฒนาประเทศในด้านต่างๆนั้นควรที่จะต้องพัฒนาด้านการศึกษาเป็นลำดับแรกเพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอาให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีการเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้าน และบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาดังกล่าวคือ ครูนั่นเอง เพราะครูเป็นผู้นำที่มีหน้าที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้และการพัฒนาโดยชอบให้เกิดในตัวผู้เรียน เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเชิง

วิชาการ นำไปสู่การมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมทั้งการดำรงตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ดังนั้นการจะพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 2) จึงต้องพึ่งพาอาศัยครูที่มีคุณภาพ และความประพฤติที่ดี สามารถเป็นแบบอย่างให้แก่ศิษย์ได้

ในศตวรรษที่ 21 ได้มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย อันเป็นผลเนื่องมาจากการคิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทำให้เกิดเป็นโลกไร้พรมแดนขึ้นมา ผู้คนในยุคนี้จะสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างง่ายดาย มีการเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่การดำเนินธุรกิจและมีวิถีชีวิตที่เป็นอิสระและพึ่งพากันมากขึ้น เป็นสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ทำให้สังคมในปัจจุบันต้องการบุคคลที่มีความรู้มากขึ้นทั้งการคิดแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการติดต่อสื่อสารและการทำงานเป็นทีม อันจะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและยั่งยืน ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้ระบบการศึกษาประสบความสำเร็จประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลัก คือ1) คัดคนที่เหมาะสมมาเป็นครูและมีคุณภาพเพราะคุณภาพของครูคือหัวใจของการศึกษาที่มีคุณภาพ 2) พัฒนาครูให้เป็นผู้สอนที่มีประสิทธิภาพสามารถจัดการเรียนรู้และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน 3) สร้างระบบการสอนที่สามารถมั่นใจได้ว่าสามารถให้การสอนที่ดีที่สุดแก่เด็กทุกคนเด็กทุกคนมีความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ (ภราดา วิศิษฐ์ศรีวิชัยรัตน์, 2553 : 7) สำหรับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพครูต้องมีคุณลักษณะเป็นผู้ชี้แนะการเรียนรู้ (Leaning Coach) และเป็นตัวแทนตัวแทนในการนำผู้เรียนท่องเที่ยวไปสู่โลกแห่งการเรียนรู้ (Learning Travel Agent) ครูมีบทบาทเป็น (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 7) ได้กล่าวถึง สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้ 1) รู้และใช้เทคโนโลยีโดยจะต้องรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการประเมินผลให้ได้มาตรฐาน 2) มีความรู้ลึกตั้งแต่นโยบายระดับชาติที่จะปรับเปลี่ยนเกี่ยวกับหลักสูตรและการประเมินผลต้องมีความรู้ลึกในวิชาที่สอนและสามารถยืดหยุ่นได้หลากหลาย ต้องมีทักษะในการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้ 3) การสร้างความรู้จะต้องเรียนเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้หลักการกลยุทธ์การเรียนการสอนเกี่ยวกับไอซีทีจะต้องสามารถที่จะออกแบบชุมชนให้มีความรู้ไอซีทีเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทักษะการสร้างความรู้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง 4) มีภาวะผู้นำทั้งกับเพื่อนร่วมงานและชุมชน และ 5) มีการพัฒนาวิชาชีพครู โดยมีการทดลองอย่างต่อเนื่องและใช้ไอซีที เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ครูในยุคศตวรรษที่ 21 คือ ครูในยุค 4.0 จะต้องมีความรู้กว้างไกลในเทคโนโลยี

การศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 มีความเหมาะสมมากที่สุดทั้งด้านสาระสำคัญ, ด้านจุดประสงค์, ด้านเวลา, ด้านดำเนินกิจกรรม และด้านสื่อและอุปกรณ์ และความเหมาะสมของโปรแกรมฝึกอบรม (ธมล เกลียวกมลทัต, 2562 : 566-579) การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเพื่อวิเคราะห์ และการนำระเบียบวิธีวิจัยมาใช้คือการวิจัยแบบผสานวิธีในรูปแบบการผสมผสานอย่างเท่าเทียมกันตามลำดับก่อนหลัง (สุนันท์ สีพาย, 2562 : 246-263)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีภารกิจในการจัดและส่งเสริมการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ 1) จัดการศึกษาก่อนระดับประถมศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนอายุ 4-5 ปี ให้ได้รับการพัฒนาความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมอย่างเต็มศักยภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีความพร้อมในการเข้าเรียนรับประถมศึกษา 2) จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาให้กับนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับทุกคนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร 3) จัดการศึกษาดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีทักษะเพียงพอในการประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ยังมีภารกิจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2560-2679) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560–2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560–2579) ยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายที่ 2 ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดจำกัดความสามารถในการแข่งขันที่ปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการและผลการประเมินความสามารถด้านการอ่าน (Read Test :RT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการทดสอบวัดความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National: NT) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O–NET) และการนิเทศยกระดับคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2562 โดยภาพรวมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ยังต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านคุณภาพคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สุขภาพพลานามัยของนักเรียน กายภาพโรงเรียน ห้องเรียน และสัมพันธภาพที่ดีที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของครู บุคลากร ประกอบกับ การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและสอดคล้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ โดยสืบเนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 (COVID-19) ทำให้สถานศึกษาทั่วประเทศไม่สามารถเปิดการเรียนการสอนได้ตามปกติ กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นตรงกันว่า“การเรียนรู้ทางการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” จึงร่วมกันจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์วิกฤตโควิด–19 ผ่านการเรียนการสอนทางไกล โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบกับการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา พบว่า คุณครูส่วนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการสอน ขาดทักษะในการใช้อุปกรณ์ ICT (Information and Communication Technology บริบทที่ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่ส่วนกลางกำหนดมาให้ ร่วมทั้งความรู้ความเข้าใจในบทเรียนออนไลน์ โอกาสการเข้าถึงแหล่งข้อมูลในด้านต่างๆ การจัดการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป ครูผู้สอนจึงเป็น ผู้ขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาที่สำคัญ ที่ต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญในทุกๆด้าน

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้เป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของครูให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสาร

1.2 แบบประเมินร่างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สังเคราะห์เอกสาร

2.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ของผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน มาวิเคราะห์และปรับปรุงองค์ประกอบหลักและตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและพึงประสงค์คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

2. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น สัมประสิทธิ์ แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

2.1.2 ร่างแบบสอบถามโดยใช้ประเด็นขององค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากผลการศึกษาในระยะที่ 1 มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

2.1.3 นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.1.4 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์ความสอดคล้องด้วยวิธีการหาค่า IOC รายข้อซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ต้องมากกว่า 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 97) โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 1.00

2.1.5 ปรับปรุง แก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จัดทำแบบสอบถามและนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 คือ โรงเรียนในเมืองจตุรพักรพิมาน จำนวน 40 คน

2.1.6 นำข้อมูลที่ได้จากการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ หาค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) โดยค่าที่ยอมรับได้ต้องมากกว่า 0.80 ขึ้นไป โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.98 มีค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 1.00 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.96 มีค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 1.00

2.1.7 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 สร้างและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2.2 การวิเคราะห์แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 4 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

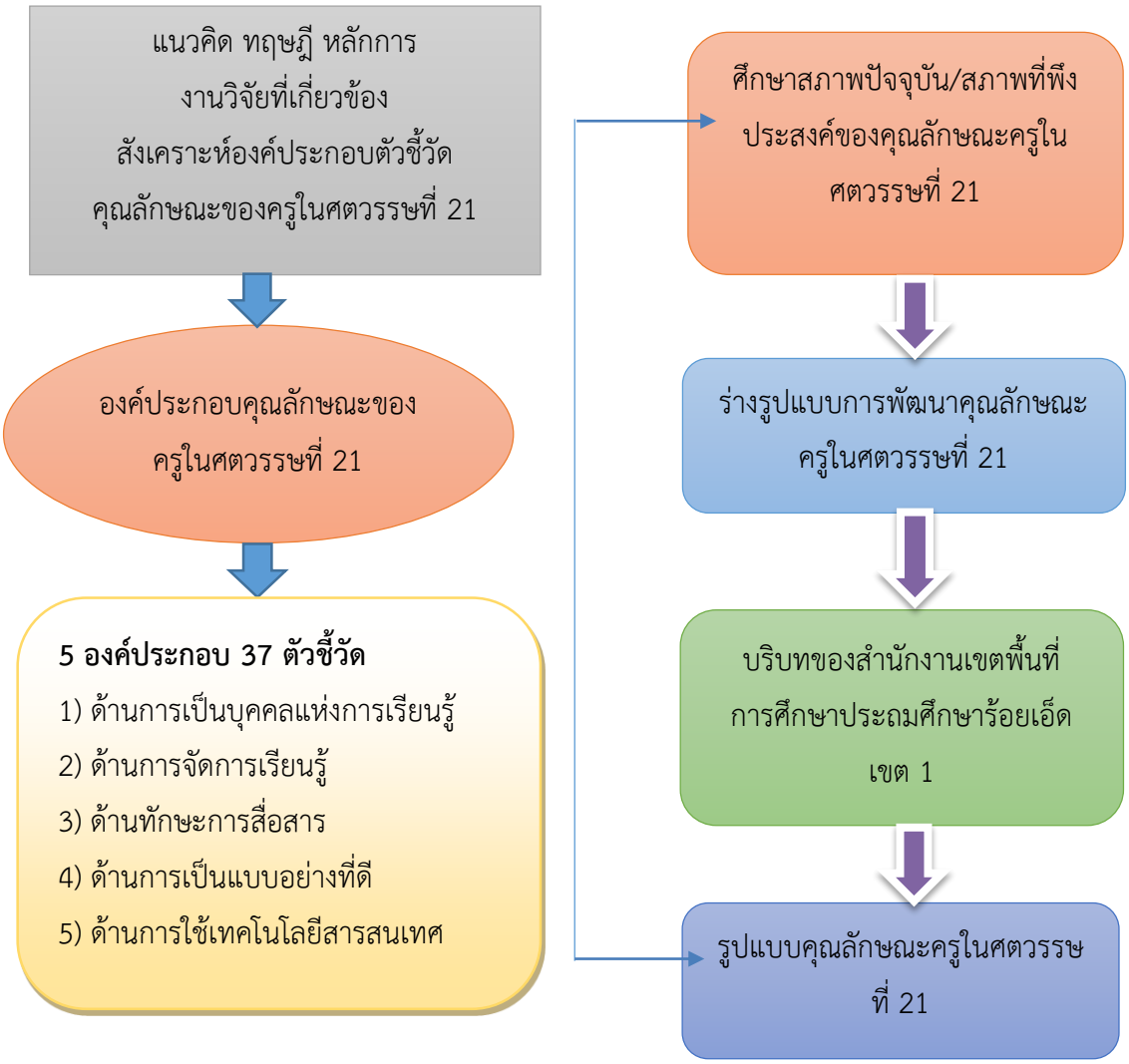
1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินการเข้าร่วมการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามกรอบองค์ประกอบของรูปแบบ

2. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดังนี้ 1) ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านทักษะการสื่อสาร 4) ด้านการแบบอย่างที่ดี 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สรุปได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ด้วยแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน รายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 โดยรวม

องค์ประกอบคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	**S.D**	ระดับความเหมาะสม
1.ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้	4.80	0.05	มากที่สุด
2.ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้	4.69	0.03	มากที่สุด
3.ด้านทักษะการสื่อสาร	4.64	0.02	มากที่สุด
4.ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	4.69	0.03	มากที่สุด
5.ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.70	0.03	มากที่สุด
รวม	4.80	0.05	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 โดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่ามีความเหมาะสม โดยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ คือองค์ประกอบด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านทักษะการสื่อสาร องค์ประกอบด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และองค์ประกอบด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์คุณลักษณะของครูผู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าความถี่และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	47	14.83
หญิง	270	85.17
รวม	317	100
2.วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	240	75.71
ปริญญาโท	76	23.97
ปริญญาเอก	1	0.32
รวม	317	100
3.ตำแหน่ง		
ครูผู้สอน	317	100
รวม		100
4.ประสบการณ์		
1-5ปี	83	26.18
6-10ปี	59	18.61
11ปีขึ้นไป	175	55.21
รวม	317	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบันแสะสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 317 คน จำแนกผู้ตอบแบบสอบถามตามเพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เป็นเพศหญิง ร้อยละ 85.17และเพศชาย ร้อยละ 14.83 ตามสำดับจำแนกตามผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษา ส่วนมากเป็นผู้มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 75.71 ระดับการศึกษาปริญญาโท ร้อยละ 23.97 ระดับการศึกษาปริญญาเอก ร้อยละ 0.32 ตามลำดับ จำแนกผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า เป็นครูผู้สอน ร้อยละ 100 จำแนกผู้ตอบแบบสอบถามตามประสบการณ์การสอน พบว่า ส่วนมากเป็นผู้มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 11 ปี ร้อยละ 55.21 ประสบการณ์การสอน 1-5 ปี ร้อยละ 26.18 ประสบการณ์การสอน 6-10 ปี ร้อยละ 18.61 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึ่งประสงค์ของคุณลักษณะของครูผู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์คุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบ คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้	4.20	0.02	มาก	4.65	0.03	มากที่สุด	0.11	4
2. ทักษะการจัดการเรียนรู้	3.59	0.06	มาก	4.68	0.02	มากที่สุด	0.30	3
3. ทักษะการสื่อสาร	3.46	0.06	มาก	4.64	0.07	มากที่สุด	0.34	2
4. การเป็นแบบอย่างที่ดี	4.47	0.03	มาก	4.78	0.03	มากที่สุด	0.07	5
5. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	2.88	0.05	ปานกลาง	4.66	0.02	มากที่สุด	0.62	1
รวม	**3.80**	**0.16**	**มาก**	4.66	0.02	มากที่สุด	0.28	

จากตารางที่ 3 สภาพปัจจุบัน คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก 4 องค์ประกอบ ระดับปานกลาง 1 องค์ประกอบ ทั้งหมดเมื่อเรียงลำดับค่าความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นด้านที่มีค่าสูงที่สุดและ ด้านทักษะการสื่อสาร เป็นด้านที่มีค่าในลำดับที่ 2 ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ มีค่าในลำดับที่ 3 ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีค่าในลำดับที่ 4 และด้าน มีการเป็นแบบอย่างที่ดี ค่าในระดับที่ 5 เมื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันแล้วแปลผลเป็นสภาพปัญหาจากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) พบว่าสภาพปัญหาของคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 เรียงตามลำดับ ดังนี้ องค์ประกอบด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นด้านที่มีปัญหามากที่สุด ($\bar{X}$ = 2.28) องค์ประกอบทักษะการสื่อสาร ($\bar{X}$ = 3.46) องค์ประกอบด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.59) องค์ประกอบด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.20) องค์ประกอบด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X}$ = 4.47) สภาพที่พึงประสงค์คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ เมื่อวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 เรียงลำดับ ดังนี้ องค์ประกอบการเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X}$ = 4.78) องค์ประกอบด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ทักษะการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.68) องค์ประกอบด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.66) องค์ประกอบด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.65) องค์ประกอบด้านทักษะการสื่อสาร ($\bar{X}$ = 4.64) และเมื่อศึกษาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็นตามตัวชี้วัด

ระยะที่ 3 สร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลจากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นในการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปตรวจสอบยืนยัน โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ด้วยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้รูปแบบฯ ฉบับปรับปรุง รายละเอียดดังภาพประกอบ 1

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.หลักการ

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการ คือ การพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมมีวิธีการพัฒนาครูผู้สอนที่หลากหลายและสามารถนำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติได้จริง

2.วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 37 ตัวชี้วัด

1ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

2.ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

3.ด้านทักษะการสื่อสาร

4.ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี

5.ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

5.สื่ออุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้

1.คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.แบบบันทึกการทำกิจกรรมของครู

3.แบบฝึกปฏิบัติ ใบงาน ใบความรู้

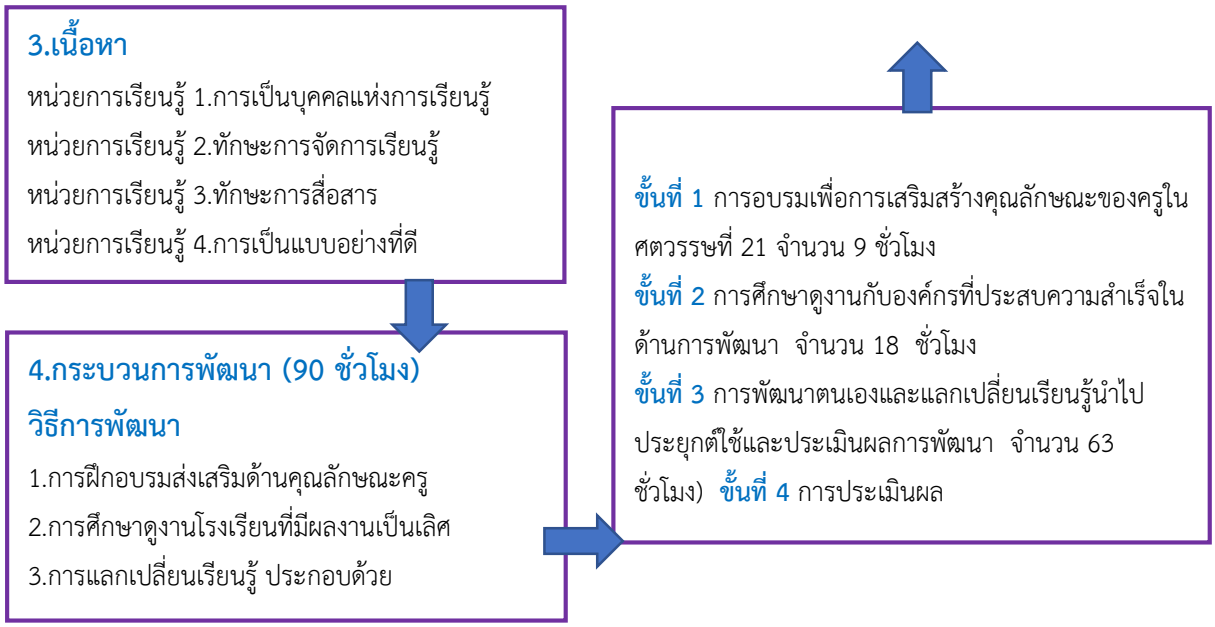
4.เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

6.การประเมินผล

1.ประเมินผลก่อนเข้าร่วมพัฒนา

2.ประเมินผลระหว่างเข้าร่วมพัฒนา

3.ประเมินผลหลังเข้าร่วมพัฒนา

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพประกอบ 1 รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ วิธีการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้ในศตวรรษที่ 21 โดยในกระบวนการพัฒนาจะมีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อม โดยการปฐมนิเทศครูที่เข้าร่วมพัฒนา ขั้นที่ 2 ดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ ขั้นที่ 3 เรียนรู้จากการปฏิบัติงาน ศึกษาดูงาน ขั้นที่ 4 ประเมินผล

ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 หลังการใช้รูปแบบของบุคลากรโรงเรียนทั้ง 10 โรงเรียน จำนวน 50 คน ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของครูต่อรูปแบบ การพัฒนาคุณลักษณะครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการประเมิน	ความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้			
1.ครูมีความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ	4.50	0.61	มากที่สุด
2.ครูมีความสนใจที่ศึกษาเรียนรู้สิ่งใหม่	4.56	0.54	มากที่สุด
3.ครูมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง	4.58	0.57	มากที่สุด
4.ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.54	0.54	มากที่สุด
5.ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์ที่หลากหลายและสามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม	4.58	0.57	มากที่สุด
4.ครูมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความกระตือรือร้นสนใจเสาะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ	4.60	0.53	มากที่สุด
7.ครูมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ	4.58	0.57	มากที่สุด
รวม	4.56	0.03	มากที่สุด
2. ด้านการจัดการเรียนรู้			
1.ครูมีการสร้างและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่	4.44	0.70	มากที่สุด
2.ครูมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.60	0.57	มากที่สุด
3.ครูมีทักษะในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ความชำนาญ อย่างใดอย่างหนึ่ง	4.56	0.50	มากที่สุด
4.ครูมีความสามารถในการใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม ผู้	4.56	0.50	มากที่สุด
5.ครูมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและใช้ผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	4.56	0.54	มากที่สุด
6.ครูมีความสามารถสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ	4.62	0.49	มากที่สุด
7.ครูมีการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย เพื่อแก้ปัญหา นักเรียนเป็นรายบุคคล	4.54	0.50	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
8.ครูมีการอบรมพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน	4.56	0.50	มากที่สุด
รวม	4.56	0.07	มากที่สุด
3. ด้านการสื่อสาร			
1. ครูมีทักษะในการฟังเพื่อเก็บ รวบรวมข้อมูล และสรุปผล	4.56	0.50	มากที่สุด
2. ครูมีทักษะในการฟังเพื่อสร้างสานสัมพันธ์ที่ดี	4.60	0.49	มากที่สุด
3. ครูมีทักษะการพูดที่ดีสามารถสื่อสารและจูงใจผู้เรียนได้	4.60	0.49	มากที่สุด
4. ครูมีความสามารถในการสื่อสารได้มากกว่า 2 ภาษา	4.49	0.77	มากที่สุด
5. ครูมีการอ่านเพื่อรับรู้วิทยาการที่ก้าวหน้าที่ทันสมัย	4.52	0.50	มากที่สุด
6. ครูมีการอ่านเพื่อแสวงหาความรู้ ค้นหาคำตอบ	4.50	0.58	มากที่สุด
7. ครูมีทักษะในการเขียน ใช้สัญลักษณ์ ภาษาในยุคดิจิทัล เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจ	4.50	0.54	มากที่สุด
8. ครูมีทักษะการเขียน อธิบายความ และนำเสนอเป็นแผนผังภาพได้	4.52	0.54	มากที่สุด
รวม	4.54	0.09	มากที่สุด
4.ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี			
1. ครูมีความเป็นภาวะผู้นำ กล้าคิดและแสดงออก	4.50	0.54	มากที่สุด
2. ครูมีความสำรวม ทั้งกาย วาจา ใจ	4.56	0.54	มากที่สุด
3. ครูมีทัศนติและค่านิยมที่ดีงามต่อวิชาชีพและผู้รับบริการ	3.56	0.54	มากที่สุด
4. ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์	4.65	0.49	มากที่สุด
5. ครูมีคุณธรรมจริยธรรม	4.58	0.54	มากที่สุด
6. ครูมีจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.68	0.47	มากที่สุด
7. ครูมีการแสดงออกทางบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่สามารถเป็นต้นแบบให้กับนักเรียนได้	4.68	0.47	มากที่สุด
รวม	4.60	0.03	มากที่สุด
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ			มากที่สุด
1.ครูมีทักษะด้านการคอมพิวเตอร์	4.56	0.58	มากที่สุด
2.ครูมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.56	0.58	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
3.ครูสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีออกแบบการเรียนการสอนได้เหมาะสม	4.50	0.58	มากที่สุด
4.สามารถใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ได้	4.58	0.50	มากที่สุด
5.ครูสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาวิจัยนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้	4.62	0.53	มากที่สุด
6.ครูสามารถใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้	4.54	0.54	มากที่สุด
7.ครูสามารถใช้เทคโนโลยีสร้างเครือข่ายประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองได้	4.62	0.49	มากที่สุด
รวม	**4.57**	**0.04**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4 พบว่าระดับความพึงพอใจรวมทุกองค์ประกอบ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.57 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 องค์ประกอบ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าเท่ากับ 4.58 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเท่ากับ 4.57 ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 4.56 และ ด้านการสื่อสาร มีค่าเท่ากับ 4.54 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 5 องค์ประกอบ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 4.56 ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 4.56 ด้านการสื่อสาร มีค่าเท่ากับ 4.54 และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีมีค่าเท่ากับ 4.58 และ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเท่ากับ 4.57

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยและพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21

ผลศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด ของคุณลักษณะของครูผู้สอน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 37 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ มีความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ มีความสนใจที่ศึกษาเรียนรู้สิ่งใหม่ มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรอบรู้ในศาสตร์ที่หลากหลายและสามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความ

กระตือรือร้นสนใจเสาะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ และมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชา 2) ทักษะการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ เป็นผู้นำทางด้านวิชาการ มีความสนใจที่ศึกษาเรียนรู้สิ่งใหม่ มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรอบรู้ในศาสตร์ที่หลากหลายและสามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความกระตือรือร้นสนใจเสาะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ มีการอบรมพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน 3) ทักษะการสื่อสาร ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ มีทักษะในการฟังเพื่อเก็บ รวบรวมข้อมูล และสรุปผล มีทักษะในการฟังเพื่อสร้างสานสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะการพูดที่ดีสามารถสื่อสารและจูงใจผู้เรียนได้ มีความสามารถในการสื่อสารได้มากกว่า 2 ภาษา มีการอ่านเพื่อรับรู้วิทยาการที่ก้าวหน้าที่ทันสมัย มีการอ่านเพื่อแสวงหาความรู้ ค้นหาคำตอบ มีทักษะในการเขียน ใช้สัญลักษณ์ ภาษาดิจิทัล เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจ และมีทักษะการเขียน อธิบายความ นำเสนอเป็นแผนผังภาพได้ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดีประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ มีความเป็นภาวะผู้นำ กล้าคิดและแสดงออก มีความสำรวม ทั้งกาย วาจา ใจ มีทัศนคติและค่านิยมที่ดีงามต่อวิชาชีพและผู้รับบริการ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการแสดงออกทางบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่สามารถเป็นต้นแบบให้กับนักเรียนได้ 5) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ มีทักษะด้านการใช้คอมพิวเตอร์ มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเลือกใช้เทคโนโลยีออกแบบการเรียนการสอนได้เหมาะสม ใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ได้ ใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาวิจัยนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้ ใช้เทคโนโลยีสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองได้

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ คุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีทั้งหมด 5 องค์ประกอบประกอบด้วย 1) เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 2) ทักษะการจัดการเรียนรู้ 3) ทักษะการสื่อสาร 4) เป็นแบบอย่างที่ดี 5) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ สภาพที่พึงประสงค์คุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และด้านทักษะการสื่อสาร ตามลำดับและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (PNI modified.= 0.62) รองลงมา คือ ทักษะการสื่อสาร (PNI $_{\text{modified}}$.= 0.34) ทักษะการจัดการเรียนรู้ (PNI modified = 0.30) การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (PNI modified =

0.11) และการเป็นแบบอย่างที่ดี (PNI modified = 0.07) ตามลำดับ จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ทุกองค์ประกอบที่ต้องเสริมสร้างให้แก่ครูผู้สอน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ไม่แตกต่างกันมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบัน การดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้นั้น เป็นเพราะครูขาด ความตระหนัก ในความรับผิดชอบ การแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับบริบทของสถานศึกษา ที่ขาดแคลนทรัพยากรในหลายๆด้านทั้งด้านบุคลากร ด้านสื่อ อุปกรณ์ ครูผู้สอนไม่ตรงกลุ่มสาระที่จบการศึกษามา มีปัญหาในการใช้สื่ออุปกรณ์ ครูหนึ่งคนรับผิดชอบหลายกลุ่มสาระ จึงทำให้กิจกรรมการสอนดำเนินไปไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร พร้อมทั้งการดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพต่ำลงและไม่ตรงกับเป้าหมายในการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ในหลายๆด้าน สอดคล้องกับงานวิจัย ของ พิชญาภา ยืนยาว และวุธ ธาดาตันติโชค (2561 : 99) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21ดำเนินการวิจัยแบบผสานวิธีด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณสำหรับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาของรัฐจำนวน 378 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและกรรมการสถานศึกษาจำนวน 1,476 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวัดมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 จำนวน 176 ข้อ ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ สกัดองค์ประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบหลักและหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉากด้วยวิธีแวร์ริแมกซ์ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของคุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 มี 12 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ 2) ผู้นำวิชาการ 3) บุคคลแห่งการเรียนรู้ 4) ผู้สอน 5) ที่ปรึกษา 6) ผู้สร้างนวัตกรรมหรือนักประดิษฐ์ 7 นักทฤษฎี 8) นักกิจกรรม 9) นักเทคโนโลยี 10) ผู้สร้างการเปลี่ยนในองค์การ 11) นักวิจัย และ 12 นักเรียนหรือนักศึกษา โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.55-0.84 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ทุกองค์ประกอบสามารถร่วมกันอธิบายคุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 69.57

ด้วยเหตุนี้การพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในทุกองค์ประกอบเพื่อให้ครูมีกระบวนการ ในการจัดการเรียนการสอน มีความสามารถ ทักษะ คุณลักษณะ ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ร่วมทั้งด้านจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสมในการเป็นแบบอย่างให้แก่ศิษย์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพของสังคมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในลำดับต่อไป

3. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนที่ 1 รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) เนื้อหา โดยเนื้อหาประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ทักษะการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ทักษะการสื่อสาร หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเป็นแบบอย่างที่ดี หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (4) กระบวนการพัฒนาจะใช้เวลา 90 ชั่วโมง ซึ่งแบ่งการพัฒนาออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการการเสริมสร้างคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 (9 ชั่วโมง) ระยะที่ 2 การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน (63 ชั่วโมง) ผู้เข้ารับการพัฒนาเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษาโดยฝึกคุณลักษณะโดยนำวิธีการพัฒนาที่ได้จากการอบรมมาใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 และระยะที่ 3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (18 ชั่วโมง) ผู้เข้ารับการพัฒนาจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยการศึกษาดูงานในสถานศึกษาจำนวน 3 แห่ง โดยการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่ได้จากการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 และการเรียนรู้สภาพจริง เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การศึกษา (5) สื่อ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ และ (6) การวัดและประเมินผล

ส่วนที่ 2 คู่มือหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย บทนำ หลักการวัตถุประสงค์ เนื้อหาของหลักสูตร โครงสร้างการจัดกิจกรรมพัฒนา กิจกรรมการพัฒนา แนวทางการจัดกิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ทั้งนี้รูปแบบและคู่มือหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบในการพัฒนาคุณลักษณะของครู ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาให้ครูมีความสามารถ ทักษะกระบวนการในด้านต่างๆ ซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพซึ่ง สอดคล้องกับ วรลักษณ์ คำหว่าง และนงลักษณ์ ใจฉลาด (2560 : 129-138) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา และการพัฒนาทักษะครู ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนา ด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) พบว่าภาพรวม แนวทางการพัฒนาทักษะสารสนเทศ ควรอบรมเชิงปฏิบัติการ/สัมมนา ให้วิทยากรที่มีความสามารถมาให้ความรู้และส่งเสริมทักษะ โดยใช้วิธีการพัฒนาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในการจัดการ (School Based Management-SBM) เรียนรู้แบบlearning by doing เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะพบว่า 1) ทักษะการจัดเรียนรู้และนวัตกรรม มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมควรสนับสนุนการสร้างสรรค์ และเผยแพร่นวัตกรรมการสอน โดยใช้หลักจัดการแบบ Bench marking มา

ปรับใช้อบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูสร้างสรรค์ผลงาน Best Practice เพิ่มผลผลิตทั้งด้านคุณภาพ และมีความสอดคล้อง อาจเป็นด้วยเหตุนี้ การพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจำเป็นต้องพัฒนาครูผู้สอนให้มีคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งโดยรวมและรายด้าน

4. ผลการประเมินการใช้รูปแบบพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการประเมินคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก่อนเข้าร่วมการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 มีผลการประเมินก่อนเข้าร่วมพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง หลังเข้าร่วมการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอนตรงตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาครูผู้สอนแต่ละด้านอย่างชัดเจน ครูผู้สอนได้ลงมือปฏิบัติจริง พร้อมทั้งได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกๆฝ่าย เพื่อให้เป้าหมายในการพัฒนาครูผู้สอนได้มี ทักษะกระบวนการ มีความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งแสดงออกซึ่งพฤติกรรมตามตัวชี้วัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสถียร วัชระนิมิต (2562 : 9) ได้ศึกษาพัฒนารูปแบบการบริหารงานด้านการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานด้านการพัฒนาสมรรถนะครู 2)พัฒนารูปแบบการบริหารงานด้านการพัฒนาสมรรถนะครูและ 3)ประเมินรูปแบบการบริหารงานด้านการพัฒนาสมรรถนะครูกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน การวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน ข้าราชการครูในสังกัด จำนวน 261 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 306 คน เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตรตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานด้านพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการบริหารงานด้านการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบหลักที่ 1 งานด้านพัฒนาสมรรถนะครู มี 5 องค์ประกอบย่อย 1) สำรวจความต้องการของครู 2)จัดทำแผน พัฒนาครู 3) จัดทำหลักสูตรพัฒนาครู 4) ลงมือพัฒนาครู และ5) ประเมินผล และองค์ประกอบหลักที่ 2 กระบวนการบริหารด้วยวงจรคุณภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย คือ 1) วางแผน (Planning = P) 2) การปฏิบัติตามแผน (Doing = D) 3) ตรวจสอบ (Checking = C) และ 4) ปรับปรุงแก้ไข (Acting = A) และองค์ประกอบที่3 คือ สมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 1) สมรรถนะหลัก 2)สมรรถนะประจำสายงาน 3) รูปแบบบริหารงานด้านพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้ รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนและการปฏิบัติที่ชัดเจน มีสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ตรงเป้าหมายในการพัฒนาพฤติกรรมครูผู้สอนให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ที่ตรงตามตัวชี้วัดในการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 ด้าน พร้อมทั้งมีกิจกรรมที่หลากหลายให้ครูผู้สอนได้แสดงออกทั้งรูปแบบกลุ่มและรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ ธมล เกลียวกมลทัต และคณะ (2562 : 566-579) ได้ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชนจังหวัดชัยภูมิ 2) สร้างรูปแบบพัฒนาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชนจังหวัดชัยภูมิ 3 ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชนจังหวัดชัยภูมิ มีขั้นตอนการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะโดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในแต่ละระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ครูจำนวน 50 คน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ระยะที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน ร่างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เชี่ยวชาญ 7 คนประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ระยะที่ 3 ครูจำนวน 50 คน เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชนจังหวัดชัยภูมิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชนจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 8 ด้าน คือด้านการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ด้านการมีทักษะการสอนและการจัดการเรียนรู้อย่างเชี่ยวชาญ ด้านการมีความรักและศรัทธาที่จะเป็นครู ด้านการมีบุคลิกภาพดี ด้านการเป็นนักประเมินที่ดี ด้านการใช้เทคโนโลยีได้หลากหลาย ด้านการมีทักษะในการสื่อสารที่ดี ด้านมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรมการพัฒนาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชนจังหวัดชัยภูมิ มีความเหมาะสมมากที่สุดทั้งด้านสาระสำคัญ,ด้านจุดประสงค์, ด้านเวลา, ด้านดำเนินกิจกรรม และด้านสื่อและอุปกรณ์ และความเหมาะสมของโปรแกรมฝึกอบรมการพัฒนาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชนจังหวัดชัยภูมิทั้ง 8 กิจกรรม มีความเหมาะสมมากที่สุด ความพึงพอใจต่อรูปแบบการอบรมพัฒนาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชนจังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมระดับมากที่สุดก่อนการฝึกอบรมครูมีคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง แต่หลังการฝึกอบรมครู มีคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1) เชิงนโยบาย

1.1) สภาพปัจจุบันการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัด ควรส่งเสริมสนับสนุนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ผู้บริหารครูหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ดำเนินวางแผนในการพัฒนาตลอดจนการกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลครูผู้สอนในด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

1.2) สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อวิเคราะห์หาค่าความต้องการจำเป็นพบว่า องค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จากข้อค้นพบทำให้เป็นแนวทางผู้บริหารสถานศึกษา ครู หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องให้ความสนใจกับคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมพัฒนางานในด้านคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ให้เป็นรูปธรรมสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษามากยิ่งขึ้นต่อไป

1.3) รูปแบบการพัฒนา คุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสถานศึกษาอื่นสามารถนำรูปแบบไปประยุกต์เพื่อพัฒนาครูผู้สอน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ความเข้าในการพัฒนาครู รวมทั้งสามารถนำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ไปปรับใช้พัฒนาผู้บริหารในสถานศึกษาหรือศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามบริบทเชิงพื้นที่ได้ และนำไปเป็นสารสนเทศเพื่อการพัฒนาการศึกษาต่อไป

2) เชิงการนำไปปฏิบัติ

2.1) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติควรส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาโครงการ กิจกรรมที่ช่วยให้ครูผู้สอน มีทักษะ กระบวนการ ที่สามารถใช้เทคโนโลยี ในการสืบค้น การจัดการเรียนการสอน ร่วมทั้งใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน มีการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมและช่วยในการนิเทศ ติดตามประเมินผลอย่างหลากหลายอย่างต่อเนื่องเพื่อตรงตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนา

2.2) ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลสารสนเทศในการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบาย การบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารงานด้านบุคคล การดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาครู

ให้มีความรู้ความสามารถ ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะ ส่งผลต่อการพัฒนายกระดับผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษา

2.3) รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาในครั้งนี้ ทำการทดลองใช้เพียง 12 สัปดาห์และมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 5 องค์ประกอบได้แก่ 1) ด้านทักษะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 2) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านทักษะการสื่อสาร 4) ด้านทักษะการเป็นแบบอย่างที่ดี 5) ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 จึงทำให้กระบวนการพัฒนาครูผู้สอนอาจไม่ครอบคลุมและเจาลึกถึงรายล่ะเอียดของแต่ล่ะด้านเท่าที่ควร ดังนั้นสถานศึกษาหรือผู้ที่สนใจจะนำรูปแบบนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาครู ควรมีความจำเพาะลงแต่ล่ะด้าน เพื่อจัดกิจกรรมในการพัฒนาให้เหมาะสมและตรงความต้องการของครูได้อย่างลึกซึ้งเหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษาและกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ในกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ เช่น ศึกษานิเทศก์ รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อให้ได้รูปแบบหรือแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตรงตามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การวิจัยรูปแบบอื่นๆเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก เช่น การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAOR) เพื่อพัฒนาคุณภาพครูผู้สอนตามสภาพความต้องการจำเป็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลสารสนเทศจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้การวางแผนหรือจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรมและการดำเนินการพัฒนาบุคลากรได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในโอกาสต่อไป

4) ควรศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ในรูปแบบที่หลากหลายโดยบูรณาการร่วมกับศึกษานิเทศก์ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้จัดกิจกรรมพัฒนาการศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พริกหวานกราฟฟิก.

ธมล เกลียวกมลทัต และคณะ. (2562). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น. 6* (3), 566-579.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

พิชญาภา ยืนยาว และวุธ ธาดาตันติโชค. (2561). *การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

ภราดา วิศิษฐ์ศรีวิชัยรัตน์. (2553). *คุณภาพครูและคุณภาพการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: สภาการศึกษาคาทอลิก.

วรลักษณ์ คำหว่าง และนงลักษณ์ ใจฉลาด. (2560). แนวทางพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.* 6 (1), 129-138.

วิจารณ์ พานิช. (2555). การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2565. แหล่งที่มา: .http://lripsm.wixsite.com/21st/about_us.

สุนันท์ สีพาย. (2562). การศึกษาคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.* 13 (2), 246-263.

เสถียร วัชระนิมิต. (2563) .*รูปแบบการบริหารงานด้านการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎี การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

อิทธิพลของประสิทธิภาพการดำเนินงานและความได้เปรียบในการบริหารที่มีต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Influence of Operational Efficiency and Management Advantages on Firm Value of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand

ประสิทธิ์ รุ่งเรือง[1] และ สุธนา นาคฉาย[2]

[1]มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, [2]นักวิชาการอิสระ

Prasit Rungruang[1]and Sutana Narkchai[2]

[1]Songkhla Rajabhat University, Thailand, Independent Scholar, Thailand

Corresponding Author, E-mail: prasit.ru@skru.ac.th

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของประสิทธิภาพการดำเนินงานและความได้เปรียบในการบริหารที่มีต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 118 บริษัท โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม และวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานและความได้เปรียบในการบริหารมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ประโยชน์งานวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า บริษัทต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนา ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานและความได้เปรียบในการบริหารเพื่อนำไปสู่การเพิ่มมูลค่ากิจการให้ดีขึ้น

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการดำเนินงาน; ความได้เปรียบในการบริหาร; มูลค่ากิจการ

Abstracts

The objective for the research was to examine the Influence of operational efficiency and management advantages on firm value of listed companies in the stock exchange of Thailand. The data collection instrument was a questionnaire totallig selected 118 listed companies by a purposive sampling.The statistices for data analysis and hypothesis testing were Pearson correlation coefficient and multiple regression.The results illustrated that operational efficiency and management advantages have an influence on firm value of listed companies on the Stock Exchange of Thailand with 0.05 statistical significance.This research

* วันที่รับบทความ : 3 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 16 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 18 กุมภาพันธ์ 2566

Received: January 3, 2023; Revised: February 16, 2023; Accepted: February 18, 2023

provided an empirical evidence that improving and deveoping operational efficiency and management advantages leads to better firm value.

Keywords: Operational Efficiency; Advantage in Management; Firm Value

บทนำ

โลกแห่งการแข่งขันไร้พรมแดนทำให้ธุรกิจเกิดใหม่เติบโตขึ้นอย่างมาก การแข่งขันที่ทวีความรุนแรงทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลให้การดำเนินธุรกิจต้องตื่นตัวเพื่อให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้สร้างผลกำไรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ บริษัทขนาดใหญ่ต่างพยายามรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดและพยายามลดต้นทุนเพื่อให้สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งและเพิ่มผลกำไรจากการดำเนินงาน ด้วยเหตุนี้บริษัทต่างพยายามปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน และสร้างความได้เปรียบในการบริหารนำไปสู่การเพิ่มมูลค่ากิจการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ประสิทธิภาพการดำเนินงานเป็นกระบวนการของบริษัทในการส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการให้กับลูกค้าในลักษณะที่ประหยัดต้นทุนแต่ยังคงรักษามาตรฐานของคุณภาพสินค้าและบริการไว้ดังเดิมหรือสูงกว่า ทำให้บริษัทสามารถเพิ่มรายได้และเพิ่มมูลค่าของบริษัทได้ (Blackstone, 2010 : 1053–1080) การกระตุ้นประสิทธิภาพขององค์กรมีความสำคัญในภาครัฐและเอกชน เนื่องจากมีความสัมพันธ์โดยตรงกับคุณค่าของกิจการ บริษัทต่างพยายามเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีขึ้นเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งมีความได้เปรียบในด้านต้นทุนเนื่องจากกำลังการผลิตที่สูงจะมีอำนาจต่อรองราคาวัตถุดิบได้ต่ำกว่าคู่แข่งขัน อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะมีต้นทุนที่ต่ำแล้วแต่ยังพยายามปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เป็นผู้นำด้านต้นทุนและขจัดคู่แข่งขันรายเล็กอย่างต่อเนื่องเพื่อไม่ให้เข้าสู่ตลาดหรือแย่งส่วนแบ่งทางการตลาด (Edgeman and Eskildsen, 2014 : 173-187) ด้วยเหตุนี้ บริษัททั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กต่างพยายามลดต้นทุนการผลิตอย่างต่อเนื่อง (เพิ่มประสิทธิภาพภายใน) และสร้างความพึงพอใจและดึงดูดลูกค้า (ประสิทธิภาพภายนอก) เพื่อยกระดับการดำเนินงานให้สูงขึ้นนำไปสู่การเพิ่มมูลค่ากิจการต่อไป ประสิทธิภาพดำเนินงานคือการทำสิ่งสำคัญเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน รวมทั้งสร้างมาตรฐานการทำงานที่ปลอดภัย ความน่าเชื่อถือ คุณภาพผลิตภัณฑ์หรือบริการ ดังนั้น งานวิจัยนี้ ประสิทธิภาพดำเนินงานหมายถึง กระบวนการของบริษัทในการส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการให้กับลูกค้า ประกอบด้วย ความทันเวลา เพิ่มผลิตภาพ ความพึงพอใจของลูกค้า ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการ และความยืดหยุ่นในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพการดำเนินงานจึงมุ่งเน้นไปที่การระบุกลยุทธ์และเทคนิคต่างๆ เพื่อส่งมอบผลิตภัณฑ์หรือบริการภายในเวลาที่กำหนดไว้สร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าและ

นำไปสู่การเพิ่มมูลค่ากิจการให้สูงขึ้น การปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจะช่วยยกระดับการดำเนินงานก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน ได้แก่ การดำเนินงานที่ปลอดภัย ความน่าเชื่อถือ คุณภาพผลิตภัณฑ์หรือบริการได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้หรือสูงกว่า ซึ่งจะทำให้ลูกค้ายอมรับและเกิดการซื้อซ้ำนำไปสู่การยอมรับและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กิจการ

แนวโน้มของโลกและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการแข่งขันสูงได้บริษัทต่างพยายามสร้างและปรับกลยุทธ์ความได้เปรียบในการบริหารเพื่อเพิ่มมูลค่ากิจการให้เหนือกว่าคู่แข่ง (Cadez, & Guilding, 2012: 484–501) ความได้เปรียบในการบริหารจะช่วยให้บริษัทสามารถปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป การบริการองค์กรจะต้องสามารถวางแผนการใช้ประโยชน์ของแหล่งเงินทุนทั้งภายในและภายนอกเพื่อสร้างมูลค่าให้ผู้มีส่วนได้เสีย ความได้เปรียบในการบริหารเป็นปัจจัยภายในของบริษัทหรือจากการวัดผลลัพธ์ของความพยายามในการบริหารงานเพื่อให้เกิดความได้เปรียบนำไปสู่การเพิ่มมูลค่าของบริษัท (เช่น ความสามารถในการทำกำไร) ความได้เปรียบในการบริหารของบริษัทสามารถวัดได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาวด้วยการเปรียบเทียบกับคู่แข่งขัน ความได้เปรียบในการบริหารถือเป็นสิ่งสำคัญที่บริษัทต้องมีเพื่อการดำเนินธุรกิจให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ความได้เปรียบในการบริหารคือคุณลักษณะที่ช่วยให้บริษัทสามารถเอาชนะคู่แข่งได้ ด้วยการวางแผน การกำกับ การควบคุม และการตัดสินใจ ในงานวิจัยนี้ ความได้เปรียบในการบริหาร หมายถึง ความสามารถเฉพาะตัวของบริษัทในการจัดการกลยุทธ์ที่เหนือกว่าคู่แข่ง โดยใช้เทคนิคและวิธีการจัดการ ด้วยการวางแผน การกำกับ การควบคุม และการตัดสินใจของผู้บริหารเพื่อการปฏิบัติงานขององค์กร กล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นสิ่งที่บริษัททำได้ดีกว่าคู่แข่ง โดยวัดจากกระบวนการจัดการที่เหนือกว่าคู่แข่ง องค์กรขนาดใหญ่พยายามการพัฒนากลยุทธ์ เช่น การวางแผน การสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจ เพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจอันนำไปสู่ความได้เปรียบในการบริหารทั้งระยะสั้นและระยะยาวอันจะช่วยสร้างมูลค่ากิจการให้ดียิ่งขึ้น

ระยะเวลาดำเนินงาน เป็นตัวแทนที่แสดงให้เห็นว่ากิจการสามารถดำเนินธุรกิจเป็นระยะเวลานานมีประสบการณ์ที่สูงมีการเรียนรู้ในการสร้างมูลค่ากิจการได้ดีกว่ากิจการที่อยู่ในช่วงเริ่มต้นทำธุรกิจ (Coad, Holm, Krafft & Quatraro (2018 : 1-14) ระยะเวลาดำเนินงานที่มั่นคงและยาวนานแสดงถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานและความอยู่รอดในด้านต่างๆเช่น การลงทุนใหม่ การเรียนรู้ และการพัฒนา อีกทั้ง กิจการที่สามารถดำรงอยู่ได้นานแสดงถึงความอยู่รอดและการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี กิจการที่ไม่ประสบความสำคัญในการดำเนินงานมักมีระยะเวลาในการดำเนินงานที่สั้นกว่ากิจการที่ดำเนินงานมาอย่างยาวนาน และขนาดกิจการวัดจากสินทรัพย์รวม แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารต้นทุนให้ต่ำเกิดจากการประหยัดต่อขนาดคำสั่งซื้อในปริมาณมากทำให้ต้นทุนต่อหน่วยต่ำ เนื่องจากมีอำนาจในการต่อรองการซื้อวัตถุดิบปริมาณมากในราคาถูก อีกทั้งยังมีเครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพและกำลังการผลิตที่มากกว่ากิจการขนาด

เล็ก สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าขนาดกิจการมีส่วนสำคัญต่อมูลค่าของกิจการ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในอดีตพบว่าระยะเวลาดำเนินงาน ขนาดกิจการ มีความสัมพันธ์กับมูลค่าของกิจการ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา อิทธิพลของประสิทธิภาพการดำเนินงานและความได้เปรียบในการบริหารที่มีต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยนี้จะเป็นเครื่องบ่งชี้เพื่อให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ได้ให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานและการพัฒนากลยุทธ์ความได้เปรียบในการบริหารอย่างต่อเนื่องเพื่อบรรลุเป้าหมายมูลค่ากิจการตามต้องการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของประสิทธิภาพการดำเนินงานที่มีต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความได้เปรียบในการบริหารที่มีต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของประสิทธิภาพการดำเนินงานและความได้เปรียบในการบริหารที่มีต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้ไม่รวมอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินและธุรกิจบริการ เนื่องจากกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินและธุรกิจบริการซึ่งมีโครงสร้างและแนวปฏิบัติแตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น ดังนั้นประชากรมีจำนวน 538 บริษัท ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังประชากรทั้งหมด แบบสอบถามตีกลับคืนมาจำนวน 9 ฉบับ เนื่องจากไม่มีผู้รับ แบบสอบถามที่ส่งได้สำเร็จจำนวน 529 ฉบับ ได้รับการตอบกลับซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 118 ฉบับ โดยมีอัตราการตอบกลับ 22.30 เปอร์เซ็นต์ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker, Kumar & Day (2001 : 1) ได้กล่าวว่าอัตราการตอบกลับในงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์อย่างน้อยร้อยละ 20 ถือว่าเป็นจำนวนที่ยอมรับได้ในการเป็นตัวแทนที่ดีเพื่อนำวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามแบบ Check List

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามแบบ Check List

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน ความได้เปรียบในการบริหาร และมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดตามวิธี (Likert Scale) แบ่งระดับการวัดเป็น 5 ระดับ (Likert Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และตอนที่ 5 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้แสดงข้อคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) คือ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการดำเนินงานและความได้เปรียบในการบริหารที่มีต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุงแก้ไขจนมั่นใจว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือของตัวแปร

ตัวแปร	ข้อคำถาม	Factor Loading	Alpha Coefficient
ประสิทธิภาพการดำเนินงาน	5	0.520-0.871	0.896
ความได้เปรียบในการบริหาร	4	0.831-0.857	0.920
มูลค่ากิจการ	5	0.780-0.945	0.916

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) ไปทดลอง (Try Out) กับผู้บริหารบริษัทที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 ชุด จากนั้นใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbarch’s alpha) ดังปรากฏในตารางที่ 1 ผลการทดสอบ พบว่า ค่าระดับความค่าเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.896 - 0.920 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 แสดงได้ว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น สามารถนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ การตรวจสอบค่า

น้ำหนักองค์ประกอบเพื่อลดจำนวนข้อคำถามที่มีความสัมพันธ์กัน ผลการทดสอบ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Loading) อยู่ระหว่าง 0.520 - 0.945 มีค่าสูงกว่า 0.40

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กับผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจากประชากรทั้งหมด แบบสอบถามถูกส่งคืนจำนวน 9 ฉบับ แบบสอบถามได้ส่งสำเร็จมีจำนวน 529 ฉบับ และได้รับการตอบกลับจำนวน 124 ฉบับ แบบสอบถามไม่สมบูรณ์จำนวน 5 ฉบับ และแบบสอบถามที่มีค่าผิดปกติ (Outlier) จำนวน 1 ฉบับ ดังนั้น แบบสอบถามที่สมบูรณ์มีจำนวน 118 ฉบับ โดยมีอัตราการตอบกลับ 22.31 เปอร์เซ็นต์ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker, Kumar & Day (2001 : 1) ได้กล่าวว่าอัตราการตอบกลับในงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์อย่างน้อยร้อยละ 20 ถือว่าเป็นจำนวนที่ยอมรับได้ในการเป็นตัวแทนที่ดีเพื่อนำวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เป็นการศึกษาข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างและทดสอบสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและนาผลของความสัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ไปพยากรณ์ค่าตัวแปร โดยเขียนตัวแบบสมการถดถอยเชิงพหุได้ดังนี้

$$FIV = \beta_0 + \beta_1 OPE + \beta_2 AOM + \beta_3 FIS + \beta_4 FIA + \varepsilon$$

โดยที่ β = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย

ε = ค่าความคลาดเคลื่อน

FIV = มูลค่ากิจการ (Firm Value)

OPE = ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Operational Efficiency)

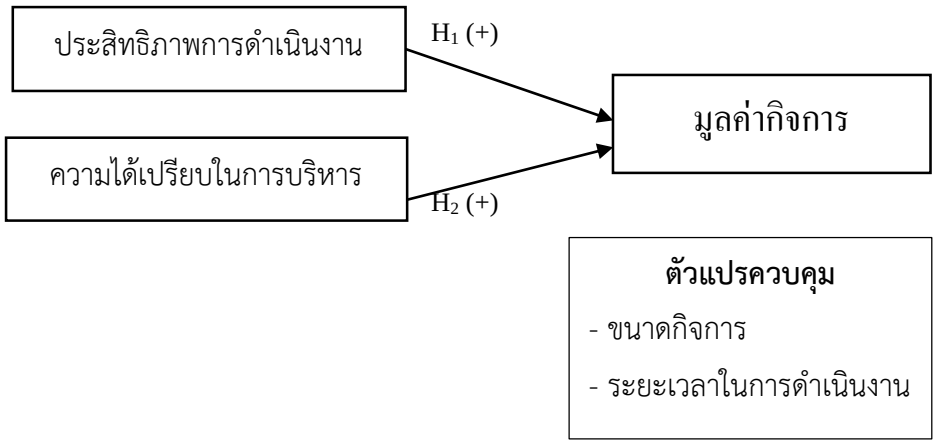
AOM = ความได้เปรียบในการบริหาร (Advantages of Management)

FIS = ขนาดกิจการ (Firm size)

FIA = ระยะเวลาในการดำเนินงาน (Firm age)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

อิทธิพลของประสิทธิภาพการดำเนินงานและความได้เปรียบในการบริหารที่มีต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องอิทธิพลของประสิทธิภาพการดำเนินงานและความได้เปรียบในการบริหารที่มีต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 538 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์กลับมา จำนวน 118 ฉบับ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 118 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80.51 มีอายุมากกว่า 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.75 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.54 มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.02 และดำรงตำแหน่งเป็นผู้จัดการฝ่ายบัญชี คิดเป็นร้อยละ 57.63 นอกจากนี้ ลักษณะทั่วไปของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 43.22 ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจส่วนใหญ่มากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 86.44 สินทรัพย์รวมของบริษัทส่วนใหญ่ต่ำกว่า 10,000,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.24 และจำนวนพนักงานของบริษัทส่วนใหญ่น้อยกว่า 500 คน คิดเป็นร้อยละ 44.06

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพการดำเนินงาน ความได้เปรียบในการบริหารและมูลค่ากิจการ

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
ประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวม	4.169	0.515	มาก
ความได้เปรียบในการบริหารโดยรวม	4.139	0.587	มาก
มูลค่ากิจการโดยรวม	4.020	0.660	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.169 อยู่ในระดับมาก ความได้เปรียบในการบริหารโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.139 อยู่ในระดับมาก และมูลค่ากิจการโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.020 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ตัวแปร	ประสิทธิภาพการดำเนินงาน	ความได้เปรียบในการบริหาร	มูลค่ากิจการ	ขนาดกิจการ	ระยะเวลาในการดำเนินงาน
ประสิทธิภาพการดำเนินงาน	1				
ความได้เปรียบในการบริหาร	.640**	1			
มูลค่ากิจการ	.584**	.397**	1		
ขนาดกิจการ	.010	-.032	.030	1	
ระยะเวลาในการดำเนินงาน	.078	.042	.082	.314**	1

*p<.05, **p<.01

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน เพื่อหาความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการดำเนินงานและความได้เปรียบในการบริหารที่มีต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ ตัวแปรควบคุมไม่พบความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัว

แปรที่มีความสัมพันธ์กันมีค่าอยู่ระหว่าง 0.397- 0.640 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ตัวแปรทุกตัวมีค่าต่ำกว่า 0.80 ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 5 ค่า Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	Collinearity Statistics	
	Tolerance	**VIF**
ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (OPE)	0.991	1.009
ความได้เปรียบในการบริหาร (AOM)	0.984	1.016
ขนาดกิจการ (FIS)	0.892	1.121
ระยะเวลาดำเนินงาน (FIA)	0.879	1.138

การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ ดังแสดงในตารางที่ 5 การทดสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity Check) โดยการใช้ค่าสถิติ 2 ตัว คือ Tolerance และ ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ดังผลการทดสอบในตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ค่า Tolerance ของตัวแปรมีค่าระหว่าง 0.879 - 0.991 มีค่าไม่ใกล้ 0 และเมื่อพิจารณาค่า VIF มีค่าระหว่าง 1.009 - 1.138 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 จึงถือได้ว่าตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบมีความเป็นอิสระต่อกัน ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (n = 118)

ตัวแปรทำนาย	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t-stat	Sig.
	B	Std. Error			
(Constant)	0.422	0.459		0.920	0.359
OPE (H_1)	0.502	0.111	0.427	4.529	0.000**
AOM (H_2)	0.349	0.131	0.251	2.658	0.009**
FIA	0.054	0.138	0.031	0.391	0.696
FIS	0.037	0.095	0.031	0.390	0.697
$R = 0.617$, $R^2 = 0.381$, Adjusted $R^2 = 0.359$, $F = 17.381$, Prob. = 0.000					

หมายเหตุ: ** $p<0.01$, * $p<0.05$

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) พบว่า ตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุมสามารถทำนายตัวแปรตามสามารถร่วมกันทำนายมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ร้อยละ 35.90 โดยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน ($\beta1 = 0.502, p < 0.01$) รองลงมา คือ ความได้เปรียบในการบริหาร (AOM) ($\beta1 = 0.349, p < 0.01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตัวแปรควบคุม คือ ขนาดกิจการ และระยะเวลาดำเนินงานไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 1-2

โดยสามารถเขียนสมการในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$FIV = 0.422 + 0.502(OPE) + 0.349(AOM) + 0.054(FIA) + 0.037(FIS) + \varepsilon$$

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของประสิทธิภาพการดำเนินงานและความได้เปรียบในการบริหารที่มีต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ประสิทธิภาพการดำเนินงานมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากประสิทธิภาพการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการส่งมอบสินค้าภายในเวลาที่กำหนด ช่วยสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้าซึ่งทำให้ช่วยเพิ่มมูลค่ากิจการให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Sheahadeh, Maqableh, Alzoubi, & Abdelhakim (2016 : 1-11) มีการมุ่งเน้นเฉพาะที่ประสิทธิภาพการดำเนินงานมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อผลการดำเนินงาน และสอดคล้องกับ Abd, Aziz, & Fady, (2013 : 577–595) เป้าหมายการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ คือ การออกแบบกลยุทธ์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่สามารถช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงานนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มที่มั่นคง

ความได้เปรียบในการบริหารมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่า หากบริษัทมีการวางแผน การควบคุม ติดตาม การตัดสินใจ และการประเมินผลเชิงกลยุทธ์ตลอดเวลาทำให้บริษัทสามารถปรับต่อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีและทำให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเพิ่มมูลค่ากิจการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ความได้เปรียบในการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่ากิจการ กล่าวคือ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการกำหนดทิศทางการดำเนินงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้การดำเนินงานนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างความได้เปรียบในการบริหารด้วยการกำหนดกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผลลัพธ์เป็นไปตามเป้าประสงค์นั้นก็คือการสร้างมูลค่ากิจการต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ตัวแปรควบคุม คือ ขนาดกิจการ และระยะเวลาดำเนินงาน พบว่า ขนาดกิจการ และระยะเวลาการดำเนินงานไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ แสดงให้เห็นว่า ขนาดกิจการที่ใหญ่ และการดำเนินงานที่ยาวนานไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ อย่างไรก็ตาม ขนาดกิจการ และระยะเวลาดำเนินงาน แสดงให้เห็นว่าธุรกิจขนาดใหญ่ที่ดำเนินธุรกิจอยู่รอดจนเป็นระยะเวลายาวนานจะมีความสามารถในการปรับกลยุทธ์ในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์นำไปสู่มูลค่ากิจการที่สูงขึ้น (Coad, Holm, Krafft, & Quatraro, 2018 : 1-14) นอกจากนี้ ขนาดกิจการที่ใหญ่สามารถที่จะปรับตัวต่อการดำเนินงานและสร้างมูลค่ากิจการเนื่องจากมีอำนาจการต่อรองที่สูงทำให้ต้นทุนต่ำกว่าคู่แข่งรายย่อย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยสนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน และความได้เปรียบในการบริหารซึ่งเป็นกลไกสำคัญต่อการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ซึ่งจะช่วยสร้างมูลค่ากิจการอย่างยิ่งยืนของบริษัท โดยเฉพาะบริษัทขนาดใหญ่ ซึ่งงานวิจัยนี้สนับสนุนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ผู้บริหารสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการนำบริษัทสู่ผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. นักวิจัยหรือผู้ที่สนใจควรศึกษาผลกระทบของประสิทธิภาพการดำเนินงาน และความได้เปรียบในการบริหารที่มีต่อมูลค่ากิจการของธุรกิจประเภทอื่นเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการดำเนินงานของกิจการให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. นักวิจัยหรือผู้ที่สนใจควรศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงาน และความได้เปรียบในการบริหารกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

Aaker, D.A, Kumar, V., & Day, G.S. (2001). *Marketing Research*. 7th ed. John Wiley & Sons New York, NY.

Abd, R., Aziz, E., & Fady, R. (2013). Business improvement using organisational goals, Riva technique and e-business development stages A case study approach. *Journal of Enterprise Information Management.* 26 (5), 577–595.

Blackstone, J.H. (2010). Theory of constraints – A status report. *International Journal of Production Research.* 39 (6), 1053–1080.

Cadez, S., & Guilding, C. (2012). Strategy, strategic management accounting and performance: A configurational analysis. *Industrial Management and Data Systems*. 112 (3), 484–501.

Coad, A., Holm, J. R., Krafft, J., & Quatraro, F. (2018). Firm age and performance. *Journal of Evolutionary Economics.* 28 (1), 1-14.

Edgeman R., & Eskildsen J. (2014). Modeling and Assessing Sustainable Enterprise Excellence. *Business Strategy and the Environment*. 23 (3), 173-187.

Sheahadeh, R., Maqableh, M., Alzoubi, M., & Abdelhakim A. (2016). Review the Operational Excellence Factors of Service Firms: A Literature Review. *European Journal of Business and Management*. 8 (3), 1-11.

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของทีมวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย
A Study of Factor affect the Success of National Women's Volleyball

กฤษฎา ปาณะเสรี และ พัชรมน รักษพลเดช
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Kritsada Panaseri and Patcharamon Rucksapoldech
Thammasat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: kritsada007@allied.tu.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย และเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ใช้การวิจัยผสานวิธี มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสรุปกรอบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย โดยใช้แบบสอบถามซึ่งได้พัฒนาขึ้นกรอบปัจจัยที่ได้จากการวิจัยขั้นตอนที่ 1 จากตัวอย่างจำนวน 400 คนซึ่งได้มาการคัดเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ

ผลการวิจัยพบว่า 1. กรอบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผู้สนับสนุน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และเทคโนโลยี 2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน ประกอบด้วย ปัจจัยนโยบายและการวางแผน มี5 ตัวชี้วัด ปัจจัยงบประมาณมี 4 ตัวชี้วัด ปัจจัยการบริหารจัดการ มี 6 ตัวชี้วัด ปัจจัยการสนับสนุนและสวัสดิการการกีฬา มี 5 ตัวชี้วัด ปัจจัยการคัดเลือกและเตรียมความพร้อมนักกีฬา มี 6 ตัวชี้วัด ปัจจัยการฝึกซ้อมและการแข่งขัน มี 5 ตัวชี้วัด ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วย ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด ปัจจัยสังคมวัฒนธรรม มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด และ ปัจจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด

คำสำคัญ : ความสำเร็จของทีมวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย; วอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย; ทีมวอลเลย์บอลหญิง

* วันที่รับบทความ : 30 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 2 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 5 มีนาคม 2566
Received: January 30, 2023; Revised: March 2, 2023; Accepted: March 5, 2023

Abstracts

The purpose of this research was to study factors affecting the success of Thai national women's volleyball players. and to analyze environmental factors that affect the success of Thai national women's volleyball players. using mixed-method research that has 2 steps. Step 1 is a summary of the factors affecting the success of Thai national women's volleyball players. By in-depth interviews with 20 key informants, from semi-structured interview for use data to create a framework for factors affecting the success of promoting Thai women's volleyball players. Thai women's national volleyball team A questionnaire was developed to frame the factors obtained from the first phase of the research. The samples used in this phase were coaches, referees and volleyball players. A total of 400 people were sampled by purposive sampling. Data from in-depth interviews were analyzed by content analysis. Data from questionnaires were analyzed by Exploratory Factor Analysis.

The results of the research were as follows: 1.The factors affecting the success of the Thai women's volleyball team were internal environment factors. It consists of inputs, processes, outputs, supporters and stakeholders. External environmental factors include politics, economy, societies, culture and technology. 2.The results of the analysis of environmental factors affecting the success of Thai national women's volleyball players revealed that internal environmental factors consisted of policy and planning factors with 5 indicators, budget factors, and budget factors. There were 4 indicators management factors There were 6 indicators sports support and welfare factors. There were 5 indicators sports selection and preparation factors. There were 6 indicators Training and competition factors There were 5 indicators measure external environmental factors consist of economic and social factors with 3 indicators, social and cultural factors with 3 indicators, and science and technology factors with 3 indicators.

Keywords : Success of the Thai women's national volleyball team; Thai women's national volleyball team; Women volleyball team

บทนำ

ในปัจจุบันกีฬามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม ซึ่งทำให้ประชาชนในทุกกลุ่มอายุมีสุขภาพที่แข็งแรง จิตใจและอารมณ์แจ่มใส รู้จักอดทน เสียสละ มีความรักใคร่สามัคคี รู้จักการให้อภัยมีสมาธิในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ กีฬาเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่ได้รับความสนใจในทุกกลุ่มบุคคล ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน ต่างให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมกีฬา เพราะการเล่นกีฬาจะทาให้ผู้เล่นมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีระเบียบวินัย ในปัจจุบันรัฐบาลไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาด้านการกีฬาที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคลของประเทศ โดยมีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาด้านกีฬา (แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2560-2564) การกีฬาจึงนับเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกรูปแบบ ทุกประเทศที่เจริญแล้วมองเห็นความสำคัญของการกีฬาเป็นอย่างมาก ซึ่งได้พยายามให้ประชาชนมีโอกาสเล่นกีฬามากที่สุด จากสถิติการแข่งขันกีฬาในระดับโลก เช่น กีฬาโอลิมปิกเกมส์

กีฬาเอเชี่ยนเกมส์ ประเทศที่ประสบความสำเร็จในการแข่งขันส่วนใหญ่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังนั้นการพัฒนากีฬาให้มีความเจริญก้าวหน้าจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะทำให้ประชาชนได้ ออกกำลังกายและเล่นกีฬาเพื่อส่งเสริมสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ ความเจริญด้านการกีฬายังเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ทั้งด้านคุณภาพของคนในสังคม และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ

ปัจจุบันทุกประเทศหันมาพัฒนาศักยภาพของนักกีฬาเพื่อพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศกันอย่างแพร่หลาย เพราะสามารถสร้างชื่อเสียงและความสำเร็จให้กับประเทศชาติอย่างเป็นรูปธรรม โดยการพัฒนานักกีฬานั้นจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เริ่มตั้งแต่กระบวนสร้างและผลิตนักกีฬาอย่างเป็นระบบครบวงจรในทุกขั้นตอนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬาจะต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างนักกีฬาอย่างเป็นระบบ รวมไปถึงการเรียนรู้ทางเทคนิควิชาการทั้งในเชิงทฤษฎีและฝึกปฏิบัติในแต่ละชนิดกีฬาอย่างละเอียดทุกขั้นตอน ตลอดจนการมีสถานที่และอุปกรณ์ในการฝึกซ้อมกีฬาที่ได้มาตรฐานสากล เพื่อสามารถใช้ในการฝึกสอนกีฬา การเรียนรู้เทคนิค และวางแผนการแข่งขันกีฬา(ไวพจน์ จันทร์เสม, 2558 : 237) ในการพัฒนานักกีฬาสู่ความเป็นเลิศให้ประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดองค์ประกอบและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนานักกีฬาสู่ความเป็นเลิศเป็นพื้นฐานจากการศึกษาข้อมูลสามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) การพัฒนาด้านบุคลากรกีฬา 2) การพัฒนาด้านงบประมาณ 3) การพัฒนาด้านสถานที่และอุปกรณ์ฝึกซ้อม 4) การพัฒนาด้านการบริหารจัดการ5) การพัฒนาด้านการจัดการแข่งขันกีฬา 6) การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา 7) การพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมปลุกกระแสค่านิยม 8) การพัฒนาด้านองค์กรที่มีส่วนรับผิดชอบ และ 9) การพัฒนาด้านสวัสดิการ เป็นต้น (Krsmanovic, Brankovic, & Radosevic, 2014 : 85)

ปัจจุบันกีฬาวอลเลย์บอลเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมและได้มีการบรรจุในการแข่งขันระดับต่าง ๆ มากมาย เช่น ซีเกมส์(SEA Games) เอเชียนเกมส์(Asian Games) โอลิมปิกเกมส์ (Olympic Games) และการแข่งขันชิงแชมป์โลก (World Championship) สำหรับวอลเลย์บอลหญิง มีกระแสนิยมในกีฬาชนิดนี้ในประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งมาจากความสามารถในการเล่น ความน่าสนใจของกีฬา ลักษณะท่าทางในการเคลื่อนไหวที่สวยงามในการเล่น ที่สร้างความสนุกสนาน ตื่นตาตื่นใจให้กับผู้ชมในทุกครั้งที่มีการรุกและการรับเกิดขึ้น นอกจากนั้น ความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทยที่สร้างปรากฏการณ์กระแสนิยมของกีฬาวอลเลย์บอลในประเทศ ไทยอย่างกว้างขวาง ถึงแม้จะมีอุปสรรคทางด้านรูปร่าง แต่กีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทยก็เป็น กีฬาประเภททีมเพียงชนิดเดียวของประเทศไทยที่ประสบความสำเร็จในระดับโลก โดยทางสหพันธ์ วอลเลย์บอลนานาชาติ ประกาศผลการจัดอันดับ โลกของทีมวอลเลย์บอลอยู่ในอันดับที่ 8 ของโลก (ปัญญา อินทเจริญ และคณะ, 2564 : 105)

จากการทบทวนงานวิจัย พบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ งานวิจัยของอัศวิน จันทรสระสมและกรรณิการ์ อินชะนะ (2564: 74-84) เรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อความสำเร็จของนักกีฬาที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาวอลเลย์บอลไทยแลนด์ลีค 2021 งานวิจัยของปัญญา อินทเจริญ และคณะ (2563: 172-175) เรื่อง รูปแบบการจัดการกีฬาวอลเลย์บอลเพื่อความเป็นเลิศในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย และงานวิจัยของ ตระการ นาคง และคณะ (2562: 63-77) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงในประเทศไทย งานวิจัยของ Teshome et (2022 : e719) เรื่อง Evaluating the practices and challenges of youth volleyball development in Amhara regional State อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาถึงความสำเร็จและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาหญิงกีฬาวอลเลย์บอลทีมชาติ

จากสภาพในการพัฒนานักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงตลอดจนความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญดังกล่าว จึงมีความสนใจในการพัฒนางานวิจัยการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ซึ่งสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed method research) กล่าวคือใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพผสานกับระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงไทยสู่ จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัย และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสรุปประเด็นสำคัญ สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.3 ผู้วิจัยพัฒนาแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อกำหนกรอบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย จากกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านกลั่นกรองแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

1.4 การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารสมาคมวอลเลย์บอลแห่งประเทศไทย 4 คน คณะกรรมการดำเนินการงานสมาคมวอลเลย์บอลแห่งประเทศไทย 4 คน ผู้บริหารการกีฬาแห่งประเทศไทย 3 คน นักกีฬาอาวุโสและผู้ฝึกสอนอาวุโสทีมชาติไทย 6 คน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น 3 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน

1.5 ผู้วิจัยกำหนดวัน เวลาเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และบันทึกคำตอบไว้

1.6 ผู้วิจัยสรุปประเด็นและเนื้อหาต่าง ๆ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสร้างกรอบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงไทย โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย และความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย โดยใช้แบบสอบถามซึ่งได้พัฒนาขึ้นกรอบปัจจัยที่ได้จากการวิจัยขั้นตอนที่ 1 โดยมีลำดับขั้นการดำเนินการดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and samples)

2.1.1 ประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสินและนักกีฬาวอลเลย์บอลของสมาคมกีฬาวอลเลย์บอลแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ เพราะผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสินเป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสำเร็จของนักกีฬานักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย จำนวน 3,500 คน

2.1.2 ตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กฎอย่างง่ายว่าด้วยอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรวัดได้ ควรจะเป็น 15 - 20 เท่าต่อ 1 (Hair, et al, 2010 : 65) ซึ่งพารามิเตอร์ได้จากกรอบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงไทย จำนวน 9 พารามิเตอร์ จึงเลือกใช้สัดส่วน 20 เท่าของพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่าในโมเดลในการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างที่ยอมรับได้ในระดับดี (Kline, 2015) ได้จำนวนตัวอย่างขั้นต่ำ เท่ากับ 180 คน และได้กำหนดจำนวนตัวอย่างเพิ่มขึ้นอีก 220 คน สำหรับกรณีที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบตามจำนวน และกรณีที่แบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ดังนั้น จึงทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

2.1.3 การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากทะเบียนผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสินและนักนักกีฬาวอลเลย์บอลของสมาคมกีฬาวอลเลย์บอลแห่งประเทศไทย การกีฬาแห่งประเทศไทยในการสุ่มเลือกตัวอย่างของการวิจัย ดังข้อมูลในตาราง ที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและตัวอย่าง

ประเภทตัวอย่าง	จำนวนประชากร	การคำนวณ	จำนวนตัวอย่าง
ผู้ฝึกสอน	600	(600 x 400) ÷3500	69
ผู้ตัดสิน	400	(400 x 400) ÷3500	46
นักกีฬาวอลเลย์บอล	2500	(2500 x 400) ÷3500	285
รวม	**3500**		**400**

2.2 เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประกอบ ซึ่งสอบถาม ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย เป็นข้อคำถามแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale questions) ซึ่งมีการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal scale) โดยให้เลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว กำหนดระดับมาตราส่วน 5 ระดับ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2560 : 225)

มากที่สุด 5 คะแนน
มาก 4 คะแนน
ปานกลาง 3 คะแนน
น้อย 2 คะแนน
น้อยที่สุด 1 คะแนน

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน (Best & Kahn, 2014 : 215)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดำเนินการโดยการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณค่าดัชนีมีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item objective congruence index: IOC) เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินความสอดคล้องเป็นรายข้อคือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องได้รับการปรับปรุง (Ronna & Laurie, 2003 : 166) ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดำเนินการโดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item objective congruence index : IOC) พบว่าข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่มีการตัดข้อคำถามใด ๆ ออกไป และหาค่าความเชื่อมั่น

(Reliability) โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient, α) ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบมีค่าตั้งแต่ 0.842-0.897 และมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ 0.868 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ 0.80 (Eisinga, Te Grotenhuis, & Pelzer, 2012 : 640) ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสูงและสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย โดยใช้แบบสอบถามซึ่งได้พัฒนาขึ้นกรอบปัจจัยที่ได้จากการวิจัยขั้นตอนที่ 1 โดยมีลำดับขั้นการดำเนินการดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีจดหมายขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัย จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

2.3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังตัวอย่างโดยใช้วิธีการส่งทางไปรษณีย์โดยระบุวัตถุประสงค์ในการวิจัย ระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 1 สัปดาห์ และหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้หากตัวอย่างมีข้อสงสัยในคำถามวิจัย เมื่อครบกำหนด ผู้วิจัยทำการติดตามโดยส่วนตัวและอาศัยบุคคลที่รู้จักรวมทั้งติดตามทางโทรศัพท์ จนได้แบบสอบถามครบตามจำนวน

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

1.การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้วิจัยใช้วิธีการการจัดทำข้อมูลและผลการวิจัยแบบ วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้ โดยวิเคราะห์ความหมายทางภาษา (Manifest) โดยตรงของตัวบทและเนื้อในของบท (Text) และวิเคราะห์ความหมายทางความรู้สึกหรือวิเคราะห์นัยที่แอบแฝงอยู่ (Latent) ซึ่งรวมการตีความและนัยทางบริบท (Context) ของภาษาและผู้ใช้ภาษา ไว้ด้วย (คมพล สุวรรณกูฏ, 2560 : 351) โดยจำแนกถ้อยคำ หรือข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นแล้วนำมาตีความ สังเคราะห์ และวิเคราะห์ด้วยหลักแห่งเหตุผล สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction analysis) อภิปรายถึงข้อเท็จจริงที่ค้นพบตามสภาพการณ์ ปรากฏการณ์ ความสัมพันธ์ และประเด็นสำคัญ เพื่อตอบคำถามการศึกษา

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

เมื่อสามารถรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามได้ตามจำนวนที่ต้องการ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) โดยการนำตัวแปรที่มีสหสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นอย่างมีนัยสำคัญไปสกัดองค์ประกอบ (Factor extraction) ด้วยวิธีหาองค์ประกอบหลัก (Principle component) เพื่อให้ได้องค์ประกอบจำนวนน้อยที่สุดแต่สามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรได้มากที่สุด การหมุนแกนองค์ประกอบเพื่อให้องค์ประกอบแต่ละตัวที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในการอธิบายตัวแปรเดิม โดยการหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Orthogonal) ด้วยวิธีแวริแมกซ์ (Varimax) ซึ่งจะเลือกองค์ประกอบที่มี

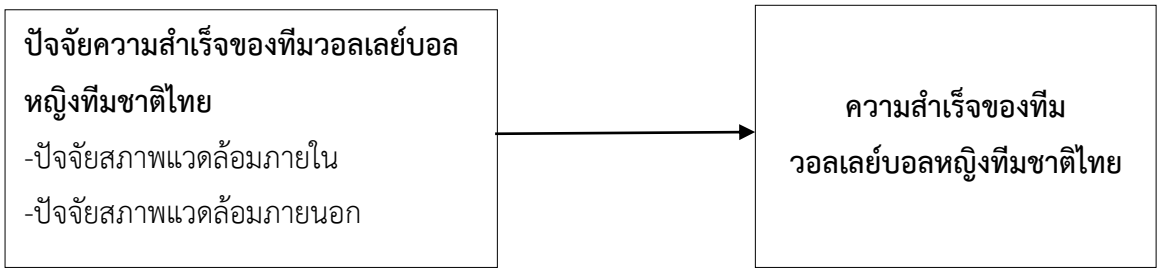
ค่าไอเกน (Eigen value) ไม่ต่ำกว่า 1 มาใช้ เลือกน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าตั้งแต่ 0.50 และนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบไปแปลผลโดยพิจารณาจากน้ำหนักปัจจัย (Factor loading) ที่ได้หลังจากการหมุนแกนแล้วเลือกตัวแปรที่มีน้ำหนักปัจจัยมากที่สุดในองค์ประกอบใดเข้าเป็นสมาชิกขององค์ประกอบนั้นได้โดยเกณฑ์ในการพิจารณาจัดตัวแปรเข้าองค์ประกอบ คือ น้ำหนักปัจจัยต้องมากกว่า 0.50 ขึ้นไปจึงจัดตัวแปรเข้าองค์ประกอบและในหนึ่งองค์ประกอบต้องมีตัวแปรอย่างน้อย 3 ตัวแปรขึ้นไป (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2561 : 441)

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยคำนึงถึงการยินยอมของกลุ่มตัวอย่างเป็นสำคัญ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอจริยธรรมสำหรับโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ โดยได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยและได้ใบอนุญาตตามหนังสือรับรองเลขที่ 072/2564

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับความสำเร็จของนักกีฬาในประเทศ ได้แก่ อัศวิน จันทรสระสมและกรรณิการ์ อินชะนะ (2564 : 74-84) ปัญญา อินทเจริญ และคณะ (2563 : 172-175) ตระการ นาคง และคณะ (2562 : 63-77) หนึ่งฤทัย สระทองเวียน (2561 : 77-92) ลัดดา เรืองมโนธรรม และสืบสาย บุญวีรบุตร (2559 : 35-48) ไรแมน บุญถม.(2557 : 97-112) และงานวิจัยต่างประเทศ ได้แก่ Cserháti & Polák-Weldon.(2013 : 25-29), Ramos (2017 : 143-159.), Valenti, Scelles, & Morrow (2020 : 300-320), Peake & Davies (2022, in press), Teshome et (2022 : e719) เพื่อกำหนดตัวแปรที่นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย

จากการวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กำหนดกรอบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ดังนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของทีมวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ได้แก่ 1.ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน ประกอบด้วยผู้สนับสนุน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 2.ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วยการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและเทคโนโลยี

2.เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) วิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก(Principal component analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal rotation) โดยมีข้อตกลงเบื้องต้น คือ ตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน และพิจารณาจากค่า KMO and Bartlett’s test โดยค่า Kaiser-Meyer-Olkin อยู่ระหว่าง 0-1 และสถิติทดสอบตัวที่ 2 คือ Bartlett’s test of sphericity ใช้ทดสอบตัวแปรต่าง ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทยดังตารางที่ 2-7

ตารางที่ 2 ค่า Kaiser-Meyer-Olkin ของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of sampling adequacy		.923
Bartlett's test of sphericity	Approx. Chi-Square	6816.852
	Df	455
	Sig.	0.000

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) มีค่าเท่ากับ 0.923 ซึ่งมีค่าใกล้ 1.00 แสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมและเพียงพอของข้อมูล สามารถนำมาใช้วิเคราะห์องค์ประกอบได้ในระดับดีมาก และจาก Bartlett’s test of sphericity ยังพบว่าค่า Chi-Square มีนัยสำคัญทางสถิติระดับน้อยกว่า .05 (Sig. < .05) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ แตกต่างจากเมตริกซ์เอกลักษณ์ และแสดงว่าตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบย่อยมีความสัมพันธ์กันจึงสามารถนำข้อมูลสามารถไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้

ตารางที่ 3 องค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Total variance explained) ของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน

Component	Initial eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation sums of squared loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	38.66	40.27	40.27	38.66 40.27		40.27	13.69	14.26	14.26
2	5.13	5.35	45.62	5.13	5.35	45.62	9.84	10.25	24.51
3	3.91	4.07	49.69	3.91	4.07	49.69	7.19	7.49	32.00
4	2.89	3.01	52.70	2.89	3.01	52.70	6.61	6.88	38.88
5	2.28	2.37	57.82	2.28	2.37	57.82	6.00	6.25	51.63
6	1.85	1.93	62.00	1.85	1.93	62.00	4.12	4.29	62.00

Extraction Method: Principal Components Analysis

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย มี 6 องค์ประกอบ ค่าไอเกน (Eigenvalues) มากกว่า 1.00 ค่าร้อยละของความแปรปรวนมากกว่า 0.50 และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมสามารถอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบได้ร้อยละ 62.00 จำนวนตัวชี้วัดของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ทั้ง 6 องค์ประกอบ แสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 องค์ประกอบและจำนวนตัวชี้วัดของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย

องค์ประกอบ	จำนวนตัวชี้วัด
1	5
2	4
3	6
4	5
5	6
6	5
รวมทั้งสิ้น	**31**

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย มีตัวชี้วัดรวมทั้งสิ้น 31 ตัวชี้วัด ดังนี้

ปัจจัยที่ 1 มี % of Variance = 40.27 หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ 1 สามารถอธิบายความผันแปรทั้งหมด ได้ร้อยละ 40.27 ตัวชี้วัดที่อธิบายองค์ประกอบได้ 5 ตัวชี้วัด ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า นโยบายและการวางแผน

ปัจจัยที่ 2 มี % of Variance = 5.35 หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ 2 สามารถอธิบายความผันแปรทั้งหมด ได้ร้อยละ 5.35 ตัวชี้วัดที่อธิบายองค์ประกอบได้ 4 ตัวชี้วัด ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า งบประมาณ

ปัจจัยที่ 3 มี % of Variance = 4.07 หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ 3 สามารถอธิบายความผันแปรทั้งหมด ได้ร้อยละ 4.07 ตัวชี้วัดที่อธิบายองค์ประกอบได้ 6 ตัวชี้วัด ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การบริหารจัดการ

ปัจจัยที่ 4 มี % of Variance = 3.01 หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ 4 สามารถอธิบายความผันแปรทั้งหมด ได้ร้อยละ 3.01 ตัวชี้วัดที่อธิบายองค์ประกอบได้ 5 ตัวชี้วัด ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การสนับสนุนและสวัสดิการการกีฬา

ปัจจัยที่ 5 มี % of Variance = 2.37 หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ 5 สามารถอธิบายความผันแปรทั้งหมด ได้ร้อยละ 2.37 ตัวชี้วัดที่อธิบายองค์ประกอบได้ 6 ตัวชี้วัด ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การคัดเลือกและเตรียมความพร้อมนักกีฬา

ปัจจัยที่ 6 มี % of Variance = 1.93 หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ 6 สามารถอธิบายความผันแปรทั้งหมด ได้ร้อยละ 1.93 ตัวชี้วัดที่อธิบายองค์ประกอบได้ 5 ตัวชี้วัด ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การฝึกซ้อมและการแข่งขัน

ตารางที่ 5 ค่า Kaiser-Meyer-Olkin ของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of sampling adequacy		.949
Bartlett's test of sphericity	Approx. Chi-Square	6024.824
	Df	426
	Sig.	0.000

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) มีค่าเท่ากับ 0.949 ซึ่งมีค่าใกล้ 1.00 แสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมและเพียงพอของข้อมูล สามารถนำมาใช้วิเคราะห์องค์ประกอบได้ในระดับดีมาก และจาก Bartlett’s test of sphericity ยังพบว่าค่า Chi-Square มีนัยสำคัญทางสถิติระดับน้อยกว่า .05 (Sig. < .05) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ แตกต่างจากเมตริกซ์เอกลักษณ์ และแสดงว่าตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบย่อยมีความสัมพันธ์กันจึงสามารถนำข้อมูลสามารถไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้

ตารางที่ 6 องค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Total variance explained) ของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก

Component	Initial eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation sums of squared loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	13.32	41.63	41.63	13.32 41.63		41.63	4.96	14.26	14.26
2	2.76	8.630	50.26	2.76	8.63	50.26	4.01	12.53	27.70
3	1.47	4.60	54.86	1.47	4.61	54.86	3.72	11.63	39.33

Extraction Method: Principal Components Analysis

จากตารางที่ 6 พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย มี 3 องค์ประกอบ ค่าไอเกน (Eigenvalues) มากกว่า 1.00 ค่าร้อยละของความแปรปรวนมากกว่า 0.50 และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมสามารถอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบได้ร้อยละ 54.86 จำนวนตัวชี้วัดของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ทั้ง 3 องค์ประกอบ แสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 องค์ประกอบและจำนวนตัวชี้วัดของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย

องค์ประกอบ	จำนวนตัวชี้วัด
1	3
2	3
3	3
รวมทั้งสิ้น	**9**

จากตารางที่ 7 พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย มีตัวชี้วัดรวมทั้งสิ้น 9 ตัวชี้วัด ดังนี้

ปัจจัยที่ 1 มี % of Variance = 41.63 หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ 1 สามารถอธิบายความผันแปรทั้งหมด ได้ร้อยละ 41.63 ตัวชี้วัดที่อธิบายองค์ประกอบได้ 3 ตัวชี้วัด ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า เศรษฐกิจและการเมือง

ปัจจัยที่ 2 มี % of Variance = 8.63 หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ 2 สามารถอธิบายความผันแปรทั้งหมด ได้ร้อยละ 8.63 ตัวชี้วัดที่อธิบายองค์ประกอบได้ 3 ตัวชี้วัด ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า สังคมและวัฒนธรรม

ปัจจัยที่ 3 มี % of Variance = 4.60 หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ 3 สามารถอธิบายความผันแปรทั้งหมด ได้ร้อยละ 4.61 ตัวชี้วัดที่อธิบายองค์ประกอบได้ 6 ตัวชี้วัด ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. กรอบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผู้สนับสนุนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วย ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และเทคโนโลยี

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน ประกอบด้วย ปัจจัยนโยบายและการวางแผน มี5 ตัวชี้วัด ปัจจัยงบประมาณมี 4 ตัวชี้วัด ปัจจัยการบริหารจัดการ มี 6 ตัวชี้วัด ปัจจัยการสนับสนุนและสวัสดิการการกีฬา มี 5 ตัวชี้วัด ปัจจัยการคัดเลือกและเตรียมความพร้อมนักกีฬา มี 6 ตัวชี้วัด ปัจจัยการฝึกซ้อมและการแข่งขัน มี 5 ตัวชี้วัด ทั้งหมดมีค่าความแปรปรวนรวม คิดเป็นร้อยละ 62.00 โดยแต่ละองค์ประกอบอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 40.27, 5.35,4.07, 3.01, 2.37 และ 1.93 ตามลำดับ ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกประกอบด้วย ปัจจัยเศรษฐกิจและการเมือง มี 3 ตัวชี้วัด ปัจจัยสังคมและวัฒนธรรมมี 3 ตัวชี้วัด ปัจจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มี 3 ตัวชี้วัด ทั้งหมดมีค่าความแปรปรวนรวม คิดเป็นร้อยละ 54.87 โดยแต่ละองค์ประกอบอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 41.63, 8.63 และ 4.60 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย พบว่า กรอบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย เริ่มตั้งแต่ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในได้แก่ ปัจจัยนำเข้าตั้งแต่การนำนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงในระดับต่าง ๆ โดยองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สโมสรกีฬาต่าง ๆ และการกีฬาแห่งประเทศไทย เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการพัฒนานักกีฬาให้เป็นนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ซึ่งทำให้เกิดผลผลิต ได้แก่ นักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ซึ่งพร้อมเข้าสู่การแข่งขันในระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยมีการสนับสนุนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยให้เกิดการพัฒนานักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ทั้งนี้ ความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทยต้องได้รับการหนุนเนื่องจากปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และเทคโนโลยี ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลัดดา เรืองมโนธรรม และสืบสาย บุญวีรบุตร (2559 : 41); Valenti et (2020 : 311) และ Teshome et (2022 : e719) ซึ่งต่างพบว่า ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต การสนับสนุนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และเทคโนโลยีมีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬา

2. จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย พบว่า

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน องค์ประกอบที่ 1 นโยบายและการวางแผน ผลการวิจัยพบว่า นโยบายและการวางแผนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย แสดงให้เห็นว่า

นโยบายและการวางแผน ได้แก่ เริ่มจากองค์การที่เกี่ยวข้องด้านกีฬามีนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ที่ชัดเจนในการพัฒนานักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย และกำหนดระเบียบข้อบังคับนักกีฬาของโรงเรียนกีฬาเพื่อยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนานักกีฬาให้ประสบความสำเร็จ ตลอดจนมีแผนการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมในการพัฒนานักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย นอกจากนี้ สมาคมวอลเลย์บอลจัดทำแผนการฝึกซ้อมนักกีฬาให้ต่อเนื่องทั้งรายสัปดาห์ รายเดือน และรายปีเพื่อให้เกิดการพัฒนานักกีฬาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการวางแผน มาร่วมประชุม เพื่อวางแผนการดำเนินงาน.ในการพัฒนานักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของตระการ นาคง และคณะ (2562 : 70) ปัญญา อินทเจริญ และคณะ (2563 : 174) Cserháti & Polák-Weldon (2013 : 26), Ramos (2017 : 151) ซึ่งต่างพบว่า นโยบายและการวางแผนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของนักกีฬา

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน องค์ประกอบที่ 2 งบประมาณ ผลการวิจัยพบว่า งบประมาณการกีฬาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านงบประมาณ ได้แก่ องค์การที่เกี่ยวข้องด้านกีฬาสนับสนุนงบประมาณการพัฒนากีฬา และมีการบริหารจัดการด้านงบประมาณในการสนับสนุนสนับสนุนการพัฒนากีฬาดังกล่าว เพื่อให้งบประมาณสามารถนำไปใช้ในการพัฒนานักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ได้เต็มที่ นอกจากนี้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังร่วมสนับสนุนงบประมาณในการจัดการแข่งขันกีฬาวอลเลย์บอลระดับต่าง ๆ ตลอดจนร่วมสนับสนุนเงินทุนในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนที่เป็นนักกีฬา เพื่อให้เยาวชนกลุ่มดังกล่าวไม่มีความกังวลในการศึกษาและเต็มใจในการพัฒนาตนเองให้เป็นนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของปัญญา อินทเจริญ และคณะ (2563 : 174); อัศวิน จันทรสระสมและ กรรณิการ์ อินชะนะ (2564 : 79); Ramos (2017 : 153) และ Peake & Davies (2022, in press) ซึ่งต่างพบว่า ปัจจัยงบประมาณมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของนักกีฬา

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการในการพัฒนานักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทยเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการ ได้แก่ องค์การที่เกี่ยวข้องด้านกีฬามีคณะทำงานในการพัฒนานักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทยโดยตรง และมีวิธีการประเมินผลการปฏิบัติการพัฒนานักกีฬาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนยังมีวิธีประเมินผลความสำเร็จของนักกีฬา รวมถึงมีการรายงานผลการพัฒนานักกีฬาที่ชัดเจนและต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติการพัฒนาและความสำเร็จของนักกีฬา อีกทั้งยังมีส่วนร่วมกันพัฒนาผลงาน และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องการปฏิบัติการพัฒนานักกีฬา เพื่อให้เป็นนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทยที่ประสบความสำเร็จได้ ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ หนึ่งฤทัย สระทองเวียน (2561 : 80) ปัญญา อินทเจริญ และ

คณะ (2563 : 173); อัศวิน จันทรสระสมและ กรรณิการ์ อินชะนะ (2564 : 81) ซึ่งต่างพบว่า การบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของนักกีฬา

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน องค์ประกอบที่ 4 การสนับสนุนและสวัสดิการการกีฬา ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนและสวัสดิการกีฬาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย แสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนและสวัสดิการกีฬา ได้แก่ องค์การที่เกี่ยวข้องด้านกีฬาสนับสนุนให้มีสนามกีฬาที่ใช้ในการแข่งขันและการฝึกซ้อมที่ได้มาตรฐานสากล และสนับสนุนให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สะอาด ปลอดภัย แก่นักกีฬาวอลเลย์บอลหญิง เช่น ห้องสุขา ห้องพยาบาล ห้องพักหรือหอพัก ห้องเก็บอุปกรณ์ เป็นต้น ตลอดจนสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบในการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกและการบำรุงรักษา นอกจากนี้ องค์การที่เกี่ยวข้องด้านกีฬามีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการสนับสนุนนักกีฬาในด้านต่าง ๆ และจัดสวัสดิการเพิ่มเติมให้ เช่น ทุนการศึกษา ค่ารักษาพยาบาลให้กับเยาวชนที่เป็นนักกีฬา รวมถึงการมีระบบการสนับสนุนและติดตามด้านการศึกษา เช่น การประสานงานด้านการเรียนขณะฝึกซ้อม การจัดหาที่ศึกษาต่อให้กับเยาวชนที่เป็นนักกีฬา แสดงให้เห็นว่า การสนับสนุนและสวัสดิการต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนานักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทยให้ประสบความสำเร็จได้ ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ตระการ นาคง และคณะ (2562 : 72) และอัศวิน จันทรสระสมและกรรณิการ์ อินชะนะ (2564 : 82) ซึ่งต่างพบว่า การสนับสนุนและสวัสดิการกีฬามีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของนักกีฬา

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน องค์ประกอบที่ 5 การคัดเลือกและเตรียมความพร้อมนักกีฬา ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนและสวัสดิการกีฬาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย แสดงให้เห็นว่า การคัดเลือกและเตรียมความพร้อมนักกีฬา ได้แก่ สมาคมวอลเลย์บอลมีระบบรูปแบบและวิธีการคัดเลือกที่ชัดเจนและโปร่งใสในการคัดเลือกเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษทางการกีฬาเพื่อให้เป็นนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติ และได้จัดแบ่งช่วงอายุการฝึกกีฬาสำหรับเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษทางการกีฬาที่มีความเหมาะสมตรงกับระดับอายุของเยาวชน ตลอดจนสร้างความพร้อมด้านสมรรถภาพทางกาย ได้แก่ ความสามารถของร่างกายในด้านต่าง ๆ ให้กับนักกีฬา นอกจากนี้ สมาคมวอลเลย์บอลยังสร้างความพร้อมด้านจิตใจ โดยทั่วไป ได้แก่ ความตั้งใจ การอุทิศตน ความมานะพยายามในการปรับปรุงตนเอง ให้กับนักกีฬา รวมถึงสร้างความพร้อมด้านสติปัญญา ได้แก่ การเรียนรู้ทักษะและวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้ฝึกสอนถ่ายทอดให้ แล้วสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเกมการเล่นและการแข่งขันอย่างเหมาะสมให้กับนักกีฬา อีกทั้งยังมีการสร้างความพร้อมด้านด้านเทคนิค ได้แก่ ความสามารถในการปฏิบัติทักษะ ให้กับนักกีฬาด้วย ทั้งนี้ การคัดเลือกเปิดโอกาสให้มีการพัฒนานักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย จากนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทั่วไป ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไรแมน บุญถม (2557 : 103); ปัญญา

อินทเจริญ และคณะ (2563 : 173) และอัศวิน จันทรสระสมและ กรรณิการ์ อินชะนะ (2564 : 83) ซึ่งต่างพบว่า การคัดเลือกและเตรียมความพร้อมนักกีฬามีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของนักกีฬา

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน องค์ประกอบที่ 6 การฝึกซ้อมและการแข่งขัน ผลการวิจัยพบว่า การฝึกซ้อมและการแข่งขันเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย แสดงให้เห็นว่า การฝึกซ้อมและการแข่งขัน เริ่มจากองค์การที่เกี่ยวข้องด้านกีฬามีกิจกรรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นนักกีฬาทีมชาติ และร่วมกับผู้ปกครองนักกีฬากำหนดเส้นทางการพัฒนาของนักกีฬาแต่ระระดับสู่นักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทยที่ชัดเจน และสร้างแรงบันดาลใจ ต่อมา สมาคมวอลเลย์บอลจัดผู้ฝึกสอนกีฬาที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษทางการกีฬาเพื่อให้เป็นนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติ ในขั้นต่อไป องค์การที่เกี่ยวข้องด้านกีฬาจัดให้นักกีฬาได้มีเวทีแข่งขันอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในระดับภาค และระดับประเทศ ตลอดจนจัดให้นักกีฬาได้โอกาสให้หาโอกาสแข่งขันในระดับนานาชาติ เช่น อาเซียนเกมส์และเอเชียนเกมส์ เป็นต้น ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ หนึ่งฤทัย สระทองเวียน (2561 : 81); ตระการ นาคง และคณะ (2562 : 74) ; Ramos (2017 : 155) และ Peake & Davies (2022, in press) ซึ่งต่างพบว่า การฝึกซ้อมและการแข่งขันของนักกีฬาความสัมพันธ์กับความสำเร็จของนักกีฬา

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก องค์ประกอบที่ 1 เศรษฐกิจและการเมือง ผลการวิจัยพบว่า เศรษฐกิจและการเมืองเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ทั้งนี้เป็นเพราะสถานการณ์การเมืองมีแนวโน้มดีขึ้นในการเอื้ออำนวยต่อการพัฒนากีฬาวอลเลย์บอลหญิง และนโยบายทางการกีฬามีแนวโน้มดีขึ้นในการเอื้ออำนวยต่อการพัฒนากีฬาวอลเลย์บอลหญิง ตลอดจนแนวโน้มเศรษฐกิจที่สนับสนุนกีฬาวอลเลย์บอลหญิงมีแนวโน้มดีขึ้น รวมถึงธุรกิจกีฬาวอลเลย์บอลหญิงมีแนวโน้มดีขึ้นในอนาคต ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ หนึ่งฤทัย สระทองเวียน (2561 : 83) และ Peake & Davies (2022, in press) ซึ่งต่างพบว่า เศรษฐกิจและการเมืองมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของนักกีฬา

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก องค์ประกอบที่ 2 สังคมและวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า สังคมและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย เริ่มจากการสนับสนุนนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทยผ่านบุคคลสำคัญต่าง ๆ การปลูกฝังความนิยม และทัศนคติของบุคคลทั่วไปกับกีฬาวอลเลย์บอลหญิง และส่งเสริมอาชีพนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงให้ขยายตัวมากขึ้น ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ หนึ่งฤทัย สระทองเวียน (2561 : 85) และ Peake & Davies (2022, in press) ซึ่งต่างพบว่า สังคมและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของนักกีฬา

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก องค์ประกอบที่ 3 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผลการวิจัยพบว่า วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย เริ่มจากการนำหลักวิทยาศาสตร์การกีฬามาพัฒนานักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ในด้าน(1)สรีรวิทยา การ

กีฬา (2) จิตวิทยาการกีฬา (3) ชีวกลศาสตร์การ กีฬา (4) เวชศาสตร์การกีฬา (5) โภชนาการกีฬา มาใช้ในการฝึกซ้อมและแข่งขัน และและมีการใช้เทคโนโลยีการกีฬา ในการพัฒนานักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทยให้มีศักยภาพสูงขึ้น ตลอดจนมีการสื่อสารของกลุ่มเป้าหมายโดยจัดทำเว็บไซต์ ลอดจนช่องทางการประชาสัมพันธ์และสื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ เกี่ยวกับผลงานของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ให้ศักยภาพและความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ หนึ่งฤทัย สระทองเวียน (2561 : 87) และ Peake & Davies (2022, in press) ซึ่งต่างพบว่า การใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของนักกีฬา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากข้อค้นพบจากงานวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทย ได้แก่ ปัจจัยนโยบายและการวางแผน ปัจจัยงบประมาณ ปัจจัยการบริหารจัดการ ปัจจัยการสนับสนุนและสวัสดิการการกีฬา ปัจจัยการคัดเลือกและเตรียมความพร้อมนักกีฬา ปัจจัยการฝึกซ้อมและการแข่งขัน ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยสังคมวัฒนธรรม ปัจจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สมาคมกีฬาวอลเลย์บอลแห่งประเทศไทย ควรมีการนำเสนอผลงานวิจัยต่อ ผู้บริหาร สโมสร ผู้ฝึกสอนกีฬา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการบริหารจัดการทีมกีฬา เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

2. ควรมีแผนการสนับสนุน ในปัจจัยต่างๆ ที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เพื่อให้นักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทยเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. การกีฬาแห่งประเทศไทย ควรนำผลการวิจัยไปขยายผล ประยุกต์ใช้ในนักกีฬาหญิงทีมชาติประเภทอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการเปรียบเทียบปัจจัย ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาที่มีประสิทธิภาพการแข่งขันกีฬา

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่สัมพันธ์ต่อความสำเร็จของนักกีฬาที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬา

3. ควรมีการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักกีฬาวอลเลย์บอลชายทีมชาติไทย

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย* SPSS for Windows. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพหมหานคร: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คมพล สุวรรณกูฏ.(2560*). การวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น.* จันทบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2561). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพหมหานคร: อมรการพิมพ์.

ตระการ นาคง ประภาส ฤกษ์พิบูลย์ และรัชนี ขวัญบุญจัน. (2562).ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของนักกีฬา วอลเลย์บอลหญิงในประเทศไทย. *วารสารวิชาการสถาบันการพลศึกษา.* 11 (2), 63-77.

ปัญญา อินทเจริญ รังสฤษฎ์ จำเริญนภพร ทัศนัยนาและ ไพโรจน์ สว่างไพร. (2564). แนวทางการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของทีมวอลเลย์บอลที่เข้าร่วมการแข่งขันในกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ.* 13 (1), 100-110.

ปัญญา อินทเจริญ สุนันทา ศรีศิริ และอุษากร พันธุ์วานิช. (2563). รูปแบบการจัดการกีฬาวอลเลย์บอลเพื่อความเป็นเลิศในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ,* 5 (5), 172-175

ไรแมน บุญถม.(2557). รูปแบบการพัฒนานักกีฬามวยสู่นักกีฬามวยสากลสมัครเล่นทีมชาติไทย. *วารสารวิชาการ สถาบันการพลศึกษา.* 6 (2), 97-112.

ลัดดา เรืองมโนธรรม และสืบสาย บุญวีรบุตร (2559).ปัจจัยและแนวทางการพัฒนานักกีฬาสู่ความเป็นเลิศ : แบบจำาลองประเทศไทย. *วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ.* 17 (1), 35-48

ไวพจน์ จันทร์เสม .(2558). วิทยาศาสตร์การกีฬากับการพัฒนาการกีฬา. *วารสารวิชาการสถาบันการพลศึกษา.* 7 (1), 235-239.

หนึ่งฤทัย สระทองเวียน (2561). รูปแบบการพัฒนากีฬาฟุตบอลหญิงของประเทศไทย.*วารสารวิชาการ สถาบันการพลศึกษา.* 10 (2), 77-92

อัศวิน จันทรสระสมและกรรณิการ์ อินชะนะ (2564). ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อความสำเร็จของนักกีฬาที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาวอลเลย์บอลไทยแลนด์ลีค 2021. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล.* 7 (2), 74-84.

Best, J.W.,& Kahn, J.V. (2014). *Research in Education*. (10th Ed.). Harlow England: Pearson Education.

Cserháti & Polák-Weldon.(2013).Success factors of international sporting events in different regions of Europe.*Applied Studies in Agribusiness and Commerce (APSTRACT)*. *7* (1), 25-29

Eisinga,R., Te Grotenhuis, M., & Pelzer, B. (2012). The reliability of a two-item scale: Pearson, Cronbach or Spearman-Brown. *International Journal of Public Health, 58* (4),637-642.

Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., Anderson, R.E. and Tatham, R.L. (2010), *Multivariate Data Analysis* (7th ed.), Pearson-Prentice Hall, New York.

Krsmanovic, S., Brankovic, M., & Radosevic, I. (2014). Human resources-main factor in the development of sports. *Activities in Physical Education and Sport, 4* (1), 84-86.

Peake, R. & Davies, L.E.(2022). International sporting success factors in GB para-track and field. *Managing Sport and Leisure (in press)*.

Ramos, R.(2017). Critical factors influencing international sporting success of the philippines: The athletes' perspective. *Asia Pacific Journal of Sport and Social Science. 6* (2), 143-159.

Ronna CT. & Laurie C. (2003). Indexes of item-objective congruence for multidimensional items. *International Journal of Testing. 3*(2), 163-171.

Teshome, Z., Wolde, B., Abrham, T., & Tadesse, T. (2022). Evaluating the practices and challenges of youth volleyball development in Amhara regional State, Ethiopia by using the CIPP model. *Healthcare, 10*, e719

Valenti, M., Scelles, N. & Morrow, S. (2020). Elite sport policies and international sporting success: a panel data analysis of European women's national football team performance. *European Sport Management Quarterly, 20* (3), 300-320.

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน : กรณีศึกษา กลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ 14 ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

The Development of Community Products : A Case Study of Women Group, Ban Don Sawan, Moo. 14, Dong Ling Sub-District, Kamalasai District, Kalasin Province

นิวัฒน์ สาระขันธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Niwat Sarakhan
Roi-ed Rajabhat University, Thailand
E-mail: niwatsarakhan@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทและ ศักยภาพด้านการผลิตของกลุ่มสตรีบ้าน ดอนสวรรค์ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีความหลากหลาย โดยผ่านกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และ 3) เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสตรีบ้าน ดอนสวรรค์ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยทำการศึกษากับกลุ่มสตรีบ้าน ดอนสวรรค์ หมู่ที่ 14 ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 20 คน การวิจัยในครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม โดยแบ่งเป็น3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาบริบท ศักยภาพ และความต้องการในการพัฒนา ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ และระยะที่ 3 ติดตามและประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความพึงพอใจแบบวัดผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรม และแบบประเมินผลงาน ผลการศึกษาวิจัย สรุปได้ดังนี้

ผลการศึกษาบริบทและศักยภาพของกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์พบว่า การผลิตกระเป๋า ผ้าพื้นเมืองของกลุ่มบ้านดอนสวรรค์ เป็นการประกอบอาชีพเสริมและอาชีพหลักสำคัญที่เกิดจากการ ที่ชาวบ้านได้เดินทางไปทำงานที่กรุงเทพมหานคร และได้ทำงานที่โรงงานผลิตกระเป๋า แล้วกลับมาประกอบกิจการเย็บกระเป๋าที่บ้าน จึงเกิดการจัดตั้งกลุ่มในนามของกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ การรวมกลุ่มกันในครั้งนี้ เป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านมีงานทำและมีรายได้ตามกำลังความรู้ความสามารถและความชำนาญงาน

ผลการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ทำให้สมาชิกกลุ่มได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มมากขึ้นจากการศึกษาดูงาน และการฝึกอบรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยมีการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะด้านการออกแบบ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระเป๋า และสามารถทำการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าในรูปแบบต่างๆ ได้ ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกผู้เข้า

* วันที่รับบทความ : 27 ธันวาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 3 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 10 กุมภาพันธ์ 2566
Received: December 27, 2022; Revised: February 3, 2023; Accepted: February 10, 2023

รับการอบรมต่อการฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์การประเมินการอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำให้สมาชิกมีความรู้เพิ่มมากขึ้นหลังจากการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการประเมินผลงานการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ พบว่าการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน; ผลิตภัณฑ์ชุมชน; กลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์

Abstracts

The objectives of the research were, 1) to investigate the context and competency in producing of women group, Ban Don Sawan, 2) to develop community processed products to have various kinds using participatory research process and, 3) to follow up and evaluate the development of product design of women group, Ban Don Sawan that the researcher used the purposive sampling of 20 women from Ban Don Sawan, Moo.14, Dong Ling Sub-district, Kamalasai District, Kalasin Province. This research used a participatory research process divided into 3 phases as follows: Phase 1: Study of context, potential and development needs; Phase 2: product design development; and Phase 3: monitoring and evaluation.The research tools were the semi-structure interview, the satisfaction evaluation form,the training achievement test and the performance evaluation form. The results of the research revealed that;

The community products of Ban Don Sawan group, It was an additional occupation and an important occupation arising from that villagers have traveled to work in Bangkok and worked at a bag factory then returned to the business of sewing bags at home Therefore, a group was established in the name of Ban Don Sawan Women's Group. This gathering It is to encourage villagers to have jobs and earn income according to their knowledge, skills and expertise.

The result of product development that allows group members to gain more knowledge and experience from study visits. and community product processing training with increasing knowledge design skills and processing of bag products And able to design bags in various forms. Quantitative analysis results in product design development The assessment of the satisfaction of the trainee members towards the overall training was at a high level. The results of the evaluation analysis of product processing training made members more knowledgeable after training with a statistical significance at the 0.01 level.

The product model development evaluation results It was found that the overall design of bag product development was appropriate at a high level.

Keywords; The development of Community products; Community products ; Ban Don Sawan women group

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจ อันเนื่องมาจากวิกฤตโรคระบาดโคโรนา ทั้งยังพบว่า การอาศัยบริษัทขนาดใหญ่ และบริษัทข้ามชาติเป็นหลักในการเร่งการพัฒนาเศรษฐกิจมากกว่าการสนับสนุนภาคธุรกิจภายในประเทศไทยเอง โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งเป็นภาคการผลิตส่วนใหญ่ของประเทศไทย และมีส่วนสำคัญอย่างมากในการรองรับแรงงาน อีกทั้งยังเป็นแหล่งสร้างรายได้แก่ประชาชนในประเทศมาโดยตลอด ซึ่งจากเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้น ทำให้ธุรกิจต่างๆ เกิดความล้มเหลวจนต้องปิดกิจการ และจากสาเหตุดังกล่าวทำให้เกิดการว่างงานขึ้น ดังนั้นรัฐบาลจึงหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการให้บริการทางด้านการเงินและให้บริการฝึกอบรมผู้ประกอบการและแรงงานในเรื่องต่างๆ เช่น การฝึกอบรมการใช้วัตถุดิบ การฝึกอบรมทักษะฝีมือและความชำนาญ การฝึกอบรมการบริหารธุรกิจชุมชน รวมทั้งการให้บริการเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่างๆ เป็นต้น ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านที่ผลิตในชุมชน หรือสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้รับความนิยมและการยอมรับจากผู้บริโภคและธุรกิจในภาคเอกชนเป็นอย่างมาก ประกอบกับได้มีการพัฒนาด้านคุณภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระดับสากล และรัฐบาลกำลังส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกันภายในชุมชนโดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในธรรมชาติ มาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการเอง ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยรวม (อภิชาติ ใจอารีย์, 2559 : 14-16). กระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจและที่สำคัญคือชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการเอง โดยให้มีส่งเสริมธุรกิจชุมชนอย่างครบวงจร ในขั้นพื้นฐานส่งเสริมการให้ความรู้ การศึกษาในการนำทุนชุมชน (รวมทั้งทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม) มาร่วมมือกันในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีความแข็งแรง พึ่งตนเองได้ในระดับสูง

จากการศึกษาในพื้นที่และสำรวจอย่างต่อเนื่อง พบว่าชาวบ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ 14 ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มีการรวมตัวกัน จัดตั้งเป็นกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ เพื่อทำการตัดเย็บกระเป๋า โดยนำผ้าพื้นเมืองที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาผสมผสานกับวัสดุอื่น เช่น หนังเทียม พลาสติก โลหะ นำมาตัดเย็บและแปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าพื้นบ้าน กระเป๋าผ้าไหม และกระเป๋าผ้าฝ้าย ซึ่งเดิมทีนั้น หลังจากฤดูการเก็บเกี่ยว ชาวบ้านบางส่วนได้อพยพไปขายแรงงานในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด หนึ่งในจำนวนนี้มี นายประเสริฐ และ นางสมประสงค์ พาโพพันธ์ อยู่บ้านเลขที่ 23 บ้านดอนสวรรค์ ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ไปรับจ้างทำกระเป๋าที่กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 จนถึง พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นปีที่เกิดภาวะเศรษฐกิจไม่ดีในประเทศไทย ทำให้นางสมประสงค์ พาโพพันธ์ กลับมาผลิตส่งขายเองที่บ้านดอนสวรรค์ และจัดตั้งเป็นกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ ทำการตัดเย็บกระเป๋าเป็นสินค้าหลัก จนกระทั่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้รับการคัดสรรให้เป็นสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ระดับจังหวัดของจังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อ พ.ศ. 2546 (สมประสงค์ พาโพพันธ์, สัมภาษณ์) การตัดเย็บกระเป๋าของกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์นั้นจะมุ่งเน้นในด้านประโยชน์ใช้สอยและความสวยงาม ตามความนิยมในสภาพของสังคมแต่ละยุคสมัย

จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยด้วย มีการพัฒนารูปแบบ รูปทรง และขนาดของผลิตภัณฑ์แตกต่างไปจากเดิมเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยตามสภาพการของสังคมมากขึ้น จากการสัมภาษณ์ นาง สมประสงค์ พาโพพันธ์ ได้กล่าวว่า “ ...การตัดเย็บกระเป๋านั้น จะต้องมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยตามความนิยม ...” (สมประสงค์ พาโพพันธ์. 2553 : สัมภาษณ์) ดังนั้น การส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ ประเด็นของการพัฒนาทักษะด้านออกแบบและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ให้มีความหลากหลาย น่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ส่งเสริมและพัฒนาฝีมือให้กลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ มีความเข้มแข็งเป็นธุรกิจชุมชนของชาวบ้านดอนสวรรค์ ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยาวนาน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เพราะความเข้มแข็งของท้องถิ่นหรือชุมชนจะเป็นรากฐานการพัฒนาที่มั่นคงของประเทศชาติต่อไป จากการศึกษาของ สำราญ พรพลทอง (2548: บทคัดย่อ) พบว่า แนวทางการจัดระบบการพัฒนากระบวนการผลิตกระเป๋าของกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ 14 ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ คือควรส่งเสริมให้ชุมชนผลิตวัตถุดิบในหมู่บ้านและใช้แรงงานที่มีในชุมชน ควรรวมกลุ่มการผลิต จัดสาธารณูปโภคกลางของชุมชนที่เอื้ออำนวยต่อการผลิต และควรได้รับการพัฒนาด้านการออกแบบและประเภทการผลิตให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว คณะนักวิจัยได้มองเห็นและได้ให้ความสำคัญในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าของกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ 14 ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้และสามารถพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า ได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต โดยผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research: PAR) ในการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อความเข้าใจสภาพปัญหา ข้อจำกัดความต้องการ และศักยภาพของชุมชนโดยมีเป้าหมายให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของชุมชน ตามยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในเรื่องของการสร้างภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจเพื่อจะทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้และพึ่งตนเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทและศักยภาพในการผลิตของกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีความหลากหลาย โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจับโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม (A Participatory Action Research: PAR) โดยการศึกษาร่วมกับชุมชนและกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่14 ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ และชุมชนใกล้เคียง เป้าหมายของการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือการพัฒนาคนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการสร้างคนเพื่อไปสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มีแรงปะทะกระแสความเปลี่ยนแปลงที่รุมเร้าจากภายนอกไม่ว่าจะเป็นกระแสเศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม หรือแม้แต่การศึกษาเพื่อให้ชุมชนนั้นๆ มีหลักคิดของตนเองสามารถปรับตัวและเลือกเส้นทางการพัฒนาให้ตนเองได้อย่างชาญฉลาดต่อไป การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นวิธีการที่น่าจะเหมาะสมที่สุดสำหรับการพัฒนา หรือแก้ปัญหาของคนที่อยู่กับปัญหาในบริบทของชุมชน โดยมีกระบวนทัศน์ที่เฉพาะเจาะจงกับปัญหาหนึ่งและเชื่อว่าเป้าหมายคือ การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางที่จะทำให้เกิดทฤษฎีที่เหมาะสมกับปัญหา รวมทั้งมีวิธีการวิจัยและจริยธรรมทางการวิจัยที่เหมาะสม ที่ร่วมกันใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ทำให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถในการวิเคราะห์ และจัดการแก้ปัญหาให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน (สิทธิณัฐ ประพุทธนิติศาสตร์. 2547: 17)

จากการศึกษาถึงความหมาย วัตถุประสงค์ หลักการ ปรัชญา บทบาทหน้าที่ วิธีดำเนินการวิจัย เทคนิค เครื่องมือและประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นขั้นตอนของกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทและศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ รวมถึงความต้องการในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วางแผนกรอบแนวทางดำเนินงาน
2. ศึกษาบริบทและศักยภาพของกลุ่มผลิตภัณฑ์
3. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล
4. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดแนวทางในการออกแบบโดยจัดเวทีการเรียนรู้ร่วมกัน

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ 14 ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าของกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ 14 ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรึกษาหารือ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระเป๋า

2. จัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน ในกลุ่มอาชีพที่ประสบความสำเร็จแล้ว เพื่อให้สมาชิกได้เกิดแนวคิดในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ

3. จัดโครงการฝึกอบรม การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า โดยมีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาบรรยาย และฝึกทักษะด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า

4. สมาชิกกลุ่มร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่

ระยะที่ 3 ติดตามและประเมินผลการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ 14 ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

1. ติดตามประเมินผลและใช้ผลปรับปรุงพัฒนาเป็นระยะ เพื่อตอบประเด็นปัญหาการวิจัย หลังจากการจัดกิจกรรมการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของ กลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ ตำบล ดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ คณะผู้วิจัยและสมาชิก ได้มีการลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการฝึกอบรมการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะการต่อยอดในการออกแบบเป็นรูปแบบอื่นๆ ที่สมาชิกกลุ่มเป็นผู้ร่วมคิดกันเอง

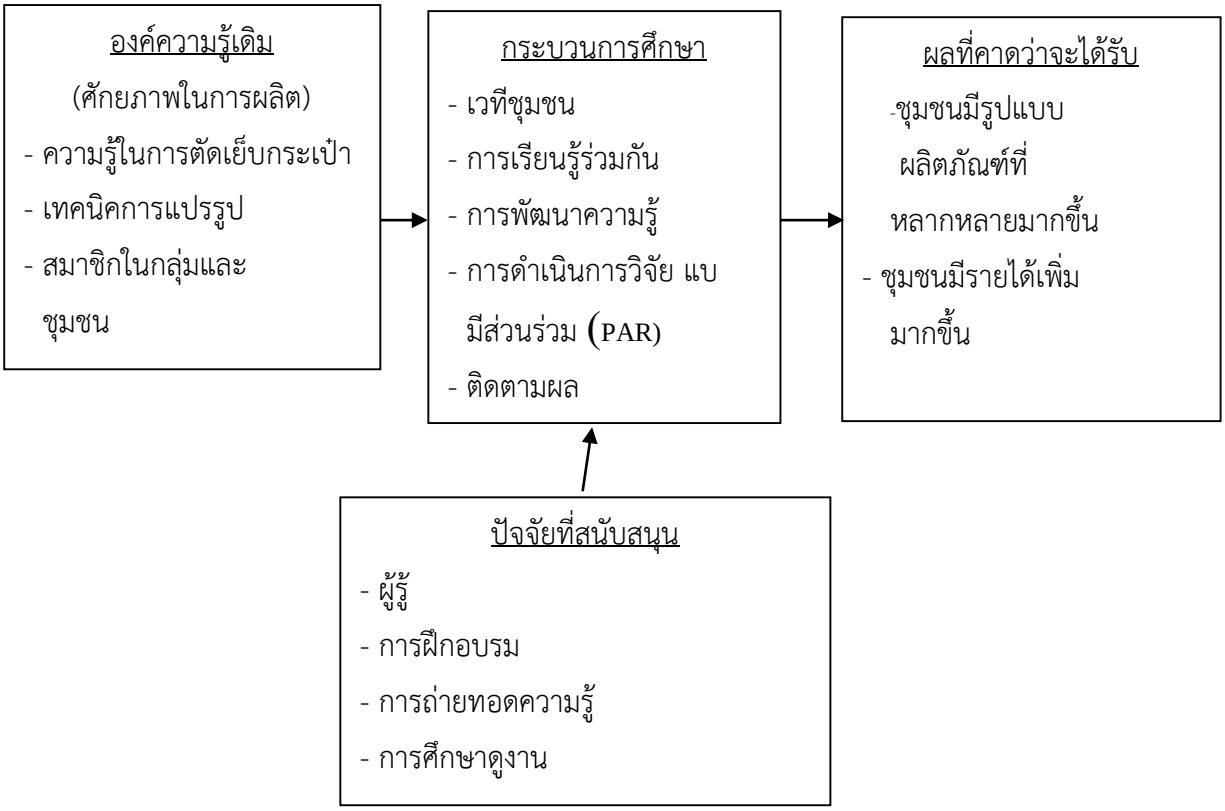
2. ประเมินผลการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ รวมถึงการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ได้ร่วมกันออกแบบกระเป๋าในรูปแบบใหม่ จำนวน 5 รูปแบบ

3. สรุปบทเรียนจากการดำเนินกิจกรรมพร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลมาทำการสังเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นเพื่อตอบประเด็นปัญหาการวิจัย จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเสนอผลงานการวิจัยเพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรายงานฉบับสมบูรณ์

(PAR) โดยกำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาบริบทและศักยภาพของกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์พบว่า การผลิตกระเป๋า ผ้าพื้นเมืองของกลุ่มบ้านดอนสวรรค์ เป็นการประกอบอาชีพเสริมและอาชีพหลักสำคัญที่เกิดจากการ ที่ชาวบ้านบางส่วนได้เดินทางไปทำงานที่กรุงเทพมหานคร และได้ทำงานที่โรงงานผลิตกระเป๋า แห่งหนึ่ง กระทั่งปี พ.ศ. 2539 นางสมประสงค์ พาโพพันธ์ ได้ตัดสินใจเดินทางกลับมาประกอบกิจการเย็บกระเป๋าที่บ้านดอนสวรรค์ เพราะต้องการอยู่กับครอบครัว หลังจากนั้นก็มีหลายครัวเรือนมาร่วมกันทำงาน จึงเกิดการจัดตั้งกลุ่มในนามของกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ 14 ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งการรวมกลุ่มกันในครั้งนี้ เป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านมีงานทำและมีรายได้ตามกำลังความรู้ความสามารถและความชำนาญงาน

ผลการศึกษาการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

รายการประเมิน	Mean	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ความน่าสนใจในการอบรมเรื่อง การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์	4.48	0.65	มาก
2. ความรู้ แนวคิด และประสบการณ์ใหม่ๆ ที่ได้รับจากการอบรม	4.16	0.85	มาก
3. การเสริมสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์	4.12	1.01	มาก
4. การนำสิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์	4.40	0.64	มาก
5. เนื้อหาเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์	4.32	0.80	มาก
6. สัดส่วนระหว่างการฝึกอบรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	4.52	0.65	มากที่สุด
7. คุณภาพและประสิทธิภาพของวิทยาการ	4.64	0.63	มากที่สุด
8. กิจกรรมการฝึกอบรม ส่งผลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาความสามารถ	4.24	0.92	มาก
9. การตอบคำถามของวิทยากร	4.16	0.94	มาก
10. การบรรลุวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์	3.88	1.05	ปานกลาง
11. ความเหมาะสมของสถานที่ฝึกอบรม	3.88	0.83	ปานกลาง
12. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการฝึกอบรม	3.84	1.31	ปานกลาง
13. ความสะดวกในการเดินทางมาฝึกอบรม	4.36	0.75	มาก
14. ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม	4.68	0.55	มากที่สุด
15. ความประทับใจต่อการฝึกอบรม	4.60	0.86	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงว่าการจัดฝึกอบรมทำให้สมาชิกกลุ่มทำให้สมาชิกได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มมากขึ้นจากการศึกษาดูงาน และการฝึกอบรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ของชุมชน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าสมาชิกของกลุ่มได้มีการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะด้านการออกแบบ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระเป๋า และสามารถทำการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าในรูปแบบต่างๆ ได้ รวมถึงการมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เกิดขึ้นจาก

การคิดกันเองของสมาชิกในกลุ่ม ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกผู้เข้ารับการอบรมต่อการฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์การประเมินการอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำให้สมาชิกมีความรู้เพิ่มมากขึ้นหลังจากการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การติดตามผลการประเมินผลงานการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผลการวิเคราะห์การพัฒนาองค์ความรู้และการประเมินผลการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาองค์ความรู้

ผู้อบรมคนที่	คะแนนผลทดสอบก่อน	คะแนนผลการทดสอบหลัง	ความแตกต่าง	t-value
1	14	19	5	13.849***
2	11	18	7	
3	9	15	6	
4	14	17	3	
5	16	19	3	
6	13	17	4	
7	10	17	7	
8	16	20	4	
9	12	18	6	
10	8	14	6	
11	16	20	4	
12	12	18	6	
13	12	16	4	
14	15	18	3	
15	12	18	6	
16	15	19	4	
17	14	17	3	

18	11	19	8	
19	15	20	5	
20	11	18	7	
18	11	19	8	
19	15	20	5	
20	11	18	7	
24	14	17	3	
25	16	18	2	
รวม	326	450	124	
เฉลี่ย	13.04	18.00		

*** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 ผลการประเมิน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรม การแปรรูปผลิตภัณฑ์กระเป๋า มีความรู้ในเรื่องการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าหลังจากการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พบว่าการประเมินผลงานการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก จากผลการประเมินการติดตามการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกกลุ่มได้รับความรู้ในเรื่องของการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ และสามารถพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพของตนเอง การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในดำเนินการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ได้สะท้อนให้เห็นชัดว่า สามารถทำให้สมาชิกในชุมชนได้มีการเรียนรู้ร่วมกันและสามารถพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ภายใต้บริบทชุมชนของกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ได้อย่างเข้มแข็ง ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

ภาพที่ 2 ศึกษาดูงานกลุ่มผลิตกระเป๋า ผ้าไหม ฝ้าย บ้านทุ่งเจริญ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

ภาพที่ 3 ผลิตภัณฑ์กระเป๋าของกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผลการวิจัยเป็นที่ประจักษ์ว่า การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษากลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ 14 ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ทำให้ได้ต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มมากขึ้น มีการฝึกฝนทักษะด้านการออกแบบ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระเป๋าให้เป็นแบบต่างๆ ตามสมัยนิยม เพื่อประโยชน์ในการใช้สอย ซึ่งเป็นไปความมุ่งหมายของการวิจัยที่ต้องการให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น มีความแข็งแรง คงทนต่อสภาพของการใช้งาน สร้างความพึงพอใจต่อลูกค้า และสามารถจำหน่ายได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเอกลักษณ์ (2542 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าการประกอบอาชีพตัดเย็บกระเป๋าของชาวบ้านลาด ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ทำให้ชาวบ้านมีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับ วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร (2548 : 15) ที่ระบุว่า การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ดีนั้น สินค้าต้อง

มีความแข็งแรง คงทนต่อสภาพของการใช้งาน หรือมีอายุการใช้งานที่เหมาะสมกับลักษณะของผลิตภัณฑ์และราคาที่จำหน่าย และพินพัสนีย์ พรหมศิริ (2547 : 6) ที่กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นกลยุทธ์หนึ่งที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า

นอกจากนี้ สมาชิกกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์ และคณะนักวิจัย ยังได้ร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์ความเหมาะสมในการออกแบบผลิตภัณฑ์และการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม โดยผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ให้กับชุมชน ได้นำไปปรับใช้กับ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มภายใต้บริบทของชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าของกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะของการวิจัยในครั้งนี้

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของชุมชนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึง การที่ชุมชนได้รับการพัฒนาความรู้ และทักษะการผลิต ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมในการพัฒนาและแก้ปัญหาของชุมชนในด้านอื่นๆอีกต่อไป โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง

2. กลุ่มอาชีพยังขาดเงินทุนสำรองสำหรับการทำธุรกิจของชุมชน ดังนั้น หน่วยงานในท้องถิ่นควรสนับสนุนให้เงินทุนสำรองสำหรับให้กลุ่มกู้ยืมเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการซื้อวัสดุ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสินค้า

3. สมาชิกกลุ่มต้องร่วมกันสร้างจิตสำนึกในการพึ่งพาตนเองมากกว่าการรอรับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ อันจะส่งผลต่อการดำเนินงานของกลุ่ม ไม่ต้องหยุด เพราะต้องรอความช่วยเหลือ ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งยั่งยืนอย่างแท้จริง

4. การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในช่วงระยะเวลาของการวิจัย เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากของชุมชนต่อไป เมื่อสิ้นสุดการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ไปแล้วนั้น ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันกระตุ้นให้เกิดการทำงานในการพัฒนาชุมชนร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ โดยการใช้เทคนิควิธีการที่เหมาะสม การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในกลุ่มเกี่ยวกับทักษะในการผลิตสินค้า การจัดทำบัญชี การตลาด การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการประเมินสะท้อนกลับจะช่วยให้การพัฒนาในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลการศึกษาในครั้งนี้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์มีศักยภาพและความสามารถในการผลิตกระเป๋าที่หลากหลายมากขึ้น หากมีการวิจัยและพัฒนาต่อในด้านของการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือ มีการศึกษาวิจัยทางด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มลูกค้า และกลยุทธ์ด้านการตลาดสำหรับกลุ่มอาจมีลักษณะเฉพาะที่ควรได้รับการศึกษาอย่างจริงจัง เพราะในปัจจุบันจำนวนของกลุ่มอาชีพในชุมชนได้รับการพัฒนาให้เป็นธุรกิจของชุมชนนั้นมีอยู่จำนวนมากทั่วประเทศ ดังนั้น ถ้าได้มีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในแต่ละประเด็นที่กล่าวมา ก็จะเป็นการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น

2. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทำให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโดยใช้เวลาและกิจกรรมที่เหมาะสม ที่จะช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและแก้ปัญหาด้วยตนเองได้มากขึ้น ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึง ผลกระทบของการวิจัยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมที่ส่งผลเชิงบวกทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นการศึกษาครั้งต่อไปนักวิจัยควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการศึกษาและพัฒนาชุมชน

3. ควรมีการศึกษาเพื่อเจาะลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยเฉพาะพฤติกรรมการซื้อกระเป๋าผ้าพื้นเมือง นอกจากนี้อาจทำการศึกษาเจาะลึกลงไปในกลุ่มลูกค้าที่มีความแตกต่างกัน โดยอาจแบ่งตามอายุ เช่น วัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุ หรือผู้เกษียณอายุในการทำงาน ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นข้อมูลสำหรับกลุ่มผู้ทำการผลิตสินค้า

4. ควรส่งเสริมให้มีนักวิจัยท้องถิ่นเป็นผู้ทำการศึกษาวิจัยประเด็นปัญหาต่างๆ โดยอาจมีพี่เลี้ยงจากสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่สนับสนุนส่งเสริมการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

พินพัสนีย์ พรหมศิริ.(2547). *กลยุทธ์การตลาดสำหรับยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง.* สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ประชาชาติธุรกิจ หน้า 6 วันที่ 01 มกราคม 2547 ปีที่ 27 ฉบับที่ 3545(2745))

วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). *หลักการและแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์.* กรุงเทพมหานคร: แอ๊ปป้าพริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด.

สมประสงค์ พาโพพันธ์. (2560). รองประธานกลุ่มสตรีบ้านดอนสวรรค์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์. (วันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2560). สัมภาษณ์

สำราญ พรพลทอง.(2548). *การศึกษากระบวนการผลิตและผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการผลิตกระเป๋าของชาวบ้าน: กรณีศึกษาบ้านดอนสวรรค์และบ้านดอนหวาย ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สิทธิณัฐ ประพุทธนิติศาสตร์. (2547). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการณ์แบบมีส่วนร่วม:แนวคิดและแนวปฏิบัติ.* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สานักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

อภิชาติ ใจอารีย์. 2559. การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ *.ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2559. แหล่งที่มา: http://research.pcru.ac.th/rdb/pro_data/files/5503028.pdf.

เอกลักษณ์ กาลมิตร. (2542). *การประกอบอาชีพตัดเย็บกระเป๋าของชาวบ้านลาด ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุชาวต่างชาติ : กรณีศึกษาหญิงไทยเมียฝรั่ง
Caregiving Style for Elderly Foreigner : A study of Thai wives of Foreigner

สุพรรษา จิตรสม และ นิตย์ บุหงามงคล
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Supansa Chitsom and Nit Bungamomgkol
Khon Kaen University, Thailand
Corresponding Author E-mail: paesupansa@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุชาวต่างชาติของหญิงไทยอีสานที่แต่งงานข้ามวัฒนธรรมกับผู้สูงอายุชาวตะวันตก ในพื้นที่จังหวัดแห่งหนึ่งทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นหญิงไทยอีสานที่แต่งงานกับผู้สูงอายุชาวตะวันตกและอาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษาเป็นระยะเวลา 1 ปีขึ้นไป จำนวน 14 คน เก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุชาวต่างชาติของหญิงไทยอีสานในลักษณะการดูแล “แบบองค์รวมและผสมผสานวัฒนธรรม” โดยการดูแลอยู่บนความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่ครอบคลุมทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคมเศรษฐกิจ และด้านจิตวิญญาณ ซึ่งผู้ดูแลได้มีการผสมผสานวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตแบบวิถีไทยอีสานและวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตแบบตะวันตกไว้ในกิจกรรมการดูแลอย่างลงตัวและควบคู่กันไป เพื่อให้ผู้สูงอายุชาวต่างชาติได้รับการตอบสนองความต้องการและมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

คำสำคัญ: การดูแล; ผู้สูงอายุชาวต่างชาติ; การดูแลแบบองค์รวม; การผสมผสานวัฒนธรรม; เมียฝรั่ง

Abstracts

This research aimed to describe caregiving style for elderly foreigner persons of Thai’s wives in the province at Northeastern of Thailand. Qualitative research; the informants were 14 Thai women people marriages with Western Elderly people and were selected by purposive sampling and snow ball. Data were collected by in-depth interview. Data were analyzed by content analysis.

The findings showed that “Holistic & Cultural Integration Care”. Holistic care would cover elderly foreigner’s Health and physical, emotional and spirituals, social and environment based on basics human need. Thai Isan culture, Western culture or integration were also applied alongside.

* วันที่รับบทความ : 8 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 1 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 10 กุมภาพันธ์ 2566
Received: January 8, 2022; Revised: February 1, 2023; Accepted: February 10, 2023

Keywords: Caring; Elderly Foreigner; Holistic care; Cultural Integration; Foreigner’s wives

บทนำ

ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มบุคคลที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกประเทศโลกโลก โดยพบว่าสัดส่วนของประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป ในปี 2563 เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.3 และจะมีประมาณเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 16.0 ในปี 2593 (United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division, 2020 : 1) ผู้สูงอายุเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงของชีวิตทั้งทางด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นไปในทางเสื่อมถอยของร่างกายซึ่งเกิดขึ้นและดำเนินไปตามธรรมชาติของช่วงวัย เช่น การมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว เป็นต้น และความเสื่อมจะมากขึ้นจะสอดคล้องตามช่วงอายุที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งการมีโรคเรื้อรังหรือโรคประจำตัว เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคไต เป็นต้น ซึ่งปัญหาสุขภาพเหล่านี้จะส่งผลทำให้มีข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆกับบุคคลอื่นเกิดการถอยห่างจากสังคมตามมา นอกจากนี้วัยสูงอายุยังมีการเปลี่ยนแปลงของรายได้จากการไม่ได้ทำงานและเป็นวัยของการสูญเสียและพลัดพรากจากบุคคลอันเป็นที่รักซึ่งจนก่อให้เกิดปัญหาทางด้านจิตใจ (สุภาภรณ์ สุดหนองบัว, 2564 : 47-51) จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนำมาซึ่งความต้องการการช่วยเหลือและการพึ่งพาบุคคลอื่น โดยผู้สูงอายุนั้นมีความต้องการการดูแลทั้งจากครอบครัว ชุมชน หรือแม้แต่ภาครัฐ เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น ที่อยู่อาศัย อาหาร ความปลอดภัย การดูแลเมื่อเจ็บป่วย และการดูแลในระยะสุดท้ายของชีวิต เป็นต้น (อารยา ทิพย์วงศ์, 2562 : 12-13)

การย้ายถิ่นข้ามชาติของผู้เกษียณอายุจากต่างประเทศเข้ามาพำนักในประเทศไทยทั้งระยะสั้นและระยะยาวผ่านกระบวนการแต่งงานข้ามวัฒนธรรมกับหญิงไทยมีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต (เฉลิมพล แจ่มจันทร์, 2562 : ออนไลน์) ซึ่งพื้นที่ปลายทางของผู้เกษียณอายุกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย การแต่งงานระหว่างผู้หญิงอีสานกับชายต่างชาติสูงอายุมีให้เห็นโดยทั่วไปในชุมชนทั้งเขตเมืองและเขตชนบท (Julchoo, S.; Pudpong, N.; Phaiyarom, M.; Sinam, P.; Khunakorncharatphong, A.; Suphanchaimat, R, 2021 : 11; Statham Paul, 2020 : 1562-1567) โดยพบว่าคู่แต่งงานทั้งสองฝ่ายนั้นมีอายุห่างกันค่อนข้างมากโดยหญิงไทยเป็นฝ่ายที่มีอายุน้อยกว่า แต่ทั้งคู่มีเหตุผลในการตัดสินใจแต่งงานครั้งนี้ในเชิงของการแลกเปลี่ยนต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน โดยผู้สูงอายุต่างชาติใช้เหตุผลตามช่วงวัยและวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตที่มีความต้องการผู้ดูแลในช่วงบั้นปลายของชีวิต ในขณะที่หญิงไทยมีความต้องการที่จะก้าวข้ามปัญหาในชีวิตและยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของตนเองและครอบครัวให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ (พัทยา เรือนแก้ว, 2561 : 57) ภายหลังการแต่งงานผู้เกษียณอายุส่วนใหญ่จะย้ายเข้ามาพำนักและปักหลักเพื่ออยู่อาศัยในถิ่นฐานที่บ้านเกิดของผู้หญิงอีสาน (อรนุช สีตบุตร, 2554 : 2-4) กระบวนสร้างครอบครัวทางเลือกใหม่ได้ดำเนินไปบนพื้นฐานความแตกต่างของช่วงวัยตลอดจนความแตกต่างทางวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิต รวมถึงบทบาทผู้ดูแลผู้สูงอายุต่างชาติที่ได้แฝงเข้า

มาภายหลังการตัดสินใจแต่งงานของผู้หญิงอีสาน และจะยังคงดำเนินควบคู่ไปกับบทบาทของหญิงไทยที่ต้องมีหน้าที่ดูแลสมาชิกในครอบครัวตามความคาดหวังของสังคมและตัวผู้สูงอายุชาวต่างชาติเอง

จากการเปลี่ยนแปลงของวัยผู้สูงอายุที่กล่าวมาข้างต้นและกระบวนการแต่งงานข้ามชาติข้ามวัฒนธรรมระหว่างผู้หญิงอีสานกับผู้สูงอายุต่างชาติ ทำให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมในครอบครัว ผู้หญิงอีสานในฐานะผู้ดูแลต้องเผชิญกับความซับซ้อนของงานการดูแลเพื่อตอบสนองความต้องการตามวัยผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม อีกทั้งต้องคงไว้ซึ่งวิถีการดำเนินชีวิตในแบบวัฒนธรรมตะวันตกและสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตในบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่นไทยอีสานที่อยู่อาศัย โดยในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำความเข้าใจถึงรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุชาวต่างชาติของหญิงไทยอีสาน เนื่องจากภาคอีสานได้กลายเป็นพื้นที่ที่ได้รับความนิยมในหมู่ชาวต่างชาติในการมาใช้ชีวิตบั้นปลายในวัยเกษียณอายุเพื่อแสวงหาผู้ดูแล ผู้สูงอายุต่างชาติมีความปรารถนาผู้ดูแลที่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของชีวิต มีค่าครองชีพที่ต่ำกว่า และสิ่งแวดล้อมที่เงียบสงบ ผู้หญิงอีสานถูกกล่าวขานและเล่าต่อกันถึงคุณสมบัติการเป็นผู้ดูแลที่ดี เอาใจใส่ดูแล ยิ้มแย้มแจ่มใจ ยิ้มง่าย ช่างเอาอกเอาใจ มีจิตบริการ โอบอ้อมอารี รักครอบครัว กริยามารยาทเรียบร้อย สุภาพ อดทน อดกลั้น คอยปรนนิบัติ และสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ซึ่งถือว่าเป็นบุคลิกภาพที่โดดเด่นและเป็นภาพลักษณ์ของผู้หญิงไทยในสายตาของชายชาวตะวันตก (ศรีหทัย เวล์ส, 2559 : 139) เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่สำหรับผู้ที่สนใจ หน่วยงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปเป็นพื้นฐานในการพัฒนาระบบการดูแลและช่วยเหลือประชากรกลุ่มนี้ให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทความหลากหลายทางวัฒนธรรมในครอบครัวและมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไปต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุชาวต่างชาติของหญิงไทยอีสานที่แต่งงานข้ามชาติข้ามวัฒนธรรม ของจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological research) เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุชาวต่างชาติของหญิงไทยบริบทอีสานที่แต่งงานข้ามชาติข้ามวัฒนธรรมกับชายชาวตะวันตก

1. ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อเข้าถึงเครือข่าย จากนั้นใช้วิธีการค้นหาผู้ให้ข้อมูลแบบวิธีห่วงโซ่ (Snow ball) เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ คือ หญิงไทยอีสานที่แต่งงานกับชาวตะวันตก อายุ 60 ปี ขึ้นไป จะจดทะเบียนสมรสหรือไม่ก็ได้ และใช้ชีวิตคู่ร่วมกันในพื้นที่ศึกษาเป็นระยะเวลา 1 ปีขึ้นไป ได้ข้อมูลอิ่มตัวที่ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 14 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นแนวคำถามแบบปลายเปิดให้ผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามได้อย่างอิสระที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษา แบ่งเป็นคำถามเกริ่นนำและคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งแนวคำถามในการสัมภาษณ์นี้ได้รับการพิจารณาความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหา และความชัดเจนของการสื่อความหมายของข้อคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน จากนั้นนำไปทดลองใช้กับผู้ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับผู้ให้ข้อมูลและนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำมาเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูล ดังตัวอย่างข้อคำถาม “มุมมองเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุชาวต่างชาติของท่านเป็นอย่างไร?” “ท่านดูแลผู้สูงอายุชาวต่างชาติด้านสุขภาพร่างกายอย่างไร? ทำอะไรบ้าง? ทั่วถึงไหม? คิดอย่างไร?” เป็นต้น

2.2 แบบสังเกต แนวทางการสังเกต เป็นแบบจดบันทึกข้อมูลจากการสังเกต ประกอบด้วย เวลา สถานที่ เรื่องที่สังเกต และข้อมูลที่ได้จากการสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแล แบบแผนการกระทำความหมายการกระทำ ความสัมพันธ์ของคู่แต่งงาน และสภาพในครอบครัวเพื่อให้เห็นภาพและเข้าใจปรากฏการณ์ เพื่อใช้ในการบันทึกพฤติกรรม การแสดงออกต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์และตรวจสอบความตรงของข้อมูล

2.3 แบบบันทึกภาคสนาม เป็นแบบบันทึกสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในระหว่างการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในขณะเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4 นักวิจัยเป็นเครื่องมือหลักและมีความสำคัญที่สุดในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีการเตรียมตัวเพื่อเป็นผู้เก็บข้อมูลโดยการเตรียมความพร้อมด้านองค์ความรู้และทักษะการเป็นนักวิจัยเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2563 ถึง เดือนพฤษภาคม 2564 ใช้เทคนิคเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธี ได้แก่ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) ตามแนวคำถามการสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้ โดยระยะเวลาในการสัมภาษณ์ และสถานที่ในการสัมภาษณ์ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งผู้ให้ข้อมูลจะเป็นผู้นัดหมายล่วงหน้ากับผู้วิจัย ซึ่งส่วนใหญ่จะนัดหมายเป็นที่บ้านของผู้ให้ข้อมูล และสถานที่ที่ผู้ให้ข้อมูลพาผู้สูงอายุชาวต่างชาติไปทำกิจกรรม 2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participative observation) และ 3) การบันทึกภาคสนาม (Field notes) ระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้บันทึกเทปการสนทนา บันทึกภาคสนามเกี่ยวกับสภาพบริบทที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่สังเกตได้เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. ความน่าเชื่อถือของข้อมูล การตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบ 3 เส้า ได้แก่ การตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบวิธีการรวบรวมข้อมูล และการตรวจสอบย้อนกลับกับผู้ให้ข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต และในการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง ทำให้ผู้ให้ข้อมูลมีความไว้วางใจในการให้ข้อมูลตามประสบการณ์จริงของตนเองใน

การดูแลผู้สูงอายุชาวต่างชาติ ระหว่างที่สัมภาษณ์มีการบันทึกเสียงซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่มาจากการสัมภาษณ์อย่างครบถ้วนทุกครั้งและสามารถตรวจสอบข้อมูลได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และตีความหมายของชุดข้อมูล (Interpretation) (ศิริพร จิรวัฒน์กุล, 2555 : 102-115) โดยเริ่มจากใส่รหัสข้อมูลและจัดกลุ่มข้อมูลย่อยที่มีความเหมือนและต่างกันไว้ด้วยกัน จากนั้นจัดหมวดของข้อมูลที่มีความเหมือนและข้อมูลที่มีความต่างให้แยกจากกัน สร้างความเชื่อมโยงในข้อมูลหลักและข้อมูลย่อยที่เป็น จากนั้นนำประเด็นที่ได้ไปสะท้อนกับผู้ให้ข้อมูลอีกครั้ง ก่อนที่จะสรุปผลการวิเคราะห์และเขียนบรรยายเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

6. จริยธรรมการวิจัย การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลโดยโครงการวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (เลขที่ HE633085) และผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามหลักการสากลของการวิจัยในมนุษย์ ดังนี้ 1) การเคารพในบุคคล (Respect for person) คือ ผู้วิจัยแนะนำตัวเองแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอคำยินยอมโดยผู้ให้ข้อมูลสามารถตัดสินใจได้เองในการปฏิเสธหรือเข้าร่วมการวิจัย 2) หลักสิทธิประโยชน์ (Beneficence) คือ การให้อิสระกับผู้ให้ข้อมูลในการกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ตามความสะดวก และ 3) หลักยุติธรรม (Justice) คือ ผู้ให้ข้อมูลสามารถตัดสินใจที่จะยกเลิกการเข้าร่วมโครงการได้ตลอดเวลา และการนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมและใช้นามสมมุติแทนชื่อ-นามสกุลจริง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดการดูแลองค์รวม (Holistic Care) ของสมาคมสุขภาพองค์รวมแห่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งการดูแลองค์รวมเป็นปรัชญาพื้นฐานของแนวคิดการดูแลที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้เกิดสุขภาพองค์รวม (Holistic Health) โดยให้บุคคลเกิดความสมดุลของกาย จิต และจิตวิญญาณ รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมภายนอกอย่างเหมาะสม มีความสอดคล้องกับเป้าหมายในการดำเนินชีวิตของบุคคล (Mary A. Blaszko Helming, Cynthia C. Barrere, Karen M. Avino, Deborah A. Shields, 2013 : 11-17) ลักษณะขององค์รวม ประกอบไปด้วย 1) ความสมดุล (Balancing) เป็นความสมดุลของสุขภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ 2) ความกลมกลืน (Harmony) เป็นความกลมกลืนภายในตนเอง ทั้งกาย จิต อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ และความกลมกลืนภายนอก สิ่งแวดล้อมรอบตัวบุคคลตามธรรมชาติ และ 3) ความเป็นหนึ่งเดียว (Coherence) เป็นการเชื่อมโยงของแต่ละมิติอย่างเป็นพลวัตร หากขาดการเชื่อมโยงจะทำให้สุขภาวะของบุคคลเสียสมดุลและอาจส่งผลต่อสุขภาวะตามมา (สุรีย์ ธรรมิกบวร, 2554 : 1-12) และได้ทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม (Culture) เป็นมิติทางสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวของมนุษย์ที่ถูกปลูกฝังและถ่ายทอดมาตั้งแต่แรกเกิดและดำเนินไปตลอดในทุกช่วงอายุ วัฒนธรรมมี

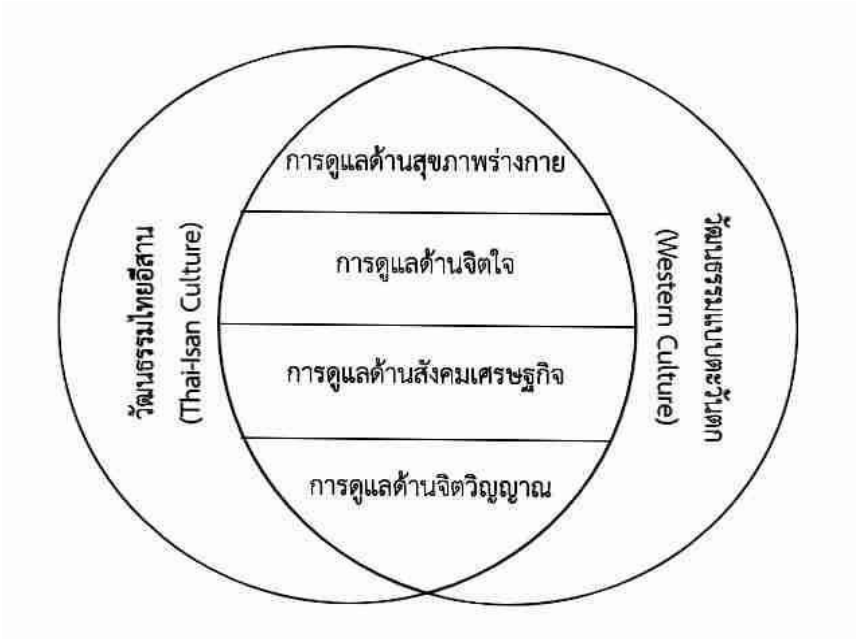
ความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ได้แก่ 1) ความต้องการทางร่างกาย ได้แก่ ความต้องการทางด้านปัจจัย 4 2) ความต้องการทางจิตใจ ได้แก่ ความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคงทางจิตใจ และ 3) ความต้องการทางสังคม ได้แก่ การแต่งงาน การอยู่ร่วมกับคนอื่น การอยู่กันเป็นกลุ่มเป็นสังคม โดยวัฒนธรรมสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ 1) วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) ได้แก่ วิธีการต่าง ๆ ที่มนุษย์คิดขึ้นมาแล้วสามารถสร้างทำให้เห็นเป็นรูปร่างได้ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม บ้าน รถยนต์ เป็นต้น และ 2) วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non – Material Culture) คือ วิธีคิดและแบบแผนพฤติกรรม เช่น ภาษาพูด กิริยามารยาท ความเชื่อ ค่านิยม เป็นต้น วิถีการดำเนินชีวิตเป็นรูปแบบของวัฒนธรรมที่มีความสำคัญในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปตามบริบทพื้นที่อยู่อาศัย เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณี (นิยพรรณ วรรณศิริ, 2550 : 31-43)

ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการดูแลองค์รวมและแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมเข้ามาช่วยสะท้อนกิจกรรมการดูแลในภาพกว้างให้เห็นถึงวิถีการดูแลผู้สูงอายุชาวต่างชาติของหญิงไทยอีสาน ที่เกิดขึ้นภายหลังการตัดสินใจแต่งงานข้ามวัฒนธรรมกับกลุ่มผู้สูงอายุจากประเทศตะวันตกและมีการย้ายถิ่นฐานมาใช้ชีวิตบั้นปลายในพื้นที่ภาคอีสานของประเทศไทยที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความแตกต่างของวัฒนธรรมในมิติสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ซึ่งวิถีการดำเนินชีวิตเป็นรูปแบบของวัฒนธรรมที่มีความสำคัญในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ จะมีความแตกต่างกันไปตามบริบทพื้นที่อยู่อาศัย เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณี หากไม่สามารถปรับตัวหรือไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต อาจทำให้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้เสียสมดุลและส่งผลต่อการปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ผู้ดูแลจึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลในทุกมิติ กิจกรรมการดูแลควรมีการเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์วิถีการดำเนินชีวิตแบบตะวันตกที่ติดตัวมาและสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นอีสานที่อยู่อาศัย เพื่อส่งเสริมให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตได้ตามเป้าหมายและมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูล เป็นหญิงไทยอีสานที่แต่งงานข้ามวัฒนธรรมกับชายชาวตะวันตก จำนวน 14 คน มีอายุระหว่าง 35-59 ปี อายุเฉลี่ย 47.79 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 71.43 และจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและระดับปริญญาตรี ร้อยละ 14.29 ตามลำดับ ทั้งหมดเคยผ่านการมีครอบครัวมาแล้ว มีอาชีพหลักคือเป็นแม่บ้าน นับถือศาสนาพุทธ ทุกคนมีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุชาวไทยมาก่อน **ผู้สูงอายุชาวต่างชาติในความดูแล** เป็นชายชาวตะวันตก อายุระหว่าง 61-75 ปี อายุเฉลี่ย 70.14 ปี ทั้งหมดใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร อาศัยอยู่ในบริบทที่ศึกษาเป็นระยะเวลา 2-10 ปี โดยเฉลี่ย 6 ปี

2. ผลการศึกษา ผลการศึกษาที่ได้สะท้อนให้เห็นการดูแลผู้สูงอายุต่างชาติที่ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และจิตวิญญาณ โดยรูปแบบการดูผู้สูงอายุชาวต่างชาติของหญิงไทยเมียฝรั่งเป็นในลักษณะการดูแลแบบ **“องค์รวมและผสมผสานวัฒนธรรม (Holistic & Cultural Integration care)”** ซึ่งมีการผสมผสานวิถีการดำเนินชีวิตแบบไทยอีสานและวิถีการดำเนินชีวิตแบบตะวันตกเข้าในกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุต่างชาติได้อย่างสมดุลและลงตัว ดังแผนภาพที่1 จำแนกรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุชาวต่างชาติของหญิงไทยบริบทอีสาน แบบ “องค์รวมและผสมผสานวัฒนธรรม” (Holistic & Cultural Integration Care)

2.1 การดูแลผู้สูงอายุต่างชาติด้านสุขภาพร่างกาย ผู้สูงอายุชาวต่างชาติได้รับการดูแลในเรื่องของความเป็นอยู่ การช่วยเหลือในการดำเนินชีวิต โดยคำนึงถึงความสอดคล้องตามความเสื่อมของช่วงวัย อีกทั้งยังคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างผู้ดูแลและผู้รับการดูแล สามารถจำแนกได้ 3 ประเด็นหลัก คือ การช่วยเหลือกิจวัตรประจำวัน การแลสุขภาพทั้งในภาวะปกติและภาวะเจ็บป่วย การจัดสิ่งแวดล้อมและที่อยู่อาศัย เพื่อส่งเสริมสุขภาวะที่ดีแก่ผู้สูงอายุชาวต่างชาติ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

1) การช่วยเหลือกิจวัตรประจำวัน จากการเสื่อมถอยของร่างกายทำให้ผู้สูงอายุต่างชาติต้องอยู่ในภาวะพึ่งพาซึ่งจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่ตามสุขภาวะของแต่ละบุคคล ผู้ดูแลได้คำนึงถึงการได้รับสารอาหารที่ครบถ้วนที่เพียงพอตามความต้องการของร่างกายตามช่วงวัยและเหมาะสมกับโรคหรือภาวะ

สุขภาพของผู้สูงอายุชาวต่างชาติ รวมถึงการจัดเตรียมเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การจัดเครื่องนอน และการดูแลสุขวิทยาส่วนบุคคล ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ปกติเราจะเป็นคนเตรียมอาหารให้ บางอย่างเขาก็เตรียมเองเพราะเราทำไม่เป็น อาหารหลักที่เขากินเป็นแบบตะวันตก พวกที่ใสเนย นม ไขมันหลาย ๆ พวกขนมปัง มันบด สปาเก็ตตี้ สลัดผัก ...อาหารไทย อาหารอีสานเขาก็กินได้บ้างแต่ก็ต้องไม่ให้เผ็ด ที่ทำให้กินบ่อย ๆ คือ พวกผัดไทย แกงเขียวหวาน ส้มตำปูใส่พริก เนื้อแดดเดียวทอด ผัดพัก ...แต่เขาเป็นเบาหวานและความดัน เฮาก็ต้องคอยระวังอาหาร พยามลดพวกของหวานของมันของเค็มตามที่หมอแนะนำ ผลไม้บ่เคยให้ขาด พยายามให้กินทุกวันเพราะมีปัญหาท้องผูกประจำ แล้วก็ลดเนื้อวัวเปลี่ยนมาเน้นปลาแทน....” สมควร (นามสมมติ) อายุ 54 ปี

“...ซักผ้าซักแพร รีดผ้า เข้าตู้ให้เรียบร้อยแยกเป็นหมวดหมู่ให้เขาสะดวกในการหยิบจับมาใช้ จัดที่หลับที่นอน เตรียมของใช้ของสอยส่วนตัว พวกแปรงสีฟันยาสีฟันสบู่ ...ก็ดูแลทุกอย่างตั้งแต่ตื่นนอนจนถึงเข้านอนอีกครั้ง ทำแบบนี้ทุกวัน...” สมนึก (นามสมมติ) อายุ 48 ปี

2) การดูแลสุขภาพในภาวะปกติและภาวะเจ็บป่วย โดยในภาวะสุขภาพที่ปกติผู้สูงอายุจะได้รับการส่งเสริมสุขภาพด้วยการกระตุ้นให้ออกกำลังกายที่เหมาะสมตามช่วงวัยและภาวะสุขภาพ แต่หากมีภาวะเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อยซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุจากความเสื่อมตามช่วงวัยผู้สูงอายุก็จะได้รับการดูแลแก้อาการเบื้องต้นเพื่อบรรเทาอาการให้ทุเลาเบาบางลง หากเจ็บป่วยฉุกเฉินหรือภาวะเจ็บป่วยเรื้อรังหรือมีความรุนแรงที่ต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล ผู้สูงอายุชาวต่างชาติจะได้รับการดูแลโดยเร่งด่วนและติดตามการรักษาอย่างต่อเนื่อง ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...พาออกกำลังทุกวัน วันไหนมีเวลามากก็จะปั่นจักยานไปชมผลผลิตที่ทุ่งนา วันไหนเวลาน้อยก็จะพาจูงหมาเดินเล่นรอบ ๆ สนามโรงเรียน แต่ถ้าบ่มีเวลาพาไปข้างนอกเลยเขาก็จะเล่นเครื่องออกกำลังกายยุบ้าน พวกยกดัมเบล ลู่วิ่ง...” สมศรี (นามสมมติ) อายุ 59 ปี

“...ปวดเมื่อยตามปะสาผู้เฒ่า ต้องคอยบีบ ๆ นวด ๆ ให้ บางครั้งก็จะเอาลูกประคบมานึ่งแล้วประคบให้ ...บางวันก็ใช้เครื่องนวดไฟฟ้าที่เพิ่นเอาติดมาจากเมืองนอก ใช้สลับกันไปตามความสะดวก ...” สมใจ (นามสมมติ) อายุ 46 ปี

“...ต้องพาไปตรวจตามนัดทุกเดือน รับยาเบาหวานกับยาความดัน ในแต่ละวันก็ต้องจัดยาใส่กล่องให้ตามเวลา พอถึงเวลาก็จะคอยถามย้ำอีกครั้งว่ากินยารึยัง...” สมนึก (นามสมมติ) อายุ 48 ปี

3) การจัดสิ่งแวดล้อมและที่อยู่อาศัย ผู้ดูแลได้มีการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและมีความเหมาะสมตามช่วงวัยของผู้สูงอายุชาวต่างชาติ ที่เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพร่างกายทำให้โอกาสเกิดอุบัติเหตุได้ง่ายโดยเฉพาะการพลัดตกหกล้ม อีกทั้งยังสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตในแบบชนบทอีสาน อีกทั้งยังมีการผสมผสานวัฒนธรรมตะวันตกไว้ในรูปแบบการจัดตกแต่งได้

อย่างลงตัว โดยมุ่งเน้นเพื่อให้เกิดความสะดวกสบาย ความปลอดภัย และเพื่อการพักผ่อน ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“....ในบ้านแยกเป็นสัดส่วนห้องนอน ห้องน้ำ ห้องครัวก็แยกครัวไทยครัวฝรั่ง อุปกรณ์เครื่องครัวแบบฝรั่งก็มีครบ พวกเตาอบ ไมโครเวฟ เครื่องปั่น เครื่องชงกาแฟ เครื่องปิ้งขนมปัง เอาไว้ทำอาหารให้เขา ...แต่บ้านเราอากาศร้อนเขาก็ไม่ชินเลยต้องติดแอร์ทุกห้อง ติดพัดลมดูดอากาศเพราะบ้านเฮาทั้งฝุ่นทั้งควันไฟ อีกอย่างก็ออกแบบให้มีหน้าต่างให้หลายขึ้น ลมจะได้พัดผ่าน อากาศจะได้ถ่ายเทบ่ร้อนจนเกินไป แล้วก็ติดผ้าม่านอาไว้บังแดด...” สมสวย (นามสมมติ) อายุ 44 ปี

“...บ้านหลังเก่าเป็นบ้านไม้สองชั้น ใต้ถุนโล่ง ๆ ก็บ่ค่อยสะดวกสำหรับเขา ก็เลยสร้างหลังนี้ใหม่ เลือกเป็นบ้านปูนชั้นเดียวจะได้เดินเหินสบายขึ้น บ่ต้องเดินขึ้นเดินลงบันได แก่มาสายตาก็เริ่มบ่ดี เดินเหินก็จะลำบากขึ้น ตกบันไดมาก็จะลำบาก ...พื้นบ้านก็ปรับใหม่ให้เป็นระดับเดียวกันหมด กลัวเพิ่นเดินสะดุดล้ม พวกหลอดไฟพี่ติดเยอะมาก โดยเฉพาะตามทางเดินทั้งในและนอกบ้าน ติดไฟแบบเปิดอัตโนมัติเวลาคนเดินผ่าน ...ในห้องน้ำเป็นจุดสำคัญ ใช้กระเบื้องเป็นแบบสาก ๆ กันลื่น ตรงผนังก็จะติดราวจับไว้ให้เขาได้เกาะ...” สมถวิล (นามสมมติ) อายุ 51 ปี

“...เขาชอบแต่งบ้าน พี่ก็พาทำสระน้ำพุ จัดสวนหย่อมหน้าบ้าน (พรางชี้ให้ดูสวนหย่อมที่หน้าบ้าน) ซื้อหิน ดินทราย ผ้าใบรองน้ำ ได้อุปกรณ์มาแล้ว ก็ช่วยกันทำไปเรื่อย ๆ ยามเช้าเพิ่นจะมักเปิดน้ำตกแล้วมานั่งจิบกาแฟฟังเสียงน้ำ เอาอาหารให้ปลา ถือเป็นการพักผ่อนไปในตัวอีกทางหนึ่ง เพราะส่วนใหญ่เขาก็จะใช้เวลาอยู่แต่บ้าน ไม่ได้ออกไปไหนกัน...” สมสมัย (นามสมมติ) อายุ 43 ปี

2.2 การดูแลผู้สูงอายุต่างชาติด้านจิตใจ ผู้สูงอายุชาวต่างชาติได้รับการดูแลด้วยความใส่ใจจากผู้ดูแล โดยหญิงไทยอีสานจะคอยถามไถ่สาระทุกข์สุขดิบของผู้สูงอายุชาวต่างชาติอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้สูงอายุชาวต่างชาติได้รับรู้ถึงความรักความห่วงใยด้วยการเอาใจใส่ดูแล และความเสมอต้นเสมอปลาย อีกทั้งยังคอยให้กำลังใจ ไม่รู้สึกว่าอยู่อย่างโดดเดี่ยวในสังคม ด้วยมีความเชื่อว่าหากสุขภาพจิตที่ดีย่อมจะส่งผลให้สุขภาวะทีดีตามมาด้วย ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

1) การเอาใจใส่ดูแล โดยผู้ดูแลจะคอยถามไถ่สาระทุกข์สุกดิบ และประเมินความต้องการของผู้สูงอายุชาวต่างชาติอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้สูงอายุชาวต่างชาติได้รับการดูแลได้อย่างครอบคลุมตามความต้องการอย่างเหมาะสมตามศักยภาพ

“...จะคอยสังเกต แล้วกะถามเขาตลอด คุณไม่สบายตรงไหนไหม วันนี้คุณทานน้อยไปนะ หรือว่าฉันทำอาหารไม่ถูกปาก คุณอยากให้ฉันทำอะไรให้ทานเป็นพิเศษรึเปล่า...” สมคิด (นามสมมติ) อายุ 47 ปี

“...ตื่นนอนตอนเช้าต้องคีส (จูบ/หอม) กันทุกวันเป็นการทักทาย หรือเห็นท่าทางเหงา ๆ เราก็จะเข้าไปกอดเพื่อให้กำลังใจ บางครั้งแล้วก็ถือเป็นการขอโทษไปในตัว บางทีเราก็ไม่รู้ว่าทำอะไรผิดหรือทำอะไรที่เขาไม่ชอบ...” สมถวิล (นามสมมติ) อายุ 51 ปี

2) ความเสมอต้นเสมอปลาย ผู้ดูแลได้ปฏิบัติต่อผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่แสดงออกถึงการให้ความเคารพ ให้เกียรติ และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆภายในครอบครัว เพื่อให้ผู้สูงอายุชาวต่างชาติเกิดความภาคภูมิใจและรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

“...เวลาจะทำอะไร หรือต้องตัดสินใจทำอะไร ก็จะถามความเห็นหรือปรึกษาแกก่อนทุกครั้ง บ่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยหรือเรื่องใหญ่ โดยเฉพาะเรื่องการใช้เงินเราจะบอกเขาทุกครั้ง...” สมดี (นามสมมติ) อายุ 47 ปี

“...วันเกิดหรือวันสำคัญของเขา ก็จะมีของขวัญหรือปาร์ตี้เล็ก ๆ จัดกันในครอบครัว...” สมพร (นามสมมติ) อายุ 35 ปี

2.3 การดูแลผู้สูงอายุต่างชาติด้านสังคมเศรษฐกิจ จากข้อจำกัดตามช่วงวัยผู้สูงอายุและการเป็นชาวต่างชาติ จึงทำให้ผู้สูงอายุชาวต่างชาติมีต้องการความช่วยเหลือทางด้านการสื่อสาร การเข้าร่วมกิจกรรม และการจัดการทางด้านการเงิน ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

1) การสื่อสาร ภายในครอบครัวมีการสื่อสารด้วยภาษาที่หลากหลายทั้งภาษาต่างประเทศ ภาษาไทย และภาษาถิ่น โดยจะมีการเลือกใช้อย่างความเหมาะสมกับบริบทและโอกาสเพื่อให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้สูงอายุชาวต่างชาติ

“...ภาษาหลักที่ใช้ก็เป็นภาษาของเขา (ภาษาอังกฤษ) พอมาอยู่หลายปีเขาก็เริ่มเข้าใจภาษาไทยกับภาษาอีสานมากขึ้น บางคำก็เว้าได้ เช่น แซบ มัก (ชอบ) เอา ...คนในครอบครัวหรือคนในหมู่บ้าน ก็เริ่มเข้าใจภาษาของเขาบ้างแล้ว ก็เอามาเว้าผสมทับศัพท์กันไปเลย อย่างเช่น แฮปปี้ เวรี่กู๊ด มอร์นิ่ง ก็เว้าผสมกันไป คำไหนบ่เข้าใจเราก็ช่วยแปลและอธิบายให้ฟัง แต่อาจต้องเสียงดังนิดหนึ่งเพราะหูเริ่มตึงแล้ว...” สมใจ (นามสมมติ) อายุ 53 ปี

2) การเข้าร่วมกิจกรรม ผู้สูงอายุชาวต่างชาติได้รับการส่งเสริมให้มีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกครอบครัว รวมไปถึงกิจกรรมที่ชุมชนและสังคมจัดขึ้นตามความเหมาะสมและตามความสมัครใจ

“....พ่อใหญ่เขาเป็นคนมักม่วน มักชวนญาติพี่น้องมากินข้าวรวมกัน ร้องคาราโอเกะ ... เวลามีงานบุญก็จะพาไปร่วมทั้งงานวัดงานโรงเรียนตามที่เขาจัดและเชิญมา ที่จะพาไปร่วมเป็นประจำก็คืองานสงกรานต์ มีการรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ ส่วนงานอื่น ๆ งานกฐิน งานบวช งานแต่ง ก็พาไปร่วมบ้าง แล้วแต่เขาสะดวกและอยากไป...” สมจิต (นามสมมติ) อายุ 54 ปี

“...ในแต่ละเดือนก็จะนัดกินข้าวสังสรรค์กับเพื่อน ๆ ที่มาจากต่างประเทศด้วยกัน กินข้าวกินน้ำถามข่าวกัน ตามร้านอาหารในเมือง ...อีกอย่างในแต่ละปีก็จะนัดกันจัดทริปไปเที่ยว ไปกันเป็นครอบครัว ทีละเป็นสิบ ๆวัน ส่วนใหญ่ก็จะเป็นทะเลทางภูเก็ต กระบี่ พัทยา ตามแต่จะตกลงกันในกลุ่มเพื่อนของเขา...” สมหวัง (นามสมมติ) อายุ 49 ปี

3) การจัดการด้านการเงิน จากข้อจำกัดทางด้านอายุและช่วงวัยของผู้สูงอายุชาวต่างชาติ ตลอดจนรายได้ที่มีเข้ามาอย่างจำกัดเพียงช่องทางเดียวจากเบี้ยสวัสดิการของผู้เกษียณ ทำให้หญิงไทยอีสานในฐานะผู้ดูแลต้องเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการด้านการเงินให้กับผู้สูงอายุชาวต่างชาติเพื่อให้มีความมั่นคงและปลอดภัยในทรัพย์สิน

“...ต้องคอยกำกับเรื่องเงิน เพราะเขามีรายได้แค่ทางเดียวคือเงินเกษียณ จะแบ่งเป็นสัดส่วน ค่าใช้จ่ายในบ้านส่วนหนึ่งซึ่งจะรวมค่าอาหาร ค่าอุปกรณ์ของใช้ทั้งหมดในบ้าน ส่วนนี้เขาจะกดออกมาเดือนละครั้งและมอบให้เราเป็นคนเก็บและบริหารจัดการให้เพียงพอในหนึ่งเดือน อีกส่วนก็จะต้องแบ่งเป็นเงินเก็บสำหรับไว้ต่อวีซ่าปีถัดไปซึ่งส่วนนี้จะไม่นำออกมาใช้เลย ส่วนที่สามจะเป็นเงินสำหรับไว้ซื้อประกันสุขภาพซึ่งต้องจ่ายทุกปี ๆละหลายหมื่นเลยทีเดียว ส่วนที่สี่จะเป็นเงินสำหรับการท่องเที่ยวและทำบุญ...” สมหญิง (นามสมมติ) อายุ 51 ปี

2.4 การดูแลผู้สูงอายุต่างชาติด้านจิตวิญญาณ ผู้สูงอายุชาวต่างชาติได้รับการดูแลด้วยความเอื้ออาทรบนพื้นฐานความแตกต่างของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณี โดยทั้งสองวัฒนธรรมถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน และถูกดำเนินไปอย่างเป็นพลวัตร

1) การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ผู้สูงอายุชาวต่างชาติมีโอกาสเข้าถึงกิจกรรมและศาสนกิจต่าง ๆทางศาสนาตามความศรัทรา ความสมัครใจ และความเหมาะสม

“...สมัยก่อนจะพาไปโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ ช่วงหลัง ๆมาไม่ค่อยได้ไปด้วยสถานการณ์โควิดบ้าง ด้วยระยะทาง ด้วยวัยของเขา เราก็ปรับเปลี่ยนมาเป็นการเข้าโบสถ์ออนไลน์แทน (เล่าพลางหัวเราะ) หรือบางครั้งเขาก็จะใช้วิธีการโทรหรือวิดีโอคอลหาผู้นำศาสนาที่เขารู้จักแทน ...เวลาเราไปทำบุญที่วัดก็จะพาเขาไปด้วยกัน ฟังเทศฟังธรรมไปพร้อมกัน...” สมสวย (นามสมมติ) อายุ 44 ปี

2) ความเชื่อค่านิยม ผู้สูงอายุชาวต่างชาติได้รับการปฏิบัติในลักษณะของการเสริมแรงทางบวกเพื่อเป็นการเสริมสร้างกำลังใจและส่งเสริมความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองแก่ผู้สูงอายุชาวต่างชาติ

“...ไปผ่าตัดไส้ติ่งนอนรักษาตัวหลายวัน มื้อที่ออกจากโรงพยาบาล ตากับยายพาญาติ พี่น้องมาผูกข้อต่อแขนเป็นกำลังใจให้เพิ่นหายไวๆ เป็นการเอิ้นขวัญ มาถามข่าวให้กำลังใจคนป่วยให้หายเร็ว ๆ เขาก็ดีใจแล้วบอกว่าที่บ้านเขาไม่มีแบบนี้ แล้วจะเป็นเพื่อน ๆ หรือลูก ๆของเขาที่โทรมาเยี่ยม...” สมพร (นามสมมติ) อายุ 41 ปี

จากผลการศึกษา จะเห็นได้ชัดเจนถึงพลวัตรของกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุชาวต่างชาติของหญิงไทยอีสานที่ครอบคลุมและเป็นองค์รวม ที่มีการผสมผสานวัฒนธรรมตามวิถีการดำเนินชีวิตทั้งแบบตะวันตกและแบบท้องถิ่นไทยอีสานเข้าด้วยกันอย่างลงตัว เพื่อให้ผู้สูงอายุชาวต่างชาติได้รับการตอบสนองความต้องการที่จำเป็นพื้นฐานของวัยผู้สูงอายุตามศักยภาพ อันจะนำมาซึ่งการมีคุณภาพชีวิตที่ดีและก่อให้เกิดความมั่นคงในระดับครอบครัวต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุชาวต่างชาติ ผลการศึกษาสะท้อนการดูแลผู้สูงอายุชาวต่างชาติ “แบบองค์รวมและผสมผสานวัฒนธรรม” โดยกิจกรรมการดูแลองค์รวมนั้นครอบคลุมทางด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคมเศรษฐกิจ และด้านวิญญาณ (Knight, S. M., 2022 : 1302-1303) บนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรมทั้งในด้านวิถีการดำเนินชีวิต ศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณี ทำให้ทั้งสองฝ่ายต้องปรับตัวผ่านกระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้ (เย็นจิตร ถิ่นขาม และมณีมัย ทองอยู่, 2552 : 90-101) ซึ่งหญิงไทยอีสานผู้ดูแลได้ผสมผสานวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตแบบตะวันตกและวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตไทยให้มีความสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนบริบทท้องถิ่นไทยอีสาน (มานะ นาคำ, 2565 : 167)

การดูแลมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันตลอดจนคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปในทิศทางของการเสื่อมถอยทางด้านร่างกายที่เกิดขึ้นและดำเนินไปเองตามธรรมชาติ ก่อให้เกิดโรคเรื้อรังหลาย ๆ อย่างตามมา (สุภาภรณ์ สุดหนองบัว, 2564 : 46-51; นิราศศิริ โรจนธรรมกุล, 2563 : 24-67) ทำให้มีข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ส่งผลต่อจิตใจและอารมณ์ จึงต้องพึ่งพาและต้องการการดูแลที่เฉพาะและแตกต่างกันไป ทั้งจากบุคคลในครอบครัวและจากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สุภาภรณ์ สุดหนองบัว, 2564 : 158-174) การดูแลแบบองค์รวมเป็นการดูแลที่ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ จะช่วยให้ผู้สูงอายุมีความสุขและมีความมั่นคงในการดำเนินชีวิตตามศักยภาพ (ชลการ ทรงศรี, 2559 : 86-97) การดูแลด้านสุขภาพร่างกายนั้นมุ่งที่จะช่วยเหลือเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การจัดที่อยู่อาศัยให้มีความสะอาด สะดวก และปลอดภัย การดูแลเรื่องการรับประทานอาหาร การส่งเสริมให้ออกกำลังกายตามความเหมาะและสอดคล้องกับภาวะสุขภาพ รวมไปถึงการดูแลสุขภาพทั้งในภาวะปกติและภาวะเจ็บป่วย การดูแลแก้อาการเบื้องต้นที่เกิดจากการเสื่อมถอยตามวัย (รัถยานภิศ พละศึก และเบญจวรรณ ถนอมชยธวัช, 2560 : 147-148) การดูแลด้านจิตใจ เป็นการดูแลหรือการดำเนินการผ่านชุดกิจกรรมที่มีลักษณะของการให้ความช่วยเหลือทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยการใส่ใจดูแล การแสดงออกถึงความรักความห่วงใย การให้ความสนใจ คอยเป็นเพื่อนพูดคุยและถามไถ่สาระทุกข์สุกดิบเป็นระยะ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคงในสังคม

(วรรณลักษณ์ เมียนเกิด, ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และเกษม เพ็ญภินันท์, 2558 : 148) การดูแลด้านสังคมเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางด้านหน้าที่การงานของวัยเกษียณ ทำให้วัยสูงอายุข้อจำกัดในเรื่องของรายได้และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม อีกทั้งการย้ายถิ่นฐานทำให้ต้องปลีกตัว อันจะนำไปสู่ภาวะเครียดและความรู้สึกไม่มีคุณค่าในตนเอง จึงมีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือทางด้านการเงิน รวมไปถึงการพาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเหมาะสม (ปิ่นนเรศ กาศอุดม ฆนรส อภิญญาลังกร กัญญ์สิริ จันทร์เจริญ และนิมัสตูรา แว, 2561 : 300-310) การดูแลด้านจิตวิญญาณ เป็นการดูแลที่ส่งเสริมและสนับสนุนผู้สูงอายุให้เข้าถึงศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณี ตามความศรัทธาและความต้องการอย่างเหมาะสม เพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจให้มีกำลังใจ มีความหวัง และเข้าถึงความสุขสงบได้ด้วยตนเอง (มะยุรี วงค์กวานกลม, 2563 : 146-147)

การผสมผสานวัฒนธรรม วัฒนธรรมการดำเนินชีวิตแบบตะวันตกถูกนำมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุชาวตะวันตกร่วมกับวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตในแบบท้องถิ่นไทยอีสานได้อย่างลงตัว การผสมผสานวัฒนธรรมได้ดำเนินไปในทุกกิจกรรมการดูแล เพื่อรักษาสมดุลของการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุชาวต่างชาติและสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นอีสาน โดยมีการผสมผสานทั้งวัฒนธรรมแบบรูปธรรมและวัฒนธรรมแบบนามธรรม อาทิเช่น ลักษณะของการจัดที่อยู่อาศัยที่มีโครงสร้างและการตกแต่งที่เน้นไปทางตะวันตก แต่ยังคงปรับแต่งให้สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศที่ค่อนข้างร้อนในแถบอีสานของประเทศไทยและเน้นการใช้ประโยชน์ได้จริงที่เหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ รวมถึงวัฒนธรรมการกินซึ่งมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมากโดยเฉพาะในวัยสูงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงของระบบการย่อยอาหารทำให้ความอยากอาหารเริ่มลดลง การจัดการอาหารที่มีความหลากหลายซึ่งประเภทของอาหารยังคงเป็นแบบตะวันตกเป็นหลักและมีอาหารไทยสลับสับเปลี่ยนกันไปโดยหากเป็นอาหารไทยจะมีการลดรสชาติลงตามความเหมาะสมที่ผู้สูงอายุชาวต่างชาติสามารถรับประทานได้ โดยวัตถุดิบในการปรุงอาหารนั้นได้มาจากหลายช่องทางทั้งที่นำเข้าจากต่างประเทศและวัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น รวมถึงวัฒนธรรมการรับประทานอาหารร่วมกันของสมาชิกครอบครัวแบบวิถีไทยอีสานจะช่วยส่งเสริมความอยากอาหารให้แก่ผู้สูงอายุได้เช่นกัน การผสมผสานวัฒนธรรมด้านความเชื่อ ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณีในวิถีของท้องถิ่นไทยอีสาน เช่น การทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว การสู่ขวัญ การผูกข้อมือ ความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ และความเชื่อในแบบวิถีตะวันตก เช่น การกอดและจูบเพื่อทักทายหรือให้กำลังใจ ความอิสระ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความคิดเป็นเหตุเป็นผล ไม่งมงาย เป็นต้น การผสมผสานของภาษาในการสื่อสารภายในครอบครัวทั้งภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และภาษาถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ นิยพรรณ วรรณศิริ (2550 : 60-61) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับการผสมผสานทางวัฒนธรรม (Cultural Integration) ไว้ว่า เป็นการที่วัฒนธรรมสองวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกัน ทั้งสองวัฒนธรรมมีการหยิบยืมวัฒนธรรมซึ่งกันและกันมาใช้ปะปนกันเป็นระยะเวลานานและยังคงมีการใช้อย่างสม่ำเสมอ แต่จะยังคงสามารถแยกได้ว่าวัฒนธรรมนั้นเป็นของใคร ทั้งนี้บุคคลจะยังใช้วัฒนธรรมของตนเมื่อกลับเข้าไปอยู่ใน

วัฒนธรรมเดิม แต่เมื่ออยู่กับวัฒนธรรมอื่นบุคคลจะผสมผสานวัฒนธรรมของตนเข้ากับวัฒนธรรมอื่นได้อย่างไร้รอยต่อ ซึ่งในสังคมมีการนำเอาวัฒนธรรมที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้และยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมเดิมอย่างลงตัว โดยที่ไม่ทำให้วัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งถูกลดทอนหรือไร้คุณค่าลง (จิรวิชญ์ พรรณรัตน์, 2561 : 533-540) และยังสอดคล้องกับ มานะ นาคำ (2565 : 160-181) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ การผสมกลมกลืนวัฒนธรรมของคู่สมรสที่แต่งงานข้ามวัฒนธรรมในจังหวัดขอนแก่น พบว่าคู่สมรสที่แต่งงานข้ามวัฒนธรรมได้ใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมบนพื้นฐานการเรียนรู้และมีการผสมผสานวัฒนธรรมระหว่างกันผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน ในรูปแบบของการคิด การร่วมกันกระทำ และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อพัฒนา

รูปแบบการดูแลแบบองค์รวมและผสมผสานวัฒนธรรมที่ได้จากการวิจัยครั้งครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการผู้สูงอายุชาวต่างชาติในลักษณะเดียวกันกับกลุ่มนี้ แต่ถึงอย่างไรผลการศึกษานี้มีข้อจำกัดเกี่ยวกับบริบทที่ศึกษาโดยศึกษาเฉพาะกรณีของหญิงไทยอีสานที่แต่งงานข้ามชาติข้ามวัฒนธรรมกับเฉพาะผู้สูงอายุชาวตะวันตกเท่านั้น ซึ่งไม่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในกลุ่มหญิงไทยที่แต่งงานข้ามชาติข้ามวัฒนธรรมกลุ่มอื่น ๆได้ อีกทั้งพื้นที่ศึกษายังเป็นเพียงบริบทสังคมวัฒนธรรมอีสาน หากต้องนำไปใช้ในบริบทอื่นควรมีการประยุกต์ให้เข้ากับพื้นที่ ๆทำการศึกษาอีกครั้ง อันจะนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรกลุ่มนี้ทั้งสองฝ่ายและก่อให้เกิดความมั่นคงในครอบครัวอย่างยั่งยืนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

สำหรับผู้ที่สนใจทำการวิจัยและพัฒนาในลักษณะที่ใกล้เคียงกับโครงการวิจัยนี้ ทางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรศึกษาบทบาทผู้ดูแลผู้สูงอายุชาวต่างชาติของหญิงไทยกลุ่มอื่น และในผู้สูงอายุชาวต่างชาติจากพื้นที่อื่นที่ไม่ใช่ชาวตะวันตก เพื่อให้เห็นองค์ความรู้ใหม่ในการปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกันของครอบครัวทางเลือกซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

จิรวิชญ์ พรรณรัตน์. (2561). ปรากฏการณ์การแต่งงานข้ามวัฒนธรรมและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมภายในครอบครัวสังคมภาคใต้ ในบริบทสังคมปัจจุบัน: บทสังเคราะห์งานวิจัยและผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง. *การประชุมวิชาการด้านมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 1 "มนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ : พลังปัญญาเพื่อการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น"*. คณะมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. 533-541.

เฉลิมพล แจ่มจันทร์. (2562). สูงอายุ-ย้ายถิ่น-พำนักยาว. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2566. แหล่งที่มา: https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/121177

ชลการ ทรงศรี. (2559). การดูแลผู้สูงอายุในบริบทไทย. *วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ*. 9 (3), 86-97

นิยพรรณ วรรณศิริ. (2550). *มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม.* กรุงเทพมหานคร: เอ็กซเปอร์เน็ท

นิราศศิริ โรจนธรรมกุล. (2563). *การพยาบาลผู้สูงอายุ : ด้านการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิต*. กรุงเทพมหานคร: ไทยควอลิตี้บุ๊คส์

ปิ่นนเรศ กาศอุดม, ฆนรส อภิญญาลังกร, กัญญ์สิริ จันทร์เจริญ และนิมัสตูรา แว. (2561). บทบาทครอบครัวในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในสถานการณ์เปลี่ยนแปลง. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*. 5 (3), 300-310.

พัทยา เรือนแก้ว. (2561). คู่สมรสไทย-เยอรมัน: การแลกเปลี่ยนชดเชยต่างตอบแทนและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน. *วารสารสังคมวิทยามานุษยวิทยา*. 37 (1), 43-71.

มะยุรี วงค์กวานกลม. (2561). ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการดูแลสุขภาพจิตของผู้สูงอายุในสังคมวัฒนธรรมอีสาน. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม.* ฉบับพิเศษการประชุมพยาบาล ครั้งที่ 25, 140-148.

มานะ นาคำ. (2565). การผสมกลมกลืนวัฒนธรรมของคู่สมรส. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*. 39 (1), 160-181.

เย็นจิตร ถิ่นขาม และมณีมัย ทองอยู่. (2552). การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมข้ามพรมแดนในการแต่งงานข้ามวัฒนธรรมระหว่างหญิงไทยกับชายญี่ปุ่น. *วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา)*. 9 (4), 90-101.

รัถยานภิศ พละศึก และเบญจวรรณ ถนอมชยธวัช. (2560). ตัวแบบของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 4 (3), 135-150.

วรรณลักษณ์ เมียนเกิด, ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และเกษม เพ็ญภินันท์. (2558). การดูแลผู้สูงอายุในปริมณฑลส่วนตัวและสาธารณะ. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*; 23 (1), 146-176.

ศิริพร จิรวัฒน์กุล. (2555). *การวิจัยเชิงคุณภาพทางการพยาบาล: ระเบียบวิธีวิจัยและกรณีศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาวิทยาลัยขอนแก่น: สำนักบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา.

ศรีหทัย เวล์ส. (2559). *ตัวตนและพื้นที่ทางสังคมของ "ภรรยา" ฝรั่งในบริบทวิถีครอบครัวต่างวัฒนธรรม*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาไทยศึกษา. คณะมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา

สุภาภรณ์ สุดหนองบัว. (2564). *การดูแลผู้สูงอายุ: สถานการณ์และคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุรีย์ ธรรมิกบวร. (2554). การพยาบาลองค์รวม: กรณีศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ธนาเพลส จำกัด.

อารยา ทิพย์วงศ์. (2562). วัฒนธรรมการดูแลผู้สูงอายุระยะสุดท้าย. *วาสารพยาบาล*. 68 (1), 11-19.

อรนุช สีตบุตร. (2554). การแต่งงานข้ามชาติการสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมการเลือกคู่สมรสหญิงอีสานกับชาวต่างชาติ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์. คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Julchoo, S.; Pudpong, N.; Phaiyarom, M.; Sinam, P.; Khunakorncharatphong, A.; Suphanchaimat, R. *Health Status and Barriers to Healthcare Access among "Son-in-Law Westerners": A Qualitative Case Study in the Northeast of Thailand*. Int. J. Environ.Res. Public Health 2021,18,11017. https://doi.org/10.3390/ijerph182111017

Knight, S. M. (2022). *Holistic Care*. Psychiatric Services (Washington, D.C.), 73(11), 1302–1303. https://doi.org/10.1176/appi.ps.20220164

Mary A. Blaszko Helming, Cynthia C. Barrere, Karen M. Avino, Deborah A. Shields. (2013). *Core curriculum for holistic nursing*. 2nd ed. Jones & Bartlett Learning, LLC, an Ascend Leaning Company.

Statham, Paul. (2020). Living the long-term consequences of Thai-Western marriage migration: the radical life-course transformations of women who partner older Westerners. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 46(8), 1562-1587. DOI: 10.1080/1369183X.2019.1565403

United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division. (2020). *World Population Ageing 2020 Highlights: Living arrangements of older persons*.

การพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ

The Development of Peaceful Society of Local Leaders in Chaiyaphum Province

ณรัฐ สวาสดิ์รัตน์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

Narat Sawadrath

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chaiyaphum Buddhist College, Thailand

E-mail: narat.sw@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดและวิถีชีวิตของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประชาธรรมของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ 2) ศึกษารูปแบบสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิ และ 3) สร้างชุมชนต้นแบบของสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ใช้ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในเชิงคุณภาพศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชนและประชาชนจำนวน 40 รูป/คน และใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย ในเชิงปริมาณใช้การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 400 คนและวิเคราะห์ด้วยการพรรณนาและสถิติอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาแนวคิดและวิถีชีวิตของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประชาธรรมของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1) ความขัดแย้งที่รุนแรงเกิดขึ้นในพื้นที่น้อยมาก เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีความผูกพันทางเครือญาติ และไม่ค่อยมีปัญหาขัดแย้งในเรื่องทางการทำมาหากิน เพราะเป็นสังคมชนบทมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน 2) การยุติปัญหาความขัดแย้ง มักจะรอมชอมกันเองในครอบครัวก่อน ถ้าตกลงกันไม่ได้จึงจะให้ผู้ใหญ่บ้านมาไกล่เกลี่ย แต่หากเป็นเรื่องใหญ่อาจแจ้งความดำเนินคดี 3) ประชาชนเชื่อว่าพระพุทธศาสนาจะทำให้ชีวิตงดงามขึ้น ทำให้ชีวิตสงบร่มเย็นจึงจำเป็นที่จะต้องสร้างสิ่งจูงใจให้ประชาชนเข้าวัดเรียนรู้พระธรรมด้วยความเต็มใจ 4) ประชาชนไม่ได้มองความเหลื่อมล้ำทางสังคมจะเป็นสาเหตุของความขัดแย้ง เพราะสังคมชนบทเป็นสังคมแคบๆสามารถมองเห็นความเปลี่ยนแปลงของแต่ละครอบครัวได้ มีการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจลงได้ 5) ความสามัคคีในชุมชน มาจากความสนิทสนมและเป็นเครือญาติด้วยเหตุที่เป็นชุมชนที่อพยพมาตั้งบ้านเรือนมาเป็นเวลานานมาก แม้จะมีคนถิ่นอื่นเข้ามาอยู่ภายหลัง แต่ความสนิทสนม ดูแลช่วยเหลือกันการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของชาวบ้านก็ทำให้เกิดความสามัคคีขึ้นตามธรรมชาติ

*วันที่รับบทความ : 20 เมษายน 2566; วันแก้ไขบทความ 29 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 30 เมษายน 2566

Received: April 20, 2023; Revised: April 29, 2023; Accepted: April 30, 2023

2. การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิพบว่า 1) บทบาทของพระสงฆ์กับสังคมสันติประชาธรรมต้องมีการร่วมกันปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม มีการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง พระสงฆ์ต้องมีบทบาทในสังคมมากขึ้นและประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางศาสนามากกว่าปัจจุบัน 2) บทบาทของผู้นำกับสังคมสันติประชาธรรมผู้นำต้องเป็นตัวอย่างที่ดี ดูแลไม่ให้มีผู้ใดละเมิด ระเบียบวินัยและข้อบังคับต่างๆที่กำหนด 3) บทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านของสังคมสันติประชาธรรมควรมีบทบาทในเรื่องต่างๆ ตั้งแต่การวางแผนวางนโยบาย การดำเนินงานจนถึงการกำกับดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ 4) ความสำคัญของกฎ ระเบียบ ข้อบังคับกับสังคมสันติประชาธรรมกฎระเบียบของชุมชนจะต้องถูกกำหนดขึ้นตามความต้องการของประชาชนในชุมชน ไม่ขัดกับหลักกฎหมายบ้านเมืองและไม่ขัดกับศีลธรรมทางศาสนา โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐและพระสงฆ์มีความรู้เป็นที่ปรึกษา 5) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการสร้างสังคมสันติประชาธรรมคนในสังคมจะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับและร่วมในการเขียนธรรมนูญหมู่บ้านที่เป็นรูปธรรมขึ้น

3. การศึกษาชุมชนต้นแบบของสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1) รูปแบบชุมชนวิถีพุทธเป็นรูปแบบของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีธรรมะคอยประคับ ประคองให้ประชาชนดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องตามธรรมนองครองธรรม การรักษาศีล 5 อย่างจริงจัง 2) รูปแบบชุมชนอหิงสาเป็นรูปแบบของการอยู่ร่วมกันโดยไม่เบียดเบียนไม่ทำร้ายผู้อื่นไม่ปฏิบัติผิดต่อผู้อื่น ไม่ว่าด้วยกาย วาจา หรือใจและไม่ใช้ความรุนแรง 3) รูปแบบชุมชนประชาธิปไตย เป็นรูปแบบของการอยู่ร่วมกันโดยมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค มีหน้าที่ป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่ตนเองและผู้อื่น 4) ประชาชนทั้ง 6 อำเภอเห็นว่าควรนำเอาชุมชนวิถีพุทธมาเป็นชุมชนต้นแบบของสังคมสันติประชาธรรม โดยไม่ต้องนำรูปแบบชุมชนอื่นมาบูรณาการ

คำสำคัญ: การพัฒนาสังคม; สันติประชาธรรม

Abstracts

The objectives of this research are: 1) to study the concept and way of life of peaceful civil society coexistence of the people in Chaiyaphum Province, 2) to study the model of a peaceful civil society in Chaiyaphum Province, 3) to build a model community of a peaceful civil society in Chaiyaphum Province. This research is a blended research. Use both qualitative and quantitative. Qualitative study from related documents In-depth interviews with highly qualified key informants Community leaders and people were 40 figures/person and used inductive analysis. Quantitatively, data were collected from a questionnaire sample of 400 people and analyzed by descriptive and inferential statistics.

The results showed that:

1. A study of the concept and way of life of peaceful coexistence among the people in Chaiyaphum Province found that, 1) Violent conflicts occur in very few areas. Because most of the people have kinship ties and rarely have conflicts on official livelihoods because it is a rural society with close friendship, 2) Resolving conflicts they tend to come to terms with themselves in the family first. If there is no agreement, the village headman will come to

mediate. But if it's a big issue, they may file a lawsuit, 3) People believe that Buddhism will make life more beautiful. Make life peaceful Therefore, it is necessary to create incentives for people to enter the temple. Learn the Dharma with willingness, 4) People do not view social inequality as a cause of conflict. Because rural society is a narrow society, we can see the changes of each family. There is care and support for each other. Will reduce economic inequality, 5) Unity in the community comes from intimacy and kinship because it is a community that has migrated to set up a house for a very long time although other residents came later but intimacy Taking care and helping each other, the generosity of the villagers will naturally bring about harmony.

2. A study on the model of peaceful civil society in Chaiyaphum province found that, 1) the role of the monks and the peaceful society there must be a joint practice to be concrete. There is continuous support from the government. Monks must have a greater role in society and people have to participate in religious activities more than the present, 2) the role of a leader in a peaceful civil society Leaders must set a good example. Take care that no one violates Discipline and regulations set forth, 3) the role of the village committee in a peaceful civil society should play a role in various matters from planning to policy Operations up to the supervision of operations in accordance with the objectives, 4) the importance of rules, regulations, and regulations in a peaceful civil society community rules must be established according to the needs of the people in the community. Not contrary to the principles of civil law and not against religious morality with government officials and knowledgeable monks as advisors, 5) People's participation in building a peaceful civil society People in society must participate in setting rules, regulations and participate in writing a concrete village constitution.

3. A study of the model community of peaceful civil society in Chaiyaphum province found that, 1) Buddhist community model It is a form of peaceful coexistence. have dharma to support to support people to live their lives in accordance with the righteousness and dharma, seriously observing the 5 precepts, 2) Ahimsa community model It is a form of coexistence without oppression, not hurting others, not mistreating others. Whether by body, speech or mind and without violence, 3) Democratic community model it is a form of coexistence with freedom and equality. Have a duty to prevent damage to oneself and others, 4) the people of the 6 districts agreed that the Buddhist community should be adopted as a model community for a peaceful society. Without having to integrate other community models.

Keywords: Social Development; Peaceful Society

บทนำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดังนั้นมนุษย์จึงพยายามรวมกลุ่มใช้ชีวิติความเป็นอยู่ร่วมกัน เพื่อจะได้พึ่งพาอาศัยกันดูแลกันและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน สังคมมนุษย์ต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตน การสร้างสังคมขึ้นก็ต้องการความปลอดภัยเป็นอันดับแรก แม้บางครั้งมนุษย์จะมีความขัดแย้งทะเลาะกันบ้าง แต่ก็ยุติลงได้เมื่อมีคนกลางเข้ามาตัดสิน มนุษย์จึงจำเป็นจะต้องมีผู้นำชุมชนที่มีความเฉลียวฉลาด เข้มแข็งและยุติธรรมที่สุดมาคอยปกป้องดูแลไม่ให้เกิดการวิวาท และยินยอมมอบอำนาจตามธรรมชาติของตนที่มีอยู่ให้กับผู้นำเพื่อให้ผู้นำได้ใช้อำนาจนั้นในการปกครองได้อย่างเต็มที่ แต่เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้นำลุแก่อำนาจหรือใช้

อำนาจของตนเกินเลยจนอาจจะสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนในชุมชนได้ จึงต้องมีกฎ กติกาหรือระเบียบ ที่ทุกคนต้องปฏิบัติ หรือในปัจจุบันเรียกว่า สัญญาประชาคม ซึ่งหากผู้นำใช้อำนาจในทางที่ผิดแล้ว ประชาชนในชุมชนก็สามารถเพิกถอนอำนาจของผู้นำนั้นได้ และสรรหาผู้นำคนใหม่มาปกครองได้ ดังนั้นผู้นำที่ดีต้องเป็นผู้ที่พร้อมทั้งร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ มีจิตใจที่มั่นคง เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และต้องเป็นผู้ที่มีความคิดก้าวหน้ามุ่งมั่นนำความเจริญมาสู่ชุมชนของตนให้ได้

ดังนั้นการสร้างสังคมใหม่ที่มีความถูกต้องและเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นจึงเป็นเป้าหมายสำคัญ ที่มีแนวโน้มที่จะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยได้จัดให้มีศูนย์ดำรงธรรมขึ้นในทุกจังหวัดเพื่อให้เป็นสถานที่ที่ประชาชนสามารถร้องเรียนหรือร้องทุกข์ ต่อปัญหาที่ตนเองเดือดร้อนได้ทุกเรื่อง ทั้งเรื่องที่เกิดจากบุคคล เกิดจากการใช้อำนาจรัฐเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ การป้องกันการทุจริตในวงราชการ

บุคคลสำคัญที่จะทำการขับเคลื่อนการบริหารราชการเป็นไปได้ด้วยดีมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด คือผู้นำท้องถิ่น เพราะผู้นำคือผู้มีถิ่นพำนักอยู่ในท้องถิ่นนั้น จึงเป็นผู้ที่รู้ปัญหาอุปสรรค รู้จักความต้องการที่แท้จริงของประชาชน รวมทั้งเป็นผู้ที่ได้รับความไว้เนื้อเชื่อใจและรับมอบจากประชาชนให้มาทำงานเพื่อความเจริญในท้องถิ่น ผู้นำที่ดีจึงต้องเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม มีประสบการณ์ วางแผนดำเนินการ วางนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้ได้ ดังนั้น เมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่เหมาะสมแล้วก็จะสามารถนำพาองค์กรให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และนำพาองค์กรไปสู่ความเจริญก้าวหน้า (เนตร์พัณณา ยาวิราช, 2546 : 1) เป็นหลักประกันอย่างหนึ่งได้ว่าหากท้องถิ่นใดมีผู้นำที่ดี มีศักยภาพสูงก็ย่อมจะนำท้องถิ่นให้เจริญได้ ผู้นำที่ใช้อำนาจโดยมิชอบเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องจะไม่คำนึงถึงความอยู่รอดขององค์กรหรือคนในสังคมส่วนใหญ่ (มนตรี พีรพลพิพัฒน์, 2540 : 1) หากในท้องถิ่นได้ผู้นำที่ขาดคุณธรรม จริยธรรม ไม่สามารถบริหารราชการแผ่นดินได้ จะทำให้ท้องถิ่นนั้นขาดความปลอดภัย ไม่มีการพัฒนา การบริหารขาดประสิทธิภาพ นั่นหมายความว่าผู้นำคนนั้นขาดความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและขาดความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ผู้นำของท้องถิ่นนั้นด้วย

ในปัจจุบันประชากรไทยกว่าร้อยละ 94.72 นับถือและมั่นคงในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในชนบทที่ยังมีความเป็นสังคมที่เหนียวแน่นอยู่ในบวรพระพุทธศาสนา นำพุทธธรรมมาเป็นแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกัน ปกครองดูแลเอื้อเฟื้อต่อกัน มีวิถีชีวิตตามครรลองพระพุทธศาสนา มีพระสงฆ์เป็นผู้คอยอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี ศาสนาพุทธเป็นหลักชัยในการชี้นำประชาชนคนไทยให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ร่วมกันในสังคมได้เป็นปกติสุข (กรมการศาสนา, 2547 : 80)

ผู้นำในสังคมไทย มักจะเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีความประพฤติดี มีศีลธรรมประจำใจ เป็นผู้ที่เคร่งครัดในหลักธรรม และเป็นผู้นำในขนบธรรมเนียมประเพณีได้ แม้ว่าในปัจจุบันสภาวะทางสังคมจะเปลี่ยนไปก็ตาม แต่ความเชื่อของประชาชนในชนบทยังมีความเชื่อในเรื่องที่ผู้นำจะต้องเป็นคนอยู่ในศีลในธรรม

อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนไทยในจังหวัดชัยภูมิยังให้ความสำคัญในเรื่องนี้อยู่มาก ซึ่งการให้ความสำคัญในเรื่องนี้เพราะจะเป็นหลักประกันได้ในระดับหนึ่งว่า คนมีศีลมีธรรมจะต้องเป็นคนดี และการได้คนดีมาเป็นผู้นำท้องถิ่น จะทำให้ท้องถิ่นเจริญรุ่งเรือง สังคมจะสงบร่มเย็น ผู้นำประเภทนี้จะสามารถพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ด้วยความเรียบร้อย สามารถกำหนด วางนโยบาย ปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ลุล่วงไปได้ด้วยปัญญา ไม่มุทะลุ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ ผู้นำจะช่วยประสานให้บุคคลากรทั้งหลายในองค์กรทำงานร่วมกันเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ดีงามที่ประชาคมนั้นได้วางไว้ร่วมกัน (บุญมั่น ธนาศุภวัฒน์, 2537 : 98) จะเห็นได้ว่าผู้นำมีความสำคัญต่อความก้าวหน้าขององค์กรเสมอ ถึงอย่างไรก็ตามในปัจจุบันปัญหาที่เกี่ยวกับผู้นำยังมีให้เห็นอยู่มาก โดยเฉพาะการใช้อำนาจโดยมิชอบ แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัญหาทางเศรษฐกิจหรือปัญหาทางสังคมที่ทำให้ผู้นำห่างเหินจากคุณธรรม ขาดความชอบธรรมในการทำหน้าที่ผู้นำท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพของผู้นำให้สูงขึ้น การพัฒนาคนนั้นต้องทำ 3 ด้านคือ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2549:181) ด้านที่ 1 พฤติกรรม ได้แก่ วินัย การทำมาหาเลี้ยงชีพและการแบ่งปัน ด้านที่ 2 จิตใจ ได้แก่คุณธรรม ความรู้สึก แรงจูงใจและสภาพจิต ด้านที่ 3 ปัญญา ได้แก่ความรู้เข้าใจเหตุผลความเชื่อทัศนคติ ค่านิยม และแนวคิด

การพัฒนาผู้นำให้เป็นผู้นำที่ดีมีประสิทธิภาพนั้น คือการที่ทำให้ผู้นำได้นำเอาความสามารถที่ตนเองมีอยู่แล้วออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยกระบวนการต่างๆ เช่น การศึกษา การฝึกอบรม ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้นำแสดงความสามารถ แสดงความคิดริเริ่ม และเป็นผู้นำในการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่สงบร่มเย็น เป็นสังคมสันติประชาธรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและความอยู่รอดขององค์กรท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในสภาวะโลกาภิวัตน์ที่มีแต่การแข่งขันชิงดี เป็นยุคที่ต้องพัฒนาให้ทันยุคทันสมัยนี้ ผู้นำต้องเรียนรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อนำท้องถิ่นของตนไม่ให้ตกยุคสมัยและในขณะเดียวกัน ผู้นำก็ต้องคอยใส่ใจถึงความเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจของประชาชนด้วย (สุจิตรา ธนานันท์, 2550 : 11)

ถึงอย่างไรก็ตามการพัฒนาภาวะผู้นำชุมชนในปัจจุบัน จำเป็นจะต้องมีส่วนร่วมของสังคมเป็นสำคัญ เพราะประชาชนคือผู้ได้รับผลได้และผลเสียจากการพัฒนาศักยภาพผู้นำของตนโดยตรงเมื่อผู้นำมีคุณธรรม มีจริยธรรมแล้ว การมีความละอายต่อบาปจะเกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติ การกระทำสิ่งที่ผิดทำนองครองธรรมจะลดลงเอง ผู้นำในยุคปัจจุบันจึงจำเป็นต้องพัฒนาสังคมของตนด้วยวิธีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองเปิดเผย โปร่งใส ซึ่งหมายถึงการนำแนวทางสันติประชาธรรมมาใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดชัยภูมิซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเนื้อที่ใหญ่เป็นอันดับ 7 ของประเทศมีประชากรทั้งสิ้น 1,137,049 คน แบ่งการปกครองเป็น 16 อำเภอ อาศัยอยู่ในเขตเมืองเพียงร้อยละ 4.13 เท่านั้น ที่เหลืออีกร้อยละ 95.87 อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล (สุทธิ เหล่าฤทธิ์ และคณะ, 2545 : 198)

จังหวัดชัยภูมิมีการขับเคลื่อนให้สังคมภายในจังหวัดเกิดความสงบสุข และมีความเป็นธรรมในสังคมตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยอย่างต่อเนื่องแต่ยังมีปัญหาที่จะต้องแก้ไขในวิธีการและแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ เพื่อหาวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม สร้างหมู่บ้านตัวอย่างตามรูปแบบสังคมสันติประชาธรรมอย่างยั่งยืนให้เกิดขึ้นในจังหวัดชัยภูมิต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและวิถีชีวิตของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประชาธรรมของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษารูปแบบสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อสร้างชุมชนต้นแบบของสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นกระบวนการศึกษาวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methodology) เริ่มด้วยการวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แล้วจึงนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์ และสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามเพื่อทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จำนวน 20 ข้อแจกแบบสอบถามโดยการสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) แต่ละข้อคำถามจะมี Scale ให้เลือกตอบ 5 ระดับ คือเห็นด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงมากที่สุด เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ก่อนที่จะนำไปหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิต่อไป

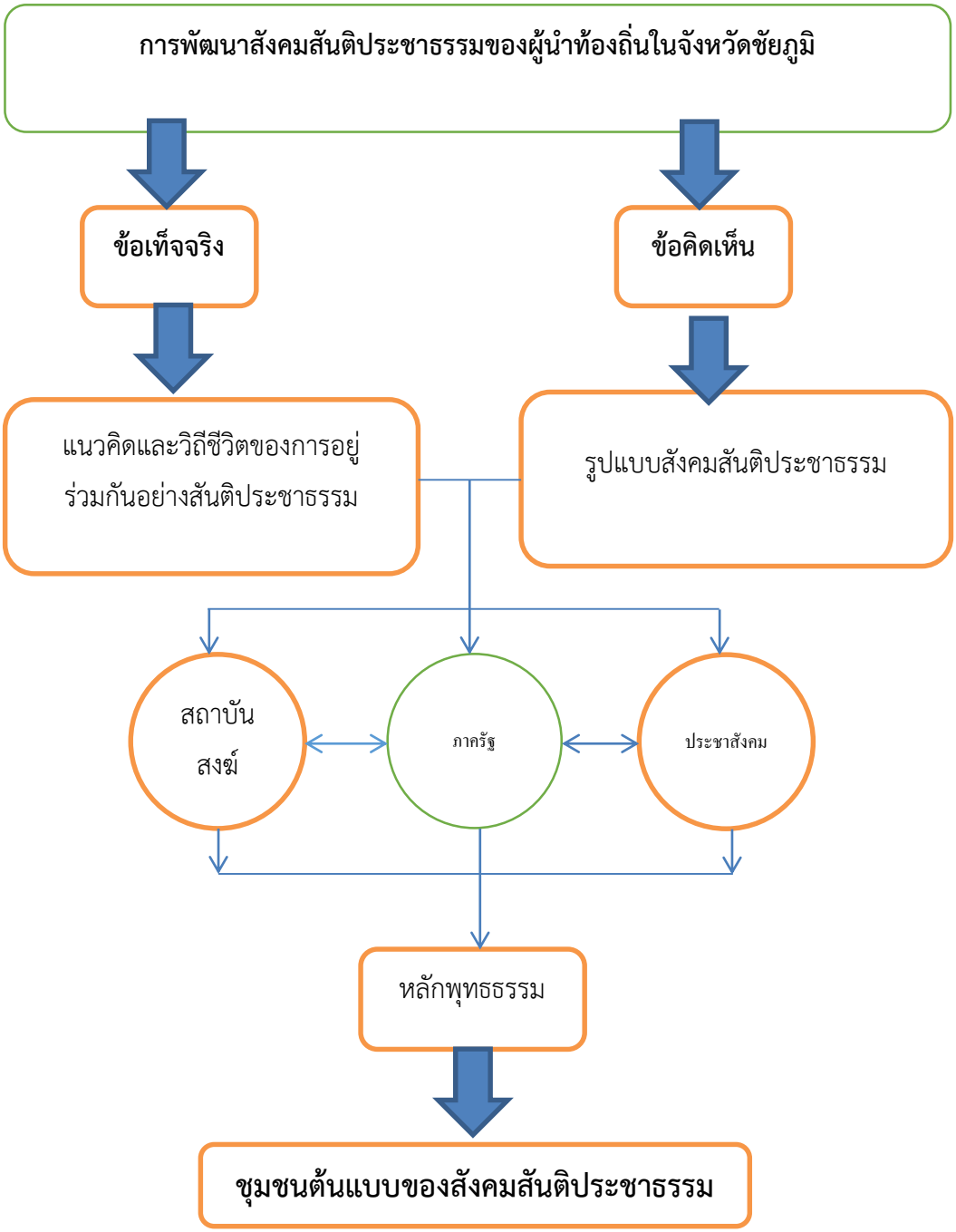
การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ ดังนี้1) การเก็บข้อมูลจากเอกสาร เป็นการเก็บข้อมูล จากหนังสือและเอกสารงานวิชาการต่างๆทั้งที่มีส่วนสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระกรอบแนวคิดในการวิจัย และเป็นข้อมูลที่มีส่วนสัมพันธ์กับบทสัมภาษณ์ตลอดจนหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ 2) การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ดำเนินการสัมภาษณ์ประชาชน ,ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิจำนวน 40 รูป/คน โดยคำถามที่จะใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งการพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิและให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบตามกรอบแนวคิดการศึกษาและมีอิสระในการตอบโดยข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลปฐมภูมิทั้งหมด

ทำให้ทราบภาพสะท้อนข้อเท็จจริงตามกรอบแนวคิด 3) การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในอำเภอเมืองชัยภูมิ,อำเภอหนองบัวแดง, อำเภอแก้งคร้อ,อำเภอจัตุรัส, อำเภอเนินสง่าและอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ ด้วยการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรของยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน และดำเนินการแบบสุ่มตัวอย่างง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลภายใน 7 วัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น มาจากแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของนักการเมืองในปัจจุบันกับการยอมรับของประชาชน คือ 1) แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 40 รูป/คน 2) แบบสอบถาม แบบสอบถามที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุดได้รับกลับมา 400 ชุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

สรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยพบประเด็นที่มีสาระสำคัญดังนี้

1. ผลการศึกษาแนวคิดและวิถีชีวิตของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประชาธรรมของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิพบว่า 1) ความขัดแย้งที่รุนแรงในพื้นที่มีความขัดแย้งที่รุนแรงเกิดขึ้นในพื้นที่น้อยมาก ซึ่งเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่มีความผูกพันทางเครือญาติ มีสาเหตุมาจากการดื่มสุราและนำไปสู่การทะเลาะวิวาทโดยเฉพาะในเทศกาลต่างๆ จะเป็นการทะเลาะวิวาทกับคนต่างถิ่น ในปัญหาทางเศรษฐกิจการทำมาหากิน มักไม่ค่อยเกิดปัญหาเพราะสังคมชนบทเป็นสังคมเครือญาติมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน ส่วนปัญหาการขัดแย้งทางสังคม ส่วนใหญ่จะมีสาเหตุมาจากคนภายนอกสังคม 2) การยุติปัญหาความขัดแย้ง การยุติปัญหามักเป็นไปตามขั้นตอน ตามปกติชาวบ้านมักจะรอมชอมกันเองในครอบครัว ในหมู่ญาติสนิทเสียก่อน หากไม่สามารถตกลงกันได้แล้วจึงจะถึงผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจะเป็นเรื่องที่พอจะพูดจากันได้ แต่ต้องการพยานให้ได้รับรู้ แต่หากเหตุนั้นเป็นเรื่องใหญ่อาจไม่ปรึกษาผู้นำชุมชน แต่อาจถึงตำรวจแจ้งความดำเนินคดีเลย 3) ศาสนากับการแก้ปัญหาของชุมชนเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตงดงามขึ้น ทำให้ชีวิตสงบร่มเย็นและอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขดังนั้นการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จึงต้องมีทั้งสองอย่างประกอบกัน จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างสิ่งจูงใจให้ประชาชนเข้าวัดดึงดูดให้สนใจอยากรู้อยากเห็นและให้ประชาชนได้เรียนรู้พระธรรมด้วยความเต็มใจ ซึ่งในกรณีนี้จะทำให้เกิดการกล่อมเกลาทางจิตใจให้รู้ดีรู้ไม่ดี และจะทำให้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมลดลงหรือไม่เกิดขึ้นได้ 4) ความขัดแย้งที่มีสาเหตุมาจากความเหลื่อมล้ำทางสังคมประชาชนไม่ได้มองความเหลื่อมล้ำทางสังคมจะเป็นสาเหตุของปัญหาความขัดแย้ง เพราะความเหลื่อมล้ำทางสังคมมีการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไปและสังคมชนบทเป็นสังคมแคบๆสามารถมองเห็นความเปลี่ยนแปลงของแต่ละครอบครัวได้ การดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจลง ความเหลื่อมล้ำทางสังคมจึงไม่เป็นเหตุแห่งความขัดแย้งอย่างเด่นชัด 5) สาเหตุของความสามัคคีในชุมชนความสามัคคีในชุมชน มาจากความสนิทสนมและเป็นเครือญาติด้วยเหตุที่หมู่บ้านนี้เป็นชุมชนที่อพยพมาตั้งบ้านเรือนมาเป็นเวลานานมาก แม้จะมีคนถิ่นอื่นเข้ามาอยู่ภายหลัง แต่ความสนิทสนม ดูแลช่วยเหลือกันการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของชาวบ้านก็ทำให้เกิดความสามัคคีขึ้นตามธรรมชาติ

2. การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิพบว่า 1) บทบาทของพระสงฆ์กับสังคมสันติประชาธรรมต้องมีการร่วมกันปฏิบัติหลายฝ่ายทั้งวัด ชาวบ้าน ผู้นำหมู่บ้าน และภาครัฐ และควรทำให้เป็นรูปธรรม สามารถจับต้องได้ บริหารจัดการได้ และมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยต้องมีการสนับสนุนจากภาครัฐให้พระสงฆ์มีบทบาทในสังคมมากขึ้นประชาชนกับภาครัฐควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม 2) บทบาทของผู้นำกับสังคมสันติประชาธรรมผู้นำต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามระเบียบวินัยและข้อบังคับต่างๆที่กำหนด และจะต้องดูแลไม่ให้มีผู้ใดละเมิด จึงจะทำให้สังคมเกิดความสงบเกิดสังคมสันติประชาธรรมได้ 3) บทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านของสังคมสันติประชาธรรมคณะกรรมการหมู่บ้านสังคมสันติประชาธรรมควรมีบทบาทในเรื่องต่างๆตั้งแต่การวางแผนวางนโยบาย การดำเนินงานจนถึงการกำกับดูแลการปฏิบัติงานให้

เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยจะต้องเป็นที่สุดท้ายสำหรับการตัดสินใจ 4) ความสำคัญของกฎ ระเบียบข้อบังคับกับสังคมสันติประชาธรรมกฎระเบียบของชุมชนจะต้องถูกกำหนดขึ้นตามความต้องการของประชาชนในชุมชนโดยมีผู้มีความรู้ทางกฎหมายเป็นที่ปรึกษาเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า กฎระเบียบข้อบังคับที่สร้างขึ้นนี้สามารถใช้ได้โดยไม่ผิดกฎหมาย เพราะจะต้องนำมาใช้เป็นแนวปฏิบัติของคนในหมู่บ้านจึงต้องเป็นรูปธรรม 5) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการสร้างสังคมสันติประชาธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการสร้างสังคมสันติประชาธรรมนั้นเป็นการสร้างสังคมในชุมชนให้เข้มแข็งทำให้สังคมร่มเย็นเป็นสุข คนในสังคมจะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับ โดยยึดหลักการปฏิบัติตนตามหลักพระพุทธศาสนามาใช้เป็นข้อตกลงร่วมกัน

3. การศึกษาชุมชนต้นแบบของสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิพบว่า การนำเอาข้อเท็จจริงตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม นำมาปฏิบัติตามข้อคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ก็จะได้กิจกรรมต่างๆ เพื่อที่จะสร้างชุมชนต้นแบบของสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิ 5 กิจกรรมคือ

3.1 กิจกรรมที่ 1 การเรียนรู้กฎหมายเพื่อประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ เข้าใจ ในกฎระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้ประชาชนได้รู้ ความเข้าใจถึงสิทธิหน้าที่ของตนตามกฎหมาย

3.2 กิจกรรมที่ 2 การเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายนำความรู้ทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างมี คุณภาพบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 กิจกรรมที่ 3 การเรียนรู้การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความผูกพันรู้สึกรักและมีจิตสำนึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนเอง, เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยและ ประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล และ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชนตลอดจนกำหนดแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ตามหลักประชาธิปไตย

3.4 กิจกรรมที่ 4 การเรียนรู้ชุมชนวิถีพุทธ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้นำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน, เพื่อสร้างรากฐานวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนให้เข็มแข็งและเพื่อให้เด็กและเยาวชนเจริญงอกงามตามแนววิถีพุทธ

3.5 กิจกรรมที่ 5 นายกฯพบประชาชน เพื่อรับทราบปัญหาได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง, เพื่อสร้างความร่วมมือให้ชุมชนเข็มแข็ง และเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมโดยทั่วกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ มีประเด็นในการอภิปรายจำแนกตามวัตถุประสงค์ดังนี้

5.1 แนวคิดและวิถีชีวิตของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประชาธรรมของประชาชน ในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ความขัดแย้งที่มีความรุนแรงในพื้นที่นั้น ในรอบ ๓ ปีที่ผ่านมาปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรง จนเกิดการฟ้องร้องมีน้อยมาก ปัญหาส่วนใหญ่จะตกลงกันเองได้เพราะส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งผลประโยชน์ ประชาชนส่วนใหญ่แม้บางส่วนจะไม่ผูกพันทางเครือญาติแต่ก็อยู่ร่วมกันมานาน ทำให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมกัน จึงสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตั้งแต่ต้น ทำให้ปัญหาต่างๆยุติลงไม่บานปลาย ในปัจจุบันคนมักไม่ค่อยจะออกจากบ้านเพราะกลัวการระบาดของโรคโควิด อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ปัญหาความขัดแย้งมักไม่เกิดขึ้น รวมทั้งการดูแลของเจ้าหน้าที่รัฐ การยุติปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรง การเป็นสังคมชนบทที่มีความผูกพันทางเครือญาติ หรือความสนิทสนม เคยเอื้ออาทรต่อกัน ทำให้การยุติปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นจึงมักเริ่มจากการเจรจากันภายในครอบครัวเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับกุลธน ธนาพงศธร (2544 : 112) ที่กล่าวถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่าหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมมนุษย์เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นการยุติปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรงจึงดำเนินตามขั้นตอนดังนี้ ยุติที่ครอบครัวเมื่อเห็นว่าเป็นเครือญาติ เป็นเรื่องที่ไม่ใหญ่โตนัก หรือเป็นเรื่องที่น่าอับอาย แต่ถ้าตกลงกันไม่ได้ เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยประจักษ์พยาน เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการรับรู้ของผู้นำชุมชนแล้ว ชาวบ้านจึงจะนำเรื่องไปหาผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ซึ่งผู้นำชุมชนมักใช้การไกล่เกลี่ยเป็นหลัก หรือการชดใช้ที่รับได้พอใจทั้งสองฝ่าย เพื่อยุติปัญหาไม่ให้บานปลาย หรือเกิดการบาดหมาง อาฆาตกัน รวมทั้งการแก้ปัญหาโดยวิธีนี้อาจได้รับการกล่อมเกลาจากผู้ใหญ่ในชุมชนด้วย แต่หากผู้นำไม่สามารถยุติปัญหาได้ หรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายไม่พอใจ เรื่องก็ถูกนำไปแจ้งความดำเนินคดีต่อไป

ในเรื่องของศาสนากับการแก้ปัญหาความขัดแย้งนั้น เนื่องจากสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจทำให้ชาวบ้านกับวัดเริ่มห่างกันมากขึ้น ในปัจจุบันสังคมชนบทเริ่มมีปัญหาที่ทำให้ศาสนาไม่มีบทบาทในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง คือ ปัญหาคนหนุ่มสาวเข้าวัด ฟังธรรมน้อยลง อาจมีเข้าวัดบ้างในวันสำคัญทางศาสนาหรือเทศกาล แต่ก็เข้ามาเพื่อประกอบศาสนกิจเท่านั้นไม่ได้เข้าวัดเพื่อฟังธรรมเทศนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัญหาเศรษฐกิจที่ทำให้ไม่มีเวลาเข้าวัดฟังธรรมก็อาจเป็นได้ ปัญหาเศรษฐกิจนับว่าเป็นเรื่องสำคัญต่อชีวิต แต่ธรรมก็คือสิ่งที่ทำให้ชีวิตงดงามขึ้น ทำให้ชีวิตสงบร่มเย็นและอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ดังนั้นการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จึงต้องมีทั้งสองอย่างประกอบกัน จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างสิ่งจูงใจให้ประชาชนเข้าวัด ดึงดูดให้สนใจอยากรู้อยากเห็นและให้ประชาชนได้เรียนรู้พระธรรมด้วยความเต็มใจ ซึ่งในกรณีนี้จะทำให้เกิดการกล่อมเกลาทางจิตใจให้รู้ดีรู้ไม่ดี และจะทำให้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมลดลงหรือไม่เกิดขึ้นได้ ซึ่งพระธรรมปิฎก (ปอ.ปยุตฺโต) (2539 : 92) ได้กล่าวว่าถ้าจะให้รกไปด้วยคนดีหรือทรัพยากรมนุษย์ที่ดีแล้ว

จำเป็นต้องส่งเสริมปลูกสร้างทัศนคติโดยต้องพัฒนาทางจิตซึ่งเป็นผู้นำของกาย ถ้าจะให้รกไปด้วยปัญหายุ่งยาก รกไปด้วยความโกลาหลวุ่นวายก็ต้องพัฒนาวัตถุ การพัฒนาที่สมบูรณ์แบบจำเป็นต้องพัฒนาให้ครบทั้ง ๒ ด้าน กล่าวคือควรพัฒนาทั้งทางวัตถุและทางจิตใจให้ควบคู่กับทัศนคติ โดยเฉพาะทัศนคติเป็นการพัฒนาทางด้านจิตใจจะต้องเน้นเป็นพิเศษ เพราะการพัฒนาถูกต้องดีแล้วก็จะสามารถควบคุมการพัฒนาทางด้านวัตถุให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องได้และการพัฒนาจิตที่ถูกต้องก็คือพัฒนาจิตใจให้มีธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจจนกระทั่งพัฒนาจิตให้มีสมาธิ ตั้งมั่น มั่นคง สะอาด สว่างจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งหลายจนเป็นจิตที่ควรแก่การทำงานสามารถจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ความขัดแย้งที่มีสาเหตุมาจากความเหลื่อมล้ำทางสังคม ประชาชนไม่ได้มองความเหลื่อมล้ำทางสังคมจะเป็นสาเหตุของปัญหาความขัดแย้ง เพราะความเหลื่อมล้ำทางสังคมมีการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไปและสังคมชนบทเป็นสังคมแคบๆสามารถมองเห็นความเปลี่ยนแปลงของแต่ละครอบครัวได้นอกจากนั้นการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจลง ส่วนการเหลื่อมล้ำในแง่อื่นไม่มีให้เห็นในสังคมชนบทมากนัก ดังนั้นความเหลื่อมล้ำทางสังคมจึงไม่เป็นเหตุแห่งความขัดแย้งอย่างเด่นชัดสาเหตุของความสามัคคีในชุมชนมาจากความสนิทสนมและเป็นเครือญาติ ด้วยเหตุที่หมู่บ้านนี้เป็นชุมชนที่อพยพมาตั้งบ้านเรือนมาเป็นเวลานานมาก แม้จะมีคนถิ่นอื่นเข้ามาอยู่ภายหลังแต่ความสนิทสนมดูแลช่วยเหลือกันการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของชาวบ้านก็ทำให้เกิดความสามัคคีขึ้นตามธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ พัทยา สายหู (2544 : 253) ที่กล่าวว่า การพัฒนาสังคม หมายถึง การทำให้การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมเดียวกัน เกิดประโยชน์ส่วนบุคคลและส่วนรวมอย่างเสมอภาคและยุติธรรมมากที่สุด ให้เป็นความสุขความพอใจที่จะได้อยู่ร่วมสัมพันธ์กันเป็นสังคมที่ผูกพันมั่นคงถาวรตลอดไป ในสมัยก่อนชาวบ้านจะทำนาเกี่ยวข้าวด้วยกัน ซึ่งเป็นกิจกรรมร่วมตามที่ได้ทำสืบทอดกันมา แต่ในปัจจุบันการทำกิจกรรมร่วมกันมักเป็นการทำกิจกรรมทางศาสนา เช่นการทำบุญกระธูป ในอำเภอหนองบัวแดง ที่ชาวบ้านจะออกมาทำกิจกรรมร่วมกัน หรือการร่วมพัฒนาทำความสะอาดหมู่บ้านภายใต้การนำของผู้นำชุมชนเป็นต้น

5.2 รูปแบบสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการทำให้เกิดสังคมสันติประชาธรรมนั้น ต้องมีการร่วมกันปฏิบัติหลายฝ่ายทั้งวัด ชาวบ้าน ผู้นำหมู่บ้าน และภาครัฐ และควรทำให้เป็นรูปธรรม สามารถจับต้องได้ บริหารจัดการได้ และมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยต้องมีการสนับสนุนจากภาครัฐให้พระสงฆ์มีบทบาทในสังคมมากขึ้น ประชาชนกับภาครัฐควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมขณะเดียวกัน วัดก็จะต้องเปิดกว้างให้ประชาชนเข้ามามีกิจกรรม พระสงฆ์ต้องแสดงบทบาทในการเป็นผู้นำ ให้ประชาชนและภาครัฐใช้พื้นที่ภายในวัดได้อย่างเหมาะสม ในด้านงบประมาณภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอต่อกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น มีการวางแผน มีการสรุปการปฏิบัติว่าได้ประโยชน์เพียงใด งบประมาณที่ใช้ไปคุ้มกับงบประมาณหรือไม่ ควรจะจัดต่อไปอีกไหม หากเห็นว่าควรจัดกิจกรรมนี้ต่อต้องปรับปรุงในปีต่อไปหรือไม่แค่ไหน ในส่วนของพระสงฆ์ที่จะสามารถทำให้เกิดสังคมสันติประชาธรรมได้นั้น ต้องเป็นพระที่มีความรู้

สามารถสั่งสอนอบรมประชาชนได้ เป็นพระที่มีความรู้ ชาวบ้านเชื่อถือทั้งในด้านการประพฤติปฏิบัติตนเอง และเชื่อถือในความรู้ที่ท่านได้ศึกษามา เมื่อประชาชนเชื่อมั่นแล้วประชาชนก็จะเริ่มเข้าวัดปรึกษาปัญหากับพระ การสร้างแรงจูงใจให้คนเข้าวัด เป็นเรื่องที่ต้องมีการจัดทำแผนพอสมควร การจัดภูมิทัศน์ภายในวัดไม่ควรเป็นหน้าที่เจ้าอาวาสหรือพระสงฆ์เท่านั้น แต่ควรเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐ วัด ผู้นำชุมชนและประชาชน เพื่อทำให้บริเวณวัดเปลี่ยนความรู้สึกให้ชาวบ้านอยากเข้ามาพักผ่อนในวัด เข้ามาสนทนาธรรมกับพระในศาลาภายในสวนที่ร่มรื่นสวยงาม ไม่ไปปรึกษาหรือสนทนาธรรมในกุฏิหรือที่ลับตา ซึ่งจะทำให้เกิดข้อครหาติฉินนินทาสร้างความเสื่อมเสียให้พระพุทธ ศาสนาได้ สอดคล้องกับที่สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ปอ.ปยุตฺโต) (2542 : 9-17) ที่ท่านได้กล่าวไว้ในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนว่าพฤติกรรมที่ดีเป็นช่องทางให้จิตใจพัฒนาและช่วยให้ปัญญางอกงาม อย่างน้อยพึงพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียน แต่เป็นพฤติกรรมที่สร้างสรรค์เกื้อกูลโดยเน้นพฤติกรรมทั่วไป ให้ความสำคัญพิเศษแก่พฤติกรรมเคยชินที่เคยพูดมามากแล้วข้างต้นโดยใช้แบบอย่างที่ดี วินัยและวัฒนธรรม ถ้าพฤติกรรมเคยชินที่ไม่เกื้อกูลเกิดขึ้นแล้วจะแก้ไขยากมาก พฤติกรรมในการทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นส่วนใหญ่ของเวลาและชีวิตของแต่ละบุคคล จึงควรพุ่งเป้าการพัฒนาคนมาที่การทำมาหาเลี้ยงชีพ ให้เป็นสัมมาอาชีวะ โดยเป็นการหาเลี้ยงชีพที่สุจริตไม่เบียดเบียนก่อเวรภัยทำลายผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม แต่ให้เป็นการหาเลี้ยงชีพที่ช่วยแก้ปัญหา สร้างสรรค์เกื้อกูลสังคมและธรรมชาติ

ผู้นำส่วนมากจะเป็นผู้มีภาวะความเป็นผู้นำอยู่แล้ว นอกจากนั้นผู้นำคือผู้ที่มีความพร้อมที่จะทำงานให้กับสังคมมากที่สุดในชุมชน ทั้งความพร้อมทางร่างกาย ความพร้อมทางจิตใจ และความพร้อมทางปัญญา ดังนั้นผู้นำจึงต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามระเบียบวินัยและข้อบังคับต่างๆที่กำหนด และจะต้องดูแลไม่ให้มีผู้ใดละเมิด จึงจะทำให้สังคมเกิดความสงบเกิดสังคมสันติประชาธรรมได้สอดคล้องกับ ประชุม โพธิกุล (2551) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำ เป็นขบวนการสร้างสิ่งเร้าขบวนการพัฒนาและการทำงานกับคนในองค์การเป็นขบวนการมุ่งคน การมุ่งสร้างแรงจูงใจให้กับคน การใช้มนุษย์สัมพันธ์หรือการปฏิสัมพันธ์ในองค์การการสื่อสารระหว่างบุคคล การสร้างบรรยากาศในองค์กร ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ความเจริญและการพัฒนา นอกเหนือจากนั้นก็คือปัจจัยของมนุษย์ที่ส่งเสริมการผลิต ภาวะผู้นำจะเกิดขึ้นในการปฏิบัติการขององค์กร เพราะฉะนั้นจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจในจุดหมาย การตัดสินใจเลือกทางเลือกใหม่ การสนับสนุนส่งเสริมการบริการการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น การนำหลักการเปลี่ยนแปลงมาใช้ในองค์การและปัจจัยต่างๆ ซึ่งสร้างความพึงพอใจหรือบางครั้งมีผลในทางตรงกันข้าม คือสร้างความไม่พึงพอใจของมนุษย์ในองค์การหากมีปัญหาใดๆผู้นำจะต้องไม่ใช้สิทธิที่มีอยู่ด่วนตัดสินปัญหา โดยเฉพาะปัญหาที่น่าจะยากต่อการทำความเข้าใจ ปัญหาที่น่าจะยืดเยื้อ ผู้นำต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้ได้แง่มุมแนวคิดที่อาจจะเป็นประโยชน์ หากไม่สามารถหาข้อยุติได้ผู้นำต้องนำปัญหานั้นเข้าสู่คณะกรรมการหมู่บ้าน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการสร้างสังคมสันติประชาธรรมนั้นเป็นการสร้างสังคมในชุมชนให้เข้มแข็งทำให้สังคมร่มเย็นเป็นสุข ดังนั้นคนในสังคมจะต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนทั้งในการกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับ ของชุมชนโดยยึดหลักการปฏิบัติ

ตนตามหลักพระพุทธศาสนามาใช้เป็นข้อตกลงร่วมกัน ในการนี้พระสงฆ์จะต้องเป็นผู้นำให้ประชาชนปฏิบัติตามพุทธบัญญัติอย่างเคร่งครัด และมีผู้รู้ทางกฎหมายให้คำแนะนำ เพื่อไม่ให้ขัดต่อกฎหมายของบ้านเมือง นอกจากนั้น กฎระเบียบข้อบังคับที่สร้างขึ้นควรมีความอ่อนตัวและปฏิบัติได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุวรรณ แก้วมะโน (2551) ที่กล่าวว่าชาวบ้านมีพฤติกรรมท้าทายอำนาจรัฐในหลายรูปแบบ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าชาวบ้านไม่ใช่ฝ่ายที่ถูกรัฐกระทำอยู่ฝ่ายเดียว พวกเขามียุทธวิธีในการตอบโต้รัฐด้วย

5.3 ชุมชนต้นแบบของสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า รูปแบบชุมชนวิถีพุทธ คือการให้สมาชิกทุกคนต้องสละเวลาเข้าวัดเพื่อปฏิบัติธรรม เพื่อเรียนรู้ถึงการฝึกสมาธิ การฝึกควบคุมจิตใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการควบคุมอารมณ์ของตนที่เรียกว่าการฝึกอาณาปานสตินั่นเองผลที่จะได้ตามมาคือการสามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้ ถือว่าเป็นการฝึกสมาธิ ในปัจจุบันโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ยังมีการเปิดการเรียนการสอนอยู่บ้างแต่จำนวนนักเรียนลดน้อยลง การฟื้นฟูให้โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ใหม่ จึงจะต้องมีการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐอย่างเพียงพอ เพื่อจัดการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีห้องเรียนที่น่าเรียน มีอุปกรณ์ทางการศึกษาครบครันและทันสมัย รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้สนใจได้เข้ามาเรียนรู้โดยไม่จำกัดเพศ วัย ความรู้ อาชีพ และศาสนา ซึ่งจะทำให้โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์กลับมาน่าศึกษาเล่าเรียนมีประโยชน์มีคุณค่าต่อสังคมมากขึ้นด้วย

รูปแบบอหิงสาหรือการเอาชนะความอยุติธรรมด้วยการดื้อแพ่ง ความพยายามในการขับเคลื่อนและผลักดันแนวคิดเพื่อต่อต้านฝ่ายตรงข้าม อหิงสาคือการไม่ใช้กำลังและบอกกล่าวแก่ผู้ร่วมอุดมการณ์ทุกคนว่า นี่คือแนวทางหลักในการต่อสู้เพื่อเพื่อความยุติธรรมโดยปราศจากการใช้กำลังและหนึ่งในการไม่ใช้กำลังก็คือการดื้อแพ่ง หรือการปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมนั่นเอง

รูปแบบประชาธิปไตย คือการที่ปวงชนจะมีความเป็นใหญ่ได้ก็จำเป็นที่ชนทุกคนต้องรวมกันเป็นปวงชนนั้นต้องมี สิทธิและหน้าที่ของมนุษยชน อันเป็นสิทธิและหน้าที่ตามธรรมชาติของทุกคนที่เกิดมาเป็นมนุษย์ คือ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคซึ่งมนุษย์จะต้องใช้พร้อมกันกับหน้าที่มิให้เกิดความเสียหายแก่เพื่อนมนุษย์อื่นและหมู่คนอื่นหรือปวงชนเป็นส่วนรวม สิทธิ คืออำนาจอันชอบธรรม หรือประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครอง ส่วนเสรีภาพ คือ การมีอิสระที่จะกระทำสิ่งใดๆ โดยต้องไม่ละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น หน้าที่ คือสิ่งที่บุคคลต้องปฏิบัติหรืองดเว้นจากการปฏิบัติบุคคลย่อมมีสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ซึ่งการใช้สิทธิ เสรีภาพต้องไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น และต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนภายใต้กฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิด้านต่างๆหลายด้านแต่ก็ไม่สามารถครอบคลุมถึงการพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมทั้งหมดได้ ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดเสวนาหัวข้อการพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมในปัจจุบันเพื่อให้เกิดการพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิ อย่างจริงจัง

1.2 ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้การพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการพัฒนา ศึกษาหาข้อมูล โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่นหรือผู้ที่สนใจ

1.3 ควรมีการให้ความรู้แก่นิสิต นักศึกษาและประชาชนในการพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมทุกระดับได้อย่างถูกต้อง

1.4 การพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมในปัจจุบัน คือการพัฒนาสังคมที่มีอยู่จริงและเป็นสังคมที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมซึ่งสามารถปรับปรุงพัฒนาได้ แต่ปัจจัยการยอมรับของประชาชนคือความต้องการของคนส่วนใหญ่ในท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 การพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิ จำเป็นที่จะต้องศึกษาเป็นระยะๆ ตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นอย่างมาก

2.2 การศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจในตัวตน วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนอีสานโดยเฉพาะคนชัยภูมิที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดของคนในหมู่คณะ ผู้วิจัยลงพื้นที่วิจัยด้วยตนเอง เพราะความเข้าใจในจิตวิญาณชุมชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน หากผู้วิจัยไม่ได้มีถิ่นกำเนิดในท้องถิ่นแล้วความลึกซึ้งอาจจะขาดหายไป

2.3 ผู้วิจัยควรจัดทำแบบประเมินการปฏิบัติงานและมีการบันทึกข้อมูลต่างๆ เพื่อเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานต่อไป

2.4 ควรมีโครงงานและงบประมาณประจำปีที่แน่นอนเพื่อศึกษาการพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความคิดของประชาชนตามระยะเวลาที่เหมาะสม

2.5 ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้เห็นความสำคัญในการพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิ กับผู้นำชุมชนและประชาชน เพื่อจักตั้งชุมชนสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิต่อไป

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และถูกต้องในการนำเสนอผลงาน

3.2 ควรนำการพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดอื่นด้วย เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่ามีประสิทธิภาพหรือแตกต่างกันหรือไม่

3.3 ควรศึกษาการพัฒนาสังคมสันติประชาธรรมในจังหวัดชัยภูมิโดยให้ความสำคัญกับผู้นำในระดับต่างๆด้วย เพื่อนำข้อมูลมาบูรณาการ ให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

เนตร์พัณณา ยาวิราช. (2546). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพมหานคร: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.

มนตรี พีรพลพิพัฒน์. (2540). *จริยธรรมกับภาวะผู้นำ: ศึกษาทัศนะนักวิชาการรัฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัยที่มีต่อผู้นำทางการเมือง*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.

กรมการศาสนา. (2547). *คู่มือการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.

กุลธน ธนาพงศธร .(2544). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร* .นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จารุวรรณ แก้วมะโน. (2551). “วาทกรรม "ชาวบ้าน" กับการจำกัดตนเองในการมีส่วนร่วมทางการเมือง” *วิทยานิพนธ์* หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง, คณะรัฐศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญมั่น ธนาศุภวัฒน์. (2537). *จิตวิทยาองค์การ*. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอ.พริ้นติ้งเฮ้าส์.

ประชุม โพธิกุล) .2551). *ภาวะผู้นำในการบริหารการศึกษา*กรุงเทพ .มหานคร: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.

พัทยา สายหู) .2544). *กลไกของสังคม*. กรุงเทพมหานคร.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย :

พระธรรมปิฎก) .(ปยุตฺโต .อ.ป)2539). *ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง*) .พิมพ์ครั้งที่ 107.(กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.

พระธรรมปิฎก) .(ปยุตฺโต .อ.ป)2542). *วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม* **.**กรุงเทพมหานคร: บริษัทเคล็ดไทย.

พระธรรมปิฎก .(ปยุตฺโต .อ.ป) (2549). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมล คีมทอง.

สุจิตรา ธนานันท์. (2550). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุทธิ เหล่าฤทธิ์ และคณะ. (2545). *ประวัติเมืองชัยภูมิ*. กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์.

การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิค KWL Plus

The Development of English Reading Comprehension Ability of Mathayomsuksa 2 Students Using KWL Plus Technique

ปัทวรรณ วัฒนไชย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Pattawan Wattanachai
Ramkhamhaeng University, Thailand
E-mail: tc852@sriyapai.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค KWL Plus และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนศรียาภัย จังหวัดชุมพร จำนวน 36 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าสถิติทดสอบ (t-test) แบบ dependent ค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus มีความสามารถทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การอ่านจับใจความสำคัญ; เทคนิค KWL Plus; ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ

* วันที่รับบทความ : 27 พฤศจิกายน 2565; วันแก้ไขบทความ 21 ธันวาคม 2565; วันตอบรับบทความ : 22 ธันวาคม 2565
Received: November 27, 2022; Revised: December 21, 2022; Accepted: December 22, 2022

Abstracts

This research aimed to 1) compare the English reading comprehension ability of students before and after learning using the KWL Plus technique and 2) To study the satisfaction of students toward the learning activities to develop their English reading comprehension ability by using KWL Plus technique. The samples used in this research were 36 students in Mathayomsuksa 2/5 studying in the second semester of the academic year 2022 at Sriyaphai School, Chumphon Province. The research tools were 1) the learning management plans using KWL Plus technique, 2) the English reading comprehension test, and 3) the satisfaction assessment form of the students towards the learning activities using KWL Plus technique. The statistics used for data analysis were dependent t-test, mean (M), and standard deviation (S.D.). The results showed that 1) the students who received the learning activities using KWL Plus technique had a statistically significant .05 higher in English reading comprehension ability after the study than before the study. Moreover, the students also had the highest level of satisfaction with learning by using KWL Plus technique.

Keywords: Reading Comprehension; KWL Plus Technique; English Reading Comprehension Ability

บทนำ

โลกแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ภาษาอังกฤษถูกใช้อย่างแพร่หลายในฐานะเครื่องมือสำหรับการสื่อสารทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของการติดต่อสื่อสาร การสืบค้นและแบ่งปันข้อมูลต่าง ๆ ในทุกสาขาของการเรียนรู้อย่างไร้ขีดจำกัด เนื่องจากแหล่งความรู้ที่น่าสนใจมักถูกเผยแพร่โดยใช้ภาษาอังกฤษ ด้วยเหตุนี้ ทักษะภาษาอังกฤษจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ประชาชนในทุกประเทศทั่วโลกควรมีความรู้ความสามารถเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารและขยายขอบเขตความรู้ของตนเอง

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก โดยได้มีการบรรจุรายวิชาภาษาอังกฤษไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสร้างมาตรฐานการเรียนภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนในทุกระดับชั้น โดยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ก็ได้มีการกำหนดความสำคัญและสาระสำคัญของรายวิชาภาษาอังกฤษที่ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องบรรลุตามมาตรฐานและตัวชี้วัดในแต่ละระดับชั้น ผู้เรียนต้องมีทักษะภาษาอังกฤษครอบคลุมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น การฟัง การพูด การอ่าน หรือการเขียน ซึ่งเป็นทักษะหลักสำหรับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเป็นทักษะหลักที่มีความสำคัญมากสำหรับการเรียนรู้ในโลกปัจจุบัน เนื่องมาจากการเติบโตอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ ไม่เพียงแต่หาได้จากในหนังสือเรียนเท่านั้น แต่สามารถหาได้จากทั่วทุกมุมโลกด้วยระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งกลายมาเป็นฐานข้อมูลหลักที่เราใช้ในการสืบค้น หรือตำราเอกสารเฉพาะทาง ข้อมูลน่าสนใจมากมายถูกเรียบเรียงด้วยภาษาอังกฤษ ดังนั้นการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษจึงเป็นทักษะสำคัญที่ทุกคนพึงมีเพื่อเป็นบุคคลที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของ

โลกตามที่ วิจารณ์ พานิช (2558 : 98) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative learning) คือการเรียนรู้ที่จะช่วยขยายกรอบความคิด ทำให้มุมมองของผู้เรียนรู้ครอบคลุมมากขึ้นในทุกมิติ และเมื่อผู้เรียนมีทักษะการอ่านที่ดีแล้ว นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนรับรู้ประสบการณ์ใหม่ ยังสามารถกระตุ้นให้ความรู้ใหม่ที่ได้รับนั้นมีความหมาย และนำไปสู่การเรียกใช้ได้อย่างเหมาะสมรวมถึงการทำความเข้าใจสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านรวมถึงสรุปประเด็นออกมาได้อย่างถูกต้องครบถ้วน หาประโยคใจความสำคัญ รวมถึงสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง และตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ (อรพัทธ ศิริแสง, 2550 : 38 ; วันวิดา กิจเจา, 2557 : 33) ความสามารถเหล่านี้จะเป็นประตูสำคัญที่จะนำไปสู่การประสบความสำเร็จในการอ่าน

Education First ได้ทำการสำรวจวัดระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศทั่วโลกรวม 100 ประเทศ (EP Proficiency index) ในปี พ.ศ. 2563 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 89 หรือมีระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษต่ำมาก โดยเฉพาะในทักษะการอ่าน ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของผู้เรียนภาษาอังกฤษมาโดยตลอด ซึ่งผู้วิจัยสังเกตได้จากประสบการณ์การสอนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้เรียนหลายคนขาดทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ทำให้ไม่สามารถทำความเข้าใจสาระสำคัญของบทอ่านที่ตนเองอ่านได้ถึงแม้จะรู้คำศัพท์ก็ตาม ซึ่งส่งผลต่อการเรียนภาษาอังกฤษอย่างเห็นได้ชัด เมื่อไม่สามารถจับใจความได้ ก็จะไม่สามารถทำความเข้าใจ วิเคราะห์ หรือสังเคราะห์สิ่งที่ตนเองอ่านได้อย่างถูกต้อง

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสอนการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ และต้องการทดลองใช้เทคนิค KWL Plus ซึ่งเป็นเทคนิคการสอนการอ่านที่ถูกพัฒนาขึ้นมาจาก KWL โดยคาร์และโอเกิ้ล (Carr and Ogle) ในปี ค.ศ. 1986 ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด การเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเองเข้ากับสิ่งที่กำลังจะอ่าน การตั้งคำถามและหาคำตอบ (Ogle, 1986 อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี, 2552 : 122-126) ซึ่งจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการอ่านจับใจความได้ดีมากขึ้นตามขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน นั่นคือ K (Know) การระบุสิ่งที่รู้จากประสบการณ์เดิมของตนเองที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังจะอ่าน W (Want to learn) อยากรู้เรื่องใดบ้างเพิ่มเติมจากความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว รวมถึงตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบจากเรื่องที่กำหนด L (Learned) เรียนรู้สิ่งใดบ้างหลังจากอ่าน และขั้นตอนสุดท้ายคือ Plus การนำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดเป็นผังมโนทัศน์ เมื่อผู้เรียนได้ปฏิบัติครบทุกขั้นตอน ก็จะนำมาซึ่งทักษะการอ่านจับใจความเพื่อสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ นอกจากนี้ เทคนิค KWL Plus ยังส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการตั้งคำถาม การแสวงหาคำตอบในสิ่งที่อยากรู้ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญอย่างหนึ่งที่บุคคลแห่งการเรียนรู้พึงมีอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิค KWL Plus เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางสำหรับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น และปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค KWL Plus

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิค KWL Plus เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบกลุ่มเดียว วัดผลก่อนการทดลองและหลังการทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design (มาเรียม นิลพันธุ์, 2547, หน้า 144) โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรียาภัย จังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 จำนวน 36 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus จำนวน 6 แผน โดยแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนเป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ซึ่งมีขั้นตอน คือ

1) ขั้นเตรียมผู้เรียน ครูแจ้งหัวข้อเรื่องที่จะอ่าน และชี้แจงการบันทึกข้อมูลในตาราง KWL

2) ขั้นสอนโดยการใช้เทคนิค KWL Plus

K (Know) นักเรียนนึกถึงความรู้หรือประสบการณ์เดิมที่มีเกี่ยวกับหัวข้อเรื่อง พูดคุย และบันทึกลงในตารางช่อง K

W (Want to know) นักเรียนตั้งคำถามหรือเรื่องที่อยากรู้ที่คิดว่าจะมีในบทอ่าน บันทึกลงในตารางช่อง W

L (Learned) หลังจากอ่านเนื้อเรื่องจบแล้ว นักเรียนตอบคำถามของตัวเองที่ได้บันทึกไว้ในช่อง W และอภิปรายร่วมกันในห้อง รวมถึงพูดคุยประเด็นอื่น ๆ ที่ตั้งคำถามไว้แต่ยังไม่ได้รับคำตอบจากเนื้อเรื่อง

Plus นักเรียนสรุปใจความและสาระสำคัญของเนื้อเรื่อง แล้วสรุปออกมาในรูปแบบผังความคิดหรือผังมโนทัศน์

แผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 แผนได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) หลังจากนั้น นำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย โดยค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับที่นำไปใช้งานได้ คือ 3.51 ขึ้นไป ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่า ผลรวมเฉลี่ยของการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้งานได้ทั้ง 6 แผน

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ เพื่อใช้สำหรับทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และคัดเลือกคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) โดยใช้วิธีการของคูเดอร์–ริชาร์ดสัน จากสูตร KR -20 ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus จำนวน 10 ข้อ โดยกำหนดค่าระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย พึงพอใจน้อยที่สุด โดยให้นักเรียนประเมินเป็นรายบุคคล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นก่อนการทดลอง ผู้วิจัยชี้แจงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus เป้าหมายของเทคนิค KWL Plus ในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ การบันทึกข้อมูลในตาราง KWL ให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (pre-test)

3.2 ขั้นทดลอง ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค KWL Plus กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 6 แผน ใช้เวลาแผนละ 2 ชั่วโมง

3.3 ขั้นหลังการทดลอง เมื่อจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 6 แผนแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (post-test) ชุดเดียวกันกับก่อนเรียนเพื่อวัดความสามารถในอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ และทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีการปฏิบัติดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ความสามารถทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษจากแบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้อง คือ ค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยการใช้สถิติทดสอบ (t-test) แบบ dependent

4.2 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ผู้วิจัยวิเคราะห์จากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus โดยใช้มาตรประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ สถิติที่เกี่ยวข้อง คือ ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้เกณฑ์การแปลความหมายระดับความพึงพอใจของ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สืบค้นและศึกษาทฤษฎี ความรู้ รวมถึงหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านโดยใช้เทคนิค KWL Plus จากหลายแหล่งข้อมูล ทั้งเอกสาร บทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยเทคนิค KWL Plus เป็นเทคนิคการสอนเพื่อใช้เป็นรูปแบบในการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุเป้าประสงค์ในการอ่าน โดยมีขั้นตอนวิธีการดังนี้

K หมายถึง Know ขั้นตอนนี้จะเป็นการชวนให้นักเรียนนึกถึงความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว เป็นการให้นักเรียนเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเองเข้ากับเรื่องที่กำลังจะอ่าน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญก่อนการเริ่มต้นการอ่าน (Pre-reading)

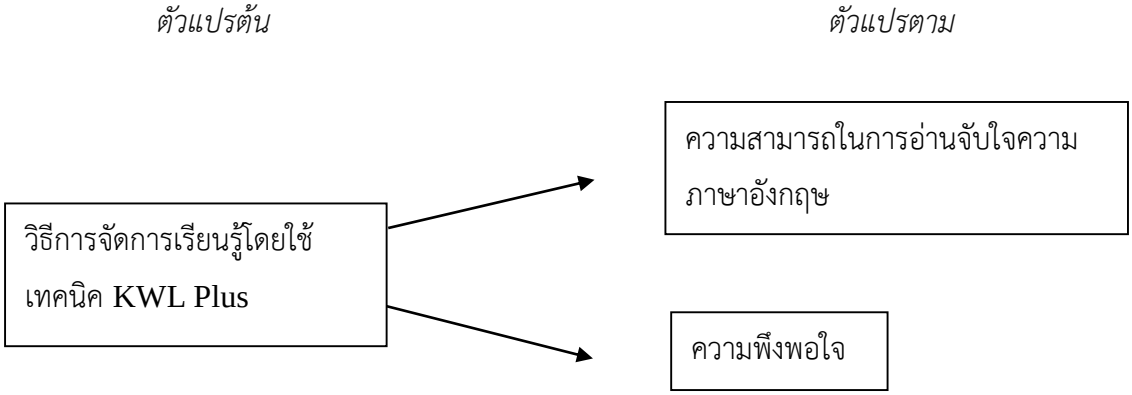
W หมายถึง Want to know นักเรียนจะได้คิดถึงสิ่งที่ตนเองอยากรู้จากการอ่านเรื่องที่กำหนดให้ โดยนักเรียนต้องตั้งคำถามถึงสิ่งที่คิดว่าจะได้พบในเนื้อเรื่อง

L หมายถึง Learned เป็นขั้นตอนหลังจากนักเรียนอ่านบทอ่านจบแล้ว นักเรียนได้รู้อะไรจากเรื่องที่อ่านบ้าง สามารถตอบคำถามในสิ่งที่ตนเองอยากรู้ในขั้น W ได้หรือไม่ อย่างไร

Plus เป็นขั้นตอนที่นักเรียนจะต้องสรุปใจความสำคัญของเนื้อหาที่อ่านในรูปแบบของแผนผังความคิดหรือผังมโนทัศน์

เทคนิค KWL Plus เป็นเทคนิคสอนทักษะการอ่านที่จะช่วยให้นักเรียนผนวกเอาประสบการณ์เดิมของตนเองเข้ากับความรู้ใหม่ ซึ่งสามารถกระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถาม และหาคำตอบผ่านการอ่านจับใจความสำคัญ และสุดท้าย สามารถสะท้อนความรู้ที่ได้รับออกมาในรูปแบบแผนผังสรุปใจความสำคัญของเนื้อหาที่อ่านได้ รวมถึงสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียน ส่งเสริมความสนใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้อีกด้วย (อัจฉริยาภรณ์ ไล้เลิศ, 2558 : 90)

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้เทคนิค KWL Plus ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิค KWL Plus ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	หมายถึง จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
k	หมายถึง คะแนนเต็ม
M	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการทดสอบ
t	หมายถึง ค่าสถิติทดสอบ t (t-test)
df	หมายถึง จำนวนค่าอิสระ
Sig.	หมายถึง ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ก่อนเรียนและหลังเรียน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	k	$\bar{x}$	S.D.	t	df	Sig
ก่อนเรียน	36	20	10.56	2.16	-23.67	35	.000
หลังเรียน	36	20	15.31	2.38			

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus เท่ากับ 10.56 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.16 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus เท่ากับ 15.31 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.38 จากค่าสถิติดังกล่าว สรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus มีความสามารถทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($t = -23.67$, $df = 35$, $Sig = .000$)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus

รายการประเมิน	*M*	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
1. กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้	4.83	0.41	มากที่สุด	3
2. กิจกรรมการเรียนสนุกสนานและน่าสนใจ	4.72	0.98	มากที่สุด	4
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง	4.86	0.36	มากที่สุด	2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
4. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย	4.88	0.43	มากที่สุด	1
คะแนนรวมเฉลี่ย	4.82	0.54	มากที่สุด	(2)
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้				
5. นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข	4.91	0.37	มากที่สุด	2
6. ครูรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	1
7. ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และรายบุคคล	4.75	0.54	มากที่สุด	3
คะแนนรวมเฉลี่ย	4.88	0.45	มากที่สุด	(1)
ด้านเนื้อหาการสอน				
8. ครูมีการเตรียมการสอนล่วงหน้า	4.91	0.37	มากที่สุด	1
9. เนื้อหาที่สอนสามารถนำไปใช้ได้จริง มีความทันสมัย	4.61	0.72	มากที่สุด	3
10. เนื้อหาที่สอนมีความน่าสนใจ เหมาะสมตามวัยและความสามารถของนักเรียน	4.69	0.64	มากที่สุด	2
คะแนนรวมเฉลี่ย	4.73	0.57	มากที่สุด	(3)
คะแนนรวมเฉลี่ยทั้งหมด	**4.81**	**0.52**	**มากที่สุด**	

จากตารางที่ 6 พบว่า ในภาพรวม นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจเท่ากับ 4.81 และมีค่าเฉลี่ยของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่กล่าวไว้ว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในด้านบรรยากาศในการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 ลำดับต่อมาคือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 และมีค่า

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 และลำดับสุดท้ายคือด้านเนื้อหาการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 และนักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อทุก ด้านในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิค KWL Plus สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ความสามารถทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งหมายความว่านักเรียนมีความสามารถทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษสูงขึ้นหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการอ่านให้กับผู้เรียนโดยเฉพาะ มีลักษณะสำคัญคือ กระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นในการอ่าน การฝึกตั้งคำถาม การคิดเชื่อมโยง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กชพร จันคามิ (2564 : 666) และ สุทธินี เมืองมูล (2564 : 8) ซึ่งพบว่า ความสามารถทางการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้ ด้วยขั้นตอนการใช้เทคนิค KWL Plus ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ทั้งในขั้น Pre-reading, While-reading และ Post-reading ส่งเสริมให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับความรู้ใหม่อย่างเป็นลำดับขั้นตามแนวทางของ Carr and Ogle (1987 : 626-631, อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี, 2547 : 93-95) ได้แก่

1) Pre-reading ในขั้นตอนก่อนการอ่านนี้ ผู้สอนได้เชื่อมโยงเข้ากับเทคนิค KWL Plus ในขั้น K (Know) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้นึกย้อนถึงความรู้หรือประสบการณ์เดิมเพื่อเตรียมพร้อมรับเนื้อหาจากการอ่าน ผู้สอนพบว่า ขั้นตอนนี้เป็นหนึ่งกุญแจสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาเรื่องที่จะอ่านได้ดีขึ้น เนื่องจากการระลึกถึงความรู้เดิมจะช่วยเป็นพื้นฐานให้ผู้อ่านสามารถเปิดใจเตรียมพร้อมรับเนื้อหาที่กำลังจะอ่าน เห็นภาพกว้างของเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้นก่อนการอ่านจริง

ขั้นตอนต่อไป คือ ขั้น W (Want to know) ขั้นตอนนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้กำหนดเป้าหมายในการอ่านของตนเอง ด้วยการตั้งคำถามถึงสิ่งที่อยากรู้เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังจะอ่าน หรือคาดเดาเนื้อหาในเรื่องว่าจะได้พบข้อมูลอะไรบ้าง หลังจากผ่านการระลึกถึงความรู้และประสบการณ์เดิมในขั้น K (Know) แล้ว ผู้เรียนจะเริ่มมีภาพคร่าว ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่กำลังจะได้อ่าน การให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนมีทิศทางในการอ่านและสามารถจับประเด็นหรือใจความสำคัญได้ดีขึ้น และอีกหนึ่งสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการอ่านจับใจความในขั้นตอนนี้คือ การได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในห้อง โดยเมื่อนักเรียนเขียนสิ่งที่ตนเองอยากรู้ลงในตารางช่อง W แล้ว ผู้สอนจะให้นักเรียนแต่ละคู่ได้นำเสนอสิ่งที่ตนเองเขียน เพื่อเป็น

การขยายมุมมองของตนเองให้กว้างขึ้น ผู้เรียนหลายคนได้ความคิดใหม่ ๆ ที่น่าสนใจจากขั้นตอนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นี้

2) While-reading หรือกิจกรรมระหว่างการอ่าน เมื่อผู้เรียนผ่านกิจกรรมก่อนการอ่านที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ระลึกถึงความรู้เดิมและตั้งคำถามเพื่อเป็นการกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการอ่านแล้ว ในช่วง While-reading จะเป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้อ่านจริงและตรวจสอบสิ่งที่ตนเองได้บันทึกไว้ในช่อง W ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญที่ผู้เรียนจะได้ฝึกอ่านและจับใจความสำคัญจากเรื่องที่ตนเองอ่าน ผู้สอนเองก็มีบทบาทในการช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการจับใจความระหว่างการอ่าน ผู้สอนต้องเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดเมื่อผู้อ่านพบปัญหาระหว่างการอ่าน แต่เมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ไประยะหนึ่งแล้ว พบว่า ผู้เรียนสามารถอ่านจับใจความเนื้อหาที่อ่านได้ลื่นไหลขึ้น อาจเนื่องมาจากการเกิดความคุ้นชินกับกระบวนการเรียนรู้ในการอ่านจับใจความ

3) Post-reading สำหรับกิจกรรมหลังการอ่าน จะสอดคล้องกับขั้น L (Learned) ในเทคนิค KWL Plus ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดคุยอภิปรายหลังจากอ่านบทอ่านจบ ในขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเก็บรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้ละเอียดมากขึ้น เพราะจะได้รับฟังในสิ่งที่เพื่อนจับใจความได้ เมื่อนำมาผนวกรวมกับใจความที่ตนเองอ่านมาแล้ว ก็จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจบทอ่านได้อย่างลึกซึ้ง ผู้เรียนจะได้บันทึกสิ่งที่ตนเองจับใจความได้ลงในตารางช่อง L ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นการตรวจสอบเป้าหมายของตนเองว่าสามารถบรรลุได้ตามที่ตนเองตั้งไว้ในช่อง W หรือไม่ ผู้เรียนบางคนสามารถตอบคำถามที่ตนเองตั้งไว้ได้แทบทั้งหมด ในขณะที่บางคนตอบคำถามที่ตนตั้งไว้ได้เพียงบางข้อ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น สิ่งที่ผู้เรียนทุกคนได้รับจากการบันทึกลงในตารางช่อง L คือ การได้สรุปความรู้หรือใจความสำคัญจากการอ่าน ซึ่งมีทั้งประเด็นที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ตนได้ตั้งไว้และประเด็นใหม่ ๆ ที่ผู้เรียนคาดไม่ถึงว่าจะพบได้ในบทอ่านแต่ละเรื่อง ซึ่งการได้ฝึกจับใจความด้วยวิธีนี้ซ้ำ ๆ สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความชำนาญมากขึ้นในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ และขั้นตอนสุดท้าย คือ Plus ซึ่งเป็นการสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านออกมาในรูปแบบของผังมโนทัศน์หรือผังความคิดก็เป็นขั้นตอนที่ช่วยตรวจสอบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ บทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ก็อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษประสบผลสำเร็จ ภายในระยะเวลา 12 ชั่วโมงที่จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ทั้ง 6 แผน ผู้สอนยึดบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ตั้งแต่เริ่มแรกคือการเลือกบทอ่านที่น่าสนใจและเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน การเป็นผู้ชักชวนและกระตุ้นความคิดนักเรียนด้วยคำถามทั้งในขั้น Pre-reading, While-reading และ Post-reading เป็นผู้นำการอภิปรายภายในห้องเรียน ซึ่งบทบาทของ

ผู้สอนนี้ เป็นส่วนสำคัญที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างดีเยี่ยม ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจที่ผู้เรียนมีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus อีกด้วย

ด้วยลักษณะของเทคนิค KWL Plus ที่ได้กล่าวไปข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ความสามารถทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นหลังเรียน เป็นผลจากการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ทั้ง 3 ขั้นตอน คือ Pre-reading, While-reading และ Post-reading

2. นักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค KWL Plus อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจสูงถึง 4.81 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ และด้านเนื้อหาการสอน เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่นักเรียนมีความพึงพอใจสูงที่สุด คือ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้เป็นไปในเชิงบวก ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนรับฟังและให้การยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน ผู้เรียนจึงกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเอง เมื่อผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระโดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้นำ บรรยากาศในห้องเรียนจึงเป็นไปด้วยความสุข ผู้เรียนมีกำลังใจในการเรียนรู้ ยิ่งไปกว่านั้น กิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น คือ ผู้เรียนจะได้ทำงานกับคู่ของตนเองในการระดมความคิดเพื่อบันทึกลงในตาราง KWL และได้ร่วมกันทำผังความคิดเพื่อนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมห้อง กิจกรรมเหล่านี้ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ และเมื่อผู้เรียนเกิดความพึงพอใจแล้ว ก็จะส่งผลให้แผนการจัดการเรียนรู้ดำเนินการไปได้อย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จ

ลำดับที่สอง คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมในการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus นั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตนเองผ่านการบันทึกข้อมูลลงในตาราง KWL อย่างอิสระ รวมถึงการสรุปใจความสำคัญในรูปแบบของผังความคิดหรือผังมโนทัศน์ ผู้สอนก็เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ออกมาตามความคิดของตนเอง นอกจากนี้ ในกิจกรรมทั้ง Pre-reading, While-reading และ Post-reading ก็มีช่วงเวลาที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันอภิปรายเนื้อหาที่อ่านตามความเข้าใจของตนเอง ถือเป็นการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ

ลำดับสุดท้ายคือ ด้านเนื้อหาการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 อยู่ในระดับมากที่สุด สาเหตุอาจเป็นเพราะ ผู้สอนมีการเตรียมการสอนล่วงหน้าในทุกคาบ ตั้งแต่การเลือกเนื้อหาที่จะสอน การเตรียมลำดับกิจกรรมเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง การเตรียมสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน บทอ่านหรือเนื้อหาทั้ง 6 เรื่องที่ผู้สอน

เตรียมไว้ก็มีความน่าสนใจ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว สามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมตามแนวทางของเทคนิค KWL Plus ได้โดยง่าย อีกทั้งระดับความยากของเนื้อหาที่ให้อ่านก็เหมาะสมตามวัยและความสามารถของผู้เรียน สามารถนำไปใช้ได้จริงและมีความทันสมัย ด้วยเหตุผลเหล่านี้ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจและมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในทุก ๆ คาบเรียน

กล่าวโดยสรุป เทคนิค KWL Plus เป็นเทคนิคที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้สอนการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ อีกทั้งระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ก็เป็นนิมิตรหมายที่ดีว่าการใช้เทคนิคนี้จะสามารถพัฒนาความสามารถทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้ดีขึ้นได้ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดรับกับการวิจัยของ กชพร จันคามิ (2564 : 666), ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้เทคนิค KWL Plus ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความไว้ก่อนหน้านี้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำเทคนิค KWL Plus ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ดังนี้

1. ผู้สอนควรเลือกเนื้อหาให้ตรงกับระดับความสามารถของผู้เรียน โดยอาจอ้างอิงตามกรอบ CEFR เพื่อให้บทอ่านที่ใช้สามารถวัดความสามารถทางการอ่านของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

2. ผู้สอนควรสนใจและให้การช่วยเหลือผู้เรียนอย่างใกล้ชิดระหว่างการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะในช่วง Pre-reading ที่มีขั้นตอน K (Know) และ W (Want to know) ที่ผู้เรียนจะต้องเขียนสิ่งที่ตนรู้และสิ่งที่ต้องการจะรู้ลงในตาราง KWL ผู้เรียนบางคนอาจมีปัญหากับการเขียน ดังนั้น ผู้สอนจึงควรดูแลและสังเกตอย่างใกล้ชิด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยอาจทดลองจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus กับผู้เรียนในระดับชั้นอื่น เช่น ประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อตรวจสอบว่าเทคนิค KWL Plus มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถในการอ่านของผู้เรียนในทุกช่วงชั้นหรือไม่

2. ผู้วิจัยควรนำเทคนิค KWL Plus ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคอื่น ๆ ในการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่าน

3. ผู้วิจัยควรศึกษาเปรียบเทียบผลการพัฒนาความสามารถทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างที่เรียนโดยใช้เทคนิค KWL Plus และกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยเทคนิคอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กชพร จันคามิ. (2564). การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ. *วารสาร The New Viridian Journal of Arts, Humanities and Social Sciences : มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ.* 3, 1-13.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2552). *ทักษะการคิดและการจัดการเรียนรู้.* นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร

วันวิดา กิจเจา. (2557). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับ เทคนิค KWL Plus.* วิทยานิพนธ์ (ศษ.ม.). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิจารณ์ พานิช. (2558). *เรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง.* กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส.อาร์.พริ้นติ้ง.

สุทธินี เมืองมูล. (2564). *ผลของการใช้เทคนิค KWL Plus เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.* วิทยานิพนธ์ (ศษ.ม.). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อรพัทธ ศิริแสง. (2558). *การศึกษาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้วิธีสอนอ่านแบบ MIA.* วิทยานิพนธ์ (ศษ.ม.). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อัจฉริยาภรณ์ ไล้เลิศ. (2558). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค KWL Plus เรื่อง Food and Drink เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.* วิทยานิพนธ์ (กศ.ม.). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความเป็นพลเมืองดิจิทัล สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

Confirmatory Factor Analysis of Digital Citizenship for Preservice Teachers

อลงกรณ์ อัศวโสวรรณ,
อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล และ อรอุมา เจริญสุข
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Alongkorn Ausawasowan,
Ittipaat Suwathanpornkul and Orn-uma Charoensuk
Srinakharinwirot University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: alongkorn.au@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู และ 2) ศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 650 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม (2) การอยู่ร่วมกันบนโลกดิจิทัลได้อย่างมีความสุข และ (3) การปกป้องตนเองและผู้อื่นจากการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้โมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ (Chi-Square (χ^2) = 39.12, df = 27, p = .061, GFI = .989, AGFI = .974, RMSEA = .026) และ 2) นักศึกษาวิชาชีพครูโดยภาพรวมมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลอยู่ในระดับมาก (M = 4.245, SD = .581)

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน; พลเมืองดิจิทัล; นักศึกษาวิชาชีพครู

* วันที่รับบทความ : 14 กุมภาพันธ์ 2566; วันแก้ไขบทความ 26 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 2 มีนาคม 2566
Received: February 14, 2023; Revised: February 26, 2023; Accepted: March 2, 2023

Abstracts

The purpose of this research were to 1) analyze the confirmatory factor of digital citizenship for preservice teachers and 2) to study the digital citizenship of preservice teachers. This study is survey research. The sample was 650 preservice teachers obtained by stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire. Data were analysed by means of confirmatory factors analysis, mean, standard deviation. The results revealed that 1) Digital citizenship for preservice teachers consisted of 3 components: (1) The use of digital technology, (2) Living together happily in the digital world, and (3) Protecting yourself and others from using digital technology. The digital citizenship measurement model for preservice teachers was consistent with the empirical data and met all estaldished criteria (Chi-Square (χ^2) = 39.12, *df* = 27, p = .061, GFI = .989, AGFI = .974, RMSEA = .026) and 2) The digital citizenship of preservice teachers were at a high level (*M* = 4.245, *SD* = .581).

Keywords: Confirmatory Factor Analysis; Digital Citizenship; Preservice Teachers

บทนำ

เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาสังคมและถูกนำมาใช้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคม การพัฒนาทุนมนุษย์สู่ยุคดิจิทัลจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมให้เกิดความรู้และทักษะที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ การสร้างสังคมคุณภาพที่เท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Society) มุ่งหวังที่จะลดความเหลื่อมล้ำทางโอกาสของประชาชนในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล หรือการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการเรียนการสอน ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาพลเมืองให้เป็นผู้ฉลาดรู้เท่าทันข้อมูล และมีความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2562 : 15-18) และเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนในทุกช่วงวัย เทคโนโลยีดิจิทัลได้สร้างผลกระทบต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างมาก สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการบริหารจัดการ และหลักสูตรการเรียนการสอนที่ปรับเปลี่ยนให้สอดรับกับ การพัฒนาความสามารถของผู้ประกอบอาชีพต่างๆ ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงตามทิศทางของกระแสโลก บัณฑิตต้องปรับตัวและมีทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เพียงพอและนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561 : 53-63)

แนวคิดเกี่ยวกับ “ความเป็นพลเมืองดิจิทัล” (Digital Citizenship) เป็นแนวคิดและแนวปฏิบัติที่สำคัญที่จะช่วยให้พลเมืองเรียนรู้ว่าจะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่างๆ ได้อย่างไร รวมทั้งรู้จักเคารพสิทธิของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อสังคมในโลกสมัยใหม่ ไปจนถึงการเข้าใจถึงผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อสังคม และใช้มันเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก ดังนั้นการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 จึงมีความแตกต่างจากการเป็นพลเมืองในศตวรรษก่อน รูปแบบของการใช้

ชีวิตในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงขยับขยายไปเป็นการใช้ชีวิตในสังคมโลกออนไลน์ (Choi, M., 2016 : 256; วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, 2561 : 8) ความเป็นพลเมืองดิจิทัลโดยส่วนใหญ่มักมีการเชื่อมโยงกับนโยบายการพัฒนาประเทศในระดับชาติ โดยมีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย (Safety) การป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น (Security) ความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี (Responsible) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประเด็นเหล่านี้มักเป็นความกังวลที่สำคัญที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยแนวทางในการเตรียมการให้เยาวชนสามารถใช้ชีวิต และมีส่วนร่วมในสังคมที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีคุณภาพ จำเป็นต้องอาศัยการเสริมแรงเกี่ยวกับค่านิยม (Values reinforcement) และประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Benefits of ICT use) สำหรับประชาชนในทุกเพศทุกวัยตามลำดับ จึงเป็นประเด็นที่ครูควรต้องตระหนักถึงการใช้เทคโนโลยี การรักษาข้อมูลความเป็นส่วนตัว และการปกป้องตนเองและผู้อื่น ผ่านการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับนักเรียน การเปิดโอกาสให้ครูได้เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะและประเด็นที่มีผลกระทบต่อนักเรียนเพื่อนำไปใช้ในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน ครูจึงถือเป็นบุคคลสำคัญและเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาครูและเตรียมครูที่จะเข้าสู่วิชาชีพให้มีสมรรถนะสูงด้านดิจิทัลซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 15) ดังนั้นการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดิจิทัลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อที่จะสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนต่อไปได้ในอนาคต

ดังนั้นด้วยเหตุผลทั้งหมดจึงเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันของความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดกรอบประเด็นสำคัญสำหรับการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู และนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่สอดคล้องต่อมาตรฐานวิชาชีพครูต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู
2. เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ในดำเนินการวิจัยครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล เพื่อนำข้อมูลมาใช้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย และทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูโดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของโมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครูกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1-5 สังกัดคณะครุศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ สังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 สถาบัน ดังนี้ 1) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 2) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 3) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 4) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 5) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 6) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 7) มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยเป็นนักศึกษาวิชาชีพครูที่ลงทะเบียนเรียนและกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 9,655 คน การนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างให้ได้ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามหลักการของ Hair, Black, Babin; & Anderson. (2010 : 102) ในการพิจารณาขนาดตัวอย่างถ้าหากตัวแปรสังเกตได้บางตัวมีค่าการร่วม (Communality) น้อยกว่า .50 และเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันควรมีขนาดกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดเท่ากับ 500 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมอีกประมาณร้อยละ 30 เพื่อเป็นการป้องกันและชดเชยในกรณีที่ตัวอย่างไม่ตอบกลับหรือเกิดความไม่สมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถามซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ในการวิจัยเชิงสำรวจ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามมหาวิทยาลัยและชั้นปี (Strata) และกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบอิงสัดส่วน (Proportionate Sample) ตามสัดส่วนของประชากรที่มีความมากน้อยแตกต่างกันในแต่ละชั้นปีของแต่ละมหาวิทยาลัย จึงได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมดจำนวน 650 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) คือ ระดับการปฏิบัติเป็นประจำ (5) บ่อยครั้ง (4) นานๆ ครั้ง (3) บางครั้ง (2) และไม่เคยปฏิบัติ (1) โดยผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างแบบสอบถามวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยนั้นมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับจึงต้องพิจารณาทั้งในส่วนของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และความเชื่อมั่นของเครื่องมือใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยควบคู่กันไป การนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมาย แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล และสังเคราะห์องค์ประกอบ กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและพฤติกรรมบ่งชี้ของตัวแปรความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรตามโครงสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบหลักที่สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 11 ตัวแปรดังนี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม (The Use of Digital Technology) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย คือ 1) มารยาทบนโลกดิจิทัล (Digital Etiquette) เป็นความสามารถในการใช้ช่องทางของเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในโลกดิจิทัล เอาใจใส่ หรือเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในโลกออนไลน์ รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง เมื่อมีการสนทนาทางดิจิทัลที่ทำให้เกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจ และรู้จักกาลเทศะในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้เกิดการใช้งานในสังคมออนไลน์ได้อย่างมีความสุข 2) การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Access) เป็นความสามารถในการมีส่วนร่วมทางเทคโนโลยีเพื่อก้าวสู่ความเป็นพลเมืองดิจิทัล และมีการตระหนักถึงบุคคลอื่นที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีด้วยว่าบุคคลเหล่านี้ก็ควรได้รับโอกาสในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเหมือนบุคคลอื่นๆ ด้วยความเท่าเทียมกัน ท่ามกลางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เติบโตอย่างรวดเร็ว 3) การใช้อุปกรณ์และสื่อดิจิทัล (Digital Use) เป็นความสามารถในการใช้งาน การควบคุม และการจัดการการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลและสื่อดิจิทัลได้อย่างสมดุลทั้งในโลกออนไลน์และออฟไลน์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำรงชีวิต และ 4) กฎหมายบนโลกดิจิทัล (Digital Law) เป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นไปตามกฎหมายที่ออกมาเพื่อป้องกันและควบคุมการกระทำผิดต่างๆ บนโลกดิจิทัล โดยการหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ บนโลกดิจิทัลที่ไม่เป็นความจริงจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น หลีกเลี่ยงการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่นอันจะทำให้เกิดผลกระทบตามมา

องค์ประกอบที่ 2 การอยู่ร่วมกันบนโลกดิจิทัลได้อย่างมีความสุข (Living together happily in the digital world) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Literacy) เป็นความสามารถในการประเมินข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้อง ไม่ตกเป็นเหยื่อของกลุ่มมิจฉาชีพที่แอบแฝงใช้สื่อทางดิจิทัลเพื่อมาหลอกลวงผู้อื่น มีการส่งต่อข้อมูลข่าวสารหรือเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และมีการนำข้อมูลต่างๆ มาสร้างสรรค์ผ่านทางดิจิทัล 2) การสื่อสารผ่านช่องทางดิจิทัล (Digital Communication) เป็นความสามารถในการสนทนากับผู้อื่นโดยใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสารผ่านช่องทางดิจิทัลด้วยความระมัดระวังไม่หลงเชื่อผู้ร่วมสนทนาผ่านทางดิจิทัล มีการสื่อสารด้วยการเคารพและให้เกียรติผู้ร่วมสนทนาทางดิจิทัล เพื่อไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกกันและนำมาซึ่งปัญหาการทะเลาะวิวาท 3) อัตลักษณ์บนโลกดิจิทัล (Digital Identity) เป็นความสามารถในการสร้างและจัดการกับข้อมูลส่วนตัวทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม และเปิดเผย

ข้อมูลส่วนตัวทางดิจิทัลด้วยความระมัดระวังเพื่อสร้างเรื่องราวของตนเองให้บุคคลอื่นในโลกดิจิทัลได้รับรู้และไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงการจัดการตัวตนในโลกออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพ การแสดงออก และการจัดการกับผลกระทบที่เกิดจากการแสดงตัวตนบนโลกออนไลน์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้ และ 4) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องกับข้อมูลที่ผิด ข้อมูลที่มีเนื้อหาที่ดีกับข้อมูลที่เข้าข่ายหรือเสี่ยงต่ออันตราย ข้อมูลและการติดต่อทางออนไลน์ที่น่าตั้งข้อสงสัยและน่าเชื่อถือได้ โดยอยู่ภายใต้ฐานของการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุและผล

องค์ประกอบที่ 3 การปกป้องตนเองและผู้อื่นจากการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (Protecting Yourself and Others from Using Digital Technology) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ 1) สิทธิและความรับผิดชอบบนโลกดิจิทัล (Digital Rights and Responsibilities) เป็นความสามารถในการหลีกเลี่ยงหรือการละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นผ่านทางโลกดิจิทัลโดยไม่ได้รับอนุญาต อันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลนั้นๆ หลีกเลี่ยงการขโมยความคิดหรือผลงานของผู้อื่นทางโลกดิจิทัลมาเป็นของตนเอง 2) การรักษาความปลอดภัยจากการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Security) เป็นความสามารถในการปกป้องข้อมูลทางดิจิทัลของตนเองจากผู้ที่คิดร้ายที่อาจเข้ามาก่อกวน หรือทำลายให้เกิดความเสียหายได้ และเข้าถึงข้อมูลทางดิจิทัลในสื่อสังคมออนไลน์หรือจากเว็บไซต์ หรือการดาวน์โหลดข้อมูลต่างๆ ด้วยความรอบคอบและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อข้อมูลของตนเองจากการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัล 3) ความปลอดภัยในการใช้งานสื่อดิจิทัล (Digital Safety) เป็นความสามารถในการจัดการตนเองจากการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์เพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการรังแกกันผ่านทางโลกออนไลน์ และหลีกเลี่ยงการกลั่นแกล้งผู้อื่นบนโลกออนไลน์เพื่อไม่ให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายต่อร่างกายและจิตใจจากการใช้งานสื่อดิจิทัลบนโลกออนไลน์

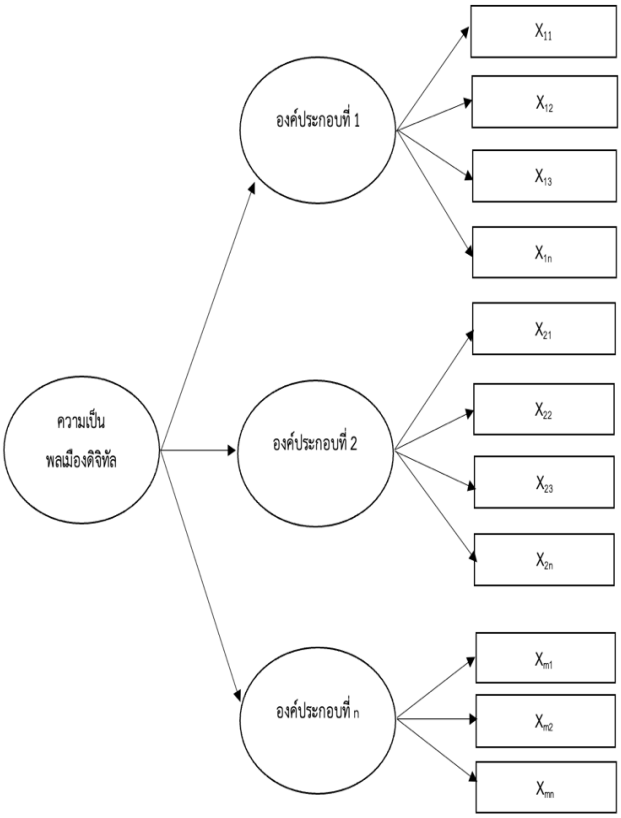
การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างผังคุณลักษณะ (Table of Specification) องค์ประกอบของแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูตามโครงสร้าง และผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามตามผังคุณลักษณะองค์ประกอบของแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูทั้งหมดจำนวน 65 ข้อ ผู้วิจัยได้หาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครูที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อทำการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60 – 1.00 โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าข้อคำถามข้อนั้นมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการและสามารถนำไปใช้ และมีการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาวิชาชีพครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่เป็นนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อด้วยการวิเคราะห์หาค่า Corrected Item-Total Correlation ซึ่งเป็นค่าสหสัมพันธ์ของข้อคำถามแต่

ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป โดยมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .352 - .757 และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยวิธีการประมาณค่าตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดที่สามารถนำไปใช้ได้นั้นอย่างน้อยต้องมีค่าความเชื่อมั่น ไม่ต่ำกว่า .50 (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล, 2562 : 202) โดยมีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ .971 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามของแบบสอบถามวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยทั้งหมดจำนวน 50 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครูไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 650 คน ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของโมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้อที่ 1 ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้างลิสเรล (Lisrel) โดยผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ไว้ดังนี้ โมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนนี้ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของตัวแปรสังเกตได้ โดยใช้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมด และผู้วิจัยได้พิจารณาความสอดคล้องและกลมกลืนของโมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากค่าไคสแควร์ (Chi-Square: χ^2) โดยต้องไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2/df) ต้องมีค่าน้อยกว่า 2.00 ส่วนดัชนีระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) ดัชนีระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) ต้องมีค่ามากกว่า .90 และดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) ต้องมีค่าน้อยกว่า .05 (สุวิมล ติรกานันท์, 2555 : 249) และผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้อที่ 2 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) ด้วยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean: M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และการแปลความหมาย 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แสดงว่านักศึกษาวิชาชีพครูมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลอยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แสดงว่านักศึกษาวิชาชีพครูมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แสดงว่านักศึกษาวิชาชีพครูมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แสดงว่านักศึกษาวิชาชีพครูมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลอยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่านักศึกษาวิชาชีพครูมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูนั้น ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) เป็นการที่บุคคลจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกับการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความปลอดภัย ทั้งต่อตนเองและผลกระทบต่อผู้อื่นและสังคม ทั้งนี้ยังต้องตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมและรู้จักเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น และเมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัลนั้นจะพบว่า Ribble, M. (2015 : 24-54) ได้ระบุถึงองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัลไว้ 3 องค์ประกอบหลักที่ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบย่อย คือ องค์ประกอบหลักที่ 1 การเคารพตนเองและผู้อื่น (Respect Yourself and Other) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยคือ 1) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท (Digital Etiquette) 2) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล (Digital Access) 3) การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล (Digital Law) องค์ประกอบหลักที่ 2 การให้การศึกษากับตนเองและผู้อื่น (Educate Yourself and Others)) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยคือ 1) การรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy) 2) การสื่อสารทางดิจิทัล (Digital Communication) 3) การทำธุรกรรมผ่านทางสื่อดิจิทัล (Digital Commerce) และองค์ประกอบหลักที่ 3 การปกป้องตนเองและผู้อื่น (Protect Yourself and Others) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยคือ 1) การรับรู้ถึงสิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล (Digital Right and Responsibilities) 2) การใช้งานทางดิจิทัลอย่างปลอดภัย (Digital Security) และ 3) การใช้งานทางดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพและพลานามัย (Digital Health and Wellness) ส่วน Park, Y. (2016 : 56-60) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของความเป็นพลเมืองดิจิทัลเพิ่มเติม คือ 1) การระบุอัตลักษณ์ทางดิจิทัล (Digital Identity) 2) การใช้ดิจิทัล (Digital Use) 3) ความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัล (Digital Safety) และ 4) ความฉลาดทางอารมณ์ในโลกดิจิทัล (Digital Emotional Intelligence) และนอกจากนี้ Choi, M., Cristol, D., & Gimbert, B. (2018 : 143-150) ได้มีการระบุถึงองค์ประกอบของการเป็นพลเมืองดิจิทัลประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ทักษะทางเทคนิค (Technical Skills) 2) การรับรู้ในระดับท้องถิ่น/ระดับโลก (Local/Global Awareness) 3) เครือข่าย (Networking Agency) 4) กิจกรรมทางการเมืองผ่านอินเทอร์เน็ต (Internet Political Activism) และ 5) การวิพากย์ในมุมมองที่สำคัญ (Critical Perspective) ซึ่งจากการสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู สอดคล้องกับแนวคิดของ Choi, M., Cristol, D., & Gimbert, B. (2018 : 143–161) ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ถึงนัยของความหมายในแต่ละองค์ประกอบแล้วจึงสรุปและกำหนดองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูได้ดังรายละเอียดที่ปรากฏในแผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

1. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม (The Use of Digital Technology) ประกอบด้วย 1) มารยาทบนโลกดิจิทัล (Digital Etiquette) 2) การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Access) 3) การใช้อุปกรณ์และสื่อดิจิทัล (Digital Use) และ4) กฎหมายบนโลกดิจิทัล (Digital Law)
2. การอยู่ร่วมกันบนโลกดิจิทัลได้อย่างมีความสุข (Living together happily in the digital world) ประกอบด้วย 1) การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Literacy) 2) การสื่อสารผ่านช่องทางดิจิทัล (Digital Communication) 3) อัตลักษณ์บนโลกดิจิทัล (Digital Identity) และ 4) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)
3. การปกป้องตนเองและผู้อื่นจากการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (Protecting Yourself and Others from Using Digital Technology) ประกอบด้วย 1) สิทธิและความรับผิดชอบบนโลกดิจิทัล (Digital Rights and Responsibilities) 2) การรักษาความปลอดภัยจากการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Security) และ 3) ความปลอดภัยในการใช้งานสื่อดิจิทัล (Digital Safety)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์และตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์สถิติจากการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ โดยทุกตัวแปรสังเกตได้มีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง .309 - .741 โดยที่ทุกตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ และเมื่อพิจารณาผลการทดสอบ Bartlett's test of sphericity ตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Approx. Chi-Square = 29149.558, df = 1225, Sig. = .000) แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ และค่าดัชนีไกเซอร์-เมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measures of Sampling Adequacy: KMO) พบว่ามีค่าเท่ากับ

.954 ซึ่งมีค่ามากกว่า .80 แสดงถึงความเหมาะสมของตัวแปรสังเกตได้ที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบอยู่ในระดับดีมากตามเกณฑ์ของ KIM และ Mueller (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 : 36) โดยโมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู (DICIT) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ คือ องค์ประกอบที่ 1 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม (F_USEDT) ประกอบด้วย 1) มารยาทบนโลกดิจิทัล (DE) 2) การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล (DA) 3) การใช้อุปกรณ์และสื่อดิจิทัล (DU) และ4) กฎหมายบนโลกดิจิทัล (DLAW) องค์ประกอบที่ 2 การอยู่ร่วมกันบนโลกดิจิทัลได้อย่างมีความสุข (F_LTHDW) ประกอบด้วย 1) การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (DLIT) 2) การสื่อสารผ่านช่องทางดิจิทัล (DC) 3) อัตลักษณ์บนโลกดิจิทัล (DI) และ 4) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (CT) และองค์ประกอบที่ 3 การปกป้องตนเองและผู้อื่นจากการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (F_PROTD) ประกอบด้วย 1) สิทธิและความรับผิดชอบบนโลกดิจิทัล (DR) 2) การรักษาความปลอดภัยจากการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัล (DSEC) และ 3) ความปลอดภัยในการใช้งานสื่อดิจิทัล (DSAF) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยินยันอันดับที่สอง พิจารณาที่ค่าไคสแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 39.12 ที่องศาอิสระ (*df*) เท่ากับ 27 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p = .061) โดยมีค่า χ^2/df เท่ากับ 1.448 มีค่าดัชนีระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .989 ค่าดัชนีระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .974 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ .026 รายละเอียดดังตารางที่ 1 และแผนภาพที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

น้ำหนักองค์ประกอบ		**ค่าประมาณพารามิเตอร์**		SE	t	R^2	**ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบ**
		คะแนนดิบ (b)	**คะแนนมาตรฐาน** ($\boldsymbol{\beta}$)				
องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง (First Order Confirmatory Factor Analysis)							
F_USEDT	DE	.607	.742	-	-	.551	.103
	DA	.750	.915	.032	23.514*	.837	.530
	DU	.666	.801	.032	21.139*	.642	.216
	DLAW	.719	.826	.035	20.598*	.683	.311
F_COEDW	DLIT	.674	.805	-	-	.648	.146
	DC	.693	.827	.027	25.343*	.683	.244
	DI	.685	.845	.029	23.582*	.714	.341
	CT	.700	.835	.024	28.884*	.697	.211
F_PROTD	DR	.601	.703	-	-	.495	.198
	DSEC	.654	.759	.039	16.971*	.576	.353
	DSAF	.610	.700	.039	15.810*	.490	.071
องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis)							

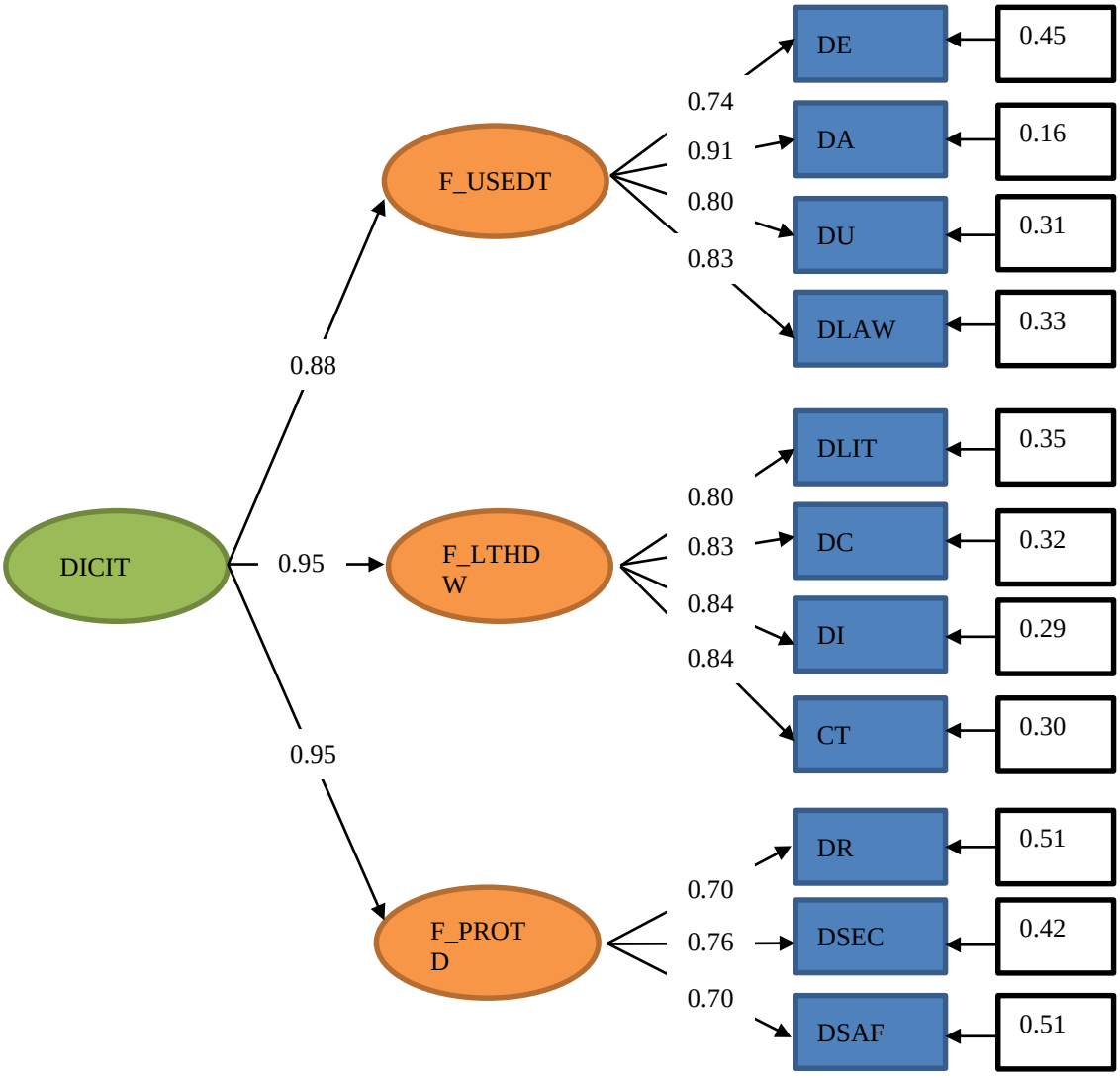
น้ำหนักองค์ประกอบ		ค่าประมาณพารามิเตอร์		SE	t	R^2	ค่าสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบ
		คะแนนดิบ (b)	คะแนนมาตรฐาน (β)				
DICIT	F_USEDT	.880	.880	.047	18.598*	.774	-
	F_LTHDW	.954	.954	.044	21.855*	.911	-
	F_PROTD	.948	.948	.052	18.241*	.898	-
Chi-Square (χ^2) = 39.12, *df* = 27, p = .061, GFI = .989, AGFI = .974, RMSEA = .026							

* p-value ≤ .05

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งของโมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบที่ 1 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม (F_USEDT) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานจากมากไปน้อยดังนี้ 1) การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล (DA; β = .915) 2) กฎหมายบนโลกดิจิทัล (DLAW; β = .826) 3) การใช้อุปกรณ์และสื่อดิจิทัล (DU; β = .801) และ 4) มารยาทบนโลกดิจิทัล (DE; β = .742) และมีความแปรปรวนร่วมกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสมเท่ากับร้อยละ 83.70, 68.30, 64.20 และ 55.10 ตามลำดับ องค์ประกอบที่ 2 การอยู่ร่วมกันบนโลกดิจิทัลได้อย่างมีความสุข (F_COEDW) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานจากมากไปน้อยดังนี้ 1) อัตลักษณ์บนโลกดิจิทัล (DI; β = .845) 2) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (CT; β = .835) 3) การสื่อสารผ่านช่องทางดิจิทัล (DC; β = .827) และ 4) การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (DLIT; β = .805) และมีความแปรปรวนร่วมกับการอยู่ร่วมกันบนโลกดิจิทัลได้อย่างมีความสุขเท่ากับร้อยละ 71.40, 69.70, 68.30 และ 64.80 ตามลำดับ และองค์ประกอบที่ 3 การปกป้องตนเองและผู้อื่นจากการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (F_PROTD) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานจากมากไปน้อยดังนี้ 1) การรักษาความปลอดภัยจากการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัล (DSEC; β = .759) 2) สิทธิและความรับผิดชอบบนโลกดิจิทัล (DR; β = .703) และ 3) ความปลอดภัยในการใช้งานสื่อดิจิทัล (DSAF; β = .700) และมีความแปรปรวนร่วมกับการปกป้องตนเองและผู้อื่นจากการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลเท่ากับร้อยละ 57.60, 49.50 และ 49.00 ตามลำดับ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการปรับเส้นความสัมพันธ์ (TE) ทั้งหมด 14 เส้น

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานขององค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู สามารถเรียงค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานจากมากไปน้อยดังนี้ 1) องค์ประกอบที่ 2 การอยู่ร่วมกันบนโลกดิจิทัลได้อย่างมีความสุข (F_LTHDW; β = .954) 2) องค์ประกอบที่ 3 การปกป้องตนเองและผู้อื่นจากการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (F_PROTD; β = .948) และ

3) องค์ประกอบที่ 1 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม (F_USEDT; β = .880) ซึ่งทุกองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานเป็นบวกและมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความแปรปรวนร่วมกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูเท่ากับร้อยละ 91.10, 89.80 และ 77.40 ตามลำดับ

แผนภาพที่ 2 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

2. ผลการวิเคราะห์การศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลโดยหาค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และแปลความหมาย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูโดยภาพรวมมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 4.245 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ .581 โดยนักศึกษาวิชาชีพครูมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม ด้านการอยู่ร่วมกันบนโลกดิจิทัลได้อย่างมีความสุข และด้านการปกป้องตนเองและผู้อื่นจากการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 4.198, 4.277 และ 4.263 ตามลำดับ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ .673, .690 และ .650 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู

ความเป็นพลเมืองดิจิทัล	M	SD	แปลความหมาย
ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม	4.198	.673	มาก
ด้านการอยู่ร่วมกันบนโลกดิจิทัลได้อย่างมีความสุข	4.277	.690	มาก
ด้านการปกป้องตนเองและผู้อื่นจากการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล	4.263	.650	มาก
ภาพรวม	4.245	.581	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักและ 11 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม ประกอบด้วย 1) มารยาทบนโลกดิจิทัล 2) การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล 3) การใช้อุปกรณ์และสื่อดิจิทัล และ4) กฎหมายบนโลกดิจิทัล องค์ประกอบที่ 2 การอยู่ร่วมกันบนโลกดิจิทัลได้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย 1) การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล 2) การสื่อสารผ่านช่องทางดิจิทัล 3) อัตลักษณ์บนโลกดิจิทัล และ 4) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และองค์ประกอบที่ 3 การปกป้องตนเองและผู้อื่นจากการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ประกอบด้วย 1) สิทธิและความรับผิดชอบบนโลกดิจิทัล 2) การรักษาความปลอดภัยจากการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัล และ 3) ความปลอดภัยในการใช้งานสื่อดิจิทัล ทั้งนี้โมเดลการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ (Chi-Square (χ^2) = 39.12, df = 27, p = .061, GFI = .989, AGFI = .974, RMSEA = .026) สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุปราณี วงษ์แสงจันทร์ และประกอบ คุณารักษ์

(2564 : 25) ที่กล่าวว่า การดำเนินชีวิตของนักศึกษาในโลกยุคปัจจุบันนั้นเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งอาจมีการพบปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้งานบนโลกออนไลน์หรือโลกเสมือนจริง การใช้สื่อออนไลน์หรือสื่อดิจิทัลในทางที่ไม่เหมาะสม ถ้าหากนักศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจและการรู้เท่าทันต่อภัยออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ ก็มีโอกาสที่จะตกเป็นเหยื่อ และส่งผลกระทบต่อตนเองทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อครอบครัว และบุคคลรอบข้าง จึงต้องมีการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ความรู้ในเรื่องของความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่เป็นบรรทัดฐานและความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมดิจิทัลได้ มีภูมิต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอนาคต สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีส่วนช่วยสร้างสรรค์สังคมที่สมบูรณ์ต่อไป (สุทธิพร แท่นทอง, 2564 : 22) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสุวรรณี ไวท์, สุวัฒสัน รักขันโท และ สิริวัฒน์ ศรีเครือดง (2563 : 351) ที่กล่าวว่า การจะเป็นพลเมืองดิจิทัลได้อย่างสมบูรณ์นั้นต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมดิจิทัล (Digital Responsibility) มีทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง ไม่ไปทำในสิ่งที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเองและผู้อื่น มีการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี สามารถรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ รวมถึงการรักษาข้อมูลส่วนตัว กระทำการต่างๆ ด้วยความระมัดระวัง รู้จักจัดสรรเวลาหน้าจอ มีทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่อย่างมากมายและมีการทิ้งร่องรอยไว้บนโลกออนไลน์ และการสื่อสารหรือส่งต่อข้อมูลต่างๆ จะต้องไม่ทำร้าย เบียดเบียน ส่อเสียดให้ร้ายผู้อื่น มีทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์อันจะทำให้เราสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีจริยธรรมสร้างประโยชน์ให้กับตนเองและส่วนรวมในสังคมได้ (Ausawasowan, A., et al., 2021 : 377) นอกจากนี้การเป็นพลเมืองยุคดิจิทัลจึงเป็นแนวคิดที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริมพฤติกรรมที่ถูกต้องให้กับนักศึกษา และพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันอย่างปลอดภัยในขณะที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสาร ความท้าทายในการส่งเสริมการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัลของนักศึกษานั้นกลับเป็นการขาดโอกาสในการนำเอาความรู้และทักษะไปใช้ในสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีได้เป็นตัวกระตุ้นเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สัมผัสกับสถานการณ์ต่างๆ และรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น ดังนั้นการช่วยให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและความหมายของการเป็นพลเมืองดิจิทัล เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นนี้ไม่เพียงแต่ทำให้นักศึกษาได้มีโอการปรับปรุงพฤติกรรมการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัลแล้ว แต่ยังช่วยส่งเสริมแรงจูงใจและการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับประเด็นของความเป็นพลเมืองดิจิทัลอีกด้วย

2. นักศึกษาวิชาชีพครูโดยภาพรวมมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลอยู่ในระดับมาก (M = 4.245, SD = .581) สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการอยู่ร่วมกันบนโลกดิจิทัลได้อย่างมีความสุข (M = 4.277, SD = .690) รองลงมาคือ ด้านการปกป้องตนเองและผู้อื่นจากการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (M = 4.263, SD = .650) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม (M = 4.198, SD = .673) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จีระพรรณ สุศิริภัทรพงศ์; ชรินทร์ มั่งคั่ง และจารุณี

ทิพยมณฑล (2563 : 217) ที่กล่าวว่า ภาพรวมของนักศึกษานั้นมีทักษะพลเมืองดิจิทัลอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการป้องกันตนเองและการป้องกันผู้อื่น ด้านการนับถือตนเองและการนับถือผู้อื่น และด้านการเรียนรู้และการพัฒนาการสื่อสารกับผู้อื่นอันเป็นสิ่งสำคัญที่ควรส่งเสริมให้กับนักศึกษาเพื่อให้เกิดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่สามารถรับมือกับความเสี่ยงใหม่ๆ หรือภัยอันตรายใหม่ๆ บนโลกออนไลน์ได้ สามารถวิเคราะห์สื่อ สร้างสื่อหรือข้อความ และแชร์ผลงานที่ตนสร้างสรรค์ได้ ทักษะและกระบวนการเหล่านี้จึงมีส่วนช่วยให้นักศึกษากลายเป็นพลเมืองยุคดิจิทัลที่รอบรู้และมีส่วนร่วมในกระบวนการของการเป็นพลเมืองและส่งเสริมให้เกิดการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดีบนสังคมโลกดิจิทัลที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ซึ่งองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่ความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์จึงมีความเหมาะสมสำหรับผู้ที่สนใจจะนำไปใช้ โดยสามารถนำเอาแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูไปใช้เพื่อนำเอาผลข้อมูลที่ได้รับกลับมาใช้เป็นกรอบหรือแนวทางในการพัฒนากิจกรรมเสริมความเป็นครูเพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครูได้ต่อไป

2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผลการวิจัยครั้งนี้ในการวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่เป็นด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การอยู่ร่วมกัน และการปกป้องตนเองและผู้อื่น ดังนั้นในการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในประเด็นต่างๆ เหล่านี้ก็จะส่งให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดิจิทัลขึ้นในตนเองและสามารถนำไปสู่การถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ให้กับผู้อื่นได้ต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจนำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูให้กับสถาบันการผลิตครูต่อไป

3) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครูไปใช้ในการติดตามผลการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครูได้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นผลการศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูในภาพรวมจึงไม่อาจนำไปสู่การอ้างอิงตามบริบท ประเภท หรือกลุ่มของมหาวิทยาลัย หรือชั้นปีต่างๆ ได้ ซึ่งอาจมีการศึกษาเพิ่มเติมในบริบทเฉพาะก็จะเป็นประโยชน์สำหรับการนำผลไปใช้เพื่อพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูเป็นอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2562). *รายงานประจำปี 2562 กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

จีระพรรณ สุศิริภัทรพงศ์, ชรินทร์ มั่งคั่ง และจารุณี ทิพยมณฑล. (2563). ทักษะพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการเชียงใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 5 (4), 206-219.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). *คู่มือพลเมืองดิจิทัล.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2563).* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.* กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สุทธิพร แท่นทอง. (2564). การสอนสังคมศึกษากับการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.* 9 (1), 13-24.

สุปราณี วงษ์แสงจันทร์ และประกอบ คุณารักษ์. (2564). การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.* (15) 2, 15-28.

สุวรรณี ไวท์, สุวัฒสัน รักขันโท และสิริวัฒน์ ศรีเครือดง. (2563). มนุษย์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัล. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์.* 7 (2), 339-355.

สุวิมล ติรกานันท์. (2555). *การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล. (2562). *การวิจัยทางการศึกษา : แนวคิดและการประยุกต์ใช้.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Ausawasowan, A., et al. (2021). Responsible Digital Citizenship: Safe and Respectful Online Community Life. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6 (7), 376-384.

Choi, M. (2016). A Concept Analysis of Digital Citizenship for Democratic Citizenship Education in the Internet Age. *Theory & Research in Social Education,* 44(4), 565-607.

Choi, M., Cristol, D., & Gimbert, B. (2018). Teachers as digital citizens: The influence of individual backgrounds, internet use and psychological characteristics on teachers' levels of digital citizenship. *Computers & Education*, 121, 143–161.

ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

Knowledge and Behaviors to 2009 Influenza Prevention of Students in Ramkhamhaeng University Demonstration School

ณัฏฐภาส พรมมา และ อุมาพร งามมีฤทธิ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Natthapas Promma and Umaporn Ngammeerit
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : Natthapas@ds.ru.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 2) เปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) จำแนกตามเพศ ระดับชั้น ระดับการศึกษาของบิดามารดา และอาชีพของบิดามารดา 3) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียน จำนวน 253 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 3 ตอน ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคล แบบทดสอบความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันโรค วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าที (t test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีความรู้การป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) ในระดับปานกลาง
2. นักเรียนมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) ในระดับสูง
3. นักเรียนที่มีเพศ และระดับชั้นต่างกัน มีความรู้การป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) และมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับการศึกษา กับอาชีพของบิดามารดา ที่ต่างกัน มีความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) ไม่แตกต่างกัน
4. ความรู้การป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความรู้; พฤติกรรม; การป้องกันโรค; ไข้หวัดใหญ่ 2009

---

* วันที่รับบทความ : 28 ธันวาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 13 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 18 กุมภาพันธ์ 2566
Received: December 28, 2022; Revised: February 13, 2023; Accepted: February 18, 2023

Abstracts

The objective this study aimed to study the knowledge and behaviors to 2009 influenza prevention and compare to the knowledge and behaviors to 2009 influenza prevention. This survey study with the students in Ramkhamhaeng University Demonstration School to classified by gender, grade, parents' educational level, and parents' occupation. The researcher determines the relationship between the knowledge of the prevention for the 2009 influenza (H1N1) and the preventive behavior for the 2009 influenza (H1N1).

The sample population consisted of 253 students. The research instrument was a three-part questionnaire: personal characteristics of students, a knowledge test, and disease preventive behavior. Data were analyzed using mean (M) and standard deviation (SD). The techniques of t test, one-way analysis of variance (ANOVA), and Pearson's product moment correlation coefficient were also employed.

Findings are as follows: 1) The students under study exhibited the knowledge for the prevention of the 2009 influenza (H1N1) overall at a moderate level. 2) The students under investigation exhibited preventive behavior for the 2009 influenza (H1N1) at a high level. 3) The students under study who differed in gender and year of study exhibited differences in the knowledge for the prevention of the 2009 influenza (H1N1) at the statistically significant level of .05 Differences in parents' educational level and parents' occupation exhibited no differences in the knowledge of and the preventive behavior for the 2009 influenza (H1N1) at the statistically significant level of .05. 4) The knowledge of the prevention of the 2009 influenza (H1N1) directly correlated with the preventive behavior for the 2009 influenza (H1N1) at the statistically significant level of 05.

Keywords : Knowledge; Behaviors; Prevention; Influenza 2009

บทนำ

โรคไข้หวัดใหญ่เป็นโรคอุบัติใหม่ในประเทศไทยมีแนวโน้มทวีความรุนแรง ซึ่งเป็นปัญหาสาธารณสุขของประเทศ ที่เกิดในสถานการณ์ของฤดูหนาวที่ยาวนานกว่าทุกปี เชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธ์หลักที่ระบาดจึงมีความรุนแรง ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากโรคอุบัติใหม่ ๆ เช่น โรคไข้หวัด 2009 ที่ถือว่าเป็นปัญหาคุกคามทางสุขภาพของประชาชนในประเทศไทย และทั่วโลกจนปัจจุบัน เนื่องจากปัญหาที่เกิดจากไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009 มีผลกระทบต่อสุขภาพทำให้เกิดการเจ็บป่วยจนถึงขั้นเสียชีวิต จากรายงานการเจ็บป่วยและติดต่อมีทวีความรุนแรงของการระบาดของโรคเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเพิ่มการเสียชีวิตเรื่อย ๆ ดังรายงานสถานการณ์การระบาดของไข้หวัดใหญ่ 2009 ของสำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข ณ วันที่ 14 สิงหาคม 2552 พบผู้ป่วยยืนยันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 จำนวน 11,398 ราย กลุ่มผู้ป่วย 52 % พบในกลุ่มอายุ 11 -20 ปี ในกลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา และมีการแพร่ระบาดของโรคไปทุกจังหวัดของประเทศไทย (กระทรวงสาธารณสุข, 2552 : 29)

ข้อมูลเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่ ตั้งแต่ 1 มกราคม – 20 มีนาคม 2560 พบผู้ป่วย 16,754 ราย จาก 77 จังหวัด คิดเป็นอัตราป่วย 25.61 ต่อแสนประชากร เสียชีวิต 2 ราย อัตราส่วน เพศชายต่อเพศหญิง 1 : 0.98 กลุ่มอายุที่พบมากที่สุด เรียงตามลำดับ คือ 7 – 9 ปี (11.10%) 10 - 14 ปี (11.07 %) 25-34 ปี (10.87 %) สัญชาติเป็นร้อยละ 96.5 อื่น ๆ ร้อยละ 3.0 พม่าร้อยละ 0.3 จีน/ฮ่องกง/ไตหวันร้อยละ 0.1 กัมพูชาร้อยละ 0.1 ลาวร้อยละ 0.0 มาเลเซียร้อยละ 0.0 เวียดนามร้อยละ 0.0 อาชีพส่วนใหญ่ไม่ทราบอาชีพ/ในปกครองร้อยละ 37.3 นักเรียนร้อยละ 30.9 รับจ้างร้อยละ 15.4 นอกจากนั้นพบจังหวัดที่มีอัตราการป่วยต่อแสนประชากรสูงสุด 5 อันดับแรกคือ ลำพูน (175.40 ต่อแสนประชากร) เชียงใหม่ (136.97 ต่อแสนประชากร) ลำปาง (73.60 ต่อแสนประชากร) กรุงเทพมหานคร (65.05 ต่อแสนประชากร)

รายงานสถานการณ์โรคไข้หวัดใหญ่ สถานการณ์โรคไข้หวัดใหญ่ในปี 2561 ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 21 พฤศจิกายน 2561 มีรายงานผู้ป่วยทั่วประเทศจำนวน 159,405 ราย อัตราป่วย 241.30 ต่อประชากรแสนคน มีผู้เสียชีวิต 31 ราย คิดเป็นอัตราตาย 0.05 ต่อประชากรแสนคน (จังหวัดนครราชสีมา 17 ราย จังหวัดร้อยเอ็ด 1 ราย จังหวัดหนองคาย 2 ราย จังหวัดสุรินทร์ 2 ราย จังหวัดนครสวรรค์ 1 รายจังหวัดพิจิตร 2 ราย จังหวัดนครปฐม 1 ราย จังหวัดเพชรบุรี 1 ราย จังหวัดกาฬสินธุ์ 1 รายจังหวัดพัทลุง 1และกรุงเทพมหานคร 2 ราย) จำนวนผู้ป่วยในภาพรวม มีแนวโน้มลดลง เมื่อเทียบกับค่ามัธยฐาน 5 ปีย้อนหลังและปีที่ผ่านมา ในช่วงเวลาเดียวกันและลำปาง (27.13) ตามลำดับ และมีการเกิดโรคไข้หวัดใหญ่จำแนกตามกลุ่มอายุพบว่า ส่วนใหญ่พบผู้ป่วยอยู่ในกลุ่มอายุ 0 - 4 ปี มีอัตราป่วยสูงสุดคือ 1078.66 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 5 - 9 ปี มีอัตราป่วย 722.73 ต่อประชากรแสนคน และกลุ่มอายุ 10 - 14 ปี มีอัตราป่วย 328.54 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้ป่วยที่มีอัตราป่วยสูงจะอยู่ในช่วงวัยเด็กและวัยเรียน จึงต้องมีการให้ความสำคัญต่อการป้องกันควบคุมโรคในกลุ่มเด็ก และในสถานที่ที่มีการรวมตัวกันของคนหมู่มากมากขึ้น โดยการกระจายของการเกิดโรคไข้หวัดใหญ่รายจังหวัด พบว่าจังหวัดที่มีอัตราป่วยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ กรุงเทพมหานคร อัตราป่วย 670.71 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา คือ เชียงใหม่อัตราป่วย 517.66 ต่อประชากรแสนคน ระยอง อัตราป่วย 515.78 ต่อประชากรแสนคน พะเยา และอุบลราชธานี อัตราป่วย 418.07 และ 407.76 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2561 : 147)

จากรายงานข้อมูลสถิติการเจ็บป่วยและตรวจสุขภาพประจำปีนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2559 ของหน่วยพยาบาล พบว่า นักเรียน 1,830 คน เป็นนักเรียนชาย 913 คน และนักเรียนหญิง 917 คน มีสถิติการป่วยเป็นหวัดรวม 309 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 16.88 และมีไข้หวัดรวม 69 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.77 (โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง, หน่วยพยาบาล, 2559 : 36)

ในส่วนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้มีการจัดตรวจสุขภาพของนักเรียน คัดกรองนักเรียนเครื่องวัดอุณหภูมิก่อนเข้าโรงเรียน และมีการเฝ้าระวังนักเรียนที่ป่วยเป็นไข้ ถ้ามีนักเรียนป่วยก็คัดแยกนักเรียน

ให้ผู้ปกครองมารับกลับบ้าน รณรงค์ประชาสัมพันธ์การดูแลสุขภาพการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 ในวิชาสุขศึกษาได้มีการเรียนรู้เรื่องโรคติดต่อจากไข้หวัด 2009 มีการแจกหน้ากากให้นักเรียนที่มีอาการไข้ และมีประชาสัมพันธ์เสียงหน้าเสาธงและเสียงตามสายให้ข้อมูลนักเรียนและของช่วงระยะที่มีการระบาด รวมถึงได้มีการรณรงค์การฉีดวัคซีนป้องกันโรคไข้หวัด รวมถึงสั่งปิดโรงเรียน เป็นต้น จากข้อมูลดังกล่าวทำให้นักเรียนได้ทราบการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 และในผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาทำหน้าที่โดยตรงในการสอนให้นักเรียนเกิดความรู้เกี่ยวกับกาส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในสาระการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา รวมถึงจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาสุขภาพให้กับนักเรียน สังเกตพบว่า มีนักเรียนที่ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติในพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 และบางครั้งแนะนำนักเรียนจึงปฏิบัติ จึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) ในนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหา วิทยาลัยรามคำแหง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเองในการวางแผนป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนต่อผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในจัดโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) ได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้การป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1)
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1)
3. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ และพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) จำแนกตามเพศ ระดับชั้นเรียน ระดับการศึกษาของบิดามารดา และอาชีพของบิดามารดา
4. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1)

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญในด้านจริยธรรมมนุษย์จึงได้ดำเนินการขอการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์กับคณะอนุกรรมการวิจัยประจำสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยได้รับรองโครงการวิจัยตามหลักเกณฑ์หลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ที่เป็นมาตรฐานสากลได้แก่ ICH-GCP รหัสการรับรอง : RU-REC/xd-048/61 โดยกำหนดขั้นตอนวิธีการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 332 คน ใช้การคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประมินด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องความรู้การป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) หาความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76 2) แบบประเมินตนเองด้านพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) หาความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามไปทดสอบกับนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นเวลา 2 เดือน ตรวจสอบ และความถูกต้อง แล้วลงรหัส นำมาวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ความรู้การป้องกันโรค และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้การป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) วิเคราะห์ด้วยค่า t test (independent samples t test) และ ANOVA (one-way analysis of variance) กรณีพบความแตกต่างเป็นรายกลุ่มจะวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่อีกครั้ง โดยใช้เชฟเฟ่ (Scheffe´s method) และหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Product moment correlation coefficient, r)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง” มีผลการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้การป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวน และค่าร้อยละ ของความรู้การป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1)

ความรู้ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ภาพรวม		
สูง	74	29.2
ปานกลาง	142	56.1
ต่ำ	37	14.6

2. นักเรียนมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) อยู่ในระดับสูง ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1)

พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1)	$\overline{X}$	S.D.	ความหมาย
1. นักเรียนล้างมือบ่อย ๆ ด้วยน้ำและสบู่หรือแอลกอฮอล์เจล	3.91	.99	ดี
2. นักเรียนใส่หน้ากากอนามัยเมื่อเป็นไข้หวัด	4.02	.97	ดี
3. นักเรียนปิดปาก ปิดจมูกด้วยผ้าเช็ดหน้า หรือ กระดาษเช็ดหน้า เมื่อไอ จาม และล้างมือทุกครั้ง	3.70	1.00	ดี
4. นักเรียนหลีกเลี่ยงการไปในที่ชุมชนที่มีคนจำนวนมาก	3.89	.99	ดี
5. นักเรียนหลีกเลี่ยงการใช้ของร่วมกัน เช่น แก้วน้ำ หลอดดูดน้ำ ผ้าเช็ดหน้า ผ้าเช็ดตัว	3.64	1.13	ดี
6. นักเรียนหยุดพักอยู่กับบ้านเมื่อป่วยเป็นไข้หวัด	3.43	1.21	ปานกลาง
7. นักเรียนออกกำลังกายสัปดาห์ละ 3 -5 วัน อย่างน้อย วันละ 30 นาที	3.68	1.07	ดี
8. นักเรียนนอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอ วันละ 6 – 8 ชั่วโมง	3.69	.93	ดี
9. นักเรียนกินอาหารให้ครบ 5 หมู่ในแต่ละวัน และดื่มน้ำ วันละ 6-8 แก้ว	3.89	1.02	ดี
10. นักเรียนหลีกเลี่ยงการคลุกคลีใกล้ชิดกับผู้ป่วย	3.82	1.00	ดี
11. นักเรียนใช้ช้อนกลางทุกครั้ง เมื่อรับประทานอาหาร ร่วมกับผู้อื่น	3.84	.99	ดี
12. นักเรียนไม่ใช้แก้วน้ำ หลอดดูดน้ำ ช้อนอาหาร ผ้าเช็ดมือร่วมกับผู้อื่น	4.15	.91	ดี
13. นักเรียนล้างมือทุกครั้งก่อนรับประทานอาหารและหลังขับถ่าย	4.04	1.07	ดี
14. นักเรียนตรวจสุขภาพประจำปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	3.50	1.17	ดี
15. นักเรียนวางแผนกิจกรรมการออกกำลังกายแบบ 3 -5 วัน ต่อสัปดาห์	3.78	1.05	ดี
16. นักเรียนทำความสะอาดห้องน้ำ หลังการใช้ส้วม โรงเรียน บ้านหรือสาธารณะ	3.77	.99	ดี
17. นักเรียนดื่มน้ำอย่างน้อยวันละ 8 แก้ว	4.31	.80	ดี

18. นักเรียนรับประทานอาหารสุกสะอาดใหม่ๆ	4.01	1.02	ดี
19. นักเรียนดื่มนมบำรุงสุขภาพอย่างน้อยวันละ 1 แก้ว	4.02	.92	ดี
20. นักเรียนผ่อนคลายความเครียด วิตกกังวล และทำจิตใจให้แจ่มใส	4.23	1.14	ดี
21. นักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับสุรา สารเสพติดและบุหรี่	4.00	.85	ดี
22. นักเรียนตัดเล็บมือและเล็บเท้าให้สั้นเสมอ	3.96	.88	ดี
23. นักเรียนล้างเล็บมือและเล็บเท้าหลังตัดเสมอ	4.36	.77	ดี
24. นักเรียนชำระร่างกายโดยอาบน้ำฟอกสบู่ทุกครั้งวันละ 2 ครั้ง	4.19	.85	ดี
25. นักเรียนหลีกเลี่ยงอยู่ห่างจากสิงแวดล้อมที่เป็นพิษต่อสุขภาพ	3.67	1.02	ดี
26. นักเรียนนอนพักผ่อนอย่างน้อย 8-10 ชั่วโมง เพื่อช่วยเสริมสร้างร่างกายภูมิต้านทานร่างกาย	3.93	.92	ดี
27. เมื่อป่วยนักเรียนรับประทานอาหารอ่อน ผัก ผลไม้สม่ำเสมอ	4.12	.93	ดี
28. นักเรียนขับถ่ายอุจจาระเป็นประจำทุกวัน	3.29	1.26	ปานกลาง
29. นักเรียนทำความสะอาดเป็นอย่างดีหลังการขับถ่ายเสมอ	3.88	.88	ไม่ดี
30. นักเรียนเสริมสร้างจิตใจด้วยการนั่งสมาธิเพื่อผ่อนคลาย	2.32	1.54	ต่ำ
31. นักเรียนจัดสิ่งของใช้ให้สะอาดและเป็นระเบียบเสมอ	4.01	.95	ดี
32. นักเรียนใช้ผ้าปิดปาก ปิดจมูกร่วมกับผู้อื่น	3.21	1.39	ปานกลาง
33. เมื่อนักเรียนป่วยเป็นไข้หวัดหลีกเลี่ยงการอยู่ที่แออัดหรือที่ชุมชน	3.47	1.22	ปานกลาง
34. เมื่อนักเรียนมีอาการไข้สูง งดอาบน้ำ จนกว่าจะหาย	3.77	1.03	ดี
35. นักเรียนแยกห้องนอนไม่คลุกคลีกับผู้อื่น	4.15	.94	ดี
36 เมื่อนักเรียนป่วยงดสัมผัส ตา จมูก ปาก ซึ่งเป็นจุดเสี่ยงของการติดเชื้อได้ง่าย	3.54	1.16	ดี
37. นักเรียนสวมหน้ากากอนามัยอย่างถูกวิธีให้แนบสนิทเมื่อไอ-จามในที่ชุมชน	3.94	.97	ดี

38. เมื่อนักเรียน ไอ-จาม ไม่ใช้มือป้องปากแต่ใช้ผ้าเช็ดหน้าหรือกระดาษทิชชูแทน	4.16	.92	ดี
39. เมื่อนักเรียนมีไข้รับประทานยาพาราเซตตามอล ไม่ใช้ยาแอสไพรินลดไข้	4.12	.93	ดี
40. นักเรียนป้องกันการแพร่เชื้อ โดยทิ้งกระดาษทิชชูหรือหน้ากากอนามัยลงในถังขยะ ที่มีฝาปิดมิดชิดทุกครั้ง	4.07	.94	ดี
รวม	3.84	.49	ดี

3. นักเรียนที่มีเพศ และระดับชั้นต่างกัน มีความรู้การป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) และมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับการศึกษา และอาชีพของบิดามารดาที่ต่างกัน มีความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) ไม่แตกต่างกัน ดังตาราง 3-6

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความรู้การป้องกันโรค และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) ของนักเรียน จำแนกตามเพศ

รายการ	เพศ				T	sig
	ชาย		หญิง			
	$\bar{x}$	*SD*	$\bar{x}$	*SD*		
ความรู้โรคไข้หวัด 2009 (H1N1)	21.63	3.78	23.62	2.66	-4.812*	.000
พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1)	3.91	.53	3.77	.44	2.401*	.017

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความรู้การป้องกันโรค และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) ของนักเรียน จำแนกตามระดับชั้น

รายการ	ระดับชั้น				t	sig
	มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย			
	$\bar{x}$	*SD*	$\bar{x}$	*SD*		
ความรู้โรคไข้หวัด 2009 (H1N1)	22.27	3.25	23.13	3.54	-2.011*	.045
พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1)	3.78	.51	3.92	.45	-2.248*	.025

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) ของนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดามารดา

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
ความรู้โรคไข้หวัด 2009 (H1N1)	ระหว่างกลุ่ม	8.707	2	4.354	.374	.688
	ภายในกลุ่ม	2,898.860	249	11.642		
	รวม	2,907.567	251			
พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1)	ระหว่างกลุ่ม	.057	2	.028	.116	.890
	ภายในกลุ่ม	61.266	250	.245		
	รวม	61.323	252			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) ของนักเรียน จำแนกตามอาชีพของบิดามารดา

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
ความรู้โรคไข้หวัด 2009 (H1N1)	ระหว่างกลุ่ม	27.873	3	9.291	.800	.495
	ภายในกลุ่ม	2,879.695	248	11.612		
	รวม	2,907.567	251			
พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1)	ระหว่างกลุ่ม	.452	3	.151	.616	.605
	ภายในกลุ่ม	60.871	249	.244		
	รวม	61.323	252			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความรู้การป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1)

ความสัมพันธ์	พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1)
ความรู้โรคไข้หวัด 2009 (H1N1)	.856*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้การป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้การป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า บอร์ดให้ความรู้ น้อยเกินไปและไม่ทั่วถึง ในการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคสายพันธุ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นใน

ปัจจุบัน ประกอบเนื้อหาสาระยังสร้างความตระหนักให้กับผู้อ่านไม่มากพอ หรือไม่น่าสนใจ เพราะว่าความรู้เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อการอยู่รอด ดังนั้นในการที่หน่วยงานหรือองค์การใดองค์การหนึ่งจะอยู่รอดได้ในสังคมลักษณะดังกล่าว จำเป็นต้องมีการจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งเอื้อต่อการต่อยอดความรู้และการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการให้ความรู้จะต้องหลากหลาย ซึ่งอาจจะให้ความรู้เฉพาะอย่าง การให้ความรู้ในวิธีการดำเนินการซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับวิธีการต่างๆ ซึ่งได้แก่วิธีประพฤติปฏิบัติ มีวิธีปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนและธรรมเนียมประเพณีของเรื่องราวนั้น มีวิธีการปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนและวิธีหาแนวโน้มของเรื่องราว มีวิธีจัดประเภทให้เป็นหมวดหมู่ตามหลักวิชา มีวิธีปฏิบัติงานต่าง ๆ ตามกฎและหลักการอย่างไร และการให้ความรู้สรุปรวบยอด เกี่ยวกับไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1) ให้มากขึ้น หรือการจัดกิจกรรม/โครงการให้ความรู้ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1) เพิ่มมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ ศิรินันท์ คำสี และญาดา เรียมริมมะดัน (2561 : 43-54) ได้ทำการศึกษาวิจัยความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียน พบว่านักเรียนมีความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้ความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. นักเรียนมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) อยู่ในระดับสูง จากสถานการณ์ในปัจจุบัน ทำให้ผู้คนเกิดการตระหนักในการดูแลป้องกันโรคต่างๆ ด้วยตนเองมากขึ้น อาจเป็นเพราะว่า สังคมปัจจุบันก้าวล้ำด้วยเทคโนโลยี ทำให้ทันต่อสถานการณ์ต่าง ซึ่งช่วงระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา ความสนใจของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกได้หันมายังกลุ่มเว็บไซต์ที่ให้บริการในแบบสังคมออนไลน์ อย่างเฟสบุ๊ค ไฮไฟว์ ทวิต-เตอร์ มายสเปซ และเว็บไซต์ที่ให้บริการแบบสังคมออนไลน์อื่นๆ กันอย่างมากมาย เห็นได้จากการจำนวนผู้คนที่ลงทะเบียนเข้าใช้บริการเว็บไซต์สังคมออนไลน์ต่างๆ ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว สังคมออนไลน์ได้กลายเป็นปรากฏการณ์ของการเชื่อมต่อการสื่อสารระหว่างบุคคลในโลกอินเทอร์เน็ต โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างชุมชนออนไลน์ ซึ่งทำให้ผู้คนสามารถแลกเปลี่ยน แบ่งบันข้อมูลข่าวสาร ตามประโยชน์ กิจกรรมหรือความสนใจเฉพาะเรื่องซึ่งกันและกัน ตลอดจนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้ทุกเรื่องราวจากสังคมออนไลน์ โดยใช้เวลาไม่นาน ซึ่งมีปัจจัยทั้งในส่วนของบุคคลเอง ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ประสบการณ์ การศึกษา ความรู้ ความสนใจ หรืออื่นๆ ทั้งนี้รวมไปถึงปัจจัยภายนอก อันได้แก่ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการใช้สื่อและการใช้ประโยชน์ ความต้องการจึงเป็นสภาวะภายในตัวบุคคลที่ผลักดันให้คนมุ่งหาสิ่งต่าง ๆ หรือความเป็นไปบางอย่างมาตอบสนองความพอใจของตน นั่นทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) อยู่ในระดับสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สวรรยา สิริภคมงคล, อิศรา ศิรมณีรัตน และสำราญ สิริภคมงคล (2561 : 1-10) ได้ทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ระหว่างผู้ป่วยโรคเรื้อรัง กับผู้ป่วยอื่น ๆ พบว่าพฤติกรรมป้องดีจะช่วยให้ไม่ป่วยไข้หวัด แสดงว่าพฤติกรรมการป้องกันจะช่วยดูแลสุขภาพไกลห่างจากโรคภัยนั้น ๆ

3. นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความรู้การป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า จากการวิจัยในครั้งนี้ความรู้ที่เกี่ยวข้องมักเกิดขึ้นในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนพฤติกรรมการป้องกันตนเองนั้น เพศชายจะดีกว่าเพศหญิง นั่นคือ เพศหญิงมีการค้นหาความรู้ด้วยตนเองอย่างเสมอ ทำให้มีความรู้ สามารถถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นได้ ทำให้ทันสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา และในทางเดียวกันพฤติกรรมการป้องกันของเพศชายจะมีการปฏิบัติได้มากกว่า

4. นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความรู้การป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เมื่อนักเรียนเริ่มมีวุฒิภาวะที่สูงขึ้นนั่นคือ เรียนในระดับที่สูงขึ้น การเรียนรู้ การค้นหาความรู้ด้วยตนเองเพียงแต่ในห้องเรียน หรือในเอกสารตำราอาจไม่เพียงพอ และอาจไม่ทันสมัยในปัจจุบัน ประกอบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน การเรียนรู้ การค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ง่ายและรวดเร็ว แถมมีเนื้อหาสาระที่มากพอที่จะค้นหาและได้คำตอบที่ตนเองสนใจ เพียงปลายนิ้วสัมผัส

5. ความรู้การป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่า เมื่อมีความรู้มากขึ้น จะทำให้เกิดพฤติกรรมที่ป้องกันตนเองได้เป็นอย่างดี ซึ่งการป้องกันนั้นอาจเกิดจากการข้อมูลข่าวสารที่เป็นความรู้ หรือประสบการณ์ทางสุขภาพ และ การให้ความสำคัญกับสิ่งที่มาคุกคาม ดังที่ Dunn and Rogers (1986 : 153-161) ได้กล่าวในทฤษฎีของตนเองว่า การให้ความสำคัญแก่โรคหรือสิ่งที่กำลังคุกคามจะเริ่มจากการประมวลผลลัพธ์ของโรคหรือสิ่งที่กำลังคุกคาม อาจส่งผลเพิ่มหรือลดการปรับพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่พึงประสงค์ของบุคคล ตัวอย่างเช่น การหยุดสูบบุหรี่ ผู้สูบบุหรี่จะหยุดสูบบุหรี่หรือไม่ขึ้นอยู่กับการได้ประเมินว่าสิ่งคุกคามเนื่องจากการสูบบุหรี่ ได้แก่ การไอระคายเคืองลำคอ ถ้าปล่อยไว้ความรุนแรงจะมาก และมีอาการอื่นๆ รวมถึงมะเร็งในปอดบุคคลต้องรับรู้ว่าตนมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดอาการดังกล่าว และจะมีอาการรุนแรงขึ้นถ้าหากไม่หยุดสูบบุหรี่ การขบคิดแก้ไขปัญหาของบุคคล ขบวนการแก้ไขปัญหาเป็นปัจจัยกำหนดว่าจำเป็นหรือไม่ที่บุคคลนั้นต้องปรับท่าทีการตอบสนอง สิ่งนี้เป็นเรื่องของการรับรู้ผลที่จะได้รับจากการตอบสนองเพื่อที่จะขจัดสิ่งที่มาคุกตนเองอยู่ในขณะนี้ รวมถึงความสามารถของตนเองที่จะสามารถอดทนได้ หรือไม่ต่ออาการกระวนกระวายอันเกิดจากความต้องการสูบบุหรี่ เขาจะต้องใช้ความอดทนเพียงใดต่อขบวนการปรับตัวเพื่อได้ผ่านพ้นภาวะวิกฤติของความต้องการสูบบุหรี่ สิ่งเหล่าจะถูกนำเปรียบเทียบกับผลที่ได้รับ ทฤษฎีนี้จึงให้ความสำคัญแก่ขบวนการขบคิดแก้ปัญหาของบุคคลแต่ละละคนซึ่งเชื่อว่าตนเองสามารถทำสำเร็จได้หรือไม่ บุคคลที่มีความรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถทำได้ หรือขาดความรู้สึกมั่นใจว่าตนเองจะทำสำเร็จมักเกิดจากการรับรู้ว่ามีอุปสรรคต่างๆ ต่อขบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กชกร สมมัง (2557 : 8-21) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหม่ พบว่าปัจจัย

นำที่สัมพันธ์ได้แก่ อายุการรับรู้สถานะสุขภาพ ทัศนคติและค่านิยมต่อการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ทั้งนี้ปัจจัยที่เอื้อที่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสภาพแวดล้อม ส่วนปัจจัยเสริมที่มีความสัมพันธ์ได้แก่ การรับข้อมูลข่าวสาร เช่นเดียวกับชมพูนุช อินทศรี, ภัคจิรา สาระวงษ์, อโนทัย ผลิตนนท์เกียรติ และดวงใจ เอี่ยมจ้อย (2560 : 43-51) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันโรคไข้เลือดออกพบว่าไม่เคยมีคนป่วยไข้เลือดออกด้วยมีความรู้ในระดับดี และพบว่าอาชีพมีความสัมพันธ์กับการป้องกันโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษา สอดคล้องกับกู้เกียรติ ก้อนแก้ว, ฐิติวรดา สังเกตุ, และศยามล ภูพิศ (2562 : 255-262) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกัน โรคไวรัสซิกาในหญิงตั้งครรภ์อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคไวรัสซิกา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไวรัสซิกา ($r=0.210, p=0.004$) ที่ระดับนัยสำคัญ <0.01 และการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจของผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก กรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับธานี กล่อมใจ,จรรยา แก้วใจบุญ ทักษิกา ชัชวรัตน์ (2563 : 29-39) ศึกษาเรื่องความรู้และพฤติกรรมของประชาชนเรื่องการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19) พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .327$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง” จากผลการวิจัยผู้วิจัยขอเสนอแนะข้อคิดเห็นที่พบในบางด้าน เพื่อเป็นข้อมูล คำแนะนำและแนวทางสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1.1 ด้านความรู้การป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) โรงเรียนควรเพิ่มบอร์ดประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) หรือโรคสายพันธ์อื่นๆ อยู่ตลอดเวลา และสม่ำเสมอ หรือให้ความรู้การป้องกันโรคต่างๆ ผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียน ตอดจนการจัดโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันโรคต่างๆ มากขึ้น

1.2 ด้านพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัด 2009 (H1N1) โรงเรียนควรเพิ่มบอร์ดประชาสัมพันธ์การป้องกันตนเอง เพิ่มปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการป้องกันการติดต่อของโรค ตลอดจนการปฏิบัติตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดโรค อยู่ตลอดเวลาและเพิ่มมากขึ้น เช่น การต้องขับถ่ายอุจจาระเป็นประจำทุกวัน การสวมหน้ากากอนามัยปิดปากปิดจมูก จากผลการวิจัย เมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นเสมอ เมื่อป่วยเป็นไข้หวัดควรหลีกเลี่ยงการอยู่ที่แออัดหรือที่ชุมชน เมื่อสัมผัสสิ่งของหรือประตูใช้เจลแอลกอฮอล์ล้างมือหรือล้างมือบ่อยๆ ด้วยน้ำยาหรือสบู่เสมอ เมื่อเข้าบ้านอาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาดคัดแยกเสื้อผ้าที่ใช้แล้วทำความสะอาดทันที ตลอดจน

เมื่อป่วยเป็นไข้หวัด หยุดทำงานหรืออยู่บ้านและปฏิบัติตนให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรค หรือพบแพทย์เพื่อตรวจรักษา เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมประสบการณ์ให้ความรู้และการปฏิบัติตนในเรื่องพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงทดอลงโดยพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมรรถนะการปฏิบัติตนในการด้านการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 (H1N1) โรคโควิด -19 และโรคอื่นๆ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ต่อเนื่องและครอบคลุมทุกองค์ประกอบ

เอกสารอ้างอิง

กชกร สมมัง. (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ของผู้รับบริการงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช .*วารสารสุขศึกษา*. 37 (126), 8-21.

กระทรวงสาธารณสุข. (2552). *คู่มือประชาชนรู้เท่าทันเพื่อป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ 2009*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.

กระทรวงสาธารณสุข. (2561). *โครงการรณรงค์รวมพลัง สร้างสุขภาพดี ชีวิตมีสุข*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.

กู้เกียรติ ก้อนแก้ว, ฐิติวรดา สังเกตุ, และศยามล ภูพิศ (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไวรัสซิกาในหญิงตั้งครรภ์ อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*. 28 (2), 255-262.

ชมพูนุช อินทศรี, ภัคจิรา สาระวงษ์, อโนทัย ผลิตนนท์เกียรติ และดวงใจ เอี่ยมจ้อย. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในชุมชนบ้านคลองบางนา ตำบลศีรษะจระเข้ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ. *วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*. 3 (1), 43-51.

ธานี กล่อมใจ, จรรยา แก้วใจบุญ และทักษิกา ชัชวรัตน์. (2563). ความรู้และพฤติกรรมของประชาชนเรื่องการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไว้รัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019. *วารสารการพยาบาลการสาธารณสุขและการศึกษา*. 21 (2), 29-39.

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง, หน่วยพยาบาล. (2559). *รายงานบันทึกปัญหาสุขภาพนักเรียน. กรุงเทพมหานคร*: ผู้แต่ง.

ศิรินันท์ คำสี และ ญาดา เรียมริมมะดัน. (2561). ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา, *วารสาร มฉก.วิชาการ.* 22 (43-44), 43-54.

สวรรยา สิริภคมงคล, อิศรา ศิรมณีรัตน์ และสำราญ สิริภคมงคล. (2561). การเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันไวรัสไข้หวัดใหญ่ของผู้ป่วยนอกที่มีและไม่มีโรคเรื้อรังในจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น*. 25 (3), 1- 10.

Dunn, S., & Rogers, R. W. (1986). Protection Motivation Theory and preventive health: Beyond the Health Belief Model. *Health Education Research.* 1 (3), 153-161.

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างสรรค์ละคร เรื่อง ทุ่งบางเขน
The Community Participation in Creative Drama of "Thung Bang Khen"

ธีรตา นุ่มเจริญ, อริศรา สร้อยปทุม,
ชลธิฌา สุขสนิท, อภิญญา ดิลกจาตุรนต์,
ฐิติพร พรหมมาศ, ณัฐกานต์ เพ็งสุพรรณ และ ผกาทิพย์ ทองมาก
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
Theerata Numcharoen, Arisara Sroiprathoom,
Chonticha Suksanit, Apinya Dilokchaturon,
Natthakan Pengsupan, Thitioprn phommat and Phakathip Thongmak
Phranakhon Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: theerata.n@pnru.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัย ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเขตบางเขนในการสร้างละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน และ เพื่อสร้างละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน รูปแบบของการวิจัยในครั้งนี้ คือ รูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพตามลักษณะของข้อมูลเชิงคุณภาพที่เก็บรวบรวมได้จากการศึกษาพื้นที่ชุมชนเขตบางเขน โดยมีประชาการที่ศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนเขตบางเขน กรุงเทพมหานครและผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ละครเครื่องมือวิจัย คือ ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมและสภาพชุมชนเขตพื้นที่บางเขน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1.กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบางเขนในการสร้างละครสร้างสรรค์เรื่อง ทุ่งบางเขน พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วม 4 ระดับ คือ 1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Dicision Marking) ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการสร้างสรรค์ละคร เรื่อง ทุ่งบางเขน ได้แก่ เหตุการณ์สำคัญเชิงประวัติศาสตร์ที่สำคัญและมีคุณค่าทางจิตใจของชุมชนพื้นที่เขตบางเขน เรื่องเล่าจากตำนานของชุมชนบางเขนและทุนทางวัฒนธรรม ด้านการแสดงลำตัดและการบูชาพระแม่โพสพ อันเป็นวัฒนธรรมที่ส่งผ่านมาจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบางเขน 1.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ชุมชนเข้ามามีส่วนในการแสดงความคิดเห็นจากบทละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน 1.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน นี้ โดยเมื่อจัดการแสดง ความคาดหวังหรือจุดมุ่งหมายที่จะเกิดขึ้น เพื่อระลึกถึงประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชน และสามารถต่อยอดไปสู่การทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชนด้านอื่นและเกิดเป็นพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ 1.4 การมีส่วน

วันที่รับบทความ : 15 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 8 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 10 มีนาคม 2566
Received: January 15, 2023; Revised: March 8, 2023; Accepted: March 10, 2023

ร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ชุมชมมีส่วนร่วมในการประเมินผลละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน โดยมีประเด็นการประเมินจากผลสำเร็จของการแสดงละครสร้างสรรค์ เรื่องทุ่งบางเขน

2) การสร้างละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขนเป็นการสร้างสรรค์ละครโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนพื้นที่เขตบางเขน จึงมีลักษณะของการผสมผสานของละครเพลง การแสดงระบำ การแสดงพื้นบ้าน (ลำตัด) ผสมผสาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวของทุ่งบางเขนและศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญของทุ่งบางเขน เพื่อให้เกิดสำนึกรักและให้ความสำคัญของพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์

คำสำคัญ: ละครสร้างสรรค์; ทุ่งบางเขน; การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstracts

This research on the community participation in creative drama of “Thung Bang Khen” aims to study the process of community participation in the production of “Thung Bang Khen” creative drama. The form of this research is qualitative research according to the qualitative data collected from research tools which are data from the study of relevant documents, data from in-depth interviews with key informants and data from observations of community activities and conditions in the area of Bang Khen, Bangkok.

The results showed 1. participation process of the Bang Khen community in the production of the creative drama "Thung Bang Khen" has 4 levels of participation as follows: 1.1 Participation in decision making which are attending a meeting to present various matters necessary for the production of “Thung Bang Khen” creative drama which are important historical and sentimental value events of the local community, tales from legends of Bang Khen community and cultural capital of Lam Tad performance and Phra Mae Phosop (God of Rice) worship which is the culture that has been passed down from Bang Khen people’s way of life. 1.2 Participation in operations (implementation) that the community took part in expressing opinions from the script of creative play "Thung Bang Khen". 1.3 Participation in receiving benefits from creative drama "Thung Bang Khen" by organizing the performance, expectation or aim to happen in order to commemorate important history which cause unity in the community and can be extended to activities that benefit other communities and create this area for economic development. 1.4 Participation in evaluation that the community participated in the evaluation of creative drama “Thung Bang Khen” with the evaluation issues based on success of performance of the creative drama “Thung Bang Khen”. 2. production of the creative drama "Thung Bang Khen" is a drama creation by using the process of community participation in Bang Khen district. Therefore, there is a combination of musical drama, dance performance, folk performance (Lam Tad), with the aim to convey the story of Thung Bang Khen and the important arts and culture of Thung Bang Khen in order to create a sense of love and importance of the area with historical significance.

Keywords: Creative drama; Thung Bang Khen; Participation

บทนำ

“บางเขน” เป็นชุมชนดั้งเดิมที่มีประวัติการตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ชุมชนเดิมนี้อยู่ในคลองบางเขน มีวิถีชีวิตเป็นชาวนาและชาวสวน ภายหลังมีผู้คนอพยพมาจากที่ต่าง ๆ ทั้งไทย มอญ จีน และลาวเข้ามาอาศัยอยู่ในทุ่งนาแห่งนี้ และถึงแม้ว่าจะต่างชาติพันธุ์ ภาษา แต่ทั้งหมดก็อาศัยอยู่ด้วยกันโดยปราศจากการแบ่งแยกและขัดแย้ง วิถีชีวิตชาวนาทุ่งบางเขน เป็นสังคมที่มีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือแบ่งปันกัน เปรียบเสมือนญาติมิตร เมื่อถึงฤดูทำนาชาวนาจะช่วยกันทำนา ซึ่งเรียกว่า “การเอาแรงหรือลงแขก” ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งในการทำนาของชาวนา ซึ่งถือเป็นการแสดงออกซึ่งความรัก ความสามัคคี ความมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลกันของชาวบางเขน กิจกรรมการทำนา จึงยึดถือปฏิบัติและกระทำการสืบเนื่องต่อกันมา จนกระทั่ง เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2489 เกิดเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์และเป็นความทรงจำของชาวบางเขน นั่นคือ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร (รัชกาลที่ 8) พร้อมด้วย พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) (พระอนุชาในขณะนั้น) เสด็จพระราชดำเนินมาที่ทุ่งบางเขนและทรงหว่านเมล็ดข้าวที่ทุ่งบางเขน บริเวณพื้นที่ด้านทิศเหนือของวัดพระศรีมหาธาตุติดถนนพหลโยธินและถนนแจ้งวัฒนะ ใกล้อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญหรืออนุสาวรีย์ปราบกบฏ หรือด้านข้างอาคารพุทธวิชชาลัย สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ทำให้มีการจัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ “รัชกาลที่ 8 ทรงหว่านข้าว” (สุรวิช วรรณไกรโรจน์, 2564 : 375) ไว้เป็นสัญลักษณ์ของเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของการกสิกรรมไทย

จากหลักฐานและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์นี้ ทำให้ทราบว่า พื้นที่เขตบางเขนมีเรื่องราวที่สำคัญน่าสนใจและมีคุณค่าต่อชาวบางเขน แต่ด้วยปัจจุบันสภาพแวดล้อมของชุมชนเขตบางเขนมีความเจริญก้าวหน้าไปมากทั้งในด้านสาธารณูปโภคต่างๆ ที่มีสถานีรถไฟฟ้า BTS ตัดผ่าน เส้นทางคมนาคมที่เป็นเส้นทางการเชื่อมต่อสู่จังหวัดปทุมธานี แหล่งโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้เกิดความเลื่อนไหลของประชากรในเขตบางเขนที่มีทั้งประชากรที่เป็นบุคคลเก่าแก่และประชากรที่ย้ายถิ่นฐานมาอาศัยใหม่ ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้กิจกรรมหรือวัฒนธรรมอันดีงาม ได้เลือนหายไป คนในชุมชนขาดความใส่ใจในวัฒนธรรมถิ่นดั้งเดิมตลอดจนเรื่องราวสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อความสำนึกรักท้องถิ่นและการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเจริญทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

คณะผู้วิจัยเป็นนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความตระหนักถึงความสำคัญของแผ่นดินอันเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และได้เรียนในรายวิชาละครสร้างสรรค์ จึงมีความสนใจในการสร้างสรรค์การแสดงละครที่นำแนวคิดในการพัฒนาชุมชนโดยการใช้การแสดงละครเป็นสื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับคนในชุมชน ปลูกจิตสำนึกในการรักถิ่นฐานบ้านเกิดตลอดจนความรับผิดชอบต่อถิ่นฐานที่อาศัย ส่งเสริมให้พื้นที่เขตบางเขนเป็นพื้นที่สำคัญแห่งหนึ่งในประวัติศาสตร์ของ

ชาติไทย เพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ด้านวิชาการสู่การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์อันเป็นประโยชน์ต่อเขตบางเขนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบางเขนในการสร้างละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน
2. เพื่อสร้างละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามลักษณะของข้อมูลเชิงคุณภาพที่เก็บรวบรวมได้จากเครื่องมือวิจัย คือ ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญและข้อมูลจากการสังเกตกิจกรรมและสภาพชุมชนเขตพื้นที่บางเขน กรุงเทพมหานคร

1. กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

ด้านพื้นที่ การคัดเลือกพื้นที่วิจัย ใช้วิธีการแบบเฉพาะเจาะจง คือ ชุมชนพื้นที่เขตบางเขน ด้วยเหตุผลสำคัญ คือ ชุมชนพื้นที่เขตบางเขน เป็นชุมชนที่มีเรื่องราวความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของทุ่งบางเขนอันเป็นประวัติศาสตร์ของเขตบางเขนในปัจจุบัน ประกอบกับเป็นพื้นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยใช้การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือ นักปราชญ์หรือผู้รู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตบางเขน กรุงเทพมหานครเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 20 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และประวัติความเป็นมาของชุมชนเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน และ 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน

2) ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ละคร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1) กลุ่มที่ร่วมสร้างแนวคิดในการแสดงละคร ได้แก่ ผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้มีภูมิรู้ทางทุนวัฒนธรรมของชุมชนเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตบางเขน กรุงเทพมหานครเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 20 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และประวัติความเป็นมา จำนวน 10 คน และ 2) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนเขตบางเขน จำนวน 5 คน

2.2) กลุ่มที่สร้างนวัตกรรมนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และการละคร ที่เป็นผู้ที่มีความรู้อยู่ในวงการนาฏศิลป์และการละครไม่น้อยกว่า 20 ปี โดยแบ่งเป็น นาฏศิลป์ จำนวน 1 คน ดนตรี 1 คน และการละคร 1 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายรูปแบบ โดยเรียงลำดับการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยยึดหลักข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (documentary study) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แบบบันทึกพัฒนาการของนวัตกรรม แบบวิเคราะห์การออกแบบการแสดง มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 การเก็บข้อมูลจากเอกสาร (documentary study) ซึ่งมีขั้นตอนเตรียมการและเก็บรวบรวมข้อมูล จากหลายแหล่ง โดยใช้การศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ซึ่งค้นคว้าและรวบรวมจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งเอกสารวิชาการ บทความ งานวิจัย โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาและอัตลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชนเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา การอธิบายประเด็นในการสัมภาษณ์ให้มีความเข้าใจตรงกัน จากนั้นทำการผู้วิจัยประสานงานกับผู้นำชุมชน เพื่อขออนุญาตเข้าไปเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์ต่อไป

ส่วนที่ 3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้มีการจัดสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มระดับผู้ปฏิบัติและกลุ่มชาวบ้านชุมชนเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ตามประเด็นที่กำหนด ทั้งนี้ได้มีการประชุมชี้แจงการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่กลุ่มเป้าหมาย/ ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทราบ และให้ผู้ช่วยนักวิจัยร่วมดำเนินงานจัดประชุมสนทนากลุ่ม และสรุปวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview Protocol) สำหรับสอบถามข้อมูลแบบเชิงลึก ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษา เอกสาร ตำรา ทฤษฎี เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาท้องถิ่น ชุมชนเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยศึกษารายละเอียดกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางและขอบเขตในการสร้างแบบสัมภาษณ์

1.2 กำหนดขอบเขตของข้อคำถามจากตัวแปรที่จะศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยผู้สัมภาษณ์กำหนดประเด็นคำถามหรือรายการคำถามเรียงลำดับไว้แล้วก่อนที่จะสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

1.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยและเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องเหมาะสม ความครอบคลุม และให้คำแนะนำสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) ระหว่างข้อคำถามนั้นกับประเด็นหลักของเนื้อหา

1.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยใช้กระบวนการในการวิเคราะห์โดยนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกแยกประเด็นตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และตรวจสอบความถูกต้อง ดังนี้

1. การจัดการข้อมูล โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและการสังเกต มาจัดทำฐานข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาลดทอนข้อมูล (data reduction) เพื่อกรองเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัย จัดเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นการศึกษาวิจัย เพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยการตีความ อันนำไปสู่ข้อสรุปเชิงอุปนัย

3. กำหนดรูปแบบการแสดงข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

4. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ตามวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

5. นำข้อมูลทั้งหมดมาศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแกนหลักในการวิเคราะห์และหาข้อสรุป นำข้อมูลทั้งหมดที่วิเคราะห์และสรุปเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำมาจัดเรียงหมวดหมู่ตามลำดับขั้นตอน เพื่อตอบความมุ่งหมายของการวิจัย

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชุมชนเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

1.1 ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น เรื่องเล่า/ตำนาน วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นเชื้อชาติ อาชีพ/การดำรงชีวิตและทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ของชุมชนเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จากเอกสาร หลักฐานทางด้านประศาสตร์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม

1.2 สังเคราะห์ประวัติศาสตร์ของพื้นที่เขตบางเขน เพื่อนำไปสร้างเป็นละคร

1.3 สรุปผลการรวบรวมประวัติศาสตร์ของพื้นที่เขตบางเขน กรุงเทพมหานครและการคัดเลือกเพื่อเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบละครสร้างสรรค์การแสดงละคร เรื่อง ทุ่งบางเขน

2.1 ประชุมวิพากย์รูปแบบการแสดงและบทละครที่ใช้ในการแสดงโดยการมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดความคิดหลัก

2.2 ประมวลข้อมูลอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ต้นแบบในการสร้างสรรค์

2.3 กำหนดกรอบในการสร้างสรรค์งานด้านต่างๆ

2.4 กำหนดรูปแบบของการแสดง โดยเลือกรูปแบบการแสดงละครแบบมีส่วนร่วม

2.5 กำหนดองค์ประกอบการแสดงอื่น ๆ ได้แก่ บทละคร ท่ารำ เพลง เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบการแสดง และคัดเลือกนักแสดง

2.6 การออกแบบท่าการแสดงจากพื้นฐานท่าทางจากธรรมชาติของชาวบ้านสู่ท่าทางการด้านนาฏศิลป์

2.7 นำเสนอนาฏศิลป์สร้างสรรค์จากอัตลักษณ์ท้องถิ่นต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีและนาฏศิลป์

2.8 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 สรุปผลการวิจัยและนำเสนอละครสร้างสรรค์

3.1 สรุปผลการสร้างสรรค์จากการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 ประเมินผลการแสดงละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน

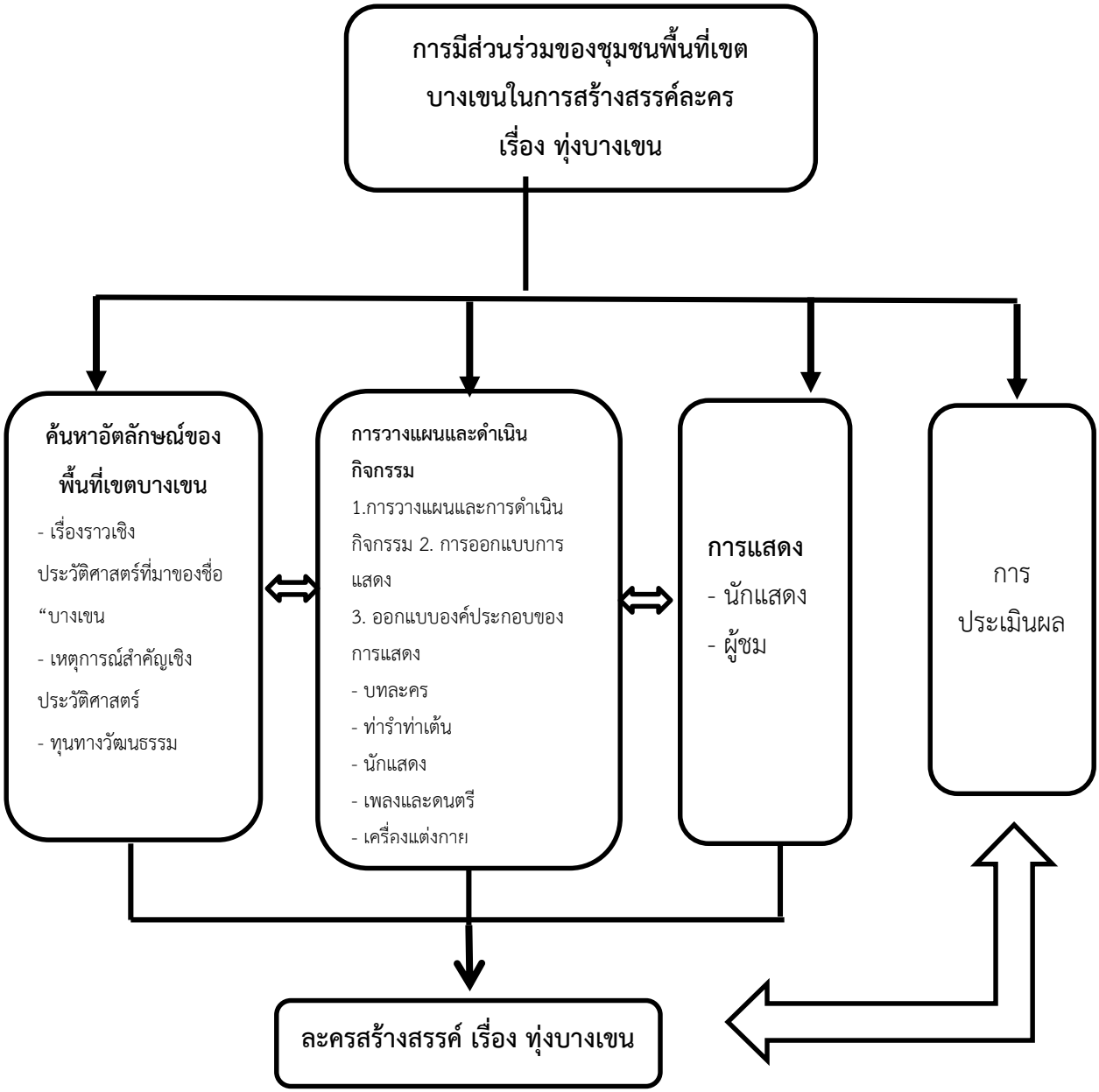
4.1 วิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน

4.2 เก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมสรุปผล อภิปรายผล และจัดทำเป็นรายงานการวิจัย

4.3 เผยแพร่ผลการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างสรรค์ละคร เรื่อง ทุ่งบางเขน มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างสรรค์ละคร เรื่อง ทุ่งบางเขน ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบางเขนในการสร้างละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขนและเพื่อสร้างละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน สามารถอธิบายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1) กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบางเขนในการสร้างละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบางเขนในการสร้างละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วม 4 ระดับ คือ

1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Dicision Marking) ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการนำละคร เรื่อง ทุ่งบางเขน มาใช้ในการพัฒนาชุมชน การวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมการสร้างสรรค์ละคร เรื่อง ทุ่งบางเขน และการกำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย การสัมภาษณ์และการจัดการเสวนาวิชาการ สรุปเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำบทละคร ดังนี้

1) เหตุการณ์สำคัญเชิงประวัติศาสตร์ที่สำคัญและมีคุณค่าทางจิตใจของชุมชนพื้นที่เขตบางเขน คือ เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2489 เกิดเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์และเป็นความทรงจำของชาวบางเขน นั่นคือ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร (รัชกาลที่ 8) พร้อมด้วย พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) (พระอนุชาในขณะนั้น) เสด็จพระราชดำเนินมาที่ทุ่งบางเขนและทรงหว่านเมล็ดข้าวที่ทุ่งบางเขน บริเวณพื้นที่ด้านทิศเหนือของวัดพระศรีมหาธาตุติดถนนพหลโยธินและถนนแจ้งวัฒนะ

2) เรื่องเล่าจากตำนานของชุมชนบางเขนที่เกี่ยวกับที่มาของ คำว่า “บางเขน”

3) ทุนทางวัฒนธรรม ด้านการแสดงลำตัดและการบูชาพระแม่โพสพ อันเป็นวัฒนธรรมที่ส่งผ่านมากจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบางเขนในสมัยก่อนที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา โดยในปัจจุบันมีทุ่งนาเหลือเพียงแห่งเดียว ตั้งอยู่ที่ ณ ริมคลองบึงพระยาสุเรนทร์ ถนนกาญจนาภิเษก 6 แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน

1.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) มชนเข้ามามีส่วนในการแสดงความคิดเห็นจากบทละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน ที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ปรึกษาและนำข้อคิดเห็นดังกล่าว มาปรับปรุงบทละครให้เป็นไปตามที่ชุมชนต้องการ

1.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขนนี้ โดยเมื่อจัดการแสดง ความคาดหวังหรือจุดมุ่งหมายที่จะเกิดขึ้น คือ

1) ชุมชนเขตบางเขนมีกิจกรรมร่วมกันเพื่อระลึกถึงประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชน และสามารถต่อยอดไปสู่การทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชนด้านอื่น

2) เกิดเป็นพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ เนื่องจากการจัดการแสดง ทำให้เกิดการค้าขายของคตนในชุมชน เกิดรายได้หมุนเวียนสู่ชุมชน

3) ชุมชนและบุคคลทั่วไปมีความรู้เรื่องการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมการสร้างสรรค์ละคร เรื่อง ทุ่งบางเขน

4) ละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน เป็นตัวอย่างของการนำเรื่องราวที่จับต้องไม่ได้ มาสร้างสรรค์เป็นละครเพื่อบอกเล่าเรื่องราวที่สร้างทั้งความรู้และความสุนทรีย์ให้แก่ผู้ชม

5) เป็นแนวทางในการอนุรักษศิลปวัฒนธรรมและทุนทางวัฒนธรรมของเขตบางเขนให้เป็นที่รู้จักสืบไป

1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ชุมชมมีส่วนร่วมในการประเมินผลละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน โดยมีประเด็นการประเมินจากผลสำเร็จของการแสดงละครสร้างสรรค์ เรื่องทุ่งบางเขน

2) การสร้างละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน

ละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน เป็นการสร้างสรรค์ละครโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนพื้นที่เขตบางเขน ซึ่งมีขั้นตอนของการสร้างสรรค์ละคร ดังนี้

2.1) การวางแผนและดำเนินกิจกรรม

การวางแผนและการดำเนินกิจกรรมการสร้างละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชุมชนเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

1) ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น เรื่องเล่า/ตำนาน วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นเชื้อชาติ อาชีพ/การดำรงชีวิตและทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ของชุมชนเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จากเอกสาร หลักฐานทางด้านประศาสตร์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม

2) สังเคราะห์ประวัติศาสตร์ของพื้นที่เขตบางเขน เพื่อนำไปสร้างเป็นบทละคร

3) สรุปผลการรวบรวมประวัติศาสตร์ของพื้นที่เขตบางเขน กรุงเทพมหานครและการคัดเลือกเพื่อเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบละครสร้างสรรค์การแสดงละคร เรื่อง ทุ่งบางเขน

1) ประชุมวิพากย์รูปแบบการแสดงและบทละครที่ใช้ในการแสดงโดยการมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดความคิดหลัก

2) ประมวลข้อมูลอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ต้นแบบในการสร้างสรรค์

3) กำหนดกรอบในการสร้างสรรค์งานด้านต่างๆ

4) กำหนดรูปแบบของการแสดง โดยเลือกรูปแบบการแสดงละครแบบมีส่วนร่วม

5) กำหนดองค์ประกอบการแสดงอื่น ๆ ได้แก่ บทละคร ท่ารำ เพลง เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบการแสดง และคัดเลือกนักแสดง

6) การออกแบบท่าการแสดงจากพื้นฐานท่าทางจากธรรมชาติของชาวบ้านสู่ท่าทางการด้านนาฏศิลป์

7) นำเสนอนาฏศิลป์สร้างสรรค์จากอัตลักษณ์ท้องถิ่นต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีและนาฏศิลป์

8) ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 สรุปผลการวิจัยและนำเสนอละครสร้างสรรค์

1) สรุปผลการสร้างสรรค์จากการวิเคราะห์ข้อมูล

2) นำเสนอผลการแสดงละครสร้างสรรค์เรื่อง ทุ่งบางเขน

3) ประเมินผลการแสดงละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน

2.2 การออกแบบการแสดง

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการแสดงละครสร้างสรรค์ มาเป็นหลักในการสร้างสรรค์ เนื่องจากละครสร้างสรรค์ เป็นละครที่จัดทำขึ้นเพื่อมีจุดประสงค์ผลิตละครที่สร้างสรรค์จากตัวนักแสดงหรือเรื่องราวของกลุ่มคนที่มีความต้องการที่จะบอกอะไรกับชุมชน สังคม ซึ่งเน้นกระบวนการสร้างสรรค์ละคร โดยที่ละครไม่เน้นรูปแบบเวทีที่แสดง ละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน จึงมีลักษณะของการผสมผสานของละครเพลง ระบำการแสดงพื้นบ้าน (ลำตัด) ผสมผสาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวของทุ่งบางเขนเพียงเท่านั้น

2.2 การออกแบบองค์ประกอบของการแสดง ได้แก่

1) บทละคร ซึ่งมีที่มาจาก มีแนวคิดหลัก คือ ประวัติที่มาของทุ่งบางเขน เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญของทุ่งบางเขน แก่นเรื่อง คือ การสื่อสารให้ประชาชนทั่วไปรับทราบถึงประวัติที่มาของทุ่งบางเขน และศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญของทุ่งบางเขน เพื่อให้เกิดสำนึกรักและให้ความสำคัญของพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์

1.1) บทละครสร้างสรรค์เรื่อง ทุ่ง บางเขน มีองค์ประกอบ ได้แก่

- เรื่องราว กล่าวถึง เขตบางเขน เดิม คือ ทุ่งบางเขน มีประวัติความเป็นมาของชื่อ “บางเขน” มีตำนานที่ได้เล่าต่อกันมาตั้งแต่ ปู่ ย่า ตา ยาย ว่า คลองบางเขนดั้งเดิมเป็นทางเกวียนที่ชาวบ้านใช้สัญจร ตั้งแต่สมัยพระเจ้าอู่ทองในยุคกรุงศรีอยุธยา จากนั้นน้ำฝนเซาะดินตามร่องเกวียน จนเกิดเป็นลำน้ำไหลลงไปทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ท้าวอู่ทองพาข้าราชบริพารอพยพโยกย้ายหนีโรคห่าผ่านทางดอนเมือง ท้าวอู่ทองขนทองคำใส่เรือเข็นมาตามลำคลอง แต่ด้วยสภาพคลองที่ตื้นเขินมาก เมื่อถึงช่วงน้ำลง น้ำในคลองจะแห้งขอด เรือที่เคยพายได้ก็ต้องเข็น จึงเป็นที่มาของ คำว่า “บางเข็น” และกลายมาเป็น “บางเขน” ในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมีสถานที่ที่มีความสัมพันธ์กับ คือ สถานที่ที่ท้าวอู่ทองให้คนเข็นเรือบรรทุกทองไปถึงสถานที่ที่หนึ่งเอาทองคำซ่อนไว้และยังเล่าอีกว่าใกล้ๆ กับที่ซ่อนทองมีชุมชนโบราณซึ่งคนในชุมชนมีความ

ซื่อสัตย์ ใครถามเรื่องใดก็ตอบตามความจริง เมื่อมีคนถามว่าพระเจ้าอู่ทองนำทองซ่อนไว้ที่ไหน ชาวบ้านก็บอกว่าทองซ่อนไว้ที่นั่น สถานที่ดังกล่าวคือ “บางซ่อน”และ “บางซื่อ” ต่อมาทุ่งบางเขนกลายเป็นพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชน โดยมีอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน และในวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2489 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร (รัชกาลที่ 8) และพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ได้เสด็จ ฯ มาที่ทุ่งบางเขนแห่งนี้ ณ ซึ่งถือเป็นพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์แรกในประวัติศาสตร์ชาติไทย ที่ได้ทรงหว่านข้าวลงสู่พื้นนา

- โครงสร้างของบท แบ่งออกเป็น 3 องค์ ได้แก่ ช่วงเริ่มเรื่อง (Beginning) การเปิดเรื่อง เป็นทุ่งนา มีการสอดแทรกประวัติการค้าขายวัวควาย ของนายฮ้อย พ่อค้าขายควาย นำควายมาขายที่บางเขน และขยายความโดยมีระบำต้นข้าว ช่วงดำเนินเรื่อง (Developing) ดำเนินเรื่องโดยตัวละครเด็กชายชื่อ ต้นข้าว และเด็กหญิง ชื่อใบบัว สนทนาเกี่ยวกับเรื่องราวของเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ “นาทรงหว่าน” และ ช่วงสรุป (Ending) บทสรุปของเหตุการณ์ของประวัติความเป็นมาของทุ่งบางเขนโดยการร้องเพลงลำตัด ซึ่งเป็นศิลปการแสดงที่มีอยู่ในเขตบางเขน

- ฉากที่ใช้ในการแสดง คือ สถานที่ตั้งทุ่งบางเขนเดิม บริเวณข้างอาคารพุทธวิชชาลัย ที่ตั้งของอนุสาวรีย์รัชกาลที่ 8

- ตัวละครแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ตัวละครหลักการดำเนินเรื่อง ตัวละครในการแสดงและตัวละครระบำนักแสดง ชุด ระบำ ต้นข้าว

- บทบรรยายกล่าวถึงความสำคัญของ ทุ่งบางเขน ที่มีต่อชุมชนพื้นที่เขตบางเขน จุดประสงค์ของการนำเสนอละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน

- บทสนทนา เป็นภาษาไทยที่มีใช้ในปัจจุบัน

1.2) กลวิธีการแสดง (ท่ารำท่าเต้น) กลวิธีการแสดงในละครสร้างสรรค์ เรื่องทุ่งบางเขน มีดังนี้

- การแสดงท่าทางธรรมชาติ เป็นการแสดงกิริยาปกติของมนุษย์ ในชีวิตประจำวัน

- การแสดงที่ใช้ท่าทางด้านนาฏศิลป์ คือ การแสดงระบำต้นข้าว ซึ่งเป็นการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยใช้ท่านาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ตะวันตก

1.3) นักแสดง นักแสดงในละครสร้างสรรค์ เรื่องทุ่งบางเขน มีดังนี้

- นักแสดงละครหลักการดำเนินเรื่อง ได้แก่

<u>ต้นข้าว</u> เด็กชายอายุประมาณ 8 ปี มีลักษณะสมส่วนส่วน ฉลาด พูดเก่ง ขี้สงสัย

<u>ใบบัว</u> เด็กหญิงอายุ ประมาณ 8 ปี มีลักษณะสมส่วนส่วน ฉลาด พูดเก่ง ขี้สงสัย

- นักแสดงตัวประกอบในการแสดง

<u>นายฮ้อย</u> ชายวัยกลางคน มีความสามารถในการร้องเพลง

<u>ควาย</u> ตัวละครสวมศีรษะหุ่นเป็นความ มีความสามารถในการร้องเพลง

นักแสดงลำตัด ชาย - หญิง

- นักแสดงระบำ

นักแสดง ชุด ระบำ ต้นข้าว

1.4) เพลงและดนตรี

เพลงและดนตรี เป็นลักษระแพลงไทยร่วมสมัย ผ่านระบบการตัดต่อเพลงประกอบเป็นละคร

1.5) เครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายที่ใช้ประกอบการแสดง แบ่งได้ ดังนี้

- การแต่งกายแบบสามัญชน ได้แก่ ตัวละคร ต้นข้าว ใบบัว คุณยายหงิด นายฮ้อย และนักแสดงลำตัด

- การแต่งกายแบบเลียนแบบสัตว์ ได้แก่ นักแสดง วัวและคนเชิดว่าวนก

การแต่งกายแบบร่วมสมัย ได้แก่ ระบำต้นข้าว

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า

1) กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบางเขนในการสร้างละครสร้างสรรค์เรื่อง ทุ่งบางเขน มีระดับการมีส่วนร่วม 4 ระดับ ตามวงจรการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980 : 6) ที่สรุปว่า การมีส่วนเกี่ยวข้องประชาชน 4 ประการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรและทำด้วยวิธีการอย่างไร มีส่วนในการดำเนินโครงการตัดสินใจในการให้ทรัพยากรสนับสนุนโครงการและการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และมีส่วนในการประเมินผลโครงการ และสอดคล้องกับ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ (2545 : 57) แบ่งรูปแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 6 ระดับ คือระดับที่ 1 ร่วมรับรู้ ระดับที่ 2 ร่วมคิด และระดับที่ 3 ร่วมพิจารณา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยระดับที่ 1 คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Dicision Marking) ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการนำละคร เรื่อง ทุ่งบางเขน มาใช้ในการพัฒนาชุมชน การวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมการสร้างสรรค์ละคร เรื่อง ทุ่งบางเขน และการกำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการสร้างสรรค์ละคร เรื่อง ทุ่งบางเขน โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย การสัมภาษณ์และการจัดการเสวนาวิชาการ สรุปเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำบทละคร ระดับที่ 4 ร่วมดำเนินการสอดคล้องกับผลการวิจัย การมีส่วนร่วมข้อที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ชุมชนเข้ามามีส่วนในการแสดงความคิดเห็นจากบทละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน ที่จัดทำโดยคณะผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ปรึกษาและนำข้อคิดเห็นดังกล่าว มาปรับปรุงบทละครให้เป็นไปตามที่ชุมชนต้องการ ระดับที่ 6 ร่วมรับผลสอดคล้องกับผลวิจัยการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน นี้

โดยเมื่อจัดการแสดง ความคาดหวังหรือจุดมุ่งหมายที่จะเกิดขึ้นและระดับที่ 5 ร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลสอดคล้องกับผลวิจัยการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน โดยมีประเด็นการประเมินจากผลสำเร็จของการแสดงละครสร้างสรรค์ เรื่องทุ่งบางเขน

การนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญตลอดจนศิลปวัฒนธรรมของชุมชนเขตพื้นที่บางเขนมาเป็นหลักในการจัดทำบทละครนั้น สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรม การทำนา ซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมมานำเสนอเป็นเรื่องราว ก่อให้เกิดความหวงแหนและภาคภูมิใจในท้องถิ่น สอดคล้องกับกัญญารัตน์ แก้วกมล, 2564 : 79) ที่กล่าวว่า การนำทุนทางวัฒนธรรมมาพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะสะท้อนถึงเอกลักษณ์พิเศษของแต่ละท้องถิ่นจะนำไปสู่การเกิดความรัก ความหวงแหน และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ คอลิด มิดำ. (2558 : 95) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ละครกับพื้นที่ในชุมชนมุสลิม: กรณีศึกษาชุมชนบ้านม้า การศึกษามีข้อค้นพบ คือ 1. ละครมิได้เป็นเพียงสื่อบันเทิงแก่ผู้ชมแต่ยังเป็นเครื่องมือในการนะซีฮัต (การตักเตือน) สื่อสารศาสนธรรมและเป็นพื้นที่ในการลื่อสารกันของคนในชุมชน โดยมีประเด็นและรูปแบบการนำเสนอที่สัมพันธ์กับตัวตนของผู้ชมในแง่มุมศาสนาและรสนิยมของผู้ชมภายใต้แนวคิดในการสร้างละครฐานชุมชน 2. ละครมีบทบาทในฐานะเครื่องมือในการพัฒนาเยาวชน โดยเป็นพื้นที่ในการแสดงอัตลักษณ์ด้านบวกของเยาวชน เรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนพื้นที่เขตบางเขนได้คัดเลือกมาเป็นส่วนสำคัญของบทละครอีกหนึ่งเรื่องคือ เหตุการณ์สำคัญ เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2489 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร (รัชกาลที่ 8) พร้อมด้วย พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) (พระอนุชาในขณะนั้น) เสด็จพระราชดำเนินมาที่ทุ่งบางเขนและทรงหว่านเมล็ดข้าวที่ทุ่งบางเขน บริเวณพื้นที่ด้านทิศเหนือของวัดพระศีมหาธาตุติดถนนพหลโยธินและถนนแจ้งวัฒนะ ซึ่งเหตุการณ์นี้เป็นเหจตุการที่มีคุณค่าทางจิตใจของชุมชนพื้นที่เขตบางเขน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรวิช วรรณไกรโรจน์ (2564 : บทคัดย่อ). ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง รัชกาลที่ 8 ทรงหว่านเมล็ดข้าว ณ สถานที่ใดในทุ่งบางเขน : การพิเคราะห์เชิงวิทยาศาสตร์ พระราชกรณียกิจสุดท้ายของรัชกาลที่ 8 ที่ได้ทรงหว่านข้าวในวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ.2489 ณ ทุ่งบางเขน เป็นเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่สำคัญต่อการเกษตรของประเทศไทย สามารถสรุปเป็นข้อยุติได้อย่างชัดเจนว่า รัชกาลที่ 8 ได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจหว่านข้าวเพียงสถานที่เดียวในทุ่งบางเขน สถานที่ดังกล่าว คือ บริเวณด้านทิศเหนือของวัดพระศรีมหาธาตวรมหาวิหาร ในช่วงเช้าของวันที่ 5 มิถุนายน 2489

2) การสร้างละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน

ละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน เป็นการสร้างสรรค์ละคร โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนพื้นที่เขตบางเขน ซึ่งมีขั้นตอนของการสร้างสรรค์ละคร ตั้งแต่การวางแผนและดำเนินกิจกรรมมีขั้นตอนศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชุมชนเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร การออกแบบละครสร้างสรรค์การแสดงละคร ผู้วิจัยใช้รูปแบบการแสดงละครสร้างสรรค์ มาเป็นหลักในการสร้างสรรค์ เนื่องจากละครสร้างสรรค์ เป็นละครที่จัดทำขึ้นเพื่อผลิตละครที่สร้างสรรค์จากเรื่องราวของกลุ่ม คนที่มีความต้องการที่จะบอกอะไรกับชุมชนสังคม สอดคล้องกับ พรรัตน์ ดำรุง (ม.ป.ป.: ออนไลน์) ได้จัดทำสื่อการสอนประกอบวิชา การศึกษาเฉพาะบุคคลทางการละคร : Individual study in drama and theatre ในหัวข้อเรื่อง “ละครเพื่อการเปลี่ยนแปลง” (Theatre for Transformation) ซึ่งได้กล่าวถึงคุณลักษณะทั่วไปของสื่อละครเพื่อการพัฒนามนุษย์และชุมชนว่าละครเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Theatre for Transformation) เป็นการนำกระบวนการละครมาประยุกต์ (Applied Theatre) ใช้ในการพัฒนาผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งในฐานะผู้แสดงและผู้ชมให้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม ระดับชุมชน ระดับสังคม นอกจากนี้ ละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน จึงมีลักษณะของการผสมผสานของละครเพลง การแสดงระบำการแสดงพื้นบ้าน (ลำตัด) ผสมผสาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวของทุ่งบางเขน มาเป็นแนวคิดหลัก ซึ่งเกิดจากการศึกษาหาข้อมูล เก็บข้อมูลเชิงพื้นที่ เพื่อให้ได้เป็นแรงบันดาลใจ ซึ่งสอดคล้องกับ จรูญพร ปรปักษ์ประลัย (2552 : 30-37) กล่าวว่าการสร้างแรงบันดาลใจเกิดจากการหาข้อมูล ในการหาข้อมูลเกิดจากการอ่านหนังสือ บทความ และสื่อออนไลน์การอ่านจะต้องอ่านให้ครบถ้วน ให้รู้ทุกแง่มุมให้ลึกซึ้ง แต่การอ่านเพียงอย่างเดียวนั้นอาจไม่เพียงพอบางครั้งจะต้องหาข้อมูลจากผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ เพื่อศึกษาข้อมูลในเชิงลึก จากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลเป็นข้อมูลอ้างอิง (Refrence) เพื่อใช้ในการเขียนบท สิ่งสำคัญในการเขียนบทนั้นคือเรื่องราว เรื่องราวมีอยู่มากมายแต่ไม่ใช่ทุกเรื่องที่เหมาะจะนำมาเล่าต่อ การเลือกเรื่องมาเขียนนั้นควรผ่านการคิดวิเคราะห์แล้วว่าเรื่องนั้นมีความน่าสนใจ ให้คุณประโยชน์เหมาะสมและสำคัญพอ

โครงสร้างของบท แบ่งออกเป็น 3 องค์ ได้แก่ ช่วงเริ่มเรื่อง (Beginning) การเปิดเรื่อง เป็นทุ่งนา มีการสอดแทรกประวัติการค้าขายวัวควาย ของนายฮ้อย พ่อค้าขายควาย นำควายมาขายที่บางเขน และขยายความโดยมีระบำต้นข้าว ช่วงดำเนินเรื่อง (Developing) ดำเนินเรื่องโดยตัวละครเด็กชาย ชื่อ ต้นข้าว และเด็กหญิง ชื่อใบบัว สนทนาเกี่ยวกับเรื่องราวของเหตุการร์สำคัญทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ “นาทรงหว่าน” และช่วงสรุป (Ending) บทสรุปของเหตุการณ์ของประวัติความเป็นมาของทุ่งบางเขนโดยการร้องเพลงลำตัด ซึ่งเป็นศิลปการแสดงที่มีอยู่ในเขตบางเขน

ฉากที่ใช้ในการแสดง คือ สถานที่ตั้งทุ่งบางเขนเดิม บริเวณข้างอาคารพุทธวิชชาลัย ที่ตั้งของอนุสาวรีย์รัชกาลที่ 8 ตัวละครแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ตัวละครหลักการดำเนินเรื่อง ตัวละครในการแสดง และตัวละครระบำนักแสดง ชุด ระบำ ต้นข้าว บทบรรยายกล่าวถึงความสำคัญของ ทุ่งบางเขน ที่มีต่อชุมชนพื้นที่เขต

บางเขน จุดประสงค์ของการนำเสนอละครสร้างสรรค์ เรื่อง ทุ่งบางเขน บทสนทนา เป็นการสนทนาทมี่ใช้ภาษาในปัจจุบัน คุณค่าจากการละครสร้างสรรค์เรื่องทุ่งบางเขน คือ กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบางเขนในการสร้างละครของชุมชนที่จะเป็นสื่อประชาสัมพันธ์เรื่องราวของชุมชนตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ยุทธนา บุญอาชา ทอง. (2559 : 1743) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การสร้างละครเวทีเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนการแสดงใส่ใจสังคม ซึ่งเป็นงานสร้างสรรค์ ละครเรื่อง หนีแม่ไปม๊อบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถประยุกต์ทฤษฎีทางการละคร ผลิตละครและเข้าใจสังคมมากขึ้น กระบวนความคิดละครสร้างสรรค์ที่นักเรียนมีส่วนร่วม คิดบท ซ้อม แสดงจริง และวิเคราะห์ผลที่ได้จากงานสร้างสรรค์ งานละครสร้างสรรค์ ที่มีประโยชน์สะท้อนความรับผิดชอบต่อสังคมและละครสร้างนักแสดงที่มีจิตสำนึกต่อสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

1. พื้นที่เขตบางเขน เป็นชุมชนที่ยังมีอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่นที่น่าสนใจประกอบกับการเป็นสังคมเมือง ควรมีการวิจัยเก็บข้อมูลและขยายเรื่องราวของบางเขนให้น่าสนใจมากขึ้น

2. ผลการวิจัย ทำให้เกิด ละครสร้างสรรค์ เรื่องทุ่งบางเขน ซึ่งเป็นส่วนของแนวคิดในการสร้างสรรค์บทละครผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนพื้นที่เขตบางเขน จนเกิดเป็นบทละครซึ่งหากนำบทละครสร้างสรรค์นี้ไปต่อยอดเป็นการแสดงละครเพื่อสร้างพื้นที่เศรษฐกิจให้กับชุมชน จะทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีการวิจัยที่เป็นความร่วมมือระหว่างชุมชนพื้นที่เขตบางเขนและเครือข่างทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาชุมชนด้วยศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและให้เป็นที่รู้กันโดยทั่วกัน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

บทละครสามารถนำมาดัดแปลงให้เป็นละครสำหรับเยาวชนเพื่อการเรียนรู้ในแต่ละระดับโดยสามารถปรับให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนในพื้นที่เขตบางเขนได้มีความรักและหวงแหนแผ่นดินเกิดจนนำไปสู่ความต้องการให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กัญญารัตน์ แก้วกมล และคณะ. (2564). การใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 11 (1), 75-91.

คอลิด มิดำ. (2558). ละครกับพื้นที่ในชุมชนมุสลิม : กรณีศึกษาชุมชนบ้านม้า. *วารสารดนตรีและการแสดง.* 1 (1), 95 – 111.

จรูญพร ปรปักษ์ประลัย. (2552). *คนปรุงเรื่อง*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเด็ก

พรรัตน์ ดำรุง. (2564). สื่อการสอนประกอบวิชา การศึกษาเฉพาะบุคคลทางการละคร : Individual study in drama and theatre ใน หัวข้อเรื่อง “ละครเพื่อการเปลี่ยนแปลง” (Theatre for Transformation). *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2564. แหล่งที่มา: https://fineart.msu.ac.th/e-documents/myfile/ละครเพื่อการเปลี่ยนแปลง.pdf

ยุทธนา บุญอาชาทอง. (2559). การสร้างละครเวทีเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนการแสดงใส่ใจสังคม*นเรศวรวิจัย ครั้งที่ 12 : วิจัยและนวัตกรรมกับการพัฒนาประเทศ*, 1743 – 1752.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2545). *รัฐธรรมนูญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุรวิช วรรณไกรโรจน์. (2564). รัชกาลที่ 8 ทรงหว่านเมล็ดข้าว ณ สถานที่ใดในทั่งบางเขน : การพิเคราะห์เชิงวิทยาศาสตร์. *การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 59*, 375 – 382.

Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). *Participations place in rural development: Seeking clarity through specificity*. New York: World Developments.

การสร้างภาพลักษณ์เกย์แบบใหม่ผ่านน้ำเสียงผู้เล่าในวรรณกรรมเรื่องฤดูหลงป่า

A New Gay Image Type Created through Narrative Voice in the Novel 'Lost in the Woods'

อรทัย เพียยุระ,
มารศรี สอทิพย์ และ อุมารินทร์ ตุลารักษ์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Orathai Piayura,
Marasri Sorthip and Umarin Tularak
Khon Kaen University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : orapan@kku.ac.th

****

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างภาพลักษณ์ตัวละครเกย์โดยผ่านกลวิธีการใช้น้ำเสียงผู้เล่า (Narrative Voice) ในวรรณกรรมเรื่อง ฤดูหลงป่า ของนามปากกา the neoclassic ผลการศึกษาพบว่าน้ำเสียงที่พบมากที่สุดในนวนิยายเป็นน้ำเสียงสดใส ร่าเริง น้ำเสียงแห่งความสุข สมหวัง ในการประกอบสร้างตัวละครนายเอก และพบการใช้น้ำเสียงเข้ม สุขุม จริงจัง มุ่งมั่น ในการประกอบสร้างตัวละครพระเอก ทำให้เกิดเป็นภาพลักษณ์ของเกย์ 2 รูปแบบ คือ 1) การสร้างภาพลักษณ์ของเกย์รุ่นใหม่ (New Generation Gay) ที่มีรูปลักษณ์ดีมีฐานะทางสังคมที่ดี และนิสัยดี 2) การสร้างภาพลักษณ์เกย์รุ่นเก่า (Traditional Gay) ที่มีรูปลักษณ์ภายนอกหรือลักษณะทางกายภาพที่แสดงออกถึงความเป็นชายในอุดมคติ คือ มีรูปร่างสูงใหญ่ได้สัดส่วน กำยำล่ำสัน หน้าอกกว้าง แผ่นหลังหนา มีกล้ามเป็นมัด ไว้หนวดไว้เคราดูน่าเกรงขาม มีความเป็นผู้นำเข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว กล้าหาญ มีความน่าเชื่อถือ

จากการวิเคราะห์กลวิธีการใช้น้ำเสียงในการประกอบสร้างตัวละครเกย์ จะเห็นได้ว่าเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของเกย์แบบใหม่ โดยถูกสร้างให้เป็นภาพของตัวละครเกย์ที่มีความสุข สมหวัง เป็นที่ยอมรับของครอบครัวและคนรอบข้าง ดังนั้นจึงปรากฏการใช้น้ำเสียงแห่งความสุข สดใส มากที่สุดในนวนิยายเรื่องฤดูหลงป่า

คำสำคัญ : ฤดูหลงป่า; การสร้างภาพลักษณ์; เกย์แบบใหม่; น้ำเสียงผู้เล่า

* วันที่รับบทความ : 20 เมษายน 2566; วันแก้ไขบทความ 29 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 30 เมษายน 2566
Received: April 20, 2023; Revised: April 29, 2023; Accepted: April 30, 2023

Abstracts

This article was aimed at analyzing the role of narrative voice in creating gay character images in the novel Ridu Long Pa (‘Lost in the Woods’), authored by ‘theneoclassic.’ The analysis found that the narrative voice used most frequently was characterized by a bright, cheerful tone representing joy and fulfilled hopes and was used in the construction of the nai ek character. Meanwhile, a darker, more discreet, serious, and determined tone of voice was used to construct the character of the pra ek. These two narrative voices led to 2 gay character image types: 1) the ‘New Generation Gay’ image, represented in characters that feature a nice appearance and personality, as well as a high social status, and 2) the ‘Traditional Gay’ image, which can be observed in characters with external or physical characteristics that validate their idyllic masculinity, including a relatively taller or larger, more portly build, a wider chest and thicker back, a more muscular physique, and facial hair that makes the character look more formidable. Characters representing the ‘Traditional Gay’ image also show leadership qualities and are strong, determined, courageous, and reliable.

The analysis showed that narrative voice in the novel *Ridu Long Pa* played a role in constructing gay characters that represent a new gay image type, manifested in joyful gay characters who feel their hopes have been fulfilled. They are accepted within their family and by the people around them. For this reason, the narrative voice that appears most frequently in the novel uses a joyful and bright tone.

Keywords : Ridu Long Pa; Image creation; New gay type; Narrative voice

บทนำ

วรรณกรรมในยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern) ซึ่งเป็นยุคที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายทั้งความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความหลากหลายทางแนวคิด และความหลากหลายทางเพศ ส่งผลให้วรรณกรรมในยุคนี้สะท้อนภาพของคนในสังคมต่อเพศภาวะและเพศวิถีแตกต่างจากวรรณกรรมในยุคอื่นๆ โดยเฉพาะในประเด็นการประกอบสร้างตัวละครที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือตัวละครเกย์ที่มีลักษณะแตกต่างจากตัวละครที่มีความหลากหลายทางเพศในยุคก่อนๆ เช่น นวนิยายเรื่อง "ฤดูหลงป่า" ของผู้แต่งที่ใช้นามปากกาว่า the neoclassic ซึ่งเป็นเรื่องเล่าของเด็กชายที่เพิ่งเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กำลังจะเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย ได้พบกับความรักที่สดใส ความรู้สึกแปลกใหม่ และความรู้สึกตื่นเต้นกับความรักที่เกิดขึ้นกับเพศเดียวกัน เป็นนวนิยายสะท้อนสังคมเกย์ที่จัดอยู่ในประเภทเรียนรู้ความรู้สึกของตนเอง แสดงอัตลักษณ์ทางเพศในด้านดี เป็นที่ยอมรับของครอบครัวและคนรอบข้าง เป็นความรักที่พร้อมจะเข้าใจ คอยช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านการเรียนและการประกอบอาชีพ ซึ่งภาพลักษณ์ของตัวละครเกย์ในนวนิยายเรื่องนี้ถูกประกอบสร้างขึ้นให้แตกต่างจากภาพลักษณ์ของตัวละครประเภทเดียวกันในนวนิยายเรื่องอื่นๆ ในอดีตที่นำเสนอประเด็นรักร่วมเพศหรือตัวละครเกย์ว่าเป็นปัญหาสังคมที่คนในสังคมควรจะให้ความเข้าใจ เช่น นวนิยายเรื่องประตูที่ปิดตาย ของ กฤษณา อโศกสิน และซากดอกไม้ ของ วีรวัฒน์ กนกนุเคราะห์

ภาพตัวละครเกย์ที่มีความสุขสมหวังเป็นที่ยอมรับของครอบครัวและคนรอบข้างเป็นความรักที่สดใสและพร้อมจะเข้าใจกันและกัน เป็นภาพลักษณ์ของเกย์แบบใหม่ที่ถูกประกอบสร้างผ่านน้ำเสียงผู้เล่าตามแนวคิดการเรื่องเล่า (Narrative) ของ Munslow (2007 : 63) ที่อธิบายว่า เรื่องเล่าประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรก คือ story ซึ่งเป็นเนื้อหาหรือการร้อยเรียงของเหตุการณ์ทั้งส่วนของการกระทำและสิ่งที่เกิดขึ้น รวมทั้งสิ่งที่ดำรงอยู่ในตัวบทอันได้แก่ ตัวละคร และฉาก ส่วนที่ 2 คือ discourse ซึ่งได้แก่ การแสดงออกหรือกลวิธีการสื่อสารเนื้อหา กล่าวคือ story หมายถึง อะไรที่เล่าและบรรยายในเรื่องเล่า ส่วน discourse หมายถึง เล่าอย่างไร โดยกลวิธีที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญคือ กลวิธีการสร้างภาพลักษณ์ (Image Creation) ผ่านน้ำเสียงผู้เล่า (Narrative Voice) ตามแนวคิดของ Sillar (1991 : 63) ที่เสนอว่าการพิจารณาเรื่องเล่าต้องพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้ 1) แก่นเรื่อง (theme) คือสาระสำคัญที่สุดของเรื่องที่ต้องการนำเสนอ 2) โครงสร้างของเรื่อง (structure) คือ การดำเนินเรื่องเหตุการณ์ตั้งแต่ต้นไปจนจบ 3) ตัวละคร (character) คือ ตัวแทนบุคคลในเรื่องที่จะถ่ายทอดความหมายของเนื้อหา 4) จุดพลิกผันของเรื่อง (peripeteia) คือจุดการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของเรื่องหรือตัวละครที่เกิดขึ้น 5) น้ำเสียงของผู้เล่า (narrative voice) หรือมุมมองที่ใช้ในการเล่าเรื่อง 6) รูปแบบ (style) ที่ประกอบกันขึ้นในการเล่าเรื่อง เช่น การใช้คำไวยากรณ์ของเรื่อง ลักษณะการใช้ภาพ (มารศรี สอทิพย์, 2551 : 15) โดยในบทความนี้จะวิเคราะห์ภาพลักษณ์เกย์แบบใหม่ที่ถูกนำเสนอผ่านน้ำเสียงผู้เล่าเท่านั้น

นวนิยายเรื่องฤดูหลงป่า

ฤดูหลงป่า เป็นนวนิยายที่สะท้อนความรักของชายรักชายในสมัยปัจจุบันที่ไม่ว่าจะมีหน้าที่การงานใด อายุแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด ก็สามารถเกิดความรักในเพศเดียวกันได้ เนื่องจากสังคมเริ่มมีความอิสระและเสรีภาพในการแสดงออกเรื่องความรัก นวนิยายเรื่องนี้นำเสนอความสุข แสดงด้านบวกของการเป็นชายรักชายที่ไม่จำเป็นต้องทุกข์ทรมานและปิดบังหลบซ่อนเช่นในอดีต นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการที่ครอบครัวยอมรับที่มีลูกเป็นชายรักชายและไม่ใช่เรื่องที่น่าอับอายแต่อย่างใด

ฟีฟ่า เด็กหนุ่มมัธยมปลายวัยเตรียมเข้ามหาวิทยาลัย ได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ไปดูแลคุณยายที่ต่างจังหวัดในช่วงก่อนเปิดเทอม เจ้าตัวทำได้เพียงยอมจำนนแต่ก็ได้ยื่นข้อเสนอกับครอบครัวของเขาไปว่าการไปดูแลคุณยายครั้งนี้ถือเป็นการฝึกใช้ชีวิตด้วยตัวเองก่อนที่จะย้ายไปอยู่หอพักตามลำพัง เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าเขาสามารถที่จะดูแลตัวเองได้ เนื่องจากบ้านของคุณยายนั้นอยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร ซึ่งคุณยายเปิดร้านขายอาหารป่า เมื่อฟีฟ่าได้มาอาศัยอยู่กับคุณยายซึ่งเป็นคนดุ ขยันทำงาน ทำให้วิถีชีวิตของเขาเปลี่ยนแปลงไป โดยฟีฟ่าต้องตื่นแต่เช้า ไปจ่ายตลาด ล้างจาน ส่งข้าวให้ลูกค้า ทำให้เขาได้พบชายหนุ่มรุ่นน้าอย่างหัวหน้าเหมหรือในชื่อที่รู้กันแค่สองคนว่า พี่เติร์ด เป็นเจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ ผู้ซึ่งถือคติความรักไม่ยุ่งมุ่งแต่งาน จึงทำให้เขาไม่คิดที่จะสนใจใคร ใช้เวลาในแต่ละวันอยู่แต่กับเหล่าสิงสาราสัตว์และธรรมชาติป่าเขาลำเนาไพร การ

ปรากฏตัวของเด็กชายน่ารักสดใสอย่างฟีฟ่าทำให้โลกของเขาเปลี่ยนไป ด้านฟีฟ่าก็เริ่มหลงรักการใช้ชีวิตในป่าเขาที่ปราศจากความวุ่นวาย อีกทั้งยังทำให้เขาได้ใกล้ชิดกับคุณยายที่ก่อนหน้านี้ไม่เคยมีโอกาสได้เจอกันมาก่อน ฟีฟ่าและหัวหน้าเหมสนิทสนมกันอย่างรวดเร็ว วันหนึ่งฟีฟ่าได้รู้ว่าการที่เหมมาทำงานที่อุทยานแห่งชาติแห่งนี้เพราะอกหักจากผู้หญิง โดยมีสาเหตุมาจากการที่เขาโหมทำงานอย่างหนักจนไม่มีเวลาให้อดีตคนรักของเขา ภายหลังจากที่เขาได้เลิกรากันและย้ายมาทำงานที่กรมอุทยานแห่งชาตินี้ เขาปิดกั้นตัวเองจากการมีความรักมาโดยตลอด จนกระทั่งได้มาเจอฟีฟ่าหนุ่มน้อยผู้นี้ที่ทำให้เขาเริ่มเปิดใจให้กับความรักอีกครั้ง ต่อมาเหมถูกยิงบาดเจ็บสาหัส อาการปางตายขณะปฏิบัติหน้าที่ ฟีฟ่าได้มาอยู่เฝ้าไข้ตลอดระยะเวลา 3 วันที่เขาสลบไม่ได้สติ เมื่อเหมฟื้นมาเขาจึงได้บอกความรู้สึกของเขาที่มีต่อฟีฟ่า ฟีฟ่าเองก็เช่นเดียวกันที่เกิดความรู้สึกที่ดีของเหม ทั้งสองจึงเริ่มสานความสัมพันธ์กันในฐานะคนรัก เหตุการณ์ดำเนินไปได้ด้วยดี แต่แล้วก็เกิดเรื่องใหญ่อีกเมื่อฟีฟ่าเพิ่งได้รู้ความจริงว่าคุณยายของเขาป่วยเป็นมะเร็ง และคุณยายตกลงที่จะไปรักษาตัวที่กรุงเทพฯ ทำให้ฟีฟ่าต้องเดินทางกลับไปอยู่บ้านที่กรุงเทพฯ ไวกว่ากำหนด อย่างไรก็ตามฟีฟ่าและเหมก็ยังคงสานสัมพันธ์ในฐานะคนรักต่อไป และในที่สุดทั้งสองก็ตัดสินใจบอกให้ครอบครัวของฟีฟ่าได้รับรู้ ซึ่งครอบครัวของฟีฟ่าทราบถึงความสัมพันธ์ของทั้งคู่มาก่อนแล้ว และไม่ได้ขัดขวาง อีกทั้งยังในการยอมรับในความสัมพันธ์ของสองอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการสร้างภาพลักษณ์ตัวละครเกย์โดยผ่านกลวิธีการใช้น้ำเสียงผู้เล่า (Narrative Voice) ในนวนิยายเรื่อง ฤดูหลงป่า ของนามปากกา the neoclassic

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดการเล่าเรื่อง (Narrative) นวนิยายเรื่องฤดูหลงป่า โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมข้อมูล
   - ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
   - สืบค้นและศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องเล่าและนวนิยายเรื่องฤดูหลงป่า
2. ขั้นเก็บข้อมูล
   - คัดเลือกและแยกข้อมูล
3. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล
   - นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเก็บข้อมูลไปแยกแยะและวิเคราะห์ภายใต้กรอบแนวคิด การเล่าเรื่อง (Narrative) ในประเด็นการสร้างภาพลักษณ์ (Image Creation) และน้ำเสียงผู้เล่า (Narrative Voice) - เรียบเรียงงานวิจัย

ผลการวิจัย

น้ำเสียงผู้เล่า (Narrative Voice) คือ มุมมองหรือทัศนคติของผู้แต่งที่มีต่อเนื้อเรื่องหรือต่อตัวละคร โดยน้ำเสียงของผู้แต่งในงานวรรณกรรมประเภทต่างๆ สามารถสะท้อนทั้งความคิดเห็นส่วนตัวผ่านการสร้างสรรค์งานเขียนของเขา อาจกล่าวได้ว่าน้ำเสียงของผู้แต่งเป็นสีสันบรรยากาศที่ผู้แต่งแต่งแต้มให้กับเรื่องราวที่เขียน กล่าวคือ ผู้แต่งต้องการให้บรรยากาศในเรื่องเป็นอย่างไร หรือดำเนินไปในทิศทางใด ผู้แต่งก็เลือกใช้น้ำเสียงให้สอดคล้องกับสถานการณ์นั้นๆ นอกจากนี้การใช้น้ำเสียงของผู้แต่งยังสามารถถ่ายทอดความรู้สึกของตัวละครที่เขาสร้างได้อีกด้วย ซึ่งการวิเคราะห์น้ำเสียงของผู้แต่งที่ซ่อนอยู่ในงานเขียนนั้นสามารถวิเคราะห์ได้จากการเลือกคำ รูปแบบประโยค เครื่องหมายวรรคตอน ที่ผู้แต่งได้ถ่ายทอดน้ำเสียงออกมาในงานเขียนของเขา (ธัญญา สังขพันธานนท์, 2539 : 209)

บทความนี้นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยในประเด็นการสร้างภาพลักษณ์ตัวละครเกย์โดยผ่านกลวิธีการใช้น้ำเสียงผู้เล่า นวนิยายเรื่องนี้มีตัวละครหลักที่เป็นตัวละครเกย์อยู่ 2 ตัวละคร คือ 1) ฟีฟ่า 2) หัวหน้าเหมหรือพี่เติร์ด ผู้แต่งได้สร้างภาพลักษณ์ตัวละครเกย์ทั้งสองให้มีความแตกต่างกันดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากการศึกษากลวิธีการใช้น้ำเสียงของผู้เล่า (Narrative Voice) ตามแนวคิดของ Sillar (1991 : 36) ในนวนิยายเรื่อง “ฤดูหลงป่า” พบว่ามีการใช้น้ำเสียง 2 ประเภท ในการประกอบสร้างภาพลักษณ์ตัวละครเกย์ คือ การใช้น้ำเสียงสดใส ร่าเริง น้ำเสียงแห่งความสุข สมหวัง พบมากที่สุด และพบการใช้น้ำเสียงเข้ม สุขุม จริงจัง มุ่งมั่น ทำให้เกิดเป็นภาพลักษณ์ของเกย์ 2 รูปแบบ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การสร้างภาพลักษณ์ของเกย์รุ่นใหม่ (New Generation Gay)

ผู้แต่งได้มีการสร้างภาพลักษณ์ให้แก่ตัวละครฟีฟ่าให้มีรูปลักษณ์ที่ดี มีฐานะทางสังคมที่ดี และนิสัยดี โดยใช้กลวิธีการสร้างผ่านน้ำเสียง (Narrative Voice) ที่แสดงให้เห็นถึงความสดใส ร่าเริง น้ำเสียงแห่งความสุข ซึ่งเป็นน้ำเสียงที่พบมากที่สุดในนวนิยาย เนื่องจากเป็นการเล่าเรื่องผ่านมุมมองของตัวละครฟีฟ่าเป็นหลัก (The First – Person Narrator) ซึ่งเป็นนายเอกของเรื่องได้ทำหน้าที่เป็นผู้เล่าเหตุการณ์ต่างๆ ภายในเรื่อง สำหรับตัวละครฟีฟ่านั้น ผู้แต่งได้สร้างให้มีรูปลักษณ์ภายนอก ผอมบาง ขาเรียวยาว ผิวขาว มีจุดเด่นคือแก้มที่เป็นสีส้มระเรื่อ รูปร่างและใบหน้าเหมือนกับผู้หญิง หลงใหลใน การเต้น Cover เพลงเกาหลี และชื่นชอบใน การวาดรูป ดังความว่า

...เป็นเด็กชายแก่นๆ หน้าเหมือนตี๋น้อยท้ายซอย ชอบสวมกางเกงขาสั้น และแก้มมักจะเป็น สีส้มเมื่อเจออากาศร้อน

(theneoclassic, 2562 : 313)

จะเห็นได้ว่าผู้แต่งประกอบสร้างให้ฟีฟ่ามีรูปลักษณ์ภายนอกที่สอดแทรกความเป็นหญิงอยู่ด้วย ซึ่งเป็นขนบในการสร้างตัวละครนายเอกของนวนิยายวายของไทย เนื่องด้วยนวนิยายวายเป็นนวนิยายที่มีจำนวนของผู้อ่านเป็นกลุ่มของผู้หญิงมากกว่าเพศอื่นๆ ดังนั้นจึงมีสอดแทรกความเป็นหญิงลงไปในตัวละครนายเอก เพื่อทำให้ผู้อ่านรู้สึกเข้าถึงตัวละครและมีส่วนร่วมไปกับเนื้อเรื่องนั้นด้วย ซึ่งจะแตกต่างจากนวนิยายวายของตะวันตกที่นายเอกจะมีความเป็นชายมากกว่า (จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท, 2561 : 21) อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับการนำความสัมพันธ์แบบชายหญิงมาครอบทับไว้ ส่งผลให้ตัวละครนายเอกที่ทำหน้าที่เป็นนางเอกจึงเป็นผู้ชายที่มีความเป็นหญิงมากกว่าตัวละครชายที่เป็นพระเอก (กฤตพล สุธีภัทรกุล, 2563 : 41)

ผู้แต่งได้สร้างฟีฟ่าเป็นลูกชายคนเล็กที่ถูกพ่อแม่เลี้ยงดูที่เป็นไปในลักษณะเอาอกเอาใจ ดังความว่า

“อ้อ ผมชื่อฟีฟ่าครับ ชื่อสองพยางค์หล่อๆ สิทธิพิเศษของการเป็นลูกคนเล็ก ผมน่ะเป็นลูกหลงฮะ พ่อแม่มีผมตอนที่พวกพี่ๆ โตกันหมดแล้ว ผมจึงถูกเลี้ยงดูมาอย่าง...ยังไงดีนะ อืมมม จะใช้คำว่า ‘ตามใจ’ ดีหรือเปล่า จริงๆ ผมไม่ค่อยอยากใช้คำนี้เท่าไหร่เลยแฮะ แต่เอาเป็นว่าไม่ว่าผมจะอยากกินอะไรก็ได้กิน อยากได้ของเล่นอะไรพ่อแม่ก็ซื้อให้ หรือจะตอนไปเที่ยวต่างประเทศชอยส์ของผมก็มักจะถูกใจพ่อแม่มากกว่าของพี่ๆ เสมอ โดนสปอยล์เต็มแรงแบบนี้จึงไม่แปลกว่าทำไมเจ๊กับเฮียถึงชอบล้อผมว่าเป็นลูกคุณหนู ซึ่งนั่นไม่จริงเลยยย ผมก็ไม่ต่างอะไรจากวัยรุ่นทั่วไปหรอกน่า พวกพี่ๆ ก็พูดกันเกินไป”

(theneoclassic, 2562 : 10)

“ก็จริงนี่ครับมา ป๊ากับม้าเลี้ยงมันยังกับไข่ในหิน ไปอยู่คนเดียวแบบนั้นจะเอาตัวรอดได้ไง งานบ้านก็ไม่เห็นจะเคยทำ”

(theneoclassic, 2562 : 17)

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้แต่งได้สร้างให้ฟีฟ่าเป็นลูกชายคนเล็กที่อายุค่อนข้างห่างจากพี่สาวและพี่ชายพอสมควร จึงทำให้เขาได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่เป็นพิเศษ โดยฟีฟ่าได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ที่เป็นไปในลักษณะเอาอกเอาใจและเป็นกันเอง เขาจึงสนิทสนมกับท่านทั้งสองเป็นอย่างมาก เมื่อเขาต้องการสิ่งใด พ่อแม่ก็มักจะสรรหามาให้อยู่เสมอ นอกจากนี้การที่พ่อแม่ของเขาจ้างแม่บ้านมาคอยอำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกในครอบครัว การที่ครอบครัวของเขามีโอกาสเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ การใช้สิ่งของเครื่องใช้แบรนด์เนมที่มีราคาแพงอยู่เสมอ และการมีนิสัยใช้จ่ายเงินอย่างสุรุ่ยสุร่ายของฟีฟ่า เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีฐานะทางสังคมที่ดีของครอบครัวเขา โดยจะเห็นได้จากในหลายตอนด้วยกัน ตัวอย่างเช่น

“ไหนๆ ก็ซื้อมาแล้ว ให้แพดเม่ใช้ไปเถอะน่า แค่ไม่กี่บาทเอง”

“...”

อ้าว ทำไมอยู่ดีๆ ทำหน้าทะมึนใส่ผมล่ะ “มีอะไรหรือเปล่าครับ”

“แค่ไม่กี่บาทเอง?” คนแก่กว่าทวนคำพูดใส่ แถมทำท่าทางเหมือนกับไม่อยากเชื่อในสิ่งที่ผมพูดออกไปงั้นแหละ “เธอใช้เงินเก่งขนาดนั้นเลยหรือไง”

“ผมเชื่อว่าเงินซื้อความสุขได้นะ” จริงๆนะครับ ยืนยันโดยใบหน้าของแพดเม่ตอนที่เธอกอดถุงใส่เครื่องสำอางยิ้มแย้มกับลมฟ้าตลอดทางไงล่ะ

(theneoclassic, 2562 : 121)

“ผมซื้อเครื่องซักผ้าให้มั้ย” ผมเข้าไปเกาะแขนคนแก่กว่า “คุณยายแก่แล้ว ซักผ้าแต่ละที มันจะลำบากเอาน้า ~”

“เก็บเงินของพ่อแกไว้เถอะ”

“เงินของผมครับ” พอผมพูดออกไป คุณยายถึงกับนิ่ง “จริงๆมันก็อาจจะเคยเป็นของป๊า แต่ป๊าให้ผมมันก็กลายเป็นเงินของผมแล้ว มันมากพอที่จะซื้อเครื่องซักผ้าได้นะ”

(theneoclassic, 2562 : 179)

“ผมซื้อมาให้ครับ” น้าเหมหรือพี่เติร์ดของผมเท้าเอวทันที แถมยังทำสีหน้าแบบคนเหลืออดโคตรๆ

“ฟีฟ่า ฉันเพิ่งพูดไปหยกๆ เข้าหูบ้างมั้ยวะเนี่ย”

“โหยยย ก็ซื้อมาแล้วนี่นา” ผมเขย่าถุงในมือ “รับไปเถอะครับ เห็นแล้วนึกถึงน้าเลยซื้อมาให้ ราคาไม่กี่ร้อยบาทเอง”

“อย่ามาโกหก ฉันรู้จักยี่ห้อนี้ดี อย่างน้อยก็ต้องเป็นพัน”

(theneoclassic, 2562 : 122)

จากตัวอย่างข้างต้นนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงฐานะทางการเงินที่ดีของฟีฟ่าโดยผ่านการใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงการมีนิสัยที่ดี คือ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของเขาอีกด้วย เห็นได้จากการที่เขาซื้อเครื่องสำอางที่มีราคาแพงให้แพดเม่ เพื่อนสาวที่คอยช่วยเหลือเขาในระหว่างที่เขาไปใช้ชีวิตอยู่กับคุณยายที่ต่างจังหวัด หรือความต้องการที่จะซื้อเครื่องซักผ้าที่ราคาค่อนข้างสูงให้คุณยายของเขา เพราะต้องการให้คุณยายได้รับความสะดวกสบาย และการที่เขาซื้อเสื้อผ้าแบรนด์เนมราคาแพงให้กับหัวหน้าเหม เพราะความรู้สึกดีของเขากับหัวหน้าเหม อีกทั้งยังต้องการตอบแทนที่หัวหน้าเหมดูแลฟีฟ่าอีกด้วย แสดงให้เห็นถึงการมีนิสัยที่ดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนรอบข้างของฟีฟ่า

การที่พ่อแม่ของเขาตอบสนองความต้องการในทุกๆ ด้านของเขาได้เป็นอย่างดี การมีแม่บ้านคอยอำนวยความสะดวกให้แก่เขา การเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ และลักษณะนิสัยการใช้จ่ายเงินของเขาแสดงให้เห็นถึงการมีฐานะทางสังคมที่ดีของครอบครัวฟีฟ่า อย่างไรก็ตามแม้ว่าฟีฟ่าจะถูกพ่อแม่เลี้ยงดูมาอย่างเอาอกเอาใจ แต่เขาก็เป็นเด็กชายที่มีลักษณะนิสัยดีมองโลกในแง่ดีเป็นพลังบวกให้กับคนรอบข้างอยู่เสมอ ขี้เล่น สดใส ร่าเริง เหมาะสมกับช่วงวัยของเขาที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ยังไม่ผ่านการใช้ชีวิต จึงไม่มีประสบการณ์ในชีวิตมากเท่าไรนัก ดังนั้นจึงพบน้ำเสียงที่แสดงให้เห็นถึงความสดใสร่าเริงมากที่สุดในการประกอบสร้างภาพลักษณ์ ให้แก่ตัวละครฟีฟ่า

ถึงแม้ในบางครั้งเขาจะพบเจอกับสถานการณ์ตึงเครียด แต่ด้วยลักษณะนิสัยของเขา เขาก็สามารถคลี่คลายจากสถานการณ์ให้เป็นไปในทิศทางที่ดีได้ ตัวอย่างเช่น

คุณยายไม่ตอบ แต่หันไปหาลูกสาวตัวเองแทน “แกเลี้ยงมันยังไงถึงไม่รู้จักใบกะเพรา”
“เอ่อ คือว่า...” แย่ละ ดูท่าม้ากำลังจะซวยเพราะผม ผมต้องปกป้องให้เร็วที่สุด
ผมทำเป็นหัวเราะคิกคัก “เปล่าครับๆ ผมรู้จักใบกะเพรา แต่ผมสับสนระหว่างมันกับใบโหระพา”
ใช่มั้ย เคยได้ยินจากคนอื่นมาว่ามันคล้ายๆ กัน ไม่รู้ละ แถๆไปก่อน ผมกลัววว

(theneoclassic, 2562 : 28)

ความสัมพันธ์ระหว่างยายกับแม่ของฟีฟ่าไม่สู้ดีนักมักจะมีเรื่องให้บาดหมางกันอยู่เสมอ ตั้งแต่เรื่องเล็กไปจนถึงเรื่องใหญ่ จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าฟีฟ่าพยายามที่จะช่วยแก้สถานการณ์ตึงเครียดระหว่างยายกับแม่ของเขา โดยนำเอาความสดใส ร่าเริง และมองโลกในแง่บวกมาใช้ในการ คลี่คลายสถานการณ์ดังกล่าวให้เป็นไปในทิศทางที่ดี แสดงให้เห็นถึงการเป็นเด็กที่มีนิสัยดี มองโลกในแง่บวก แม้จะถูกเลี้ยงดูมาอย่างเอาอกเอาใจก็ตาม

2) การสร้างภาพลักษณ์เกย์รุ่นเก่า (Traditional Gay)

นอกจากจะพบการเล่าเรื่องผ่านมุมมองของฟีฟ่าแล้ว ยังพบการเล่าเรื่องผ่านมุมมองของหัวหน้าเหมหรือพี่เติร์ด ซึ่งเป็นพระเอกของเรื่องอีกด้วย โดยผู้แต่งได้สร้างให้พี่เติร์ดเป็นตัวละครเกย์ที่เคยคบหากับผู้หญิงมาก่อน มีรูปลักษณ์ภายนอกหรือลักษณะทางกายภาพที่แสดงออกถึงความเป็นชายในอุดมคติ กล่าวคือ มีรูปร่างสูงใหญ่ได้สัดส่วน กำยำล่ำสัน หน้าอกกว้าง แผ่นหลังหนา มีกล้ามเป็นมัด ไว้หนวดไว้เคราดูน่า เกรงขาม ดังความว่า

ชายคนหนึ่งกอดอกและกำลังหันหลังให้ผม ปีกหลังของเขาช่างกว้างชนิดที่ถ้าผมถอยออกมาอีกนิดมันต้องบังหน้าจอมิดแหงเลย เขาสวมเสื้อแขนยาวผ้ายืดคล้ายๆ ชุดออกกำลังกายแบบที่เฮียโฟมชอบใส่ แถมเข้ารูปซะจนขับมัดกล้ามแขนให้ดูโดดเด่น ไม่รู้ทำไมเห็นแล้วผมกลับนึกถึงครูสอนเลขที่โรงเรียนซะงั้น ก็ร่างกายของเขารูปร่างอย่างกับสี่เหลี่ยมคางหมูเลยครับ ป้านบน แคบล่าง แถมพื้นที่กว้างๆ ของเสื้อตรง กลางหลังนั้นกรีนคำว่า ‘FBI’ เสื้อตัวเบ้อเร่อ โหหห เท่ชะมัดยาดเลย

(theneoclassic, 2562 : 40)

... คิ้วเข้มๆ นั้นเลิกสูง ดวงตาที่หวานกว่าที่คิดกำลังไล่สำรวจตัวผมตั้งแต่บนลงล่างแบบไร้มารยาทและอยู่ๆ เขาก็เผยอริมฝีปากสีธรรมชาติจนกรามปรากฏขึ้นให้เห็นเด่นชัด พานให้ผมมองหนวดเคราอ่อนๆ ที่ดูเหมือนว่าจะเพิ่งขึ้นหลังจากการโกนคราวก่อน สิ่งที่ผมอิจฉาคือเขาหน้าใสมาก ไม่ได้หมายถึงขาวจั๊วะ หน้าวอกนะครับ แต่ใสในที่นี้หมายถึงเนียนเรียบกริบ ไร้สิว ผดผื่น อย่างไม่น่าเชื่อทั้งๆที่อยู่กลางป่ากลางดง ผมเผ้าสั้นๆ บนหัวถูกเสยไว้เป็นทรงเรียบร้อยสะอาดสะอ้าน แถมจมูกก็โด่งโด่งซะนึกว่าเป็นฉลามปากขวด จริงๆ ผมไม่เคยชมใครว่าหล่อนอกจากป๊าหรอกนะครับ แต่กับน้าคนนี้

เออ หล่อ!!! แถมหล่อเกินเรื่องเลยด้วย ทำไมมาอยู่ในป่าในดงแบบนี้ว้าาา

เอ... แต่เขายังดูไม่แก่เลยนะ น่าจะอายุสักสามสิบต้นๆ คนเป็นหัวหน้าต้องฟีลลุงๆ กว่านี้หน่อยไม่ใช่หรือไง ภาพในหัวตอนแรกคือผู้พัน KFC เลยฮะ

(theneoclassic, 2562 : 45)

นอกจากรูปลักษณ์ภายนอกที่แสดงถึงความเป็นชายในอุดมคติแล้ว ผู้แต่งยังประกอบสร้างภาพลักษณ์ตัวละครพี่เติร์ดให้เป็นผู้ชายวัย 30 ที่มีความเป็นผู้นำ เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว กล้าหาญ มีความน่าเชื่อถือ ประกอบอาชีพเป็นหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ ที่มีใจรักต่ออาชีพของตนและทุ่มเทแรงกายแรงใจให้กับการปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างมาก เห็นได้หลายตอนด้วยกัน เช่น ในตอนที่เขาดำน้ำลงไปช่วยชีวิตกวางที่เขาติดกิ่งไม้ขณะลงไปเล่นน้ำในเขื่อน และตอนที่เขายิงปืนต่อสู้กับผู้ร้ายขณะออกลาดตระเวนจนได้รับบาดเจ็บสาหัสดังความว่า

ตู้ม!

พะ...พี่เติร์ดกระโดดลงไปในน้ำ เดี๋ยวนะ เขาไม่ได้ใส่เสื้อชูชีพไม่ใช่หรือไง!!!

...เจ้าหน้าที่กรมอุทยานมุดลงไปใต้น้ำ ในขณะที่นายทหารก็พยายามประคองกวางที่กำลังตื่นตระหนกให้จมูกของมันยกขึ้นรับอากาศ ผมเห็นว่าต้นไม้ที่จมอยู่ใต้น้ำขยับอยู่สองสามทีก่อนที่เจ้ากวางจะหลุดออกมา...

(theneoclassic, 2562 : 143)

เจ็บฉิบหาย...

ความทรงจำครั้งสุดท้ายที่จำได้ก็คือถูกกระสุนพวกมันยิงเข้าให้ที่ซี่โครงหนึ่งนัด ผมยิงสวนกลับไปโดนมันสองตัวทั้งๆ ที่ใช้มือข้างเดียว ก่อนตัวเองจะถูกซ้ำอีกหนึ่งนัดที่ไหล่เล่นเอาหน้าคว่ำ ตอนจะสลบไปเห็นไอ้โปรดวิ่งหน้าตาตื่นเข้ามาลากแขนผมออกไปจากจุดที่ล้มโดยไม่กลัวตาย...

(theneoclassic, 2562 : 312)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้พบการใช้น้ำเสียงเข้ม ดุดัน น่าเกรงขาม สุขุม จริงจัง และมุ่งมั่นตั้งใจจากตัวละครพี่เติร์ดซึ่งมีความสอดคล้องกับภาพลักษณ์และรูปลักษณ์ภายนอกที่จะต้องแสดงออกถึงความเป็นชาย ตัวอย่างเช่น

“ไอ้ผู้กองรีบๆรับข้าวและกลับมาประชุมต่อมันยากตรงไหน ใจคอมันจะอัธยาศัยดีกับทุกคนเลย หรือไงวะ” สะ...แสียงนั้นแทบทำให้ผมลืมหายใจ อะไรมันจะน่าเกรงขามขนาดบ้านนน

(theneoclassic, 2562 : 40)

“อย่ามาใช้น้ำเสียงสั่งลูกน้องกับผมนะ”

พี่เติร์ดยักไหล่ “เป็นเด็กอยู่ในโอวาทผู้ใหญ่ก็ไม่เสียหายอะไรนี่”

(theneoclassic, 2562 : 333)

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าปัจจัยทางด้านอายุและอาชีพของพี่เติร์ดที่จะต้องมีความเป็นผู้นำ เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว กล้าหาญ มีความน่าเชื่อถือ เป็นที่น่าเคารพยำเกรงในสายตาของคนรอบข้าง เป็นที่พึ่งพาให้แก่ลูกน้องและคน

รอบข้าง จึงทำให้ผู้แต่งเลือกใช้น้ำเสียงเข้ม ดุดัน น่าเกรงขาม สุขุม จริงจัง มุ่งมั่น ในการประกอบสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครพี่เติร์ด เพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทการเป็นพระเอกที่จำเป็นจะต้องแสดงออกถึงความเป็นชายมากกว่านายเอก

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าพี่เติร์ดจะถูกสร้างภาพลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นชายทั้งรูปลักษณ์ภายนอกและลักษณะนิสัย กล่าวคือ มีความเข้มแข็งทั้งด้านร่างกายและจิตใจ จึงพบน้ำเสียงส่วนใหญ่ที่ใช้ในการประกอบสร้างตัวละครพี่เติร์ดเป็นน้ำเสียงเข้ม สุขุม จริงจัง มุ่งมั่น แต่ภายหลังจากที่เขาเกิดความรู้สึกที่ดีต่อฟีฟ่า เขาได้เปลี่ยนมาเป็นผู้ชายที่มีความอ่อนโยนมากขึ้น สังเกตได้จากน้ำเสียงของเขาที่เลือกใช้กับฟีฟ่าซึ่งเป็นน้ำเสียงนุ่มนวล อบอุ่น พึ่งพา และน้ำเสียงที่แสดงถึงความห่วงใย ตัวอย่างเช่น

เขาเอื้อมมือมาขยี้หัวผมอีกรอบ “อิ่มแล้วใช่มั้ย จะได้กลับบ้าน”

“อื้อ อิ่มแล้วฮะ” อิ่มทั้งอาหาร แล้วก็อิ่มกับความรู้สึกด้วยฮะไม่รู้เหมือนกันว่าทำไมได้คุยกับน้าเขา แล้วผมรู้สึก...อบอุ่น ปลอดภัย และมีความสุขยังไงๆ ก็ไม่รู้

(theneoclassic, 2562 : 103)

นอกจากนี้ยังพบว่าน้ำเสียงของตัวละครในนวนิยายเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบท โดยน้ำเสียงที่ปรากฏจะมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น ในตอนที่ฟีฟ่าเสียใจเรื่องที่คุณยายของเขาป่วยเป็นโรคมะเร็ง น้ำเสียงที่ถูกถ่ายทอดออกมาเป็นน้ำเสียงที่แสดงออก ให้เห็นถึงความเศร้าสลดของตัวละคร ดังความว่า

“ตอนแรกผมคิดนะว่ายายเอาผมมาที่นี่เพื่อแกล้ง แต่พออยู่ๆ ไปผมก็เลิกคิด” น้องทำท่าจะสะอึกสะอื้นอีกครั้ง ‘แต่ตอนนี้ผมคิดว่าคงโดนแกล้งจริงๆแล้วละ ฮึกกก”

(theneoclassic, 2562 : 352)

อีกทั้งยังพบว่าในนวนิยายมีการใช้ภาษาปาก ภาษาสแลง ตลอดจนคำหยาบอีกด้วย ซึ่งการใช้ภาษาในลักษณะที่มีความสอดคล้องกับน้ำเสียงของตัวละคร เป็นการสร้างความหนักแน่นให้กับกลวิธีการสร้างตัวละครผ่านน้ำเสียงของผู้แต่ง และช่วยเพิ่มอรรถรสทางภาษาอีกด้วย ช่วยให้ผู้อ่านนวนิยายรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลินในการติดตามเนื้อเรื่อง ไม่เคร่งเครียดจนเกินไป ช่วยจรรโลงใจผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านรู้สึกผ่อนคลาย ตลอดจนมีความสมจริงตามยุคสมัยที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง อีกทั้งยังสามารถสะท้อนบุคลิกของตัวละครอีกด้วย(สถาพรบุ๊คส์, 2562 : 7) ตัวอย่างเช่น

หน้าผมซีดเป็นซุปเปอร์ตีนไก่ในขณะที่ค่อยๆ วางเมนูลง... นี่กูเพิ่งอ่านอะไรไปวะเนี่ย ฮีออออ แต่ละเมนูเปิบพิสดารคงต้องยกนิ้ว เชื่อเต็มร้อยแล้วครับว่าคุณยายขายอาหารป่าจริงๆ ไม่ใช่ป่า ธรรมดาด้วย ป่าหิมพานต์เลยละ! ฮีออออ เรียกว่าขนมาทั้งทุกสิงสาราสัตว์ หลากหลายเหลือเกิน ตาลาย คล้ายจะเป็นลมไปหมดแล้วโว้ยยย แต่ที่ช็อกที่สุดคงจะเป็นน้องกระต่าย มันกระโดดแทะแครอท ของมันอยู่ดีๆ จะไปกินมันทำ

ม้ายยย แถมมีการแปะท้ายตั้งสามดาวบ่งบอกว่าเป็นเมนูยอดฮิตด้วยนะ กล้ากินน้องกันลงเหรอถามจริงๆ โอยยย เห็นแล้วหน้ามืดชิบเป๋งเลย คุณสตาร์กครับผมไม่ค่อยจะสบายยย

(theneoclassic, 2562 : 53)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างภาพลักษณ์เกย์แบบใหม่ผ่านน้ำเสียงผู้เล่าในวรรณกรรมเรื่อง ฤดูหลงป่า ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการใช้น้ำเสียงของผู้เล่า (Narrative Voice) ตามแนวคิดของ Sillar สามารถสรุปผลได้ดังนี้ ผลการศึกษาพบว่าน้ำเสียงที่พบมากที่สุดในนวนิยายเป็นน้ำเสียงสดใส ร่าเริง น้ำเสียงแห่งความสุข สมหวัง ในการประกอบสร้างตัวละครนายเอก และพบการใช้น้ำเสียงเข้ม สุขุม จริงจัง มุ่งมั่น ในการประกอบสร้างตัวละครพระเอก ทำให้เกิดเป็นภาพลักษณ์ของเกย์ 2 รูปแบบ คือ 1) การสร้างภาพลักษณ์ของเกย์รุ่นใหม่ (New Generation Gay) ที่มีรูปลักษณ์ที่ดี มีฐานะทางสังคมที่ดี และนิสัยดี 2) การสร้างภาพลักษณ์เกย์รุ่นเก่า (Traditional Gay) ที่มีรูปลักษณ์ภายนอกหรือลักษณะทางกายภาพที่แสดงออกถึงความเป็นชายในอุดมคติ คือ มีรูปร่างสูงใหญ่ได้สัดส่วน กำยำล่ำสัน หน้าอกกว้าง แผ่นหลังหนา มีกล้ามเป็นมัด ไว้หนวดไว้เคราดูน่าเกรงขาม มีความเป็นผู้นำ เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว กล้าหาญ มีความน่าเชื่อถือ

จากการวิเคราะห์กลวิธีการใช้น้ำเสียงในการประกอบสร้างตัวละครเกย์ จะเห็นได้ว่าเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของเกย์แบบใหม่ เป็นภาพของตัวละครเกย์ที่มีความสุข สมหวัง เป็นที่ยอมรับของครอบครัวและคนรอบข้าง กล่าวคือ ตัวละครเอกทั้งสอง ครอบครัว รวมไปถึงคนรอบข้าง ไม่เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวละครเอกทั้งสองในฐานะคู่รัก ต่างก็ยอมรับในรสนิยมหรือความชื่นชอบทางเพศของทั้งคู่ อีกทั้งตัวละครเอกทั้งสองเองก็เช่นเดียวกันที่ไม่เกิดความสับสน หรือสงสัยในความรู้สึกของตนที่มีต่ออีกบุคคลหนึ่งถึงแม้จะเป็นเพศเดียวกันก็ตาม เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในฐานะมนุษย์เหมือนกัน ไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของเพศสถานะ ซึ่งแตกต่างกับนวนิยายเกย์ในอดีตที่มักจะนำเสนอประเด็นรักร่วมเพศหรือตัวละครเกย์ว่าเป็นปัญหาสังคมที่คนในสังคมควรจะให้ความเข้าใจ ดังนั้นจึงปรากฏให้เห็นถึงการประกอบสร้างตัวละครเกย์แบบใหม่ โดยใช้น้ำเสียงแห่งความสุข สดใส ที่พบมากที่สุดในนวนิยายเรื่อง ฤดูหลงป่า

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าถึงแม้จะมีการสร้างตัวละครเกย์ใน 2 ลักษณะ คือ การสร้างภาพลักษณ์เกย์รุ่นใหม่ (New Generation Gay) และภาพลักษณ์เกย์แบบดั้งเดิม (Traditional Gay) แต่ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าผู้แต่งได้ประกอบสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตัวละครเกย์ทั้งสอง กล่าวคือ ผู้แต่งยังคงภาพลักษณ์ตัวละครเกย์แบบดั้งเดิมเอาไว้ คือ เป็นตัวละครเพศชายที่มีรูปลักษณ์หรือลักษณะทางกายภาพ รวมถึงบุคลิกภาพ ตลอดจนลักษณะนิสัยที่แสดงออกถึงความเป็นชาย แต่มีรสนิยมทางเพศหรือหรือความชื่นชอบในเพศชายเหมือนกัน อีกทั้งผู้แต่งยังได้สร้างภาพลักษณ์เกย์รุ่นใหม่ โดยการสอดแทรกความเป็นหญิงไว้ในตัวละครนายเอก สร้างให้มี

ฐานะทางสังคมที่ดี มีรูปลักษณ์ภายนอกที่ดี ตามขนบการสร้างตัวละครนายเอกในนวนิยายวาย สอดคล้องกับการศึกษาการประกอบสร้างตัวตนเกย์ในภาพยนตร์ไทยของปุรินทร์ นาคสิงห์ (2556 : 41) ที่ได้กล่าวไว้ว่าช่วงหลังปี พ.ศ. 2540 ความเข้าใจที่สังคมมีต่อเกย์เกิดการเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อแนวโน้มในการสร้างให้ตัวละครเกย์มีความปกติ มีความเป็นชาย และให้คุณค่ากับความเป็นชายมากขึ้น ตัวละครเกย์ส่วนใหญ่ถูกสร้างให้มีความเป็นชายอย่างชัดเจนสัมพันธ์กับรูปลักษณ์หรือลักษณะทางกายภาพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกฤตพล สีภัทรกุล (2563, บทคัดย่อ) ที่ได้ผลการศึกษาว่า ตัวละครในซีรีส์วายถูกประกอบสร้างใหม่ให้มีฐานะปานกลางจนถึงดี หน้าตาและรูปร่างดี มีการให้คุณค่ากับความเป็นชายด้วยการสร้างให้ตัวละครมีความเป็นชายสูงทั้งรูปร่างหน้าตา ลักษณะนิสัย ในขณะที่นายเอกที่ทำหน้าที่เป็นนางเอกของเรื่อง จะเป็นผู้ชายที่มีความเป็นหญิงสูงกว่า เช่น รูปร่างที่ตัวเล็กกว่า ผิวขาวกว่า หรือมีนิสัยที่มีความเป็นหญิงสูงกว่าพระเอก อันเนื่องมาจากการนำเอาความสัมพันธ์ชายหญิงมาครอบทับ ซึ่งการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับเกย์มีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเกิดทัศนคติที่ดีต่อเกย์ไปด้วย

สำหรับการศึกษากลวิธีการใช้น้ำเสียงผู้เล่าสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองหรือทัศนคติของผู้แต่งที่มีต่อเกย์ผ่านการสร้างตัวละครเกย์ในงานเขียนของเขา แสดงให้เห็นว่าผู้แต่งมีทัศนคติที่ดีต่อเกย์ สังเกตได้จากการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ทั้งการมีรูปลักษณ์ที่ดี ฐานะทางสังคมที่ดี และนิสัยดี นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าผู้แต่งต้องการสร้างทัศนคติที่ดีต่อเกย์ให้กับผู้อ่านผ่านงานเขียนของเขา เห็นได้จากการกำหนดให้ตัวละครทุกตัวละครในนวนิยายที่ถึงแม้จะมีความแตกต่างกันทั้งด้านเพศ อายุ อาชีพ ฯลฯ แต่ต่างก็เข้าใจและยอมรับในความรักระหว่างเพศเดียวกัน ไม่ได้นำเรื่องความรสนิยมหรือความชื่นชอบทางเพศมาแบ่งแยกความเป็นมนุษย์ เป็นนวนิยายที่ดำเนินเนื้อเรื่องไปด้วยความสุข สมหวัง ซึ่งการสร้างภาพลักษณ์ของเกย์ที่ดีของผู้แต่งนั้นมีส่วนช่วยให้คนในสังคมค่อยๆ ซึมซับและเปิดใจยอมรับในความหลากหลายทางเพศในสังคมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้วิจัยควรศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องเล่า (Narrative) ในหัวข้ออื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นแก่นเรื่อง (theme) โครงสร้างของเรื่อง (structure) ตัวละคร (character) จุดพลิกผันของเรื่อง (peripeteia) หรือรูปแบบ (style) ในนวนิยายเรื่องฤดูหลงป่าเพิ่มเติม เพื่อให้ได้แง่มุมที่หลากหลายและชัดเจนมากขึ้น

2. ผู้วิจัยควรศึกษานวนิยายวายเรื่องอื่นๆ ที่เขียนขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับนวนิยายเรื่องฤดูหลงป่า โดยศึกษาวิเคราะห์น้ำเสียงผู้แต่ง (Narrative Voice) เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติของผู้แต่งที่มีต่อตัวละครเกย์ในแต่ละยุคสมัย

เอกสารอ้างอิง

กฤตพล สุธีภัทรกุล. (2563). *การประกอบสร้างตัวละครชายรักชายในซีรีส์วาย.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์และนวัตกรรม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ชลิตา สุนันทาภรณ์. (2561). *รักที่จะรักหลากหลาย: นักเขียนรางวัลซีไรต์กับนิยาย Y ของเธอ*. สืบค้นจาก https://thepotential.org/voice-of-new-gen/jidanun-leungpiansamut-interview/

ธัญญา สังขพันธานนท์. (2539). *วรรณกรรมวิจารณ์.* มหาสารคาม : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปุรินทร์ นาคสิงห์. (2556). การประกอบสร้างตัวตนเกย์ในภาพยนตร์ไทย. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 39 (2), 35-53.*

มารศรี สอทิพย์. (2551). *เรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช : กลวิธีการเล่าเรื่องกับการสร้างภาพลักษณ์.* วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุริยา คำกุนะ. (2559). คำพิพากษา : กลวิธีการนำเสนอความขัดแย้ง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.),* 22 (3), 70-80.

Munslow, A. (2007). *Narrative and History*. Macmillan Education UK, 2007.

Sillar, M. O. (1991). *Message meaning and culture : Approaches to communication criticism*. New York : Harper Collins Publisher.

Theneoclassic. (2562). *ฤดูหลงป่า.* กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์.

การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

The Brand and Package Designing for Product Promotion of Khao Kaeo Sri Somboon Sub-district Cluster for Sewing and Craft Community Enterprise in Thung Saliam District of Sukhothai Province

นิอร ดาวเจริญพร และ รุ่งฤทัย รำพึงจิต
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Nion Dowcharoenporn and Rungrutai Rumpungjit
Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Rungrutai.r@rmutp.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและความต้องการตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ต.เขาแก้วศรีสมบูรณ์ อ.ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย 2) พัฒนาออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ต.เขาแก้วศรีสมบูรณ์ อ.ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย 3) ศึกษาความพึงพอใจที่ผู้บริโภคมีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับชุมซึ่งวิธีดำเนินการเริ่มด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาถึงปัญหาและความต้องการ สังเคราะห์แนวคิดในการพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ และใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณในการสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ใช้การสุ่มแบบบังเอิญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา ปัญหาและความต้องการตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ พบว่า ลักษณะตราสินค้าขาดความโดดเด่น สี อักษรที่ใช้ขาดความทันสมัย ความชัดเจนที่จะสื่อถึงอัตลักษณของชุมชนและจดจำได้ยาก บรรจุภัณฑ์ไม่ดึงดูดความน่าสนใจ ไม่ทันสมัยและไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวผลิตภัณฑ์ได้ มีความต้องการในการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ให้ข้อมูลที่สามารถบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชุมชน มีความร่วมสมัยและความคิดสร้างสรรค์ สร้างการจดจำและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าได้ ผลการพัฒนาออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ พบว่า จากการศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนทุ่งเสลี่ยมและจังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย สัญลักษณ์ของชุมชน

* วันที่รับบทความ : 15 กุมภาพันธ์ 2566; วันแก้ไขบทความ 23 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 24 มีนาคม 2566
Received: February 15, 2023; Revised: March 23, 2023; Accepted: March 24, 2023

ลวดลายผ้าทอ และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการออกแบบลวดลายกราฟิกบนตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ให้มีความร่วมสมัย รูปแบบเรียบง่ายสร้างการจดจำ ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายมีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ พบว่าความพึงพอใจที่มีต่อตราสินค้า อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และความพึงพอใจที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17

คำสำคัญ: ตราสินค้า; บรรจุภัณฑ์; ผลิตภัณฑ์ชุมชน; วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์

Abstracts

The objectives of this research were to 1) investigate problems and needs for brand and package designing, 2) develop brand and package designing, and 3) explore the consumers' satisfaction with the brand and its packaging for Product Promotion of Khao Kaeo Sri Somboon Sub-district Cluster for Sewing and Craft Community Enterprise in Thung Saliam District of Sukhothai Province.

It conducts participatory research with the community, where the method begins with qualitative research. By studying the problems and needs. Synthesize brand and packaging development concepts and use quantitative research methods to survey satisfaction with brands and packaging. The study involved a sample of 100 people. Analyze data using statistics, percentages, averages, and standard deviations. The Results Problems and demand for branding and packaging for community enterprise products, sewing groups and artificial arts. The brand lacks prominence, the color, the letters used, the lack of modernity, the clarity that conveys the identity of the community and is difficult to remember. Packaging does not attract attractiveness. It is not up-to-date and cannot add value to the product itself. There is a need to develop packaging formats that provide information that can indicate the identity of the community. Contemporary and creative Create recognition and add value to products. Development of brand design and packaging for community enterprise products, sewing and artificial arts It was found that from the study of the identity of Thung Saleem and Sukhothai communities, it consists of community symbols, Woven patterns and historical landmarks We used the data obtained to design graphic patterns on the brand and packaging to be contemporary. Simple patterns create recognition. The results of the study showed the satisfaction of the target group with the brand and packaging for community enterprise products, sewing and artificial arts groups. It was found that satisfaction with the brand was at the highest level. The average is 4.39 and satisfaction with the packaging is very high. The average is 4.17

Keywords: Brand Designing; Community Products; Community Enterprises; Sewing and Art Groups

บทนำ

ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนเป็นกลไกหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน โดยนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรมาผลิตสินค้าหรือบริการ ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชนยังผลให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ วิสาหกิจชุมชนจึงมีบทบาทต่อการสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนและส่งผลกระทบเชื่อมโยงต่อการสนับสนุนเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งรัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญและได้ให้การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ 2548 การนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น พัฒนามาตรฐานสินค้า การสร้างตราสินค้า การจัดการเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพของกลุ่มต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความหลากหลายของชุมชน โดยรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทั่วประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์จึงมีความจำเป็น (จิราพร มหาอินทร์ และคณะ, 2554 : 1-2)

จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลของคณะผู้วิจัย พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์จากผ้า เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอทุ่งเสลี่ยมที่มีศักยภาพของกลุ่มสมาชิกคนพิการเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของคนพิการ โดย นางพรรษร มาดี เป็นหัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2553 ด้วยจำนวนสมาชิก 15 คน และได้เพิ่มจำนวนสมาชิกเป็น 30 คน ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนเงินทุนและการอบรมความรู้ในด้านการตัดเย็บ จากกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มสืบเนื่องจากสมาชิกคนพิการมีฐานะยากจน ตกงานเนื่องจากนายจ้างส่วนใหญ่มักคิดว่าคนพิการไม่สามารถทำงานได้ ทำให้ขาดรายได้ คุณภาพชีวิตและครอบครัวตกต่ำ การจัดตั้งกลุ่มการทำงานจึงเป็นการเปิดโอกาสให้คนพิการในพื้นที่ได้แสดงออกถึงทักษะ ความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยการสร้างความมั่นคงทางรายได้ ใช้ความสามารถและพึ่งพาตนเองแบ่งเบาภาระของครอบครัวและสังคมเป็นสิ่งที่คนพิการต้องการเป็นอันดับแรก สินค้าที่ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือ ผ้าฝ้ายและผ้าทอพื้นเมืองที่กลุ่มสมาชิกคนพิการได้ผลิตและจำหน่ายทางหน้าร้าน สั่งสินค้าทางเว็บไซต์ โดยใช้ชื่อเพจ facebook ว่า “พรรษร ผลิตภัณฑ์ งานฝีมือจากคนพิการ” สินค้าที่ผลิตและจำหน่าย อาทิเช่น พวงกุญแจจากผ้า กระเป๋า ดอกไม้ประดิษฐ์ ของที่ระลึกและของชำร่วย ตุ๊กตา ของตกแต่งบ้าน เป็นต้น ซึ่งกลุ่มได้รับการขึ้นทะเบียน OTOP ประเภทงานกระเป๋าและงานประดิษฐ์จากผ้า จังหวัดสุโขทัย ระดับ 4 ดาว เมื่อปี พ.ศ. 2559 และได้รับใบรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เลขที่ใบรับรอง 23-5/417 ชื่อผลิตภัณฑ์ (มผช.) กระเป๋าผ้า 417/2558 เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2560 โดยสำนักงานอุตสาหกรรม จังหวัดสุโขทัย พรรษร (2563 : 63) ได้กล่าวว่า สมาชิกของกลุ่มเป็นชาวบ้านที่ไม่มีความรู้ในการออกแบบตราสินค้าและการใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ ทำให้รูปแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เป็นแบบเรียบง่ายไม่สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและจังหวัดสุโขทัยที่โดดเด่น ขาดความทันสมัย การจดจำของผู้บริโภคน้อย ส่งผล

ต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค จึงทำให้ยอดการขายผลิตภัณฑ์ของชุมชนลดลง สอดคล้องกับ ศศิรดา พันธ์วิเศษศักดิ์ และคณะ (2562 : 105) ได้กล่าวว่า ตราสินค้า ใช้ในการสื่อความหมายอาจจะมีลักษณะเป็นตัวอักษรรูปภาพ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องสร้างตราสัญลักษณ์ของตนเองขึ้นมา เพื่อให้ลูกค้าได้จดจำสินค้าที่มีคุณภาพ เพื่อทำให้สินค้ามีความโดดเด่นและต่างไปจากคู่แข่ง เป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้บริโภคจะได้รับเมื่อได้ซื้อสินค้าหรือบริการทั้งในด้านที่จับต้องได้ อันได้แก่ คุณลักษณะและคุณสมบัติของตราสินค้าต่าง ๆ รูปลักษณ์ทางกายภาพของสินค้า บรรจุภัณฑ์และเครื่องหมายสื่อสารต่าง ๆ และรวมถึงสิ่งที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงสินค้ากับผู้บริโภค สามารถสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม พร้อมทั้งทำการยกระดับให้กับตัวสินค้าไปในตัวด้วย สอดคล้องกับ อรช กระแสอินทร์ และคณะ (2564 : 39) ได้กล่าวว่า การออกแบบบรรจุภัณฑ์เป็นเครื่องมือสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ เพิ่มโอกาสทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ชุมชนและส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงควรมีการผสมผสานองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมเข้ากับเทคโนโลยีบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวพิจารณาเลือกซื้อกลับไปเป็นของฝากและสื่อถึงสถานที่ที่ไปท่องเที่ยวซึ่งจะช่วยสร้างความทรงจำที่ดีต่อไป

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของการยกระดับวิสาหกิจชุมชนและส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ของชุมชน จำนวน 5 ประเภท ประกอบด้วย ดอกไม้ประดิษฐ์ เครื่องประกอบการแต่งกายสตรี ของที่ระลึก เครื่องประดับ และเครื่องใช้ในบ้าน โดยมุ่งหวังให้ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนเกิดมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค นักท่องเที่ยว ยกระดับสินค้าและเพิ่มมูลค่าที่สูงขึ้น เกิดการสร้างกระแสนิยมการใช้สินค้าไทย ถือเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาซึ่งรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชน สร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อพัฒนาออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายมีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ การศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) แนวคิดทฤษฎี การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ศึกษาปัญหาและความต้องการตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของชุมชน ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ มาเป็นกรอบแนวคิดในการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย และผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินความพึงพอใจกับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกจากชุมชน ได้แก่ ประธาน รองประธาน และกรรมการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purpose Sampling Group) จำนวน 5 คน

1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ โดยเลือกเฉพาะเจาะจง เพื่อประเมินด้านรูปแบบของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้ ด้านความงาม และด้านการสื่อความหมาย จำนวน 5 คน

1.3 กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้บริโภคสินค้าของชุมชน และนักท่องเที่ยว จำนวน 100 คน เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้จำนวนตามต้องการ โดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) เพื่อสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ การศึกษาข้อมูลเพื่อออกแบบตราสินค้าเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและสร้างอัตลักษณ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์รูปแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และทำการจดบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์ โดยศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย แนวคิดทฤษฎี เว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ประธาน รองประธาน และกรรมการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลปัญหาและความต้องการตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ของชุมชน

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบที่มีต่อรูปแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ โดยใช้แบบร่างความคิด (Sketch

Design) ตราสินค้า จำนวน 10 รูปแบบ และแบบร่างความคิด (Sketch Design) บรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 รูปแบบ

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

3.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและสรุปผลตามวัตถุประสงค์

3.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา และปรับแก้ไขแบบร่างความคิด (Sketch Design)

3.3 ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อตราสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

4.1 ลงพื้นที่สำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและสัมภาษณ์ด้วยตนเองแบบเป็นทางการ โดยการสัมภาษณ์แบบนัด หมายเวลา สถานที่ไว้ ใช้แบบสัมภาษณ์และจดบันทึกพร้อมเก็บภาพถ่ายจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์ ตราสัญลักษณ์ ตัวอักษร บรรจุภัณฑ์ดั้งเดิม รวมถึงสถานที่ต่างๆ ที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดสุโขทัย นอกจากนั้นยังรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทฤษฎี เว็บไซต์ต่าง ๆ ดังแผนภาพที่ 1

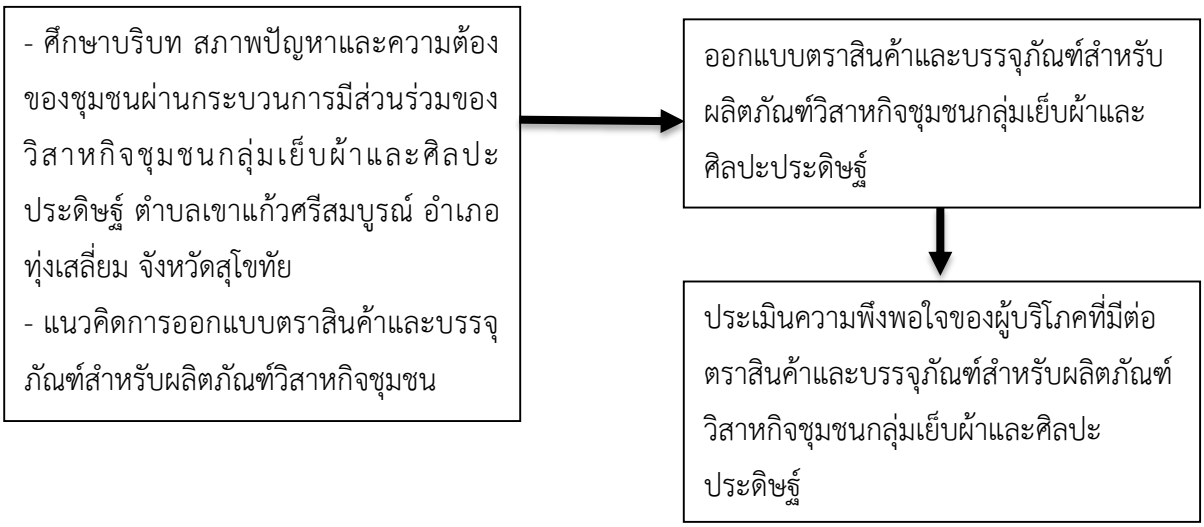

แผนภาพที่ 1 การลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

4.2 เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบที่มีต่อรูปแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ต่อการออกแบบ

4.3 เก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย เพื่อนำไปปรับใช้จริงต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ต.เขาแก้วศรีสมบูรณ์ อ.ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ปัญหาและความต้องการตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ต.เขาแก้วศรีสมบูรณ์ อ.ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย พบว่า จากการลงพื้นที่สำรวจและสัมภาษณ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ประธานวิสาหกิจชุมชนและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2563 ซึ่งพบว่า ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ได้แก่ กระเป๋าสะพาย กระเป๋าสตรี กระเป๋าใส่ของ เป็นต้น กระบวนการประดิษฐ์ชิ้นงานจากผ้า ใช้เทคนิคการตัดเย็บ

ด้วยมือและการตัดเย็บด้วยเครื่องจักร ผู้ผลิตเป็นสมาชิกที่อยู่ในวิสาหกิจชุมชน สินค้าส่วนใหญ่ทำตามคำสั่งซื้อของลูกค้า มีทั้งลูกค้าชาวไทยและชาวต่างชาติ นอกจากนั้นยังขายหน้าร้านและนำสินค้าไปออกร้านตามงานจัดแสดงสินค้าต่าง ๆ เช่น OTOP วันคนพิการสากล, งานแสดงสินค้า OTOP เป็นต้น ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาสรุปปัญหาและความต้องการตราสินค้าของวิสาหกิจชุมชน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและออกแบบ ดังนี้

การใช้ตราสินค้าเดิมใช้รูป “หลอดด้าย” ภายใต้ชื่อของประธานวิสาหกิจชุมขน คือ พรรษร ไม่ปรากฏชื่อวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ จึงอาจส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดความสับสน ลักษณะตราสินค้าขาดความโดดเด่น สี อักษรที่ใช้ขาดความทันสมัยความชัดเจนที่จะสื่อถึงอัตลักษณของชุมชนและจังหวัดสุโขทัยจดจำได้ยากเนื่องจากมีหลายรูปแบบ วิสาหกิจชุมชนมีความต้องการให้มีการปรับรูปลักษณ์ของตราสินค้าใหม่เอกลักษณ์ของจังหวัดสุโขทัยปรากฏอยู่ในตราสินค้าด้วยให้สะท้อนถึงอัตลักษณ์ ของวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ต.เขาแก้วศรีสมบูรณ์ อ.ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย ดังแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 ตราสินค้าเดิมของวิสาหกิจชุมชน

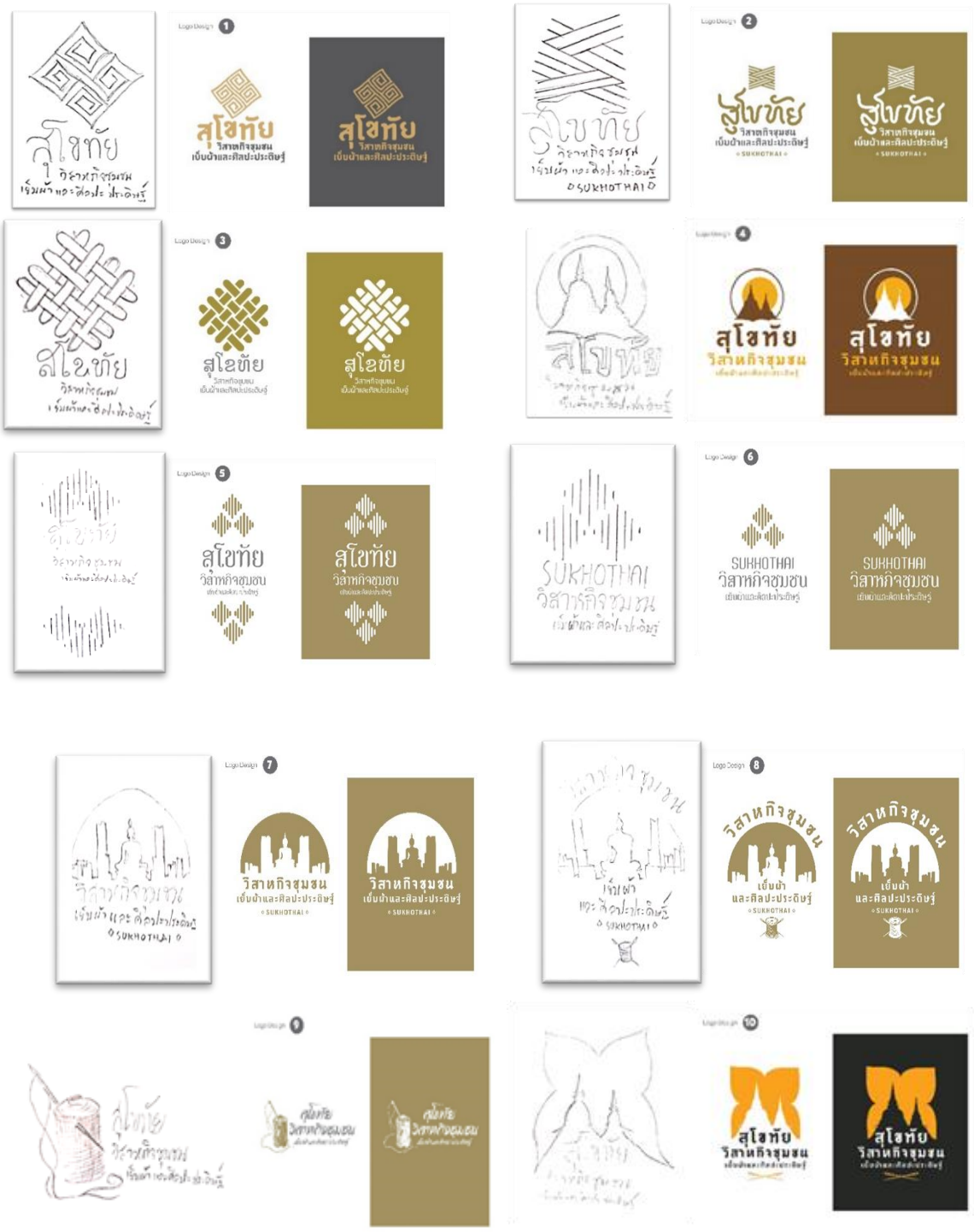
2. การพัฒนาออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ต.เขาแก้วศรีสมบูรณ์ อ.ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย ดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมชุมชน พบว่า กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนาตราสินค้า รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับการใช้งานด้านโครงสร้าง การป้องกันรักษา การบรรจุ การขนส่ง ตอบสนองความต้องการของชุมชนและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ความต้องการของวิสาหกิจชุมชน

2.1 การออกแบบตราสินค้า จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชนและการสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และออกแบบตราสินค้าของชุมชนโดยใช้อัตลักษณ์ของชุมชนและจังหวัดสุโขทัย ได้แก่ 1) ลวดลายผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดสุโขทัยและอำเภอทุ่งเสลี่ยม 2) อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เป็นโบราณสถานที่ได้รับการประกาศจากองค์การยูเนสโกแหล่งมรดกโลก ภายในยังเหลือร่องรอยพระราชวังและวัดที่สำคัญของเมืองสุโขทัยจำนวน 26 แห่ง เป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญของจังหวัดสุโขทัย 3) เครื่องสังคโลกโบราณวัตถุของจังหวัดสุโขทัย 4) ดอกบัวหลวง เป็นดอกไม้ประจำจังหวัดสุโขทัย 5) ประเพณีลอยกระทงซึ่งเป็นประเพณีไทยมาช้านานและเป็นที่รู้จักจังหวัดสุโขทัย 6) วัดในอำเภอทุ่งเสลี่ยม ได้แก่ วัดม่อนศรีสมบูรณ์ วัดเขาแก้วศรีสมบูรณ์ วัดหลวงพ่อศิลา 7) ชื่อของตราสินค้า เปลี่ยนจากชื่อเดิม “พรรษร” เป็น “วิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์” 8) สัญลักษณ์ “หลอดด้าย” สื่อถึงการเย็บผ้าด้วยมือ สร้างงานศิลปะประดิษฐ์จากผ้า ผลิตภัณฑ์จากผ้าของชุมชน เป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบตราสินค้าโดยที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์จากผ้าที่ผลิตและจำหน่าย และใช้สีน้ำตาล ดำ เขียวที่ชุมชนต้องการเพื่อนำเสนอความเป็นตัวตนและภาพลักษณ์ของชุมชน เชื่อมโยงกับความรู้สึกของผู้บริโภค ความหมายและองค์ประกอบของสี ประกอบกับการเลือกใช้ตัวอักษรที่มีความเหมาะสม ทันสมัย ประกอบกับการจัดองค์ประกอบของตราสินค้าให้มีความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน จดจำและเข้าใจง่าย ซึ่งตราสินค้าที่ออกแบบเป็นนำเสนออัตลักษณ์ของชุมชนและสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยงเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย ซึ่งผู้วิจัยได้ภาพร่างความคิด (Sketch Design) การออกแบบตราสินค้า จำนวน 10 รูปแบบ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลอัตลักษณ์ชุมชน สีที่ชุมชนต้องการ การตั้งชื่อตราสินค้า ที่ได้จากการสนทนากลุ่มร่วมกับชุมชนและตรงกับความต้องการของชุมชนมากที่สุด โดยให้สมาชิกในชุมชนคัดเลือกภาพร่างที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ มาเป็นแนวทางการออกแบบมาพัฒนาตราสินค้า “วิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์” โดยได้ออกแบบจำนวน 10 รูปแบบ โดยออกแบบตราสินค้าโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป พัฒนาลายเส้นและสีจากภาพร่าง ดังแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 ภาพร่างความคิด (Sketch Design) การออกแบบตราสินค้า

ผู้วิจัยได้นำภาพร่างความคิดการออกแบบตราสินค้า จำนวน 10 รูปแบบ สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมและคัดเลือกรูปแบบตราสินค้า จำนวน 1 รูปแบบ ภาพร่างความคิดรูปแบบที่ 9 ได้รับการเลือกมากที่สุด โดยให้เหตุผลในการเลือกเพราะลักษณะหลอดด้ายสื่อความหมายถึงผลิตภัณฑ์จากผ้า การเย็บด้วยมือซึ่งพัฒนาจากตราสินค้าเดิมให้มีความทันสมัย จดจำได้ง่ายเป็นสีที่ชุมชนต้องการ มีโทนสีแสดงถึงความเรียบง่าย ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงพัฒนาตามหลักองค์ประกอบของการออกแบบและปรับตัวอักษรให้อ่านง่ายมีความเป็นไทย ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังแผนภาพที่ 7

แผนภาพที่ 7 ตราสินค้าวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์

2.2 การออกแบบบรรจุภัณฑ์ จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชน พบว่า บรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ของชุมชน จำนวน 5 ประเภท ประกอบด้วย ดอกไม้ประดิษฐ์ เครื่องประกอบการแต่งกายสตรี ของที่ระลึก เครื่องประดับ และเครื่องใช้ในบ้าน ซึ่งบรรจุภัณฑ์เดิมใช้ถุงแก้วพลาสติกใส ไม่สามารถทำหน้าที่สื่อสารรายละเอียดของข้อมูลสินค้าที่บรรจุภายในตามข้อกำหนดเกณฑ์การคัดสรรสินค้ามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) โดยได้รับเหตุผลว่า บรรจุภัณฑ์แบบหูเจาะพลาสติก มีลักษณะการหยิบจับหรือหอบหิ้ว ไม่ดึงดูดความน่าสนใจ และไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวผลิตภัณฑ์ได้ ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้จากชุมชนออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยกำหนดลักษณะร่วมของรูปแบบและขนาดภายนอก เพื่อความสะดวกในการสั่งผลิตและการจัดเก็บของผู้ประกอบการ สามารถใส่ผลิตภัณฑ์ร่วมกันได้หลากหลาย สามารถใช้สติ๊กเกอร์ หรือป้าย (Tag) คาดทับผลิตภัณฑ์หรือติดห้อยกับผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถประหยัดต้นทุนในการผลิต ทำให้ผู้บริโภคเห็นสินค้าได้มากที่สุด นอกจากนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีภาพลักษณ์หรือตราสินค้าเดียวกัน โดยใช้ตราสินค้า“วิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์” สัญลักษณ์“หลอดด้าย” บนบรรจุภัณฑ์ประกอบกับการนำลวดลายผ้าทอตีนจกของจังหวัดสุโขทัย ที่มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดหรือฟันปลา มาออกแบบเรขศิลป์ด้วยการปรับลายละเอียดและวาดลวดลายขึ้นใหม่ ใช้สี

ให้เกิดความรู้สึกนุ่มนวล และเพิ่มรายละเอียดของวิสาหกิจชุมชน เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์ ข้อมูลการติดต่อ และสัญลักษณ์ผู้พิการ บนบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบโดยวิเคราะห์ขนาด ลักษณะและรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่จะบรรจุ รวมถึงปัจจัยด้านต้นทุนที่จะส่งผลต่อการเลือกประเภทวัสดุและวิธีการผลิตบรรจุภัณฑ์ (อรช กระแสอินทร์, 2564 : 45) จำนวน 3 รูปแบบ ได้แก่

1) บรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์จากผ้า เป็นบรรจุภัณฑ์ชั้นนอกสำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์จากผ้าได้ เช่น กระเป๋าสะพาย พวงกุญแจ กระเป๋าขนาดเล็ก เสื้อผ้าสำเร็จรูป ของที่ระลึก และของใช้ภายในบ้าน ซึ่งออกแบบเป็นถุงสามารถบรรจุสินค้าได้หลากหลายขนาดและรูปทรงของผลิตภัณฑ์ และออกแบบบรรจุภัณฑ์ในลักษณะกล่อง สำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้า และเครื่องประดับ สามารถปกป้องการเสียรูปทรงระหว่างการเคลื่อนย้ายหรือการวางทับซ้อนในขนส่งและจัดเก็บ โดยใส่ตราสินค้าชุมชนและสร้างลวดลายโดยใช้ลายผ้าทอตีนจกของ จ. สุโขทัย ดังแผนภาพที่ 8 และ 9

แผนภาพที่ 8 ลวดลายผ้าตีนจกลายสองหน่วยตัด จ.สุโขทัย

รูปแบบที่ 1

ด้านหน้า

ด้านหลัง

รูปแบบที่ 2

รูปแบบที่ 3

รูปแบบที่ 4

แผนภาพที่ 9 รูปแบบบรรจุภัณฑ์

2) สติ๊กเกอร์และป้ายห้อยสินค้า **(Tag)** จากการสำรวจข้อมูลของชุมชนได้ความต้องการสติ๊กเกอร์และป้ายห้อยสินค้า เพื่อสื่อรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ของชุมชนไปยังผู้บริโภคโดยใส่รายละเอียดของสินค้า สถานที่ผลิต ข้อมูลที่ใช้ในการติดต่อ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของสินค้าผู้บริโภคสามารถจดจำและตัดสินใจที่จะซื้อสินค้า ผู้วิจัยได้ออกแบบสติ๊กเกอร์และป้ายห้อยสินค้าโดยนำตราสินค้า ลวดลายกราฟิกลายผ้าทอตีนจก และใส่รายละเอียดต่าง ๆ เช่น มาตรฐานของผลิตภัณฑ์ OTOP สัญลักษณ์ของกลุ่มผู้พิการเพื่อเชื่อมโยงไปยังชุมชนและเรื่องราวของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเป็นผู้พิการ และมีข้อมูลการติดต่อ ได้แก่ ช่องทาง Facebook เบอร์โทรศัพท์และที่อยู่ เป็นต้น ดังแผนภาพที่ 10

แผนภาพที่ 10 สติ๊กเกอร์และป้ายห้อย (Tag) สำหรับผลิตภัณฑ์

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่ผู้บริโภคมีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยมีกลุ่มเป้าหมายจำนวน 100 คน ซึ่งสรุปผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ต.เขาแก้วศรีสมบูรณ์ อ.ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย

ด้านตราสินค้า	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. สื่อความหมายได้ชัดเจนสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์	4.35	0.52	มากที่สุด
2. สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชนได้อย่างชัดเจน	4.27	0.57	มากที่สุด
3. มีความคิดสร้างสรรค์ มีความร่วมสมัย	4.47	0.51	มากที่สุด
4. มีความเหมาะสมขององค์ประกอบ	4.44	0.53	มากที่สุด
5. ตัวอักษรที่ใช้ง่ายต่อการจดจำและชัดเจน	4.37	0.67	มากที่สุด
6. องค์ประกอบต่างๆ มีความสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์	4.41	0.68	มากที่สุด
7. สามารถนำไปใช้กับผลิตภัณฑ์อื่นที่ชุมชนผลิตขึ้นใหม่	4.35	0.73	มากที่สุด
8. มีความเป็นเอกภาพ มีจุดเด่นและกลมกลืน	4.47	0.48	มากที่สุด
รวม	**4.39**	**0.58**	**มากที่สุด**
ด้านบรรจุภัณฑ์	$\bar{X}$	S.D.	**ระดับความพึงพอใจ**
1. รูปแบบของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์โดยรวมมีความเหมาะสมกับตัวผลิตภัณฑ์	4.23	0.45	มากที่สุด
2. วัสดุของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม	4.16	0.55	มาก
3. บรรจุภัณฑ์มีขนาดที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ที่บรรจุภายใน	4.07	0.63	มาก
4. บรรจุภัณฑ์มีความสะดวกในการใช้งาน	4.35	0.47	มากที่สุด
5. บรรจุภัณฑ์เก็บรักษาสินค้าระหว่างขนย้ายได้	4.20	0.79	มากที่สุด
6. ลวดลายบนบรรจุภัณฑ์สื่อถึงเอกลักษณ์ของชุมชน	4.17	0.45	มาก
7. แสดงข้อมูลรายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์ได้ครบถ้วน	4.02	0.58	มาก
8. ตราสัญลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม	4.14	0.61	มาก
รวม	**4.17**	**0.56**	**มาก**

ผลการประเมินความพึงพอใจตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ต.เขาแก้วศรีสมบูรณ์ อ.ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย พบว่า ด้านตราสินค้าความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ตราสินค้ามีความคิดสร้างสรรค์ ร่วมสมัย และมีความเป็นเอกภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 รองลงมา คือ มีความเหมาะสมขององค์ประกอบ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 มีความสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 สามารถนำไปใช้กับผลิตภัณฑ์อื่นที่ชุมชนผลิตขึ้นใหม่และสื่อความหมายได้ชัดเจนอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 4.35 ส่วนลำดับสุดท้าย คือ สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และด้านบรรจุภัณฑ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บรรจุภัณฑ์มีความสะดวกในการใช้งานอยู่ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 รองลงมา คือ รูปแบบของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 บรรจุภัณฑ์เก็บรักษาสินค้าระหว่างขนย้ายอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ลวดลายบนบรรจุภัณฑ์สื่อถึงเอกลักษณ์ของชุมชนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 วัสดุโครงสร้างบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ตราสัญลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 บรรจุภัณฑ์มีขนาดเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ส่วนลำดับสุดท้าย คือ แสดงข้อมูลรายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์ได้ครบถ้วนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการออกแบบตราสินค้าต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ต.เขาแก้วศรีสมบูรณ์ อ.ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแสดงความคิดเห็นนำเสนอความต้องการ เลือกรูปแบบ การให้ข้อมูลอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบและพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ สอดคล้องกับ วิภาวดี พรมพุทธา และขามจาตุรงคกุล (2565 : 18) ได้มีแนวคิดในการออกแบบอัตลักษณ์ตราสินค้าโดยได้ถอดอัตลักษณ์ของชุมชนจากการลงพื้นที่นำไปสู่การออกแบบและวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง เช่น สี, สไตล์, เทคนิคการวางลาย ในการออกแบบตราสินค้าที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเป็นทำให้ผู้บริโภคเข้าใจและจดจำได้ง่าย เกิดต้นแบบของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สร้างรายได้อย่างยั่งยืนให้กับชุมชนในอนาคต

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ มีผลิตภัณฑ์จำนวน 5 ประเภท ได้แก่ ดอกไม้ประดิษฐ์ เครื่องประกอบการแต่งกายสตรี ของที่ระลึก เครื่องประดับ และเครื่องใช้ในบ้าน เช่น กระเป๋าสะพาย กระเป๋าใส่เหรียญ พวงกุญแจ กล่องทิชชู่ และผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทมีขนาดที่หลากหลายแตกต่างกันไป งานประดิษฐ์แต่ละชิ้นจะใช้เทคนิคการตัดเย็บทั้งหมด ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์จึงต้องการให้ออกแบบตราสัญลักษณ์ที่สะท้อนถึงการตัดเย็บ โดยให้นำรูปภาพหลอดด้ายและเข็มมาเป็นองค์ประกอบในการออกแบบที่ลักษณะคล้ายรูปแบบเดิม และต้องการให้มีชื่อวิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์” ปรากฏในตราสัญลักษณ์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สุมิตรา ศรีวิบูลย์ (2554 : 25) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน ผู้บริโภคจึงมักตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า โดยพิจารณาจากสัญลักษณ์หรือแบรนด์ที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะตัว รวมถึงชื่อเสียงของผู้ผลิตจึงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ผู้วิจัยได้ออกแบบตราสินค้า จำนวน 10 รูปแบบ นำไปสอบถามความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาเลือกแบบที่มีความเหมาะสม จำนวน 1 รูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ

เลือกแบบที่ 9 เนื่องจากตราสินค้าประกอบด้วยตัวอักษรที่สื่อถึงความเป็นไทย ใช้ชื่อของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ เน้นขนาดและสีให้มีความโดดเด่น จดจำง่าย ใช้รูปภาพหลอดด้ายและเข็มเย็บผ้าปรากฏอยู่บนตราสินค้าเป็นสัญลักษณ์ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ได้อย่างชัดเจน และสื่อถึงการเย็บผ้าหรือผลิตภัณฑ์จากผ้าที่เป็นงานหัตถกรรม ผู้บริโภครายเก่าจดจำสัญลักษณ์เดิมได้ ปรับรูปแบบหลอดด้ายให้ทันสมัยขึ้น และปรับตัวอักษรให้อ่านง่ายขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ปฐมา พร เนตินันท์ (2554 : 37) กล่าวว่า ตราสินค้าเป็นชื่อ คำพูด สัญลักษณ์ รูปลักษณ์ ซึ่งถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการระบุถึงสินค้าหรือบริการของผู้ขายรายใดรายหนึ่งหรือ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และยังถือว่าเป็นสิ่งที่สร้างให้สินค้ามีความแตกต่างจากคู่แข่ง

ผลการประเมินความพึงพอใจตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ต.เขาแก้วศรีสมบูรณ์ อ.ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย พบว่า ด้านตราสินค้าความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ซึ่งตราสินค้าที่ออกแบบมีความร่วมสมัย จดจำง่าย แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน สอดคล้องกับ สิรินทิพย์ สุขกล่ำ (2558 : 13) ได้กล่าวว่า การออกแบบตราสินค้า เป็นการกำหนดจุดยืนในส่วนต่าง ๆ ให้มีความชัดเจน รวมทั้งออกแบบเนื้อหา ภาพลักษณ์ บุคลิกของตราสินค้า ซึ่งการออกแบบที่ชัดเจนจะเป็นการสร้างเอกลักษณ์ของตราสินค้าให้มีความโดดเด่น การใช้ตราสัญลักษณ์เป็นรูปหลอดด้ายซึ่งเอกลักษณ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ที่สื่อถึงการเย็บผ้ามาเป็นแนวทางในการออกแบบ ผสมผสานกับลายเส้นอิสระ สื่อความหมายถึงผลิตภัณฑ์ ใช้สีและตัวอักษรที่เรียบง่าย สอดคล้องกับ ศศิรดา พันธ์วิเศษศักดิ์ และคณะ (2562 : 105) ได้กล่าวว่า การออกแบบตราสินค้า ผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นการสร้างจุดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ด้วยการนำตราสินค้ามาใช้ ซึ่งตราสินค้านั้นมีจุดเด่นและแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบกับยี่ห้ออื่น ๆ สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผลิตภัณฑ์ ดึงดูดให้ผู้บริโภคหันมาสนใจผลิตภัณฑ์ด้วยการสื่อสารผ่านการใช้สี รูปทรงและอักษร อีกทั้งยังช่วยเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ได้มาขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์โดยไม่มีตราสินค้า ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 พบว่า บรรจุภัณฑ์รูปแบบกล่องออกแบบด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์สามารถหิ้ว หรือหยิบจับได้สะดวก ลวดลายกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม สวยงามสามารถสื่อถึงเอกลักษณ์ประจำจังหวัดสุโขทัยได้ดี ทั้งนี้อาจเนื่องมากจากกล่องบรรจุภัณฑ์มีลักษณะเป็นหูหิ้ว ทำจากกระดาษที่แข็งแรง ผู้บริโภคสามารถถือเคลื่อนย้ายได้สะดวก ง่ายต่อการเก็บรักษาและการขนส่ง ซึ่งสอดคล้องกับ ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท และก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา (2542 : 17-18) ได้กล่าวว่า บรรจุภัณฑ์จะทำหน้าที่ป้องกันคุ้มครองสินค้าที่บรรจุอยู่ภายในไม่ให้ ยุบ สลาย เสียรูป หรือเสียหายอันเกิดจากสภาพสิ่งแวดล้อมและสภาพการขนส่ง ให้คงสภาพลักษณะของสินค้าให้เหมือนเมื่อผลิตออกจากโรงงานให้มากที่สุด การออกแบบกราฟิกโดยใช้สติ๊กเกอร์ที่มีตราสัญลักษณ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ และมีลวดลายผ้าทอท้องถิ่น ซึ่งเป็นลวดลายที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับลายผ้าที่ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก แสดงถึง

บุคลิกลักษณะผลิตภัณฑ์ได้อย่างชัดเจน จดจำได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ ปุ่น คงเจริญเกียรติ และสมพร คงเจริญเกียรติ (2541 : 205) ได้กล่าวว่า ลวดลายบนบรรจุภัณฑ์ เป็นวิธีการกำหนดลักษณะรายละเอียดที่มีผลทางด้านจิตวิทยาต่อผู้บริโภค ให้ดึงดูดความสนใจ และยังเป็นการสร้างบุคลิกลักษณะพิเศษของสินค้า อันจะนำมาซึ่งความทรงจำของผู้บริโภคได้ สอดคล้องกับ อัรฮาจี เจ๊ะสะแม และยอดนภา เกษเมือง (2564 : 89) ได้กล่าวว่า บรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่มีคุณค่า สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ และทำให้เกิดต้นแบบผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน สามารถนำแนวคิดการวิจัยไปพัฒนาผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ของชุมชนต่อไป รวมถึงสามารถเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างให้เกิดความเชื่อมโยงในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสามารถสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนในอนาคต อีกทั้งการแสดงข้อมูลรายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์ได้ครบถ้วน เช่น ช่องทาง Facebook เบอร์โทรศัพท์และที่อยู่ทำให้ดึงดูดความสนใจและมีส่วนในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค สอดคล้องกับ กษมา สุรเดชา และคณะ (2563 : 220) ได้กล่าวว่า การออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า ส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจสามารถขายสินค้าได้ หลากหลายกลุ่มมากขึ้นและสามารถนำไปขายได้ตามร้านขายของฝากด้วยรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงามประกอบด้วยการระบุรายละเอียดของสินค้า ทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจใจกระบวนการผลิตมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ควรพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีรูปแบบที่มีหลากหลาย และหลายขนาดสำหรับการบรรจุผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะที่แตกต่างกัน เพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายและเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ของชุมชน

1.2 ควรใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อให้เกิดต้นแบบ ต่อยอดทางความคิดและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่นจากทุนทางสังคม ทุนวัฒนธรรมมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ทำให้ชุมนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

1.3 ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่และนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างเหมาะสม เป็นการสร้างโอกาสในการแข่งขันและขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าไปถึงผู้บริโภคได้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการวิจัยทางการตลาด เพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสมและเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน ให้กลุ่มกลุ่มวิสาหกิจทั้งขนาดเล็กและขนาดย่อมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มมีความยั่งยืน และมีโอกาสในการแข่งขันในเวทีการค้าในระดับชาติและนานาชาติ

เอกสารอ้างอิง

กษมา สุรเดชา. (2563). การออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมู่สวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน. *วารสารพิกุล*. 18 (1), 219-237.

จิราพร มหาอินทร์ และคณะ. (2554). *การดำเนินงานและการส่งเสริมศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี.* คณะบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท และก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา. (2542). *การบรรจุภัณฑ์.* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : วังอักษร.

ปฐมาพร เนตินันท์ (2554). การสังเคราะห์กระบวนการและกลยุทธ์การสร้างตราสินค้า. *วารสารนักบริหาร*. 31(2), 36-50.

ปุ่น คงเจริญเกียรติ และสมพร คงเจริญเกียรติ. (2541). *บรรจุภัณฑ์อาหาร.* กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมสมาคมการบรรจุภัณฑ์ไทย.

พรรษร มาดี. (2563, มิถุนายน 17). *สัมภาษณ์*. ประธานกลุ่ม. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย.

วิภาวดี พรมพุทธา และขาม จาตุรงคกุล. (2565). โครงการออกแบบอัตลักษณ์ตราสินค้าและพัฒนผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้าย โดยได้แรงบันดาลใจจากดอกไม้เมืองเลย กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายชุมชนบ้านกกบก อ.วังสะพุง จ.เลย. *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 23*. 25 มีนาคม 2565. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศศิรดา พันธ์วิเศษศักดิ์ และคณะ. การออกแบบตราสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ กลุ่มชุมชนโคกสูงตะวันออก ตำบลบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารศิลปกรรมบูรพา*. 22 (1), 87-107.

สุมิตรา ศรีวิบูลย์. (2554). *ออกแบบ ออกแบรนด์.* กรุงเทพมหานคร: อีเล็ฟแว่นคัดเลอร์ส.

สิรินทิพย์ สุขกล่ำ. (2558). *การสร้างตราสินค้าเสื้อผ้าแฟชั่นไทย : กรณีศึกษา ตราสินค้า* PATINYA.

วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสื่อสารการตลาด. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.

อรช กระแสอินทร์ และคณะ. (2564). การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวจากอัตลักษณ์เมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต. *วารสารปาริชาต*. 34 (3), 37-53.

อัรฮาจี เจ๊ะสะแม และยอดนภา เกษเมือง. (2564). การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยงเชิงวัฒนธรรมของชุมชนปรุณาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี*. 15 (2), 79-90.

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

The Development of PROSA Learning Management to Enhance Creative Thinking for High School Students

สุพรรษา สุวรรณชาตรี,
นัจญมีะ งีะสมัน และ ธีระยุทธ รัชชะ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Supansa Suvanchatre,
Nutyamah Ngasaman and Teerayout Rascha
Prince of Songkla University, Thailand
Corresponding Autor, E-mail : nunong.supansa@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ช่วงก่อน ระหว่าง และหลังทำการทดลอง และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกำแพงวิทยา จังหวัดสตูล ที่กำลังศึกษารายวิชาทัศนศิลป์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน ดำเนินการวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้การจัดการเรียนรู้แบบ PROSA และขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลและสรุปผล แบบแผนการทดลองกลุ่มเดียววัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา (The One-Group Pretest-Posttest Time Series Design) ใช้การวิเคราะห์อนุกรมเวลา (Time series Analysis) สถิติวิเคราะห์ One-way repeated measure ANOVA

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA มีดังนี้ 1) ขั้นกระตุ้นความสนใจโดยกำหนดสถานการณ์ (Predicament) 2) ขั้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Researching) 3) ขั้นเลือกวิธีการที่ดีที่สุด (Opt-in method) 4) ขั้นสังเคราะห์ข้อมูลสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Synthesis) และ 5) ขั้นประเมินและนำเสนอข้อมูล (Assessment)

* วันที่รับบทความ : 28 ธันวาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 11 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 18 กุมภาพันธ์ 2566
Received: December 28, 2022; Revised: February 11, 2023; Accepted: February 18, 2023

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ช่วงก่อน ระหว่าง และหลังทำการทดลอง พบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ใน 3 ช่วงเวลาแตกต่างกัน แบบวัดซ้ำ 3 ครั้ง ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA พบว่า มีระดับความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ระดับที่มาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบ PROSA; ความคิดสร้างสรรค์; นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

Abstracts

The objectives of this research were 1) to synthesize PROSA learning management process, to compare the creative thinking before, during and after the experiment using PROSA learning management and to study the students' satisfaction with the PROSA learning approach to promote creative thinking. The target group was 30 grade 11 (Mathayomsuksa 5) students at Kampang Wittaya School, Satun Province who were studying visual arts in the second semester of the academic year 2021. The research and development method was divided into 4 steps as follows: Step 1: Study the data and synthesize the PROSA learning management process. Step 2: Creating and checking the quality of research instruments. Step 3: PROSA learning management process trial and Step 4: Assessment and Conclusion by using the One-Group Pretest - Posttest Time Series Design. Time series Analysis, statistical analysis, One-way repeated measure ANOVA were used in data analysis.

The results of the research indicated that:

1. The results of the synthesis of the PROSA learning management process in 5 steps as follows: 1) Arousing interest by defining the situation (Predicament) 2) Self-study (Researching) 3) Choose the best method (Opt-in method) 4) Stage of data synthesis for creative work (Synthesis) and 5) assess and present information (Assessment).

2. The results of the comparison of creative thinking in the periods before, during and after the experiment was different in 3 time periods. The measurement was repeated 3 times. The students' creative thinking scores were statistically different at the .05 level.

3. The level of satisfaction of students towards the PROSA learning management to promote creative thinking was found to have a high level of overall satisfaction *($\bar{x}$=4.35, S.D.=0.563)*

Keywords: PROSA Learning Management; Creative Thinking; High School Students

บทนำ

ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นความสามารถเกี่ยวกับกระบวนการคิดที่มีความสำคัญในยุคศตวรรษที่ 21 และเป็นความสามารถที่สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาประเทศสู่โครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ที่เรียกว่า “Thailand 4.0” หากประเทศไทยสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุด และเป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนาให้มีความคิดสร้างสรรค์ จะถือได้ว่าประเทศไทยมีต้นทุนที่ดีในการขับเคลื่อนประเทศ เพื่อตอบสนองนโยบายประเทศไทย 4.0 ที่ต้องการพัฒนาแรงงานที่มีทักษะวิชาชีพขั้นสูงและมีฐานของการพัฒนานวัตกรรมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีการเน้นย้ำในส่วนของการพัฒนาความคิดขั้นสูงทางด้านความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างคนไทยให้เป็น “นักนวัตกร” ภายใต้การบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุน ตลอดจนสร้างงานให้แก่แรงงานไทยที่มีทักษะด้านนี้ได้จำนวนมาก เพราะความคิดสร้างสรรค์นับเป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งถือว่าเป็นความสามารถที่มีคุณภาพมากกว่าความสามารถด้านอื่น ๆ และเป็นปัจจัยที่จำเป็นยิ่งในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของชาติ ประเทศใดที่สามารถส่งเสริมบุคลากรในชาติให้พัฒนาและดึงศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ก็ยิ่งมีโอกาสพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้มากกว่าประเทศอื่น ๆ (อารี พันธ์มณี, 2557 : 56-60 ; ทวีป อภิสิทธิ์, 2559 : 42-16 ; สุรัชพงศ์ สิกขาบัณฑิต, 2557 : ออนไลน์)

การจัดการศึกษาในประเทศไทยได้มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดกับผู้เรียน โดยได้ระบุไว้เป็นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับความสามารถในการคิด เป็นการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดเป็นระบบ ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสามารถช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ เพราะกิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 182-184) ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาทัศนศิลป์ในปัจจุบันนี้ พบว่า นักเรียนชอบการลอกเลียนแบบชิ้นงานโดยไม่มีการดัดแปลงต่อยอดให้เกิดสิ่งใหม่โดยใช้ความคิดของตนเอง ทำให้นักเรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามที่ได้ระบุไว้

การพัฒนาให้บุคคลเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้นั้นควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะในการจัดการศึกษาควรบ่มเพาะเด็กให้มีความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นเพราะเด็กใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนค่อนข้างยาวนาน โดยอาศัยครูเป็นผู้วางรากฐานให้แก่เด็ก แต่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จะประสบความสำเร็จได้นั้นควรมีครูที่มีคุณลักษณะของการเป็นครูที่มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative Teachers) มีทักษะการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์ (Teaching Creatively) และมีทักษะการสอนความคิดสร้างสรรค์ (Teaching for

Creativity) สามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ปัญจนาฏ วรวัฒนชัย, 2563 : 146-158) จากข้อมูลการประเมินชิ้นงานนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า คะแนนชิ้นงานของนักเรียนอยู่ในระดับปรับปรุงและระดับพอใช้เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด และร้อยละ 30 อยู่ในระดับดีมากและระดับดี ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น้อย ฉะนั้น การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทัศนศิลป์ถือเป็นรายวิชาที่จำเป็นต้องส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และพัฒนานักเรียนให้เกิดสมรรถนะด้านความสามารถในการคิด ถือเป็นสมรรถนะที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA ที่มี 5 ขั้น คือ 1) ขั้นกระตุ้นความสนใจโดยการกำหนดสถานการณ์ (Predicament) 2) ขั้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Researching) 3) ขั้นเลือกวิธีการที่ดีที่สุด (Opt-in method) 4) ขั้นสังเคราะห์ข้อมูลสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Synthesis) และ 5) ขั้นประเมินและนำเสนอข้อมูล (Assessment) เพื่อเป็นกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ความคิดสร้างสรรค์ถือเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และเป็นทักษะการคิดขั้นสูงที่มีความสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทยที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะความคิดสร้างสรรค์เพื่อขับเคลื่อนนวัตกรรมและเศรฐกิจของประเทศ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ช่วงก่อน ระหว่าง และหลังทำการทดลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ PROSA และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ช่วงก่อน ระหว่าง และหลังทำการทดลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ PROSA สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบบแผนการทดลองกลุ่มเดียววัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา (The One-Group Pretest-Posttest Time Series Design) ใช้ระยะเวลาในการทดลองการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เป็นเวลา 6 สัปดาห์ คาบละ 50 นาที โดยดำเนินการทดลองรวมทั้งหมด 6 ครั้ง แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลและสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้การจัดการเรียนรู้แบบ PROSA และ ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลและสรุปผล

1. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกำแพงวิทยา จังหวัดสตูล ที่กำลังศึกษารายวิชาทัศนศิลป์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA จำนวน 2 แผน โดยใช้ 2 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เทคนิคการสร้างสรรค์งานศิลปะ จำนวน 3 คาบ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การ์ตูนและภาพล้อเลียนกับการสร้างสรรค์สังคม จำนวน 3 คาบ ได้ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมทั้ง 2 แผน เท่ากับ 4.91 มีความเหมาะสมระดับมาก

2.2 แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก ตามแนวคิดของ Torrance ประกอบด้วย แบบทดสอบย่อย 3 ชุด ได้แก่ กิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพ (Picture Construction) กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture Completion) และ กิจกรรมชุดที่ 3 การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel Line) การพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาสาระของเครื่องมือกับเนื้อหาสาระของสิ่งที่ต้องการวัด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.70-1.00 ซึ่งถือว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และผลการนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.20 ถือว่าแบบทดสอบนำไปใช้ได้ และในส่วนของค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของคะแนนจากแบบทดสอบโดยใช้สูตรวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach มีค่าเท่ากับ 0.73 มีความเชื่อมั่นสูง

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.70-1.00 ซึ่งถือว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และผลการ

นำแบบประเมินความพึงพอใจไปทดลองใช้ พบว่า ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.992 มีความเชื่อมั่นสูง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

3.1 ทำการปฐมนิเทศขอความร่วมมือและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนักเรียนกลุ่มทดลอง

3.2 ให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก ตามแนวคิด Torrance ก่อนทำการทดลองในสัปดาห์ที่ 1

3.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ PROSA หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เป็นเวลา 3 สัปดาห์ 3 คาบ คาบละ 50 นาที ในสัปดาห์ที่ 2-4 และทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก ตามแนวคิด Torrance ระหว่างทำการทดลอง ในสัปดาห์ที่ 5

3.4 จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ PROSA หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เป็นเวลา 3 สัปดาห์ 3 คาบ คาบละ 50 นาที ในสัปดาห์ที่ 6-8 และทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก ตามแนวคิด Torrance หลังทำการทดลองในสัปดาห์ที่ 9

3.5 นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA

3.6 นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

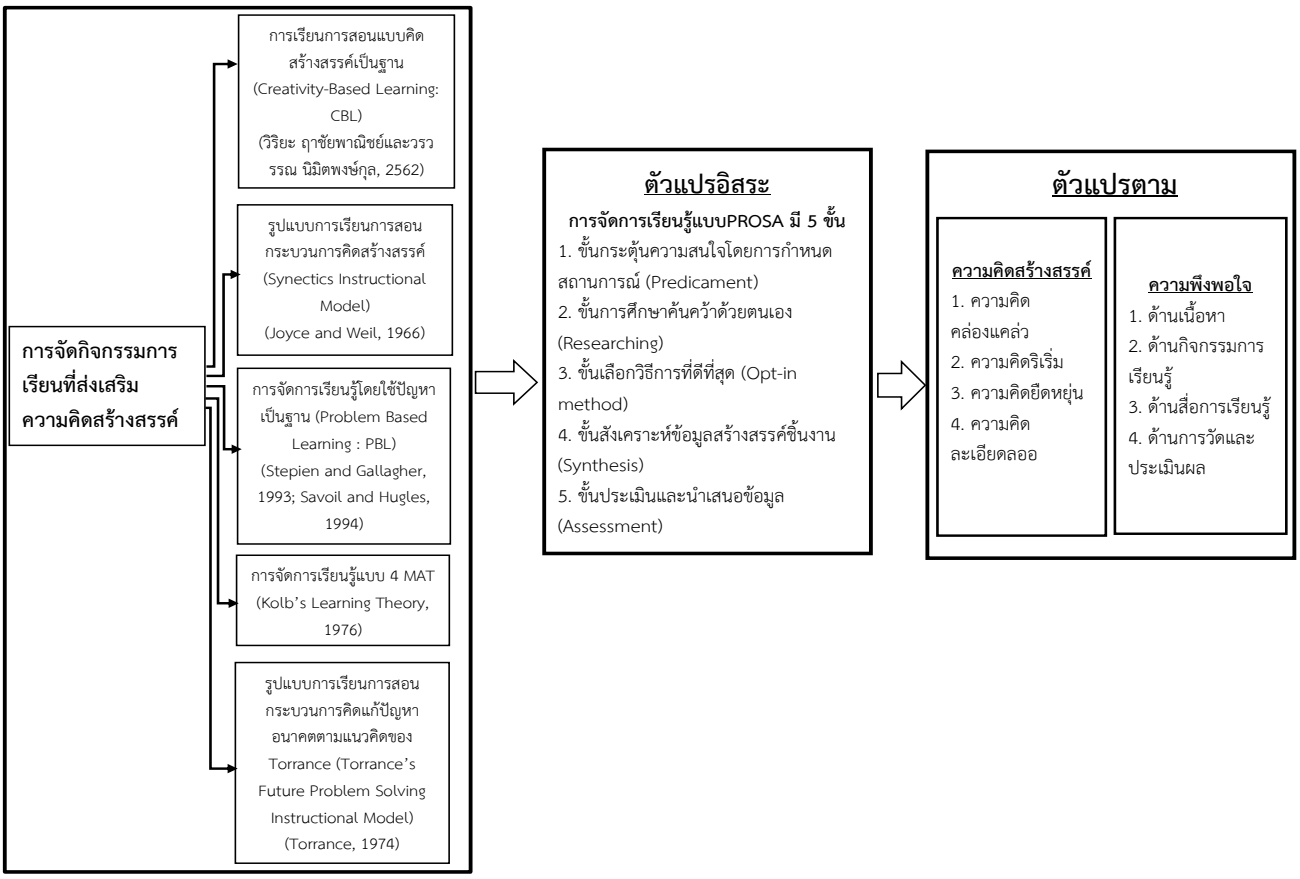
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive) ในการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA

4.2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย $(\bar{x})$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์อนุกรมเวลา (Time series Analysis) การเปลี่ยนแปลงประกอบ โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติวิเคราะห์ One-way repeated measure ANOVA

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สร้างบนพื้นฐานแนวทางทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จาก 5 การจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การเรียนการสอนแบบคิดสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-Based Learning: CBL) 2) รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Instructional Model) 3) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) 4) การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT และ 5) รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของ Torrance (Torrance's Future Problem Solving Instructional Model) สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA ประกอบด้วย 5 ขั้น คือ

1) ขั้นกระตุ้นความสนใจโดยกำหนดสถานการณ์ (Predicament) หมายถึง การใช้สถานการณ์ เพื่อเป็นหัวข้อในการจัดการเรียนการสอนกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียน

2) ขั้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Researching) หมายถึง การให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าโดยหาข้อมูลเพิ่มเติมจากหนังสือ อินเทอร์เน็ต ผลงาน และจากประสบการณ์ของตนเอง ตามเนื้อหาสาระในหัวข้อจากสถานการณ์ในขั้นที่ 1

3) ขั้นเลือกวิธีการที่ดีที่สุด (Opt-in method) หมายถึง การให้นักเรียนวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีกรอบแนวคิดจากการศึกษาค้นคว้าเนื้อหาในขั้นที่ 2 เพื่อส่งผลให้การทำงานออกมาดีที่สุดและเหมาะสมก่อนลงมือปฏิบัติ

4) ขั้นสังเคราะห์ข้อมูลสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Synthesis) หมายถึง การสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับเป็นข้อมูลมาทั้งหมด นำมาสังเคราะห์เป็นข้อมูลของตนเอง โดยสรุปให้ได้ความคิดรวบยอดและนำข้อมูลไปสร้างสรรค์เป็นชิ้นงานของตนเอง

5) ขั้นประเมินและนำเสนอข้อมูล (Assessment) หมายถึง ให้นักเรียนถ่ายทอดองค์ความรู้ที่สังเคราะห์มา เพื่อนำเสนอ เผยแพร่ข้อมูล ผ่านการแสดงผลงาน ชิ้นงานและการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบเพื่อนำหลักการที่สรุปได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิต

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ช่วงก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังทำการทดลองโดยภาพรวม พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 30 คน โรงเรียนกำแพงวิทยา มีความคิดสร้างสรรค์ใน 3 ช่วงเวลาแตกต่างกัน ซึ่งในช่วงก่อนทำการทดลอง นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$=50.30, S.D.=11.865) ในช่วงเวลาระหว่างทำการทดลอง นักเรียนมีความสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$=56.87, S.D.=9.468) และสุดท้ายคือ ช่วงหลังทำการทดลอง นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูง ($\bar{x}$=66.47, S.D.=9.361) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในช่วงก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	*S.D.*	แปลผล
ก่อนการทดลอง	30	50.30	11.865	ปานกลาง
ระหว่างการทดลอง	30	56.87	9.468	ปานกลาง
หลังการทดลอง	30	66.47	9.361	สูง

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way repeated measure ANOVA) ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจากคะแนนความคิดสร้างสรรค์จำนวน 3 ครั้ง ได้ทำการตรวจสอบ Sphericity ของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของคะแนนที่ได้จากการวัด 3 ครั้ง เพื่อดูว่าเมื่อการแปลงเป็นตัวแปรวัดซ้ำแล้ว จะมีเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมเป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์หรือไม่ เพื่อที่จะเลือกใช้สูตรการหาค่า degree of freedom ได้ถูกต้อง จากการทดสอบ Sphericity ของคะแนนทั้ง 3 ครั้ง โดยใช้การทดสอบ Mauchly พบว่า คะแนนเมื่อแปลงเป็นตัวแปรการวัดซ้ำ จะมีเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมเป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ เนื่องจากค่า p เท่ากับ 0.408 ซึ่งมีค่ามากกว่า .05 ดังนั้น ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์จึงใช้ประมาณค่าแบบ Sphericity Assumed มีรายละเอียดดังตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบเงื่อนไข Sphericity ของค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนแบบวัด 3 ครั้ง

Within Subjects Effect	Mauchly's W	Approx. Chi-Square	Df	P	Epsilon[b]		
					Greenhouse-Geisser	Huynh-Feldt	Lower-bound
Score	0.938	1.795	2	0.408	0.942	1.000	0.500

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง

Source		SS	Df	MS	F	P	Partial Eta Squared
Score	Sphericity Assumed	3966.422	2	1983.211	62.101	0.000	0.682

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ผลรวมระดับความพึงพอใจ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านการวัดและประเมินผลของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA โรงเรียนกำแพงวิทยา โดยรวมอยู่ระดับที่มาก ($\bar{x}$=4.35, S.D.=0.563) ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านจัดเรียง 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่มีค่าสูงที่สุด คือ ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA ($\bar{x}$=4.38, S.D.=0.576) อันดับที่สอง คือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x}$=4.36, S.D.=0.593) และอันดับที่สาม คือ ด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{x}$=4.35, S.D.=0.563) ส่วนด้านที่มีค่าต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านเนื้อหา ($\bar{x}$=4.32, S.D.=0.564) และเมื่อพิจารณารายข้อที่อันดับค่าสูงที่สุด ได้แก่ เนื้อหาในการจัดการเรียนรู้สามารถกระตุ้นนักเรียนให้กล้าคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ($\bar{x}$=4.47, S.D.=0.629) กิจกรรมการเรียนรู้สามารถช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น ($\bar{x}$=4.47, S.D.=0.629) และสื่อการเรียนรู้มีความทันสมัยและเข้าใจง่าย ($\bar{x}$=4.47, S.D.=0.629) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เป็นการนำองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้านมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้นความสนใจโดยกำหนดสถานการณ์ (Predicament) สอดคล้องกับความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ขั้นที่ 2 ขั้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Researching) สอดคล้องกับความคิดริเริ่ม (Originality) ขั้นที่ 3 ขั้นเลือกวิธีการที่ดีที่สุด (Opt-in method) สอดคล้องกับความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) ขั้นที่ 4 ขั้นสังเคราะห์ข้อมูลสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Synthesis) สอดคล้องกับความคิดละเอียดลออ (Elaboration) และความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และขั้นที่ 5 ขั้นประเมินและนำเสนอข้อมูล (Assessment) สอดคล้องกับความคิดละเอียดลออ (Elaboration) ซึ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และเกิดการพัฒนา

ความคิดสร้างสรรค์ได้ มีลำดับขั้นที่ครบถ้วนสัมพันธ์กันและมีความเหมาะสม ถือว่าการดำเนินการจัดการเรียนรู้สามารถช่วยเพิ่มศักยภาพในการคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น จุดเด่นของการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA ผู้เรียนได้ฝึกการคิด การศึกษาข้อมูล การเลือกวิธีการในการทำงาน และรู้จักการสังเคราะห์ข้อมูลที่มีจนเกิดเป็นผลงานหรือชิ้นงานเพื่อถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้เป็นรูปธรรมและมีหลักการ ยึดหลักการตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ที่เชื่อว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้และถ่ายทอดเป็นชิ้นงานออกมาในลักษณะรูปธรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กิติยา เก้าเอี้ยน (2558 : 13-21) และพาสนา จุลรัตน์ (2561 : 52-54) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมหรือพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ และความคิดยืดหยุ่น จะส่งผลให้เกิดศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น รู้จักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติจริงได้ มีการทำงานอย่างเป็นระบบและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ สอดคล้องกับ Rogers (1970: 43) ที่อธิบายว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สามารถกระทำได้โดยการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น เช่นเดียวกับ ภาณุภณ กล้าผจญ, ปัญญา ทรงเสรีย์, และ อังสุวัส ดิษยมาลย์ (2559 : 34-36) ที่กล่าวว่า “ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถของมนุษย์ในการคิดแก้ปัญหาและพัฒนาความคิดนั้นในทางที่แปลกใหม่กว่าเดิม และมีความหลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและสังคมให้เกิดความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Beghetto (2006 : 447-457) ที่พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองสูงจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในเรื่องความสามารถทางด้านวิชาการในทุกรายวิชาและมีความมุ่งมั่นในการวางแผนศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาได้ดีกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองต่ำ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ช่วงก่อน ระหว่าง และหลังทำการทดลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ PROSA สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า โดยภาพรวม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 30 คน โรงเรียนกำแพงวิทยา มีความคิดสร้างสรรค์ใน 3 ช่วงเวลาแตกต่างกัน ซึ่งในช่วงหลังการทดลองนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูง ($\bar{x}$=66.47) ช่วงระหว่างทำการทดลอง ($\bar{x}$=56.87) และก่อนทำการทดลอง ($\bar{x}$=50.30) นักเรียนมีความสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายผลได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA ที่นำไปใช้ในการทดลอง ส่งผลให้พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเพิ่มขึ้นจากครั้งที่ 1-3 อย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับนักเรียน เน้นการให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและได้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดชิ้นงาน นักเรียนฝึกการแก้ปัญหาระหว่างการทำงานเมื่อไม่เป็นไปตามแผนหรือกระบวนการที่วางไว้ ส่งผลให้ได้ชิ้นงานออกมาสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ทิศนา แขมมณี (2560 : 29-30) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ที่ดีเกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเองและด้วยตนเองของผู้เรียน หากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเองไป

สร้างสรรค์ชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม จะทำให้เห็นความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน นอกจากนั้นความรู้ที่สร้างขึ้นมาเองนี้ ยังเป็นรากฐานให้นักเรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ฉะนั้น เมื่อนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ที่คอยกระตุ้นและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีผู้สอนคอยอำนวยความสะดวก คอยชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้เพื่อไปยังเป้าหมายที่วางไว้ให้สำเร็จ ทำให้ช่วงระหว่างการทดลองและหลังการทดลองนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545 : 35-36) และพาสนา จุลรัตน์ (2563 : 2363-2380) ที่กล่าวไว้ว่า การกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจเป็นองค์ประกอบที่กระตุ้นให้บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์ เพราะคนที่มีแรงจูงใจกระตุ้นจากภายใน เช่น มีความอยากรู้อยากเห็น ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นตัวส่งผลให้เกิดแรงจูงใจภายนอก คือ ความสุข ความสนุกในการทำงานให้สำเร็จ ในการคิดประดิษฐ์สร้างสรรค์ผลงาน สอดคล้องกับ อังศุมาลิน พฤษชัยนิมมิต (2561 : 72-75) พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดสร้างสรรค์ทำให้นักเรียนได้แสดงความคิดแปลกใหม่ของตนเองได้อย่างเต็มที่ มีความรู้สึกเป็นอิสระไม่ถูกควบคุมจากระเบียบวินัยที่เคร่งครัดจนเกินไป รวมทั้งมีการส่งเสริมให้แต่ละคนได้รู้จักแก้ปัญหา ย่อมเป็นห้องเรียนที่สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน (Smith and Hildreth, 1971 อ้างใน อารี พันธ์มณี, 2543 : 42)

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA โรงเรียนกำแพงวิทยา โดยภาพรวมอยู่ระดับพึงพอใจมาก แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์นักเรียน เพราะระหว่างเรียนนักเรียนมีอิสระในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ได้ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ มีการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเหมาะสมกับช่วงวัยและได้สะท้อนปัญหาโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน นักเรียนไม่มีการลอกเลียนชิ้นงานหรือผลงานตามผู้อื่นแต่เปลี่ยนเป็นกล้าเข้าหาปรึกษาผู้สอน ทำให้ได้รับคำชี้แนะและแนวทางในการแก้ปัญหาจากผู้สอนได้ ซึ่งส่งผลในนักเรียนมีความภาคภูมิใจในชิ้นงานของตนเองและได้ถ่ายทอดความคิดผ่านชิ้นงานอย่างเต็มที่ เพราะเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้สามารถกระตุ้นนักเรียนให้กล้าคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสื่อการเรียนรู้มีความทันสมัยและเข้าใจง่าย สอดคล้องกับ Jerome Kagan and Julius Segal (1992 : 33) ได้กล่าวว่า ครอบครัว โรงเรียนมีอิทธิพลต่อการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนหลายประการ เช่น เข้มงวดมากเกินไป การใช้คำสั่ง การเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจหรือบังคับสิ่งเหล่านี้ทำให้เด็กขาดความมั่นใจไม่กล้าคิดหรือตัดสินสิ่ง ๆ ใดด้วยตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการปลูกสร้างความคิดสร้างสรรค์ บิดามารดาหรือผู้สอนควรเป็นเพียงผู้กระตุ้นให้นักเรียนได้คิดและทำด้วยตนเอง ความใส่ใจ และการให้กำลังใจ เป็นสิ่งมีค่าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนควรตระหนัก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ His-chi Hsiao; et al (2004 : 243-247) ที่ทำการศึกษารูปแบบการสอนความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาการเชื่อมต่อระบบคอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาระดับสูง ภาพรวมนักเรียนมีความพอใจในการสอนรูปแบบการสอนความคิดสร้างสรรค์ ด้าน

ความรู้มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.98 ด้านทักษะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ด้านอารมณ์ความรู้สึก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ด้านความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยเท่า 3.91 จากการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่นักเรียนทำให้ระดับความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด อาจจะเป็นไปได้ว่านักเรียนรู้สึกมีความสนุกในการเรียน มีความท้าทายตนเอง ได้ใช้ความคิดของตนเองได้อย่างเต็มที่โดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับอังศุมาลิน พฤษชัยนิมมิต (2561 : 61) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนทัศนศิลป์ด้วยกระบวนการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการทดลองจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้จัดการเรียนรู้

1.1 เมื่อผู้สอนนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA ไปใช้ ควรมีการปรับสถานการณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนและนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาตามระดับชั้นของนักเรียน เพื่อส่งผลให้นักเรียนเกิดศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด

1.2 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จะส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ได้ยิ่งขึ้น เมื่อผู้สอนทำหน้าที่คอยกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออก มีการเสริมแรงทางบวกและนักเรียนเองต้องเป็นผู้ที่มีความอยากรู้อยากเห็นพยายามศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อสร้างองค์ความรู้ รวมทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน เช่น สถานศึกษา สภาพแวดล้อม ผู้ปกครองและสังคม ควรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และต้องส่งเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดีหรือการให้กำลังใจ เพื่อให้นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างสูงสุด

1.3 การวิจัยครั้งนี้ เป็นการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทัศนศิลป์ โดยใช้ระยะเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 50 นาที ส่งผลให้ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด หากผู้สอนหรือผู้สนใจที่ทำการสอนในรายวิชาอื่น ๆ นำการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA ไปใช้ควรกำหนดระยะเวลาต่อหน่วยการเรียนรู้ให้ชัดเจนและครอบคลุม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับชั้นประถมศึกษา เป็นต้น เพื่อเป็นการแสดงข้อมูลที่แตกต่างในแต่ละช่วงวัย

2.2 ผลจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ PROSA เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่ใช้ได้ผลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปใช้เป็นแนวทางของการศึกษาและพัฒนาขั้นตอนการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ต่อไปได้

2.3 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเพิ่มข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น เช่น ด้านพฤติกรรม ด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยอื่น ๆ

2.4 เนื่องจากข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองและเก็บข้อมูลแบบออนไลน์สืบเนื่องจากเป็นนโยบายของสถานศึกษาภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการทดลองแบบปกติเพื่อศึกษาความสอดคล้องของผลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กิติยา เก้าเอี้ยน. (2558). ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ที่มีต่อ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ โรฒ.* 9 (2), 13-21.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). *การคิดเชิงสร้างสรรค์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: ซัคเซส มีเดีย.

ทวีป อภิสิทธ์. (2559). *กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา แขมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัญจนาฏ วรวัฒนชัย. (2563). ทักษะสำหรับครูเพื่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์. *วารสารครุศาสตร์สาร:* Journal of Educational Studies. 14 (1), 146-158.

พาสนา จุลลรัตน์. (2563). *จิตวิทยาการรู้คิด Cognitive Psychology*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พาสนา จุลรัตน์. (2561). การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในยุค Thailand 4.0. *วารสารวิชาการ*Veridian E – Journal, Silpakorn University. 11 (2), 2363-2380.

ภาณุภณ กล้าผจญ, ปัญญา ทรงเสรีย์, และอังสุวัส ดิษยมาลย์. (2559). *ทัศนศิลป์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.* นนทบุรี: สำนักพิมพ์เอมพันธ์.

สุรัชพงศ์ สิกขาบัณฑิต. (2557). นโยบายประเทศไทย 4.0 : โอกาส อุปสรรค และผลประโยชน์ของไทยในภูมิภาคอาเซียน. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 12 เมษายน 2564. แหล่งที่มา: https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=%0946816&filename=foreign2_index.

อังศุมาลิน พฤษชัยนิมมิต. (2561). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนทัศนศิลป์ด้วยกระบวนการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. นครศรีธรรมราช: โรงเรียนมัธยมเทศบาลวัดท่าแพ.

อารี พันธ์มณี. (2557). *ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อารี พันธ์มณี. (2543). *คิดอย่างสร้างสรรค์*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: เลิฟ แอนด์ ลิพเพรส.

Beghetto, Ronald A. (2006). “Creative Self-Efficacy : Correlates in Middle and Secondary Students. “*Creative Resrarcch Journal*. 18 (4), 447-457.

His-chi Hsiao, Ying-Hsin Liang and Teng-Ying Lin. (2004). “A creative thinking teaching model in a computer network course for Vocation high school*,” World Transactions on Engineering and Technology Education*. 3 (2), 243-247.

Jerome Kagan, and Julius Segal. (1992). *Psychology an Introduction*. (7 th. Ed). Florida: Harcourt Brace Jovanovich, Inc.

Rogers, E.M. (1970). *Diffusion of Innovations*. (3 rd ed). New York: The Free Press.

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Phenomenon-Based Learning for Developing Scientific Literacy on Human and Climate Change of 7th Grade Students

กฤษฎิ์ เพียรมาก และ ธิติยา บงกชเพชร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
Krit Phianmak and Thitiya Bongkotphet
Naresuan university, Thailand
Corresponding Author, E-Mail: kritp63@nu.ac.th

****

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และ 2) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่องมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสขนาดกลางแห่งหนึ่งในจังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 25 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 แผน แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ใบกิจกรรมและแบบวัดความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้แก่ การวิเคราะห์ด้านเนื้อหา และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ควรมีลักษณะดังนี้ ครูเลือกนำเสนอปรากฏการณ์ที่มีบริบทหรือสถานการณ์ใกล้ตัวกับนักเรียน ไม่ซับซ้อนจนเกินไป ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันวิพากษ์และอธิบายถึงปรากฏการณ์นั้นด้วยข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ จากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการคิดวิเคราะห์และให้เหตุผลจากหลักความจริงทางวิทยาศาสตร์ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง 2) ศึกษาผลการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ นักเรียนแสดงสมรรถนะการประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ สมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 36.80 และสมรรถนะการ

* วันที่รับบทความ : 22 ธันวาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 3 มกราคม 2566; วันตอบรับบทความ : 9 มกราคม 2566
Received: December 22, 2022; Revised: January 3, 2023; Accepted: January 9, 2023

แปลความหมายข้อมูลและประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 24.40 ตามลำดับ

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน; ความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ

Abstracts

The purposes of this research were 1) to study the learning management of phenomenon-based learning (PhBL) for enhancing scientific literacy of humans and climate change and 2) to study the development of scientific literacy after implementing phenomenon-based learning. This research was Classroom Action Research. The participants were 25 students in grade 7 from an opportunity expansion schools in Tak province in the second semester of academic year 2021. The research instruments consisted of three PhBL lesson plans, a reflective learning management form, a worksheet, and a scientific literacy test. The data were analyzed by using both qualitative and quantitative data analysis, which included mean, percentage and content analysis. For the results of the study, 1) the effective implementation of phenomenon-based learning could enhance scientific literacy in humans and climate change was described as follows: Teachers choose to present phenomena that have contexts or situations close to the students. not too complicated Use questions to encourage learners to make connections. Give students the opportunity to critique and explain that phenomenon with scientific data. From reliable sources to enable students to think critically and reason from scientific truth. who have an understanding of natural phenomena and can be applied in practice 2) to study the development of scientific literacy after implementing phenomenon-based learning. The students demonstrated the highest level of competence in the evaluating and designing scientific enquiry was at 40.00 percent, followed by competence in explaining phenomena scientifically was at 36.80 percent, and the interpreting data and evidence scientifically was at 24.40 percent, respectively.

Keywords: Phenomenon-Based Learning; Scientific Literacy; Human and Climate Change

บทนำ

การส่งเสริมนักเรียนให้มีความพร้อมและได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยเป้าหมายของการศึกษาวิทยาศาสตร์ คือการทำให้นักเรียนทุกคนมีการรู้วิทยาศาสตร์หรือความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) องค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development, OECD) ได้ให้นิยามของความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ไว้ว่า “ความสามารถในการเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้ากับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ และแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีวิจารณญาณ” บุคคลที่ได้ชื่อว่าฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ (Scientifically Literate Person) คือผู้ที่สามารถสื่อสารหรือโต้แย้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งบุคคลนั้น

จำเป็นต้องรู้และใช้องค์ประกอบหลายอย่าง ได้แก่ บริบทหรือสถานการณ์ของวิทยาศาสตร์ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Competencies) ประกอบด้วย การอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ (Explain Phenomena Scientifically) การประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Evaluate and Design Scientific Enquiry) และ การแปลความหมายข้อมูลและการใช้ประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์ (Interpret Data and Evidence Scientifically) การพัฒนาการศึกษาเพื่อมุ่งสู่การเพื่อพัฒนาประเทศ เศรษฐกิจ และสังคมยุค 4.0 (National Scheme of Education of B.E. 2560-2579 (2017-2036), 2017 : page ค.) หนึ่งในเป้าหมายที่สำคัญ คือ ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพที่สามารถพัฒนานักเรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพหนึ่งในตัวชี้วัดนั้นคือ การเพิ่มคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (National Scheme of Education of B.E. 2560-2579 (2017-2036), 2017) สอดคล้องกับผลการประเมิน PISA จากการวิเคราะห์ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 พบว่าคะแนนความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ของไทย อยู่ในช่วง 426 – 436 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD โดยค่าคะแนนเฉลี่ยมีคะแนนอยู่ที่ 489 คะแนน ซึ่งนักเรียนไทยเกือบครึ่ง (44%) มีความสามารถทางวิทยาศาสตร์ไม่ถึงระดับ 2 (ระดับพื้นฐาน) (PISA 2018 Assessment Results Reading, Mathematics and Science, 2021) การส่งเสริมนักเรียนให้มีความพร้อมและได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม มีความรู้ มีความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นเครื่องมือสำคัญ ในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยเป้าหมายของการศึกษาวิทยาศาสตร์ คือการทำให้นักเรียนทุกคนมีความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) ความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ คือ ความสามารถในการเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้ากับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ และแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีวิจารณญาณ”

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนขณะจัดการเรียนการสอนในหน่วยที่ 6 กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ บทที่ 2 มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวนนักเรียน 28 คน โดยวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้และใบงาน พบปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนมีความสอดคล้องกับผลการประเมินความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ระดับชาติของ PISA โดยพบว่า นักเรียนสามารถรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ แต่ยังไม่สามารถสร้างคำอธิบายอย่างสมเหตุสมผลเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบกระบวนการเกิดพายุฝนฟ้าคะนองและพายุหมุนเขตร้อน และนักเรียนยังไม่สามารถระบุประเด็นปัญหาที่ต้องการตรวจสอบได้อย่างแน่ชัด จึงทำให้ไม่สามารถนำเสนอแนวทางในการปฏิบัติตนให้เหมาะสมและปลอดภัยจากพายุฝนฟ้าคะนองหรือพายุหมุนเขตร้อนและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกได้อย่างถูกต้อง และนักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์และอภิปรายข้อมูลภูมิอากาศจากประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์ เช่น แผนที่อากาศ ภาพถ่ายทางดาวเทียม หรือแผนภูมิความกดอากาศได้ แต่นักเรียนสามารถบอกได้ว่าเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม

เช่น การเกิดภาวะโลกร้อน นักเรียนสามารถบอกถึงผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมได้แต่ยังขาดทักษะในด้านการวิเคราะห์ ชี้ให้เห็นว่านักเรียนมีสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 3 ด้านเพียงบางส่วน จากการทบทวนวรรณกรรม นักเรียนยังมีแนวคิดที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับเรื่องบรรยากาศและลมฟ้าอากาศ อีกทั้งนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษายังแสดงพฤติกรรมบ่งชี้ถึงสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA 2015 ได้ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร อีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนคือวิธีการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันที่เน้นการสอนเนื้อหาตามตัวชี้วัด ใช้กระบวนการท่องจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์และให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะนำ องค์ความวิทยาศาสตร์ที่ได้รับไปปรับประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่พบเจอในชีวิตประจำวัน สังเกตได้จากการสอบวัดความสามารถเพื่อเข้าศึกษาต่อ รูปแบบข้อสอบส่วนใหญ่เป็นข้อสอบเลือกตอบที่เน้นกระบวนการท่องจำเนื้อหาสาระสำคัญ จึงเป็นผลให้ผู้สอนและนักเรียนหาวิธีการหรือแนวทางในการจดจำเนื้อหาสาระมากขึ้นจนละเลยการส่งเสริมให้นักเรียนได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับมาเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวัน

การพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์จะช่วยให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตในโลกปัจจุบันที่มีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต การใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติยังสอดคล้องกับการพัฒนาการรู้วิทยาศาสตร์ (Sampson & Gleim, 2009 : 42-47) ฟินแลนด์เป็นประเทศเริ่มแรกของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon based learning : PhBL) ที่ได้ผ่าน การพัฒนาและทดลองใช้ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อยกระดับการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2016 ซึ่งเป็นผู้นำทางด้านการศึกษาที่มีผลคะแนนสูงสุด ตามโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนผ่านกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติ และสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยนักเรียนมีบทบาทหลักในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ภายใต้แนวคิดการสร้างองค์ความรู้ในตนเองของนักเรียนโดยใช้ความรู้สาระวิชาต่างๆ มาบูรณาการผ่านกระบวนการคิด และกระบวนการทางปัญญา เกิดกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ นำไปสู่ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ทำให้ได้องค์ความรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน (Mattila & Silander, 2015 : online as cited Chaiwon & Nugultham, 2021) การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค ซึ่งสามารถนำไปประยุกตใชในชีวิตจริงได้ รวมทั้งยังช่วยจูงใจให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนรูและกลายเป็นนักเรียนเชิงรุก (Active learner) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการทำงานร่วมกันโดยมีจุดประสงค์ในการแก้ปัญหาและการตอบคำถาม (Silander, 2015 : online ; Zhukov, 2015 : online) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ส่งเสริมให้นักเรียนร่วมมือกันศึกษาปรากฏการณ์ การได้มาซึ่งความรู้นั้นจำเป็นต้องผ่านออกแบบ การพัฒนา การประเมิน การสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ในการการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ และนำข้อมูลที่ได้มาแปลความหมายข้อมูล รวมไปถึงการใช้ประจักษ์พยานใน

เชิงวิทยาศาสตร์ ในการโต้แย้งและลงข้อสรุปทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เรื่อง มนุษย์และเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถระบุประเด็นปัญหาหรือตั้งคำถามจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงสามารถวางแผนแนวทางการหาคำตอบในบริบทของชีวิตจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ในมุมมองต่าง ๆ และมีความเข้าใจโลกในยุคสมัยใหม่อย่างลึกซึ้ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่องมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ระเบียบวิธีวิจัย

แบบแผนการวิจัย กระบวนการดำเนินงานการวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom action research) ตามแนวคิด Kemmis & McTaggart (1988 : 11) ประกอบด้วยกิจกรรมการวิจัยที่สำคัญ 4 ขั้นตอนหลัก คือ 1) การวางแผนเพื่อไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น (planning) 2) ลงมือปฏิบัติการตามแผน (action) 3) สังเกตการณ์ (observation) และ 4) สะท้อนกลับ (reflection) กระบวนการและผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน (re - planning) โดยดำเนินการเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ

กลุ่มเป้าหมาย การวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน 25 คน ของโรงเรียนขยายโอกาสแห่งหนึ่งในจังหวัดตาก ซึ่งได้จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

บริบทโรงเรียน งานวิจัยนี้ดำเนินการวิจัย ณ โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดตาก เป็นโรงเรียนขยายโอกาสขนาดกลาง การจัดการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ยังคงมีสถานการณ์การแพร่ระบาดและติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ครูจัดการเรียนการสอนผ่านโปรแกรม google meet ควบคู่ไปกับการแจกใบงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เรื่อง มนุษย์และเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 1 พายุฝนฟ้าคะนอง

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 2 พายุหมุนเขตร้อน

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 3 การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก

2) แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เรื่อง มนุษย์และเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1) แบบวัดความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์

2) ใบกิจกรรม

โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือดังต่อไปนี้

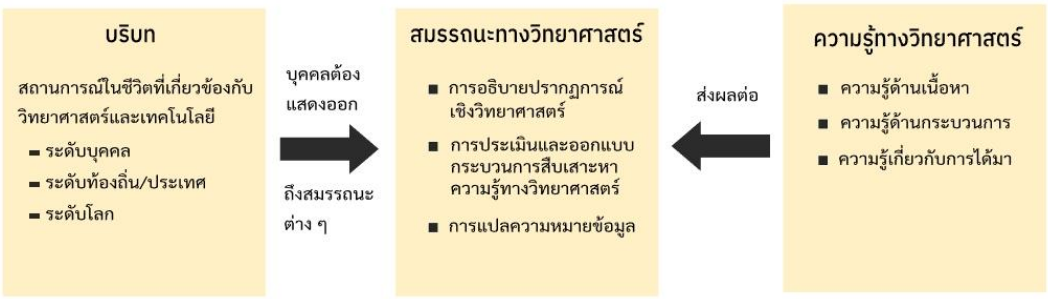
1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่องมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ จำนวน 3 แผน เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทั้งหมด 12 ชั่วโมง โดยมีขั้นการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ 2) วิเคราะห์อรรถประโยชน์ของบทเรียน 3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4) สังเคราะห์ความรู้และลงข้อสรุป 5) ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนผ่านการอธิบาย จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน 1) อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญจากคณะศึกษาศาสตร์ 2) ศึกษานิเทศก์ชำนาญการจากสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาตากเขต 2 3) ครูผู้มีประสบการณ์สอนในโรงเรียนจากโรงเรียนขนาดใหญ่แห่งหนึ่งใน จ.ตาก เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 4.46, 4.56 และ 4.52 ตามลำดับ ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66, 0.66 และ 0.69 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 แผน มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้และปรากฏการณ์ที่เลือกใช้ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงชื่อแผนจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์

แผนที่	แผนการจัดการเรียนรู้	ปรากฏการณ์ที่ใช้	จำนวนชั่วโมง
1	พายุฝนฟ้าคะนอง	ปรากฏการณ์พายุลูกเห็บ	4
2	พายุหมุนเขตร้อน	ปรากฏการณ์พายุโกนเซิน	4
3	การเปลี่ยนแปลงมิอากาศโลก	ปรากฏการณ์โลกร้อนและภาวะเรือนกระจก	4

2) แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของครูตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้สร้างไว้ โดยผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้ร่วมสังเกต โดยเป็นครูผู้มีประสบการณ์สอนรายวิชาวิชาวิทยาศาสตร์ไม่น้อยกว่า 5 ปีและผู้วิจัย เพื่อสะท้อนผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยเป็นการเขียนสะท้อนผลแบบอิสระตามหัวข้อที่กำหนด ดังนี้ 1) ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ โดยสะท้อนถึง จุดเด่น จุดด้อย ปัญหาและอุปสรรค ความเหมาะสมของระยะเวลา และข้อเสนอแนะ ในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในครั้งนี้บรรลุตามจุดประสงค์หรือไม่ อย่างไร 3) หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้ มีแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไปอย่างไร 4) นักเรียนสามารถแสดงออกถึงความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ 5) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3) แบบวัดความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้สำหรับวัดความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้ซึ่งจัดทำขึ้นตามกรอบการประเมินของ PISA 2015 ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบการประเมินด้านวิทยาศาสตร์

ที่มา https://pisathailand.ipst.ac.th/about-pisa/scientific-literacy/

ประกอบด้วย 1) ข้อสอบแบบเลือกตอบ มีลักษณะการตอบคำถาม โดยนักเรียนเลือกหนึ่งคำตอบจาก 4 ตัวเลือก 2) ข้อสอบแบบเลือกตอบเชิงซ้อน มีลักษณะการตอบคำถาม โดยนักเรียนเลือกตอบ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ในชุดคำถาม ซึ่งจะได้คะแนนเมื่อตอบถูกทั้งหมดในชุดคำถามนั้น และการเลือกหนึ่งคำตอบจากรายการที่กำหนดให้และอธิบายการตอบคำถาม 3) ข้อสอบแบบเขียนตอบ มีลักษณะการตอบคำถาม โดยนักเรียนเขียนคำตอบแบบสั้นเป็นกลุ่มคำ หรือการเขียนคำตอบแบบยาวเป็นย่อหน้าสั้น ดำเนินการจัดสร้างแบบวัดความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ตามกรอบการประเมินความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ของ PISA 2015 จำนวน 15 ข้อ โดยมีบริบท/สถานการณ์ ดังนี้ 1) ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ 2) ความร้อนกับภาวะโลกร้อน 3) พายุ 4) ปรากฏการณ์เรือนกระจก 5) ชาวประมง

นำแบบวัดความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องในการประเมินความฉลาดรู้ ความถูกต้องของเนื้อหาและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข จากนั้นวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็นรายข้อ แบบทดสอบในงานวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับสมรรถนะทุกข้อ เนื่องจากมีค่าดัชนี IOC มากกว่า 0.5 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.91 แปลผลได้ว่ามีความสอดคล้องในการประเมินความฉลาดรู้และความถูกต้องของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะให้ปรับปรุงข้อคำถามให้ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ รวมไปถึงดำเนินการแก้ไขเนื้อหาและตัวเลือกให้ถูกต้องตามสมรรถนะย่อยที่ สสวท. กำหนด

4) ใบกิจกรรม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวกับสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้ ในแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยใบกิจกรรมดังนี้ ใบกิจกรรมที่ 1 สิ่งที่จะได้เรียนรู้และนำไปใช้ นักเรียนร่วมกันบันทึกสิ่งที่คาดว่าจะได้รับจากการเรียนรู้ในปรากฏการณ์ที่ครูนำเสนอและการนำความรู้ไปใช้ ใบกิจกรรมที่ 2 นักเรียนร่วมกันศึกษาและวางแผนการสืบเสาะข้อมูลเพื่อใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่ครูนำเสนอ จากนั้นเสนอใบกิจกรรมต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมะสม แบ่งเป็น 2 ส่วนได้แก่ 1) ใบกิจกรรมประกอบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ มีค่าความเหมาะสมเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58, 0.49 และ 0.58 ตามลำดับ ผู้วิจัยปรับปรุงใบกิจกรรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในประเด็นเกี่ยวกับข้อคำถามที่ยังไม่ชัดเจนให้มีความชัดเจนในการถามคำถามกับนักเรียนมากยิ่งขึ้น 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของใบกิจกรรมแบบประเมินสมรรถนะด้านการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียน วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็นรายข้อ โดยมีค่าความสอดคล้องมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.74 แปลผลได้ว่ามีความสอดคล้องในการประเมินความฉลาดรู้และความถูกต้องของเนื้อหา ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขใบกิจกรรมแบบประเมินสมรรถนะด้านการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียน โดยปรับปรุงข้อคำถามให้ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ รวมไปถึงดำเนินการแก้ไขเนื้อหาและตัวเลือกให้ถูกต้องตามสมรรถนะย่อยที่ สสวท. กำหนด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน แบบสะท้อนผล ใบกิจกรรม และแบบวัดความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ โดยดำเนินการตามขั้นของการวิจัยเชิงปฏิบัติในชั้นเรียน 4 ขั้นตอนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้ **1. ขั้นการวางแผน** ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ โดยปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้ร่วมสังเกตและผู้วิจัย **2. ขั้นปฏิบัติ** ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 แผน เวลาที่ใช้ทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง ในเนื้อหาต่อไปนี้ 1) พายุฝนฟ้าคะนอง 2) พายุหมุนเขตร้อน 3) การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก และเก็บรวบรวมข้อมูลความฉลาดรู้ระหว่างเรียนด้วยใบกิจกรรมเป็นรายกลุ่ม **3. ขั้นสังเกต** ผู้วิจัยสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในชั้นเรียน ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา รวมถึงผลงานของนักเรียนโดยบันทึกลงแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ **4. ชั้นสะท้อนผล** ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้ร่วมสังเกตและผู้วิจัย มาวิเคราะห์เพื่อประเมินผลว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จหรือเกิดปัญหาหรือไม่ ซึ่งจะทำการสะท้อนผลเมื่อสิ้นสุดแต่ละวงจร เพื่อนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงเผนการจัดการเรียนรู้ในวงจรครั้งต่อไป จนครบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติ

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้แบบวัดความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์จำนวน 15 ข้อ โดยใช้ระยะเวลาการเก็บข้อมูล จำนวน 1 ชั่วโมง 30 นาที ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนตามจุดประสงค์การวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลง ลมฟ้าอากาศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ข้อมูลจากแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้จากผู้วิจัยและครูผู้มีประสบการณ์สอน 1 ท่าน การบันทึกข้อมูลจะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงอธิบายสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นและสรุปข้อมูลโดยการเขียนบรรยาย ซึ่งจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลหลังสิ้นสุดแต่ละวงจรปฏิบัติการ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 อ่านผลการสะท้อนการจัดการเรียนรู้ตามที่ผู้สะท้อนได้บันทึกลงในแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้

1.2 กระทำการจัดระเบียบข้อมูล จัดกลุ่มข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงแนวทางการจัดการเรียนรู้ในวงจรถัดไป

1.3 สร้างบทสรุปของแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ โดยสรุปเป็นจุดเด่น จุดที่ควรปรับปรุงและข้อเสนอแนะ

1.4 การยืนยันความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์ โดยยืนยันความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ ด้วยเทคนิคสามเส้า (Triangulation) ด้านแหล่งข้อมูล เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ครูผู้ร่วมสังเกตและผู้วิจัย หลังจบกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละวงรอบ

2. การวิเคราะห์พัฒนาการความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้จากเครื่องมือดังต่อไปนี้

2.1 แบบวัดความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ แบบวัดความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์เรื่องมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมคำตอบของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 3 แผนการจัดการเรียนรู้ สามารถวิเคราะห์โดยแยกตามสมรรถนะความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ PISA 2015 โดยการให้คะแนนมีรายละเอียด ดังนี้

1) ข้อสอบแบบเลือกตอบ ถ้าตอบถูกต้องให้ 2 คะแนน ถ้าตอบไม่ถูกหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน

2) ข้อสอบแบบเลือกตอบเชิงข้อน ถ้าตอบถูกต้องทั้งหมดให้ 2 คะแนน ถ้าตอบถูกแต่ไม่ครบทุกข้อให้ 1 คะแนน หรือตอบผิดทั้งหมดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน

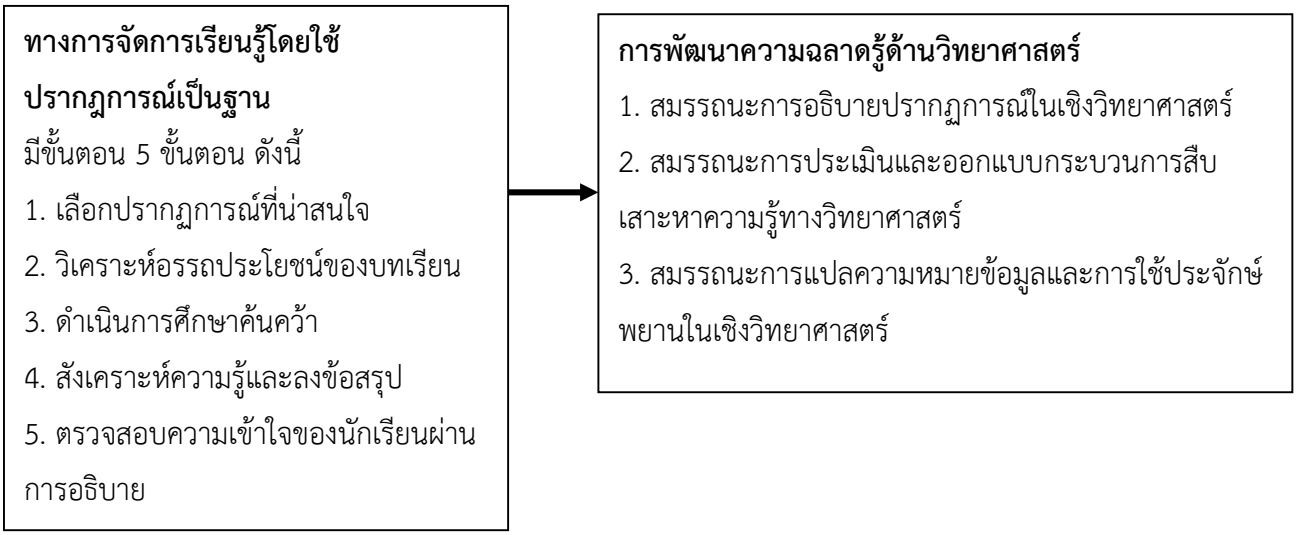
3) ข้อสอบแบบเขียนตอบ ถ้าตอบถูกต้องครบถ้วนให้ 2 คะแนน ถ้าตอบถูกแต่ไม่ครบถ้วนให้ 1 คะแนน และตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน

นำคะแนนจากการตรวจคำตอบมาหาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละของนักเรียนที่ตอบถูกในแต่ละสมรรถนะของความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์

2.2 ใบกิจกรรม ข้อคำถามในใบกิจกรรมของนักเรียนจะเป็นคำถามอัตนัยแบบเขียนตอบที่วัดสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 3 สมรรถนะ ซึ่งการให้คะแนนมีรายละเอียดดังนี้ หากตอบถูกต้องครบถ้วนให้ 2 คะแนน หากตอบถูกแต่ไม่ครบถ้วนให้ 1 คะแนน หากตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน นำคะแนนจากการตรวจคำตอบมาหาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละของนักเรียนที่ตอบถูกในแต่ละสมรรถนะของความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ การยืนยันความน่าเชื่อถือของผลการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากใบกิจกรรมแบบประเมินความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ และใบกิจกรรมของนักเรียน วิเคราะห์โดยใช้ค่า

ทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าร้อยละ เพื่อพิจารณาถึงผลการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนรู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

1) เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ โดยครูผู้สอนนำเสนอปรากฏการณ์ในรูปแบบคลิปวีดีโอและร่วมกันกับนักเรียนอภิปรายถึงปรากฏการณ์ สอดคล้องกับเนื้อหารายวิชาและระดับของนักเรียน เพื่อสร้างความคุ้นเคยและกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ทั้งนี้พบว่านักเรียนยังไม่เข้าใจถึงรายละเอียดของปรากฏการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอเนื่องจากคลิปวีดีโอพายุฝนฟ้าคะนอง Thunderstorm 101 ของ National Geographic มีการพากย์เป็นภาษาอังกฤษ ทำให้นักเรียนฟังไม่เข้าใจ (ครูผู้ร่วมสังเกต แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้, 22 กุมภาพันธ์ 2565) ดังนั้นครูผู้สอนควรเลือกปรากฏการณ์ที่นำเสนอเป็นปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียน ไม่ซับซ้อนจนเกินไป เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงปรากฏการณ์นั้นๆได้ดี

2) วิเคราะห์อรรถประโยชน์ของบทเรียน ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่นำเสนอ เช่น การบรรยาย การใช้สื่อการสอน การทดลอง เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงปรากฏการณ์ที่ผู้สอนต้องการนำเสนอ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้ร่วมกันวิเคราะห์ถึงปรากฏการณ์ตาม

ความสนใจของนักเรียนว่าจะสามารถเชื่อมโยงกับความรู้เรื่องใดได้บ้างและสามารถนำความรู้นั้นที่ได้ไปใช้กับสถานการณ์หรือบริบทอื่นได้อย่างไร ทั้งนี้พบว่า การจัดการเรียนการสอนในลักษณะของการทดลอง ครูต้องเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมและต้องคำนึงถึงปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมการทดลอง (ครูผู้ร่วมสังเกต, 17 มีนาคม 2565) และพบว่าหลังจากทำกิจกรรมการทดลองนักเรียนสามารถสรุปผลการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่ครูผู้สอนต้องการนำเสนอได้ดี นักเรียนมีความเข้าใจในการจัดกิจกรรมมากขึ้นโดยสังเกตได้จากการที่นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์อรรถประโยชน์ของบทเรียนได้เร็วขึ้น (ผู้วิจัย, แบบบันทึกการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้วงจรที่ 2, 17 มีนาคม 2565) ดังนั้นแนวทางในขั้นนี้ 1. การจัดการเรียนรู้หรือการลงมือปฏิบัติกิจกรรมก่อนที่นักเรียนจะวิเคราะห์อรรถประโยชน์ของบทเรียนทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอมากขึ้น 2. หากเป็นการทดลองครูต้องเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมและต้องคำนึงถึงปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมการทดลอง

3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนดำเนินกิจกรรมการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อที่กลุ่มของนักเรียนได้กำหนดไว้ในขั้นที่ 2 ตามลำดับความสนใจของแต่ละกลุ่ม นักเรียนแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละหัวข้อ ดำเนินการสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์หรือแหล่งที่มาที่เชื่อถือได้ ผู้สอนคอยให้คำแนะนำการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งที่มาที่เชื่อถือได้ นักเรียนนำข้อมูลที่ได้สืบค้นมาร่วมกันอภิปรายความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่นำไปสู่การลงข้อสรุป จากการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ พบว่าครูผู้สอนควรแนะนำนักเรียนให้ตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลที่นักเรียนสืบค้น ซึ่งนักเรียนควรสืบค้นแหล่งที่มาของข้อมูลมากกว่า 2 แหล่ง และให้นักเรียนวิเคราะห์เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการค้นคว้าของกลุ่มตนเอง (ครูผู้ร่วมสังเกต, แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้วงจรที่ 1, 24 กุมภาพันธ์ 2565) ดังนั้นแนวทางในขั้นนี้ ครูควรเน้นย้ำการใช้แหล่งที่มาของข้อมูลที่หลากหลายในการดำเนินการค้นคว้ากับนักเรียนทุกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากที่สุดและตรวจสอบความถูกต้องของการใช้แหล่งข้อมูลที่นักเรียนใช้

4) สังเคราะห์ความรู้และลงข้อสรุป ครูผู้สอนและนักเรียนร่วมกันอภิปรายผลการสืบค้นข้อมูลและบันทึกผล นำความรู้ที่ได้ค้นคว้าหาคำตอบมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผล สังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาและลงข้อสรุปนักเรียนนำข้อสรุปของกลุ่มตนเองจัดทำชิ้นงานนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของ แผนผังความคิด (mind mapping) ทั้งนี้พบว่านักเรียนยังมีการเขียนแผนผังความคิด โดยใช้ลักษณะการบรรยายยังไม่สามารถนำเสนอในรูปแบบของคีย์เวิร์ดได้ “นักเรียนมีการพัฒนาชิ้นงานที่ดีขึ้น สามารถเปรียบเทียบกระบวนการเกิดพายุทั้ง 2 ได้ ถึงแม้ว่าจะยังไม่สมบูรณ์ในด้านการใช้คีย์เวิร์ดเพื่ออธิบาย แต่ก็ถือว่ามีการพัฒนาไปในแนวทางที่ดี” (ครูผู้ร่วมสังเกต, 21 มีนาคม 2565) ครูผู้ร่วมสังเกตให้คำแนะนำว่า ผู้วิจัยควรให้คำแนะนำในหลักการเขียนแผนผังความคิด ก่อนที่นักเรียนจะลงข้อสรุป ดังนั้นแนวทางในขั้นนี้ ครูควรให้คำแนะนำในการเขียน Mind mapping ที่ถูกต้องกับนักเรียน เน้นย้ำการใช้คีย์เวิร์ดในการทำแผนผังความคิดเพื่อให้นักเรียนได้สังเคราะห์ข้อมูลที่สืบค้นมา

5) ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนผ่านการอธิบาย นักเรียนนำเสนอชิ้นงานต่อครูผู้สอน โดยครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนตามสภาพจริงผ่านการนำเสนอปากเปล่า เพื่อสะท้อนถึงความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ที่สอดคล้องกับปรากฏการณ์ รวมถึงนักเรียนสามารถนำกระบวนการหาคำตอบ สืบค้นข้อมูลจากกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ สำหรับการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริงได้ จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ผู้วิจัยและครูผู้ร่วมสังเกตพบว่า นักเรียนสามารถจัดทำชิ้นงาน Mind Mapping ได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ได้ครอบคลุม “นักเรียนมีการพัฒนาชิ้นงานที่ดีขึ้น มีเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมปรากฏการณ์ภาวะโลกร้อน” (ครูผู้ร่วมสังเกต, 29 มีนาคม 2565) และนักเรียนสามารถอธิบายและตอบคำถามได้สอดคล้องกับปรากฏารณ์ที่ผู้วิจัยนำเสนอ เนื่องจากเป็นปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียนและในบริบทของนักเรียนเองก็ประสบกับปัญหาภัยแล้งที่มีผลจากความร้อนที่เพิ่มขึ้น “ปรากฏการณ์ภาวะโลกร้อนที่ผู้วิจัยนำเสนอนั้นเป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียนจึงทำให้นักเรียนสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ ”(ครูผู้ร่วมสังเกต, แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ วงจรที่ 3, 25 มีนาคม 2565) ดังนั้นแนวทางในขั้นนี้ ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนตามสภาพจริงผ่านการนำเสนอปากเปล่าและซักถามสมาชิกในกลุ่มเป็นรายบุคคลเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน

ผลการศึกษาการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ผลการประเมินการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ใบกิจกรรมของนักเรียนซึ่งผู้วิจัยจัดทำใบกิจกรรมในลักษณะของแบบประเมินวัดสมรรถนะด้านการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบของข้อคำถามในใบกิจกรรมเป็นคำถามอัตนัยแบบเขียนตอบที่วัดสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 3 สมรรถนะ ซึ่งการให้คะแนนมีรายละเอียดดังนี้ หากนักเรียนตอบได้ถูกต้องครบถ้วนให้ 2 คะแนน หากนักเรียนตอบถูกแต่ไม่ครบถ้วนให้ 1 คะแนน หากนักเรียนตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน จากนั้นนำคะแนนรวมที่ได้มาจัดระดับคุณภาพโดยเกณฑ์การผ่านคิดเป็นร้อยละ 60 ของคะแนนทั้งหมด ในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเรียนนี้ สามารถแสดงคะแนนเฉลี่ยร้อยละความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ในสมรรถนะต่างๆ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ระหว่างการจัดการเรียนรู้

สมรรถนะความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์	คะแนนที่ได้คิดเป็นร้อยละ			เฉลี่ย
	วงจรที่ 1	วงจรที่ 2	วงจรที่ 3	
1. สมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์	72.50	78.00	80.00	76.83
2. สมรรถนะการประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์	60.00	60.00	62.00	60.67
3. สมรรถนะการแปลความหมายข้อมูลและประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์	60.00	63.33	68.00	63.78

จากตารางที่ 2 ผลคะแนนความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ในสมรรถนะต่างๆระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานพบว่าผลคะแนนความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ในทั้ง 3 สมรรถนะ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกวงจรปฏิบัติการ โดยนักเรียนมีการพัฒนาสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์มากที่สุด รองลงมาได้แก่สมรรถนะการแปลความหมายข้อมูลและประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์และสมรรถนะการประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ

2. ผลการประเมินการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้ครบทุกวงจรปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ โดยทำการวัดหลังการจัดการเรียนรู้ครบทุกวงจรปฏิบัติการแล้ว ในการวัดความฉลาดรู้ครั้งนี้จัดกระทำภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ผ่านโปรแกรมการประชุมออนไลน์ Google meet และจัดทำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแอพพลิเคชัน Google Form มีนักเรียนเข้าร่วมการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ทั้งหมด 25 คน ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ตามสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้ครบทุกวงจรปฏิบัติการ

ตัวบ่งชี้	คะแนนที่ได้คิดเป็นร้อยละ
1. สมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์	36.80
2. สมรรถนะการประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์	40.00
3. สมรรถนะการแปลความหมายข้อมูลและประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์	24.40
คะแนนรวมเฉลี่ยจากแบบวัดความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์	33.73

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาระดับความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ พบว่าคะแนนที่นักเรียนทำได้คิดเป็นร้อยละ 33.73 คะแนนเฉลี่ย 10.12 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน โดยสมรรถนะที่นักเรียนตอบถูกมากที่สุด คือ สมรรถนะการประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา คือ สมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 36.80 และ สมรรถนะการแปลความหมายข้อมูลและประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์ คิดเป็น 24.40 ตามลำดับ

จากตารางที่ 2 และ 3 นักเรียนสามารถแสดงออกถึงความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ได้ดีกว่าการทำงานเดี่ยว โดยสังเกตได้จากผลคะแนนความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในระหว่างเรียนมีการพัฒนามากกว่าหลังเรียนที่วัดจากแบบวัดความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่า ปัจจัยในเรื่องการทำงานกลุ่มหรือการทำงานแบบร่วมมือของนักเรียนร่วมกับการสรุปข้อมูลด้วยแผนผังความคิดมีผลต่อการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานได้ผ่านการพัฒนาและทดลองใช้ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อยกระดับการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2016 นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและค้นหา คำตอบตามความสนใจโดยใช้สถานการณ์ในโลกแห่งความจริงเป็นประเด็นกระตุ้นการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีลักษณะสำคัญที่เน้นการสอนแบบบูรณาการเป็นองค์รวม สามารถช่วยพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ สมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์เชิง

วิทยาศาสตร์ จะสามารถเกิดขึ้นได้ในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 2 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 2 วิเคราะห์อรรถประโยชน์ของบทเรียน และขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ทั้ง 2 ขั้นนี้ นักเรียนจะต้องทำความเข้าใจปรากฏการณ์เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้และการนำความรู้นั้นที่ได้ไปใช้กับสถานการณ์หรือบริบทอื่น และร่วมกันดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูล สอดคล้องกับ (Sampson and Gleim, 2009 : 42-47) อีกทั้งการแนะนำสื่อที่นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้และส่งเสริมให้เลือกสื่อที่เหมาะกับข้อมูลในการนำมาอธิบายปรากฏการณ์ ควรทบทวนและกำหนดประเด็นนำเสนอให้ชัดเจน สามารถช่วยพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงไปสู่การอธิบายต่อปรากฏการณ์หลักได้ดี และยังพบอีกว่านักเรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์มีแนวโน้มในการสื่อสารวิทยาศาสตร์ด้านการเขียนและการพูดเพิ่มขึ้นหลังจากมีการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน สมรรถนะการแปลความหมายข้อมูลและประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์ จะถูกพัฒนาขึ้นในขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้และลงข้อสรุป นักเรียนนำความรู้ที่ได้ค้นคว้าหาคำตอบมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผลร่วมกับผู้สอน และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาลงข้อสรุป ซึ่งการจัดทำชิ้นงานเพื่อนำเสนอข้อสรุปในรูปแบบของแผนผังความคิด (mind mapping) เป็นการแปลงข้อมูลจากรูปแบบหนึ่งไปสู่อีกรูปแบบหนึ่ง สอดคล้องกับ Sampson, et al. (2009 : 42-47) ที่กล่าวว่านักเรียนได้เรียนรู้มากขึ้นหากได้แสดง ความคิดเห็นกับผู้อื่น มีการตอบสนองต่อคำถามของเพื่อน มีการสื่อสารข้อกล่าวอ้างในมุมมองของตน และสมรรถนะการประเมินและออกแบบการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ จะถูกพัฒนาในขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ซึ่งนักเรียนแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละหัวข้อ ดำเนินการสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์หรือแหล่งที่มาที่เชื่อถือได้ ผู้สอนคอยให้คำแนะนำการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งที่มาที่เชื่อถือได้ นักเรียนนำข้อมูลที่ได้สืบค้นมาร่วมกันอภิปรายความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่นำไปสู่การลงข้อสรุป สอดคล้องกับ Hodson (2008 : 65) กล่าวว่า นักเรียนจำเป็นต้องเข้าใจว่านักวิทยาศาสตร์เป็นผู้ที่ต้องมีความสามารถให้คำอธิบาย และลงข้อสรุปหรือการกล่าวอ้างด้วยหลักฐาน

2. จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อศึกษาการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลง ลมฟ้าอากาศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ระหว่างการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 1-3 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 76.83, 63.78 และ 60.67 ตามลำดับ โดยนักเรียนมีการพัฒนาสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์มากที่สุด รองลงมาได้แก่สมรรถนะการแปลความหมายข้อมูลและประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์และสมรรถนะการประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ตามลำดับ การประเมินพัฒนาการความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้ร้อยละ 33.73 ซึ่งนักเรียนมีสมรรถนะการประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ สมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ และสมรรถนะการแปลความหมายข้อมูลและประจักษ์พยานในเชิง

วิทยาศาสตร์ ตามลำดับ จากผลการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้พบว่าร้อยละคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้ต่ำกว่าที่ประเมินได้ในระหว่างวงจรปฏิบัติการ เนื่องจากว่าในระหว่างการจัดการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นหลัก นักเรียนได้ติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มทั้งในห้องเรียนและผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ จึงมีส่วนทำให้พัฒนาการความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนสูงกว่าการประเมินหลังการจัดการเรียนซึ่งเป็นการประเมินรายบุคคล อีกทั้งระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ต่อเนื่องกันซึ่งเกิดจากการ เปิด-ปิดของโรงเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และมีนักเรียนในกลุ่มที่เก็บข้อมูลเป็นผู้สัมผัสเสี่ยงสูงจำเป็นต้องกักตัว ทำให้การประเมินหลังเรียนถูกเว้นระยะห่างจากการจัดการเรียนรู้ชั่วโมงสุดท้ายนานกว่า 2 สัปดาห์จึงเป็นสาเหตุให้นักเรียนลืมเนื้อหาและเกิดความสับสนได้

สรุปผลการวิจัย

1. แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่เหมาะสมกับการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลง ลมฟ้าอากาศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จำนวน 3 แผนและแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

ผลจากการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ควรประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ โดยครูผู้สอนนำเสนอปรากฏการณ์ในรูปแบบคลิปวีดีโอและร่วมกันกับนักเรียนอภิปรายถึงปรากฏการณ์ โดยปรากฏการณ์ที่นำเสนอควรเป็นปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียน ไม่ซับซ้อนจนเกินไป สอดคล้องกับเนื้อหารายวิชาและระดับของนักเรียน เพื่อสร้างความคุ้นเคยและกระตุ้นความสนใจของนักเรียน 2) วิเคราะห์อรรถประโยชน์ของบทเรียนครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่นำเสนอ เช่น การบรรยาย การใช้สื่อการสอน การทดลอง เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงปรากฏการณ์ที่ผู้สอนต้องการนำเสนอ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ถึงปรากฏการณ์ตามความสนใจของนักเรียนว่าจะสามารถเชื่อมโยงกับความรู้เรื่องใดได้บ้างและสามารถนำความรู้นั้นที่ได้ไปใช้กับสถานการณ์หรือบริบทอื่นได้อย่างไร 3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนดำเนินกิจกรรมการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อที่กลุ่มของนักเรียนได้กำหนดไว้ในขั้นที่ 2 ตามลำดับความสนใจของแต่ละกลุ่ม นักเรียนแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละหัวข้อ ดำเนินการสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์หรือแหล่งที่มาที่เชื่อถือได้ ผู้สอนคอยให้คำแนะนำการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งที่มาที่เชื่อถือได้ นักเรียนนำข้อมูลที่ได้สืบค้นมาร่วมกันอภิปรายความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่นำไปสู่การลงข้อสรุป 4) สังเคราะห์ความรู้และลงข้อสรุป ครูผู้สอนและนักเรียนร่วมกันอภิปรายผลการสืบค้นข้อมูลและบันทึกผล นำความรู้ที่ได้ค้นคว้าหาคำตอบมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผล สังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาและลงข้อสรุป นักเรียนนำข้อสรุปของกลุ่มตนเองจัดทำชิ้นงานนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของ แผนผังความคิด (mind

mapping) 5) ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนผ่านการอธิบาย นักเรียนนำเสนอชิ้นงานต่อครูผู้สอน โดยครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนตามสภาพจริงผ่านการนำเสนอปากเปล่า เพื่อสะท้อนถึงความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ที่สอดคล้องกับปรากฏการณ์ รวมถึงนักเรียนสามารถนำกระบวนการหาคำตอบ สืบค้นข้อมูลจากกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ สำหรับการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริงได้

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลงลมฟ้า อากาศ สามารถพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อศึกษาการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เรื่อง มนุษย์และการเปลี่ยนแปลง ลมฟ้าอากาศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ระหว่างการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 1-3 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 76.83, 63.78 และ 60.67 ตามลำดับ โดยนักเรียนมีการพัฒนาสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์มากที่สุด รองลงมาได้แก่สมรรถนะการแปลความหมายข้อมูลและประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์ และสมรรถนะการประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ และเมื่อประเมินพัฒนาการความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ นักเรียนมีคะแนนรวมเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้ร้อยละ 33.73 ซึ่งนักเรียนมีสมรรถนะการประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ สมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ และสมรรถนะการแปลความหมายข้อมูลและประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การเลือกใช้สถานการณ์เพื่อกระตุ้นนักเรียนในขั้นเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจนั้นมีความสำคัญ ครูผู้สอนควรเลือกใช้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งอาจจะพบเห็นได้โดยทั่วไปหรือในข่าวโดยครูจะต้องคำนึงถึงเนื้อหาที่จะสอนกับสถานการณ์จะต้องมีความสอดคล้องกัน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้วิทยาศาสตร์

2. การจัดการเรียนรู้ร่วมกับการนำเทคโนโลยีและเครือข่ายสังคมออนไลน์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้จะช่วยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มมากขึ้น ได้เข้าใจและเชื่อมโยงปรากฏการณ์ที่นำเสนอกับความรู้ใหม่ได้หลากหลายมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาสมรรถนะการประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์

3. การสร้างความคุ้นชินกับรูปแบบข้อสอบตามแนวทางของ PISA และการจัดการวัดผลแบบออนไลน์ให้กับนักเรียนโดยผ่านเว็บไซต์ PISA STYLE (https://pisastyle.pisacenterobec.org/) เพื่อให้

นักเรียนสามารถตอบข้อคำถามทั้งในรูปแบบการเลือกตอบ เลือกตอบเชิงซ้อน และการเขียนตอบ เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นชินการตอบข้อคำถามตามแนวทางของ PISA

เอกสารอ้างอิง

Hodson, D. (2008). *In towards scientific literacy: A teacher guide to history, philosophy and sociology of science Rotterdam.* The Netherlands: Sense.

Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planner* (3rd ed.). Geelong, Australia: Deakin University Press

Sampson, V., & Gleim, L. (2009). Argument-driven inquiry to promote the understanding of important concepts and practices in biology. *The American Biology Teacher*, 71 (8), 42-47

Sampson, V., Grooms, J., & Walker, J. (2009). Argument-driven inquiry. The Science Teacher, 76 (8), 42-47.

Silander, P. (2015). *Phenomenon based learning rubric***.** Retrieved August 21, 2021 from http://nebula.wsimg.com/c58399e5d05e6a656d6e74f40b9e0c09?AccessKeyId=3209BE92A5393B603C75&disposition=0&alloworigin=1

Silander, P. (2015). *Phenomenon Education*. Retrieve August 21, 2021 from http://www.phenomenaleducation.info/phenomenon-based-learning.html

Zhukov, T. (2015). *Phenomenon-Based Learning: What is PBL?* Retrieved August 21, 2021 from https://www.noodle.com/articles/phenomenon-based-learning-what-is-pbl.

ผลการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเอง ตามแนวคิดอภิปัญญาการเรียนรู้แบบร่วมมือทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Effects of Learning Management Enhancing Consciousness and Self-Regulation According to Metacognition Concept and Social Learning Theory of Prathomsuksa 6 Students

วรปภา เทศประสิทธิ์,
นิราศ จันทรจิตร และ พิจิตรา ธงพานิช
มหาวิทยาลัยนครพนม

Vorrapapha Tesprasit,
Nirat Jantharajit and Phichittra Thongpanit
Nakhon Phanom University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: tesprasitv@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) เปรียบเทียบจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของนักเรียน ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ วิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยกึ่งเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 และ 6/2โรงเรียนเทศบาล 4 (รัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี) ปีการศึกษา 2565 จำนวน 37 คน และ 36 คน ตามลำดับ ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบวัดจิตสำนึก 3) แบบวัดความสามารถกำกับตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่า t - test แบบ Dependent Samples และการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียว (One-way MANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ มีจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ มีจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

* วันที่รับบทความ : 3 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 1 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 4 กุมภาพันธ์ 2566
Received: January 3, 2023; Revised: February 1, 2023; Accepted: February 4, 2023

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้; จิตสำนึก; ความสามารถกำกับตนเอง

Abstracts

This research aimed 1) to compare students'consciousness and self-regulation before and after studying in accordance with the learning management model, 2) to compare consciousness and self-regulation of students between the group receiving the learning management model and the group receiving the regular learning management. This research is a quasi-experimental research. Participants are 37 students of Prathomsuksa 6/1 and 36 students of Prathomsuksa 6/2 of Tessaban 4 School (Rattanakosin 200 Years), the 2022 academic year, selected by cluster random sampling method. A classroom is used as a sampling unit. The research instruments were 1) learning management plan, 2) consciousness test, and 3) self-regulation test. The statistics used in the research were mean, standard deviation, t-test Dependent Samples and One-way MANOVA analysis.

The study results revealed as follows:

1. After studying students receiving the learning management model had higher consciousness and self-regulation than before studying with the statistical significance level of .05.

2. Students in the group receiving the learning management model had higher consciousness and self-regulation after studying than students in the group receiving the regular learning management with the statistical significance level of .05.

Keywords: Learning management; Consciousness; Self-regulation

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้กำหนดเป้าหมายคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ประกอบด้วย (1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์สุจริต (3) มีวินัย (4) ใฝ่เรียนรู้ (5) อยู่อย่างพอเพียง (6) มุ่งมั่นในการทำงาน (7) รักความเป็นไทย และ (8) มีจิตสาธารณะ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวจะต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนาผ่านการจัดการเรียนรู้การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนานักเรียนในลักษณะต่าง ๆ จนตกผลึกเป็นคุณลักษณะในตัวนักเรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2560 : 3) สอดคล้องกับค่านิยมหลักของคนไทย เพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง ที่เชื่อมโยงกับคุณลักษณะด้านจิตสำนึกความมีระเบียบวินัย เคารพ มีสติ รู้ตัว รู้คิด คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ซึ่งการมีจิตสำนึกนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลในสภาพแวดล้อมระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม จิตสำนึกทางสังคม ปรากฏภายใต้ปัจจัยแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับภาวะทางสัมพันธภาพของบุคคล ภาวะทางสังคมที่มีผลต่อจิตสำนึกด้านต่าง ๆ ของบุคคลที่เกิดจากการกล่อมเกลา และสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้แต่ละสถานการณ์ ส่งผลให้เกิดจิตสำนึกที่หลากหลาย ภาวะแวดล้อมทางสังคมจะเริ่มจากสัมพันธภาพของบุคคลในครอบครัว ครู สื่อมวลชน ตลอดจนองค์กรทางวัฒนธรรม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับจิตสำนึกของบุคคล ได้แก่ การได้สัมผัสบริบทแวดล้อมใน

สถานศึกษา ที่มีพลังต่อการเกิดจิตสำนึก บทพื้นฐานการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนแต่ละบุคคลในการพิจารณาตัดสิน ความดีงาม และพฤติกรรมการประพฤติปฏิบัติด้านจิตใจ เพื่อพัฒนาจิตสำนึกที่มีคุณค่าให้บรรลุผล (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัญจร. 2543 : 13)

อีกทั้งการกำกับตนเองเป็นความสามารถหรือสมรรถภาพของผู้เรียนในการเรียนรู้และการปฏิบัติหรือแสดงออกในบริบทที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับเปลี่ยนตัวเองให้สอดรับกับความต้องการจำเป็นหรือเป้าหมาย ด้วยความพยายามมุ่งมั่นตั้งใจในการกระทำหรือปฏิบัติในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งมิติด้านการเรียนรู้และการปฏิบัติกิจกรรมที่รับผิดชอบให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีคุณค่า ควบคู่กับการประเมินตนเอง เพื่อนำไปสู่การปรับพฤติกรรมการปฏิบัติ และสร้างความรู้ตามลำดับความซับซ้อนที่มุ่งหวังบนพื้นฐานความสามารถให้บรรลุเป้าหมายของผู้เรียน พร้อมการจูงใจภายในที่เอื้อให้เกิดการยึดเหนี่ยวในความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติกับสิ่งที่ต้องการบรรลุด้วยความอดทน ประกอบการวางแผน การดำเนินการปฏิบัติ การควบคุมกำกับติดตาม และการประเมินผลที่มีคุณภาพ ควบคู่การสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานแรงจูงใจภายในให้ปรากฏผลเต็มตามศักยภาพของผู้เรียน พร้อมเสริมสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ด้านบวกกับผู้อื่น และการมีพลังของผู้เรียนที่กระตุ้นให้เกิดผลประโยชน์การดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าความหมายในบริบทของสังคม ประกอบกับ Zimmerman (1990 : 3-17) ได้อธิบายว่าการกำกับตนเองในการเรียนเป็นเหตุการณ์ที่ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการ แล้วดำเนินการวางแผนเพื่อปฏิบัติควบคู่พร้อมกับการกำกับตนเองให้ได้มาซึ่งความรู้และทักษะต่าง ๆ ในการเรียนรู้และปฏิบัติให้บรรลุผลด้วยตนเอง มากกว่าการขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น โดยผ่านกระบวนการเมตาคอกนิชัน ด้านแรงจูงใจ ในการแสดงออกด้านพฤติกรรมที่เหมาะสมของผู้เรียน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จำนวน 4 คน ปีการศึกษา 2565 จำนวน 4 โรง การสัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนละ 3 คน รวม 12 คน และประกอบการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน จำนวน 2 ห้อง ในโรงเรียนเทศบาล 2 (ถนนบำรุงเมือง) และโรงเรียนเทศบาล 4 (รัตนโกสินทร์ 200 ปี) ในบริบทการร่วมมือ การมีสัมพันธภาพและ ความเสียสละ ความรับผิดชอบและจิตสำนึก ในการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของนักเรียนพบว่า ผู้สอนได้ให้ความสำคัญการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนในวิชาสังคมศึกษา ตามกรอบมาตรฐานตัวชี้วัดและเนื้อหาในบทเรียนที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ด้านความคิดรวบยอดของเนื้อหาและการคิดขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าการมุ่งเน้นพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะด้านการใฝ่เรียนรู้ ความสามารถกำกับตนเองและทักษะชีวิตทางสังคมของผู้เรียน ประกอบกับได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เรียนเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบในการทำกิจกรรมใบงานและแบบฝึกหรือการบ้านที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามกำหนด แต่ยังขาดแรงจูงใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกัน เพื่อทำกิจกรรมในชั้นเรียนและแสดงออกถึงความมีน้ำใจกับเพื่อนให้บรรลุผลเท่าที่ควร รวมทั้งผู้เรียนยังขาดการกระตุ้นเสริมแรงในการนำพาตัวเองปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายและงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนด้วยความท้าทาย ความสนใจ และการเสริมสร้าง

การเรียนรู้ของตัวเองเพิ่มเติมนอกเหนือจากสิ่งที่ครูมอบหมายให้ปฏิบัติและแก้ปัญหาในชั้นเรียน ซึ่งอาจส่งผลต่อการค้นหาความรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพที่มีอยู่ให้บรรลุผลและมีคุณค่าสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ในบริบทที่เหมาะสม และเห็นว่าผู้เรียนดำเนินการทบทวนและปรับปรุงผลการปฏิบัติในการเรียนรู้ของตนอย่างต่อเนื่องค่อนข้างน้อย ที่อาจส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จและครอบคลุมศักยภาพของผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งนี้ ครูผู้สอนยังมีความต้องการที่จะพัฒนาสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนด้านจิตสำนึกและการกำกับตนเองในการเรียนให้มีคุณภาพและความเหมาะสมมากขึ้น รวมทั้งเห็นว่าผู้เรียนมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาความสามารถและคุณลักษณะในด้านบวกเพิ่มขึ้น ผ่านกิจกรรมในบริบทการเรียนรู้ที่เป็นทางเลือกตามหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เหมาะสมและเป็นไปได้สนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองตามแนวคิดอภิปัญญาการเรียนรู้แบบร่วมมือทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในบริบทการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลเมืองนครพนมที่นำเสนอไว้เบื้องต้น และขยายผลการวิจัยไปใช้พัฒนาผู้เรียนในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องระยะต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของนักเรียน ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 4 (รัตนโกสินทร์ 200 ปี) ปีการศึกษา 2565 จำนวน 3 ห้อง ประกอบด้วย ห้อง ป. 6/1 จำนวน 37 คน ป.6/2 จำนวน 36 คน และป.6/3 จำนวน 37 คน ตามลำดับ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 และ 6/2โรงเรียนเทศบาล 4 (รัตนโกสินทร์ 200 ปี) ปีการศึกษา 2565 จำนวน 2 ห้อง ๆ ละ 37 คน และ 36 คน ตามลำดับ

สำหรับใช้เป็นกลุ่มทดลองเพื่อศึกษาผลของรูปแบบ และกลุ่มควบคุมเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ประกอบการเปรียบเทียบผลการวิจัยตามเงื่อนไขตัวแปรตามกับกลุ่มทดลอง ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียรู้ จำนวน 24 แผน

2.2 แบบวัดจิตสำนึก จำนวน 25 ข้อ

2.3 แบบวัดความสามารถกำกับตนเอง จำนวน 20 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test (Dependent samples)

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ และกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ โดยใช้สถิติทดสอบ F-test (One Way MANOVA)

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของนักเรียน

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามกรอบวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่

1.1 แบบวัดจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของนักเรียน ในระยะก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ

1.2 แบบวัดจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของนักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ และกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน

2. วางแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มทดลองห้อง 6/1 และกลุ่มควบคุมห้อง 6/2 โรงเรียนเทศบาล 4 (รัตนโกสินทร์ 200 ปี) ตามเงื่อนไขการวิจัย โดยจัดเวลาเรียน ครอบคลุมเนื้อหาบทเรียน รวม 24 ชั่วโมง ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้และเวลาเรียนประกอบการเรียนตามรูปแบบและการเรียนรู้แบบปกติ วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหาบทเรียน	เวลาเรียน (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1ความสำคัญของพุทธศาสนาและพุทธประวัติ	เรื่องที่ 1 ความสำคัญของพุทธศาสนา	2
	เรื่องที่ 2 พุทธประวัติ : ปลงอายุสังขาร การแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ	2
	เรื่องที่ 3 สังเวชนียสถาน 4 ตำบล	2
	เรื่องที่ 1 ชาดก : ทีฆีติโกสลชาดกและสัพพทาฐิชาดก พระปรมานุชิตชิโนรส	2
	เรื่องที่ 2 หลักธรรมทางพุทธศาสนา	2
	เรื่องที่ 3 ไตรสิกขา	2
	เรื่องที่ 4 โอวาท 3 : การไม่ทำชั่ว (เบญจศีล อบายมุข 6 และอกุศลมูล	2
	เรื่องที่ 5 โอวาท 3 : การทำความดี (เบญจธรรม กุศลมูล 3 และพละ 4)	2
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2หลักธรรมทางพุทธศาสนา	เรื่องที่ 1 โอวาท 3 : การทำความดี (เบญจธรรม กุศลมูล 3 และ พละ 4)	2
	เรื่องที่ 2 โอวาท 3 : การทำความดี (คารวะ 6 กตัญญูกตเวทีต่อพระมหากษัตริย์และมงคล 38)	2
	เรื่องที่ 3โอวาท 3 : การทำจิตใจให้บริสุทธิ์	2
	เรื่องที่ 4 การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา	2
รวมเวลาเรียน		24

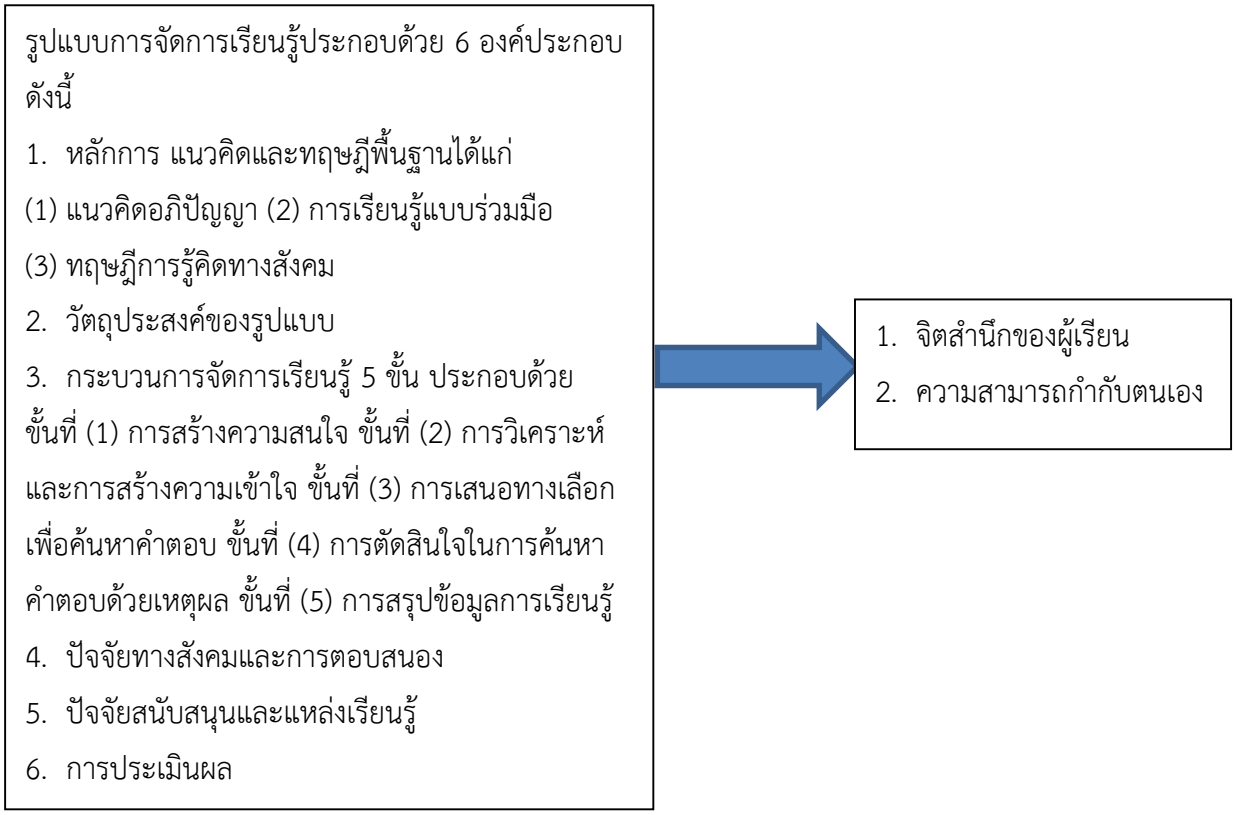
ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบในแต่ละครั้ง (ครั้งละ 1 ชั่วโมง) กับนักเรียนกลุ่มทดลองชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 37 คนซึ่งมีกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้น ประกอบด้วย (1) ขั้นการสร้างความสนใจ (2) ขั้นการวิเคราะห์และสร้างความเข้าใจปัญหา(3) ขั้นการเสนอทางเลือกเพื่อค้นหาคำตอบ (4)

ขั้นการตัดสินใจในวิธีการค้นหาคำตอบด้วยเหตุผลและ (5) ขั้นการสรุปความรู้ไปใช้และประเมินผลขณะที่กลุ่มควบคุมได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้น ประกอบด้วย (1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (2) ขั้นเรียนรู้เนื้อหาใหม่ (3) ขั้นอธิบายและปฏิบัติกิจกรรม (4) ขั้นสรุปความรู้และประเมินผล

3. ดำเนินการประเมินจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ก่อนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบกับกลุ่มทดลอง และการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับกลุ่มควบคุม และดำเนินการจัดเก็บข้อมูลผลหลังการจัดการเรียนรู้ด้านด้านจิตสำนึก และความสามารถกำกับตนเองของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ตามเงื่อนไขกระบวนการวิจัย รวมเวลาเรียน 24 ชั่วโมง เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ผลตามกรอบวัตถุประสงค์การวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองตามแนวคิดอภิปัญญาการเรียนรู้แบบร่วมมือทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีกรอบแนวคิดการวิจัย โดยประยุกต์แนวคิดของ Joyce et al. (2011 : 122) และ Hunter (1976 : 96) ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองตามแนวคิดอภิปัญญาการเรียนรู้แบบร่วมมือทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีดังนี้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองใช้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ

ตัวแปรตาม	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		df	t-test	Sig.
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
จิตสำนึก	125	55.33	2.73	79.52	3.24	36	41.433*	.000
ความสามารถกำกับตนเอง	100	59.25	3.16	75.11	3.37	36	22.426*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบมีจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยจิตสำนึก ก่อนเรียนเท่ากับ 55.33 และ 59.25 ตามลำดับ และมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถกำกับตนเอง เท่ากับ 59.25 และ 75.11 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนด้านจิตสำนึกและด้านความสามารถกำกับตนเองหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (One-way MANOVA)

ตัวแปรอิสระ	สถิติทดสอบ	Value	Hypothesis df	Error df	F	Sig.
การจัดการเรียนรู้	Pillai's Trace	.417	2.00	70.00	24.990*	.000
	Wilks' Lambda	.583	2.00	70.00	24.990*	.000
	Hotelling's Trace	.714	2.00	70.00	24.990*	.000
	Roy's Largest Root	.714	2.00	70.00	24.990*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (One-way MANOVA) พบว่านักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ และกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ มีค่าเฉลี่ยด้านจิตสำนึกและด้านความสามารถกำกับตนเองหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงได้ทำการทดสอบด้วย Univariate Tests ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของนักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ และกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ ด้วย Univariate Test

ตัวแปรตาม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
จิตสำนึก	Group	322.399	1	322.399	29.231*	.000
	Error	783.080	71	11.029		
ความสามารถกำกับตนเอง	Group	192.285	1	192.285	17.687*	.000
	Error	771.880	71	10.872		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยด้านจิตสำนึกและด้านความสามารถกำกับตนเอง หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนด้านจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ และกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ

ตัวแปรตาม	คะแนนเต็ม	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
จิตสำนึกของผู้เรียน	125	79.52	3.24	75.32	3.39
ความสามารถกำกับตนเองของผู้เรียน	100	75.11	3.37	71.86	3.21

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบกับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติพบว่า นักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยจิตสำนึก 59.50 และ 59.05 และคะแนนเฉลี่ยความสามารถกำกับตนเอง เท่ากับ 55.33 และ 55.81 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “ผลการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองตามแนวคิดอภิปัญญาการเรียนรู้แบบร่วมมือทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” พบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเอง ของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ พบว่า นักเรียนมีจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ปรากฏผลเช่นนี้เนื่องจาก นักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมผ่านเงื่อนไขการคิดวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและศักยภาพพื้นฐานของตนเอง เพื่อกระตุ้นจูงใจให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบและเป้าหมายสำคัญในการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมการแสดงออกทางสังคมที่มีคุณค่า และการเสริมสร้างศักยภาพในการเรียนรู้สิ่งใหม่ผ่านสถานการณ์การคิดแก้ปัญหาหรือการสรุปข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องชัดเจนและน่าเชื่อถือ เกิดประโยชน์ในการเรียนและการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ที่เชื่อมโยงการใช้ความพยายาม เพื่อค้นหาความรู้ประสบการณ์พร้อมแบบแผนการปฏิบัติที่เป็นระบบ และมีการทบทวนปรับปรุงวิธีปฏิบัติให้บรรลุผลด้วยตนเอง โดยให้ความสำคัญกับการสังเคราะห์หลักการแนวคิดด้านอภิปัญญา การเรียนรู้แบบร่วมมือ และทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบที่มีคุณค่าสำหรับผู้เรียน ซึ่ง Eaude (2011 : 72) ได้อธิบายแนวคิดอภิปัญญาว่ามีหลักการและเงื่อนไขที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบการเรียนรู้ที่ใช้การคิดขั้นสูงของผู้เรียน ประกอบด้วยกระบวนการตระหนักรู้ตัวเองเพื่อช่วยให้สามารถวางแผน การใช้กระบวนการปฏิบัติ การกำกับตน การจัดลำดับหรือผสานวิธีการปฏิบัติ (orchestrate) การควบคุมตนเองเพื่อการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีเฉพาะกรณีควบคู่การใช้คำถามสำหรับถามตนเอง ให้นำไปสู่การบรรลุผลตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน ประกอบการค้นหาความเชื่อมโยงและประเด็นข้อขัดแย้งกับสิ่งที่รู้แล้ว และลงความเห็นว่าผู้เรียนมีความเข้าใจดีพอที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ให้ต่อเนื่อง ประกอบกับ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอภิปัญญาหรือ เมตาคอกนิชั่นจะวางแผนกิจกรรมที่มีความหลากหลายและท้าทายความคิดของผู้เรียนผ่านการสะท้อนความคิดเชื่อมโยงกับทางเลือก ด้วยการไตร่ตรองตระหนักรู้ที่มีความเป็นไปได้ ที่เป็นการคิดของแต่ละบุคคลจะย้ำเตือนตัวเอง หรือการคิดสื่อสารกับตนเองในการใช้กลวิธีเพื่อยอมรับสิ่งที่มีคุณค่าหรือหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นข้อผิดพลาด ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนควบคู่กับกระบวนการอภิปัญญา และเสริมสร้างพลังการควบคุมอารมณ์ความรู้สึกที่ไม่ดีและใส่ใจวิธีปฏิบัติในทางเลือกที่เหมาะสมมากกว่า รวมทั้งเป็นเงื่อนไขที่ให้ประโยชน์ในการทำงานกลุ่มและสามารถเอาชนะอุปสรรคปัญหาด้วยตนเองในเหตุการณ์ท้าทายในการเรียนรู้ นอกจากนี้ความสามารถด้านอภิปัญญาเป็นการคิดที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการคิดขั้นสูงของผู้เรียน และเป็นความสามารถในการเข้าใจ บริบทการเรียนรู้ของบุคคล (learning about learning) ควบคู่การวิเคราะห์ความเหมือนและความต่างของสมรรถนะการรู้คิด (Cognitive domain) ที่มีประสิทธิภาพ Hartmann, B., Reichert, H., Walldorf, U. (2001 : 75) ประกอบกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือได้ยึดหลักการความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมและสังคมของผู้เรียนที่เอื้อให้ผู้เรียนแต่ละบุคคลมีความเข้าใจที่ดีในกลุ่มเพื่อน เป็น

พื้นฐานการสร้างความราบรื่นและขจัดความขัดแย้งในการเรียนให้หมดไป ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการเรียนด้วยกลุ่มร่วมมือในบริบททั่วไป ได้แก่ การสร้างความผูกพันยึดเหนี่ยวในกลุ่ม การสร้างความสัมพันธ์เกี่ยวข้องในด้านบวก การสร้างความสามารถในการจัดการหรือกำหนดให้มีการสนับสนุนด้วยเพื่อน จะส่งผลให้เกิดความประทับใจในเงื่อนไขตามบริบทของการเรียน รวมทั้งส่วนที่เป็นประโยชน์อื่นด้านการมีความตระหนักในคุณค่าตนเอง (Self-Esteem) ทักษะทางสังคม และการจัดการความเครียดของผู้เรียน จะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพด้านจิตและทางสังคมดีขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา และเปิดกว้างรับความรู้เพื่อสร้างสรรค์ความรู้ใหม่

2. ผลการเปรียบเทียบจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบกับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติพบว่า นักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยจิตสำนึก 59.50 และ 59.05 และคะแนนเฉลี่ยความสามารถกำกับตนเอง เท่ากับ 55.33 และ 55.81 ตามลำดับ ผู้เรียนร่วมพัฒนาในการกำหนดเป้าหมายและสร้างผลงานที่มีคุณค่ากับตนเอง (Leighton. 2012 : 254 - 255) อีกทั้งการเรียนด้วยกลุ่มร่วมมือ มุ่งเน้นหลักการของการมีสัมพันธภาพในด้านบวก ที่เสริมสร้างผู้เรียนใช้ความพยายามในการปฏิบัติงานให้บรรลุผล เป็นความรู้สึกที่จะสร้างสรรค์ผลงานให้สำเร็จ มีความคงทนในการเรียนรู้ มีความพยายามปฏิบัติงานตรงตามเวลากำหนด เกิดความคิดขั้นสูงมีการถ่ายโอนพฤติกรรมการเรียนรู้และความรู้สึกที่มีคุณค่าในการเรียน ซึ่งเป็นเงื่อนไขด้านความตระหนักหรือความรู้สึกว่าผู้เรียนทุกคนปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม และการทำงานของสมาชิกกลุ่มมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนได้เรียนรู้อย่างมีคุณค่า (All for One and One for All) (Leighton. 2012 : 254 ; citing Johnson and Johnson. 1990 : 95) อีกทั้งจูงใจให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในความสำเร็จตามเป้าหมายในการเรียนรู้ร่วมกันขณะที่แนวคิดทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม(Social Cognitive Theory) มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของบุคคลจะกระทำผ่านเงื่อนไขด้านการควบคุมเหตุการณ์สำคัญในชีวิตของตนผ่านการคิดและการปฏิบัติ กระบวนการเรียนรู้จึงเริ่มจากการกำหนดจุดมุ่งหมาย และพิจารณาผลที่ปรากฏเพื่อประเมินความก้าวหน้าของการเรียนที่ต้องการบรรลุ รวมทั้งควบคุมการคิด จิตใจ อารมณ์ และเงื่อนไขการปฏิบัติ ดังนั้น แนวคิดทฤษฎีการรู้คิดทางสังคมจึงมีบทบาทสำคัญในการควบคุมตนเอง การแสดงพฤติกรรมของบุคคลจึงมิใช่ผลที่มาจากเงื่อนไขความชอบในพฤติกรรมของผู้อื่น แต่เป็นการจูงใจและควบคุมปัจจัยที่มีคุณภาพภายในตัวเอง และสะท้อนผลหรือประเมินการ ปฏิบัติของตน หลังการยอมรับในมาตรฐานการปฏิบัติที่ดีแล้ว และส่งผลหรือมีปฏิกิริยาสะท้อนกลับต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดรับกับคุณภาพที่ต้องการดังกล่าว และจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ใหม่ผ่านปัจจัยการใช้ตัวแบบเพื่อเสริมสร้างความสามารถการเรียนรู้ และพฤติกรรมการปฏิบัติที่มีคุณค่าทางสังคมให้บรรลุผล (Leighton. 2012 : 258) ประกอบกับแนวคิดทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม (Social Cognitive Theory) ยังได้อธิบายปัจจัยเงื่อนไขธรรมชาติการเรียนรู้และพฤติกรรมของบุคคลด้านกระบวนการตัวแบบ

(modeling processes) และการปรับแบบพฤติกรรมตามบทบาททางสังคม โดยผสานองค์ความรู้ทางสังคม (Social knowledge) ให้มีผลต่อการสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคล (interpersonal understanding) ที่ประกอบด้วยการรู้คิดให้เชื่อมโยงสอดรับกับพัฒนาการด้านจิตวิทยาสังคม ซึ่งองค์ความรู้ทางสังคมจะเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น การมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้อื่นและกลุ่มเพื่อน โดยการบูรณาการ เหตุการณ์ทางสังคม การมีปฏิสัมพันธ์ และบทบาททางสังคมของตนและผู้อื่น จะกระทำบนพื้นฐานด้านจิตวิทยาสังคมกับความสามารถด้านการรู้คิดทางสังคมของผู้เรียน รวมทั้งการสื่อสารที่มีคุณค่า มีความสุภาพเป็นมิตรและให้เกียรติผู้อื่น รวมทั้งรู้จักแสดงความยินดีกับผู้อื่นในสถานการณ์สำคัญหรือประสบผลสำเร็จ พร้อมการแสดงออกที่มีคุณค่าด้วยพฤติกรรมตอบสนองผู้อื่นในโอกาสที่เหมาะสมขณะที่การจัดการเรียนรู้แบบปกติได้ใช้กิจกรรมเรียนรู้ 4 ขั้น ได้แก่ (1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (2) ขั้นเรียนรู้เนื้อหาใหม่ (3) ขั้นอธิบายและปฏิบัติกิจกรรม (4) ขั้นสรุปความรู้และประเมินผล ซึ่งมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับความรู้ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอดในเนื้อหาบทเรียนการคิดแก้ปัญหา หรือค้นหาคำตอบในมุมมองขบวนการปกติทั่วไป ไม่ได้สร้างแรงจูงใจและกำกับตนเอง รวมทั้งการวิเคราะห์การใช้เหตุผลสนับสนุนทางเลือกการปฏิบัติที่มีคุณค่ากับผู้เรียนและบุคคลอื่นเท่าที่ควร จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว จึงส่งผลให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้
ตามรูปแบบมีคุณลักษณะด้านจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเอง สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ ดังที่ปรากฏผลในการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

1. **ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้**

1.1 การจัดการเรียนรู้เสริมสร้างจิตสำนึก และความสามารถการกำกับตนเองของนักเรียนสามารถยืนยันความสำเร็จของผลการวิจัย หากมีการตรวจสอบติดตามพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง โดยเฉพาะเงื่อนไขการรายงานตัวเองพร้อมข้อมูลการบันทึกผลการปฏิบัติในการอ่านของผู้เรียนสนับสนุน

1.2 ควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้รับรู้พฤติกรรมจิตสำนึกและการกำกับตนเองทุกด้าน และให้ข้อมูลสะท้อนกลับพฤติกรรมของผู้เรียนอีกส่วนหนึ่งด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาผลด้านจิตสำนึกและความสามารถกำกับตนเองของผู้เรียน ในบริบทกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ รวมทั้งการสนับสนุนเงื่อนไขตัวแปรอิสระจากสถานการณ์นอกชั้นเรียนหรือสภาพการดำเนินชีวิตที่บ้านหรือครอบครัวของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัญจร. (2543). *สำนึกไทยที่พึงปรารถนา.* กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

Eaude, Tony. (2011). *Thinking Through Pedagogy for Primary and Early Years*. Learning Matters Ltd.

Hartmann, B., Reichert, H., Walldorf, U. (2001). *Interaction of gap genes in the Drosophila head : tailless regulates expression of empty spiracles in early embryonic patterning and brain development.* Mech. 109(2) : 161-172 ; Dev.

Hunter, Madeline. (1976). "Teacher Competency: Problems, Theory, and Practice," Theory Into Practice. 15, 162- 171.

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1990). *Cooperative Learning and Achievement. In S. Sharan (Ed.), Cooperative Learning: Theory and Research*. New York: Praeger.

Joyce, Bruce ; Marsha Weil ; Emily Calhoun. (2011). *Models of Teaching.* Boston MA : Pearson Education, Inc.

Leighton, T.G. (2012). How can humans, in air, hear sound generated underwater (and can goldfish hear Their owners talking). *Journal of the Acoustical Society of America*, 131(3 Pt 2), 2539-2542.

Zimmerman. (1990). "*Self-Regulation Learning and Academic Achievement: An Overview," Educational Psychologist*. New York : Lawrence Erlbaum Associates. 25 (1), 3-17.

การจัดการความสุขและระดับความสุขในเวชศาสตร์วิถีชีวิตของผู้สูงอายุ ในตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

The Management on Happiness and Level of Happiness of Medicine Science for the Lifestyle of Elderly in Sila Subdistrict of Mueang District Khon Kaen Province

ธีรพงษ์ รุ่งวิวัฒน์ศิลป์
สมาคมเวชศาสตร์ป้องกันแห่งประเทศไทย
Teerapong Rungwiwatsin
The Preventive Medicine Association of Thailand
Email: onitsushio@gmail.com

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการความสุขและความแตกต่างของระดับความสุขในเวชศาสตร์วิถีชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 100 คน รวมทั้งหมด 200 คน คือ กลุ่มที่มีวิถีชีวิตชนบทและกลุ่มที่มีวิถีชีวิตกึ่งเมือง โดยการใช้แบบสอบถามในการสัมภาษณ์ผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนาและ Independent-Samples T-Test

ผลการศึกษาพบว่า ระดับความสุขของผู้สูงอายุทั้งหมด อยู่ในเกณฑ์เท่ากับคนทั่วไป มีค่าเฉลี่ย 32.36 โดยที่ไม่พบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคล เมื่อทำการเปรียบเทียบระดับความสุขของผู้สูงอายุในแต่ละกลุ่ม พบว่าผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตชนบท มีค่าเฉลี่ยของความสุขอยู่ในเกณฑ์มากกว่าคนทั่วไปที่ 33.83 และผู้สูงอายุกลุ่มที่มีวิถีชีวิตกึ่งเมือง มีค่าเฉลี่ยของความสุขอยู่ในเกณฑ์เท่ากับคนทั่วไปที่ 30.89 ซึ่งพบว่าระดับความสุขของผู้สูงอายุทั้ง 2 กลุ่มนี้มีความอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < 0.001$ และความพึงพอใจในชีวิตที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขในแต่ละกลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน ($P < 0.05$) โดยผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตชนบทจะมีความสุขเมื่อได้ใช้ชีวิตหรือได้รับการเอาใจใส่จากคนรอบข้างและการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตกึ่งเมืองจะมีความสุขเมื่อตนเองรู้สึกปลอดภัย

คำสำคัญ: การจัดการความสุข; ระดับความสุข; วิถีชีวิต; ผู้สูงอายุ; เวชศาสตร์

* วันที่รับบทความ : 25 กุมภาพันธ์ 2566; วันแก้ไขบทความ 3 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 8 เมษายน 2566
Received: February 25, 2023; Revised: April 3, 2023; Accepted: April 8, 2023

Abstracts

The objectives of this study were to investigate level of happiness and lifestyle medicine among the elderly in Sila sub-district, Mueang district, Khon Kaen. province. There were 200 elderly that separated in 2 groups (100 rural lifestyle elderly and 100 semi-urban lifestyle elderly). The questionnaire was used to interview the elderly who had age more than 60 years old. Descriptive statistic and Independent-Samples T-Test were used to calculate the data.

The results presented the average happiness of the elderly in Sila was 32.36 (Fair). However, there was significant different between the happiness among rural lifestyle and semi-urban lifestyle group ($P < 0.001$). The rural lifestyle group had "Good" happiness (33.36 scores) while the semi-urban lifestyle group had "Fair" happiness. In addition, there was significant different between lifestyle satisfaction among rural lifestyle and semi-urban lifestyle group ($P < 0.05$). The lifestyle satisfaction of the elderly in rural lifestyle group was living with communities but the lifestyle me of the elderly in semi-urban lifestyle group was safety themselves.

Keywords: Happiness Management; Life style; Elderly; Lifestyle Medicine

บทนำ

เนื่องจากเวชศาสตร์วิถีชีวิตและสาธารณสุขมีความก้าวหน้าส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรในภาพรวมโดยมีการเพิ่มสัดส่วนของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น จากการคาดการณ์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2553 ว่าอีก 10 ปีข้างหน้า หรือในปี 2563 สัดส่วนของผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อย 16.8 การเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยในหลายๆ ด้าน ไม่เว้นแม้แต่ประชากรผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบในการดำเนินชีวิต ทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ อาจกล่าวได้ว่าความสุขเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งถึงการดำเนินชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ ในปี 2529 องค์กรอนามัยโลกได้ให้คำนิยามของความสุขในชีวิตว่าเป็นภาวะที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ปราศจากความเจ็บป่วยใดๆ แต่จากการสำรวจค่าเฉลี่ยความสุขประเทศทั่วโลกในระหว่างปี 2543-2552 พบว่าประเทศไทยมีค่าความสุขเฉลี่ยอยู่ในอันดับที่ 49 และมีคะแนน 6.6 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (Veenhoven, 2012 : 22-24) สำหรับในประเทศไทย ความสุข หมายถึง สภาพจิตใจที่เป็นสุขอันเป็นผลจากการมีความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเองโดยมีการจัดการปัญหาในการดำเนินชีวิต มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีโดยครอบคลุมถึงความดีงามภายในจิตใจและภายใต้สภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป (Mongkol et al., 2001 : 227-232) โดยสรุปแล้วคำนิยามที่เหมาะสมกับความสุขมากที่สุดคือ "ระดับความสุขในวิถีชีวิต" (Veenhoven, 2006 : 22-24)

ตำบลศิลา อำเภอเมือง ห่างจากตัวเมืองจังหวัดขอนแก่น ประมาณ 7 กิโลเมตร ประกอบด้วย 28 หมู่บ้าน มีพื้นที่ 72.5 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 45,312.50 ไร่ มีถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 และ 230 ตัดผ่านตำบล การตั้งถิ่นฐานของชุมชนจึงตั้งตามยาวเส้นทางถนน ในอดีตประชากรประกอบอาชีพ

เกษตรกรรมและทำนาเพื่อหาเลี้ยงชีพ แต่จากการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวของสังคมเมือง ทำให้พื้นที่ตำบลที่ประชากรอาศัยอยู่ติดถนนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงวิถีความเป็นอยู่กลายเป็นสังคมกึ่งเมือง

งานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับความสุขในประชาชนทั่วไปพบว่าความสุขมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคม (Yiengprugsawan et al., 2012 : 1019–1029) และมีสองงานวิจัยที่ศึกษาระดับความสุขของผู้สูงอายุในเขตภาคตะวันออกของประเทศไทย (Sumngern et al., 2010 : 47–54. & Tuntichaivanit et al., 2009 : 34-47) โดยพบว่าปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับระดับความสุขในผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความภาคภูมิใจในตนเอง บทบาทในสังคม รายได้ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม พื้นที่ทางภูมิศาสตร์และการมีส่วนร่วมของชุมชน แต่ยังไม่มีงานวิจัยใดเปรียบเทียบระดับความสุขของวิถีชีวิตในผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาระดับความสุขในวิถีชีวิตของผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตชนบทและวิถีชีวิตกึ่งเมือง ที่อาศัยอยู่ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในทางวิชาการในด้านเวชศาสตร์วิถีชีวิต (Lifestyle Medicine).

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสุขในวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในวิถีชนบทและวิถีชีวิตกึ่งเมืองที่อาศัยอยู่ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลเชิงวิชาการในด้านเวชศาสตร์วิถีชีวิต (Lifestyle Medicine).

ระเบียบวิธีวิจัย

1. พื้นที่ดำเนินการ

ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ คือ ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1, 3, 12, 19, 23 และ 27

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จำนวน 397 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการกำหนดโควต้ากลุ่มละ 100 คน แบบเฉพาะเจาะจง ในปีพุทธศักราช 2565-2566 ได้แก่ ผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป 200 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 กลุ่มวิถีชีวิตชนบท 100 คน จาก 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 หมู่ 3 และหมู่ 12 และกลุ่มที่ 2 กลุ่มวิถีชีวิตกึ่งเมือง 100 คน จาก 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ 19 หมู่ 23 และหมู่ 27

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประกอบไปด้วยข้อมูลพื้นฐานทั่วไป เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ โรคประจำตัว มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 คือดัชนีชี้วัดความสุขคนไทย ฉบับสั้น 15 ข้อ (Thailand Happiness Indicator -15) ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข มีเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมิน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ข้อ 1, 2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ระดับคะแนน 1 = ไม่เลย

ระดับคะแนน 2 = เล็กน้อย

ระดับคะแนน 3 = มาก

ระดับคะแนน 4 = มากที่สุด

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ข้อ 3, 4, 5 แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ระดับคะแนน 1 = มากที่สุด

ระดับคะแนน 2 = มาก

ระดับคะแนน 3 = เล็กน้อย

ระดับคะแนน 4 = ไม่เลย

การแปลผลการประเมิน

ดัชนีชี้วัดความสุขคนไทยฉบับสั้น 15 ข้อ มีคะแนนเต็มทั้งหมด 60 คะแนน เมื่อผู้ตอบได้ประเมินตนเองแล้ว และรวมคะแนนทุกข้อได้คะแนนเท่าไร สามารถนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติที่กำหนดดังนี้

51-60 คะแนน	หมายถึง มีมากกว่าคนทั่วไป
44-50 คะแนน	หมายถึง มีเท่ากับคนทั่วไป
43 คะแนนหรือน้อยกว่า	หมายถึง มีน้อยกว่าคนทั่วไป

ตอนที่ 3 แบบสอบถามระดับความสุขในวิถีชีวิต ประกอบไปด้วยคำถาม 10 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำให้มีความสุข และมีเกณฑ์การประเมิน 5 เกณฑ์ ดังนี้

1.00–1.80 มีความพึงพอใจในระดับ น้อยที่สุด

1.81–2.60 มีความพึงพอใจในระดับ น้อย

2.61–3.40 มีความพึงพอใจในระดับ ปานกลาง

3.41–4.20 มีความพึงพอใจในระดับ มาก

4.21–5.00 มีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด

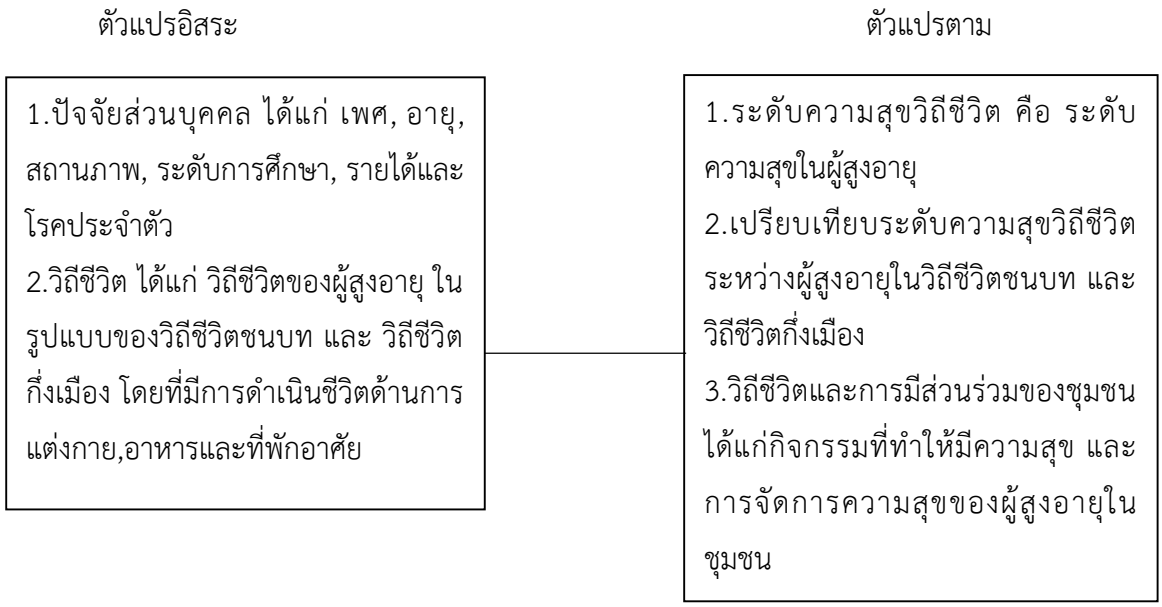
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยนำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 200 ฉบับ ให้พิจารณาตอบแบบสอบถาม และพิจารณาให้คะแนนในแบบสอบถามแต่ละข้อ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ข้อมูลลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ Independent-Samples T-Test

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้สูงอายุ (200 คน)

ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป		จำนวนประชากร (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	92	46.0
	หญิง	108	54.0
อายุ	60-69 ปี	130	65.0
	70-79 ปี	54	27.0
	80-90 ปี	15	7.5
	ตั้งแต่ 91 ปีขึ้นไป	1	0.5
สถานภาพ	โสด	6	3.0
	แต่งงาน	165	82.5
	หม้าย	28	14.0
	หย่าร้าง	1	0.5
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าประถมศึกษา	1	0.5
	ประถมศึกษา	192	96.0
	มัธยมศึกษา	2	1.0
	สูงกว่ามัธยมศึกษา	5	2.5
รายได้ (บาท)	ต่ำกว่า 5,000	180	90.0
	5,001-10,000	2	1.0
	10,001-15,000	10	5.0
	15,001-20,000	6	3.0
	20,001-25,000	2	1.0
โรคประจำตัว	ไม่มี	105	52.5
	ความดันโลหิตสูง	62	31.0
	เบาหวาน	23	11.5
	อื่นๆ	10	5.0

จากตารางที่ 1 ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานทั่วไป พบว่า ผู้สูงอายุทั้งสองเพศมีจำนวนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี มีสถานภาพแต่งงานแล้ว มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท และมีโรคประจำตัวเกือบครึ่งหนึ่งของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม โดยที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของการแต่งกาย การรับประทานอาหาร และที่อยู่อาศัย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การดำเนินชีวิตด้านการแต่งกาย อาหาร และที่พักอาศัยของผู้สูงอายุ (200 คน)

การดำเนินชีวิต		กลุ่มผู้สูงอายุ	
		วิถีชีวิตชนบท	วิถีชีวิตกึ่งเมือง
การแต่งกาย	ผ้าถุง /ผ้าขาวม้า	69	40
	กระโปรง/กางเกง	31	60
อาหาร	ปรุงขึ้นเอง	82	39
	สำเร็จรูป	18	61
ที่พักอาศัย	บ้านไม้	65	32
	ไม้ผสมปูน/ปูน	35	68

ตอนที่ 2 ระดับความสุข จากแบบวัดความสุขคนไทยฉบับสั้น 15 ข้อ ได้มีการแบ่งระดับความสุขออกเป็น 3 ระดับ คือ มีความสุขมากกว่าคนทั่วไป มีความสุขเท่ากับคนทั่วไป และมีความสุขน้อยกว่าคนทั่วไป

ตารางที่ 3 ร้อยละของระดับความสุขผู้สูงอายุ (200 คน)

จำนวนผู้สูงอายุ (คน)	ร้อยละของเกณฑ์ความสุข		
	มากกว่าคนทั่วไป	เท่ากับคนทั่วไป	น้อยกว่าคนทั่วไป
ชนบท (100)	59	39	2
กึ่งเมือง (100)	32	56	12
รวม (200)	45.5	47.5	7

จากตารางที่ 3 ร้อยละของระดับความสุขผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตชนบท มีความสุขน้อยกว่าคนทั่วไปเพียงร้อยละ 2 ส่วน ผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตกึ่งเมือง มีความสุขน้อยกว่าคนทั่วไปร้อยละ 12 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความสุขของผู้สูงอายุทั้งสองกลุ่ม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความสุขระหว่างผู้สูงอายุวิถีชีวิตชนบทและวิถีชีวิตกึ่งเมือง (200 คน)

กลุ่มผู้สูงอายุ	ระดับความสุข (ค่าเฉลี่ย ± ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	เกณฑ์ความสุข	P-value
วิถีชีวิตชนบท	33.83 ± 4.579	มากกว่าคนทั่วไป	0.000*
วิถีชีวิตกึ่งเมือง	30.89 ± 5.146	เท่ากับคนทั่วไป	

* มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < 0.001$

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตชนบท มีระดับความสุขค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์มากกว่าคนทั่วไป และผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตกึ่งเมือง มีระดับความสุขค่าเฉลี่ยความสุขอยู่ในเกณฑ์เท่ากับคนทั่วไป

ตอนที่ 3 ระดับความสุขในวิถีชีวิต ในส่วนข้อคำถามนี้ได้โดยดัดแปลงมาจากผลการตอบข้อคำถามปลายเปิดของ Sumgern และคณะในปี 2010 ประกอบไปด้วยตัวเลือก 4 ระดับ คือ ไม่เลย เล็กน้อย มาก และมากที่สุด ประกอบไปด้วยคำถาม 10 ข้อ

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบระดับความสุขระหว่างผู้สูงอายุวิถีชีวิตชนบทและวิถีชีวิตกึ่งเมือง (200 คน)

รายการ	ค่าเฉลี่ย ± ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		P-value
	ชนบท	กึ่งเมือง	
การมีสุขภาพดี	3.00 ± 0.603	3.04 ± 0.650	0.652
การมีรายได้ที่เพียงพอ	3.14 ± 0.530	2.50 ± 0.718	0.062
การมีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว	3.37 ± 0.485	3.06 ± 0.583	0.000*
การได้พูดคุยกับลูกหลาน	3.42 ± 0.526	3.35 ± 0.575	0.366
การมีสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข แมว นก	2.92 ± 0.767	2.59 ± 0.818	0.005*
การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา	3.39 ± 0.665	3.13 ± 0.747	0.010*
การไม่เป็นภาระของคนอื่น	2.78 ± 0.760	2.67 ± 0.711	0.292
การได้รับความชื่นชมจากสมาชิกในครอบครัว	3.17 ± 0.493	2.73 ± 0.886	0.000*
การมีคนดูแลยามเจ็บป่วย	3.36 ± 0.542	3.39 ± 0.549	0.698
การได้รับการยอมรับจากคนในสังคม	3.21 ± 0.456	3.05 ± 0.420	0.043*

* มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < 0.05$

จากตารางที่ 5 ผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตชนบทมีความพึงพอใจในชีวิตระดับมาก คือการได้พูดคุยกับลูกหลาน ส่วนที่เหลือมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตกึ่งเมืองมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง 8 หัวข้อ และมีความพึงพอใจน้อย 2 หัวข้อ และพบว่ามี 5 หัวข้อที่ผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตเมือง มีความพึงพอใจในชีวิตเฉลี่ยมากกว่าผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตกึ่งเมือง อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ คือ การมีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว การมีสัตว์เลี้ยง การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา การได้รับความชื่นชมจากสมาชิกในครอบครัว และการได้รับการยอมรับจากคนในสังคม

ตอนที่ 4 กิจกรรมที่ทำให้มีความสุข

ในหัวข้อนี้มี 6 กิจกรรมให้ผู้สูงอายุมีความสุข 3 อันดับแรก พบว่า การสวดมนต์เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุทั้งสองกลุ่มมีความสุขมากที่สุด โดยผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตชนบทมีความสุขในการออกกำลังกายและเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เป็นอันดับที่ 2 และ 3 ตามลำดับ ส่วนผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตกึ่งเมือง มีความสุขในการร้องและรำเป็นอันดับที่ 2 และ 3 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับความสุขของผู้สูงอายุวิถีชีวิตชนบทและวิถีชีวิตกึ่งเมืองของผู้สูงอายุตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยส่วนใหญ่มีความสุขอยู่ในเกณฑ์เท่ากับคนทั่วไปและมากกว่าคนทั่วไป มีส่วนน้อยเท่านั้นที่มีระดับความสุขอยู่ในเกณฑ์น้อยกว่าคนทั่วไป ทั้งนี้ผู้สูงอายุที่มีวิถีชีวิตชนบทนั้นมีระดับความสุขโดยส่วนใหญ่มากกว่าคนทั่วไป และมากกว่าผู้สูงอายุวิถีชีวิตกึ่งเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจากในข้อมูลตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุทั้งสองกลุ่มมีวิถีชีวิตในการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยกลุ่มผู้สูงอายุวิถีชีวิตชนบทยังคงปรุงอาหารเพื่อรับประทานในครัวเรือน มากกว่าร้อยละ 80 และการแต่งกาย โดยส่วนมากก็ยังใส่ชุดดั้งเดิมในอดีต คือผ้าขาวม้าและผ้าถุงในชีวิตประจำวัน และที่พักอาศัยก็ยังคงเป็นบ้านไม้ยกใต้ถุนสูงตามแบบวัฒนธรรมของบ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งตรงข้ามกับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่อีกพื้นที่คนละฝั่งถนนในตำบลเดียวกันที่มีวิถีชีวิตกึ่งเมือง กล่าวคือที่พักอาศัยเปลี่ยนเป็นบ้านปูนหรือบ้านไม้ผสมปูน และแต่งกายด้วยกางเกงหรือกระโปรงแทน และหาซื้ออาหารมารับประทานแทนการประกอบอาหารในครัวเรือน เนื่องจากคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่เป็นข้าราชการบำนาญ ซึ่งแตกต่างจากผู้สูงอายุอีกกลุ่มที่เป็นชาวนา เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตำบลศิลา มีระดับความสุขที่อยู่ในเกณฑ์มากกว่าผู้สูงอายุกลุ่มอื่น (Sumngern et al., 2010 : 47–54.& Tuntichaivanit et al., 2009 : 34-47) โดยผู้สูงอายุในตำบลศิลา มีระดับความสุขในเกณฑ์ที่น้อยกว่าคนทั่วไปเพียงร้อยละ 7 ส่วนงานวิจัยของ Sumngern และคณะ มีผู้สูงอายุที่มีระดับความสุขน้อยกว่าคนทั่วไป ร้อยละ 49.7 ซึ่งอาจมาจากการศึกษาในผู้สูงอายุจาก 3 พื้นที่ที่แตกต่างกันทางภูมิศาสตร์ซึ่งส่งผลต่อการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุด้วย และผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทนั้นมีระดับความสุขที่น้อยกว่าคนทั่วไปมากกว่าพื้นที่แห่งอื่นเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมที่ไม่สามารถ

ประกอบอาชีพได้และขาดปัจจัยในการดำรงชีวิตที่ดีซึ่งแตกต่างจากผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในตำบลศิลา ที่มีวิถีชีวิตชนบทเนื่องมาจากการทำนาและปลูกพืชผัก ที่ไม่ต้องใช้เงินจำนวนมากในการดูแลตนเองและครอบครัว สำหรับงานวิจัยของ Tuntichaivanit และคณะ มีผู้สูงอายุที่มีระดับความสุขอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 24.2 ซึ่งมีจำนวนมากกว่าผู้สูงอายุในตำบลศิลา ถึงสองเท่าเนื่องจาก Tuntichaivanit และคณะ ได้ทำการศึกษาในผู้สูงอายุทั้งจังหวัดเพื่อหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงมีระดับของความสุขหลายระดับเช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ Sumngern และคณะ

ในด้านระดับความสุขในวิถีชีวิต พบว่าผู้สูงอายุทั้งสองกลุ่มมีระดับความสุขในวิถีชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลายด้าน ได้แก่ ด้านการมีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว การมีสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข แมว นก การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา การได้รับความชื่นชมจากสมาชิกในครอบครัว และการได้รับการยอมรับจากคนในสังคม และผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตชนบทมีระดับความสุขด้านการได้พูดคุยกับลูกหลานในระดับมาก ซึ่งไม่มีหัวข้อใดเลยที่ทำให้ผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตกึ่งเมืองมีระดับความสุขในระดับมาก และโดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตชนบทจะมีระดับความสุขในชีวิตในแต่ละด้าน มากกว่าผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตกึ่งเมือง แต่มีสองหัวข้อที่ผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตกึ่งเมืองมีระดับคะแนนมากกว่าเล็กน้อย คือการมีคนดูแลยามเจ็บป่วยและการมีสุขภาพดี เมื่อพิจารณาจากสามอันดับแรกของระดับความสุขในผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มนั้น พบว่ามีลำดับระดับความสุขในชีวิตที่แตกต่างกัน โดยผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตชนบทมีระดับความสุขในชีวิตมากที่สุดคือ การมีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว รองลงมาคือ การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา และการได้พูดคุยกับลูกหลานตามลำดับ เนื่องจากผู้สูงอายุกลุ่มนี้ พักอาศัยอยู่กับลูกหลานและครอบครัว ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยายเกิดความสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างวันผู้สูงอายุจะเข้าวัดเป็นประจำและอยู่เลี้ยงหลาน กิจวัตรประจำวันจะมีความผูกพันกับพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง พอตกเย็นก็อยู่ร่วมกันแบบครอบครัวใหญ่ ส่วนผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตกึ่งเมืองมีระดับความสุขในชีวิตมากที่สุด คือการมีคนดูแลยามเจ็บป่วย รองลงมาคือการได้พูดคุยกับลูกหลาน และการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาตามลำดับ จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุกลุ่มนี้จะมีความสุขในชีวิตเป็นอันดับแรก จากการที่ตนเองรู้สึกปลอดภัยหลังจากนั้นจึงเป็นความพึงพอใจที่มาจากคนรอบข้าง และด้านศาสนา จากข้อมูลในภาพรวมจะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุทั้งสองกลุ่มมีระดับความสุขในชีวิตที่เหมือนกันในอันดับต้นๆ คือ การได้พูดคุยกับลูกหลานและการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาซึ่งตรงกับกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุทั้งสองกลุ่มมีความสุขมากที่สุด คือ การสวดมนต์และยังสัมพันธ์กับแนวความคิดของความสุขที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและศาสนา (Veenhoven, 2006 : 22-24) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาที่พบว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวและเงื่อนไขทางด้านสุขภาพเป็นปัจจัยที่ทำนายความสุขในผู้สูงอายุ (Tuntichaivanit et al., 2009 : 34-47)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการจัดการความสุขและระดับความสุขในวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ชี้ให้เห็นว่าความสุขนั้นสอดคล้องกับระดับความสุขในชีวิตและเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุที่มีวิถีชีวิตชนบทมีระดับความสุขมากกว่าผู้สูงอายุวิถีชีวิตเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถึงแม้ผู้สูงอายุจะอาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกันแต่รูปแบบการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันก็มีผลทำให้มีระดับความสุขที่แตกต่างกัน และจะเห็นได้ได้ผู้สูงอายุที่มีวิถีชีวิตกึ่งเมืองนั้นมีระดับความสุขในชีวิตที่น้อยกว่าผู้สูงอายุที่มีวิถีชีวิตชนบทแทบทุกด้าน โดยระดับความสุขในชีวิตของผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตชนบทคือการได้ใช้ชีวิตหรือได้รับการเอาใจใส่จากคนรอบข้าง ส่วนผู้สูงอายุกลุ่มวิถีชีวิตกึ่งเมืองจะมีระดับความสุขในชีวิตจากการที่ตนเองรู้สึกปลอดภัย

เอกสารอ้างอิง

Mongkol, A. , Huttapanom, W. , Chetchotisakd, P. , Chalookul, W. , Punyoyai, L. , & Suvanashiep, S. (2001). Happiness and mental health in the context of the Thai society. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand***.** 46 (3), 227-232.

Sumngern, C., Azeredo, Z., Subgranon, R., Sungvorawongphana, N. , & Matos, E. (2010). Happiness among the elderly in communities: A study in senior clubs of Chonburi Province, Thailand. Japan Journal of Nursing Science. 7 (1), 47–54.

Tuntichaivanit, C., Nanthamongkolchai, S., Munsawaengsub, C., & charupoonphol, P. (2009). Life Happiness of the Elderly in Rayong Province. *Journal of Public Health*. 39 (1), 34-47.

Veenhoven, R. (2006). *How do we assess how happy we are? Tenets, implications and tenability of three theories.* paper presented at conference on 'New directions in the study of happiness: United States and International Perspectives', University of Notre Dame, USA,

Veenhoven, R. (2012). *Average happiness in 149 nations 2000–2009: How much people enjoy their life-as-a-whole on scale 0 to 10.* World database of happiness. Erasmus University Rotterdam,Netherlands.http://worlddatabaseofhappiness.ur.nl/hap_nat/findingreports/RankReport_AverageHappiness.php.

Yiengprugsawan V., Somboonsook, B., Seubsman, S., & Sleigh, A. (2012). Happiness, mental health, and socio-demographic associations among a national cohort of Thai adults. *Journal of Happiness Studies*. 13, 1019–1029.

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครู

A Study of Needs Assessment for Soft Skills Development in Student Teachers

นลินทิพย์ คชพงษ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Nalinthip Khodchapong
Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Nalinthipbox@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย 1) การศึกษาเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลโดยใช้แบบสอบถามรูปแบบการตอบสนองคู่ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 จำนวน 343 คน คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNImodified) 2) การศึกษาเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูล คือ นักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 จำนวน 12 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ค่าเฉลี่ยของซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครูในด้านสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับต่ำกว่าสภาพที่คาดหวัง และเมื่อพิจารณาผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสูงสุด คือ การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา (PNImodified = 0.340) รองลงมา คือ การสื่อสาร (PNImodified = 0.252) และการเป็นผู้นำ (PNImodified = 0.234) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงคุณภาพที่พบว่า ระดับซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครูในสภาพปัจจุบันยังไม่เพียงพอต่อ การปฏิบัติงานในบริบทของวิชาชีพครู จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์ประกอบด้านการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เนื่องจากเป็นทักษะสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมยุคปัจจุบัน และเป็นทักษะที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมผ่านกระบวนการเรียนรู้ หรือการจัดประสบการณ์ด้วยรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนระดับและกลวิธีของการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ซอฟต์สกิล; นักศึกษาวิชาชีพครู; การประเมินความต้องการจำเป็น

---

* วันที่รับบทความ : 16 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 24 มกราคม 2566; วันตอบรับบทความ : 25 มกราคม 2566
Received: January 16, 2023; Revised: January 24, 2023; Accepted: January 25, 2023

Abstracts

This research aimed to study the needs for soft skills development in student teachers, using a mixed methods approach. The quantitative research method was utilized to examine the needs for soft skills development by using the dual-response format questionnaire. The sample group was 343 First Year student teachers selected by the stratified random sampling. Collected data were analyzed with mean, standard deviation (S.D.), and $PNI_{modified}$. The qualitative research method was utilized to study the needs for soft skills development by using the interview form. Informants were 12 First Year student teachers, derived by purposive sampling. Collected data were analyzed with the content analysis approach. The quantitative research results demonstrated that the mean of the actual condition of soft skills of student teachers was lower than the expected condition. When considering the needs ranking by aspect, the aspect that highly required development was critical thinking and problem-solving ($PNI_{modified}$ = 0.340), followed by communication ($PNI_{modified}$ = 0.252), and leadership ($PNI_{modified}$ = 0.234), respectively. It was in line with the qualitative research results discovering that the soft skills level of student teachers in the current condition was not adequate for operations within the teacher profession context. It required additional development, especially analytical thinking and problem-solving because they were complex and crucial skills for living in the current society that needed to be enhanced via the learning or experience for efficient analytical thinking and problem-solving level and strategy.

Keywords: Soft Skills; Student Teachers; Needs Assessment

บทนำ

กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้กำหนดเป้าหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนในทุกระดับการศึกษาให้ได้รับการพัฒนาขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพที่มีอยู่ในตัวตนของแต่ละบุคคล มีคุณลักษณะนิสัย พฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีองค์ความรู้ที่สำคัญ มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งทักษะการดำรงชีวิตและสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 80) สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2561 : 61) ที่ได้ระบุไว้ในแผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580 ว่าบัณฑิตที่จบการศึกษาต้องมีความพร้อมทั้งทักษะทางวิชาการ ทักษะทางวิชาชีพ และทักษะการใช้ชีวิต ถึงพร้อมทั้งความฉลาดทางสติปัญญาและทางอารมณ์ จากเป้าหมายดังกล่าว “ครู” ซึ่งเปรียบเสมือนกลไกสำคัญที่จะทำให้กระบวนการจัดการศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีทักษะเพื่อการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ด้วยเหตุนี้ ครูในยุคปัจจุบันจึงไม่เพียงแต่ต้องเป็นครูที่มีองค์ความรู้แต่ต้องเป็นครูที่มีทักษะในการจัดการชั้นเรียนอย่างมีชั้นเชิง เปลี่ยนจากผู้บรรยายเป็นผู้อำนวยความรู้ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้และอบรมสั่งสอนเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพสอดคล้องกับสภาพของสังคมไทยและสังคมโลก (วิจารณ์ พานิช, 2556 : 65 - 67) ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครูระบุไว้ว่า ความต้องการคุณลักษณะของครูยุคใหม่ใน

สถานศึกษาไม่ใช่เพียงแค่สอนเก่งหรือมีทักษะการสอนที่ดีเท่านั้น แต่สังคมและสถานศึกษาต้องการครูที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะครบถ้วนรอบด้านอันได้แก่ ฮาร์ดสกิลซึ่งเป็นทักษะด้านความรู้ ความสามารถทางวิชาการ เป็นความเชี่ยวชาญที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้จากการเรียนในชั้นเรียน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรือการฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ และซอฟต์สกิลซึ่งเป็นทักษะด้านชีวิตและ การทำงาน เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ส่วนบุคคล บ่งบอกถึงบุคลิกภาพ คุณลักษณะนิสัย ทัศนคติและพฤติกรรม (มนตรี อินตา, 2562 : 156)

ซอฟต์สกิลเป็นทักษะที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากต่อการทำงานในบริบทของวิชาชีพครู เป็นทักษะที่ช่วยสนับสนุน และส่งเสริมให้ครูมีความรอบรู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพของตน สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานอย่างถูกต้อง มีไหวพริบในการจัดการแก้ไขปัญหา นับได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการประกอบอาชีพครู เนื่องจากเป็นทักษะที่มีส่วนช่วยสนับสนุนให้ครูนั้นทำงานอย่างมีความสุข สามารถที่จะประสบความสำเร็จในวิชาชีพครู และก้าวไปสู่ความเป็นมืออาชีพได้อย่างสมบูรณ์แบบ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้และคุณลักษณะของครูในโรงเรียนและสถานศึกษาในปัจจุบันพบว่า โรงเรียนมักเผชิญกับปัญหาของบุคคลที่เข้ามาเป็นครูนั้นไม่ได้มีความตั้งใจอยากเป็นครูตั้งแต่แรก พอเข้ามาทำหน้าที่ครูก็ได้เพียงสักแต่ว่าสอนเพียงอย่างเดียวหรือบางครั้งละทิ้งห้องเรียนและประพฤติตนไม่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ขาดการทุ่มเทเอาใจใส่ใช้อารมณ์เชิงลบกับนักเรียน ตลอดจนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับความเป็นครู ขาดทักษะชีวิตและการทำงาน (มนตรี อินตา, 2562 : 158, อนวัช จิตรักษ์ และกนกอร สมปราชญ์, 2562 : 280) ประกอบกับรายงานผลการศึกษาสถานภาพ การผลิตและพัฒนาครูไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558 : ง) พบว่า สถาบันที่ผลิตครูมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีปัญหาและอุปสรรคในการผลิตครู คือ การผลิตครูไม่ตรงกับความต้องการใช้งานจริง คณาจารย์ในสถาบันผลิตครูขาดมุมมองที่รอบด้าน มาตรฐานวิชาชีพยังมีจุดบกพร่อง ดังนั้นสถานศึกษาและสถาบันการผลิตครูในประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมุ่งพัฒนาครูให้มีคุณภาพสูง สร้างความตระหนักและทบทวนแผนการผลิตครูให้มีความเป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น โดยวางแผนและกำหนดทิศทางในการพัฒนาครูยุคใหม่ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง

การวางแผนพัฒนาเรื่องใดก็ตาม ผู้พัฒนาควรเริ่มต้นที่การประเมินบริบทเพื่อให้เข้าใจสภาพที่เป็นอยู่ขององค์กร และทำการศึกษาให้ทราบถึงความต้องการขององค์กรว่าเป็นเรื่องจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองในด้านใด การศึกษาความต้องการจำเป็น (need assessment) เป็นกระบวนการที่เป็นระบบในการกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง และนำข้อมูลมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น แล้วเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาค้นหาสาเหตุและกำหนดแนวทางแก้ไข ผลที่ได้มาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจะสะท้อนสภาพบริบทที่เกิดขึ้นของหน่วยงาน ข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การวางแผนการกำหนดแนวทางพัฒนาหน่วยงานให้สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้น และช่วย

กำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานให้มีความชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานนั้น ๆ อย่างแท้จริง (สุวิมล ว่องวาณิช, 2545 : 273)

จากสาระสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มตะวันตกซึ่งเป็นกลุ่มของสถาบันการศึกษาที่มีเป้าหมายในการปฏิบัติงาน และบริบทของนักศึกษาที่สอดคล้องใกล้เคียงกัน เพื่อนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะของนักศึกษาวิชาชีพครู อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถทางวิชาชีพ และยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับสถาบันผลิตบุคลากรวิชาชีพครูต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครู

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินงานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods) โดยการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณร่วมกับการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมในทุกมิติ รายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยใช้แบบสอบถาม

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 จากมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มตะวันตกทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำนวน 2,397 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 จากมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มตะวันตก จำนวน 343 คน โดยคัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามเกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 32) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้คลาดเคลื่อนร้อยละ 5 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครู

มหาวิทยาลัย	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	913	131
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	569	81
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	479	69
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	436	62
รวม	2,397	343

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครู มีลักษณะเป็นแบบสอบถามรูปแบบการตอบสนองคู่ (dual response format) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 59 ข้อ จำแนกตามองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การทำงานเป็นทีม 2) การสื่อสาร 3) การเป็นผู้นำ 4) การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา 5) การจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และ 6) การมีจริยธรรม ศีลธรรม และความเป็นมืออาชีพ ผลการประเมินคุณภาพของเครื่องมือวิจัย พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .886 - .933

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มตะวันตกทั้ง 4 แห่ง เมื่อถึงกำหนดการ ผู้วิจัยกล่าวชี้แจงวัตถุประสงค์และกระบวนการเก็บข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบ พร้อมทั้งขอให้กลุ่มตัวอย่างลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย จากนั้นจึงแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบ เมื่อครบกำหนดเวลา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำไปตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยยึดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 82)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีค่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด

นอกจากนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ดัชนีการจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธีการ Modified Priority Needs Index (PNImodified)) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ดัชนีการจัดเรียงอันดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อหาผลต่างของสภาพที่คาดหวัง และสภาพที่เป็นจริง และหารด้วยค่าสภาพที่เป็นจริงเพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนจะนำมาจัดอันดับของความต้องการจำเป็น สูตรการคำนวณ ดังนี้

PNI = (I-D) / D

PNI หมายถึง ดัชนีการจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวัง

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง

2. การศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยใช้การสัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 จากมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มตะวันตก จำนวน 4 แห่ง แห่งละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน

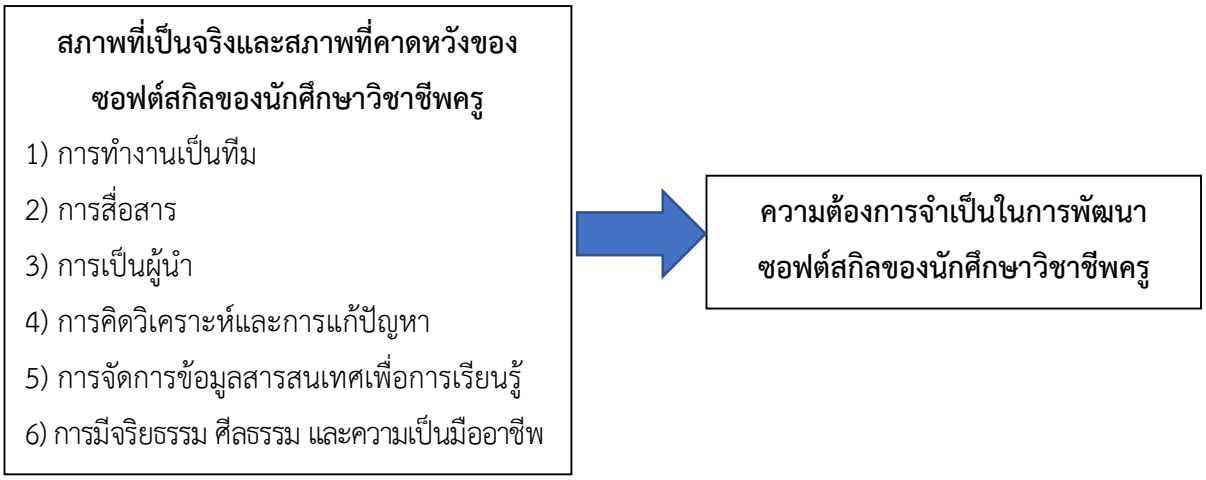
เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดสำหรับการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครู ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการประเมินคุณภาพของเครื่องมือวิจัย พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มตะวันตกทั้ง 4 แห่ง เมื่อถึงกำหนดการ ผู้วิจัยกล่าวชี้แจงวัตถุประสงค์และกระบวนการเก็บข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลรับทราบ พร้อมทั้งขอให้ลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย จากนั้นจึงเริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ โดยใช้แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง หลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสรุปข้อมูลที่ได้เพื่อนำไปวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบการสรุปและแปลผลร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงปริมาณ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Crosbie (2005 : 45-51) ; Lowden et al. (2011 : 98) ; Digvijay and Aruna (2014 : 22 – 25) ; Tang et al. (2015 : 835 – 840) ; ชโลทร โชติกีรติเวช (2560 : 44 - 52) ; อนวัช จิตรักษ์ และกนกอร สมปราชญ์ (2562 : 278) ; และมนตรี อินตา (2562 : 153) มาใช้ในการสังเคราะห์องค์ประกอบของซอฟต์สกิลในบริบทของวิชาชีพครู โดยในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบที่มีค่าความถี่ในอัตราร้อยละ 50 ขึ้นไป ผลการสังเคราะห์ได้ 6 องค์ประกอบ คือ 1) การทำงานเป็นทีม 2) การสื่อสาร 3) การเป็นผู้นำ 4) การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา 5) การจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และ 6) การมีจริยธรรม ศีลธรรม และความเป็นมืออาชีพ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยผลการศึกษาเชิงปริมาณ และผลการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการศึกษาเชิงปริมาณ เป็นผลการศึกษาที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยใช้แบบสอบถาม รายละเอียดดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 จากมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มตะวันตก จำนวน 343 คน ประกอบด้วย เพศหญิง จำนวน 277 คน (ร้อยละ 80.80) เพศชาย จำนวน 66 คน (ร้อยละ 19.20) ด้านคณะที่ศึกษา ประกอบด้วย คณะครุศาสตร์ จำนวน 246 คน (ร้อยละ 71.72) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 56 คน (ร้อยละ 16.33)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 41 คน (ร้อยละ 11.95) ด้านสาขาวิชา ประกอบด้วย สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 100 คน (ร้อยละ 29.15) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 64 คน (ร้อยละ 18.66) สาขาวิชาพลศึกษา จำนวน 42 คน (ร้อยละ 12.24) สาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 41 คน (ร้อยละ 11.95) สาขาวิชาภาษาไทย จำนวน 36 คน (ร้อยละ 10.50) สาขาวิชาฟิสิกส์ จำนวน 31 คน (ร้อยละ 9.04) และสาขาวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 29 คน (ร้อยละ 8.45) ด้านมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 131 คน (ร้อยละ 38.20)มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จำนวน 81 คน (ร้อยละ 23.60) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 69 คน (ร้อยละ 20.10) มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำนวน 62 คน (ร้อยละ 18.10) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1) หญิง	277	80.80
2) ชาย	66	19.20
รวม	343	100.00
2. คณะ		
1) ครุศาสตร์	246	71.72
2) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	56	16.33
3) มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	41	11.95
4. สาขาวิชา		
1) การศึกษาปฐมวัย	100	29.15
2) ภาษาอังกฤษ	64	18.66
3) พลศึกษา	42	12.24
4) การประถมศึกษา	41	11.95
5) ภาษาไทย	36	10.50
6) ฟิสิกส์	31	9.04
7) คณิตศาสตร์	29	8.45
5. มหาวิทยาลัย		
1) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	131	38.20
2) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	81	23.60

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	69	20.10
4) มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	62	18.10

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครู

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครูจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็น โดยวิธี Priority Needs Index (PNImodified) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่คาดหวัง รวมทั้งวิเคราะห์ดัชนีการจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นตามองค์ประกอบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครู

องค์ประกอบ	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่คาดหวัง		PNI	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. การทำงานเป็นทีม	4.154	0.823	4.602	0.629	0.108	5
2. การสื่อสาร	3.695	0.912	4.625	0.581	0.252	2
3. การเป็นผู้นำ	3.757	0.840	4.638	0.547	0.234	3
4. การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา	3.542	0.884	4.747	0.469	0.340	1
5. การจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้	4.114	0.787	4.493	0.671	0.092	6
6. การมีจริยธรรม ศีลธรรม และความเป็นมืออาชีพ	4.205	0.782	4.683	0.579	0.114	4
รวม	3.916	0.877	4.634	0.586		

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยในด้านสภาพที่เป็นจริงของซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.916, S.D. = 0.877) โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.542 - 4.205 ส่วนค่าเฉลี่ยในด้านสภาพที่คาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.634, S.D. = 0.586) โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.493 - 4.747 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครูทั้ง 6 องค์ประกอบในด้านสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับต่ำกว่าด้านสภาพที่คาดหวัง และเมื่อวิเคราะห์ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นรายองค์ประกอบ โดยการหาผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวัง (I) และค่าเฉลี่ย

ของสภาพที่เป็นจริง (D) แล้วหารด้วยค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D) หรือ I-D/D พบว่า มีค่า PNImodified อยู่ระหว่าง 0.092 - 0.340 โดยองค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด คือ การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา (PNImodified = 0.340) รองลงมาคือ การสื่อสาร (PNImodified = 0.252) และการเป็นผู้นำ (PNImodified = 0.234) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นผลการศึกษาที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยใช้การสัมภาษณ์

ผลการสัมภาษณ์นักศึกษาวิชาชีพครู สรุปได้ว่านักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่าซอฟต์สกิลเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นต่อการปฏิบัติงานในบริบทของวิชาชีพครูเป็นอย่างมาก เนื่องจากหน้าที่ของครูนั้นไม่ใช่แค่งานสอนหน้าชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องรับผิดชอบงานที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนการดำเนินงานกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกับเพื่อนครูในโรงเรียน ดังนั้นความรู้ทางด้านเนื้อหาวิชาการเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ ครูมืออาชีพจะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความสามารถรอบด้าน มีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงาน เป็นผู้ที่มีทั้งฮาร์ดสกิลและซอฟต์สกิลเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ดังที่นักศึกษาได้แสดงความเห็นไว้ว่า

> *“ซอฟต์สกิลเป็นทักษะที่ทุกคน ทุกอาชีพควรจะมี โดยเฉพาะกับอาชีพครู เพราะครูต้องทำงานร่วมกับคน ทั้งเด็กนักเรียน ทั้งเพื่อนครูในโรงเรียน และทั้งผู้ปกครอง ถ้าครูมีซอฟต์สกิลครูก็จะสามารถทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ ได้อย่างราบรื่นและมีความสุข”*
>
> *“คนที่เก่งเฉพาะในเนื้อหาวิชา ไม่น่าจะเป็นครูที่ดีได้ เพราะครูมีหน้าที่หลายอย่างทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน เคยเห็นตัวอย่างครูที่เก่งในเนื้อหาวิชา แต่เขาสอนไม่รู้เรื่อง ไม่มีเด็กคนไหนอยากเข้าเรียนกับเขา ครูที่ดีนั้นต้องเป็นคนเก่งรอบด้าน เก่งแบบครอบคลุม ครูมืออาชีพจะต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ เพราะครูไม่ได้มีหน้าที่สอนในห้องเพียงอย่างเดียว แต่ครูต้องทำทุกอย่าง ดังนั้นนอกจากเรื่องสอนแล้วครูควรมีความสามารถในเรื่อง อื่น ๆ ที่จำเป็นเพราะจะช่วยให้การทำงานของครูนั้นสำเร็จได้”*
>
> *“ครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ถ้าครูไม่มีความรู้ความสามารถ ขาดทักษะต่าง ๆ เขาจะเอาอะไรไปถ่ายทอด ไปสอนเด็ก ดังนั้น ครูจึงต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถอย่างครบถ้วนเพื่อนำไปใช้ถ่ายทอดให้กับเด็กได้”*

เมื่อพิจารณาถึงระดับซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครูในสภาพที่เป็นจริง นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า นักศึกษาวิชาชีพครูในปัจจุบันมีระดับของซอฟต์สกิลอยู่ในระดับหนึ่ง คือ มีทักษะบางอย่างอยู่บ้างแล้ว เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการทำงานเป็นทีม เนื่องจากเคยได้รับการฝึกฝนมาตั้งแต่ครั้งยังเป็นนักเรียน และเมื่อถามถึงระดับที่คาดหวัง หรือสภาพที่ควรจะเป็นในอนาคต

นักศึกษารายงานว่า ครูควรมีระดับของซอฟต์สกิลในระดับสูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ถึงแม้จะมีทักษะบางประการอยู่บ้างในระดับหนึ่งแต่อาจยังไม่เพียงพอ เนื่องจากครูต้องเป็นผู้ที่อบรมสั่งสอน คอยให้คำแนะนำ และเป็นตัวแบบที่ดีให้กับผู้เรียน ครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน ให้มีความพร้อม ความมั่นใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างสมบูรณ์แบบ ดังที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นไว้ ดังนี้

“ครูที่โรงเรียนเก่าก็ฝึกให้เรานำเสนอหน้าชั้นเรียน มีโจทย์ มีสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่ให้ฝึก ให้คิด แก้ปัญหาต่าง ๆ แต่ว่าถ้าเราจะไปเป็นครูจริง ๆ แค่ที่เป็นอยู่นี้มันคงไม่เพียงพอ เพราะครูต้องเป็นคนที่สามารถสอนให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ครูจึงต้องมีทักษะและความสามารถเหล่านี้ในระดับที่มากที่สุดจริง ๆ จึงจะได้มีความมั่นใจสามารถไปสอนเด็กได้ เด็กนักเรียนก็แฮปปี้ที่ได้เรียนกับครูที่เก่ง ๆ”

“บางทักษะเราก็พอจะทำได้อยู่แล้ว แต่ว่ามันก็น่าจะต้องเพิ่มเติมเข้าไปในระหว่างนี้ เพราะครูต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ถ้าไม่พัฒนาเราก็ล้าหลัง ไปสอนใครไม่ได้ เป็นแม่พิมพ์ที่ดีให้เด็กไม่ได้”

“เรื่องที่สามารถทำได้ก็มี เช่น การทำงานเป็นทีมเพราะเราก็มีการทำงานกลุ่มร่วมกันกับเพื่อน แต่มันก็อาจจะยังทำได้แค่ตัวเรา ตอนที่ไปเป็นครูต้องไปสอนเด็ก ก็อยากจะให้อาจารย์ได้พัฒนาให้เราสามารถสอนคนอื่นให้ทำให้ได้ด้วย”

“ครูสมัยนี้ต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพราะสังคมโลกเปลี่ยนแปลงไปเร็วมาก ดังนั้นครูก็ควรจะต้องมีการเรียนรู้ และพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะได้ทันยุค ทันสมัย มีทักษะที่พร้อมจะมารับมือกับนักเรียนได้ทุกรูปแบบ”

“ก่อนเข้ามาเรียนครู เราก็เตรียมตัว เตรียมใจ มีความพร้อมมาบางส่วนแล้ว เช่น เรามีใจรักความเป็นครู มีจิตวิญญาณความเป็นครู แต่มันก็ยังมีบางทักษะที่นักศึกษาครูอย่างเราต้องเพิ่มเติมเพื่อที่จะได้พัฒนาตัวเองให้เป็นครูมืออาชีพได้อย่างสมบูรณ์”

นอกจากนี้องค์ประกอบของซอฟต์สกิลที่นักศึกษาวิชาชีพครูเห็นว่าสมควรจะต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมนั้นมีหลากหลาย โดยองค์ประกอบที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเป็นลำดับแรก ๆ คือ การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เนื่องจากเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการปฏิบัติงานของครูในยุคปัจจุบัน อีกทั้งการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาก็เป็นทักษะที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องหมั่นฝึกฝนและสะสมประสบการณ์จากการคิดแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีคำแนะนำจากอาจารย์ หรือผู้รู้อื่น ๆ เพื่อที่จะได้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถเชื่อมโยงไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อีกด้วย ดังที่นักศึกษาได้กล่าวไว้ว่า

“จริง ๆ ทุกทักษะก็จำเป็นสำหรับอาชีพครูหมดนะ แต่ถ้าต้องเลือก ขอเลือกทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เพราะมันเป็นทักษะที่ยาก มันค่อนข้างซับซ้อน เราไม่ค่อยมีทักษะเรื่องนี้ หรือถึงมี

ก็ค่อนข้างน้อย แล้วมันก็เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน ถ้าได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมก็น่าจะช่วยให้การทำงานครูสำเร็จได้ด้วยดี”

“ควรพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เพราะเป็นทักษะที่เราจำเป็นต้องใช้ในแทบทุกสถานการณ์ และเป็นทักษะสำคัญที่เราทุกคนต้องมี ไม่ว่าจะอยู่ในวิชาชีพใดก็ตาม ถือได้ว่าเป็นทักษะสำคัญในทุกยุคทุกสมัย แม้ว่าจะมีความสามารถในการเรียนหรือการทำงานมากเพียงใด แต่ไม่รู้จักแก้ปัญหา หรือตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพก็อาจจะตกม้าตายได้ทุกเมื่อ”

“การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาก่อนเป็นลำดับแรก ๆ เพราะโลกเรามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีปัญหาใหม่ ๆ เข้ามาเสมอ ถ้าเราได้อัพเดทเทคนิควิธีคิดแก้ปัญหาที่ทันสมัย เราก็จะได้แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ เหมาะสมกับยุคสมัยในปัจจุบัน”

“ชีวิตของเราตอนนี้ต้องเจอกับปัญหายุ่งยากมากมาย ถ้าเราได้ฝึกพัฒนาตัวเองให้เป็นนักแก้ปัญหา เราก็น่าจะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของเราได้ เมื่อต้องออกไปฝึกสอน หรือไปเป็นครู เราก็จะสามารถช่วยแก้ปัญหาให้ลูกศิษย์ของเราได้ และสอนให้ลูกศิษย์ของเราเป็นนักแก้ปัญหาที่ดีด้วยได้เช่นกัน”

“ถ้าเราได้ฝึกคิด ฝึกแก้ปัญหาอยู่เรื่อย ๆ สะสมประสบการณ์ไปเรื่อย ๆ เราก็น่าจะเป็นคนที่มีความรู้ มีทักษะ มีเทคนิคและความชำนาญในการแก้ปัญหาได้ดี โดยเฉพาะงานครูต้องเจอกับปัญหาต่าง ๆ อยู่แล้ว ทั้งของตัวเราเอง และของนักเรียน ถ้าเรามีการฝึกฝนตั้งแต่ตอนนี้ เราก็จะมีคลังของแนวทางการแก้ปัญหาอยู่เยอะแยะมากมาย มีความพร้อม มีความมั่นใจเมื่อออกไปเป็นครูก็สามารถแก้ไขปัญหาได้ดี”

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสนใจคือ นักศึกษาวิชาชีพครูบางส่วนมีความเห็นว่า ทักษะบางอย่างก็สามารถฝึกฝนและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เช่น ทักษะการจัดการข้อมูลสารสนเทศ หรือการใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เนื่องจากในปัจจุบันนักศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก สามารถสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ จากอินเตอร์เนต หรือตัวอย่างต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ดังจะเห็นได้จากข้อความที่นักศึกษาให้สัมภาษณ์ว่า

“เรื่องของการใช้สื่อเทคโนโลยี หรือการจัดการข้อมูลพวกนี้ เราสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อโซเชียลหรือแอพพลิเคชั่นต่าง ๆ คือ บางเรื่องเราไม่ต้องรออาจารย์สอนนะ เราเรียนรู้เอาเองจากยูทูปหรือจากในอินเตอร์เนต เพราะช่องทางการเรียนรู้เรื่องแบบนี้มันมีเยอะแยะ เราก็ลองศึกษา ลองทำด้วยตัวเองได้ บางทีเห็นตัวอย่างก็ทำได้เลย มันไม่ยาก แล้วพวกสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เราก็เอามาใช้ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว”

“เราใช้สื่อโซเชียลทุกวันอยู่แล้ว ทำทุกวัน ดังนั้นถ้าเราเรียนรู้หลักการของมันจากในห้องแล้ว เราก็สามารถเอาไปปรับใช้ได้เอง ไปต่อยอดได้เอง อัพเดทข้อมูลใหม่ ๆ ได้ ทักษะการจัดการข้อมูล หรือการใช้สื่อต่าง ๆ ก็เลยดูไม่ยุ่งยากอะไร”

สรุปผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า ซอฟต์สกิลมีความสำคัญและจำเป็นในการเสริมสร้างให้กับนักศึกษาวิชาชีพครู ดังจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยในด้านสภาพที่เป็นจริงมีระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในด้านสภาพที่คาดหวังในทุก ๆ องค์ประกอบ และเมื่อพิจารณาตามลำดับความต้องการจำเป็น โดยวิเคราะห์แยกเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเป็นองค์ประกอบที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยผลการศึกษาเชิงปริมาณที่ได้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงคุณภาพ กล่าวคือ นักศึกษาวิชาชีพครูต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่าซอฟต์สกิลเป็นทักษะสำคัญ จำเป็นสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู โดยนักศึกษาวิชาชีพครูในปัจจุบันมีระดับของซอฟต์สกิลอยู่ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามบริบทของวิชาชีพครู จึงสมควรได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างเป็นมืออาชีพและสมบูรณ์แบบ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครู สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของซอฟต์สกิลในด้านสภาพที่เป็นจริงและด้านสภาพที่คาดหวัง พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีระดับของซอฟต์สกิลในด้านสภาพที่คาดหวังสูงกว่าด้านสภาพที่เป็นจริงในทุกองค์ประกอบ โดยข้อมูลเชิงปริมาณดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งนักศึกษาได้ให้สัมภาษณ์ว่าในสภาพปัจจุบันนักศึกษาวิชาชีพครูมีระดับของซอฟต์สกิลอยู่ในระดับหนึ่ง แต่อาจยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ในบริบทของวิชาชีพครู จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อให้มีทักษะในระดับที่สูงขึ้นไป จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าซอฟต์สกิลเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างให้กับนักศึกษา ดังที่ มนตรี อินตา (2562 : 153) ได้แสดงความเห็นไว้ว่าซอฟต์สกิลเป็นทักษะที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากต่อการทำงานในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะวิชาชีพครูซึ่งเป็นวิชาชีพที่ต้องอาศัยทักษะทางอารมณ์และทักษะทางวิชาการอย่างมากพอ ๆ กัน แม้ว่างานสอนจะเป็นหน้าที่หลักของครูก็ตาม แต่ยังมีงานอื่น ๆ ที่ครูจะต้องใช้ซอฟต์สกิลในการทำงานซอฟต์สกิล จึงเป็นเสมือนตัวประคับประคองอาชีพครูให้อยู่บนพื้นฐานของความเป็นครูอย่างแท้จริง ตลอดจนทำให้ครูนั้นประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ Md-Ali, Shaffie, and Yusof, (2016 : 181–186) ที่พบว่า การขาดทักษะซอฟต์สกิลเป็นสาเหตุของการไม่ประสบความสำเร็จในการสมัครงาน นักศึกษาที่มีคุณสมบัติของซอฟต์สกิลที่เพียบพร้อมจะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการทำงานสูงกว่า นอกจากนี้ผลการศึกษา ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Crosbie (2005 : 45) ซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับซอฟต์สกิลของภาวะผู้นำครู โดยได้ข้อค้นพบว่าครูเป็นอาชีพหนึ่งที่จะต้องมีซอฟต์สกิลเหมือนกับอาชีพอื่น ๆ เนื่องจากซอฟต์สกิลเป็นทักษะที่สำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุน

ให้ครูนั้นทำงานอย่างมีความสุข สามารถที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพครูได้อย่างดี (Youssef and Helali, 2021 : 1894)

2. ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครู เมื่อจำแนกพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า

2.1 การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเป็นองค์ประกอบที่มีผลการประเมินความต้องการจำเป็นสูงสุดสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มีค่า PNImodified เท่ากับ 0.340 ซึ่งข้อมูลเชิงปริมาณนี้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่นักศึกษาวิชาชีพครูได้รายงานไว้ว่า การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเป็นทักษะสำคัญสำหรับการปฏิบัติงานครูจึงจำเป็นที่นักศึกษาจะต้องได้รับการฝึกฝนและพัฒนาเป็นลำดับแรก ๆ เพื่อที่จะได้มีความพร้อมสำหรับการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้อย่างสมบูรณ์แบบ โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของชโลทร โชติกีรติเวช และวัลลภา อารีรัตน์ (2560 : 44) ซึ่งได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลและแนวทางการพัฒนาซอฟต์สกิลเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเป็นทักษะที่มีความต้องการจำเป็นลำดับแรกสำหรับการพัฒนาซอฟต์สกิลของครู โดยมีแนวทางในการพัฒนาโดยการส่งเสริมการฝึกอบรมด้านการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้วยกระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมให้ครูนำระบบวงจรคุณภาพ PDCA สู่การปฏิบัติจริงในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะใหม่ ๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของภัทราพร และคณะ (2562 : 132) ซึ่งได้ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาพบว่า สภาพที่เป็นจริงของสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่คาดหวังของสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นพบว่า สมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะในอนาคต สมรรถนะย่อยการมีทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นสมรรถนะที่มีผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับแรกรองจากสมรรถนะย่อยความคิดสร้างสรรค์

2.2 การสื่อสารเป็นองค์ประกอบที่มีผลการประเมินความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 2 มีค่า PNImodified เท่ากับ 0.252 แสดงให้เห็นว่าการสื่อสารเป็นทักษะสำคัญที่จำเป็นต้องพัฒนาให้กับนักศึกษาวิชาชีพครู ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร อาจปักษา (2558 : 1251-1264) ซึ่งได้ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะด้านการสื่อสารและการใช้ภาษาเป็นสมรรถนะที่มีความจำเป็นมากที่สุด (PNImodified เท่ากับ 0.265) และสอดคล้องกับนิตยา จันตะคุณ (2561 : 62) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในเกณฑ์ดี และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของทักษะในแต่ละด้านพบว่าการสื่อสารเป็นทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและเป็นทักษะที่มหาวิทยาลัย

ต้องการสนับสนุนให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาอย่างเร่งด่วนเนื่องจากเป็นทักษะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ รุจิรานุกูล และอัฐฌญา แพทย์ศาสตร์ (2561 : 74 - 75) ซึ่งศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการพัฒนาตนของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีในยุคไทยแลนด 4.0 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเปนรายดานพบวาด้านการสื่อสารและการร่วมมือกันเป็นด้านที่มีลำดับความต้องการในการพัฒนาตนเองสูงที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษกร วัฒนบุตร (2564 : 87-94) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา ซอฟต์สกิลของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัย พบว่า ระดับซอฟต์สกิลของเยาวชนไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของทักษะในแต่ละด้านพบว่าด้านทักษะในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จึงสมควรที่จะได้รับการพัฒนาทักษะดังกล่าวเพื่อก่อให้เกิดความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและเติมเต็มศักยภาพของเยาวชนอย่างยั่งยืนและมั่นคง

2.3 การเป็นผู้นำเป็นองค์ประกอบที่มีผลการประเมินความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 3 มีค่า PNImodified เท่ากับ 0.234 แสดงให้เห็นว่าการเป็นผู้นำเป็นทักษะสำคัญที่จำเป็นต้องพัฒนาให้กับนักศึกษาวิชาชีพครู ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของอนวัช จิตรักษ์ และกนกอร สมปราชญ์ (2562 : 278 - 286) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและการทำงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่าซอฟต์สกิลของครูผู้ช่วยประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ จริยธรรมในการทำงาน การติดต่อสื่อสาร การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาวะผู้นำเป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักมากเป็นลำดับที่ 2 แสดงให้เห็นว่าครูผู้ช่วยต้องมีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการคิดสิ่งใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน มีศักยภาพใน การสร้างอิทธิพลเหนือผู้อื่นในการปฏิบัติงาน สามารถจัดการควบคุม สนับสนุนและส่งเสริมให้แต่ละคนมีส่วนร่วม เข้าใจสภาพความแตกต่างและความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อสร้างแรงจูงใจ แรงผลักดันในการทำงานทั้งต่อตนเองและเพื่อนร่วมงานให้บรรลุตามเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับบุญช่วย สายราม (2559 : 254 - 255) ที่ได้เสนอว่าการมีภาวะผู้นำจะเป็นตัวผลักดันให้ครูผู้ช่วยเกิดความมั่นใจ และความเชื่อมั่นในตนเองโดยใช้ความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้สามารถทำงานได้อย่างราบรื่น และผลักดันให้งานประสบผลสำเร็จ (Dubrin, 1998 : 1-35) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของนันทรัตน์ เจริญกุล (2564 : 147-163) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของครูในอนาคต โดยผลการศึกษาพบว่าสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับภาวะผู้นำของครูในอนาคตอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความรู้และปัญญา

2.4 การจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบที่มีผลการประเมินความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับสุดท้าย มีค่า PNImodified เท่ากับ 0.092 ซึ่งข้อมูลเชิงปริมาณนี้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่นักศึกษาวิชาชีพครูได้รายงานไว้ว่าทักษะบางอย่าง เช่น การจัดการข้อมูลสารสนเทศ การใช้เทคโนโลยี แอพพลิเคชั่น หรือสื่อมัลติมีเดียต่าง ๆ เป็นสิ่งที่พวกเขาสามารถเรียนรู้ได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยาก เนื่องจากคุ้นเคยและมีประสบการณ์จากการใช้จริงในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอนวัช จิตรักษ์ และกนกอร สมปราชญ์ (2562 : 278 - 286) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและการทำงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด คือ เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยทักษะนี้เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวนี้สามารถอภิปรายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 ซึ่งมีช่วงอายุระหว่าง 18-20 ปี เป็นช่วงวัยที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการติดต่อสื่อสารการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลสารสนเทศผ่านสื่อออนไลน์ จึงทำให้เกิดความคุ้นเคย มีประสบการณ์และความชำนาญในการใช้สื่อเทคโนโลยี หรือสื่อมัลติมีเดียประเภทต่าง ๆ หากต้องนำมาปรับประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้หรือการทำงานจึงสามารถทำได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยาก ส่งผลให้การจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ได้รับการประเมินให้เป็นองค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นในลำดับสุดท้าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

สถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครู หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับนโยบายต่าง ๆ สามารถนำผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นและสารสนเทศที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์สำหรับการวางแผน หรือออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครู โดยมุ่งเสริมสร้างทักษะที่มีความจำเป็นอย่างเร่งด่วน ลดความซ้ำซ้อนของกิจกรรมหรือเนื้อหาที่นักศึกษามีความสามารถอยู่แล้ว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างซอฟต์สกิลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยนำสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดรูปแบบและเนื้อหาของการเสริมสร้างซอฟต์สกิลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

2.2 ควรมีการพัฒนาเครื่องมือประเมินระดับซอฟต์สกิลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่เป็นมาตรฐาน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการประเมินสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครู และนำผลที่ได้จากการการประเมินไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูต่อไป

2.3 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาซอฟต์สกิลของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีลักษณะจำเพาะเจาะจง ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับซอฟต์สกิลกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ เพื่อขยายขอบเขตของการศึกษาให้มีความชัดเจนและครอบคลุมทุกมิติ

เอกสารอ้างอิง

ชโลทร โชติกีรติเวช และวัลลภา อารีรัตน์. (2560). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะ Soft skills เพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมการศึกษา เขต 25. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.* 5 (1), 44 - 52.

นันทรัตน์ เจริญกุล. (2564). แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของครูในอนาคตที่เสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองโลกที่สร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์: กรณีศึกษาครูนิสิตจุฬาฯ. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 6 (7), 147 – 163.

นิตยา จันตะคุณ. (2561). *การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาในศตวรรษที่ 21*. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

บุญช่วย สายราม. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำด้านการสร้างทีมงานของผู้บริหารโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต.* สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุษกร วัฒนบุตร. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยวิชาการ*. 4 (1), 87-94.

พัชรินทร์ รุจิรานุกูล และอัฐฉญา แพทย์ศาสตร์. (2561). *ความต้องการและแนวทางการพัฒนานักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในยุคไทยแลนด์ 4.0*. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ภัทราพร เกษสังข์, อนุภูมิ คำยัง, กฤศนรัตน์ พุทธเสน และอรวรรณ เกษสังข์. (2562). สมรรถนะและการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดเลย. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.* 11 (1), 132 – 145.

มนตรี อินตา. (2562). Soft Skills ทักษะที่จำเป็นสู่ความเป็นมืออาชีพของครูยุคใหม่. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*. 20 (1), 153 – 167.

วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสยามกัมมาจล.

ศิริพร อาจปักษา. (2558). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดราชบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*. 8 (2), 1251-1264.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561-2580*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *รายงานผลการศึกษาสถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สุวิมล ว่องวานิช. (2545). การสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในวิทยานิพนธ์ของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*. 15 (2), 255 – 277.

อนวัช จิตรักษ์ และ กนกอร สมปราชญ์. (2562). ตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและการทำงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเชียงเหนือ. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 13 (1), 278 – 288.

Crosbie, R. (2005). Learning the soft skills of leadership. *Industrial and Commercial Training*. 37 (1), 45-51.

Digvijay Pachauri and Aruna Yadav. (2014). Importance of Soft Skills in Teacher Education Programme. *International Journal of Educational Research and Technology*. 5 (1), 22 – 25.

Dubrin, J.A. (1998). *Leadership research findings and skills*. Houghton Mifflin.

Lowden, K., Hall, S., Elliot, D. & Lewin, J. (2011). *Employers' perceptions of the employability skills of new graduates*. The SCRE Research Centre. University of Glasgow.

Md-Ali, R., Shaffie, F., & Yusof, F. M. (2016). Public University Educators' Understanding and Conception of Soft Skills for Educators. *International Review of Management and Marketing, 6* (7S), 181–186.

Tang Keow Nganga, Hashimah Mohd Yunusa & Nor Hashimah Hashima. (2015). Soft Skills Integration in Teaching Professional Training: Novice Teachers' Perspectives. *Social and Behavioral Sciences,* 186 (2015), 835 – 840.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rdEd. New York. Harper and Row Publication.

Youssef N, H, and Helali M, M. (2021). Relationship between teacher's soft skills; self-regulated learning learning strategies, gender, experience and educational stage. *Review of international geographical education.* 11 (9), 1894 – 1905.

การวิเคราะห์ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Analysis of Classroom Action Research Skills of Pre-Service teachers at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

เมษา นวลศรี และ กุลชาติ พันธุวรกุล
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
Mesa Nuansri and Kullachat Pantuworakul
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Thailand
Corresponding Author, E-mail : Kullachat@vru.ac.th

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์ระดับทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และ (2) เปรียบเทียบทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ กลุ่มสาขาวิชา และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงแบบวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคทั้งฉบับเท่ากับ .95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติเชิงสรุปอ้างอิง ได้แก่ t-test สำหรับสองกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน และ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า (1) นักศึกษาครูมีทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาครู เมื่อจำแนกตาม เพศ กลุ่มสาขาวิชาที่เรียน และระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน; นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู; ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล

Abstracts

The purposes of this study were to (1) study the levels to classroom action research skills of pre-service teachers at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, and 2) compare the classroom action research skills of pre-service teachers by gender, group of major and cumulative grade point average (GPAX). The samples were 192 pre-service teachers at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, selected by stratified random sampling. The data were collected by using a 5-pont rating scale. The reliability of the scale was .95 based on Cronbach's alpha reliability coefficient method.

วันที่รับบทความ : 23 ธันวาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 21 มกราคม 2566; วันตอบรับบทความ : 24 มกราคม 2566
Received: December 23, 2022; Revised: January 21, 2023; Accepted: January 24, 2023

The data were analyzed by using descriptive statistics including frequency, percentage, means, and standard deviation, as well as by inferential statistical methods, including t-test for independent samples, and F-test for one–way ANOVA. The results showed that (1) pre-service teachers have the classroom action research skills, overall, to be at the moderate level. (2) Comparison results to classroom action research skills of pre-service teachers to classified by genders, major groups, and cumulative grade point average (GPAX) are not difference.

Keywords: Classroom Action Research; Pre-Service Teachers; Data Analysis Skills

บทนำ

การวิจัยเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ครูมีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งถ้าครูมีความรู้ในการวิจัย ตลอดจนมีความสามารถในการนำความรู้ทางการวิจัยไปใช้ให้เหมาะสมกบสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน สภาพความแตกต่างระหวางบุคคลย่อมส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในอนาคต (กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล, 2553 : 4) ครูผู้สอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มบทบาทความเป็นนักวิจัย มีความสามารถในการหาข้อมูลมาใช้ออกแบบกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งยังเกี่ยวข้องกับมาตรฐานและการประกนคุณภาพ ซึ่งถ้าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนถูกแก้ไขไป ผู้สอนก็สามารถสอนได้อย่างเต็มที่ ส่วนผู้เรียนก็สามารถเรียนรู้ได้อยางมีความสุข ส่งผลให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีมีคุณภาพและมีมาตรฐาน การนำผลการวิจัยไปช่วยในการเรียนการสอน จะทำให้ผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียน ครูจะเกิดความรู้และความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ เป็นการพัฒนาวิชาชีพควบคู่กันไปด้วย (สุธาภรณ์ วรกาญจนกุล, 2556 : 1) โดยสุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม (2552 : ออนไลน์) ได้สรุปความหมายของ “การวิจัยในชั้นเรียน” ว่าหมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้อันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้ในเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในบริบทของชั้นเรียนการวิจัยในชั้นเรียนมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนของครู โดยลักษณะของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) คือ เป็นการวิจัยควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานจริง โดยมีครู เป็นทั้งผู้ผลิตงานวิจัย และผู้บริโภคผลการวิจัย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ครูเป็นนักวิจัยในชั้นเรียน โดยครูนักวิจัยจะตั้งคำถามที่มีความหมายในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน แล้วจะวางแผนการปฏิบัติงานและการวิจัย หลังจากนั้นครูจะดำเนินการการจัดการเรียนการสอนไปพร้อม ๆ กับทำการจัดเก็บข้อมูลตามระบบข้อมูลที่ได้วางแผนการวิจัยไว้ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สรุปผลการวิจัย นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน แล้วจะพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้นั้นต่อไปให้มีความถูกต้อง เป็นสากลและเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น (สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม, 2552 : ออนไลน์)

นอกจากนี้ สถานศึกษามีหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ก็ยิ่งทำให้เห็นว่าแนวการปฏิรูปการศึกษา ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของครูด้วยตนเอง การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

จึงนับเป็นกระบวนการหนึ่งที่ครูใช้ในการประเมินการทำงานของตนเองและเป็นกระบวนการสืบเสาะ ค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงานสอน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นกระบวนการที่ต้องมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตการปฏิบัติจริงของครู มิใช่แยกส่วนจากการสอน ดังเช่น ที่ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติกันในช่วงเวลาที่ผ่านมา (สุวิมล วองวานิช, 2560 : 2-3)

จากผลจากการวิจัย กันต์ฤทัย คลังพหล และ สาธิดา สกุลรัตนกุลชัย (2558 : 96) พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนเป็นลำดับแรก รองลงมา คือ การสร้างเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวางแผนการทำวิจัย การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย การเลือกนวัตกรรมในการวิจัย และการเลือกประเด็นปัญหาที่ต้องการวิจัยเป็นลำดับสุดท้าย ในเชิงอัตราการเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่คาดว่าควรจะเป็นของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถในการทำวิจัยของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คิดเป็นร้อยละ 51 ถึง ร้อยละ 62 นอกจากนี้ ไพวรัญ พนมอุปการ (2564 : 207) ได้ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นด้านการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า นักศึกษาฝึกกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนใน 3 ลำดับแรก คือ การออกแบบการวิจัย การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และการสรุปผลการวิจัยและการเขียนรายงานการวิจัย และจากประสบการณ์ในการสอนนักศึกษาครูของผู้วิจัยที่ผ่านมา พบว่า นักศึกษายังมีทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยภาพอยู่ในระดับที่ไม่สูงมากนัก และจากการเก็บข้อมูลโดยการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มองว่าเป็นเรื่องที่ค่อนข้างทำความเข้าใจยากและต้องใช้เวลาและต้องเก็บเกี่ยวประสบการณ์ในการทำวิจัยจริงมาก ๆ จึงจะทำให้เกิดทักษะในการทำวิจัยมากขึ้น

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาโดยทำวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อวิเคราะห์ว่านักศึกษาครูยังต้องพัฒนาทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียนประเด็นใดบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลและสารสนเทศสำคัญให้กับทางคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ใช้ในการผลิตครูที่มีคุณภาพออกสู่วงการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ กลุ่มสาขาวิชา และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 309 คน ที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 9 สาขาวิชา (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2565 : ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 192 คน ที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซี และมอแกน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น และใช้สาขาวิชาเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 1 ชุด ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 9 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาของการวิจัยในชั้นเรียน 2) ทักษะการกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน 3) ทักษะการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง 4) ทักษะการออกแบบการวิจัย 5) ทักษะการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือวิจัย 6) ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล 7) ทักษะการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย 8) ทักษะการเขียนข้อเสนอแนะในการวิจัย และ 9) ทักษะการเขียนรายงานการวิจัย โดยมีข้อคำถามด้านละ 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 36 ข้อ โดยมีผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ทำการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามกับข้อคำถาม แล้วคำนวณหาค่า Index of Objective - Item of Congruence: IOC โดยมีเกณฑ์พิจารณาข้อคำถามที่มีคุณภาพและใช้ได้ คือ จะต้องมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ .50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552 : 54) ซึ่งจากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า IOC ทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ .80 - 1.00 ซึ่งถือได้ว่าแบบสอบถามมีคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาทุกข้อ

2. การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง โดยค่าความเที่ยงแบบวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .95 ซึ่งถือว่ามีค่าความเที่ยงในระดับสูง และเมื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงรายด้าน พบว่าทั้ง 3 ด้าน มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง .89 - .94 โดยผ่านเกณฑ์ในการพิจารณา คือ มีค่ามากกว่า .70 ซึ่งเป็นที่ยอมรับในฐานะเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับค่าความเที่ยง (Nunnally, 1967 : 54)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยแบบสอบถามออนไลน์ด้วยแพลตฟอร์ม Google form แล้วส่งลิงค์แบบสอบถามให้นักศึกษาครูที่เป็นตัวอย่างในการวิจัยทำ ใช้เวลาทั้งสิ้น 1 สัปดาห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ พบว่า ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวนทั้งสิ้น 192 ข้อมูล คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. วิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ กลุ่มสาขาวิชา และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

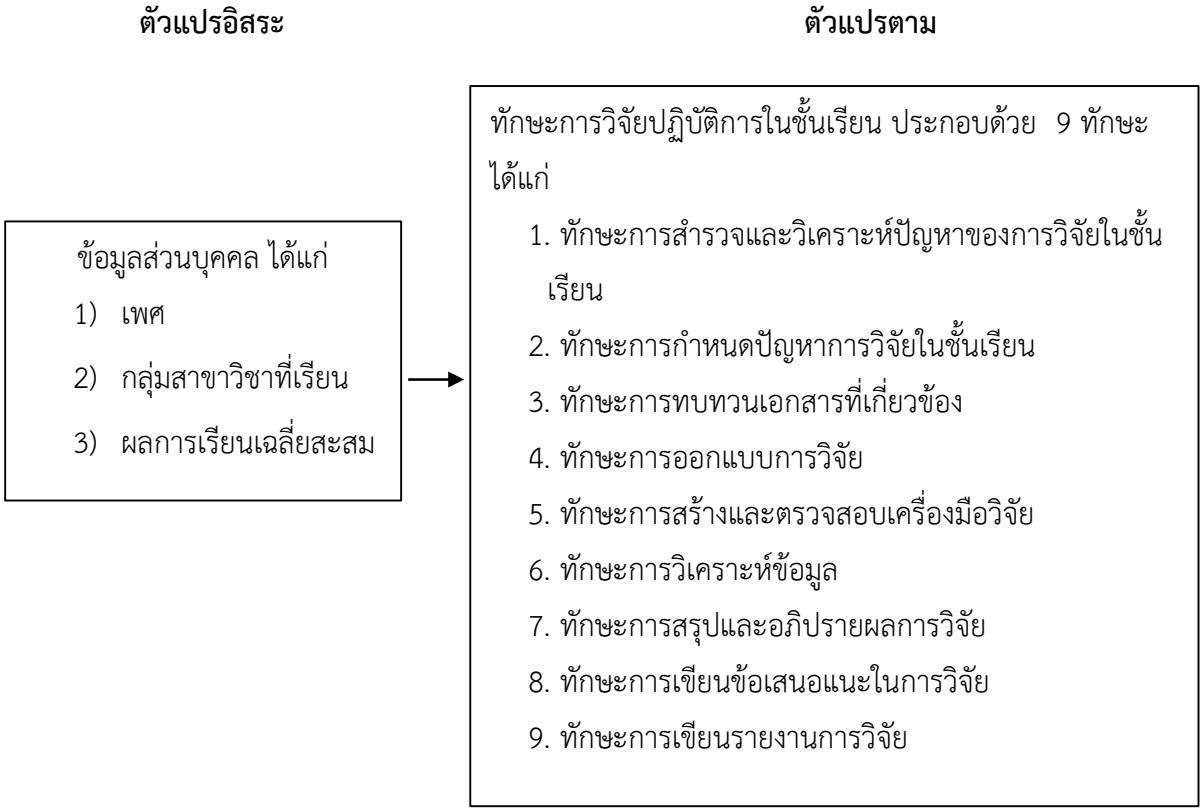
2. วิเคราะห์ระดับทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 7)

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.49 หมายถึง มีทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50-2.49 หมายถึง มีทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49 หมายถึง มีทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49 หมายถึง มีทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50-5.00 หมายถึง มีทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ และ กลุ่มสาขาวิชา โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for independent samples) และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Varience)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ศึกษาตัวแปรตาม คือ ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ประกอบด้วย 9 ทักษะ โดยเป็นการศึกษาจำแนกตามตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ได้แก่ เพศ กลุ่มสาขาวิชาที่เรียน และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม โดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (n=192)

ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน
1. ทักษะการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาของการวิจัยในชั้นเรียน	3.32	.59	ปานกลาง
2. ทักษะการกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน	3.36	.64	ปานกลาง
3. ทักษะการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง	3.31	.59	ปานกลาง
4. ทักษะการออกแบบการวิจัย	3.33	.67	ปานกลาง
5. ทักษะการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	3.14	.72	ปานกลาง
6. ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล	3.08	.70	ปานกลาง
7. ทักษะการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย	3.11	.67	ปานกลาง
8. ทักษะการเขียนข้อเสนอแนะในการวิจัย	3.12	.74	ปานกลาง
9. ทักษะการเขียนรายงานการวิจัย	3.14	.70	ปานกลาง
รวม	**3.21**	**.61**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า โดยรวมนักศึกษามีทักษะในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.21, S.D. = .61) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ทักษะการกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{x}$ = 3.36, S.D. = .64) ทักษะการออกแบบการวิจัย ($\bar{x}$ = 3.33, S.D. = .67) และ ทักษะการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาของการวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{x}$ = 3.32, S.D. = .59) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{x}$ = 3.08, S.D. = .70)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ

ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน	เพศ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1. ทักษะการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาของการวิจัยในชั้นเรียน	ชาย	3.37	.60	.931*	.353
	หญิง	3.28	.58		
2. ทักษะการกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน	ชาย	3.45	.60	1.575*	.117
	หญิง	3.31	.66		
3. ทักษะการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ชาย	3.42	.56	1.231*	.220
	หญิง	3.24	.61		
4. ทักษะการออกแบบการวิจัย	ชาย	3.43	.61	1.653*	.100
	หญิง	3.27	.70		
5. ทักษะการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	ชาย	3.16	.59	.380*	.704
	หญิง	3.12	.80		
6. ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล	ชาย	3.16	.64	1.305*	.194
	หญิง	3.03	.73		
7. ทักษะการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย	ชาย	3.25	.62	1.139*	.256
	หญิง	3.01	.69		
8. ทักษะการเขียนข้อเสนอแนะในการวิจัย	ชาย	3.19	.65	1.073*	.284
	หญิง	3.08	.79		
9. ทักษะการเขียนรายงานการวิจัย	ชาย	3.26	.60	1.960*	.052
	หญิง	3.06	.75		
รวม	**ชาย**	**3.30**	**.55**	**1.617***	**.108**
	หญิง	**3.16**	**.64**		

* $P < .05$

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชีพครูมีทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไม่แตกต่างกันตามเพศ

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน (n=192)

ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน	**กลุ่มสาขาวิชา**	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1. ทักษะการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาของการวิจัยในชั้นเรียน	วิทย์	3.32	.58	.193*	.847
	ศิลป์	3.30	.60		
2. ทักษะการกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน	วิทย์	3.36	.68	-.089*	.929
	ศิลป์	3.37	.61		
3. ทักษะการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง	วิทย์	3.27	.64	-.996*	.320
	ศิลป์	3.35	.55		
4. ทักษะการออกแบบการวิจัย	วิทย์	3.27	.72	-1.231*	.220
	ศิลป์	3.39	.60		
5. ทักษะการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	วิทย์	3.09	.74	-.742*	.459
	ศิลป์	3.17	.69		
6. ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล	วิทย์	3.05	.68	-.633*	.527
	ศิลป์	3.12	.74		
7. ทักษะการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย	วิทย์	3.09	.71	-.613*	.541
	ศิลป์	3.15	.62		
8. ทักษะการเขียนข้อเสนอแนะในการวิจัย	วิทย์	3.10	.76	-.848*	.398
	ศิลป์	3.19	.71		
9. ทักษะการเขียนรายงานการวิจัย	วิทย์	3.10	.74	-1.139*	.256
	ศิลป์	3.22	.64		
รวม	**วิทย์**	**3.18**	**.64**	**-.756***	**.451**
	ศิลป์	**3.25**	**.58**		

* P < .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน ได้แก่ สาขาทางด้านวิทยาศาสตร์ และสาขาทางด้านศิลปศาสตร์ พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชีพครูมีทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไม่แตกต่างกันตามกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (n=192)

ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน	แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p
1. ทักษะการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาของการวิจัยในชั้นเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.502	2	.251	.728*	.484
	ภายในกลุ่ม	65.214	189	.345		
	รวม	65.716	191			
2. ทักษะการกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.613	2	.307	.749*	.474
	ภายในกลุ่ม	77.366	189	.409		
	รวม	77.979	191			
3. ทักษะการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ระหว่างกลุ่ม	.792	2	.396	1.128*	.326
	ภายในกลุ่ม	66.394	189	.351		
	รวม	67.186	191			
4. ทักษะการออกแบบการวิจัย	ระหว่างกลุ่ม	.544	2	.272	.605*	.547
	ภายในกลุ่ม	85.057	189	.450		
	รวม	85.601	191			
5. ทักษะการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	ระหว่างกลุ่ม	.147	2	.074	.141*	.869
	ภายในกลุ่ม	98.952	189	.524		
	รวม	99.099	191			
6. ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	.592	2	.296	.603*	.548
	ภายในกลุ่ม	92.700	189	.490		
	รวม	93.292	191			

ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน	แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p
7. ทักษะการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย	ระหว่างกลุ่ม	1.328	2	.664	1.487*	.229
	ภายในกลุ่ม	84.367	189	.446		
	รวม	85.695	191			
8. ทักษะการเขียนข้อเสนอแนะในการวิจัย	ระหว่างกลุ่ม	1.161	2	.580	1.073*	.344
	ภายในกลุ่ม	102.214	189	.541		
	รวม	103.375	191			
9. ทักษะการเขียนรายงานการวิจัย	ระหว่างกลุ่ม	.867	2	.434	.886*	.414
	ภายในกลุ่ม	92.453	189	.489		
	รวม	93.320	191			
รวม	**ระหว่างกลุ่ม**	**.667**	**2**	**.334**	**.899***	**.409**
	ภายในกลุ่ม	**70.109**	**189**	**.371**		
	รวม	**70.776**	**191**			

* P < .05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม ได้แก่ เกรดเฉลี่ยระดับต่ำ (ต่ำกว่า 3.01) ระดับกลาง (3.01 – 3.50) และระดับสูง (3.51 ขึ้นไป) พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชีพครูมีทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไม่แตกต่างกันตามระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง “การวิเคราะห์ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์” ผู้วิจัยพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า โดยรวมนักศึกษามีทักษะในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ทักษะการกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน ทักษะการออกแบบการ และทักษะการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาของการวิจัยในชั้นเรียน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตามหลักสูตรได้กำหนดให้นักศึกษาครูได้เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพียง 1 รายวิชา นั่นคือ รายวิชาการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ในระดับชั้นปีที่ 3 และหากวิเคราะห์เนื้อหาจากคำอธิบายรายวิชา พบว่า ผู้สอนจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้เข้าใจถึงเนื้อหาตามทฤษฎีและตามหลักการออกแบบการวิจัยก่อน และมีโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกทำการวิจัยจริงในระยะเวลาที่ค่อนข้างน้อย อาจส่งผลทำให้นักศึกษามีประสบการณ์ที่ไม่มากพอที่จะนำไปใช้ทำวิจัยจริงในขณะที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา และจากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลมีทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจะเกี่ยวข้องกับการใช้โปรแกรมวิเคราะห์สำเร็จรูปด้วย และต้องประยุกต์ใช้ความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์และการคำนวณเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย อีกทั้งต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับค่าสถิติต่างๆ และการแปลความหมายของค่าสถิตินั้น ๆ ด้วย ซึ่งนักศึกษาบางคนอาจไม่มีความถนัดหรือมีความรู้พื้นฐานที่ไม่ดีพอ และอีกเหตุเหตุผลหนึ่งที่สำคัญ คือ เนื่องมาจากการเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิตินั้น จำเป็นจะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจทั้งในเรื่องสถิติและเรื่องของเทคโนโลยีสำหรับการใช้โปรแกรม แต่เนื่องจากหลักสูตรที่ใช้อยู่ได้รวมรายวิชาสถิติอยู่ในรายวิชาวิจัยทางการศึกษา จึงทำให้เนื้อหาค่อนข้างแน่นเกินไปเมื่อเทียบกับระยะเวลาที่เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กันต์ฤทัย คลังพหล และ สาธิดา สกุลรัตนกุลชัย (2558 : 96) ที่พบว่า นักศึกษาครูจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนเป็นลำดับแรก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โรซวรรณา เซพโฆลาม, รูฮัยซา ดือราแม และ โซฟีลาน มะดาแฮ (2565 : 285) ที่พบว่า โดยภาพรวมสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายทักษะ พบว่า ทักษะที่นักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นมีสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนด้านทักษะมากที่สุด คือ ทักษะการกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน รองลงมาเป็นทักษะการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาของการวิจัยในชั้นเรียน และทักษะการเขียนรายงานการวิจัย ส่วนทักษะที่นักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นมีสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนด้านทักษะน้อยที่สุดคือ ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล

2. จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทั้งภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันตามเพศ กลุ่มสาขาวิชาที่เรียน และระดับผลการเรียนเฉลี่ย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก คณะครุศาสตร์ให้ความสำคัญอย่างเท่าเทียมกันกับนักศึกษาทุกเพศ ทุกระดับความสามารถ และทุกสาขาวิชา อีกทั้ง นักศึกษาทุกคนได้รับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้จากคณาจารย์ในกลุ่มวิชาการวิจัยและวัดประเมินผลทางการศึกษา ซึ่งได้จัดวางระบบและการบริหารจัดการเรียนการสอนโดยมีความเป็นเอกภาพทั้งเนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีการใช้แบบทดสอบกลางที่คณาจารย์ร่วมกันวางแผนและออกข้อสอบร่วมกัน นอกจากนี้ รายวิชาการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้เป็นรายวิชาชีพครูซึ่งทุกสาขาวิชาจะต้องเรียนในชั้นปีที่ 3 เหมือนกัน และถือว่ารายวิชาที่เป็นศาสตร์เฉพาะโดยที่นักศึกษาอาจไม่ได้มีพื้นฐานมาก่อนหน้า และเริ่มเรียนรู้และมีประสบการณ์ไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้น จึงเป็นสาเหตุทำให้ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาไม่แตกต่างกันตามเพศ กลุ่มสาขาวิชา และระดับผลการเรียนเฉลี่ย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ และอธิพงษ์ เพชรสุทธิ์ (2564 : 235) ที่ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี จำแนกตาม เพศ และชั้นปี พบว่า นักศึกษาที่มี เพศ และชั้นปีต่างกัน มีพฤติกรรมการเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยให้เหตุผลว่านักศึกษา ต่างก็สามารถเข้าถึง หรือรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้เท่าเทียมกัน และมีพฤติกรรมการเรียน ทัศนคติในการเรียน แรงจูงใจในการเรียน การจัดการกับเวลาในการเรียน ความวิตกกังวลในการเรียน การมีสมาธิและการเอาใจใส่ในการเรียน กระบวนการรวบรวมข้อมูล การเลือกใจความสำคัญ และจดจำเนื้อหาที่สำคัญ การใช้เทคนิคและเครื่องมืออุปกรณ์ช่วยเหลือในการเรียน การทบทวน และการเตรียมตัวในการเรียน และยุทธวิธีในการสอบและการเตรียมตัวสอบที่เหมือน ๆ กัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลของนักศึกษาครูมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ควรส่งเสริมหรือเน้นประเด็นนี้ให้กับนักศึกษาในระหว่างที่มีการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น หรือ อาจเพิ่มจำนวนคาบเพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตลอดจนให้การบ้าน หรือทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล แปลผลค่าสถิติต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดทักษะในการด้านนี้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ สาขาวิชาต่างๆ และคณะครุศาสตร์ ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวิจัยโดยเฉพาะการออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูลให้กับนักศึกษาตามโอกาส

1.2 อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง ถือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาครู ดังนั้น ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ในความดูแล เพื่อให้ทราบถึงปัญหาในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาและร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกควรมีการศึกษาและเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วย หรือ เป็นการศึกษาในลักษณะวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed method research) เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมทุกมิติ

2.2 การวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ นักศึกษาครูมีทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลน้อยที่สุด ดังนั้น ทางคณะครุศาสตร์ หรือ ผู้ที่เกี่ยวข้องอาจจัดโครงการหรือกิจกรรมที่มีการอบรมเชิงปฏิบัติการด้วยนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้วิธีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตัวแปรตาม (ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล) แล้วศึกษาผลโดยอาศัยการออกแบบการวิจัยเชิงทดลองเปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังการทดลอง หรือ การออกแบบการวิจัยเชิงทดลองแบบที่มีกลุ่มควบคุม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กันต์ฤทัย คลังพหลและสาธิดา สกุลรัตนกุลชัย. (2558). ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. *วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 10 (1), 96-108.

กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล. (2553). *การพัฒนารูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาการสอนคณิตศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปรัญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ และ อธิพงษ์ เพชรสุทธิ์. (2564). พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. *วารสารวิจยวิชาการ*. 4 (4), 235 - 244.

ไพวรัญ พนมอุปการ. (2564). ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 27 (2), 207-220.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2565). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2565. แหล่งที่มา: https://plan.vru.ac.th/?p=8739

โรซวรรณา เซพโฆลาม, รูฮัยซา ดือราแม และ โซฟีลาน มะดาแฮ. (2565). สมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 7 (2), 275 - 293.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม.* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุธาภรณ์ วรกาญจนกุล. (2556). *กระบวนการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวานิช. (2560). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม. (2552). *เส้นทางสู่การวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.

Nunnally, J. (1967). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.

ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Structural Relationship of Factors Influencing Firm Value of Companies Listed in the Stock Exchange of Thailand

อัศวเทพ อากาศวิภาต,
สุจินดา เจียมศรีพงษ์ และ ภัทรพร พงศาปรมัตถ์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

Ausawatap Akartwipart,
Sujinda Chemsripong and Pattaraporn Pongsaporamat
Naresuan University, Thailand
Correspontdent Author, E-mail: aj_palm@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเฉพาะของบริษัทจดทะเบียนที่ส่งผลต่อโครงสร้างเงินทุนและมูลค่ากิจการ และ 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของโครงสร้างเงินทุนที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 339 บริษัท ระหว่างปี 2554-2563 งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยเฉพาะของกิจการ ได้แก่ ผลการดำเนินงาน โอกาสในการเติบโตและสินทรัพย์ที่มีตัวตนมีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุน โดยผลการดำเนินงานและสินทรัพย์มีตัวตนมีอิทธิพลเชิงบวก ในขณะที่โอกาสในการเติบโตไม่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุน นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยเฉพาะของกิจการมีอิทธิพลต่อมูลค่าของกิจการ โดยที่ผลการดำเนินงานและโอกาสในการเติบโต มีอิทธิพลเชิงบวกกับมูลค่ากิจการ ในขณะที่สินทรัพย์มีตัวตนไม่มีอิทธิพลต่อมูลค่าของกิจการ โครงสร้างเงินทุนมีอิทธิพลเชิงบวกกับมูลค่ากิจการ จากผลการวิจัยนี้ เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับโครงสร้างเงินทุนในฐานะตัวแปรส่งผ่านที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการ ตลอดจนผู้บริหารบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการจัดการโครงสร้างเงินทุนและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกิจการในท้ายที่สุด

คำสำคัญ: ปัจจัยเฉพาะของกิจการ; โครงสร้างเงินทุน; มูลค่ากิจการ; ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

---

* วันที่รับบทความ : 6 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 1 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 4 กุมภาพันธ์ 2566
Received: January 6, 2023; Revised: February 1, 2023; Accepted: February 4, 2023

Abstracts

The objective of this research are to study the implication of the characteristics of lish company on capital structure and firm value, and, also, to study the implication of capital structure on the firm value of companies listed in the Stock Exchange of Thailand, whereby a sample of 339 listed companies was analyzed. This research is a quantitative research using statistics, minimum, maximum, mean, standard deviation. and a structural equation model was used to test the hypothesis.

The results showed that the specific factors of the entity castes influence on the capital structure. Here, the performance and tangible assets of the business casted a positive influence on the capital structure, while the opportunity for growth casted no impact upon the capital structure. It was also found that the specific factors of the entity casted influences upon the value of the entity. Here, the opportunity for performance growth casted positive influence on firm value, while the tangible assets casted no impact upon the value of the entity. Further, the results also show that capital structure casted positive influence on enterprise value. From the results of this research, it empirically establishes capital structure as a passive factor affecting enterprise value. Executives of companies listed on the Stock Exchange of Thailand can use these research findings to manage their capital structure and ultimately add value to their businesses.

Keywords: Specific Factors; Capital Structure; Firm Value; Stock Exchange of Thailand

บทนำ

ปัจจุบัน บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มักให้ความสำคัญกับมูลค่ากิจการของบริษัท เป็นอย่างมาก เนื่องจากมูลค่ากิจการเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนถึงความมั่งคั่งของผู้เป็นเจ้าของ (Chupol, 2019 : 10) และการกำหนดโครงสร้างเงินทุน เป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานของบริษัท ธุรกิจจึงจำเป็นต้องบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อสร้างมูลค่าให้กับผู้มีส่วนได้เสียกับกิจการอย่างยั่งยืน การจัดโครงสร้างเงินทุนให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจการและสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้การชำระคืนเงินทุนและต้นทุนมีความเหมาะสม ทำให้สร้างมูลค่าของกิจการเพิ่มสูงขึ้น (Maneerattanrungroj & Donkhwa, 2018 : 1-14) เพราะเงินทุนจากต่างแหล่งย่อมมีต้นทุนและเงื่อนไขการชำระคืนต่างกัน การชำระ คืนเงินต้นพร้อมทั้งดอกเบี้ยในอัตราและระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา การระดมเงินทุน การจัดการเงินทุน และจ่ายเงินปันผลขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของกิจการเป็นหลัก (Porterfield, 1965 : 25-32) เพื่อการ ได้มาของสินทรัพย์และการดำเนินธุรกิจ รวมถึงการลงทุนในโครงการใหม่ (Philippatos, 1973 : 35-45)

นอกจากนั้นการศึกษาที่ผ่านมายังให้ความสำคัญกับปัจจัยเฉพาะของกิจการ ได้แก่ ผลการดำเนินงาน (Ifada, Faisal, Ghozali, & Udin, 2019 : 11-23 ; Loncan & Caldeira, 2014 : 46-59) โอกาสในการเติบโต (Ha & Tai, 2017 : 24-30 ; Fosu, Danso, Ahmad, & Coffie, 2016 : 140-150) และสินทรัพย์มีตัวตน (Saengpao & Thongkong, 2018 : 101-107 ; Fosu et al., 2016 : 140-150) มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ อีกทั้งข้อสรุปของทฤษฎีตัวแทน (agency theory) และทฤษฎีลำดับขั้นในการจัดหาเงินทุน (pecking

order theory) มีข้อเสนอด้านทิศทางอิทธิพลของปัจจัยเฉพาะของกิจการต่อการกำหนดโครงสร้างเงินทุนทั้งเหมือนและแตกต่างกัน เช่น ทฤษฎีตัวแทนเสนอว่าผลการดำเนินงานมีผลเชิงบวกต่อการมีหนี้สิน ส่วนทฤษฎีลำดับขั้นในการจัดหาเงินทุนเสนอว่าผลการดำเนินงานมีผลลบต่อการมีหนี้สิน เป็นต้น (Myers, 1984 : 574-592 ; Tudose, 2012 : 277-294) นอกเหนือจากนี้งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างเงินทุนจะใช้สมการถดถอย เพื่อหาสาเหตุระดับของโครงสร้างเงินทุน และการมีอิทธิพลของโครงสร้างเงินทุนจะส่งผลต่อมูลค่ากิจการในรูป แบบจำลองโดยแยกเป็นสองแบบจำลอง คือ ศึกษาปัจจัยเฉพาะของกิจการที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุน หรือศึกษาอิทธิพลของโครงสร้างเงินทุนที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการ ตลอดจนงานวิจัยส่วนใหญ่ที่ผ่านมาเลือกใช้ตัว แปรแทนเพียงหนึ่งตัวในการอธิบายทำให้อาจก่อให้เกิดปัญหาความคลาดเคลื่อนในการวัดได้ (Hair, Black, Babin,& Anderson, 2010 : 700-708) โดยในงานวิจัยครั้งนี้จะใช้เครื่องมือชี้วัดที่ครอบคลุมทั้งด้านการตลาด การเงินและการบัญชีเพื่อให้การตัดสินใจเกิดประโยชน์สูงสุดต่อกิจการ คำถามงานวิจัยนี้คือ ปัจจัยเฉพาะของกิจการกับโครงสร้างเงินทุนมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างไร โดยศึกษาปัจจัยเฉพาะของกิจการที่ส่งผลไปยัง โครงสร้างเงินทุนในฐานะตัวแปรส่งผ่าน (mediating variable) ไปยังมูลค่ากิจการ เพื่อให้ได้ข้อสรุปถึงความเป็นเหตุเป็นผลของโครงสร้างเงินทุน โดยการศึกษาครั้งนี้ต้องการลดความคลาดเคลื่อนในการวัดจากสมการ ถดถอย จึงเลือกใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) ผลการวิจัยให้ข้อเสนอแนะในการจัดโครงสร้างเงินทุนให้สอดคล้องกับปัจจัยเฉพาะของกิจการ เพื่อสร้าง มูลค่าเพิ่มให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกิจการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเฉพาะของบริษัทจดทะเบียนที่ส่งผลต่อโครงสร้างเงินทุน และมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของโครงสร้างเงินทุนที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีลำดับดังนี้

กลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 775 บริษัท

กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บริษัทจำนวน 339 บริษัท คัดเลือกจากจำนวนประชากรทั้งหมด 775 บริษัท ระหว่างปี พ.ศ. 2554-2563 (ข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, เมษายน 2562) ยกเว้น กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน กลุ่มกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ หมวดในกลุ่มฟื้นฟูกิจการ กลุ่มหลักทรัพย์ในตลาด MAI และบริษัทที่ไม่ส่งข้อมูลแบบรายการประจำปี (แบบ 56-1)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

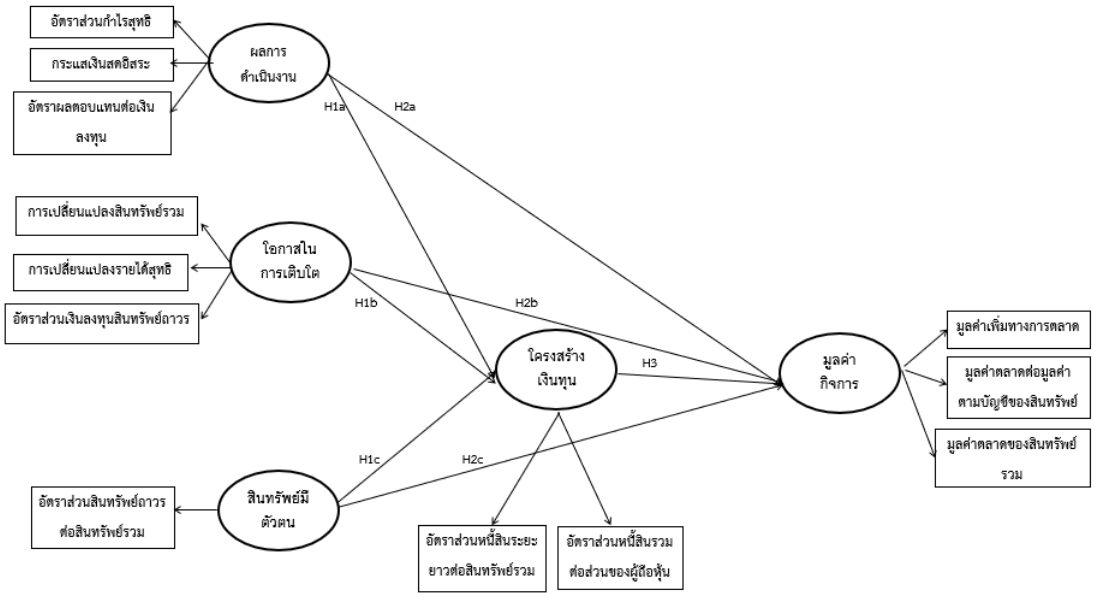
ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลประเภททุติยภูมิ (Secondary data) โดยบริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาต้องมีจำนวนข้อมูลครบถ้วนทุกตัวแปรในระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งมีระยะเวลา 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 – พ.ศ.2563 โดยมิได้นำปี 2564-2565 มาพิจารณาเนื่องจาก สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิท-19 จะส่งผลต่อความเสถียรของข้อมูล ที่จะนำไปวิเคราะห์ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากรายงานงบการเงินประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) โดยการเก็บรวบรวมจากระบบ SET SMART ซึ่งเป็นระบบข้อมูลออนไลน์ จัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการวิเคราะห์ตัวแปรจากรายงานงบการเงินประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ในระบบ SET SMART โดยใช้สถิติเช่น ค่าต่ำสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น

2. สถิติเชิงอนุมาน เป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรอิสระ (ผลการดำเนินงาน โอกาสในการเติบโตและสินทรัพย์ที่มีตัวตน) ตัวแปรส่งผ่าน (โครงสร้างเงินทุน) และตัวแปรตาม (มูลค่ากิจการ) ในแบบจำลองในคราวเดียว สามารถมีตัวแปรสังเกตได้ทำหน้าที่เป็นตัวแปรแทนคุณลักษณะของกิจการได้หลายตัวพร้อมๆ กัน และช่วยลดความคลาดเคลื่อนในการวัด ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณที่กำหนดให้ตัวแปรอิสระต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 37 บริษัท (ร้อยละ 10.92) กลุ่มทรัพยากร 26 บริษัท (ร้อยละ 7.67) กลุ่มเทคโนโลยี 30 บริษัท (ร้อยละ 8.84) กลุ่มบริการ 73 บริษัท (ร้อยละ 21.35) กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม 71 บริษัท (ร้อยละ 20.95) กลุ่มสินค้าอุปโภค บริโภค 30 บริษัท (ร้อยละ 8.85) กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 72 บริษัท (ร้อยละ 21.24) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าต่ำสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตัวแปร	Descriptive Statistics			
	Min	Max	Mean	SD.
มูลค่ากิจการ (VAL)				
มูลค่าเพิ่มทางการตลาด (MVA) (ล้านบาท)	-721,469	373,509	6,966.57	72,501.76
อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์รวม (MB) (เท่า)	0	8	1.08	1.00
มูลค่าตลาดของสินทรัพย์รวม (MTA) (ล้านบาท)	7	1,039,976	27,474.59	90,977.17

ตัวแปร	Descriptive Statistics			
	Min	Max	Mean	SD.
ผลการดำเนินงาน (PERF)				
อัตราส่วนกำไรสุทธิ (PM) (%)	-503	769	4.75	52.58
กระแสเงินสดอิสระ (FCF) (ล้านบาท)	-11,487	237,697	2,888.23	15,289.06
อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุน (ROIC) (%)	-22	455	6.36	29.89
โอกาสในการเติบโต (GROW)				
ค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์รวม (GTA) (%)	-16	10,989	54.21	609.01
ค่าเฉลี่ยอัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้สุทธิ (GTR) (%)	-1,760	1,671	8.24	136.38
ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนเงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวร (GCAP) (%)	0	5	0.37	0.37
สินทรัพย์ที่มีตัวตน (TANG)				
อัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อสินทรัพย์รวม (FA) (%)	0	473	36.89	36.88
โครงสร้างเงินทุน (CAPIT)				
อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม (LTD) (%)	0	158.97	17.30	33.86
อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) (%)	0	488.32	87.42	87.15

จากตารางที่ 1 แสดงค่าต่ำสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรต้น ตัวแปรตาม และตัวแปรคั่นกลาง พบว่า มูลค่าเพิ่มทางการตลาด (MVA) อยู่ระหว่าง -721,469 ล้านบาท ถึง 373,509 ล้านบาท และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6,966.57 ล้านบาท อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์รวม (MB) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.08 เท่า และมูลค่าตลาดของสินทรัพย์รวม (MTA) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27,474.59 ล้านบาท ผลการดำเนินงาน (PERF) พบว่า อัตราส่วนกำไรสุทธิ (PM) อยู่ระหว่าง -503% ถึง 769% มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75% กระแสเงินสดอิสระ (FCF) อยู่ระหว่าง -11,487 ล้านบาท ถึง 237,697 ล้านบาท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2,888.23 ล้านบาท และ อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุน (ROIC) อยู่ระหว่าง -22% ถึง 455% มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.36% โอกาสในการเติบโต (GROW) พบว่า ค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์รวม (GTA) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 54.21% ค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของรายได้สุทธิ (GTR) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.24% และ ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนเงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวร (GCAP) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.37% ในขณะที่สินทรัพย์ที่มีตัวตน (TANG) พบว่า อัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อสินทรัพย์รวม (FA) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.89% และโครงสร้างเงินทุน (CAPIT) ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม (LTD) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.30% และ 87.42% ตามลำดับ

ตารางที่ 2 เมทริกซ์ค่าสหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้

		PM	FCF	ROIC	GTA	GTR	GCAP	FA	LTD	DE	MVA	MB	MTA
ผลการ	PM	1.000											
ดำเนินงาน	FCF	.393**	1.000										
(PERF)	ROIC	.363**	.118*	1.000									
โอกาสในการ	GTA	.172**	0.020	0.048	1.000								
เติบโต	GTR	.212**	0.025	0.105	.513**	1.000							
(GROW)	GCAP	-0.027	.137*	0.019	0.070	-0.071	1.000						
สินทรัพย์ที่มี	FA	-0.027	.136*	0.017	0.070	-0.073	.185**	1.000					
ตัวตน (TANG)													
โครงสร้าง	LTD	0.029	.191**	.140**	0.104	.241**	.244**	.244**	1.000				
เงินทุน	DE	-.296**	0.085	0.023	0.003	.108*	-0.093	-0.093	.428**	1.000			
(CAPIT)													
มูลค่ากิจการ	MVA	.272**	0.012	0.100	.145**	0.019	.173**	.173**	-.246**	-.347**	1.000		
(VAL)	MB	.371**	.206**	0.085	.206**	.131*	.164**	.164**	-0.102	-.297**	.700**	1.000	
	MTA	.381**	.746**	0.102	.133*	.218**	-0.017	-0.019	.282**	.193**	-0.017	.325**	1.000

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ** 0.01, *0.05

หมายเหตุ: ตัวแปรสังเกตุได้ประกอบด้วย กำไรสุทธิ (PM) กระแสเงินสดอิสระ (FCF) อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุน (ROIC) ค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์รวม (GTA) ค่าเฉลี่ยอัตราเปลี่ยนแปลงของรายได้สุทธิ (GTR) ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนเงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวร (GCAP) อัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อสินทรัพย์รวม (FA) อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม (LTD) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) มูลค่าเพิ่มทางการตลาด (MVA) อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์รวม (MB) มูลค่าตลาดของสินทรัพย์รวม (MTA)

จากตารางที่ 2 แสดงค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปร เมื่อพิจารณาตัวแปรมูลค่ากิจการ (VAL) เป็นตัวแปรตาม ได้แก่ มูลค่าเพิ่มทางการตลาด (MVA) อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์รวม (MB) และมูลค่าตลาดของสินทรัพย์รวม (MTA) ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรมูลค่ากิจการ (VAL) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ผลการดำเนินงาน (PERF) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.206 ถึง 0.381 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรมูลค่ากิจการ (VAL) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ โอกาสในการเติบโต (GROW) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.133 ถึง 0.206 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรมูลค่ากิจการ (VAL) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสินทรัพย์ที่มีตัวตน (TANG) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.164 ถึง 0.173 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรมูลค่ากิจการ (VAL) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ตัวแปรตัวแทน (Proxy Variable) คือ โครงสร้างเงินทุน (CAPIT) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อตอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างทำการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าทุกตัวแปรผ่านเกณฑ์การทดสอบโดยพิจารณาจากค่า MI (Modification Indices) ซึ่งยอมให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดมีความสัมพันธ์กันได้ สรุปผลการวิเคราะห์เป็นรายตัวแปรดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของโมเดลข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าดัชนีความสอดคล้อง	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์	ผลการทดสอบ
Chi-square (X^2)	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	150.522	ผ่านเกณฑ์
Degree of freedom (df)		109	ผ่านเกณฑ์
Probability level	มากกว่า 0.05	0.219	ผ่านเกณฑ์
χ / df (CMIN/ DF)	น้อยกว่า 5	1.381	ผ่านเกณฑ์
Goodness of fit index (GFI)	ไม่น้อยกว่า 0.90	0.915	ผ่านเกณฑ์

Adjusted goodness of fit index (AGFI)	ไม่น้อยกว่า 0.90	0.902	ผ่านเกณฑ์
Root Mean Squared Error of Approximate Residual (RMSEA)	น้อยกว่า 0.05	0.048	ผ่านเกณฑ์

ที่มา: Hair et al. (2010 : 700-726)

จากตารางที่ 3 โมเดลตัวบ่งชี้องค์ประกอบเชิงยืนยันแบบจำลององค์ประกอบอิทธิพลของปัจจัยเฉพาะของกิจการกับโครงสร้างเงินทุนที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทที่จะทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหลังปรับโมเดล มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่า Chi – Square = 150.522, p-value = 0.219 > 0.05 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ CMIN/DF เท่ากับ = 1.381 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.915 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.902 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA) เท่ากับ 0.048 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.010 ทั้งหมดผ่านเกณฑ์ทุกดัชนีนั้นแสดงให้เห็นว่าข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับรูปแบบโมเดลตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

จากผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีทั้ง 6 ตัว มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ชี้ให้เห็นว่าตัวบ่งชี้องค์ประกอบเชิงยืนยันแบบจำลององค์ประกอบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเงื่อนไขในระดับการยอมรับทางสถิติ ประกอบด้วยตัวแปรมูลค่ากิจการ (VAL) ผลการดำเนินงาน (PERF) โอกาสในการเติบโต (GROW) สินทรัพย์ที่มีตัวตน (TANG) และโครงสร้างเงินทุน (CAPIT) รวมทั้งหมด 12 ตัวแปรสังเกตได้มีความสอดคล้องเป็นไปตามเกณฑ์การกำหนดค่าซึ่งแสดงว่าโมเดลในการวัดนี้มีความเที่ยงตรง (Validity) หรือ OK Fit Confirm สรุปผลทดสอบอิทธิพลได้ดังตารางที่ 4 และแผนภาพที่ 2

ตารางที่ 4 โมเดลสมการโครงสร้างของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงภายในและตัวแปรแฝงภายนอก

ตัวแปรแฝง		ตัวแปรสังเกตได้	น้ำหนักองค์ประกอบ				R^2
			λ	SE.	t	p-value	
CAPIT	--->	มูลค่ากิจการ (VAL)	0.707	0.02	34.964**	0.001	0.46
PERF	--->	มูลค่ากิจการ (VAL)	0.609	0.058	7.788**	0.001	0.67

GROW	--->	มูลค่ากิจการ (VAL)	0.884	0.097	11.194**	0.002	
TANG	--->	มูลค่ากิจการ (VAL)	-0.359	0.208	-1.238	0.216	
TANG	--->	โครงสร้างเงินทุน (CAPIT)	0.621	0.298	4.696**	0.001	0.56
GROW	--->	โครงสร้างเงินทุน (CAPIT)	-0.083	0.137	-0.868	0.386	
PERF	--->	โครงสร้างเงินทุน (CAPIT)	0.389	0.082	5.019**	0.001	
ROIC	--->	ผลการดำเนินงาน (PERF)	0.991	0.029	48.078**	0.001	0.98
FCF	--->	ผลการดำเนินงาน (PERF)	0.942	0.004	11.206**	0.001	0.89
PM	--->	ผลการดำเนินงาน (PERF)	0.982	0.03	45.412**	0.001	0.97
GCAP	--->	โอกาสในการเติบโต (GROW)	0.984	0.003	10.172**	0.001	0.97
GTR	--->	โอกาสในการเติบโต (GROW)	0.977	0.002	9.012*	0.045	0.96
GTA	--->	โอกาสในการเติบโต (GROW)	0.893	0.02	35.190**	0.001	0.80
MVA	--->	มูลค่ากิจการ (VAL)	0.928	0.019	38.748**	0.001	0.86
MB	--->	มูลค่ากิจการ (VAL)	0.97	0.002	12.005**	0.006	0.94
MTA	--->	มูลค่ากิจการ (VAL)	0.898	0.017	42.816**	0.001	0.81
FA	--->	สินทรัพย์ที่มีตัวตน (TANG)	0.901	0.001	10.132**	0.001	0.81

LTD	--->	โครงสร้างเงินทุน (CAPIT)	0.902	0.004	12.911**	0.001	0.81
DE	--->	โครงสร้างเงินทุน (CAPIT)	0.986	0.037	38.664**	0.001	0.97

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ** 0.01, *0.05

ตารางที่ 5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
H1: ปัจจัยเฉพาะของกิจการมีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุน	สนับสนุนสมมติฐาน
H1a: ผลการดำเนินงานมีอิทธิพลทางลบต่อโครงสร้างเงินทุน	สนับสนุนสมมติฐาน
H1b: โอกาสในการเติบโตมีอิทธิพลทางบวกต่อโครงสร้างเงินทุน	ปฏิเสธสมมติฐาน
H1c: สินทรัพย์มีตัวตนมีอิทธิพลทางบวกต่อโครงสร้างเงินทุน	สนับสนุนสมมติฐาน
H2: ปัจจัยเฉพาะของกิจการมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ	สนับสนุนสมมติฐาน
H2a: ผลการดำเนินงานมีอิทธิพลทางบวกต่อมูลค่ากิจการ	สนับสนุนสมมติฐาน
H2b: โอกาสในการเติบโตมีอิทธิพลทางบวกต่อมูลค่ากิจการ	สนับสนุนสมมติฐาน
H2c: สินทรัพย์มีตัวตนมีอิทธิพลทางบวกต่อมูลค่ากิจการ	ปฏิเสธสมมติฐาน
H3: โครงสร้างเงินทุนมีอิทธิพลทางบวกต่อมูลค่ากิจการ	สนับสนุนสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

สมมติฐานการวิจัย H1 เป็นการทดสอบปัจจัยเฉพาะของกิจการมีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุน

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทาง (Path Analysis) ปัจจัยเฉพาะของกิจการมีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมีค่าระหว่าง 0.389 ถึง 0.621 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเฉพาะของกิจการมีอิทธิพลทางตรงต่อโครงสร้างเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า H1 ปัจจัยเฉพาะของกิจการมีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุน โดยปัจจัยเฉพาะของกิจการสามารถอธิบายความผันแปรร่วมกับโครงสร้างเงินทุนได้ร้อยละ 56

สมมติฐานการวิจัย H1a: ผลการดำเนินงานมีอิทธิพลทางลบต่อโครงสร้างเงินทุน

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทาง (Path Analysis) ผลการดำเนินงานมีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทางมีค่าเท่ากับ 0.389 แสดงให้เห็นว่า ผลการดำเนินงานมีอิทธิพลทางตรงต่อโครงสร้างเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า H1a ผลการดำเนินงานมีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุน

สมมติฐานการวิจัย H1b:โอกาสในการเติบโตมีอิทธิพลทางบวกต่อโครงสร้างเงินทุน

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทาง (Path Analysis) โอกาสในการเติบโตมีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทางมีค่าเท่ากับ -0.083 แสดงให้เห็นว่า โอกาสในการเติบโตไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อโครงสร้างเงินทุน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า H1b โอกาสในการเติบโตมีอิทธิพลทางบวกต่อโครงสร้างเงินทุน

สมมติฐานการวิจัย H1c: สินทรัพย์มีตัวตนมีอิทธิพลทางบวกต่อโครงสร้างเงินทุน

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทาง (Path Analysis) สินทรัพย์มีตัวตนมีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทางมีค่าเท่ากับ 0.621 แสดงให้เห็นว่า สินทรัพย์มีตัวตนมีอิทธิพลทางตรงต่อโครงสร้างเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า H1c สินทรัพย์มีตัวตนมีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุน

สมมติฐานการวิจัย H2 ปัจจัยเฉพาะของกิจการมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทาง(Path Analysis) ปัจจัยเฉพาะของกิจการมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทางมีค่าระหว่าง 0.609 ถึง 0.884 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเฉพาะของกิจการมีอิทธิพลทางตรงต่อมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า H2 ปัจจัยเฉพาะของกิจการมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ โดยปัจจัยเฉพาะของกิจการสามารถอธิบายความผันแปรร่วมกับมูลค่ากิจการได้ร้อยละ 67

สมมติฐานการวิจัย H2a: ผลการดำเนินงานมีอิทธิพลทางบวกต่อมูลค่ากิจการ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทาง (Path Analysis) ผลการดำเนินงานมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทางมีค่าเท่ากับ 0.609 แสดงให้เห็นว่า ผลการดำเนินงานมีอิทธิพลทางตรงต่อมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า H2a ผลการดำเนินงานมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ

สมมติฐานการวิจัย H2b:โอกาสในการเติบโตมีอิทธิพลทางบวกต่อมูลค่ากิจการ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทาง (Path Analysis) โอกาสในการเติบโตมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทางมีค่าเท่ากับ 0.884 แสดงให้เห็นว่า โอกาสในการเติบโตมีอิทธิพลทางตรงต่อมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า H2b โอกาสในการเติบโตมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ

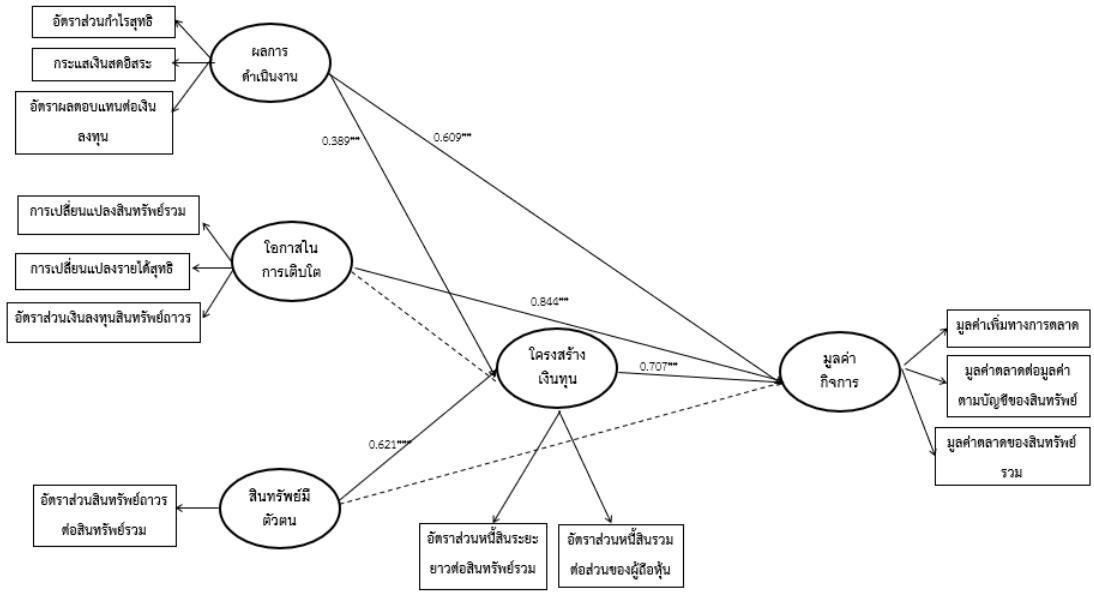
สมมติฐานการวิจัย H2c: สินทรัพย์มีตัวตนมีอิทธิพลทางบวกต่อมูลค่ากิจการ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทาง (Path Analysis) สินทรัพย์มีตัวตนมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทางมีค่าเท่ากับ -0.359 แสดงให้เห็น

ว่า สินทรัพย์มีตัวตนไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อมูลค่ากิจการ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า H2c สินทรัพย์มีตัวตนมีอิทธิพลทางบวกต่อมูลค่ากิจการ

สมมติฐานการวิจัย H3 โครงสร้างเงินทุนมีอิทธิพลทางบวกต่อมูลค่ากิจการ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทาง(Path Analysis) โครงสร้างเงินทุนมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทางมีค่าระหว่าง 0.707 แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างเงินทุนมีอิทธิพลทางตรงต่อมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า H3 โครงสร้างเงินทุนมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ โดยโครงสร้างเงินทุนสามารถอธิบายความผันแปรร่วมกับมูลค่ากิจการได้ร้อยละ 46 สามารถสรุปผลทดสอบอิทธิพลได้ดังแผนภาพที่ 2

GFI = 0.915, AGFI = 0.902, RMSEA = 0.048

แผนภาพที่ 2 โมเดลอิทธิพลของความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมแบบจำลองโครงสร้างเชิงสาเหตุ

ความสัมพันธ์ของโมเดลเชิงโครงสร้าง สามารถพิจารณาได้จาก ค่าอิทธิพลโดยรวม คือ ค่าอิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีผลต่อตัวแปรตามนั้นๆ โดยพิจารณาทั้งอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเส้นทางของโมเดลสมการโครงสร้าง สามารถนำเสนอรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 เส้นทางอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของตัวแปรสังเกตได้ ตัวแปรสาเหตุภายใน และตัวแปรผล สมการโครงสร้าง

ตัวแปรเชิงสาเหตุภายใน	**ตัวแปรผล** (Consequences)					
	มูลค่ากิจการ (VAL)			**โครงสร้างเงินทุน** (CAPIT)		
	TE	DE	IE	TE	DE	IE
CAPIT	0.707**	0.707**	-	-	-	-
TANG	0.014	-0.359	0.373**	0.621**	0.621**	-
GROW	0.976**	0.884**	-0.084	-0.083	-0.083	-
PERF	0.213**	0.609**	0.392**	0.389**	0.389**	-
R^2		**0.46**			**0.56**	

หมายเหตุ : DE = อิทธิพลทางตรง, IE = อิทธิพลทางอ้อม, TE = อิทธิพลรวม, * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเส้นทางของโมเดลสมการโครงสร้างที่มีอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมในแบบจำลองโครงสร้างเชิงสาเหตุ สรุปได้ดังนี้

มูลค่ากิจการ พบว่า ตัวแปรแฝงที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ โครงสร้างเงินทุน มีผลทางตรง และอิทธิพลรวมต่อมูลค่ากิจการ มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.707 ขณะที่ผลการดำเนินงาน มีผลต่อมูลค่ากิจการ ซึ่งมีผลทางตรง ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.609 ผลทางอ้อม ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.392 และอิทธิพลรวม มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.213 และโอกาสในการเติบโต มีผลต่อมูลค่ากิจการ ซึ่งมีผลทางตรง ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.884 และอิทธิพลรวม มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.976 ตามลำดับ

โครงสร้างเงินทุน พบว่า ตัวแปรแฝงที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ สินทรัพย์ที่มีตัวตน และผลการดำเนินงาน มีผลต่อโครงสร้างเงินทุน ซึ่งมีผลทางตรง และอิทธิพลรวม ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.621 และ 0.389 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 เส้นทางอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของตัวแปรสังเกตได้ ตัวแปรสาเหตุ และตัวแปรผล สมการโครงสร้าง

ตัวแปรเชิงสาเหตุ ภายนอก	ตัวแปรผล (Consequences)					
	มูลค่ากิจการ (VAL)			โครงสร้างเงินทุน (CAPIT)		
	TE	DE	IE	TE	DE	IE
LTD	0.909**	-	0.909**	0.902**	0.902**	-
DE	0.993**	-	0.993**	0.986**	0.986**	-
FA	0.914**	-	0.914**	0.828**	-	0.828**
MTA	0.898**	0.898**	-	-	-	-
MB	0.970**	0.970**	-	-	-	-
MVA	0.928**	0.928**	-	-	-	-
GTA	0.893**	-	0.893**	-0.074	-	-0.074
GTR	0.977**	-	0.977**	-0.081	-	-0.081
GCAP	0.984**	-	0.984**	-0.082	-	-0.082
PM	0.982**	-	0.982**	0.382**	-	0.382**
FCF	0.943**	-	0.943**	0.367**	-	0.367**
ROIC	0.992**	-	0.992**	0.386**	-	0.386**

หมายเหตุ : DE = อิทธิพลทางตรง, IE = อิทธิพลทางอ้อม, TE = อิทธิพลรวม, * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเส้นทางของโมเดลสมการโครงสร้างที่มีอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมในแบบจำลองโครงสร้างเชิงสาเหตุ สรุปได้ดังนี้

มูลค่ากิจการ พบว่า ตัวแปรเชิงสังเกตภายนอกที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ มูลค่าตลาดของสินทรัพย์รวม อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์รวม มูลค่าเพิ่มทางการตลาด มีผลต่อมูลค่ากิจการ ซึ่งมีผลทางตรง และอิทธิพลรวม ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.898, 0.970 และ 0.928 ตามลำดับ ในขณะที่อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อสินทรัพย์รวม ค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์รวม ค่าเฉลี่ยอัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้สุทธิ ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนเงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวร อัตราส่วนกำไรสุทธิ กระแสเงินสดอิสระ และอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุน มีผลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อมูลค่ากิจการ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่าง 0.893 ถึง 0.994

โครงสร้างเงินทุน พบว่า ตัวแปรเชิงสังเกตภายนอกที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีผลทางตรง และอิทธิพลรวมต่อโครงสร้างเงินทุน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.902 และ 0.986 ตามลำดับ ในขณะที่อัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกำไรสุทธิ กระแสเงินสดอิสระ และอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุน มีผลทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อโครงสร้างเงินทุน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่าง 0.367 ถึง 0.828

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยเฉพาะของกิจการมีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทางมีค่าระหว่าง 0.389 ถึง 0.667 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยเฉพาะของกิจการมีอิทธิพลทางตรงต่อโครงสร้างเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญ โดยผลการดำเนินงานมีอิทธิพลทางบวกต่อโครงสร้างเงินทุน กล่าวคือ หากผลการประกอบการของกิจการดี ก็จะส่งผลให้กิจการมีโครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินมาก แต่ถ้าหากผลการดำเนินงานของกิจการไม่ดี กิจการจะมีโครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ifada et al., (2019 : 11-23) การศึกษาบริษัทหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนของประเทศอินโดนีเซีย ผลการศึกษาพบว่า ผลการดำเนินงานมีผลเชิงบวกต่อโครงสร้างเงินทุนของกิจการที่มีหนี้สินและเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ Chen (2015 : 458-464) ผลการศึกษาพบว่า ผลประกอบการของกิจการที่ใช้อัตราส่วนกำไรสุทธิเป็นตัวชี้วัด มีผลเชิงบวกต่อโครงสร้างเงินทุนของกิจการที่มีหนี้สิน นอกจากนี้การศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศโรมาเนีย Serghiescu & Vaidean, (2014 : 1,447-1,457) และการศึกษาในประเทศจีน Kyissima et al., (2020 : 218-226) พบว่า ผลการดำเนินงานของกิจการที่ใช้อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนเป็นตัวชี้วัด มีผลเชิงบวกกับโครงสร้างเงินทุนของกิจการที่มีหนี้สิน อีกทั้งการศึกษาบริษัทหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศอิหร่าน Alipour et al., (2015 : 44-63) ซึ่งผลการดำเนินงานของกิจการมีผลบวกต่อโครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินของกิจการ แต่ในขณะเดียวกันก็มีผลการวิจัยเชิงประจักษ์ของ Martín & Saona, (2017 : 163-174) Gomez et al., (2016 : 341-354) ซึ่งพบว่าผลการดำเนินงานของกิจการมีอิทธิพลทางลบต่อโครงสร้างเงินทุนของกิจการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือกิจการที่มีผลประกอบการที่ดี จะมีโครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินน้อย

2. โอกาสในการเติบโตมีอิทธิพลทางลบต่อโครงสร้างเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01มีค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทางมีค่าเท่ากับ -0.083 กล่าวคือ กิจการที่มีโอกาสในการลงทุนเพื่อขยายธุรกิจมากกิจการจะมีโครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินมากขึ้น แต่เนื่องจากข้อมูลโอกาสในการเติบโตเป็นช่วงที่ได้รับผลกระทบของสถานการณ์โควิท 19 มีการระบาดจึงทำให้โอกาสในการเติบโตมีอิทธิพลทางลบต่อโครงสร้างเงินทุน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kumar et al. (2017 : 213-228) ได้วิเคราะห์ Meta Analysis แล้วพบว่า โอกาสในการเติบโตของกิจการมีผลเชิงบวกต่อโครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินของกิจการ ตลอดจนผลการศึกษาของ

Gomez et al., (2016 : 341-354) Tongkong, (2012 : 716-725) Sakhayewakij & Chandrakolika, (2016 : 50-63) พบว่า โอกาสในการเติบโตของกิจการมีผลทางบวกต่อโครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินของกิจการ แต่ในงานวิจัยของ Alipour et al., (2015 : 44-63) ผลการศึกษาพบว่า โอกาสในการเติบโตของกิจการ ที่ใช้อัตราการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์รวมเป็นตัวชี้วัดมีผลเชิงลบต่อโครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินของกิจการ ซึ่งเป็นการศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศอิหร่าน และในงานวิจัยชิ้นเดียวกันของ Alipouret al., (2015 : 44-63) ยังพบอีกว่าโอกาสในการเติบโตที่ใช้อัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้สุทธิเป็นตัวชี้วัดมีผลเชิงลบต่อโครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินของกิจการ ในขณะที่การศึกษาบริษัทหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนใน 19 ประเทศในกลุ่ม G20 ของ Fauver & McDonald, (2015 : 1-23) บริษัทหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ของ Jiraporn et al., (2012 : 139-158) และธุรกิจภัตตาคารในประเทศสหรัฐอเมริกา ของ Min & Jang, (2013 : 51-63) พบว่า โอกาสในการเจริญเติบโตของกิจการที่ใช้อัตราเงินลงทุนสินทรัพย์เป็นตัวชี้วัด มีผลเชิงลบต่อโครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินของกิจการ

3. สินทรัพย์มีตัวตนมีอิทธิพลทางบวกต่อโครงสร้างเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทางมีค่าเท่ากับ 0.621 แสดงให้เห็นว่า สินทรัพย์มีตัวตนมีอิทธิพลทางตรงต่อโครงสร้างเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ หากกิจการที่มีสินทรัพย์ที่มีตัวตนมาก เช่น ที่ดิน อาคาร โรงงาน ก็มีโอกาสที่โครงสร้างเงินทุนของกิจการจะมีหนี้สินมาก แต่หากกิจการมีสินทรัพย์มีตัวตนน้อย กิจการจะมีโครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินน้อย เนื่องจากสินทรัพย์มีตัวตนสามารถนำไปเป็นหลักทรัพย์ในการค้ำประกันการก่อหนี้สิได้ จึงทำให้กิจการที่มีสินทรัพย์มีตัวตนมากมีโอกาสที่จะก่อหนี้ได้มาก Maneerattanrungroj & Donkhwa (2018 : 1-14) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kumar et al. (2017 : 213-228) ได้ทำการวิเคราะห์ Mets Analysis แล้วพบว่า สินทรัพย์ที่มีตัวตนของกิจการมีผลเชิงบวกต่อโครงสร้างเงินทุนของกิจการที่มีหนี้สินในกลุ่มประเทศแถบแอฟริกา อเมริกา ยุโรป และตะวันออกกลาง นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยและผลการศึกษาเชิงประจักษ์ การศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศชิลี (Martín & Saona, 2017 : 163-174) ประเทศนิวซีแลนด์ (Smith et al., 2015 : 1,135-1,169) ประเทศไนจีเรีย (Oino & Ukaegbu, 2015 :1111-121) ประเทศไทย (Thippayana, 2014 : 1,074-1,077 ; Tongkong, 2012 : 719-724 ; Saengpao & Thongkong 2018: 101-107 ; Banchuenwichit 2014 : 16-26 ; Chamlongrat2011 : 56-70) ประเทศบราซิล (Loncan & Caldeira, 2014 : 46-59) ประเทศมาเลเซีย (Ebrahim et al., 2014 : 123-127) ประเทศจีน (Chang et al., 2014 : 87-113 ; Chen, 2015 : 458-464 ; Chen & Jiang, 2014 1,024-1,039 ; Tian et al., 2015 : 22-39) บริษัทหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในกลุ่มประเทศอาเซียน (ไทย เวียดนาม อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์และสิงคโปร์) (Sakhayewakij & Chandrakolika, 2016 : 50-63) ประเทศสหรัฐอเมริกา (Dang et al., 2014 : 117-128 ; Salama & Putnam, 2015 : 119-138) และกลุ่มประเทศ G20 (Fauver & McDonald, 2015 : 1-23) ผลการศึกษาพบว่าสินทรัพย์มีตัวตนมีผลเชิงบวกต่อโครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินของกิจการ

4. ปัจจัยเฉพาะของกิจการมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทางมีค่าระหว่าง 0.609 ถึง 0.884 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเฉพาะของกิจการมีอิทธิพลทางตรงต่อมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญ โดยผลการดำเนินงานมีอิทธิพลทางบวกต่อมูลค่ากิจการ มีค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทางมีค่าเท่ากับ 0.609 โอกาสในการเติบโตมีอิทธิพลทางบวกต่อมูลค่ากิจการ มีค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทางมีค่าเท่ากับ 0.884 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Atiyet, (2012 : 52-55) ผลการศึกษาพบว่า ผลประกอบการของกิจการมีผลเชิงบวกต่อมูลค่ากิจการที่วัดจากมูลค่าเพิ่มทางการตลาดของกิจการและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ha & Tai, (2017 : 24-30) ผลการศึกษาพบว่า ผลประกอบการของกิจการที่ใช้อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROIC) เป็นตัวชี้วัดมีผลเชิงบวกต่อมูลค่ากิจการ แต่ผลประกอบการของกิจการที่ใช้อัตราส่วนกำไรสุทธิเป็นตัวชี้วัดกลับไม่มีผลต่อมูลค่ากิจการ

5. สินทรัพย์มีตัวตนมีอิทธิพลทางลบต่อมูลค่ากิจการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทางมีค่าเท่ากับ -0.359 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Saengpao & Thongkong (2018 : 101-107) ผลการศึกษาพบว่า สินทรัพย์ที่มีตัวตนของกิจการที่ใช้อัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรเป็นตัวชี้วัดมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อมูลค่ากิจการที่ใช้มูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์รวมเป็นตัวชี้วัด แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Fosu et al., (2016 : 140-150) ผลการศึกษาพบว่า สินทรัพย์ที่มีตัวตนของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อมูลค่ากิจการเมื่อวิเคราะห์ด้วยเทคนิคอิทธิพลแบบสุ่มและเทคนิคกำลังสองน้อยที่สุดแต่กลับไม่พบอิทธิพลของสินทรัพย์ที่มีตัวตนของกิจการต่อมูลค่ากิจการเมื่อวิเคราะห์ด้วยเทคนิคอิทธิพลคงที่นอกจากนี้การศึกษาบริษัทหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนของประเทศไนจีเรีย (Salawu et al., 2012 : 175-181) ผลการศึกษาพบว่า สินทรัพย์ที่มีตัวตนของกิจการที่ใช้อัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อสินทรัพย์รวมเป็นตัวชี้วัดมีผลเชิงลบต่อมูลค่ากิจการ เมื่อวิเคราะห์ด้วยเทคนิคอิทธิพลคงที่และเทคนิคกำลังสองน้อยที่สุด แต่กลับไม่พบอิทธิพลของสินทรัพย์ถาวรที่มีต่อมูลค่ากิจการเมื่อวิเคราะห์ด้วยเทคนิคโมเมนต์นัยทั่วไป

6. โครงสร้างเงินทุนมีอิทธิพลทางบวกต่อมูลค่ากิจการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ทางเส้นทางมีค่าระหว่าง 0.707 แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างเงินทุนมีอิทธิพลทางตรงต่อมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rouf, (2015 : 28-31) ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมูลค่ากิจการ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tangkitjaroenphon (2015 : 21-22) ซึ่งพบว่า โครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินโดยใช้อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวชี้วัด มีความสัมพันธ์เชิงลบ ต่อมูลค่ากิจการที่ใช้มูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์รวมเป็นตัวชี้วัด นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยเชิงประจักษ์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศเวียดนาม (Ha & Tai, 2017 : 24-30) ประเทศบังคลาเทศ (Hasan et al., 2014 : 111-122) ประเทศสเปน (Sanchez-Ballesta & Garcia-Meca, 2011 : 404-412) ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินของกิจการไม่มีผลต่อมูลค่ากิจการที่ใช้อัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีของสินทรัพย์

รวมเป็นตัวชี้วัด และการศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศมาเลเซีย (Salim & Yadav, 2012 : 389-416) ผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินของกิจการไม่มีผลต่อมูลค่ากิจการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

ผู้จัดการฝ่ายการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างเงินทุนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการ ได้ดังนี้

1. ระดับหนี้สิน เพื่อให้กิจการมีความคล่องตัวและมีความได้เปรียบทางการแข่งขันตลอดจนไม่ให้กิจการมีความเสี่ยงทางการเงินที่มากเกินไปหรือสูงกว่าคู่แข่งขัน ผู้จัดการทางการเงินจึงควรบริหารกิจการให้มีโครงสร้างเงินทุนส่วนใหญ่มาจากผู้ถือหุ้น และจัดการระดับหนี้สินของกิจการให้มีความใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของอุตสาหกรรม ตลอดจนใช้หนี้สินระยะสั้นมากกว่าหนี้สินระยะยาว โดยกิจการในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสามารถมีระดับหนี้สินรวมและหนี้สินระยะยาวสูงกว่ากิจการจากทุกกลุ่มอุตสาหกรรม

2. การกำหนดโครงสร้างเงินทุน ต้องคำนึงถึงปัจจัยดังต่อไปนี้

2.1 ผลการดำเนินงาน กิจการที่มีผลการดำเนินงานที่สูง แสดงว่ากิจการมีศักยภาพในการดำเนินงาน มีผลกำไรจากการประกอบธุรกิจ กิจการจึงมีความความจำเป็นในการก่อหนี้ที่น้อยเนื่องจากกิจการมีกำไรจากการดำเนินงาน ในขณะที่กิจการที่มีผลการดำเนินงานที่ต่ำ ผลการประกอบการขาดทุน กิจการมีแนวโน้มในการก่อหนี้ที่สูง เนื่องจากต้องนำเงินมาใช้ในการหมุนเวียน สร้างสภาพคล่องในการดำเนินงานของกิจการ

2.2 สินทรัพย์ที่มีตัวตน กิจการที่มีสินทรัพย์ที่มีตัวตนสูง กิจการจะสามารถใช้สินทรัพย์ที่มีตัวตนเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันในการกู้ยืมได้ ดังนั้น กิจการที่มีสินทรัพย์ที่มีตัวตนสูงจึงมีโอกาสารที่จะมีโครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินได้มาก แต่กิจการที่มีสินทรัพย์ที่มีตัวตนน้อยควรเลือกระดมทุนจากส่วนของผู้ถือหุ้น

3. การเพิ่มมูลค่ากิจการ ต้องคำนึงถึงปัจจัยดังต่อไปนี้

3.1 ผลการดำเนินงาน กิจการที่มีผลการดำเนินงานที่สูงจะมีมูลค่ากิจการที่สูงขึ้น ดังนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่ากิจการให้มีผลตอบแทนที่สูงขึ้น กิจการควรหาแนวทางในการเพิ่มยอดขายเพิ่มรายรับของกิจการตลอดจนเข้มงวดควบคุมค่าใช้จ่ายของกิจการ

3.2 โอกาสในการเติบโต กิจการที่มีโอกาสในการเติบโตสูงจะมีมูลค่าของกิจการสูงขึ้น ดังนั้นในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกิจการ กิจการควรหาแนวทางในการลงทุน ทั้งสินทรัพย์หมุนเวียน สินทรัพย์ถาวร ตลอดจนสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและเพิ่มเพิ่มยอดขายให้กับกิจการ โดยโอกาสในการเติบโตที่วัดจากค่าเฉลี่ยอัตราส่วนเงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวรมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการสูงที่สุด

3.3 โครงสร้างเงินทุน กิจการควรกำหนดโครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สิน เนื่องจากการที่กิจการมีหนี้สินจะช่วยประหยัดภาษีได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ตลอดจนเป็นการลดต้นทุนตัวแทน การมีหนี้สินจึงช่วยให้มูลค่าของกิจการสูงขึ้นโดยตรง โดยหนี้สินระยะสั้นจะช่วยเพิ่มมูลค่าให้กิจการได้มากกว่าหนี้สินระยะยาว อย่างไรก็ตามกิจการควรมีโครงสร้างเงินทุนส่วนใหญ่มาจากผู้ถือหุ้น เนื่องจากโครงสร้างเงินทุนที่มีหนี้สินที่สูงเกินไปทำให้กิจการมีความเสี่ยงทางการเงินที่สูงขึ้น ซึ่งอาจจะมีผลให้มูลค่ากิจการลดลงได้ โดยโครงสร้างเงินทุนที่วัดจากอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการสูงที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ยังพบว่ามีปัญหาบางประการ ดังนั้น เพื่อความสมบูรณ์ต่อยอดพัฒนาทางวิชาการในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษาวิจัยในมิติดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้สามารถอธิบายมูลค่ากิจการให้ดียิ่งขึ้นในอนาคตอาจเพิ่มข้อมูลเชิงคุณภาพเข้าไป เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยสอบถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเชิงลึก เช่น นักลงทุน หรือผู้บริหารบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. ควรพิจารณาปัจจัยภายนอก เช่น แนวคิดของนักลงทุนที่มีผลต่อโครงการหรือนโยบายของรัฐบาล แนวคิดของผู้บริหารที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเงินทุนและมูลค่ากิจการได้

เอกสารอ้างอิง

Alipour, M., Mohammadi, M. F. S., & Derakhshan, H. (2015). Determinants of capital structure: an empirical study of firms in Iran. *International Journal of Law and Management*, 57 (1), 53-83.

Atiyet, B. A. (2012). The Impact of Financing Decision on the Shareholder Value Creation. *Journal of Business Studies Quarterly*, 4 (1), 44-63.

Banchuenwichit, W. (2014). Factors determining capital structure of listed companies in the Stock Exchange of Thailand. *Journal of Business , Economics and Communication*, 9 (2), 18-26.

Chamlongrat, W. (2011). Capital structure model of real estate business in Thailand. *Journal of Management and Information Science*, 6 (2), 56-70.

Chang, C., Chen, X., & Liao, G. (2014). What are the reliably important determinants of capital structure in china? *Pacific-Basin Finance Journal*, 30 (3), 87-113.

Chen, J. (2015). An Empirical Research: The Determining Factors of Capital Structure of Strategic Emerging Industry, Based on Data of Listed Enterprises in China. *Modern Economy*, 6 (4), 458-464.

Chen, J., & Jiang, C. (2014). What determine firms' capital structure in China? *Managerial Finance*, 40 (10), 1024-1039.

Chupol, J. (2019) . *Factors affecting the corporate value of companies listed on the Stock Exchange of Thailand, SET100 group*. (Master of Business Administration). Rajamangala University of Technology Thanyaburi.

Dang, V., Kim, M., & Shin, Y. (2014). Asymmetric adjustment toward optimal capital structure: Evidence from a crisis. *International Review of Financial Analysis*, 33 (3), 226-242.

Ebrahim, M. S., Girma, S., Shah, M. E., & Williams, J. (2014). Dynamic capital structure and political patronage : the case of Malaysia. *International Review of Financial Analysis,* 31 (1), 117-128.

Fauver, L., & McDonald, M. B. (2015). Culture, agency costs, and governance: International evidence on capital structure. *Pacific-Basin Finance Journal*, 34 (3), 1-23.

Fosu, S., Danso, A., Ahmad, W., & Coffie, W. (2016). Information Asymmetry, Leverage and Firm Value: Do crisis and growth matter? *International Review of Financial Analysis,* 46 (1), 140-150.

Gómez, G., Rivas, A. M., & Bolaños, E. R. L. (2014). The determinants of capital structure in Peru. *Academia Revista Latinoamericana de Administración*, 27 (3), 341-354.

Ha, N. M., & Tai, L. M. (2017). Impact of Capital Structure and Cash Holdings on Firm Value: Case of Firms Listed on the Ho Chi Minh Stock Exchange. *International Journal of Economics and Financial Issues,* 7 (1), 24-30.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis.* New Jersey: Pearson.

Hasan, B., Ahsan, A. M., Rahaman, A., & Alam, N. (2014). Influence of Capital Structure on Firm Performance: Evidence from Bangladesh. *International Journal of Business and Management*. 9 (5), 111-122.

Ifada, L. M., Faisal, F., Ghozali, I., & Udin, U. (2 0 1 9) . Company attributes and firm value: Evidence from companies listed on Jakarta Islamic index. *Espacios,* 40 (37), 11-23.

Jiraporn, P., Chintrakarn, P., & Liu, Y. (2012). Capital Structure, CEO Dominance, and Corporate Performance. *Journal of financial services research : JFSR*, 42 (3), 139-158.

Kumar, S., Colombage, S., & Rao, P. (2017). Research on capital structure determinants: a review and future directions. International Journal of Managerial Finance, 13(2), 106-132. Kyissima, K. H., Xue, G. Z., Kossele, T. P. Y., & Abeid, A. R. (2020). Analysis of capital structure stability of listed firms in China. *China Finance Review International,* 10 (2), 213-228.

Loncan, T. R., & Caldeira, J. F. (2014). Estrutura de capital, liquidez de caixa e valor da empresa: estudo de empresas brasileiras cotadas em bolsa. *Revista Contabilidade & FinançasUSP,* 25 (64), 46-59.

Martín, P. S., & Saona, P. (2017). Capital structure in the Chilean corporate sector: Revisiting the stylized facts. *Research in International Business and Finance*, 40 (3), 163-174.

Min, P. K., & Jang, S. S. (2013). Capital structure, free cash flow, diversification and firm performance: a holistic analysis. *International Journal of Hospitality Management*, 33 (1), 51-63.

Maneerattanrungroj, C., & Donkhwa, K. (2018). Causes and Effects of Financial Structure. *WMS Journal of Management*, 7 (3), 1-14.

Myers, S. C. (1984). The capital structure puzzle. *The Journal of finance*, 39 (3), 574-592.

Oino, I., & Ukaegbu, B. (2015). The impact of profitability on capital structure and speed of adjustment: An empirical examination of selected firms in Nigerian Stock Exchange. *Research in International Business and Finance*, 35 (1), 111-121.

Philippatos, G. C. (1973). *Financial management: Theory and techniques*. New York: McGraw-Hill Book Co.

Porterfield, J. T. S. (1965). *Investment Decisions and Capital Costs*. New Jersey: Prentice-Hall.

Rouf, A. (2015). Capital Structure and Firm Performance of Listed Non-Financial Companies in Bangladesh. *The International Journal of Applied Economics and Finance*, 9 (1), 25- 32.

Sakhayewakij, W., & Chandrakolika, K. (2016). Factors Determining the Appropriate Capital Structure of Listed Companies in the ASEAN Market. *Journal of the Federation of Accounting Professions*, 12 (33), 50-63.

Salama, F. M., & Putnam, K. (2015). Accounting conservatism, capital structure, and global diversification. *Pacific Accounting Review*, 27 (1), 119-138.

Salawu, R. O., Asaolu, T. O., & Yinusa, D. O. (2012). Financial policy and corporate performance : an empirical analysis of Nigerian listed companies. *International Journal of Economics and Finance*, 4 (4), 175-181.

Salim, M., & Yadav, R. (2012). Capital Structure and Firm Performance: Evidence from Malaysian Listed Companies. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 65 (1), 156-166. Sanchez-Ballesta, J. P., & Garcia-Meca, E. (2011). Ownership Structure and the Cost of Debt. *European Accounting Review*, 20 (2), 389-416.

Saengpao, J., & Thongkong, S. (2018). Factors that followed when to surrender in MAI, *Pathum Thani University Academic Teaching*, 10 (1), 101-107.

Serghiescu, L., & Vaidean, V.-L. (2014). Determinant factors of the capital structure of a firman empirical analysis. *Procedia Economics and Finance*, 15 (1), 1447-1457.

Smith, D. J., Chen, J., Anderson, H. D., & Cahan, S. (2015). The influence of firm financial position and industry characteristics on capital structure adjustment. *Accounting and Finance*, 55 (4), 1135-1169.

Tangkitjaroenphon. N. (2015). *The study of the relationship between capital structure and operating ability of companies listed on the Stock Exchange of Thailand*. (Master of Science Financial Management Program). Thammasat University.

Thippayana, P. (2014). Determinants of Capital Structure in Thailand. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 143 (1), 1074 – 1077.

Tian, L., Han, L., & Zhang, S. (2015). Business Life Cycle and Capital Structure: Evidence from Chinese Manufacturing Firms. *China & World Economy*, 23 (2), 22-39.

Tongkong, S. (2012). Key factors influencing capital structure decision and its speed of adjustment of Thai listed real estate companies. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 40 (1) 716-725.

Tudose, M. B. (2012). Corporate finance theories. chanllenges and trajectories. *Management & Marketing*, 7 (2), 277-294.

ลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสาและผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส

Volunteer organize activities and the effect of volunteer organize activities on underprivileged children

พรรณภา ส่งแสงแก้ว,
ฐาศุกร์ จันประเสริฐ และ นริสรา พึ่งโพธิ์สภ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Pannapa Songsangkaew,
Thasuk chanprasert and Narisara Puengphosop
Srinakharinwirot University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: pannapa.so@spu.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสา และผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย 8 คน จากการเลือกแบบเจาะจง ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและการตรวจสอบสามเส้า

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่สถานสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาสแบ่งได้เป็นลักษณะ ได้แก่ (1) กิจกรรมสันทนาการเพื่อสานความสัมพันธ์ สร้างความสุขให้กับเด็กด้อยโอกาส (2) กิจกรรมเลี้ยงอาหารกลางวัน (3) กิจกรรมการบริจาคสิ่งของ (4) กิจกรรมสอนหนังสือ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาส แบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นตอนการเตรียมการก่อนเริ่มกิจกรรมจิตอาสา คณะกรรมชมรมร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ร่วมกันเขียนแผนโครงการจิตอาสาเพื่อเสนอขออนุมัติงบประมาณ เพื่อดำเนินการในการทำกิจกรรมจิตอาสา (2) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมจิตอาสา เป็นการแบ่งหน้าที่แต่ละฝ่ายงาน โดยมีฝ่ายสันทนาการ ฝ่ายครัว ฝ่ายสถานที่ ฝ่ายวิชาการ เพื่อเตรียมอุปกรณ์ในแต่ละฝ่ายให้พร้อมในวันที่ไปจัดกิจกรรม (3) ขั้นตอนการประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมจิตอาสา การประเมินผลความสำเร็จของโครงการ กลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผล สรุปผลและปิดงบโครงการ

ผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส ประกอบด้วยลักษณะผลกระทบจากการทำกิจกรรมจิตอาสา ได้แก่ (1) กิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็กด้อยโอกาส (2) การใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสมของผู้ไปทำกิจกรรมจิตอาสากับเด็กด้อยโอกาส (3) การแต่งกายที่ไม่เหมาะสมของผู้ไปทำกิจกรรมจิต

* วันที่รับบทความ : 8 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 14 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 19 มีนาคม 2566
Received: March 8, 2022; Revised: March 14, 2023; Accepted: March 19, 2023

อาสา (4) การจัดกิจกรรมเลี้ยงอาหารกลางวันที่สร้างผลกระทบทางร่างกายและจิตใจให้กับเด็กด้อยโอกาส (4) การบริจาคสิ่งของที่ไม่เหมาะสมกับเด็กด้อยโอกาส (5) การจัดกิจกรรมที่ไม่ต่อเนื่อง

คำสำคัญ: กิจกรรมจิตอาสา; สมรรถนะ; จิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

Abstracts

The research aims to study the the Characteristics of Volunteer Activities at Homes for Underprivileged Children and the impact of volunteering activities on underprivileged children. The research methodology is Qualitative Research. 8 participants selected by purposive sampling method were involved in the research. The data was collected through in-depth interviews, focus group, and participant observation. The data was analyzed by content analysis and triangulation. The results suggest that:

The characteristics of volunteer activities organized at the home for underprivileged children can be categorized as follows: (1) recreational activities to build relationships Create happiness for underprivileged children (2) Luncheon activity (3) Gift donation activity (4) Teaching activity

The process of organizing volunteer activities for underprivileged children can be divided into 3 steps: (1) Preparation before starting volunteer activities. The club committee together with the advisor Jointly write a volunteer project plan to propose for budget approval. To carry out volunteer activities. (2) The process of organizing volunteer activities. It is a division of duties for each department. with the recreation department, the kitchen department, the venue department, and the academic department to prepare the equipment in each department to be ready on the day of the event (3) Evaluation process after organizing volunteer activities Assessment of project success Target groups to participate in activities and assessing the satisfaction of participants in volunteer activities to bring the information obtained from the evaluation Summarize results and close the project budget.

The impact of volunteering activities on underprivileged children It consists of the effects of volunteer activities, which are (1) activities that are inappropriate for the age of underprivileged children; (2) inappropriate speech by those who participate in volunteer activities with underprivileged children; (3) Inappropriate attire of those who go to volunteer activities (4) Arrangement of luncheon activities that cause physical and mental effects to underprivileged children (4) Donation of inappropriate items for underprivileged children (5) Discrete activities.

Keywords: Volunteer Activity; Competency; Volunteer Activity for the Underprivileged

บทนำ

“จิตอาสา” เป็นคุณธรรมประการหนึ่ง ที่สังคมปรารถนาให้สมาชิกของสังคมยึดถือ เป็นคุณธรรมที่กล่าวถึงสำนึกของบุคคลที่มีต่อสังคมส่วนรวมที่แสดงออกซึ่งพฤติกรรมอาสาทำประโยชน์ ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน ปัจจุบันสังคมไทยคาดหวังว่าจิตอาสาจะเป็นคุณธรรมที่สมาชิกยึดมั่นไม่ว่าจะมีบทบาทอยู่ในส่วนใดของสังคม ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และองค์การต่าง ๆ ที่บุคคลเป็นสมาชิก กลุ่มเป้าหมายที่สังคมให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้เป็นผู้มีจิตอาสา นั่นคือกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ซึ่งเห็นได้จากการบัญญัติถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในนโยบาย พระราชบัญญัติและมาตรฐานตัวชี้วัดทางด้านการศึกษาต่าง ๆ อาทิ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ซึ่งระบุว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข “จิตอาสา” เกิดขึ้นอย่างจริงจังและนำมาใช้กระทั่งรู้จักกันในประเทศไทยจากเหตุการณ์ประสบภัยคลื่นสึนามิ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2547 ในครั้งนั้นมีอาสาสมัครจำนวนมากจากทั่วประเทศและทั่วโลกเข้ามาร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมต่าง ๆ เพื่อมาระดมความช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นจุดเริ่มต้นของกระแสอาสาสมัครครั้งนี้ทำให้คนไทยเห็นคุณค่าความสำคัญด้านความสามัคคีการมีส่วนร่วม ความมีคุณธรรม และการสร้างสรรค์ประโยชน์สุขให้กับสังคม (พรรษา เอกพรประสิทธิ์, 2559 : 87-99.)

สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจที่สำคัญ นอกเหนือจากการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้ทางวิชาการแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งต้องพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่ มีคุณธรรม และจริยธรรม มีคุณสมบัติและสมรรถนะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องสามารถพัฒนาองค์ความรู้และผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองความต้องการของประเทศและสามารถแข่งขันได้ในระดับโลก (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563 : ออนไลน์) ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงจัดโครงการพัฒนาจิตอาสา ผ่านโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อมุ่งเน้นให้นักศึกษามีจิตอาสา อาทิ การออกค่ายอาสา การทำจิตอาสากับผู้ป่วยที่โรงพยาบาล และชุมชน พบว่า การทำจิตอาสาของนักศึกษาส่วนใหญ่ เป็นการทำจิตอาสาที่ยังไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมาย โดยทำหน้าที่เป็นผู้ให้เพียงอย่างเดียว ไม่ได้คำนึงถึงผู้รับบริการจิตอาสาเป็นหลัก จากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยสอนวิชาโครงการจิตอาสา ได้ให้นักศึกษาไปทำกิจกรรมจิตอาสา ที่สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าบ้านลูกรัก จังหวัดขอนแก่น โดยไปทำกิจกรรม สันทนาการ เลี้ยงอาหารกลางวัน ป้อนข้าวน้อง ๆ กอดและแสดงความรักความอบอุ่นด้วยใจ แต่อาจารย์ผู้ดูแลที่บ้านเด็กกำพร้า ให้ข้อมูลว่า หลังจากที่นักศึกษาไปทำกิจกรรมจิตอาสาให้น้อง ๆในวันนั้น เหมือนเป็นการไปเปิดปากแผลเด็กกำพร้าและไม่ได้ปิดหรือเยียวยาบาดแผลนั้น

หลังจากที่นักศึกษากลับจากทำกิจกรรมจิตอาสา เด็ก ๆ ที่สถานสงเคราะห์โหยหา และต้องการความรักความอบอุ่นแบบนั้นอีก เด็กกำพร้าบางคน รู้สึกตนเองด้อยค่าเพราะเปรียบเทียบตนเองกับนักศึกษาที่มีโทรศัพท์มือถือ มีนาฬิกา ได้ใส่เสื้อผ้าสวย ๆ มีรถขับ มีพ่อแม่โทรหา และเด็กกำพร้าบางคน รู้สึกแย่ที่ตนเองถูกเรียกเด็กกำพร้า ทำให้เด็ก ๆ ที่สถานสงเคราะห์รู้สึกขาดความอบอุ่น และต้องการการเติมเต็มความรักจากผู้อื่นเสมอ และการทำกิจกรรมจิตอาสาบางกิจกรรม เป็นโทษแอบแฝงในความเจตนาดี เช่น การเลี้ยงวันเกิดที่บ้านเด็กกำพร้า ผู้ทำจิตอาสามักจะมีความรู้สึกว่า อยากเป็นผู้ให้ในวันเกิด หรือพาลูก ๆ ของตนเองไปเลี้ยงวันเกิดที่สถานสงเคราะห์ต่าง ๆ แต่ในมุมกลับ เด็ก ๆ ที่สถานสงเคราะห์หลายคนรู้สึกอิจฉาที่เจ้าของวันเกิดมีพ่อแม่ มีญาติพี่น้อง ในขณะที่ตนเองไม่มีใคร ซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจของเด็กกำพร้าเป็นอย่างมาก เด็กกำพร้าบางคนแสดงออกด้วยพฤติกรรมก้าวร้าวเพื่อเรียกร้องความสนใจ บางคนเพิกเฉยต่อสังคม ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นอีกประเด็นที่ผู้ทำกิจกรรมจิตอาสาที่บ้านเด็กกำพร้า หรือสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญและใส่ใจความรู้สึกของเด็กด้อยโอกาสให้มากในการออกแบบการทำกิจกรรมจิตอาสาต่าง ๆ

เด็กด้อยโอกาส คือ เด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก เนื่องจากประสบปัญหาต่าง ๆ มีชีวิตความเป็นอยู่ด้อยกว่าเด็กปกติทั่วไป ขาดโอกาสหรือไม่มีโอกาสที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาหรือได้รับพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษเพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีพัฒนาการที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัยและสามารถบรรลุถึงศักยภาพขั้นสูงสุดได้ จากปัญหาในการทำกิจกรรมจิตอาสาที่สถานสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาส ผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติมถึงปัญหาในสังคมต่อเด็กด้อยโอกาส พบว่า เด็กด้อยโอกาสขาดโอกาสไม่ได้รับสิทธิเสรีภาพ ความคุ้มครองตามที่พึงจะได้รับ เด็กจำนวนไม่น้อยถูกล่วงละเมิดสิทธิโดยคนในสังคมซึ่งเป็นผู้ใหญ่ เผชิญกับปัญหายาเสพติด มีสถานะยากจนพิเศษ กระทำความผิดต้องโทษอยู่ที่สถานพินิจ และมีปัญหาแม่วัยรุ่นตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ขณะเดียวกัน เด็กยังถูกรังแกด้วยความไม่เท่าเทียมและความไม่เป็นธรรมทางการศึกษา(กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2563 : ออนไลน์) ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น หากมองให้ลึกลงไปถึงรากฐานของการสร้างคนในชาติ นั่นก็คือการพัฒนาเด็ก ซึ่งปัจจุบันการยกปัญหาของกลุ่มเด็กด้อยโอกาสขึ้นมาเป็นปัญหาสำคัญของชาติน้อยเกินไป การดูแลเด็กด้อยโอกาส ยังมีความเหลื่อมล้ำอยู่มาก เพื่อให้ประชากรในประเทศมีคุณภาพ ลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม จึงต้องพัฒนาเด็กให้มีความเท่าเทียม เด็กด้อยโอกาสจึงเป็นผู้ที่ควรได้รับการใส่ใจเป็นพิเศษ การทำกิจกรรมจิตอาสากับเด็กด้อยโอกาส จึงต้องสร้างคุณค่าภายในจิตใจให้เด็กมากกว่าการให้เพียงความรักความอบอุ่น แต่ไม่ได้เปลี่ยนสภาวะจิตใจ ให้เด็กมีความเข้มแข็งทางจิตใจให้กับตนเองได้

ท้ายที่สุด เมื่อผู้วิจัยนำองค์ความรู้จากการทำความเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการจิตอาสาของสถานสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาส และนำข้อค้นพบนั้นมาต่อยอดเพื่อให้ได้รูปแบบแนวทางในการส่งเสริมนักออกแบบกิจกรรมจิตอาสาสำหรับผู้ด้อยโอกาสให้มีสมรรถนะ ผสานกับแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยา ขั้นตอนของกิจกรรม รูปแบบของกิจกรรม ประโยชน์ของกิจกรรม และกระบวนการประเมินผลรูปแบบกิจกรรม ที่ช่วยเติม

เต็มสมรรถนะในการออกแบบกิจกรรมจิตอาสาให้กับผู้ด้อยโอกาส บุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษา และนักศึกษาผู้ที่ทำกิจกรรมชมรม หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำจิตอาสา ได้นำแนวทางการปฏิบัติไปสู่การสามารถออกแบบกิจกรรมจิตอาสาได้เป็นประโยชน์ทั้งผู้ให้และผู้รับบริการจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาสได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งเป็นการขยายความรู้ในการออกแบบกิจกรรมจิตอาสารูปแบบอื่น ๆ ที่ต้องคำนึงถึงผลของผู้รับบริการเป็นหลักเพื่อให้เกิดประโยชน์ในบริบทอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่สถานสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาส และผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสาและผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นเพื่อทำความเข้าใจช่องว่างลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่ส่งผลกระทบจากการจัดกิจกรรมจิตอาสาสำหรับผู้ด้อยโอกาส และช่องว่างของการสร้างองค์ความรู้ของแนวปฏิบัติสมรรถนะในการออกแบบกิจกรรมจิตอาสาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ในระยะสั้นและระยะยาวแก่เด็กด้อยโอกาส และเข้าใจช่องว่างของการออกแบบกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาชมรมจิตอาสา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะนักออกแบบกิจกรรมจิตอาสาสำหรับผู้ด้อยโอกาส

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เพื่อทราบข้อมูล จากการกำหนดประเด็นคำถามทั้งปลายเปิด เพื่อเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structure interview) ซึ่งในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกทั้ง 2 ส่วน กล่าวคือ ส่วนการสัมภาษณ์สภาพปัญหาลักษณะกิจกรรมการทำจิตอาสาที่สถานสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาส ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ในขั้นตอนการวินิจฉัย (diagnosing) เป็นการวินิจฉัยสภาวการณ์ของปัญหาการทำกิจกรรมจิตอาสาที่ได้รับผลกระทบจากสถานสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาสที่จำเป็นต้องแก้ไข รวมทั้งการระบุกรอบแนวคิดทฤษฎีที่จะนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหากิจกรรมจิตอาสา ให้สามารถออกแบบกิจกรรมจิตอาสาโดยไม่มีผลกระทบต่อผู้รับบริการจิตอาสา ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ในขั้นตอนการได้ประสบด้วยตนเอง (Experiencing)

2. เครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการสังเกต (Filed Note) เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายภาพ

3. ผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งเป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลและผู้ร่วมวิจัยปฏิบัติการแบบอิงจุดมุ่งหมาย กล่าวคือ ผู้วิจัยพิจารณา จากความเกี่ยวข้องและความสามารถในการให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ครบถ้วน และละเอียดลึกซึ้ง นอกจากนี้ยัง

พิจารณาจากระยะเวลาในการดำเนินงานในสถานสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาสมากกว่า 2 ปี ผู้ให้ข้อมูล เกี่ยวกับลักษณะกิจกรรมจิตอาสาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมจิตอาสาสำหรับผู้ด้อยโอกาส และความคาดหวังของผู้รับบริการจิตอาสา ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็กด้อยโอกาส และเด็กด้อยโอกาสที่มูลนิธิช่วยเหลือเด็กบ้านลูกรัก จังหวัดขอนแก่น จำนวน 8 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยนำประเด็นที่ได้ในการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสังเกต มาถอดความเพื่อจัดระเบียบข้อมูลตามความหมายที่ปรากฏและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นนำมาสังเคราะห์ผลเชิงพรรณนาความ เพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่สถานสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาส ผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นระยะ ภายหลังการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสังเกต ในแต่ละครั้ง เพื่อนำไปสู่การตรวจสอบความครบถ้วนเพียงพอของข้อมูล และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ตามแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และทำการตรวจสอบความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้า (Triangution) จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่า 1 วิธี และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลมากกว่า 3 แหล่ง ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องและเชื่อถือได้ของเครื่องมือในการวิจัยด้วยผู้เชี่ยวชาญ (Perr debriefing) ประกอบด้วย อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยปฏิบัติการ 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการทำงานกิจกรรมจิตอาสา 1 คน

ทั้งนี้ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากสถาบันยุทธศาสตร์และการวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เลขที่ SWUEC-G-050/2564X ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการ และใช้แบบฟอร์มยินยอมการเข้าร่วมงานวิจัย (Informed consent form) ด้วยความเคารพในความเป็นส่วนตัว ศักดิ์ศรี สิทธิ์ และความปลอดภัยของผู้เกี่ยวข้อกับกระบวนการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสาและผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า การจัดกิจกรรมจิตอาสาในสถานสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาส ยังพบช่องว่างจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งผลกระทบให้เกิดความเสียหายหลายส่วน ไม่ได้เกิดประโยชน์ทั้งผู้ให้และผู้รับโดยแท้จริง ผู้ทำกิจกรรมจิตอาสา ขาดความรู้ความเข้าใจในการออกแบบกิจกรรมจิตอาสาให้เหมาะสมกับผู้รับบริการจิตอาสาและสถานที่ทำจิตอาสา จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมก่อนการทำกิจกรรมจิตอาสา ยังไม่มีงานวิจัยที่พัฒนาสมรรถนะของนักออกแบบกิจกรรมจิตอาสา เพื่อให้ได้รูปแบบกิจกรรมจิตอาสาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้รับบริการจิตอาสา เช่น การศึกษาปัจจัยในการทำจิตอาสา ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับการทำจิตอาสา

ปัจจัยจิตสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตอาสา เจตคติที่มีต่อพฤติกรรมจิตอาสา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่ใช้เฉพาะเชิงปริมาณซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นตัวเลขยืนยันความถูกต้องของข้อค้นพบ ผลการวิเคราะห์อาจบอกได้ว่าอะไรมากน้อยกว่ากัน อะไรต่างจากอะไร อะไรสัมพันธ์หรือไม่สัมพันธ์กันอย่างไร สะท้อนภาพรวมของสิ่งที่ศึกษาตามกรอบของการวิจัยที่ตัวแปรกำหนดล่วงหน้าชัดเจน แต่ข้อมูลดังกล่าวจะไม่ให้สารสนเทศในเชิงการอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ยึดติดกรอบของตัวแปรที่ศึกษาล่วงหน้า และการศึกษางานวิจัยจิตอาสาที่ผ่านมา พบว่า การพัฒนาโปรแกรมจิตอาสา ได้มุ่งเน้นที่รูปแบบของกิจกรรมและการทำกิจกรรมจิตอาสาของผู้ให้อย่างเดียว ไม่ได้คำนึงถึงผู้รับบริการจิตอาสา ว่าตอบโจทย์ความต้องการหรือความรู้สึกของผู้รับบริการจิตอาสามีความรู้สึกอย่างไร

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นการทำความเข้าใจการศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสาและผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส เพื่อนำผลการศึกษาผลกระทบจากการจัดกิจกรรมจิอาสากับเด็กด้อยโอกาสไปต่อยอดองค์ความรู้ในการเสริมสร้างสมรรถนะนักออกแบบกิจกรรมจิตอาสาสำหรับผู้ด้อยโอกาส โดยอาศัยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Coghlan and Brannick (2014 : 2) ซึ่งเป็นการวิจัยที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานการร่วมมือในการแก้ปัญหา เสริมสร้างและพัฒนาสมรรถนะในการออกแบบกิจกรรมจิตอาสาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ร่วมกับทฤษฎีทางจิตวิทยา ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (experiential learning) เพื่อพัฒนาสมรรถนะในตัวผู้ร่วมวิจัยให้สามารถออกแบบรูปแบบกิจกรรมจิตอาสาสำหรับผู้ด้อยโอกาสได้อย่างเหมาะสม และใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) ซึ่งเป็นวิธีการออกแบบกิจกรรมจิตอาสาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานการร่วมมือในการแก้ปัญหา และจัดในสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นการคิดเชิงออกแบบ เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยนอกจากจะมีสมรรถนะในการออกแบบกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น ยังเป็นการเสริมสร้างกระบวนการคิดเชิงออกแบบอย่างสร้างสรรค์ในการออกแบบรูปแบบกิจกรรมจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาสอีกด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การวิจัยก่อนเข้าสู่ช่วงปฏิบัติการ

*ช่องว่างลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่ส่งผลกระทบจากการจัดกิจกรรมจิตอาสาสำหรับผู้ด้อยโอกาส

*ช่องว่างของการสร้างองค์ความรู้ของแนวปฏิบัติ สมรรถนะในการออกแบบกิจกรรมจิตอาสาสำหรับผู้ด้อยโอกาส

สนทนากลุ่ม สัมภาษณ์เชิงลึก ลักษณะกิจกรรมจิตอาสาและผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส

ผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสา

1) ลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสา ของบุคคลภายนอกที่มาให้บริการจิตอาสากับเด็กด้อยโอกาส ที่มูลนิธิช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส บ้านลูกรัก จังหวัดขอนแก่น

กิจกรรมจิตอาสาที่บุคคลภายนอกติดต่อขอให้บริการจิตอาสากับเด็ก ๆ ที่มูลนิธิบ้านลูกรัก จากการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล แบ่งลักษณะการจัดกิจกรรมได้เป็น 4 ลักษณะกิจกรรม ได้แก่ (1.1) กิจกรรมสันทนาการเพื่อสานความสัมพันธ์ สร้างความสุขให้กับเด็กด้อยโอกาส (1.2) กิจกรรมเลี้ยงอาหารกลางวัน (1.3) กิจกรรมการบริจาคสิ่งของ (1.4) กิจกรรมสอนหนังสือ

1.1 กิจกรรมสันทนาการเพื่อสานความสัมพันธ์ สร้างความสุขให้กับเด็กด้อยโอกาส

ผู้ให้ข้อมูลอธิบายว่า กิจกรรมจิตอาสาที่บุคคลภายนอกเข้ามาให้บริการจิตอาสากับเด็กด้อยโอกาส ที่มูลนิธิช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส บ้านลูกรัก จังหวัดขอนแก่น ส่วนมากจะเป็นกิจกรรมในรูปแบบของกิจกรรมสันทนาการ ร้องเพลง เต้น เล่นเกม เพื่อสร้างความสนุกให้กับเด็ก ๆ

“เขาก็พาน้องร้องเล่นตามเพลงที่กำลังฮิตที่เป็นกระแส มีพาน้องเล่นเกมเพื่อแลกของรางวัล”

(ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก)

“เต้นไก่ย่างถูกเผามีทุกงาน รถตุ๊กตุ๊กก็มี จำได้หมดแล้ว พี่เขาก็มาทำเหมือนกัน”

(ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก)

1.2 กิจกรรมเลี้ยงอาหารกลางวัน

มูลนิธิช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส บ้านลูกรัก จังหวัดขอนแก่น เด็ก ๆ และครูผู้ดูแลจะรับประทานมังสวิรัติ ไม่รับประทานเนื้อสัตว์ เนื่องด้วยทางมูลนิธิฯให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพ และช่วยลดค่าใช้จ่ายค่าอาหาร ผู้ที่จะไปทำจิตอาสาเพื่อเลี้ยงอาหารกลางวันเด็ก หากได้ติดต่อทางมูลนิธิฯ ไว้ก่อนก็จะทราบว่าเด็ก ๆ ไม่รับประทานเนื้อสัตว์

“มีหลายคนเข้ามาเลี้ยงข้าวเด็กก็ถามทำไมให้เด็กกินมัง สารอาหารจะครบไหม เราคิดถึงสุขภาพของเด็ก แต่ก่อนแม่หน่อยผู้ก่อตั้งที่นี่ เขาป่วยเป็นมะเร็งแล้วไม่กินเนื้อสัตว์แล้วดีขึ้น เด็ก ๆ เลยกินด้วย อีกอย่างเรามองว่าไม่สร้างบาปเพิ่ม กรรมไม่เกิดกับเด็ก ๆ ที่ต้องพลัดพลากต่อไป”

(ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก)

“อย่างการมาเลี้ยงอาหารกลางวันเด็ก มีมาจัดวันเกิดให้ลูกเขาด้วย ให้เด็กร้องเพลงวันเกิด ได้ของขวัญ บางครั้งก็มีอาหารที่ไม่เหมาะกับเด็กด้วย เขาก็ได้กินขนมเยอะเกินไปเราก็มองว่ามันไม่ดีกับสุขภาพเด็ก อย่างขนมกรอบ ๆ นี่ก็ไม่ดี”

(ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก)

1.3 กิจกรรมการบริจาคสิ่งของ

การมาบริจาคสิ่งของจากบุคคลภายนอกที่ต้องการมาทำจิตอาสากับเด็กด้อยโอกาส ส่วนใหญ่จะเป็นสิ่งของที่ทางมูลนิธิฯ ต้องการ เช่น นมผง อาหาร น้ำดื่ม ผ้าอ้อมสำเร็จรูป หรือสิ่งของที่ทางผู้ทำจิตอาสาเตรียมมาเอง ส่วนใหญ่ก็จะเป็นขนม ของเล่น

“คนเอาของมาบริจาคเยอะ มาบ่อย บางครั้งเยอะเกินไปอย่างขนมก็แจกให้ชุมชนใกล้ ๆ บ้าง”

(ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก)

“บางทีเขาก็เอาของที่เขาขายมาบริจาค หนังสือก็มี นิตยสารก็มี เสื้อผ้า รองเท้า ที่เยอะก็จะเป็นตุ๊กตากับเสื้อผ้า”

(ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก)

1.4 กิจกรรมสอนหนังสือ

เมื่อผู้มาทำจิตอาสา มาทำกิจกรรมกับเด็ก ๆ ที่มูลนิธิฯ ก็จะมีกิจกรรมสอนหนังสือ เช่น สอนภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ศิลปะ โดยสอนเด็ก ๆ รวมกัน ในช่วงปิดเทอมก็จะมีอาสาสมัครจากต่างประเทศมาพักที่มูลนิธิฯ เพื่อสอนภาษาอังกฤษและทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก ๆ

“ก็มีกิจกรรมที่มาสอนคณิต สอนภาษาอังกฤษเด็ก ๆ ส่วนใหญ่เด็ก ๆ เขาก็จะชอบวิชาศิลปะกัน”

(ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสา ของบุคคลภายนอกที่มาให้บริการจิตอาสากับเด็กด้อยโอกาส ที่มูลนิธิช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส บ้านลูกรัก จังหวัดขอนแก่น มีกิจกรรมที่แบ่งออกเป็น 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่มีผู้มาจัดกิจกรรมสันทนาการ สร้างความสุข และความสนุกให้กับเด็ก ๆ ในมูลนิธิฯ กิจกรรมเลี้ยงอาหารกลางวัน กิจกรรมบริจาคสิ่งของ และกิจกรรมการสอนหนังสือ โดยแต่ละกิจกรรมก็จะเป็นกิจกรรมที่ผู้มาทำจิตอาสาต้องการสร้างประโยชน์และช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส จากการให้ข้อมูลลักษณะของการทำกิจกรรมจิตอาสา พบว่า กิจกรรมจิตอาสาสร้างผลกระทบบางประการให้กับเด็กด้อยโอกาส โดยผู้มาให้บริการจิตอาสาไม่ได้พิจารณาก่อนการมาให้บริการจิตอาสา

2. ผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสา

2) ผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส ที่มูลนิธิช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส บ้านลูกรัก จังหวัดขอนแก่น

นอกจากการทำความเข้าใจลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสา ของผู้ให้บริการจิตอาสาในรูปแบบกิจกรรม ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม จนจบกระบวนการทำกิจกรรมจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ทั้งในสถานสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาส และกิจกรรมจิตอาสาที่จัดโดยนักศึกษาชมรมจิตอาสานั้น ต้องคำนึงถึงผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดผลกระทบกับเด็กด้อยโอกาส โดยผลกระทบที่เกิดในแต่ละประเภทของกิจกรรม มีดังนี้

2.1 กิจกรรมสันทนาการเพื่อสานความสัมพันธ์ สร้างความสุขให้กับเด็กด้อยโอกาส

กิจกรรมสันทนาการเพื่อสานความสัมพันธ์ สร้างความสุขให้กับเด็กด้อยโอกาส เป็นกิจกรรมที่มีผู้มาทำจิตอาสามาให้บริการกับเด็ก ๆ ที่มูลนิธิบ้านลูกรักอยู่เป็นประจำ เป็นกิจกรรมที่ให้ เด็ก ๆ นั่งรวมกลุ่ม ร้องเพลง เต้นร่วมกัน มีการเล่นเกมเพื่อชิงของรางวัล วัตถุประสงค์ของผู้ทำจิตอาสา เพื่อต้องการให้น้อง ๆ ที่มูลนิธิสนุก แต่เนื่องด้วยกิจกรรมที่มีความคล้ายกัน โดยแต่ละกลุ่มที่เข้าไปทำจิตอาสา ก็จะพาทำกิจกรรมสันทนาการ ที่เด็ก ๆ เคยทำมาจำนวนหลายครั้ง จึงส่งผลให้เกิดผลกระทบที่ทำให้เด็ก ๆ เบื่อ และมีการแสดงพฤติกรรมบางอย่างโดยไม่ได้ตั้งใจของผู้ที่ไปทำจิตอาสา สร้างความรู้สึกที่ไม่ดีให้กับเด็ก ๆ ที่มูลนิธิฯ

1) กิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็กด้อยโอกาส

กิจกรรมจิตอาสาที่ไม่มีการวางแผนให้เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็กด้อยโอกาส โดยบางเรื่องเป็นเรื่องที่เด็กไม่ควรได้รับรู้ เนื่องจากจะเกิดพฤติกรรมเลียนแบบได้โดยง่าย เช่น การนำเพลงที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสม มาร้องให้น้อง ๆ ที่มูลนิธิช่วยเหลือเด็กกำพร้า บ้านลูกรัก ร้องและเต้นร่วมกัน เด็กอาจจะจำคำพูดหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

“นักศึกษาเขาก็คิดกิจกรรมกันมา คล้าย ๆ กิจกรรมรับน้อง พาน้องร้องเพลง เต้น จับมือเป็นวงกลม มีเพลงทะลึ่ง ไม่ได้ประเมินเรื่องวัยของน้องมาก่อน ส่วนใหญ่ก็จะใช้ประสบการณ์ของตัวเอง”

ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก

“กิจกรรมเนี่ย อะไรที่มันพอดี เด็ก ๆ เขาก็จะต้องการ ก็เหมือนกับบ้านเราล่ะครับ สมมติว่าเราอยู่เงียบเกินไปไม่มีแขกมาเลยก็เงียบไป แต่ถ้ามีแขกมีญาติพี่น้องมา ก็เริ่มสนุก แต่ถ้ามากเกินไป อย่างก่อนโควิด ก็จะค่อนข้างมากเกิน อย่างมหาวิทยาลัยนึงก็จะมีวิชา แล้วก็จะมาในช่วงเดียวกัน อัด ๆ กัน เด็กที่มาทำก็พยายามที่จะทำให้สำเร็จ ก็จะพยามยามรีบ ๆ ทำ ก็เข้าใจเขาอยู่ ทีนี้น้องก็พอนันทนาการ

ชุดแรกก็สนุก พอชุดที่สองมามันเป็นนันทนาการที่รูปแบบไม่ต่างกันมาก มันก็จะอ่านทางถูกแล้ว ไม่ตื่นเต้นเด็ก ๆ ก็รู้สึกขาดความเป็นส่วนตัวด้วย เด็กป. 1- 3 ไม่เป็นไรจะสนุกอยู่ แต่พอเป็นเด็กมัธยมก็เริ่มจะเหนื่อย”

ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก

“ถ้าเป็นกลุ่มที่เขาเริ่มมีความคิดแล้ว มัธยมปลาย กำลังวัยรุ่น จะละเอียดเลย สังเกตการณ์แสดงสีหน้าของพี่ ๆ การวางตัว อะไรต่าง ๆ ก็จะดูละเอียด พี่คนนี้ทำไมใช้โทรศัพท์ได้ เวลามารวมก็ พี่ ๆ นั่งข้างบน น้องนั่งข้างล่าง บางครั้งนักศึกษา เขาไม่รู้สึกตัว มันก็จะเป็นการแบ่งชั้นไปอัตโนมัติว่าน้อง ๆ จะต้องเป็นผู้ถูกรับนะ มันก็เลยที่จะให้เขามีส่วนร่วมที่จะให้เขาจะแสดงความคิดเห็นอะไรต่าง ๆ มันก็ทำให้น้อง ๆ เขาไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น เพราะว่าขาดความมั่นใจ”

ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก

2) การใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสมของผู้ไปทำกิจกรรมจิตอาสากับเด็กด้อยโอกาส

การทำกิจกรรมจิตอาสากับเด็กด้อยโอกาส ต้องระมัดระวังการแสดงออกโดยเฉพาะคำพูด ไม่ควรใช้คำพูดที่เป็นการให้ความหวัง ว่าจะกลับมาอีก หรือจะซื้อของให้ เพราะทำให้เด็กคาดหวังและรอคอย ผิดหวัง และไม่ควรใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม ใช้คำหยาบ หรือใช้คำพูดล้อเลียนเพื่อความสนุกสนาน แต่อาจจะเกิดผลกระทบทางจิตใจให้กับเด็กด้อยโอกาสได้

“อันนี้การใช้คำ บางครั้งครูไม่มีเวลาอธิบาย ถ้ามีเวลาก็จะอธิบายสัก 10 นาที ว่าการวางตัวของเรากับน้องยังไง บางครั้งพี่ ๆ รับโทรศัพท์เขาก็ไม่ได้ตั้งใจ เขาอาจจะใช้ภาษาไม่สุภาพสักเท่าไหร่ที่คุยกับเพื่อนเนาะ เห้ยตอนนี้เราอยู่บ้านเด็กกำพร้าว่ะ อะไรอย่างเนี่ย และบางครั้งการล้อเล่น เช่นการอุ้มน้องบางครั้งก็บอกว่าหน้าตาเหมือนเอ็งนะ หรือว่าเอ็งมาปล่อยลูกทิ้งไว้ จะเป็นคำที่เราสนุกก็จริง แต่ว่าบางครั้งเด็กเขาก็จะไม่สนุกด้วย”

ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก

“เวลาน้องร้องพี่ที่มาทำจิตอาสาจะขู่ว่าให้ตำรวจมาจับให้หยุดร้อง น้องก็ยิ่งร้องแล้วพี่ก็บอกว่าน้องไม่น่ารักเลย น้องก็ไม่อยากมานั่งทำกิจกรรมด้วย”

ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก

“พี่ชอบบอกว่าเดี๋ยวกลับมาใหม่ ไม่เคยเห็นกลับมาอีกเลย”

ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก

“พอน้อง ๆ นักศึกษามาทำปั๊บ มันก็จะเป็นแบบ ทุกคนก็จะพยายามพูดเข้ากับน้องได้ดี สองบางครั้งมีการสร้างความคาดหวังเอาไว้ เดี๋ยวพี่จะมาหานะ เดี๋ยวพี่ซื้อนี่นะ นู้นนี่นั่น มันก็เลยทำให้เด็กเรา มันเหมือนกับชุดนี้ก็มา ชุดนี้ก็มา มันทำให้เด็กเขาเกิดความรู้สึกไม่ค่อยสงบ การให้ความหวัง ก็ชุดนี้มาก็ไป ชุดนี้มาก็ไป บางชุดก็มีความตั้งใจดี แต่เด็กเขาก็จะมีความรู้สึกเหมารวมว่าพี่นักศึกษามาก็ต้องเป็นแบบนี้แหละ ทีนี้พอชุดนี้มามันก็เลยเป็นการปิดกั้น”

ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก

3) การแต่งกายของผู้ที่ไปทำกิจกรรมจิตอาสา

การแต่งกายในการไปทำจิตอาสา ควรแต่งกายให้มีความสุภาพเหมาะสม เพื่อไม่ให้เด็กด้อยโอกาสเกิดพฤติกรรมการเลียนแบบ และไม่ควรนำสิ่งของมีค่า เช่น นาฬิกา โทรศัพท์ กระเป๋า หรือเครื่องประดับ ที่อาจจะทำให้เด็กด้อยโอกาสเกิดความต้องการที่จะมีสิ่งของเหล่านั้น หรือเด็กด้อยโอกาสอาจจะเกิดความรู้สึกเปรียบเทียบ ที่ตนเองไม่มีสิ่งของเหล่านั้นเหมือนคนอื่น

“น้อง ๆ เคยมาบอกน้ำค้างว่าอยากใส่เสื้อแบบพี่เขา บางคนก็ใส่เกาะอกมาค่ะ น้องบางคนก็อยากใส่เกาะอก”

ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก

“บางทีน้องก็อยากได้ของของพี่เขาก็จะไปขอเลย ก็กระเป๋า นาฬิกา พี่เขากินอะไรก็อยากกินด้วย อย่างพี่เขาซื้อน้ำมาน้องก็อยากกินก็ไปขอเขากิน”

ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก

2.2 กิจกรรมเลี้ยงอาหารกลางวัน

เด็ก ๆ ที่มูลนิธิช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส ไม่รับประทานเนื้อสัตว์ และรับประทานอาหารเป็นเวลาตามตารางของมูลนิธิได้จัดตารางเวลา เพื่อให้เด็ก ๆ ได้รับประทานอาหารให้ตรงเวลา และรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ บุคคลที่ขอเข้าไปทำกิจกรรมจิตอาสากับเด็กด้อยโอกาส ส่วนมากจะซื้ออาหารเข้ามาบริจาค รวมถึงขนมและน้ำหวานต่าง ๆ หรือเข้ามาจัดกิจกรรมงานวันเกิด ให้เด็ก ๆที่มูลนิธิฯ ร่วมกันร้องเพลงวันเกิด ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวอาจส่งผลกระทบให้เด็กด้อยโอกาส เกิดความรู้สึกเปรียบเทียบ ส่งผลเสียต่อความรู้สึกของเด็กด้อยโอกาสได้

“บางคนซื้ออาหารที่ไม่ส่งเสริมสุขภาพ ขนมกรอบ ๆ ซึ่งมีความตั้งใจดี แต่คิดน้อยไป ไม่ได้ตั้งใจ คิดจากมุมมองตัวเอง ลูกตัวเองชอบอะไรก็เอาไปให้ บางครั้งเอาช็อกโกแลตจากเมืองนอกมาให้ เด็ก ๆ ก็ชอบ ก็อยากกินอีก แล้วมันก็ไม่ดีกับสุขภาพเด็ก”

ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก

2.3 กิจกรรมการบริจาคสิ่งของ

มูลนิธิช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส บ้านลูกรัก จังหวัดขอนแก่น มีผู้นำสิ่งของมาบริจาคเป็นประจำ โดยมีทั้งสิ่งของที่ทางมูลนิธิฯมีความต้องการ และเป็นสิ่งของที่ผู้มาทำจิตอาสานำมาบริจาค ซึ่งบางครั้งอาจจะเป็นสิ่งของที่ผู้ทำจิตอาสาไม่ได้ใช้แล้ว กำลังจะย้ายบ้าน เช่น เสื้อผ้าไม่ได้ใช้แล้ว หนังสือที่ไม่ได้ใช้แล้ว โดยเสื้อผ้าและหนังสือ อาจจะไม่มีความเหมาะสมกับเด็กด้อยโอกาส ดังนั้น ในการนำสิ่งของมาบริจาคควรคำนึงถึงความเหมาะสมและการใช้ประโยชน์ในการใช้งานด้วย

“ของที่เอามาบริจาคที่ไม่เหมาะกับเด็ก สิ่งของ ของเล่น ของใช้ ต้อง focus เช่น ของเล่นบางอย่าง ปืน เด็กอยากได้ปืน หรือเตรียมของไปตามเพศสภาพแล้วบอกน้องผู้ชายคนนี้ไม่เอาตุ๊กตาหรอก”

ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก

“อย่างการถ่ายรูป บางคนมาบริจาคเพื่อต้องการรูป บางครั้งภาพเด็กที่ออกไปเล่นเขาเล่นมอมแมม รูปมันก็เหมือนว่าเด็กยิ่งน่าสงสารเราดูแลเด็กไม่ดี ทำไมให้เด็กสกปรก ถ้าเด็กโตหน่อยเขาก็จะหวงตัวแล้ว จะอายไม่อยากให้ภาพตัวเองออกไปอันนี้ก็ต้องระวัง”

ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก

3.4 กิจกรรมสอนหนังสือ

บุคคลภายนอกที่เข้ามาขอทำกิจกรรมจิตอาสากับเด็กด้อยโอกาส ส่วนมากจะเป็นการทำกิจกรรมในระยะเวลาไม่นาน หรือนักศึกษาที่ต้องการเก็บชั่วโมงจิตอาสา หรือเป็นโครงการจิตอาสาที่บังคับในรายวิชาเรียน จะมีการเข้ามาจัดกิจกรรมให้กับเด็กด้อยโอกาส โดยบางกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ควรทำต่อเนื่อง เช่น การสอนหนังสือ สอนเล่นดนตรี บางคนหรือบางกลุ่มเข้ามาแล้วไม่ได้มีการทำกิจกรรมต่อเนื่องส่งผลให้เด็ก ๆ ที่มูลนิธิไม่เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และเบื่อกิจกรรมและการเรียน

“บางคนมาสอนเด็ก สอนแปบ ๆ อย่างสอนน้องเล่นกีตาร์ สอนแล้วก็ไม่มาอีก น้องก็อยากเล่นแต่พี่ก็ไม่มาสอนอีก ส่วนใหญ่จะมาในระยะสั้น ทำให้เด็กไม่สนุกที่จะอยากเรียน อยากให้มาสอนมาสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กอยากเรียนรู้”

ผู้ให้ข้อมูลที่มูลนิธิบ้านลูกรัก

จากผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส ที่มูลนิธิช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส บ้านลูกรัก จังหวัดขอนแก่น เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำข้อมูลของลักษณะกิจกรรมที่สร้างผลกระทบในทางเสียหายให้กับเด็กด้อยโอกาส เพื่อเป็นแนวทางในการนำข้อมูลที่ค้นพบ มาออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่ต้องคำนึงถึงรูปแบบกิจกรรมที่ต้องมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละช่วงวัย พฤติกรรมการแสดงออกในระหว่างการจัดกิจกรรมจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาส การคำนึงถึงการใช้คำพูด ระมัดระวังไม่ให้

เด็กเกิดการเลียนแบบที่ไม่ดี และไม่พูดให้ความคาดหวัง รวมถึงต้องแสดงบุคลิกภาพภายนอกให้เหมาะสมในการทำกิจกรรมจิตอาสากับเด็กด้อยโอกาส

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น ลักษณะกิจกรรมจิตอาสา และผลกระทบจากกิจกรรมจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ในมุมมองของผู้ให้ข้อมูลได้เพิ่มเติมในส่วนที่สำคัญในส่วนของการที่ต้องปฏิบัติ หรือคำนึงในการทำกิจกรรมจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาส เช่น การแสดงความรัก ความสงสาร หากแสดงความรักความสงสารมากจนเกินไปอาจส่งผลเสียให้กับเด็กด้อยโอกาสได้ อย่างการอุ้มเด็ก ป้อนข้าว ให้นั่งบนตัก เด็กด้อยโอกาสคนอื่น ๆ ที่ผู้มาทำจิตอาสาไม่ได้อุ้ม หรือปฏิบัติให้เหมือนกันทุกคน เด็กจะเกิดความน้อยใจ หรือเกิดการแย่งชิงเพื่อให้ตนเองได้ถูกอุ้ม ซึ่งก็ไม่ส่งผลดีต่อเด็ก ผู้มาทำจิตอาสาหลายคนที่พูดให้ความหวังว่าตนเองจะกลับมาอีก เด็ก ๆ ที่มูลนิธิฯก็รอ บางคนนั่งซึมคิดถึงพี่ ๆ เพราะเขามาให้ความรักแล้วก็เหมือนจากไป เด็ก ๆ ก็ต้องการความรักความอบอุ่นแบบนั้นอีก ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้ ไม่ได้ทำให้เด็กด้อยโอกาสมีจิตใจที่เข้มแข็ง อาจส่งผลให้เด็กด้อยโอกาสเป็นบุคคลที่ต้องถูกเติมเติมด้วยความรักจากบุคคลอื่นตลอดไป แต่ไม่สามารถสร้างความรักสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจให้กับตนเองได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่สถานสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาส ผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาสสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่สถานสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาส แบ่งได้เป็น 4 ลักษณะกิจกรรม ได้แก่ (1) กิจกรรมสันทนาการเพื่อสานความสัมพันธ์ สร้างความสุขให้กับเด็กด้อยโอกาส (2) กิจกรรมเลี้ยงอาหารกลางวัน (3) กิจกรรมการบริจาคสิ่งของ (4) กิจกรรมสอนหนังสือ

จากลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ที่มูลนิธิบ้านลูกรัก จังหวัดขอนแก่น แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องของกระบวนการทำกิจกรรมจิตอาสากับผลกระทบจากการจัดกิจกรรมจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ซึ่งเป็นเด็กกลุ่มเปราะบาง เด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบากเนื่องจากมีชีวิตความเป็นอยู่ด้อยโอกาสกว่าปกติ ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น มีพัฒนาการที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัยและสามารถบรรลุถึงศักยภาพขั้นสูงสุดได้ (กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2563 : ออนไลน์) จากการศึกษาลักษณะกิจกรรม พบว่า การจัดกิจกรรมจิตอาสายังสร้างผลกระทบโดยไม่ได้ตั้งใจจากผู้ให้บริการจิตอาสาที่มาให้บริการจิตอาสาในแต่ละประเภท ผลของกิจกรรมสร้างผลกระทบทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รูปแบบกิจกรรมจิตอาสาขาดการวางแผนงานในเรื่องเป้าหมายและผลลัพธ์ของกิจกรรมเพื่อลดผลกระทบและให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็กด้อยโอกาส

ทั้งนี้ในกระบวนการจัดกิจกรรมจิตอาสาขั้นการจัดกิจกรรมดำเนินไปในแนวทางการให้ความรู้ บริจาคสิ่งของ สันทนาการ เลี้ยงอาหาร

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบข้อสังเกตว่าลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่มาจัดกิจกรรมให้กับเด็กด้อยโอกาส เป็นลักษณะกิจกรรมจากประสบการณ์เดิมของผู้บริการจิตอาสา โดยรูปแบบกิจกรรมไม่เหมาะสมกับกลุ่มเด็กด้อยโอกาส นักศึกษาที่มาทำกิจกรรมจิตอาสา ส่วนมากจะใช้รูปแบบกิจกรรมรับน้อง การร้องเพลง เต้น เพื่อสร้างความสนุก และสันทนาการเด็กด้อยโอกาส แต่รูปแบบกิจกรรม อาทิ การใช้คำพูด การฝึกการกล้าแสดงออก สร้างผลกระทบทางจิตใจให้กับเด็กด้อยโอกาสโดยไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ทำให้เด็กด้อยโอกาสมีความเข้มแข็งทางจิตใจ แต่เป็นการสร้างปมให้กับเด็กด้อยโอกาสโดยไม่ได้เจตนา

2. ผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส จากลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสา พบว่า ในรูปแบบของกิจกรรมสร้างผลกระทบให้กับเด็กด้อยโอกาส ประกอบด้วย (1) กิจกรรมสันทนาการเพื่อสานความสัมพันธ์ สร้างความสุขให้กับเด็กด้อยโอกาส ผลกระทบจากกิจกรรม เช่น กิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็กด้อยโอกาส การใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสมของผู้ไปทำกิจกรรมจิตอาสากับเด็กด้อยโอกาส การแต่งกายของผู้ที่ไปทำกิจกรรมจิตอาสา (2) กิจกรรมเลี้ยงอาหารกลางวัน ผลกระทบจากกิจกรรม เช่น อาหารที่นำไปเลี้ยงเด็กไม่มีคุณค่าทางสารอาหาร หรือเป็นอาหารที่เด็ก ๆ รอคอยต้องการบริโภคแบบนั้นอีก เป็นการสร้างความโหยหาให้กับเด็กด้อยโอกาสและเกิดการเปรียบเทียบทำให้เด็กด้อยโอกาสรู้สึกด้อยค่าในชีวิตของตนเอง (3) กิจกรรมการบริจาคสิ่งของ ผลกระทบจากกิจกรรม คือการนำสิ่งของที่ไม่มีความเหมาะสมกับเด็กด้อยโอกาส เช่น เสื้อผ้าและหนังสือที่ไม่เหมาะกับช่วงวัย ขนมที่ไม่ดีต่อสุขภาพ ของเล่นที่นำไปสู่ความรุนแรง (4) กิจกรรมสอนหนังสือ ส่วนมากจะเป็นการทำกิจกรรมในระยะเวลาไม่นาน หรือนักศึกษาที่ต้องการเก็บชั่วโมงจิตอาสา หรือเป็นโครงการจิตอาสาที่บังคับในรายวิชาเรียน จะมีการเข้ามาจัดกิจกรรมให้กับเด็กด้อยโอกาส โดยบางกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ควรทำต่อเนื่อง เช่น การสอนหนังสือ สอนเล่นดนตรี บางคนหรือบางกลุ่มเข้ามาแล้วไม่ได้มีการทำกิจกรรมต่อเนื่อง ส่งผลให้เด็ก ๆ ที่มูลนิธิไม่เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และเบื่อกิจกรรมและการเรียน

ข้อค้นพบดังกล่าวอธิบายได้ว่าลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสากับเด็กด้อยโอกาสที่ผ่านมา รูปแบบกิจกรรมจิตอาสาได้สร้างผลกระทบต่อผู้รับบริการจิตอาสาโดยไม่ได้ตั้งใจ ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ไม่เกิดผลกระทบในการจัดกิจกรรมจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ผู้ทำกิจกรรมจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาส มีความรู้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ด้วยเหตุนี้ สมรรถนะเป็นคุณลักษณะที่นักออกแบบกิจกรรมจิตอาสาจำเป็นต้องมีในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และภารกิจที่รับผิดชอบ ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ที่สามารถส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานจิตอาสาได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1. ผลการศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสาและผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส สามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการการออกแบบกิจกรรมจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาสเพื่อลดผลกระทบจากการจัดกิจกรรมจิตอาสาได้

2. จากผลการวิจัยข้างต้น สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางการออกแบบกิจกรรมจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาส การริหารจัดการกระบวนการในการทำกิจกรรมจิตอาสา และการพัฒนาความสามารถในการออกแบบกิจกรรมจิตอาสาสำหรับนักศึกษาหรือบุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องในการทำกิจกรรมจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาสได้โดยไม่สร้างผลกระทบและเกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็กด้อยโอกาส

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากข้อค้นพบผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส สามารถนำผลการศึกษาไปสร้างเป็นรูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะนักออกแบบกิจกรรมจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาส เพื่อให้ได้รูปแบบจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่ไม่เกิดผลกระทบและเกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็กด้อยโอกาส และเป็นการพัฒนาสมรรถนะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำกิจกรรมจิตอาสาสำหรับเด็กด้อยโอกาสให้มีสมรรถนะในด้านการออกแบบกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดประโยชน์และไม่สร้างปัญหาให้กับเด็กด้อยโอกาสได้

2. ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจนำผลการศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมจิตอาสาและผลกระทบของการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดกับเด็กด้อยโอกาส เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมจิตอาสาสำหรับกลุ่มผู้รับบริการจิตอาสากลุ่มอื่น ๆ เพื่อคำนึงถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดจากการทำกิจกรรมจิตอาสา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). การประชุมวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2563. แหล่งที่มา: https://www.mhesi.go.th/index.php/flagship-project/6820-CWIE.html

กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2563). ปัญหาเด็กด้อยโอกาส:ทำความรู้จักกับประเภทของเด็กด้อยโอกาส. กรุงเทพมหานคร. องค์การบริหารส่วนตำบลกายูคละ. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2563 แหล่งที่มา:http://www.bangkokideaeasy.com/informations/kayukhla/index.php?op=dynamiccontent_detail&dynamiccontent_id=25553

พรรษา เอกพรประสิทธิ์. (2559, มกราคม). ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วารสารวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา. 14 (1), 87-99.

Coghlan, D. & Brannick, T. (2001). *Doing Action Research in Your Own Organization.* London: Sage.

รูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

The Model Development of Supervision for School Administrators of The Secondary Education Service Area Office Mahasarakham

อรชุมา ด้วงช้าง
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Onchuma Duangchang
Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
E-mail : Onchuma_Duangchang@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา 3) สร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และ 4) ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา งานวิจัยนี้ใช้รูปแบบของการวิจัยเป็นการวิ จัยและพัฒนา (R&D) แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยการสังเคราะห์เนื้อหาทักษะการนิเทศการศึกษา และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้มาสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 3 สร้างรูปแบบและคู่มือหลักสูตรการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบแล้วประเมินความเหมาะสม เป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบด้วยกระบวนการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ และระยะที่ 4 นำรูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษา ไปใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ แบบสอบถามเพื่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ แบบประเมินความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

* วันที่รับบทความ : 7 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 19 มกราคม 2566; วันตอบรับบทความ : 20 มกราคม 2566
Received: January 7, 2022; Revised: January 19, 2023; Accepted: January 20, 2023

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 10 ตัวบ่งชี้ และความเหมาะสมขององค์ประกอบในระดับมากที่สุด 2) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการนิเทศของผู้บริหาร คือ ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา และทักษะด้านการประเมิน ตามลำดับ 3) รูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารการศึกษา ประกอบด้วย ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา สื่ออุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และ 4) ผลการนำรูปแบบไปใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีผลการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาหลังพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนา; ทักษะการนิเทศการศึกษา; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstracts

The purposes of this research were 1) components and indicators of educational supervision skills of educational institute administrators; 2) to study the current and desirable conditions of educational supervision skills of school administrators under the Educational Service Area Office. 3) To create a model for developing educational supervision skills of school administrators and 4) to experiment with a model for developing educational supervision skills of school administrators. Under the Maha Sarakham Secondary Education Service Area Office This research uses research form as Research and Development (R&D) divided into 4 phases. Phase 1 is a study of components and indicators. by synthesizing the content of educational supervision skills and assessing the suitability of the components and indicators. Phase 2 studied the current and desirable conditions of educational supervision skills of educational institution administrators. The elements and indicators were used to create a questionnaire on current and desirable conditions. To analyze the need index, Phase 3, to create a model and curriculum manual for educational supervision skills development of school administrators. It studied schools with best practices as a guideline for creating the model and assessing the appropriateness, feasibility, and usefulness of the model through an expert-based seminar process. To be used with educational institution administrators who are the target group of 3 people. Questionnaire for current and desirable conditions usefulness assessment form The suitability and feasibility of the model had a Conformity Index of 1.00 and a Confidence of 0.97. Statistics used in data analysis were mean and standard deviation.

The results of the research were as follows: 1) The components and indicators of educational supervision skills of educational institution administrators consisted of 4 components, 10 indicators, and the appropriateness of the components at the highest level. The overall supervision skills of educational institute administrators were at the highest level. 3) The model of educational supervision skills development of educational administrators consisted of principles of model, objectives, content, development methods, media, equipment, and learning resources. know measurement and evaluation and 4) the results of applying the model to educational institution administrators found that educational institution administrators had a higher result of educational supervision skills development after development than before development. The administrators of the educational institutions were satisfied with the use of the educational supervision skills development model of the administrators of the educational institutions. Under the Maha Sarakham Secondary Education Service Area Office at the highest level

Keywords : The Model Development; Supervision; School Administrators

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนทุกแผนย่อยในประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และแผนย่อยที่ 3 ในประเด็น 11 ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นอื่น ๆ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2561 – 2564) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 – 2565) รวมทั้งนโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยคาดหวังว่าผู้เรียนทุกช่วงวัยจะได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยกำหนดจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

เมื่อสังคมเราก้าวเข้าสู่สังคมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สังคมดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม งานในด้านการศึกษาจึงได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ อย่างทั่วโลก เพื่อที่จะสร้างองค์ความรู้ทั้งทางสื่อสังคมออนไลน์ และสื่อสารมวลชนด้วยรูปแบบต่างๆ ทำให้การกระจายข่าวสารความรู้ได้รวดเร็ว รู้เท่าทัน และได้รับข่าวสารอย่างรวดเร็วจากทั่วโลก (ถวิล อรัญเวศ, 2560 : ออนไลน์) ซึ่งโลกได้กล่าวเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ความรู้จึงเป็นเครื่องมือที่ขาดไม่ได้ในการช่วยแก้ปัญหาและนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้สามารถอยู่รอดในยุคปัจจุบัน ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะพัฒนาคนให้เป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุนี้ทุกประเทศจึงพยายามเร่งพัฒนาการศึกษาทุกโรงเรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งโดยทั่วไปการบริหารการจัดการงานในโรงเรียนประกอบด้วยงาน 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบริหารทั่วไป งานบุคลากร และงานงบประมาณ ต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญ 3 ประการ (จันทรานี สงวนนาม, 2551 : 5) คือ กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการบริหาร และกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน ดำเนินการโดยผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ตลอดจนบุคลากรในสถานศึกษาร่วมมือกันปรับปรุงงานด้านต่างๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ อันจะนำมาซึ่งคุณภาพของสถานศึกษาและผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ และผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอน และบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน

กระบวนการนิเทศการศึกษา ได้มุ่งพัฒนาคน กล่าวคือ การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรเหล่านั้นได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น เนื่องจากการนิเทศการศึกษามีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่นักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตจากการสอนของครู และบุคลากรทางการศึกษา และในกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการบริหารกระบวนการสอนและกระบวนการนิเทศการศึกษา (สงัด อุดทรานันท์, 2530 : 77) การนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมากเพราะการนิเทศการศึกษาจะช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนของ ครู ให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนดียิ่งขึ้น

แนวทางในการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาในทศวรรษหน้า ควรใช้การนิเทศและการวิจัยเป็นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับ ส่งเสริมให้ครูมีการใช้ภาษาอังกฤษและการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และส่ง เสริมให้มีระบบนิเทศภายในที่เข้มแข็ง ควรมีหน่วยงานกลางสำหรับพัฒนาและประสานงานด้านการนิเทศการศึกษา ขั้นพื้นฐานทุกสังกัดเข้าด้วยกัน (เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ, 2556 : 53) รูปแบบการนิเทศงานวิชาการภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน คือ การวางแผนกลยุทธ์ ได้แก่ การกำหนดวิธีการนิเทศงานวิชาการให้ชัดเจน มีการประเมินการวางแผนและติดตามผลการดำเนินงาน และมีการใช้แผนการนิเทศงานวิชาการเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพการเรียนการสอน กระบวนการนิเทศ เป็นกระบวนการดำเนินงานที่ช่วยจำแนกความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนให้มีความชัดเจนในเรื่องเป้าหมายและจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (ปฏิวัติ แก้วรัตนะ, 2558 : 32)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 35 โรงเรียน โดยแบ่งออกเป็นสหวิทยาเขต จำนวน 7 สหวิทยาเขต ได้มีนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” ได้มีพันธกิจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประจำปีการศึกษา พ.ศ. 2564 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, 2564 : 57) ที่มุ่งพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สู่มืออาชีพ ซึ่งในการมุ่งพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นมืออาชีพนั้น ส่วนสำคัญที่มีผลให้การขับเคลื่อนดังกล่าวสามารถดำเนินการได้ คือ การนิเทศการศึกษาเพราะการนิเทศการศึกษาจะช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนของครู

ให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนดียิ่งขึ้น โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
3. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
4. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสาร

1.2 แบบประเมินร่างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รายงาน บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม จากผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน ได้วิพากษ์เพื่อยืนยัน ความถูกต้องความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักและตัวบ่งชี้การพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนทนากลุ่ม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สังเคราะห์เอกสาร (Content Analysis)

3.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ของผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน มาวิเคราะห์และปรับปรุงองค์ประกอบหลักและตัวบ่งชี้ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ขั้นตอนที่ 1 สร้างแบบสอบถามและเก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 ข้อ เป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 53 ข้อ เป็นแบบสอบถาม ลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

2. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าความเชื่อมั่น สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach’s alpha coefficient) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ต้องมากกว่า 0.50 ขึ้นไป โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 1.00

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

1. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558 : 125) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

โดยใช้สูตรในการคำนวณ

$PNI_{Modified} = (I - D) / D$

เมื่อ PNIModified หมายถึง ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I: Importance หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean) ของสภาพที่พึงประสงค์

D: Degree of Success หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean) ของสภาพปัจจุบัน

ระยะที่ 3 สร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ระยะที่ 4 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

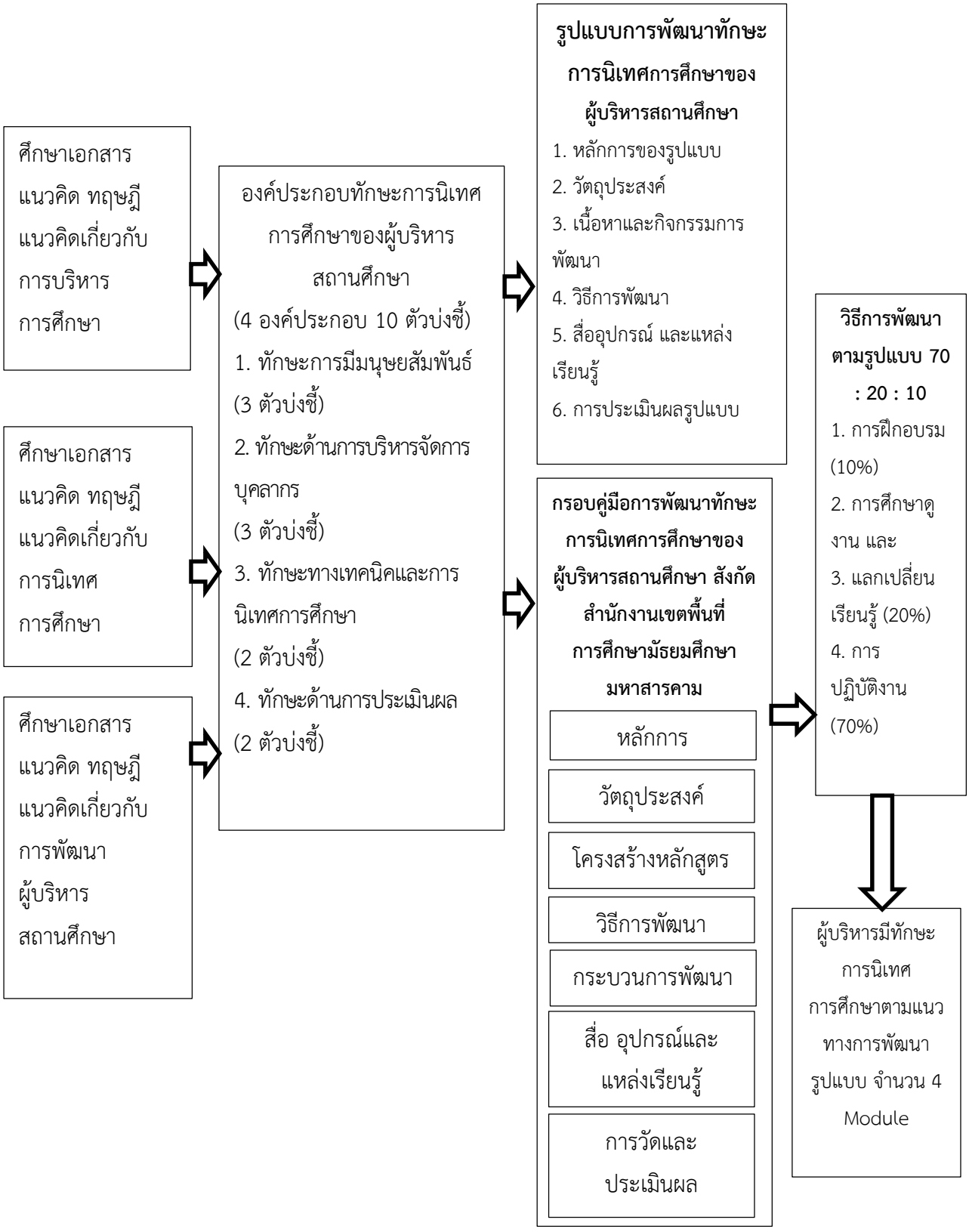
1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินการเข้าร่วมการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

2. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิเคราะห์แบบประเมินผลต่อรูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริการสถานศึกษา

ผลการศึกษาองค์ประกอบทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน รายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบทักษะการนิเทศการศึกษา	μ	σ	ระดับความเหมาะสม
1. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	4.93	0.22	มากที่สุด
2. ทักษะการบริหารจัดการบุคลากร	4.71	0.47	มากที่สุด
3. ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา	4.81	0.42	มากที่สุด
4. ทักษะการประเมินผล	4.84	0.25	มากที่สุด
รวม	4.82	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่ามีความเหมาะสม โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ องค์ประกอบทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ องค์ประกอบด้านทักษะการประเมินผล องค์ประกอบด้านทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา องค์ประกอบด้านทักษะการบริหารจัดการบุคลากร ตามลำดับ

ผลการศึกษาองค์ประกอบทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา ด้วยแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน รายละเอียดปรากฏ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน

ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. การนิเทศการศึกษา	4.78	0.44	มากที่สุด
2. เทคนิควิธีการ	4.84	0.39	มากที่สุด
รวม	4.81	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 องค์ประกอบทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้ พบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดทุกตัวบ่งชี้

สรุปได้ว่า การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน พบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมใน ระดับมากถึงระดับมากที่สุด และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามได้

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
1. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	3.81	0.78	มาก	4.78	0.42	มากที่สุด
2. ทักษะการบริหารจัดการบุคลากร	3.68	0.76	มาก	4.69	0.48	มากที่สุด
3. ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา	3.83	0.79	มาก	4.94	0.30	มากที่สุด
4. ทักษะด้านการประเมินผล	3.90	0.78	มาก	4.93	0.29	มากที่สุด
รวม	3.81	0.78	มาก	4.84	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 สภาพปัจจุบันของการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ซึ่งมีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ทักษะการบริหารจัดการบุคลากร 3) ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา และ 4) ทักษะด้านการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ

สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะทางเทคนิคและการ

นิเทศการศึกษา ทักษะด้านการประเมินผล ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะการบริหารจัดการบุคลากร ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม รายละเอียด ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D) ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (I) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNImodified) และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			$(PNI_{modified})$ (I-D)/D	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	3.90	0.79	มาก	4.93	0.29	มากที่สุด	0.26	3
2. ทักษะการบริหารจัดการบุคลากร	3.81	0.74	มาก	4.78	0.44	มากที่สุด	0.25	4
3. ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา	3.83	0.75	มาก	4.94	0.28	มากที่สุด	0.29	1
4. ทักษะด้านการประเมินผล	3.68	0.77	มาก	4.69	0.53	มากที่สุด	0.27	2

จากตารางที่ 4 พบว่า ทักษะที่การพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา (PNImodified = 0.29) รองลงมา คือ ทักษะด้านการประเมินผล (PNImodified = 0.27) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (PNImodified = 0.26) และทักษะการบริหารจัดการบุคลากร (PNImodified = 0.25) ตามลำดับ

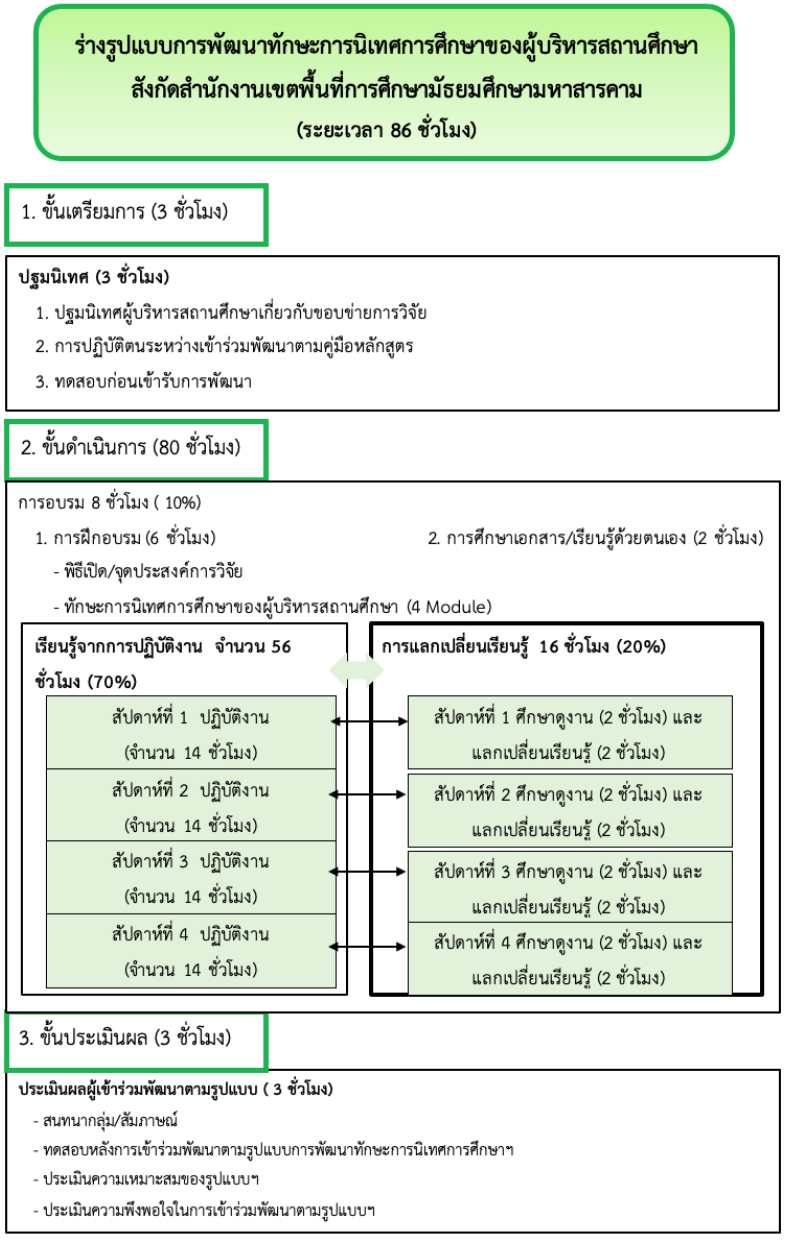
ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา ดังรายละเอียด ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D) ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (I) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNImodified) และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา

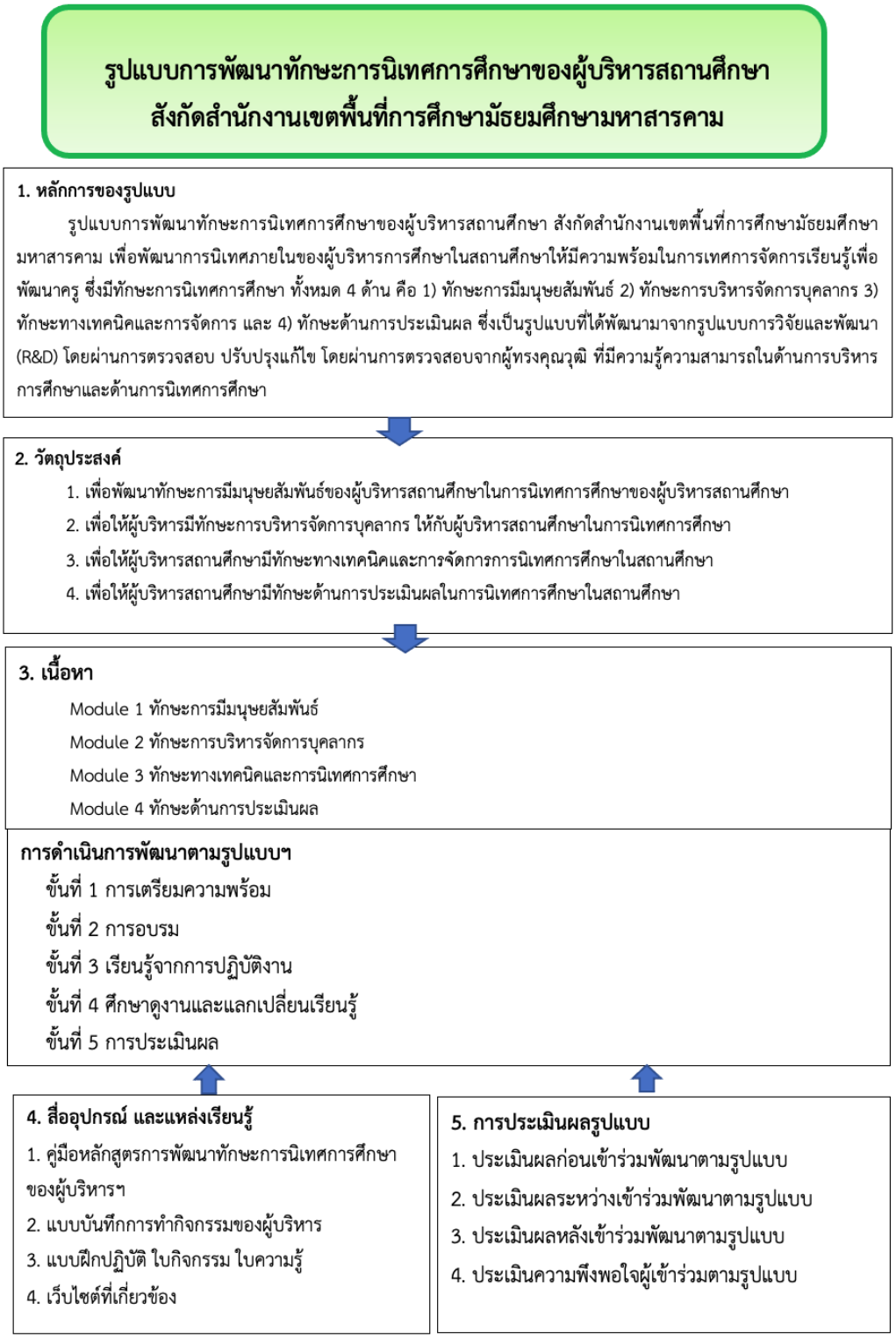
ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			($PNI_{modified}$) (I-D)/D	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การนิเทศการศึกษา	3.77	0.75	มาก	4.94	0.28	มากที่สุด	0.31	1
2. เทคนิควิธีการ	3.88	0.74	มาก	4.95	0.27	มากที่สุด	0.26	2

จากตารางที่ 5 พบว่า การพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การนิเทศการศึกษา (PNImodified = 0.31) รองลงมา คือ เทคนิควิธีการ (PNImodified = 0.26) ตามลำดับ

ระยะที่ 3 สร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

แผนภาพที่ 2 ร่างรูปแบบและคู่มือการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

แผนภาพที่ 3 รูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ระยะที่ 4 ผลการนำรูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามไปใช้

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
เอกสารและเนื้อหา		**4.80**	**0.40**	**มากที่สุด**
1	เนื้อหามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย	4.85	0.38	มากที่สุด
2	เนื้อหาสอดคล้องกับสภาพความต้องการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา	4.69	0.48	มากที่สุด
3	ระยะเวลาในการพัฒนาเหมาะสมกับเนื้อหา	4.77	0.44	มากที่สุด
4	คู่มือหลักสูตรการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.92	0.28	มากที่สุด
5	ใบกิจกรรมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้	4.77	0.44	มากที่สุด
กิจกรรมการพัฒนาตามหลักสูตร		**4.69**	**0.43**	**มากที่สุด**
6	ขั้นเตรียมการพัฒนามีความเหมาะสม	4.62	0.51	มากที่สุด
7	การฝึกอบรมตามทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา 4 Module	4.85	0.38	มากที่สุด
8	การศึกษาด้วยตนเอง	4.62	0.51	มากที่สุด
9	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.69	0.48	มากที่สุด
10	การศึกษาดูงาน	4.54	0.52	มากที่สุด
11	การประเมินผลก่อนการพัฒนาฯ	4.85	0.38	มากที่สุด
12	การประเมินผลระหว่างการพัฒนาฯ	4.46	0.52	มากที่สุด
13	การประเมินผลหลังการพัฒนาฯ	4.77	0.44	มากที่สุด
14	มีการจัดกระบวนการพัฒนาที่ชัดเจน	4.62	0.51	มากที่สุด
15	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
16	สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.60	0.52	มากที่สุด
ผลที่ได้จากการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา		4.68	0.48	มากที่สุด

17	ได้รับความรู้ แนวทางประสบการณ์ ทักษะใหม่ ๆ จากการพัฒนาดำเนินกิจกรรมการพัฒนา	4.62	0.51	มากที่สุด
18	ได้รับความรู้เทคนิค วิธีการในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา	4.62	0.51	มากที่สุด
19	สามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมพัฒนาตามรูปแบบไปใช้ได้จริง	4.80	0.42	มากที่สุด
โดยรวม		4.72	0.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมพัฒนา ต่อรูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความพึงพอในระดับมากที่สุดทุกด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ เอกสารและเนื้อหา กิจกรรมการพัฒนาตามหลักสูตร และผลที่ได้จากการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การรู้จักความต้องการของบุคคล การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ทักษะการบริหารจัดการบุคลากร ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การบริหารจัดการ และการพัฒนาบุคลากร 3) ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การนิเทศการศึกษา และ เทคนิควิธีการ 4) ทักษะการประเมินผล ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การวัดและประเมินผล และการสะท้อนผล จากผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับอดุลย์ วงศ์ก้อม (2552 : 8) ซึ่งพบว่าองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศ การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) การวางแผน 2) ดำเนินการนิเทศ 3) สื่อและเทคโนโลยี 4)ประเมินผล 5) การมีส่วนร่วม และ 6) ปรับปรุงและพัฒนา โดยองค์ประกอบดังกล่าวมีความถูกต้องเหมาะสม เป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัณฑิรา สุปการ (2558 : 54) ที่ได้ทำการศึกษารูปแบบ

บริหารจัดการการนิเทศการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) องค์ประกอบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การมีส่วนร่วม 3) การนิเทศ 4) การใช้เทคโนโลยี และ 5) การประเมินผล 2. รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภลักษณ์ มีปาน (2562 : 7) ได้ศึกษา รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมี องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ คือ การบริหารจัดการ ทักษะของผู้นิเทศในการดำเนินการนิเทศ การส่งเสริมการจัดการเรียนร่วมของครูการศึกษาพิเศษ การสร้างความสัมพันธ์และการยอมรับของผู้รับการนิเทศ และการสร้างเครือข่ายการนิเทศ โดยใช้การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเป็นตัวขับเคลื่อน

1.2 วิธีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา คือ การศึกษาด้วยตนเอง การฝึกอบรม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัญชลี เปี่ยมดี และพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร (2563 : 53) ที่ทำการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีแนวทางการพัฒนาบุคลากรในการพัฒนาได้มีการฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และงานวิจัยของฉลาด จันทรสมบัติ และพินิจ มีทองคำ (2562 : 468) ได้ศึกษารายงานผลการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีแนวทางการพัฒนาบุคลากรประกอบด้วย 2 วิธี คือ การฝึกอบรม และการพัฒนาตนเอง

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ทักษะการบริหารจัดการบุคลากร 3) ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา และ 4) ทักษะด้านการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา (PNImodified = 0.29) จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาด้านทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษาว่ามีความจำเป็นในการพัฒนาเป็นอันดับแรก เพื่อให้ผู้บริหารมีทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษาอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ สำรองชัย สามเมือง (2556 : 132-140) ได้

ทำการศึกษาการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าสภาพปัจจุบัน และความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าขั้นตอนการวางแผนการนิเทศมีทั้งหมด 8 กิจกรรม ซึ่งความต้องการพัฒนาคือการมีแนวทางการวางแผนการนิเทศที่ชัดเจน และงานวิจัยของ นัจรีภรณ์ ทุมสงคราม (2557 : 163) ซึ่งศึกษาการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ความต้องการจำเป็นและองค์ประกอบสำคัญในการนิเทศการศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นในการนิเทศการศึกษาคือการวางแผนกลยุทธ์ การกำหนดการนิเทศ การประเมินผล การพัฒนาสมรรถนะ ซึ่งล้วนมีความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา

3. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

จากผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนที่ 1 รูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา โดยเนื้อหาประกอบด้วย Module 1 ทักษะการมีมนุษยสัมพันธ์ Module 2 ทักษะการบริหารจัดการบุคลากร Module 3 ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา Module 4 ทักษะด้านการประเมินผล (4) กระบวนการพัฒนาจะใช้เวลา 86 ชั่วโมง ซึ่งแบ่งการพัฒนาออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการการเสริมสร้างทักษะการนิเทศการศึกษาฯ (8 ชั่วโมง) ระยะที่ 2 การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน (56 ชั่วโมง) ผู้เข้ารับการพัฒนาเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษาโดยฝึกการนิเทศภายในโดยนำวิธีการพัฒนาที่ได้จากการอบรมมาใช้ในการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร และระยะที่ 3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (16 ชั่วโมง) ผู้เข้ารับการพัฒนาจัดทำแผนการนิเทศการศึกษาโดยการศึกษาดูงานในสถานศึกษาจำนวน 3 แห่ง โดยการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่ได้จากการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและการเรียนรู้สภาพจริง เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การศึกษา (5) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ และ (6) การวัดและประเมินผล และส่วนที่ 2 คู่มือหลักสูตรการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย บทนำ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาของหลักสูตร โครงสร้างการจัดกิจกรรมพัฒนา กิจกรรมการพัฒนา แนวทางการจัดกิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ อดุลย์ วงศ์ก้อม (2553 : 8) ได้ทำการศึกษารูปแบบการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) การวางแผน 2) สื่อเทคโนโลยี 3) ดำเนินการนิเทศ 4) ประเมินผล 5) การมีส่วนร่วม และ 6) ปรับปรุงและพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของภัณฑิรา สุปการ (2558 : 54) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 โดยมีรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา ระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การมีส่วนร่วม 3) การนิเทศ 4) การใช้เทคโนโลยี และ 5) การประเมินผล 2. รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำรองชัย สามเมือง (2556 : 132-140) ได้ทำการศึกษาการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยมีรูปแบบที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน 2) การจัดการองค์กรการนิเทศภายใน 3) การปฏิบัติการนิเทศภายใน 4) การประเมินผล สอดคล้องกับวงจรคุณภาพ PDCA และงานวิจัยของ ศุภลักษณ์ มีปาน (2562 : 7) ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และมีผลประเมินการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ทักษะและพฤติกรรมของผู้นิเทศ และทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาพิเศษ ผ่านเกณฑ์ประเมินสูงกว่าค่าเฉลี่ยที่ตั้งไว้ร้อยละ 75 ทุกคน ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

จากผลการประเมินทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาก่อนเข้าร่วมการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีผลการประเมินก่อนเข้าร่วมพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง และผลการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับผลการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมโดยรวมทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินทักษะการนิเทศการศึกษาหลังเข้าร่วมการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีผลการประเมินหลังเข้าร่วมพัฒนา อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพรพรรณ ญาณโกมุท (2558 : 25) ซึ่งศึกษาการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการศึกษาชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชน ซึ่งรูปแบบการนิเทศภายใน ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการของรูปแบบ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 3 กระบวนการนิเทศภายใน และส่วนที่ 4 การประเมินผล โดยพบว่าผลการใช้รูปแบบหลังการใช้รูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการศึกษาชั้นเรียนครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้และสมรรถนะในการ

นิเทศภายในสูงขึ้นโดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการนิเทศภายใน หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้ รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการนิเทศภายใน หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา (2560 : 61) ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ประกอบด้วย กระบวนการนิเทศภายใน 4 ด้าน และหลักการส่งเสริมประสิทธิภาพ 4 หลักการ เป็นตัวขับเคลื่อน กระบวนการนิเทศภายใน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศภายใน การให้ความรู้ การสร้างขวัญและกำลังใจ และ การปฏิบัติงานและ การประเมินผล ส่วนหลักการส่งเสริมประสิทธิภาพ ได้แก่ การใช้ภาวะผู้นำ การส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ การตระหนักในความมีมนุษย์สัมพันธ์ และ การมีส่วนร่วม และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ไปใช้ พบว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) ทักษะการมีมนุษยสัมพันธ์ 2) ทักษะการบริหารจัดการบุคลากร 3) ทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา และ 4) ทักษะด้านการประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจากผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้จะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาได้นำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศการศึกษาให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ครูผู้สอนหรือผู้รับการนิเทศมีความรู้ความเข้าใจจนสามารถเป็นผู้ปฏิบัติการนิเทศการศึกษาได้

1.2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อนำมาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่า องค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ องค์ประกอบทักษะทางเทคนิคและการนิเทศการศึกษา จากข้อค้นพบทำให้เป็นแนวทางผู้บริหารสถานศึกษา ครู หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องให้ความสนใจกับกระบวนการนิเทศการศึกษา ส่งเสริม

พัฒนางานในด้านต่าง ๆ ด้วยกระบวนการขับเคลื่อนการนิเทศการศึกษาให้เป็นรูปธรรมสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

1.3 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครู เพื่อให้มีความรู้ความเข้าในในกระบวนการนิเทศการศึกษา รวมทั้งสามารถนำรูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ไปปรับใช้พัฒนาผู้บริหารในสถานศึกษาหรือศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามบริบทเชิงพื้นที่ได้ และนำไปเป็นสารสนเทศเพื่อการพัฒนาการนิเทศการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาในกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ เช่น ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาโดยใช้การวิจัยรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก เช่น การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAOR)

2.3 ควรศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย โดยบูรณาการร่วมกับกับศึกษานิเทศก์ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

จันทรานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บุ๊ค พอยท์.

ฉลาด จันทรสมบัติ และพินิจ มีทองคำ. (2562). *รายงานผลการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

ถวิล อรัญเวศ. (2560). การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กไทย. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2565. แหล่งที่มา: http://thawin09.blogspot.com/2017/02/blog-post_5.html

นพพรพรรณ ญาณโกมุท. (2558). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการศึกษาชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชน. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*. 5 (9), 25-40.

นัจรีภรณ์ ทุมสงคราม. (2557). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.* 10 (2), 163.

นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา. (2560). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.* 6 (1), 61-72.

ปฏิวัติ แก้วรัตนะ. (2558). *รูปแบบการนิเทศงานวิชาการภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ์. (2556). *อนาคตภาพของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556 - 2565).* วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ภัณฑิรา สุปการ. (2558). *รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21.* วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มัญชลี เปี่ยมดี และพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร. (2563). การพัฒนาโปรแกรมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 5* (6).

ศุภลักษณ์ มีปาน. (2562). *รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

สงัด อุทรานันท์. (2530). *การนิเทศการศึกษา หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มิตรสยาม.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. (2564). *แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. มหาสารคาม: หยกศึกษาภัณฑ์และการพิมพ์.

สำรองชัย สามเมือง. (2556). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. 4* (1), 132-140.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อดุลย์ วงศ์ก้อม. (2552). *รูปแบบการนิเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.* วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Effects of Learning Management to Enhance Career Skills and Critical Thinking Skills in Matthayomsuksa 3 Students

ฉัตรปวีณ์ ธนัตนัคพันธ์,
พิจิตรา ธงพานิช และ สฤษดิ์ ศรีขาว
มหาวิทยาลัยนครพนม
Chatpavee Thanatnakhaphan,
Phichittra Thongpanit and Sarit Srikao
Faculty of Education, Nakhon Phanom University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: ctanatnakkhaphan@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ1) เปรียบเทียบทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) เปรียบเทียบทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านฝั่งแดง(พระเทพวรมุนีอุปถัมภ์) จำนวนนักเรียน 22 คน และโรงเรียนบ้านแสนพันหมันหย่อน จำนวน 20 คน ตามลำดับ ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม และจับสลากได้โรงเรียนบ้านฝั่งแดง (พระเทพวรมุนีอุปถัมภ์) เป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ และโรงเรียนบ้านแสนพันหมันหย่อน เป็นกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดด้านทักษะอาชีพ 3) แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่า t - test แบบ Dependent Samples และการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียว (One-way MANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบมีทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 05.

* วันที่รับบทความ : 2 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 17 มกราคม 2566; วันตอบรับบทความ : 19 มกราคม 2566
Received: January 2, 2023; Revised: January 17, 2023; Accepted: January 19, 2023

คำสำคัญ:การจัดการเรียนรู้; ทักษะอาชีพ; การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

Abstracts

This research aimed 1) to compare career skills and critical thinking skills of the students before and after studying in accordance with the learning management model, and 2) to compare career skills and critical thinking skills between the group receiving the learning management model and the group receiving the regular learning management. The research participants are 22 Matthayomsuksa 3 students of Ban Fang Daeng School (under patronage of PhraThepWoramunee) and 20 Matthayomsuksa 3 students of Ban San Pan Man Yon School, selected by cluster random sampling method and drawing lots. Students of Ban Fang Daeng School were in the experimental group and received the learning management model and students of Ban San Pan Man Yon School were in the control group and received the regular learning management. The research instruments are 1) learning management plan, and 2) career skills test, and 3) critical thinking skills test. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation, t-test Dependent Samples and one-way MANOVA analysis.

The study results indicated as follows: 1) After studying students receiving the learning management model had higher career skills and critical thinking skills than before studying with the statistical significance level of .05. and 2) After studying students in the experimental group receiving the learning management model to enhance career skills and critical thinking skills had higher career skills and critical thinking skills than students in the control group receiving the regular learning management with the statistical significance level of .05.

Keywords: Learning Management; Career Skills; Critical Thinking

บทนำ

ทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้เยาวชนได้พัฒนาตนเอง เพื่อเตรียมความพร้อมในการแข่งขันทางธุรกิจทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ แต่การเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจในประเทศส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงเทคโนโลยี การบริหารจัดการและการลดต้นทุนในการผลิตมากกว่า ในสถาบันการศึกษา คือวิชาและหลักสูตรที่เปิดสอนในสถาบันการศึกษานั้น อาจไม่สอดคล้องกับความเป็นไปของโลก ประเทศ และสังคม มีบัณฑิตที่ยังตกงานหางานทำไม่ได้ รวมทั้งมีเสียงสะท้อนจากผู้ประกอบการในเรื่องของการสรรหาพนักงาน ที่เหมาะสมและมีคุณภาพกับงานนั้นยากขึ้น เยาวชนต้องตระหนักในเรื่องการพัฒนาตนเอง นอกจากสายวิชาที่ตนเองเรียน ต้องศึกษาพัฒนาความรู้ของตนเองในวิชาอื่น หาวิชาชีพเสริม เช่น การไปฝึกทำงานที่ตนเองชอบหรือช่วยธุรกิจทางบ้านเพื่อเพิ่มทักษะอาชีพที่รองรับจากการว่างงาน เป็นต้น (วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์, 2558 : 177)

ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนการทัศน์ ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ ทักษะ

การเปลี่ยนแปลง (วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์, 2558 : 23-37) ที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง แนวคิดและหลักการของทักษะนี้ เน้นที่ทักษะในการให้บุคคลสามารถวิเคราะห์ตนเองเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนเอง ดังนั้น หากบุคคลที่มีทักษะอาชีพที่เหมาะสม บุคคลนั้นจะมีความพึงพอใจ มีความมั่นคง และประสบความสำเร็จในการดำรงชีพในอนาคต การพัฒนาทักษะอาชีพจึงเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคล เพื่อการประกอบอาชีพ พัฒนาศักยภาพ ในตัวบุคคลให้สามารถวิเคราะห์ตนเอง และดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข ซึ่งในการประเมินทักษะนั้น นักเรียนควรได้รับรู้และเข้าใจตนเองในด้านความถนัด ความสนใจ ความสามารถ วามคาดหวังของตนเอง ตลอดจนการเรียนรู้งานเข้าใจลักษณะงาน (เพ็ญนภา กุลนภาดล, 2559 : 18)ได้กล่าวถึงการประเมินและพัฒนาทักษะนี้จะมีประสิทธิภาพที่สุดในช่วงอายุระหว่าง 13 - 15 ปี เด็กจะสามารถประเมินความสามารถของตนเองได้ และพิจารณาเลือกอาชีพได้ตลอดจนสามารถประเมินความสนใจและความสามารถของตนเองว่าตนเองควรเลือกอาชีพใด ยิ่งไปกว่านั้นการเสริมสร้างการเรียนรู้ทักษะด้านนี้ บุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นประถม ไปจนถึงมัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัย รวมถึงตลอดชีวิตโดยรูปแบบการจัดการเรียนจะจัดให้เหมาะสมตามพัฒนาการของสมอง ให้แก่ บุคคลแต่ละกลุ่มแต่ละอายุและตามพัฒนาการของสมองแต่ละคน เพราะทักษะกลุ่มนี้ใช้รูปแบบการสอนเพียงอย่างเดียวไม่ได้ แต่ละบุคคลจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเองที่สำคัญครูต้องทำงานหนักในการคิดค้นหาวิธีออกแบบการเรียนรู้ วิธีการกระตุ้นและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของเด็ก (วิจารณ์ พาณิช, 2555 : 48)

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) เป็นการคิดที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาข้อสรุปที่สมเหตุสมผลโดยการพิจารณาไตร่ตรอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าและตัดสินเกี่ยวกับข้อมูลหรือสภาพการณ์ที่ปรากฏ โดยอาศัยความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของตนเองประกอบการคิดนั้น การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นสาระสำคัญของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาและเป็นเงื่อนไขจำเป็นการจัดการศึกษาและเป็นสิทธิอันชอบธรรมของผู้เรียนที่จะได้รับการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นสิ่งที่มีคุณค่าในตนเองและเป็นเครื่องหมายของบุคคลที่ได้รับการศึกษา การพัฒนาความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นนโยบายหลักทางการศึกษาและโรงเรียนทั้งหลายไม่ว่าจะมีปรัชญาการศึกษาในแนวใด จำเป็นต้องเน้นจุดมุ่งหมายในเรื่องนี้เพราะทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นพื้นฐานที่สำคัญของวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมิลเลอร์และแบดคอค (Miller and Badcock. 1996 : 3)ที่กล่าวว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคมและถือว่าเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาในปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดทฤษฎีสำคัญ เพื่อใช้สนับสนุนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เห็นว่ามีองค์ความรู้และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ประกอบการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) กลวิธีเมตาคอกนิชั่น (Metacognition Strategies) และแนวคิดการสืบเสาะหาความรู้(Inquiry Approach ซึ่งผู้วิจัยสนใจที่จะนำแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมาเป็นกรอบหลักในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบกับแนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพนั้น สามารถดำเนินการโดยออกแบบกระบวนการเรียนรู้ผ่านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลในวงการศึกษาค่อนข้างมาก โดยใช้แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของ Joyceet al (2011 : 2)ที่เสนอกรอบความคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียน และการพิจารณาเกี่ยวกับวิธีการสร้างชุมชนหรือกลุ่มการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถค้นหาสาระสำคัญของข้อบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นวิธีการในการจัดการหรือจัดระบบระเบียบของการเรียนที่มุ่งสู่ความสำเร็จในการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียน และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับ เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีพลังความสามารถในที่สุด ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ปรากฏนั้นได้ดำเนินการพัฒนาผ่านกระบวนการวิจัย
ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญในการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้และความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียน และผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการนำเสนอกรอบแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจและเหมาะสม สามารถนำไปใช้เป็นกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพ ของนักเรียนได้ ผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถเสริมสร้างทักษะอาชีพอย่างมีวิจารณญาณ สร้างอาชีพ ซึ่งมีโอกาสขยายผลไปยังผู้ปกครองและชุมชน เกิดการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนต่อไป กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านสมรรถนะของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สามารถนำองค์ความรู้ไปพัฒนาตนเอง แก้ไขปัญหาได้ในปัจจุบันและอาจเกิดขึ้นในอนาคต ดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และช่วยเหลือครอบครัว ชุมชนสังคมต่อไปได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. เปรียบเทียบทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง(Experimental Design)โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตอำเภอธาตุพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 จังหวัดนครพนม ที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใกล้เคียงกัน ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 5โรง ประกอบด้วยนักเรียนในโรงเรียนบ้านฝั่งแดง (พระเทพวรมุนีอุปถัมภ์) โรงเรียนบ้านน้ำก่ำ (ล้ำประชาอุปถัมภ์) โรงเรียนบ้านทู้สามัคคีวิทยา โรงเรียนบ้านแสนพันหมันหย่อน โรงเรียนบ้านตาลกุดยางเดี่ยวโนนสมบูรณ์ จำนวน 5 โรง รวมนักเรียน 81 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านฝั่งแดง (พระเทพวรมุนีอุปถัมภ์) และโรงเรียนบ้านแสนพันหมั่นหย่อน จำนวนนักเรียนห้องละ 22 และ 20 คน ตามลำดับได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)และโรงเรียนบ้านฝั่งแดง(พระเทพวรมุนีอุปถัมภ์) เป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ และโรงเรียนบ้านแสนพันหมั่นหย่อน เป็นกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียรู้ จำนวน จำนวน 5 หน่วย ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 งานอาชีพธุรกิจจำนวน 2 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การจัดการอาชีพธุรกิจ จำนวน 4ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ธุรกิจการค้าและการบริการจำนวน 4 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเงินและการบัญชี จำนวน 4 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การประกอบธุรกิจ จำนวน 6ชั่วโมง
รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น 20ชั่วโมง โดยจัดทำแผนการเรียนรู้

2.2 แบบทดสอบวัดด้านทักษะอาชีพ ชนิดปรนัย จำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณจำนวน 15 ข้อ ได้แก่

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีขั้นตอนในการดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

(1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คู่มือการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ รายวิชาการงานอาชีพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงตำราเอกสารที่เกี่ยวข้องเรียนรู้ทักษะอาชีพ เพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

(2) ศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญและจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จากคำอธิบายรายวิชา และโครงสร้างเวลาเรียน โดยครอบคลุมความรู้ กระบวนการ และคุณลักษณะ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมประเด็นสำคัญ และความเหมาะสม

(3) ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้เล่มนี้ แบ่งเนื้อหาเป็น 5 หน่วย จำนวน 20 คาบ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 งานอาชีพธุรกิจ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การจัดการอาชีพธุรกิจ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ธุรกิจการค้าและการบริการ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเงินและการบัญชี
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การประกอบธุรกิจ

แผนการจัดการเรียนรู้เล่มนี้ได้นำเสนอรายละเอียดไว้ครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้พัฒนาองค์ความรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้อย่างครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งครูควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ให้ละเอียด เพื่อปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สถานการณ์ และสภาพของนักเรียน

กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นการเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหา แต่ละเรื่อง โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ครูนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจและเชื่อมโยงประสบการณ์พื้นฐาน
ขั้นที่ 2 ขั้นเผชิญปัญหาและบ่มเพาะความคิด
ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ทางเลือกและค้นหาคำตอบ
ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์และปรับแบบแผนการคิด
ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินผลการคิด

(4) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล และนำแผนการจัดการเรียนรู้มาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ในเรื่องของรายละเอียดของกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน กิจกรรมในแต่ละแผนให้มีความเหมาะสมกับเวลา และกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและหลากหลาย มีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนและการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานให้ชัดเจน มีความเป็นปรนัยในการให้คะแนน

(5) นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบและประเมินคุณภาพและความถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนจากแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น แบบประเมินคุณภาพเป็นชนิดตรวจสอบรายการและคำถามปลายเปิด แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่มีคุณภาพและความเหมาะสม ตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561 : 67)

4.51 - 5.00 คะแนน มีค่าเท่ากับ มีคุณภาพและเหมาะสมมากที่สุด
3.51 - 4.50 คะแนน มีค่าเท่ากับ มีคุณภาพและเหมาะสมมาก
2.51 - 3.50 คะแนน มีค่าเท่ากับ มีคุณภาพและเหมาะสมปานกลาง
1.51 - 2.50 คะแนน มีค่าเท่ากับ มีคุณภาพและเหมาะสมน้อย
1.00 - 1.50 คะแนน มีค่าเท่ากับ มีคุณภาพและเหมาะสมน้อยที่สุด

โดยให้ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมมีค่าตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์พิจารณายอมรับว่าเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้

จากผลการประเมินร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 4.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.54

(6) แก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ก่อนนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง (Try Out) คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านทุ้สามัคคีวิทยา และโรงเรียนบ้านน้ำก่ำ (ล้ำประชาอุปถัมภ์) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวนนักเรียน 33 คน

(7) จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3.2 แบบทดสอบวัดด้านทักษะอาชีพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยได้จัดทำเป็นแบบอิงเกณฑ์ ชนิดปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

(1) การสร้างแบบทดสอบวัดด้านทักษะอาชีพ

(1.1) ศึกษาขอบข่าย เนื้อหาสาระ และตัวชี้วัดการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หนังสือเรียน บทความ สื่อมัลติมีเดีย

(1.2) สร้างแบบทดสอบวัดด้านทักษะอาชีพ ชนิดปรนัย จำนวน 50 ข้อ ต้องการนำมาใช้จริง จำนวน 30 ข้อ นำแบบทดสอบไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องและความเหมาะสม จากนั้นนำมาแก้ไขและปรับปรุงตามคำแนะนำ

(1.3) นำแบบทดสอบวัดด้านทักษะอาชีพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อคำถาม และคำตอบ ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ ความกระชับของภาษา และปรับปรุงข้อสอบบางข้อที่ง่ายหรือยากเกินไปไม่เหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน

(1.4) นำแบบทดสอบวัดด้านทักษะอาชีพ ที่ได้มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561 : 57) ระหว่างจุดประสงค์กับข้อคำถามและความครอบคลุมของเนื้อหา แล้วมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับผลการเรียนรู้ จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ประเมินความสอดคล้องเท่ากับ 0.90 ถือได้ว่าข้อสอบวัดได้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สอดคล้องกับเนื้อหา ดังนี้

ให้ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้ -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

แล้วแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้แนะนำเพิ่มเติมในเรื่องของการเขียนข้อคำถามควรเขียนให้ชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย ตัวเลือกปรับให้เหมาะสมไม่ยากจนเกินไป

(1.5) พิมพ์แบบทดสอบวัดด้านทักษะอาชีพเพื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง (Try out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านทู้ (สามัคคีวิทยา) และโรงเรียนบ้านน้ำก่ำ (ล้ำประชาอุปถัมภ์) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวนนักเรียน 33 คน

(1.6) นำกระดาษคำตอบมาตรวจ และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (B) โดยวิธีการของเบรนแนน (Brenan) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.70

และค่าความยากง่าย (P) ตั้งแต่ 0.40 ถึง 0.70 และนำแบบทดสอบที่ได้คัดเลือกไว้ไปหาค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบทั้งฉบับ (rtt) โดยใช้สูตรของ โลเวทท์ (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561 : 57) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

(1.7) จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดด้านทักษะอาชีพ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว เป็นแบบทดสอบฉบับจริงเพื่อนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

(2) แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

(2.1) แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านความรู้และกระบวนการเรียนรู้ ชนิดอัตนัยเขียนตอบ ให้คะแนนด้วยเงื่อนไขแบบรูบริกส์ (Rubrics scoring) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง ดังนี้

(2.1.1) ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบ กำหนดจุดประสงค์ของการวัด รวมทั้งกำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนนตามเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ใน 2 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้และด้านกระบวนการเรียนรู้

(2.1.2) ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณจำนวน 30 ข้อ ต้องการนำมาใช้จริง 15 ข้อ

(2.1.3) นำแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เป็นชุดเดียวกับที่ประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

(2.1.4) นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง (Try out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง สอดคล้องและความเหมาะสม

(2.1.5) จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านความรู้และกระบวนการเรียนรู้ฉบับจริง เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

(2.2) แบบทดสอบวัดวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

(2.2.1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง พร้อมกำหนดจุดประสงค์ของการวัด

(2.2.2) สร้างข้อคำถามด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง จำนวน 30 ข้อ ต้องการนำไปใช้จริง15 ข้อ

(2.2.3) นำแบบวัดวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองเสนออาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าข้อคำถามที่เลือกไว้

จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา/โครงสร้าง (CVI) ตั้งแต่ 0.80 - 1.00 พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ซึ่งมีความเหมาะสม แล้วแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

(2.2.4) นำแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง (Try out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อดูความถูกต้องสอดคล้องและเหมาะสม

(2.2.5) ตรวจให้คะแนน แล้ววิเคราะห์หาค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (D) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด (α-coefficient) (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. 2561 : 57) ข้อสอบที่เลือกไว้ใช้มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.37 - 0.73 ค่าอำนาจจำแนก (D) อยู่ระหว่าง 0.21 - 0.55 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.85

(2.2.6) จัดพิมพ์แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ฉบับจริง เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 เปรียบเทียบการเรียนรู้ทักษะอาชีพ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้สถิติ t-test dependent Samples

3.2 เปรียบเทียบความรู้ความสามารถด้านทักษะอาชีพ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ระหว่างนักเรียนที่เรียนแบบปกติและนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยใช้สถิติทดสอบแบบt-test dependent Samples และการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียว (One-way MANOVA)

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิเคราะห์สรุปการศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขั้นตอนการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการวิจัย	แหล่งข้อมูล/กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/รวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
รูปผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการ	เพื่อนำข้อมูลผลการทดลองใช้ภาคสนามมาวิเคราะห์	1. ตรวจให้คะแนนผลการทดสอบวัดด้านทักษะอาชีพนำผลคะแนน	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน จำนวน 20	1. ผลการทดสอบวัดความรู้ความสามารถ	1. เปรียบเทียบด้านทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน

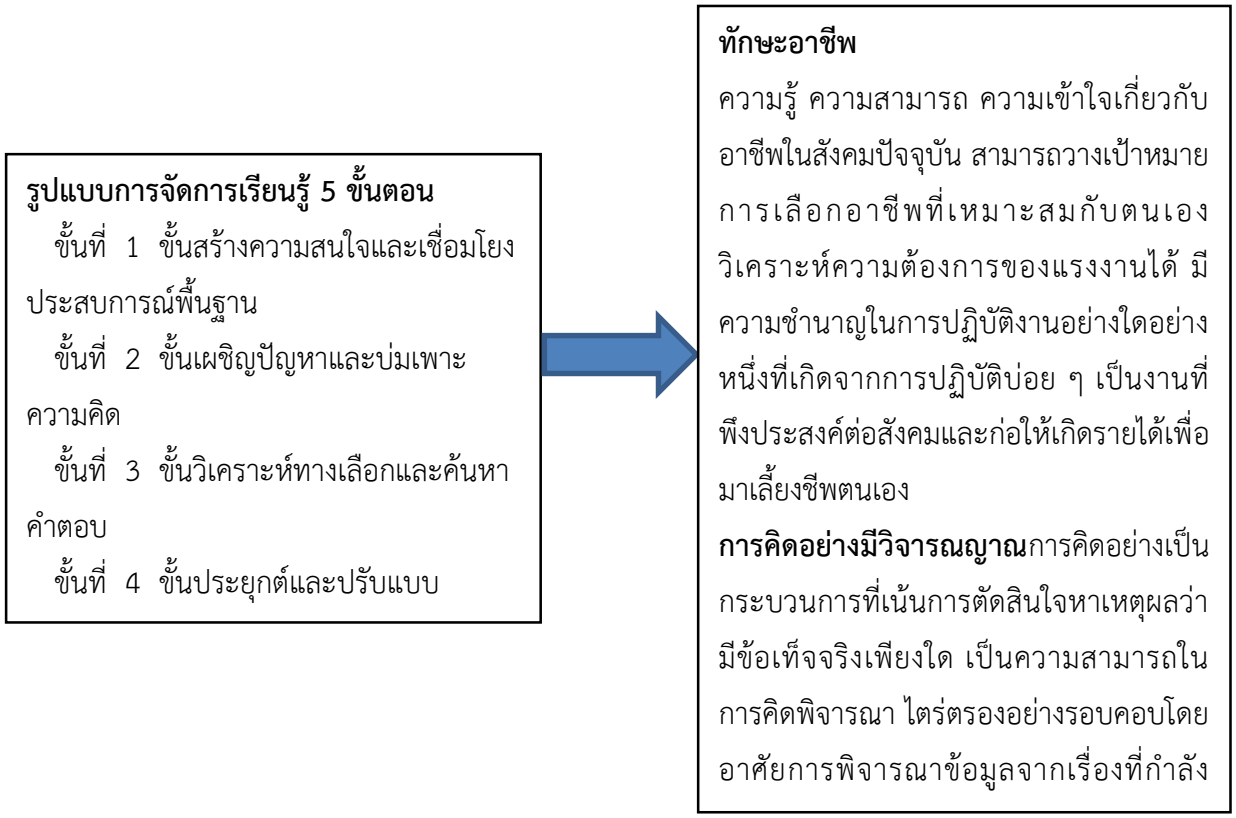
คิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	ประเมินผลปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและสรุปผลรูปแบบการจัดการ	ที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ 2. ตรวจให้คะแนนผลการทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์	คน ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น (กลุ่มทดลอง)	ด้านทักษะอาชีพ 2. ผลการทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้านความรู้ด้านกระบวนการเรียนรู้ และด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง	และหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้สถิติ t - test Dependent

ตารางที่ 1 วิเคราะห์สรุปการศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ต่อ)

ขั้นตอนการวิจัย ระยะที่ 3	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการวิจัย	แหล่งข้อมูล/ กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/ รวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
		โดยวิธีการทางสถิติ 3. ปรับแก้ไขรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป			เพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน ระหว่างนักเรียนที่เรียนแบบปกติและนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยใช้สถิติทดสอบแบบ t-test แบบ Indepen Dent และการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียว (One-way MANOVA)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบด้านทักษะอาชีพ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ตัวแปรตาม	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		df	t-test	Sig.
		$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.			
ด้านทักษะอาชีพ	60	35.27	1.93	44.72	2.02	21	15.611*	.000
การคิดอย่างมีวิจารณาญาณ	30	16.31	1.17	20.95	2.03	21	10.011*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบด้านทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ มีทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะอาชีพ ก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 35.27 และ 44.72 ตามลำดับ และมีคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 16.31 และ 20.95 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนด้านทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ และกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (One way MANOVA)

ตัวแปรอิสระ	สถิติทดสอบ	Value	Hypothesis df	Error df	F	Sig.
การจัดการเรียนรู้	Pillai's Trace	.479	2.00	39.00	17.907	.000
	Wilks' Lambda	.521	2.00	39.00	17.907	.000
	Hotelling's Trace	.918	2.00	39.00	17.907	.000
	Roy's Largest Root	.918	2.00	39.00	17.907	.000

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (One way MANOVA) พบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ และกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงได้ทำการทดสอบด้วย Univariate Tests ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบด้านทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้
แบบปกติด้วย Univariate Test

ตัวแปรตาม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านทักษะอาชีพ	Group Error	77.922 156.364	1 40.00	77.922 3.909	19.934*	.000
การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	Group Error	82.400 153.505	1 40.00	82.400 3.838	21.472*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนของนักเรียน กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ตัวแปรตาม	คะแนนเต็ม	คะแนนทดสอบ	กลุ่มทดลอง)22 คน(		กลุ่มควบคุม (คน 20)	
			$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
ด้านทักษะอาชีพ	60	หลังเรียน	44.72	2.00	42.00	2.02
การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	30	หลังเรียน	20.95	1.98	18.15	1.87

จากตารางที่ 4 และตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ มีทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยการมีทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เท่ากับ 44.72 และ 42.00 และค่าเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เท่ากับ 20.95 และ 18.15 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาในการวิจัยและพัฒนาเรื่อง “การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” ซึ่งจะอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบด้านทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ มีทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะอาชีพ ก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 35.27 และ 44.72 ตามลำดับ และมีคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 16.31 และ 20.95 ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีการออกแบบและจัดองค์ประกอบได้สอดคล้องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ (1) หลักการและเหตุผล (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) หลักการ แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน (4) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ (6) ระบบสังคมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และ (7) การวัดและประเมินผล โดยผสมผสานกรอบแนวคิดและทฤษฎีเพื่อเชื่อมโยงกับเป้าหมายและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัย ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ มีการตรวจสอบ ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบทุกขั้นตอน สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้นั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์และความรู้ใหม่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง นักเรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ท้าทาย ให้นักเรียนมีวิจารณญาณตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อเชื่อมโยงกรอบโครงสร้างความคิดรวบยอดของเนื้อหาใหม่อย่างเข้าใจและใช้กระบวนการในการเรียนเพื่อวางแผนวิธีการที่หลากหลาย การกำกับตรวจสอบการประเมินผล และการสะท้อนผลตนเองที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเองเพื่อแก้ปัญหาในการเรียนให้บรรลุเป้าหมายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของอารยา ช่ออัญชัญและวัชรา เล่าเรียนดี (2554 : 105) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน การคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในคิดการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5 ในวิชาวิทยาศาสตร์ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณในวิชาวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความสามารถในคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีคะแนนความรู้ความสามารถด้านทักษะอาชีพ หลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ได้รับการพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญอย่างละเอียด รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่สังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดเป็นแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการพัฒนาที่ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบในครั้งนี้มาทั้ง 3 แนวคิด โดยมุ่งกระตุ้นให้นักเรียนนำประสบการณ์และความรู้เดิมที่เกี่ยวข้อง ผสมผสานกับความรู้ใหม่ นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ Yilmaz K.(2008 : 161 - 172) ที่เห็นว่าผู้สอนมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือและชี้แนะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้มิได้เกิดจากการสอนแต่เป็นกิจกรรมทางสังคม นักเป็นผู้สร้างความรู้ความเข้าใจของตนเอง ครูเป็นผู้ให้อำนวยความสะดวกส่งเสริมแนวคิดด้านการพัฒนาการทางเชาว์ปัญญา โดยจัดให้มีการช่วยเหลือที่เหมาะสม การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่มีความหมายจะช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาศักยภาพ สามารถแก้ปัญหาเองได้และการพัฒนาศักยภาพซึ่งนักเรียนจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากครูหรือเพื่อนที่มีความสามารถสูงกว่าด้วยการสนับสนุนที่เหมาะสมสู่การการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจนกระทั่งได้รับกลยุทธ์นั้นเป็นของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1.**ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้**

1.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณเท่าที่ควรหากนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ไปใช้กับนักเรียนในสถานการณ์จริงให้บังเกิดความมั่นใจในผลการเรียนรู้ด้านดังกล่าว เห็นว่า สามารถเลือกหรือกำหนดเนื้อหาในบทเรียนประกอบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มมากขึ้น

1.2 เพื่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มากขึ้น

ผู้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ควรศึกษาผลลัพธ์ที่เป็นความสามารถหรือคุณลักษณะด้านบวกของนักเรียนสนับสนุนเพิ่มเติม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรู้ความสามารถด้านทักษะอาชีพ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในด้านที่เกี่ยวข้อง และเจตคติต่ออาชีพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ไปศึกษาวิจัยกับนักเรียนระดับชั้นอื่นตามเงื่อนไขเดิมของรูปแบบ และบูรณาการองค์ความรู้ตามเงื่อนไขอื่นของตัวแปรต้นสนับสนุนรูปแบบการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ รวมทั้งศึกษาประสิทธิผลหรือเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียน กับแบบแผนการเรียนรู้ตามรูปแบบหรือวิธีการเรียนรู้อื่นที่น่าสนใจและเกิดประโยชน์กับนักเรียนให้สอดรับกับบริบทเงื่อนไขของหลักสูตรสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2563). *การวิจัยทางการศึกษา.* มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.

ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). *การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย.* (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม : ตักศิลาการพิมพ์.

เพ็ญนภา กุลนภาดล. (2559). *การปรึกษาครอบครัว* FAMILY counseling. ชลบุรี: เนติกุลการพิมพ์.

วิจารณ์ พานิช. (2555). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มูลนิธิสยามกัมมาจล.

วิริยะ ฤาชัยพานิชย์. (2558). การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน Creativity Based Learning (CBL) กรุงเทพมหานคร. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้*. 1 (2), 23-37.

อารยา ช่ออังชัญ และวัชรา เล่าเรียนดี. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย.* 2 (2), 94-107.

Joyce, B. and Weil, M.(1996).*Model of teaching*. 5th ed. Boston : Allyn and Bacon. 91. Klausmeier& Ripple.

Miller, M.A., and Badcock D.E.(1 9 9 6) .*Critical Thinking Applied to Nursing*. Missouri: Mosby-yearbook.

Yilmaz K. (2008).*Constructivism : Its theoretical underpinnings, variations, and implications for classroom instruction*. Educational Horizons. 86 (3), 161-172.

การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม

Implementation of Educational Strategy and Education for Sustainable Development for Basic Education Level under The Local Government Organization in Nakhon Phanom Province

ภานุพันธ์ จินาวรณ์,
สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ และ จารุวรรณ เขียวน้ำชุม
มหาวิทยาลัยนครพนม

Phanupan Jinaworn,
Sumalee Sriputtarin and Jaruwan Kheawnamchum
Nakhon Phanom University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: 646150110021@npu.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา จำแนกตามสถานภาพ และระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน 2) ศึกษาและเปรียบเทียบการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนจำแนกตาม สถานภาพ และระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและ 4) ศึกษาอำนาจพยากรณ์การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิ้น 175 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .972 และ .944

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพ และระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จำแนกตามสถานภาพ และระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพ และระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* วันที่รับบทความ : 27 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 16 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 28 กุมภาพันธ์ 2566
Received: January 27, 2023; Revised: February 16, 2023; Accepted: February 28, 2023

3. การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในระดับสูงอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ตัวแปรการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ร่วมส่งผลต่อการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มี 2 ตัวแปร คือ ยุทธศาสตร์ที่ 6 และ ยุทธศาสตร์ที่ 2 โดยร่วมกันพยากรณ์การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ร้อยละ 64.60

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์ทางการศึกษา; การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstracts

This research aims 1) to study and compare implementation of education strategy classified by by status and school education levels 2) to examine and compare education for sustainable development classified by by status and school education levels 3) to investigate the relationship between implementation of educational strategies and education for sustainable development and 4) to analyze the prediction power of implementation of educational strategies affecting education for sustainable development at the level of basic education under the local administrative organizations in Nakhon Phanom province. The samples were teachers, school administrators and basic education institutions committees total of 175. The instruments used were two issues of five-rating scale questionnaires with the and .972 and .944 reliability.

The results of research were found that

1. Implementation of educational strategy was overall revealed in the high level. Comparison results classified by status and school education levels as overall were significantly different at the .01 level.

2. Education for sustainable development was overall revealed in the high level. Comparison results classified by status and school education levels as overall were significantly different at the .01 level.

3. Implementation of education strategy had to the high level of positive correlation with education for sustainable development was significantly different at the .01 level

4. There are 2 variables for the implementation of educational strategy that affect education for sustainable development: Strategy 6 and Strategy 2, together predicting education for sustainable development at 64.60 percent.

Keywords: Educational Strategy; Education for Sustainable Development; Local Government Organization

บทนำ

ปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญเกี่ยวกับ “การศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน” (Education for Sustainable Development: ESD) โดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) หรือยูเนสโก (UNESCO) กล่าวว่า การศึกษาจะเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับการได้มาซึ่งความรู้ตลอดชีวิตของบุคคลนั้นและการพัฒนาทัศนคติเชิงบวกเพื่อรับมือกับความท้าทายระดับโลก (UNESCO, 2018 : 1) นอกจากนี้ การศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ยังอยู่ในเป้าหมายที่ 4 ของเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDG) ที่องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ได้กำหนดและใช้เป็นกรอบในการพัฒนาของประเทศสมาชิกทั่วโลก มีเป้าหมายคือ การศึกษาสำหรับทุกคนอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียมกันและการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อปวงชน (UNESCO, 2017 : 18) จากข้อมูลดังกล่าว การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ทุกภาคส่วนในประเทศต้องผลักดันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

ยุทธศาสตร์ทางการศึกษา จัดเป็นแนวทางในการดำเนินงานทางการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษาที่นำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ในการจัดการศึกษาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตของหน่วยงานทางการศึกษาในห่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 เป็นยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่วางแผนการดำเนินงานภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) และเป็นหัวใจสำคัญในการวางแผนดำเนินงานตามนโยบายทางการศึกษาของสถานศึกษา หน่วยงานทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564 : 2 – 11)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาของประเทศไทยที่สำคัญอีกหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการยุทธศาสตร์ทางการศึกษา โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม ได้มีรับแจ้งจากกระทรวงมหาดไทยว่าเพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีประเด็นเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนมต้องดำเนินการ (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครพนม, 2564 : 2) อย่างไรก็ตาม พบว่า ยังไม่พบข้อมูลเชิงสถิติที่กล่าวถึงการดำนเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม

จากที่มาและความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยทางการบริหารและพัฒนาการศึกษา ในเชิงนโยบายทางการศึกษา การบริหารและจัดการศึกษาในระดับองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม จำแนกตาม สถานภาพ และระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม จำแนกตาม สถานภาพ และระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม
4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้ดำเนินการลำดับขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 176 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จำนวน 141 คน รวมจำนวน 317 คน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2565

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2565

3. การกำหนดขนาดและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie R.V. and Morgan D. W., (1970 : 608) จำแนกเป็น ครูและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 88 คน กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จำนวน 87 คน รวมจำนวน 175 คน และการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยการศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม เรื่อง การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มี 3 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ สถานภาพและขนาดของโรงเรียนเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม ยึดตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนมตามแนวทางของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือวิจัยที่สร้างมาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของภาษา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

2. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหามาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ IC (Index of Item Congruence : IC) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (สมนึก ภัททิยธนี, 2565 : 220) ดังนี้

(1) แบบสอบถามการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนมได้ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง .80 – 1.00

(2) แบบสอบถามการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม ได้ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

3. สร้างเครื่องมือฉบับที่ 1 แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูและผู้บริหารสถานศึกษา กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน

4. นำผลการทดลองใช้ (Try Out) มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) โดยวิธีหาค่าคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Index of Item Congruence : IC) เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย ตามวิธีของเพียร์สัน (Pearson'Product – Moment Coefficient of Correlation) โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ .23 ขึ้นไป (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2558 : 73) จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้ง 2 ฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยต้องมีค่า .70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2560 : 117) ดังนี้

(1) แบบสอบถามการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .38 – .88 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .972

(2) แบบสอบถามการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .35 – .87 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .944

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยดำเนินการเก็บรวบรวม ดังนี้

1. ขอหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อขอความร่วมมือจากครู ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

2. นำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามงานวิจัยถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้สร้าง QR Code สำหรับให้กลุ่มตัวอย่างทำการสแกนเพื่อตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นในรูปแบบ Google forms แนบท้ายหนังสือขอความอนุเคราะห์ เพื่อสะดวกในการเก็บรวมรวมข้อมูลวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้

3. รับแบบสอบถามกลับคืนโดยเก็บรวบรวมแบบสอบถาม 7 – 15 วัน เมื่อครบกำหนดผู้วิจัยได้แบบสอบถามกลับคืนจำนวน 175 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยแบบสอบถามมีความถูกต้องของข้อมูลครบถ้วนทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยเลือกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ตอนที่ 1 วิเคราะห์การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม ในส่วนที่เป็นการ

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากนั้นดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 นำคะแนนไปวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์คะแนนและความหมาย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดตามแนวทางของบุญชม ศรีสะอาด (2560 : 82 – 83)

2. ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมและรายยุทธศาสตร์ ด้วยการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

2.1 จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้การทดสอบค่าที t–test (Independent Samples)

2.2 จำแนกตามระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

3. ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม โดยภาพรวม ด้วยการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

3.1 จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้การทดสอบค่าที (t–test Independent Samples)

3.2 จำแนกตามระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

4. ตอนที่ 4 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Product – Moment Coefficient of Correlation)

5. ตอนที่ 5 วิเคราะห์หาอำนาจการพยากรณ์ การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (Index of Item Congruence : IC)

1.2 การหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item–total Correlation) (สมนึก ภัททิยธนี, 2565 : 220)

1.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับการหาค่าสัมประสิทธิ์ (α – Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2560 : 117)

2. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 การทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสถานภาพ ใช้การทอสอบค่าที t–test (Independent Samples)

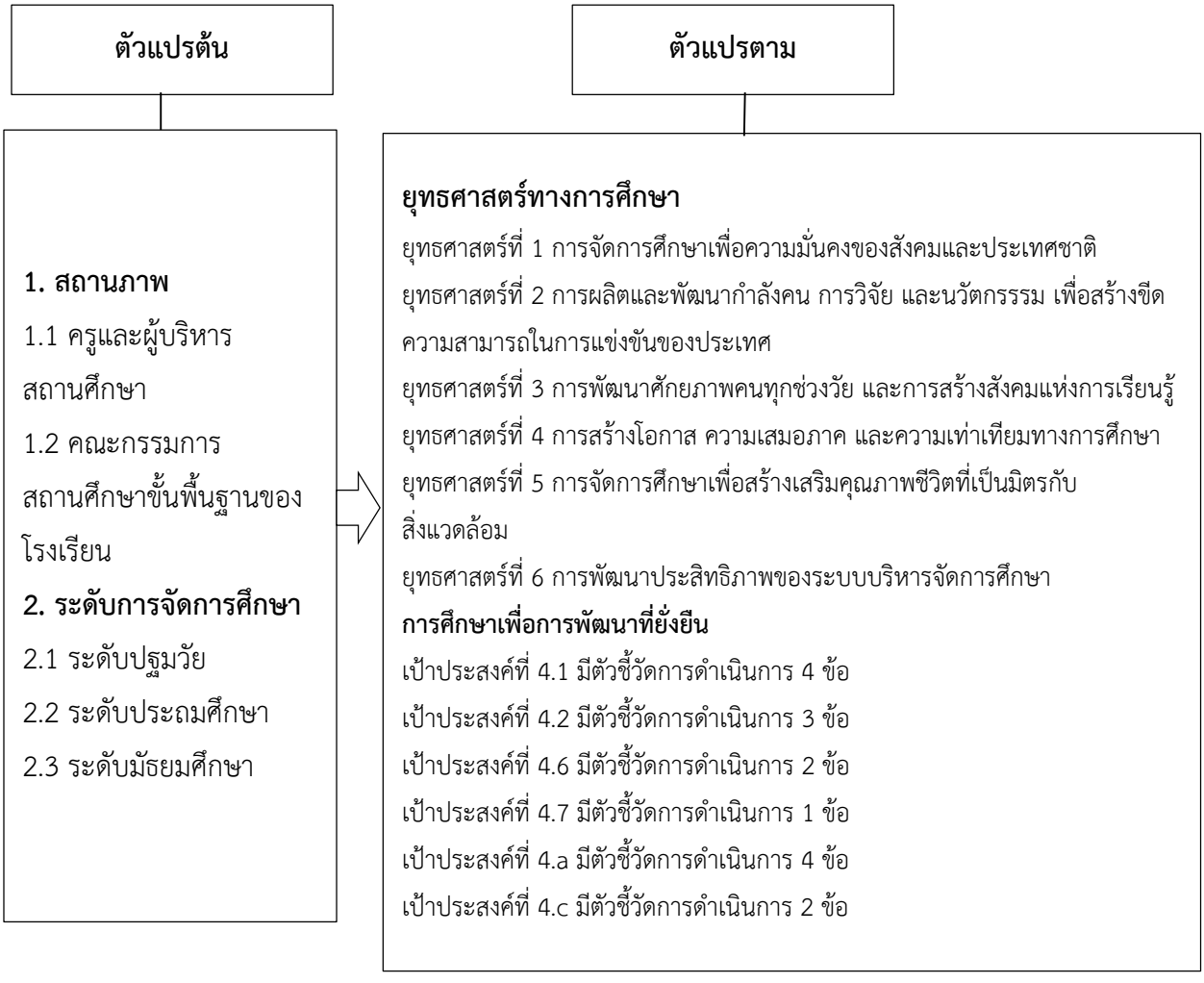
3.2 การทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างระดับการจัดการศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One–way ANOVA) กรณีถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe' (สุพัฒน์ สุกมลสันต์, 2555 : 60)

3.3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Product – Moment Coefficient of Correlation) (บุญศรี พรหมมาพันธ, 2561 : 35)

3.4 การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) (ประยูรศรี บุตรแสนคม, 2555 : 43 – 60)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม ส่วนของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบของ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ซึ่งมียุทธศาสตร์ย่อย 6 ยุทธศาสตร์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 ข) และส่วนของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมี 6 เป้าประสงค์ 16 ตัวชี้วัด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 ก : 6) ดังแผนภาพที่ 1 ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 วิเคราะห์การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพ และระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายยุทธ์ศาสตร์ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ยุทธศาสตร์ และอยู่ในระดับมาก 5 ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ($\bar{x}$ = 4.58) และยุทธศาสตร์ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ($\bar{x}$ = 4.23)

การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.00) เมื่อพิจารณาเป็นรายเป้าหมาย พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 เป้าหมาย เป้าหมายที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป้าประสงค์ที่ 4.7 สร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมไปถึงการศึกษาสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืนสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุขและไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นพลเมืองของโลก และความนิยมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและในส่วนร่วมของวัฒนธรรมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573 ($\bar{x}$ = 4.25) เป้าหมายที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เป้าประสงค์ที่ 4.6 สร้างหลักประกันว่าเยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่ในสัดส่วนสูง ทั้งชายและหญิงสามารถอ่านออกเขียนได้และคำนวณได้ภายในปี 2573 ($\bar{x}$ = 3.68)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพ และระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายยุทธศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า

ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพ โดยรวม พบว่า ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา สูงกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายยุทธศาสตร์ พบว่า ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ, ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้, ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา, ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ ยุทธศาสตร์ที่ 6

การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา สูงกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยรวมและจำแนกเป็นรายยุทธศาสตร์ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพ และระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายเป้าหมาย ผลการวิจัยพบว่า

ผลการเปรียบเทียบการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวม พบว่า ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สูงกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายเป้าหมาย พบว่า เป้าประสงค์ที่ 4.1 สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียม และไม่มีค่าใช้จ่าย นำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผลภายในปี พ.ศ. 2573 ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สูงกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป้าประสงค์ที่ 4.2 สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนเข้าถึงการพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ ภายในปี 2573 เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สูงกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป้าประสงค์ที่ 4.7 สร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมไปถึงการศึกษาสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืนสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุขและไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นพลเมืองของโลก และความนิยมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและในส่วนร่วมของวัฒนธรรมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573 ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สูงกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป้าประสงค์ที่ 4.a สร้างและยกระดับอุปกรณ์และเครื่องมือทางการศึกษาที่อ่อนไหวต่อเด็กผู้พิการ และเพศภาวะ และให้มีสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ปราศจากความรุนแรงครอบคลุมและมีประสิทธิผล

สำหรับทุกคน ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สูงกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเป้าหมายอื่น ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยรวมและรายเป้าหมาย พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product – Moment Coefficient of Correlation) ผลการวิจัยพบว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม พบว่า โดยภาพรวมการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง กับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา (X) กับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Y) เท่ากับ 0.78 (r_{xy}= 0.78)

ตอนที่ 5 วิเคราะห์หาอำนาจการพยากรณ์ การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยตามตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปรพยากรณ์	B	SE_b	Beta	t	Sig
ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา (X_6)	.63	.10	.57	6.67**	.00
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (X_2)	.29	.10	.26	2.97**	.00

$R = .80$ $R^2 = .65$ $R^2_{Adj} = .64$ $SE_{est} = .41$ $F = 156.89$ $a = 0.06$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) มียุทธศาสตร์ทางการศึกษา 2 ยุทธศาสตร์ ที่สามารถพยากรณ์การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม คือ ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา (X_6) และยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (X_2) โดยส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ ที่สามารถพยากรณ์การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Y) ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถพยากรณ์การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ร้อยละ 64 ($R^2 = .64$) และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 0.06 + .63X_6 + .29X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'y = .57Z_6 + .26Z_2$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายยุทธ์ศาสตร์ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ยุทธศาสตร์ และอยู่ในระดับมาก 5 ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ และยุทธศาสตร์ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม ต้องดำเนินการให้เป็นตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564 : 2 – 11) สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ และคณะ (2564 : 33 – 43) ได้ทำวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการศึกษาในระดับพื้นที่ ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์ดังกล่าวมีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ในการดำเนินการ และสอดคล้องวชิระ พลพิทักษ์ (2563 : 133 – 301) ได้ทำวิจัยเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ผลการตรวจสอบ และประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์

อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศของ Dominic Maina Ndegwah (2014 : 993 – 1002) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Factors Affecting the Implementation of Strategic Plans in Public Secondary Schools in Nyeri County, Kenya ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในตำบล Mukurweini และ Othaya Sub-county มีแผนกลยุทธ์และการนำไปปฏิบัติได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ทักษะการจัดการ นโยบายสถาบัน การจัดสรรทรัพยากร และรางวัล/สิ่งจูงใจ ขอเสนอแนะในการวิจัย โรงเรียนควรบังคับใช้นโยบายสถาบัน ควรมีนโยบาย/งบประมาณการจัดสรรทรัพยากร และควรมีโครงการให้รางวัล/สิ่งจูงใจที่ช่วยในการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ

การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายเป้าหมาย พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 เป้าหมาย เป้าหมายที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป้าประสงค์ที่ 4.7 สร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมไปถึงการศึกษาสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืนสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุขและไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นพลเมืองของโลก และความนิยมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและในส่วนร่วมของวัฒนธรรมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573 เป้าหมายที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เป้าประสงค์ที่ 4.6 สร้างหลักประกันว่าเยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่ในสัดส่วนสูง ทั้งชายและหญิงสามารถอ่านออกเขียนได้และคำนวณได้ภายในปี 2573 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม ต้องดำเนินการให้เป็นตามนโยบายของรัฐบาล ที่หน่วยงานทางการศึกษาของรัฐต้องนำเป้าหมายที่ 4 ของเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDG) ที่องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ได้กำหนดและใช้เป็นกรอบในการพัฒนาของประเทศสมาชิกทั่วโลก มาใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับทุกคนอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียมกัน และการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชาชน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครพนม, 2564 : 2) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ วุฒิประเสริฐกล (2563 : 114 – 149) ได้ทำวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารมหาวิทยาลัยตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยังยืนอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับเนาวรัตน์ ตรีไพบูลย์ (2558 : 61 – 120) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงปริวรรตเพื่อการจัดการศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการจัดการศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การสร้างความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากร การสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทางการศึกษา และการสร้างความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นและสากล

พบว่า โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศของ Mandy Singer-Brodowski et al., (2019 : 1 – 17)ได้ทำการวิจัยเรื่อง One Transformation Path Does Not Fit All—Insights into the Diffusion Processes of Education for Sustainable Development in Different Educational Areas in Germany ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเผยแพร่การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ มีความเหมาะสม โดยสภาพโครงสร้าง เป้าหมายเชิงระบบ และความเข้าใจด้านการศึกษาภายในพื้นที่การศึกษานั้น ๆ มีผลกระทบต่อกระบวนการเผยแพร่การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และ Thao Phuong Nguyen, (2019 : 1 – 13) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Searching for education for sustainable development in Vietnam ผลการวิจัยพบว่า มุมมองต่อการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ความยั่งยืน (ESD) ของทั้ง 2 กลุ่มได้แก่ ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีมุมมองที่สอดคล้องกัน โดยประเด็นใน (ESD) ที่สำคัญที่สุดคือ การพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถ และสอนวิธีปฏิบัติตนในลักษณะที่ยั่งยืน ซึ่งการวิจัยนี้ก่อให้เห็นถึงลำดับความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนของเวียดนามในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษา

ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพ และระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่า ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการดำเนินการสูงกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในทั้ง 2 ประเด็น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูและผู้บริหารสถานศึกษา ในบริบทการจัดการศึกษาจัดเป็นผู้นำนโยบายสู่การปฏิบัติย่อมมีมุมมองแตกต่างกันกับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่เป็นองค์คณะบุคคลมีความหลากหลายเพื่อการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งอำนาจหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของโรงเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม พบว่า โดยภาพรวมการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง กับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม ต้องนำยุทธศาสตร์ทางการศึกษามาสู่การปฏิบัติเพื่อบริหารและพัฒนาการศึกษาตามกรอบและทิศทางนโยบายทางการศึกษาของรัฐบาล รวมถึงการนำไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนในระดับชาติและนานาชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศของ Annika Manni et al., (2013 : 187 – 205) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Perceived learning experiences regarding Education for sustainable development – within Swedish outdoor education traditions ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ของประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน กับปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ และสังคม มีความสัมพันธ์กัน และการเปรียบเทียบแนวทางการสอนระหว่าง

โรงเรียนต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน โดยแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นสำหรับโครงการวิจัยนี้พิสูจน์ให้เห็นว่าเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยความสัมพันธ์และความซับซ้อนในการเรียนรู้การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวแปรการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ร่วมส่งผลต่อการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม มี 2 ตัวแปร คือ ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา และยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยร่วมกันพยากรณ์การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ร้อยละ 64.60 จากยุทธศาสตร์ทางการศึกษาทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์ แสดงให้เห็นถึงการดำเนินตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนมที่ชัดเจนเพียง 2 ยุทธศาสตร์ คือ การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา และการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สำหรับยุทธศาสตร์ที่เหลือที่ไม่ส่งผล อาจเนื่องมาจากระดับดำเนินการยังไม่ชัดเจนเท่าควร ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัย การพัฒนาการศึกษานานาชาติเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562 : ฏ) ที่กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของประเทศที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกรณีนิวซีแลนด์ ญี่ปุ่นและฮ่องกง คือการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาสู่รัฐบาลท้องถิ่น หรือสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง ส่วนประเทศไทยได้พยายามจะให้มีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาเช่นเดียวกัน แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคทำให้ไม่สามารถทำได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันขจัดปัญหาอุปสรรคเหล่านั้นให้หมดไปเพื่อการพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่าระดับการดำเนินงาตามยุทธศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ดังนั้น ครู ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรให้ความสำคัญในประเด็นนี้ เป็นอันดับแรก เช่น ส่งเสริมให้ครูผลิตงานวิจัยหรือนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น เป็นต้น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่าระดับการดำเนินงานการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เป้าประสงค์ที่ 4.6 สร้างหลักประกันว่าเยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่ในสัดส่วนสูง ทั้งชายและหญิงสามารถอ่านออกเขียนได้และคำนวณได้

ภายในปี 2573 ดังนั้น ครู ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรให้ความสำคัญในประเด็นนี้ เป็นอันดับแรก เช่น จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการอ่าน การเขียน การคำนวณ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัย การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษากับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับพื้นที่ (Area–Based) อื่น ๆ ทั้งงานวิจัยเชิงคุณภาพ งานวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงปฏิบัติการ รวมถึงโมเดลการพัฒนา เพื่อมีข้อมูลสารสนเทศเชิงนโยบายทางการศึกษาและประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษาต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ และคณะ. (2564). กลยุทธ์การขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการศึกษาในระดับพื้นที่. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี*. 15 (2), 33–43.

ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2558). *การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย.* (พิมพ์ครั้งที่ 7). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

เนาวรัตน์ ตรีไพบูลย์. (2559). *ภาวะผู้นำเชิงปริวรรตเพื่อการจัดการศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.* มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

บุญศรี พรหมมาพันธ. (2561). เทคนิคการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการใช้สหสัมพันธ์และการถดถอยในการวิจัย Techniques for Data Interpreting for Using Correlation and Regression in Research. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.* 11 (1), 32–45.

ประยูรศรี บุตรแสนคม. (2555). การคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์เข้าในสมการถดถอยพหุคูณ. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 17 (1), 43–60.

วชิระ พลพิทักษ์. (25563). *ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สมนึก ภัททิยณี. (2565). การวัดผลการศึกษา Educational measurement. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กาฬสินธุ์: โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์.

สุพัฒน์ สุกมลสันต์. (2555). การเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดสอบรวมเพื่อการวิจัย (Priori and Posteriori Comparisons for a Research Study). *ภาษาปริทัศน์*, 52–68.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *แนวทางการจัดทำแผนระดับที่ 3 และการเสนอแผนระดับที่ 3 ในส่วนของแผนปฏิบัติการด้าน...ต่อคณะรัฐมนตรี*. มีนาคม 2564.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *รายงานการวิจัย การพัฒนาการศึกษานานาชาติเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560 ก). *รายงานการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการศึกษาไทย ตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครพนม. (2564). *แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. 2566 – 2570) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครพนม. ด่วนที่สุด ที่ นพ 0023.3/ว 400. 26 มกราคม 2564.

โสภณ วุฒิประเสริฐกุล. (2563). *กลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.* ดุษฎีนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต.

Annika Manni and others. (2013). Perceived learning experiences regarding Education for sustainable development – within Swedish outdoor education traditions, *NorDiNa*. 9 (2), 187 – 205.

Dominic Maina Ndegwah. (2014). Factors Affecting the Implementation of Strategic Plans in Public Secondary Schools in Nyeri County, Kenya. *International Review of Management and Business Research*. 3 (2), 993 – 1002, June.

Krejcie, R.V. and Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement*, 607 – 610.

Mandy Singer-Brodowski, Nadine Etzkorn and Janne von Seggern. (2019). One Transformation Path Does Not Fit All—Insights into the Diffusion Processes of Education for Sustainable Development in Different Educational Areas in Germany. *Sustainability*, 1 – 17.

Thao Phuong Nguyen. (2019). Searching for education for sustainable development in Vietnam. *Environmental Education Research*, 1 – 13.

UNESCO. (2018). Education for sustainable development and the SDGs: Learning to act, learning to achieve. *Advancing ESD Policy*, January.

UNESCO. (2017. *Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives.* France, 1 – 62.

Study of popular Thai films in China

Porawan Pattayanon and Yachao Jie
Srinakharinwirot University, Bangkok
Corresponding Author, Email: yachao.jie@g.SWU.ac.th

****

Abstracts

In recent years, Thai films have become popular in China, and Thai cultural elements have found an appropriate way to express themselves through movies, and have quickly demonstrated their great appeal and influence in China. The spread of Thai films in China plays a positive role in promoting the industrialization of Thai films and improving the overseas influence of Thai culture. However, due to the differences in politics, economy and culture between China and Thailand, it is not easy for Thai films to win the recognition of the Chinese audience.

This research aims why and how Chinese audience watch Thai films and what factors contribute to Thai films'success in China. The objectives of this study are to study and analyze the foundation of media consumption on Thai films among Chinese audience and to study an understanding of Chinese audience's perception of the particular media products. Through the mixed methods approach, one hundred sets of online questionnaires and focus group interview were employed for this study. The findings show a variety of discovery data of Thai films trends happening in China. The fundamental reasons for Thai films became a hit in Chinese audiences is that they meet viewer's needs which include cultural and psychological pleasure, satisfaction, aesthetic gratification, and visual enjoyment. Besides, there is the perfect combination of tradition and modernity in Thai films, displaying the essence of traditional culture in a modern manner. Also, the emergence of new media plays a significant role as a tool to reform Thai entertainment industry from a mostly-regional into a global-centered interest . It reveals how Thai films have exploited a new media landscape and intensely changed with the online community.

Keywords: Popular Thai films; China; Chinese audience;

Introduction

The popularity of Thai films in China can be traced back to the late 1990s and early 2000s when a few Thai films were screened in Chinese theaters. The first Thai film to be released in China was "Bang Rajan" in 2001, which received critical acclaim and attracted a large audience. Since then, Thai films have gained increasing popularity in China, and many Thai filmmakers have capitalized on this trend by creating films that appeal to Chinese audiences. One of the main reasons for the success of Thai films in China is the similarity between the two cultures. Thai and Chinese cultures share many similarities, such as a shared Buddhist heritage, a strong emphasis on family values, and a love for martial arts. Thai filmmakers have been able to tap into this shared cultural heritage by creating films that resonate with Chinese audiences. Another factor that has contributed to the popularity of Thai films in China is the rise of streaming services such as iQiyi, Tencent Video, and Youku (YinCui, 2020). These platforms have made it easier for Chinese audiences to access Thai films

* Received: April 11, 2023; Revised: April 24, 2023; Accepted: April 25, 2023

and have helped to create a demand for Thai content. Furthermore, the success of Thai films in China has been helped by the growing interest in Southeast Asian cinema among Chinese cinephiles. Thai films, in particular, have been praised for their unique storytelling, beautiful cinematography, and strong performances by actors. The success of Thai films in China can also be attributed to the efforts of the Thai government to promote Thai culture and entertainment abroad. The Thai government has organized film festivals, cultural exchange programs, and other initiatives to promote Thai films in China and other countries. The popularity of Thai films in China can be attributed to a combination of factors, including shared cultural heritage, the rise of streaming services, the growing interest in Southeast Asian cinema, and the efforts of the Thai government to promote Thai culture abroad.

The Popularity of Thai Films Overseas as Part of Cultural Globalization

Thai film industry began in the 1930s, with many studios producing movies were established. By the 1980s, however, the Thai film industry was struggling to compete with the western film industry like Hollywood, and during the 1990s, the industry was further got influence by the economic crisis in Asia. The impact was so severe that in 1998, Thailand was able to produce just eleven films. The crisis drew spending away from filmmaking and cinema attendance, and since that time, Thailand has come to be dominated by the output of Hollywood which Thais flock to watch in modern multiplex cinemas (Jeffrey, 2014 : online). However, filmmaking arose from the early 2000s seem to get better again as Thai directors including Nonzee Minibar, Pen-ek Rastafarian, and Apichatpong Weerasethakul began to make their mark at international film festivals, in addition to the exploits of the actor Tony Jaa (Tanya torn, 2012). An increasing number of young Thai people are taking an interest in becoming filmmakers, and the Tourism Authority of Thailand has offered its support, stating its intention to "position Thailand as the film-making capital of Asia" (Jeffrey, 2014 : online).

Consequently, foreign audiences select Thai films to satisfy their needs considering by the feature or attractiveness of it. Some argue that the characteristics of Thai films have contributed to their popularity overseas, especially with their differences from Japanese or Korean popular culture. As well-known Thai producer Bandit Hongdae (2010), and film critic and director Prawit Tang-arson (2012) pointed out, the unique contents of Thai films and series, which draw upon Thai culture, have ensured their popularity with global audiences. Thai contents are mostly overemotional. There is a main story developed to create emotions, the main character was always created to be bullied by others. The love ideology also mixed with the moral ideology. For instance, the supernatural love story between human and female ghosts in ***Nang Nak*** (1999), in which a ghost comes back to life, makes the western audiences feel the content is new and exotic. Also, in 2003, a movie ***Ong-bak*** built a reputation for Muay Thai — a Thai style boxing, making Muay Thai a well-known sport at the international level. It is to say, Thai culture that appeared in Thai films is fascinated and unique to the perspective of worldwide audiences especially those who have never experienced either the traditional ways of life or beliefs of Thai society (Tanya torn, 2012 : online).

Globalization also plays such a significant role in pushing Thai films and TV series to be an active player at the international level. Since globalization is a process that is partly media-driven; it would not be possible in the absence of the latest information technology and mass media. Developments in politics, economics, and culture are increasingly driven by access to international media, smartphones, the internet, and digital services. Globalization within the media industry has been very fast as a consequence of the rapid development of information technologies, including digitization, communications satellites, and other

technological advances in computers. Such technologies have caused the global market for media products to expand significantly, so that TV shows, films, and advertising, are projected all around the world. These advances in technology have been vital in facilitating the cross-border flow of information which multimedia companies generate. Those media producers and distributors tend to be limited to a few major players, and hence the diversity of the content they provide is rather limited. Furthermore, the division between entertainment and information is not always clearly apparent (Filthen & Carlsson, 2002). In considering the idea of cultural globalization, its most significant impact lies in the way the culture and social lives of individuals everywhere are shaped by international media and transnational social phenomena, in a manner that has little to do with cross-border financial transactions. Popular culture, also considered to be the culture of the people, can be affected by these changes. Globalization manifests itself in the music, films, TV series, news, print media, fashions, lifestyles, entertainment products, and even food that people consume through their daily lives (Kluver & Fu, 2018). Especially in Asia, the culture of globalization has a great impact on local cultural traditions which are dominated and shaped by a new culture from the international mass media. This concept points to the influence of product spread, behavior, tastes, practices, and ideas, or beliefs about various from society to other societies. The results of this kind of cultural globalization led to the higher levels of criticism and discussion in the regions around the world (Hosseini, 2010). As if Korean wave or Hallyu which is the word refers to South Korean popular culture, particularly pop music, TV series, movies, food, fashion, and etc., has been gained its admiration from Asia and spread its diffusion internationally across the globe (Shim, 2006 : online).

Chinese Audiences Shared Interest in Asian Popular Culture

Talking about the audience, Chinese youths are becoming more open-minded to Asian popular culture, especially in South Korean and Japanese pop culture. For instance, Korean and Japanese fashion inspired some Chinese elementary and high school students to dress like their animation characters (Beijing Review, 2005 : online).

In the meantime, Thai TV series also have gained attracted interest among Chinese young generation since the late 2000s. Thai soap operas began to gain widespread popularity in mainland China since 2003. Thai television dramas reached Chinese television channels, preceded in the following years by the success of many television series. Asia one (2011) claimed that Thai TV series have been broadcasted by China's broadcasting channels that have more than 700 million and 800 million Chinese viewers like CCTV-8 and provincial TV stations such as Hunan TV and Anhui TV since 2003. For example, Battle of Angels — female air hostesses fighting over male pilots. This soap operas aired on Anhui Satellite TV in 2009 and became a big hit in Chinese screen after the first week of airing by ranked the tenth-place viewer rating and was re-run four times in two years between 2009 and 2010 (Danaitun, 2012 : 147).

In Thai films, even there are only a few Thai movies that can jump over Chinese censorship wall, for instance, the movie ***Red Eagle*** (2010), ***First Love*** (2010), ***Ong-Bak*** (2005), and so on. And as for the movies ***Love of Siam*** (2007), Yes ***or No*** (2010), etc., that they are not screened in theaters, but still created a phenomenon "Thai Fever" in China which the Chinese especially young audiences gave a landslide response. In 2017, ***Bad Genius*** — a film that shows high school student who makes money by cheating tests, with its gross of 270 million RMB in China hits the box office and leads the trend in the mainland. One Chinese student even made a sculpture of ‘Kru Pee Lin’ — a leading character in the film, in order to

worship her as an examination master, is very famous in China (Thai Rath, 2018). From this, it can be seen as the first step and a big commercial possibility for Thailand to open and raise the influence of Thai pop culture to the world's second-largest showbiz market like China.

Comparing to the popularity of South Korean pop culture or K-pop in China, Guo (2011) explained that Korean entertainment had a lot of influences on Chinese teenagers and general public, similar to Thailand including tourism. At present, the trend of Thai TV series still cannot be compared with the popularity of Korean dramas, but Chinese audiences can try to watch a variety of film-television works of different styles and themes. Thai soap operas can bring a new vision to everyone because Thai TV series are rich in its contents: romantic love, non-related political issues and historically related background with China (Mingsarn, 2016). Due to the political issue, it makes Chinese people these days want to step far away with South Korea which helps Thai pop culture have a channel to spread its own cultural flow. Danaitun (2012) claimed that due to a dispute over the deployment of the U.S. Terminal High Altitude Area Defense (THAAD) missile defense system in South Korea, it had an influence on a political conflict between China and South Korea that influence of Korean entertainment has immensely decreased. After THAAD conflict, there was an anti-Korea trend among Chinese people who are highly nationalistic. It also led the Chinese censorship board to limit Korean television imports. Hence, in relation to the notion of cultural proximity contributes greatly to the success of Thai films and TV series around neighboring countries. As for China, this can be seen as a great opportunity for Thailand to take a great advantage on this issue (Thairath, 2017).

Chinese Audience's Consumption of Thai films and TV series

Currently, due to the censorship regulation in China, Thai films and TV series are hard to find in traditional media like television and cinema. However, because of new media, the way of media consumption among Chinese audiences especially young audiences have rehabilitated. Modern popular culture has become more and more globalized as a consequence of the cross-border flows of information and also because of regional immigration. China is currently undergoing a period of cultural transition, since its own popular culture is slightly lacking, leaving a void to be filled by foreign popular culture and its products. A major part of this foreign popular culture arrives in the form of films and TV series, which Chinese audiences are now able to enjoy via numerous channels, including television, but also encompassing the latest communication technologies such as the internet, or smartphones (Jiang & Leung, 2012). According to the previous study from He (2017), to Chinese young audiences, online social networks are completely new scientific mechanical services, developing in simply ongoing years. Excepting for broadcast on Chinese local television, Chinese people often watch Thai soap operas and movies via internet TV platforms. Since international social media platforms such as Facebook, YouTube, and LINE TV are blocked in mainland, China has its own Chinese-developed social media consists of more variety and alternatives to serve different interests. The official websites are such as Youku, Tudou, Sohu, and iQiyi (Thairath, 2017). The two most popular unofficial video-sharing websites that have Thai series are Bilibili and AcFun (He, 2017). The popularity of Thai film and TV series still remains its dissemination into Chinese social networks. Chinese young audiences mostly use Weibo and We Chat as a social online community to discuss and share about Thai films and series. Currently, in 2018, Thai drama called Love Destiny rising its popularity to the first rank drama hashtag in Weibo searching by 41% of young people aging between nineteen to twenty-eight (19 to 28), with a total of 120 million views and also became the 17th most popular search on Baidu (Taizhong,

2018). As China swiftly modernizes and embraces globalization, young people in the country are exposed to information and cultural entertainment which may support or oppose the traditional values which had hitherto controlled their lives and thoughts up until now. Accordingly, their lives have become complicated by the need to negotiate the new information with which they must engage. Reflection is vital, as they try to make sense of the information in the context of their current lives, which must be understood by reconsidering everything they had previously known. Foreign media provide content that challenges young Chinese audiences, creating a lack of certainty, and also creating a greater awareness of the world around them. It can be therefore stated that this understanding involves "the routine incorporation of new information or knowledge into environments of actions that are thereby reconstituted and reorganized" (Kim, 2008). In today's' society, the individuals consider to use the media to satisfy their cognitive needs (Jiang & Leung, 2012). Culture in each nation is formed in people's cognitive are based on various features and the media in particular films and TV series has an influence on viewers' creation on ideas and truths (Lucy, 2011). The mass media, to a degree, has shaped the understanding of each country through the media product. In all, the success of Thai films and TV series in China can be viewed as part of the new process of creating meaning from the experience of popular culture. In addition, Thai popular culture arrived in China at a time when the local alternatives were not necessarily meeting the more refined demands of the young Chinese audiences who want new and better entertainment (Jiang & Leung, 2012). It may be argued that Thai films and TV series filled their satisfied needs within the Chinese youth who are welcome for something new and open for the perspectives in their own lives. At the same time, Thai popular culture is, therefore, a way of transferring new cultural ideas and experiences to an audience that is prepared to voluntarily accept and welcome the novel content.

Metz Film Semiotics

Metz's film semiotics is based on the principles of structural linguistics, which he applied to the study of film. He argued that films, like language, have a grammar and a vocabulary that can be analyzed in order to reveal their underlying structures and meanings. In particular, he focused on the way that films use codes and conventions to create meaning, and how these codes and conventions are shaped by cultural and historical contexts(Metz, 2011).

One of the key concepts in Metz's film semiotics is the idea of the "filmic signifier," which refers to the visual and auditory elements of a film that create meaning(CuiYing, 2013). According to Metz, filmic signifiers are arranged in a hierarchy, with some elements (such as the image track) having greater semiotic weight than others (such as the sound track). He also argued that filmic signifiers can be grouped into larger units, or "syntagms," which create meaning through their combination.

Metz also introduced the concept of "film genres," which he saw as categories of films that share certain conventions and codes. He argued that genres are shaped by cultural and historical factors, and that they help to structure our understanding of films and their meanings.

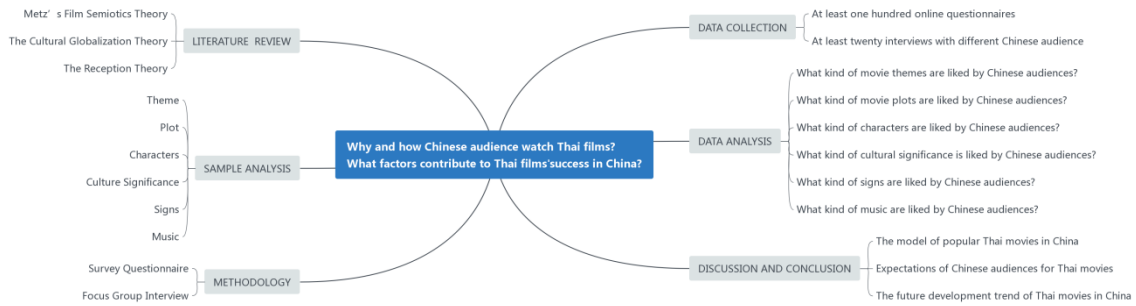
Another important concept in Metz's film semiotics is the idea of "enunciation," which refers to the way that films construct their own reality and position the viewer within that reality. Metz argued that films are not simply representations of reality, but rather constructions that create their own reality through the use of codes and conventions.

The theory of Metz posits that The theme is the soul of a movie, determining its direction; The plot is the backbone of a movie, the source of its charm; Character development is the best window to understand local culture in a movie; Culture in the movie is social norms and values, a movie may reflect the social norms, values, and beliefs of a particular culture or society, such as the importance of family, religious practices, or gender roles; Symbolic intentions in movies often involve seemingly insignificant objects, actions, or even natural phenomena; Music can also serve as a sign in movies, conveying different emotions through different types of music, enhancing the themes of the movie, deepening the emotions of the characters, and elevating the aesthetic atmosphere(Metz, 2011).

Metz's film semiotics has had a major impact on the field of film studies, and continues to be influential today. His approach has been criticized for its formalism and its emphasis on codes and conventions over the social and cultural contexts of films, but it remains an important theoretical framework for understanding the language of cinema.

Research Methodology

Both quantitative and qualitative methods were used for the study. This is because the mixed methods approach helps the researcher to provide a complete and more comprehensive better understanding of the research topic than either quantitative or qualitative approaches alone. An author first used an online survey questionnaire for the quantitative part then organize focus group discussions for the qualitative component.

(Figure 1 Study framework for the research)

The size of the sampling frame consisted of one hundred Chinese audiences across China mainland. A researcher asked Chinese audiences in order to get a basic understanding of what is going on or a trend on Thai films among them particularly on how and why they watch Thai films. The survey approach was designed as an online open and closed-ended questionnaire through a Chinese-based online survey website (wenjuan.com) for data collection purposes. At the end of the survey, an author asked participants to leave their contact information in case if they are willing to participate in the focus group interview.

After conducting research by the survey questionnaire and getting basic data, in order to gain more in-depth and deeper information especially opinions of Chinese audiences towards Thai films, the qualitative study method which is the focus group approach was employed.

In this case, non-probability sampling or snowball sampling focused on Chinese audiences in China. The researcher made initial contact with a group of Chinese audiences who leave their contacts in the questionnaires to hold the focus group discussion and then uses those audiences to establish contact with others to whom they think is appropriate for the research

study.

It is expected that there will be 10 interviewees, representing Chinese audience who will be interviewed in Nanchang city. Among them, there are participants who have watched Thai films for a long time (more than 6 years), as well as those who have just known Thai films for a few years. The interview with all audiences lasted for 30 minutes. A pseudonym is used to represent twenty interviewees by letter e.g., interviewee A said this, interviewee B said that.

The questionnaire survey is divided into two parts. One part will ask all participants to rate the top ten most popular Thai movies in China, while the other part will investigate how and why they watch Thai films. In order to ensure the collection of over 100 valid questionnaires, 150 questionnaires will be distributed in this study.

During the interview process, the researcher will use themes, plot, characters, signs, music, and cultural context of the top ten Thai movies as scoring options. The participants were asked to indicate on a Likert scale ranging from 1 (strongly dislike) to 5 (strongly like), and participants were given a score for each film.

Factors that could be analyzed to understand the popularity of Thai films in China could include the genre of the film, the actors and directors involved, the marketing and distribution strategies, and the cultural relevance of the film to the Chinese audience. The analysis could also explore the impact of critical reviews and social media buzz on the success of the films.

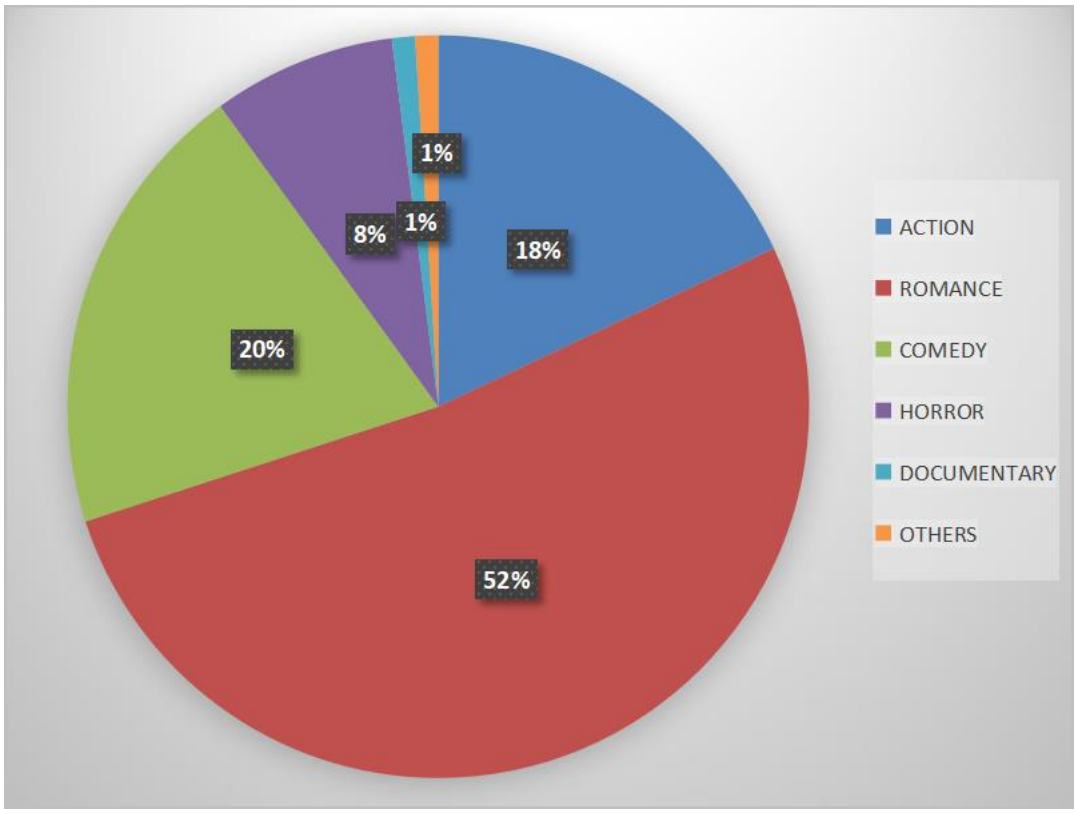
Research Results

The observation among the participants provided a wide array of data. Ideas from the data can be categorized as follows:

DEMOGRAPHIC BACKGROUND			
		FREQUENCY	PERCENT (%)
GENDER	FEMALE	62	62
	MALE	38	38
AGE	20-30	55	55
	30-40	30	30
	40-60	15	15
LEVEL OF EDUCATION	BELOW UNDERGRADUATE LEVEL		11
	BACHELOR		49
	MASTER		30
	PHD		10

(Table 2. Demographic Background of the Respondents)

Table 2 involves the age range, gender, and academic degree of the respondents. The results show that majority of Chinese audience who watch Thai films across China are female (62%) aging between 20 to 30 years old who are studying undergraduate programs.

(Chart 1. Lists of Favorite Genre)

The chart 1 shows the popular genres of Thai films among Chinese audience. The chosen genres varied greatly among the respondents. And the result shows that the three most desired genres for Chinese audiences are romance(52%), comedy(20%)and action(18%).

	ONCE A YEAR	ONCE A MONTH	2-5 TIMES A MONTH	>5 TIMES A MONTH	DEPEND ON OCCASION
PERCENTAGE	27%	15%	10%	2%	56%

(Table 3. Frequency of Watching)

Accordingly, the frequency of watching Thai films and series (Table 2), the study also shows the major of Chinese audience regularly consume Thai films once a year (27%). Most of them (46%) are watching it depend on whether there are well-received or highly popular Thai movies released in China.

	STRONGLY LIKE	LIKE	NEUTRAL	DISLIKE	STRONGLY DISLIKE
PERCENTAGE	3%	66%	23%	6%	2%

(Table 4. The Extent of Respondents' Preference)

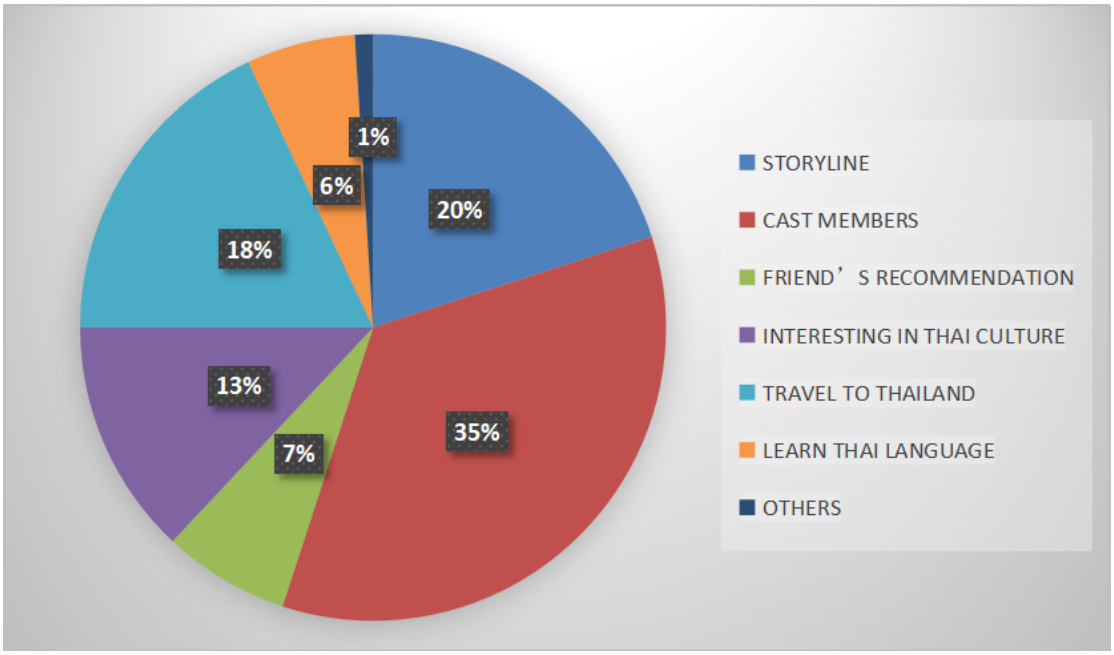
However, all the respondents were asked to expressed different levels of preference they derived from watching Thai films (Table 3). Most of the respondents (69%) stated that they like or strongly like watching Thai films . And a quarter of respondents (23%) said their level of preference was at the neutral level. While there are only a few participants (8%) who dislike or strongly dislike watching Thai films. This means even Chinese audiences didn't watch the Thai films frequently but more than half of respondents are really enjoying Thai films whenever they watching.

	FRIENDS' RECOMMENDATION	INTERNET	TELEVISION	CINEMA	OTHERS
PERCENTAGE	48%	30%	10%	11%	1%

(Table 5. The way of Chinese audience to know Thai Films at the first time)

It is also important to know how the participants started watching Thai films. Friends' recommendation can be seen as the main motivation leading Chinese audience to know Thai films for the first time. Internet (30%) especially social media can also be seen as one of the noteworthy reasons leading Chinese audience to watch Thai films. As a 25-year-old interviewee A revealed, she is a type of "watching whatever shows up on the social network." She added, "I usually just search on XiaoHongShu, and DouBan community, where I get updates on my feed about favorite Thai artists I have already subscribed or followed to and watch everything I could."

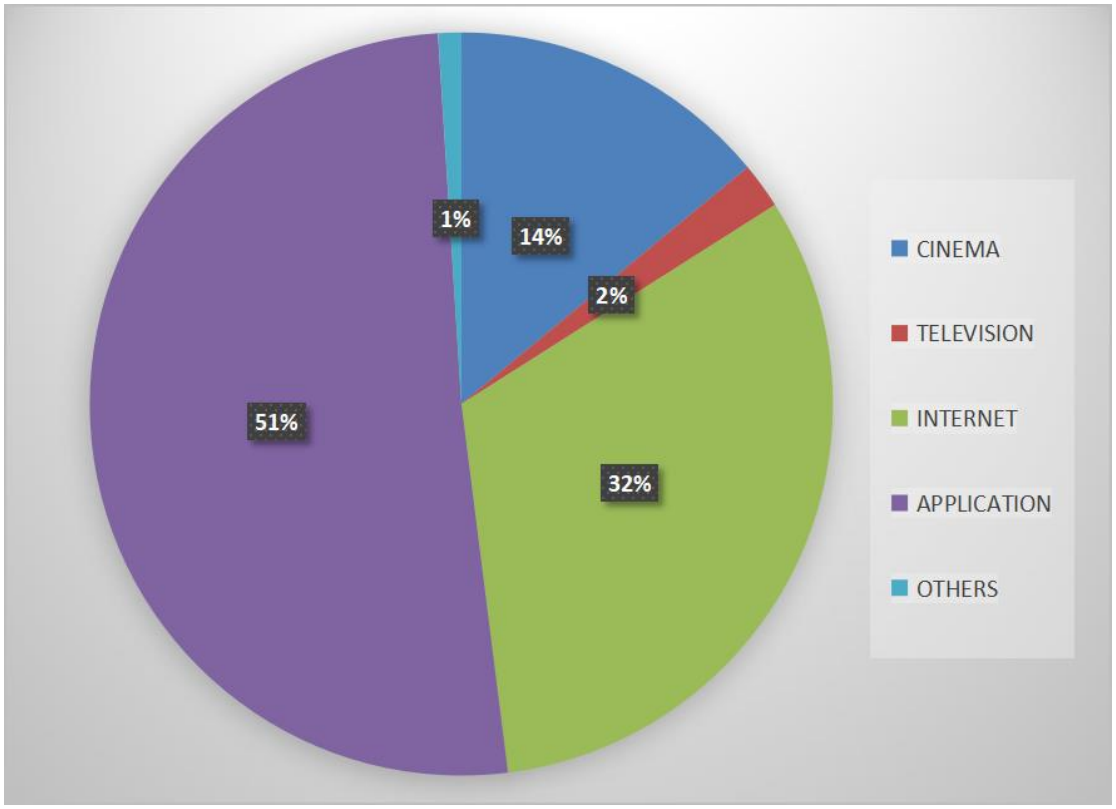
Consequently, the main reason Chinese audiences watch Thai films were found to be 'sociability', which is also a significant factor in the way that Chinese audiences first know Thai films . The majority of the interviewees (interviewee A, B, E, D) stated that they became curious due to their friends frequently talking about the Thai films that they like to watch, and as a result, they wanted to be able to share in these topics of conversation among their friends. This indicates that one aspect that causes the attention of Chinese audiences to be attracted the first time is discussions about Thai films along with their friends.

(Chart 2. Reasons to keep watching Thai films)

The reasons Thai films were watched by the Chinese audiences can be seen at the percentage on the table above. The most chosen reason Chinese audiences still watching Thai films is "cast members", which estimating as 35% out of the total surveyed participants (100 people) .

As a result, for a beneficial type of relaxing entertainment, Thai films are regarded as a good choice. In their opinion, the contents of Thai films and TV series are unique and have characteristics that are different from the popular Chinese films that they usually watch. One interviewee, 31-year-old G, stated that the discovery of Thai films is similar to finding a different type of media product due to the significant variations in style. Because of this, she feels that the movies from Thailand are more exciting than the movies from China, due to the plot being more heavily exaggerated, which makes these movies different. Additionally, at the same time, the Thai movie stars are impressive with their striking looks and acting skills that are unforgettable. This is also related to the previous study from Tanyatorn (2012) claimed that Thai culture that appeared in Thai films are fascinated and unique to the perspective of worldwide audiences, especially those who have never experienced either the traditional ways of life or beliefs of Thai society (Tanyatorn, 2012).

(Chart 3. Ways to Watch Thai films)

For the main channel to watch Thai films and, instead of traditional media like television and cinema, the new media approach has assumed notable change to the way of watching it. Chinese audiences frequently access to Thai films through online websites and applications.

It can be said that remarkable transformations have occurred in the environment of the new media, and a new model of information dissemination that has a major influence is being built. At present, online social network use among young users is common. Since mobile application is the rising innovative application reacting to the fast improvement of mobile gadgets and remote networks. Any individual who claims well-informed mobile gadgets ought to have the experience to attempt distinctive mobile applications. These talks call attention to that the online social networks can give the advantageous approaches to socializing with others, staying aware of the patterns, killing time and loosening up psyche, and encountering oddity. In this way, the social motivation, enjoyment, fashion, and in addition epistemic motivations move Chinese audiences'motivation to utilize online social networks for getting gratification. It can, subsequently, be deduced that these users'social motivation affects their reception of online social networks. It can likewise be gathered that the Chinese audience's enjoyment motivation affects their reception of online social networks, while the users'fashion motivation influences their selection of online social networks, and the users'epistemic motivation influences their appropriation of online social networks. The users of online social networks are able to interact and communicate with one another at any place and time in different ways than the social services from the past. It has already become services that are widely used by consumers because several mobile applications have been introduced into the market.

Therefore, the boundaries between traditional media and those between each of these countries are being eliminated by this influence, and they have become increasingly integrated with each other. Thus, the new media has become a highly effective tool for expanding the popularity of Thai films.

	THEME	PLOT	CHARACTER	CULTURE	SIGN	MUSIC
MY GIRL	4.8	4.5	4.2	4.8	4.7	4.9
FIRST LOVE	4.8	4.7	5	4.6	4.2	4.9
LOVE OF SIAM	4.7	4.7	4.8	4.5	4.1	4.8
BAD GENIUS	4.6	4.9	4.4	4.8	4.8	4.6
ONG-BAK	4.1	3.9	4.9	4.8	4.7	4.3
DONG YUM GOONG	4.1	3.9	4.9	4.7	4.7	4.3
The Teacher's Diary	4.6	4.1	3.9	4.1	4	4
Bangkok Traffic Love Story	4.6	4	4.1	4.6	4.2	3.9
Shutter	3.9	4	3.8	4.5	3.5	4
Red Eagle	3	3.5	3.7	3.2	3.4	3.9
AVARAGE	4.32	4.22	4.37	4.46	4.23	4.36

(Table 6. Rate various factors in ten Thai movies)

As shown in Table 6, Chinese audiences are very interested in the culture presented in Thai films and consider it to be the most important factor for the success of Thai films in China. At the same time, the themes, character and music in Thai films are also important factors that determine whether Thai films can receive good reviews from Chinese audiences. The interviewer J stated that the aspects of social values and religious culture in Thai films are very attractive and are unique charms of Thai films that cannot be replicated by films from other countries.

	THEME	PLOT	CHARACTER	CULTURE	SIGN	MUSIC
MY GIRL	LOVE/ GROWTH	A young boy who returns to his childhood home and reminisces about his childhood memories and his first love	Jeab -a mischievous and adventurous boy who navigates the complexities of childhood and young love Noi-Naa - a free-spirited and confident girl who value her friends	Family values and view of love	Growing tree Small shop becomes to Seven-Eleven	Thai folk music Pop music Orchestral score
FIRST LOVE	LOVE/ GROWTH	An ordinary high school girl who develops a crush on a popular boy and tries to transform herself to win his heart, but ultimately learns to love and accept herself for who she is	Nam - who develops a crush on the most popular boy in school, and embarks on a journey of self-improvement to win his heart	Social values and view of love	Mango tree	Pop music Orchestral score Ballads
LOVE OF SIAM	LOVE/HOMOSEXUAL	Two childhood friends who are reunited as teenagers and must confront their feelings for each other while dealing with personal	Mew - a sensitive and introspective teenager who must confront his feelings for his childhood friend Tong,-a young man who	Family values and traditions, Homosexual culture	Siamese fighting fish Old house Kiss	Pop music Traditional Thai music

		tragedies and family secrets	dealing with family secrets and tragedy			
BAD GENIUS	CRIME/ GROWTH	A high school student who uses her intelligence and skills to cheat on exams with her classmates for money, but the operation soon spirals out of control	Lynn -who becomes involved in a cheating scheme to help her classmates pass their exams, but faces the consequences of her actions	Education, social class, and corruption	Exam paper and pen Cash Buddha statue	Electronic music Pop and hip-hop music Classical music
ONG-BAK	CRIME/REVENGE	A young martial artist who travels to Bangkok to retrieve a stolen Buddha statue and save his village from financial ruin, showcasing impressive Muay Thai fight scenes	Ting - a young man who travels from his rural village to Bangkok to retrieve the stolen head of his village's sacred Buddha statue, and becomes embroiled in a dangerous criminal underworld	Martial arts and combat sports, religion, community, and loyalty	Buddha statue Elephant	Traditional Thai music Hip hop and rap music Electronic music Rock music
DONG YUM GOONG	CRIME/ENVIRONMENTAL	A young man who travels to Australia to retrieve stolen elephants and avenge his family's honor by	Kham - a young man who travels to Australia to retrieve his beloved elephant, which has been	Martial arts and combat sports, family value, loyalty, cultural tension between	Tiger Elephant	Hip hop and rap music Traditional Thai music Orchestral score

		taking down a gang of international animal smugglers	stolen and sold into the underground market of illegal animal trading	west and Thailand		Rock music
The Teacher 's Diary	LOVE/ GROWTH	Two teachers who fall in love through reading each other's diary entries, despite never meeting face-to-face, and embark on a journey to find each other	Ann - a young teacher named Ann, who discovers and reads the diary of the previous teacher in her rural school, and becomes emotionally involved in the teacher's love story.	Education, family, and superstition	Diary Rain	Pop music Classical music Traditional Thai music
Bangkok Traffic Love Story	LOVE/DESIRE	A young woman navigates the challenges of modern urban life and societal pressures as she pursues a relationship with a traffic policeman in Bangkok	Mei - a relatable and likable protagonist who faces real-world challenges and struggles	Social values	Traffic jam	Modern Thai pop Music Traditional Thai music
Shutter	CRIME/REVENGE/GHOST	A photographer and his girlfriend who begin to see mysterious shadows and figures in their pictures after a hit-	Tun - a young photographer who along with his girlfriend, experiences terrifying supernatural events that seem to be	Ghosts and spirits	Camera Eyes	Ambient music Traditional Thai music Popular music

		and-run accident, leading them to uncover a dark secret from their past	connected to a past tragedy			
Red Eagle	CRIME/ SUPPERHERO	A masked vigilante who fights corruption and injustice in Bangkok, including a powerful industrialist and his army of mercenaries	Red Eagle - a masked vigilante named who seeks revenge against corrupt officials and criminals while trying to uncover the truth behind his parents' deaths	Martial arts and social values	Mask	Orchestral score Pop music Traditional Thai music Rock music

(Table 7. Analysis of Factors of Popular Thai Films)

From the Table 7, it can be seen that Chinese audiences have a preference for themes of love and growth in Thai films, and are fond of school romance in terms of plot. In terms of character development, they like young characters who experience growth and transformation with significant changes. Regarding Thai film culture, Chinese audiences are very interested in Thai social values and family values. Animal and plant symbols are the main presentation method in Thai film imagery. Most Thai films that are popular among Chinese audiences feature traditional Thai music, and many interviewees have stated that this music has unique Thai characteristics.

Discussion

This study was designed to examine Chinese audiences' consumption and attitudes toward films from Thailand. Through that, two research questions were raised. This research's purpose was to better understand why and how the Chinese audiences viewed the media products in order to get a snapshot of their perceptions. This study is important and meaningful in two aspects. First is the study can be the foundation for media consumption on foreign films. Second is this study shows the understanding of Chinese audiences' perceptions of Thai films.

It can be concluded that the fundamental reason for Thai films became a hit in Chinese audiences is that they meet viewer's needs which include cultural and psychological pleasure, satisfaction, aesthetic gratification, and visual enjoyment. Besides, there is the perfect combination of tradition and modernity in Thai films, displaying the essence of traditional culture in a modern manner. Chinese audiences' interest in Thai films was changed due to the regulations in China's entertainment industry that foreign media were limited in mainstream media. A researcher found it more clearly on the new way Chinese audiences actually consume Thai popular culture, particularly on Thai films.

With regard to the first research question, the answer may be that Chinese audiences are potentially attracted by the various elements of Thai films. Generally, the impressions of Chinese audiences of the current Thai films appear to be based mostly on"cast members". The first opportunity for Chinese audiences to get in touch with Thai films usually comes from recommendations by friends, but after that initial exposure, the frequency of watching Thai films is not particularly high. The audience for Thai films in China tends to be young Chinese female, who prefer Thai romantic and comedic movies. They believe that Thai films have a unique Thai flavor that cannot be replicated by films from other countries. The Chinese audiences who interest in Thai movies can be described as those who have an interest in the novel and unconventional films. Based on that, there are two points that are noteworthy. The first is that Thai films possess a unique style, and the second is that Thai films are not often considered to be major releases in the entertainment industry of China. Therefore, the spread of Thai films among the youth community can be regarded as a result of the influence of word-of-mouth.

The first research question can also be connected to the uses of new media. Although the audiences of merely ten years ago were mostly housewives who simply passively accepted the content that was offered to them by the media industry, today's new generation of viewers is young millennials who are more technologically advanced. Thus, they constantly look for the international media content that is unavailable domestically, instead of passively watching whatever programs are broadcast. Furthermore, there are also differences with regard to the content that these different generations prefer. Watching Thai films are becoming increasingly more popular in China's market, and those audiences who enjoy them are able to participate in online communities by discussing the entertainment and providing information for other viewers. The members of the audiences that appreciate new Thai films can use the message boards to express their opinions and share information and comments with other fans of Thai entertainment. Furthermore, people with a similar interest will be able to find information about the newest films and dramas, as well as the particular products, and possibly learn about other films through recommendations. Overall, other viewers are always able to discover additional new films. Smartphone applications have provided Chinese audiences with more channels to learn about new Thai films and interact with a larger community of Thai film fans.

The previous research determined the number of categories for motivations of viewing, namely diversion, entertainment, escape, learning, arousal, passing the time, relaxation, and sociability (Rubin, Rubin, Graham, Perse, & Seibold, 2009). In addition, Jiang and Leung (2012) also identified four categories of gratification that viewers seek when watching dramatic series, which were based on the uses and gratification theory, which is an audience-centered approach on how the viewers use media to satisfy their cognitive and affective needs (Jiang, 2010). These categories include entertainment, escape, learning, and sociability. The factors that were identified in this research were included in the motivations determined by the uses and gratification theory, and they can be summarized as follows: Thai films are watched by Chinese audience in mainland China so that they are able to fulfill their need to learn about Thai culture, for example, Thai language and Thailand's famous tourist attractions, in addition to socializing with friends by doing activities together, participating in discussions about dramatic entertainment, and conversing about common topics. According to Yue (2008), media content is intended for those seeking social interaction with others because, in this way, they are able to communicate while watching the films together and discussing the content of any

of the entertainment programs. This indirectly resulted in the factor of ‘having common conversation topics with friends’ being one of the most common objectives of watching specific Thai films because the fans or viewers can talk together about the cast members of their favorite films.

To answer the second research question on what factor contribute to the success of Thai movie in China, it is believed that the cultural values related to family and society portrayed in Thai films are what currently interest Chinese audiences the most. The previous research by Chen Honngyu have shown that Thai films are the most powerful tool for spreading Thai culture, and with globalization being irreversible, Thai culture will be further spread in China through Thai films(Chen Hongyu, 2020). This study confirms that Thai culture is being continuously transmitted to Chinese audiences through Thai films, especially in the areas of family and social culture. Chinese audiences hope to obtain more relevant information about these aspects of Thai culture through Thai films.

Conclusion

This study has provided insights into the consumption and attitudes of Chinese audiences towards films from Thailand. The study found that Thai films meet the viewers' needs for cultural and psychological pleasure, satisfaction, aesthetic gratification, and visual enjoyment. Thai films are also unique in their combination of tradition and modernity, displaying the essence of traditional culture in a modern manner. The audience for Thai films in China tends to be young Chinese females who prefer Thai romantic and comedic movies. Word-of-mouth plays a significant role in the spread of Thai films among the youth community in China. Additionally, new media channels have provided Chinese audiences with more opportunities to learn about new Thai films and interact with a larger community of Thai film fans.

The study also found that Thai culture is being continuously transmitted to Chinese audiences through Thai films, especially in the areas of family and social culture. Chinese audiences hope to obtain more relevant information about these aspects of Thai culture through Thai films. Therefore, the cultural values related to family and society portrayed in Thai films are what currently interest Chinese audiences the most.

Overall, this study provides a foundation for understanding the consumption of foreign films by Chinese audiences, particularly Thai films. It is meaningful for the media industry to understand the preferences and motivations of the Chinese audience, and to develop more effective strategies for introducing foreign films to the Chinese market.

However, since this research is a study with Chinese audience across the mainland of China, a focus group interview with only one group of participants may not be enough for the study. An author, therefore, strongly recommends for future studies to hold more than one focus group or employ an in-depth interview instead in order to expand a wider scope and gain enough data to complete the exploration. Also, according to the findings which notice the new media platform has a big impression on the reputation of Thai films, the future researchers should pay more attention to the role of new media such as study into social media channel penetration in China to see the possibility that can be beneficial to Thai film industry.

Reference

Danaitun, P. (2012). A Study of Chinese Audience's Consumption Taste towards Thai Television Dramas and Thai Films (in Thai).

Feilitzen, C. & Carlsson, U. (2002). Children, Young People and Media Globalisation. Nordicom.

He, L. (2017). China's Ban on Foreign Content on Bilibili, AcFun is Not about Piracy. *Online.* Retrieved from. https://scmp.com/business/companies/article/2102948/chinas-ban foreign-contentbilibili-acfun-not-about-piracy

Hosseini, H. (2010). Popular Culture in Asia: Globalization, Regionalization, and Localization. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 2, 7356-7358. doi:10.1016/j.sbspro.2010. 05.094

Jeffrey, H. (2014). Film in Thailand: History, Censorship, and Filmmakers like Apichatpong Weerasethakul. *Online.* Retrieved from. http://factsanddetails.com/southeastasia/ Thailand/sub5_8e/entry-3265.html#

Kim, Y. (2008). Media Consumption and Everyday Life in Asia (1st ed.). New York: Routledge. doi:10.4324/9780203892480

Kluver, R., & Fu, W. (2008). Measuring Cultural Globalization in Southeast Asia. In Globalization and its Counter-Forces in Southeast Asia. ISEAS–Yusof Ishak Institute, 335- 358. doi:10.1080/09614520902808423

Thairath. (2018). What are the influential factors that "Bad Genius" has on China and almost hits 2 billion baht in Chinese box office? (in Thai). *Online.* Retrieved from. https://thairath.co.th/content/1105105

Tanyatorn, P. (2012). The Characteristics of Thai Movies and Factors Contributing to Becoming Widely Known in International Markets. *Online.* Retrieved from. https://semanticscholar.org/paper/The-Characteristics-of-Thai-Movies-and-Factors-toPanyasopon/5864209fcc9b04253f040667a2aaf4d00b9da66e

Silva, J. (2011). Reception theory. In D. Southerton (Ed.), Encyclopedia of Consumer Culture. SAGE Publications. 1, 1203-1206. doi:10.4135/9781412994248.n445

Metz, Christian. Film Language: A Semiotics of the Cinema. Translated by Michael Taylor, University of Chicago Press, 2011.

Rae, S. (2011). Uses and Gratifications Mass Media Consumers. *Online.* Retrieved from. http://ehow.com/about_5519873_uses-gratifications-mass-media-consumers.html

Chen, F. (2011). The research on the spreading of Thai films in China. Master thesis Chongqing University.

การประเมินการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการให้บริการประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

Assessment of the use of digital tools in public services of local government organizations Case Study : Non Sa-at Sub-district Municipality, Sriboonrueang District, Nong Bua Lam Phu Province

ปวรวรรณ เชื้อไพบูลย์ และ กฤษดา ประชุมราศี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Paworawan Chuaphaibool and Krisada Prachumrasee
Khon Kaen University, Thailand
Corresponding Author, E-Mail : paworawan.c@kkumail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรมโนนสะอาด Smart Officer ของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลโนนสะอาด โดยการจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลโนนสะอาด รวมทั้งสิ้น 388 ราย สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ให้ข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent Sample t-test และ One-Way ANOVA กรณีพบความแตกต่างจะวิเคราะห์คู่ที่แตกต่างโดยใช้สถิติ Scheffe’

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรมโนนสะอาด Smart Officer ของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ในด้านนวัตกรรม E-Smart Service ค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.2 อยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้นวัตกรรมโนนสะอาด Smart Officer ของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.89) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการอำนวยความสะดวก ($\bar{X}$= 4.99) รองลงมาเป็น ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ ($\bar{X}$= 4.87) ด้านสารสนเทศของหน่วยงาน ($\bar{X}$= 4.87) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านคุณภาพการให้บริการ ($\bar{X}$= 4.86)

* วันที่รับบทความ : 12 ธันวาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 9 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 15 กุมภาพันธ์ 2566
Received: December 12, 2022; Revised: February 9, 2023; Accepted: February 15, 2023

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรมโนนสะอาด Smart Officer ของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ของประชาชนซึ่งจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ พบว่าด้านเพศ ระดับการศึกษาและอาชีพ ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การประเมิน; เครื่องมือดิจิทัล; เทศบาลตำบล

Abstracts

The objective of this research was to investigate the satisfaction in using the Non Sa-at Smart Officer innovation of Non Sa-at Sub-district Municipality, Sriboonruang District, Nong Bua Lamphu Province of the people in the area of Non Sa-at Subdistrict Municipality classified by gender, age, education level and occupation. The sample consisted of 388 people living in Non Sa-at sub-district. Proportion of the sample according to the proportion of people in the area as informants. A questionnaire was used as a research instrument for data collection. Data were analyzed using the statistics to determine frequency, percentage, mean, standard deviation, Independent Sample t-test and One-Way ANOVA. In case of discrepancy, pairwise discrepancies would be analyzed using Scheffe' statistics.

The research results indicated that people were satisfied with the use of the Non Sa-at Smart Officer innovation of Non Sa-at Sub-district Municipality, Si Bun Rueang District, Nong Bua Lamphu Province in terms of E-Smart Service innovation, with an average of 83.2 percent, which was at a high level, and people's satisfaction towards the use of the Non Sa-at Smart Officer innovation of Non Sa-at Subdistrict Municipality. Sriboonruang District, Nong Bua Lamphu Province as a whole was at the highest level ($\bar{X}$= 4.89). When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was the convenience aspect ($\bar{X}$= 4.99); Followed by process and procedure of service ($\bar{X}$ = 4.87), information department ($\bar{X}$ = 4.87), respectively. The aspect with the lowest average was service quality ($\bar{X}$ = 4.86).

Comparative analysis results of satisfaction towards the use of Non Sa-at Smart Officer innovation of Non Sa-at Subdistrict Municipality, Sriboonruang District, Nong Bua Lamphu Province of the people classified by gender, age, education level and occupation found that gender, education level and occupation had no differences with the people with different ages with a statistical significance level of .05.

Keywords: Assessment; Digital tools; District Municipality

บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด-19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ที่ผ่านมา ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการใช้ชีวิตที่ต้องมีการปรับตัวโดยลดการเข้าสังคม รักษาระยะห่างทางสังคมและป้องกันตนเองโดยการใส่หน้ากาก รวมไปถึงการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด ซึ่งมีสิทธิตามกฎหมาย มีพื้นที่ มีประชาชนเป็นของนเอง มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติงาน และในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในด้านต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งทำให้ต้องมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม รวมไปถึงด้านเทคโนโลยี ที่เข้ามามีบทบาทในการทำงานในภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งรัฐบาลได้มีการนำนโยบาย “เมืองอัจฉริยะ” หรือ “Smart City” โดยการดำเนินงานของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นหน่วยงานในการขับเคลื่อน นโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ โดยการสอดคล้องกับโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล “ประเทศไทย 4.0” หรือ “Thailand 4.0 ” เป็นนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

เทศบาลตำบลโนนสะอาดซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภารกิจในการรับผิดชอบนั้น โดยเฉพาะการรักษาความสะอาดและการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณูปโภค สาธารณูปการเท่านั้น แต่พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการ วางแผนการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น กล่าวคือ ครอบคลุมภารกิจและกิจการที่หลากหลายเป็นอย่างยิ่ง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีพื้นที่เท่ากับตำบลแต่ละตำบล จัดตั้งมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดและมีจำนวนราษฎรไม่น้อยกว่า 5,000 คน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล เขต เทศบาลตำบล แทนรัฐบาลกลาง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมและหน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งมีงบประมาณ และพนักงานเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลเอง เทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภูซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภารกิจในการบริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมไปถึงพนักงานของเทศบาลตำบลโนนสะอาด เพื่อให้อยู่ดี กินดี มีสุขภาพที่ดี ทำให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็ง ตามพระราชบัญญัติเทศบาล แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 14 พ.ศ. 2562 ส่วนที่ 3 หน้าที่เทศบาล และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานและการเข้าถึงบริการ เทศบาลตำบลโนนสะอาด จึงได้มีการนำนวัตกรรมโนน

สะอาด Smart officer เข้ามาใช้ในการบริการของประชาชน ผ่านระบบสมาร์ทโฟนโดยการสแกนผ่าน QR Code โดยการต่อยอดการดำเนินงานจากโปรแกรมแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน (LTAX 3000) เกิดแนวคิดในการพัฒนาต่อยอดโดยการนำแผนที่ภูมิศาสตร์สารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในแต่ละส่วนงานภายในองค์กร เพื่อให้การบริหารจัดการมีศักยภาพ มีความรวดเร็ว ถูกต้องและทันต่อสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน เกิดความคุ้มค่ากับทุกส่วนงานภายในองค์กร อาทิเช่นประยุกต์ใช้แผนที่ภูมิศาสตร์ในการการบริหารจัดการด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ/ผู้พิการ,การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค, การพัฒนาฐานข้อมูลการบริการ (one stop service), การบริการด้านสาธารณสุข การประยุกต์ใช้นวัตกรรมแผนที่ภาษีเชื่อมโยงด้วยระบบเครื่องมือสื่อสารผ่านโทรศัพท์มือถือ (Application) เพื่อให้ง่ายต่อการติดตามข้อมูล ข่าวสาร และการให้บริการประชาชนได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง แก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที ตลอดจนเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้เกิดการครอบคลุมงานทั้งหมดของเทศบาลตำบลโนนสะอาด ที่ให้บริการแก่ประชาชน คือ ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน พนักงาน ผู้บริหาร ในการดำเนิน การเข้ามามีส่วนร่วม ประหยัดเวลา ประหยัดการเดินทาง ประหยัดทรัพยากร ทำให้การบริการมีความรวดเร็ว ทันสมัย สามารถที่จะตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินงานได้

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการใช้งานของประชาชนที่ได้รับบริการและความพึงพอใจของประชาชน จากการที่เทศบาลตำบลโนนสะอาดได้นำนวัตกรรมโนนสะอาด smart officer มาใช้ในการบริการประชาชน เพื่อนำผลมาพัฒนาต่อยอดยกระดับการใช้งานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้งานของประชาชนในการรับบริการนวัตกรรมโนนสะอาด Smart Officer กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของการของประชาชนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมโนนสะอาด Smart Officer กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการยกระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมโนนสะอาด Smart Officer กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้ง โดยผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) มุ่งศึกษาความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรมโนนสะอาด smart officer ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) โดยการใช้ผลการวิจัย เพื่อช่วยในการตอบคำถามการวิจัยได้ละเอียดชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยการแบ่งการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research)

ในการดำเนินการส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ ได้ทำการสุ่มตัวอย่างจำนวนของประชากรที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 12,456 คน การวิจัยในเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยโดยการใช้สูตร ของ Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 388 ราย สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชาชนในพื้นที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองเพื่อใช้ในการสอบถามการศึกษาความพึงพอใจในนวัตกรรมโนนสะอาด smart officer ของเทศบาลตำบลโนนสะอาด ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ นวัตกรรมที่เคยใช้ อาชีพ และระดับการศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอในการใช้นวัตกรรมโนนสะอาด smart officer กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ , ด้านที่ 2 ด้านการอำนวยความสะดวก , ด้านที่ 3 ด้านคุณภาพการให้บริการ , ด้านที่ 4 ด้านสารสนเทศหน่วยงาน โดยการนำข้อมูลมาแปลความหมายกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

คะแนนค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึงความ	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึงความ	ความพึงพอใจอยู่ในในระดับมาก
คะแนนค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึงความ	ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึงความ	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
คะแนนค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึงความ	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

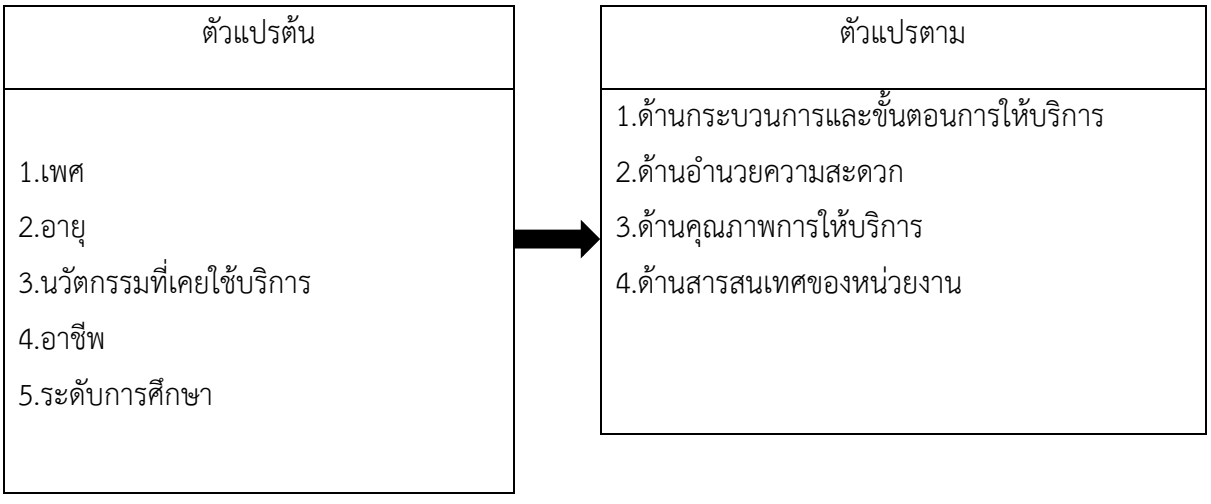
การวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการทางสถิติต่างๆ ที่ใช้

1 ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัย ส่วนบุคคลและความสามารถด้านดิจิทัล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่า ร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$)

2 ใช้สถิติเชิงอนุมาน เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบ คือ Independent Sample t-test และ One-Way ANOVA กรณีพบความแตกต่างจะวิเคราะห์คู่ที่แตกต่างโดยใช้สถิติ Scheffe’

กรอบแนวคิดในการวิจัย

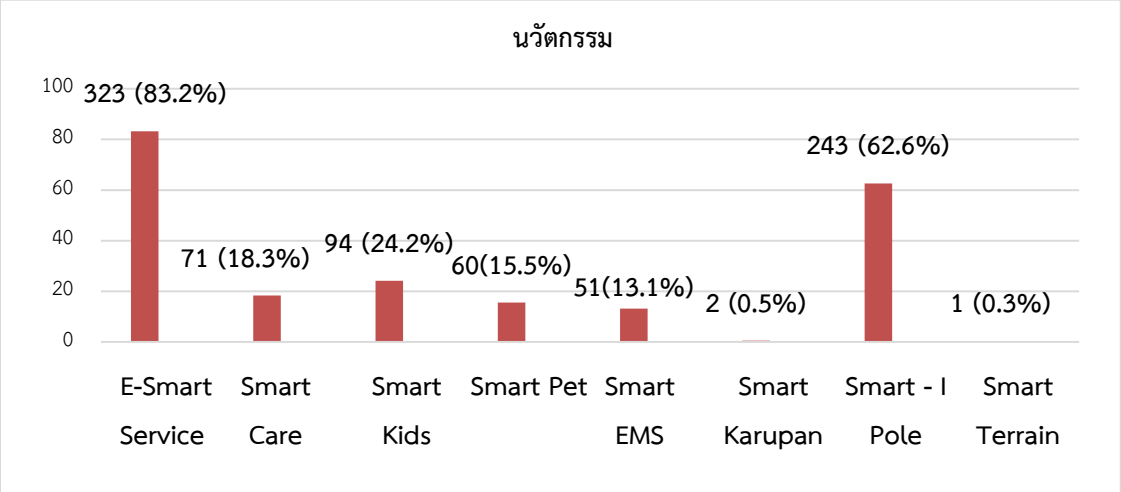
การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรมโนนสะอาด Smart Officer กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้กำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ โดยใช้กรณีศึกษา เทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นพื้นที่ในการศึกษา เนื่องจาก เทศบาลตำบลโนนสะอาดได้มีการนำเครื่องมือดิจิทัลมาใช้ในการบริการประชาชน คือ นวัตกรรมโนนสะอาด smart officer ซึ่งครอบคลุมการดำเนินงานและการให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ ในการสุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามของประชาชนในพื้นที่ทั้งหมด โดยการบแบ่ง เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา รวมทั้งสิ้น 388 ราย สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนสัดส่วนประชากรในพื้นที่ทั้งหมด รวม 12,456 ราย โดยการใช้สูตร ของ Taro Yamane

แผนภาพที่ 2 จำนวนของประชาชนและจำนวนร้อยละของประชาชนที่ใช้นวัตกรรม (n=388)

ส่วนที่ 1 การแสดงจำนวนของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบตามแผนภาพที่ 2 แสดงจำนวนของประชาชนในการตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 61.6 ส่วนเพศหญิง 38.4 ด้านอายุ พบว่า กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 51-60 ปี ร้อยละ 31.2 รองลงมา ช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 22.9 ช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 17 ช่วง 21-30 ปี ร้อยละ 16.5 ช่วงอายุ 61 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 7.2 และต่ำกว่า 21 ปี ร้อยละ 5.2 ตามลำดับ

ด้านนวัตกรรมที่ใช้บริการ พบว่าส่วนใหญ่ใช้บริการในด้านE-Smart Service ร้อยละ 83.2 รองลงมาด้านSmart - I Pole ร้อยละ 62.6 ด้านSmart Kids ร้อยละ 24.2 ด้านSmart Care ร้อยละ 18.3 ด้าน Smart Pet ร้อยละ 15.5 ด้านSmart EMS ร้อยละ 13.1 ด้านSmart Karupan ร้อยละ 0.5 และด้านSmart Terrain ร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

ในด้านอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 30.2 รองลงมา ประกอบ อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 26.5 6 ค้าขาย ร้อยละ 20.9 นักศึกษา ร้อยละ 14.4 ข้าราชการ ร้อยละ 3.4 พนักงานเอกชน ร้อยละ 3.4 และพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 40.5 รองลงมาสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) ร้อยละ 30.4 สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) ร้อยละ 11.1 อนุปริญญา ร้อยละ 8.5 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 7.7 และสูงกว่าปริญญาตรี 1.8 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ด้านการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้นวัตกรรมโนนสะอาด smart officer จากการที่ประชาชนมาใช้บริการ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและเรียงลำดับเฉลี่ยจากมากไปน้อยพบว่า ด้านการอำนวยความสะดวก มีความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ ด้านคุณภาพการให้บริการและด้านสารสนเทศของหน่วยงานตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจที่มีงานด้านนวัตกรรมโนนสะอาด smart officer ในภาพรวม

ความพึงพอใจในภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ	4.87	0.25	มากที่สุด
2. ด้านการอำนวยความสะดวก	4.99	0.06	มากที่สุด
3. ด้านคุณภาพการให้บริการ	4.86	0.25	มากที่สุด
4. ด้านสารสนเทศของหน่วยงาน	4.87	0.25	มากที่สุด
รวม	**4.89**	**0.20**	**มากที่สุด**

ส่วนที่ 3 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบตามสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อาชีพ และอาชีพที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการใช้งานนวัตกรรมโนนสะอาด smart officer ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการใช้งานนวัตกรรมโนนสะอาด smart officer แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 ดังตาราง ที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและการเปรียบเทียบของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	$\bar{X}$	t	F
เพศ			
ชาย	4.9	1.548	
หญิง	4.88		
อายุ			
ต่ำกว่า 21 ปี	4.75		7.291*
21-30 ปี	4.85		
31-40 ปี	4.91		
41-50 ปี	4.92		
51-60 ปี	4.92		
61 ปีขึ้นไป	4.89		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

อาชีพ			
เกษตรกรรม	4.90		2.170
รับราชการ	4.91		
พนักงานเอกชน	4.89		
นักเรียน/นักศึกษา	4.85		
รับจ้างทั่วไป	4.88		
ค้าขาย	4.93		

พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.87	
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	4.90	0.962
มัธยมศึกษาตอนต้น	4.88	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	4.91	
อนุปริญญา	4.87	
ปริญญาตรี	4.92	
สูงกว่าปริญญาตรี	4.95	

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ความพึงพอใจในการใช้งานนวัตกรรมโนนสะอาด smart officer ของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ในครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลในการสำรวจความพึงพอใจในการใช้งานนวัตกรรมโนนสะอาด smart officer ของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งมีประเด็นในการสำรวจทั้งสิ้น 4 ด้าน คือ ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านคุณภาพการให้บริการ และด้านสารสนเทศของหน่วยงาน รวมถึงภาพรวมความพึงพอใจ พอจะสรุปได้ว่า ประชาชนมีความพึงพอใจโดยการวัดจากการเห็นด้วย มากที่สุด ซึ่งนวัตกรรมที่ประชาชนใช้งานสูงสุด และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ นวัตกรรม E-Smart Service คิดเป็นร้อยละ 83.2 เนื่องจาก เป็นการบริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนรวมไปสอดคล้องกับบริบทของสภาพพื้นที่ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางมาใช้บริการที่เทศบาล และเป็นการบริการแบบสาธารณะในด้านต่างๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน การบำรุงซ่อมแซมต่างๆ ดูแลเส้นทางน้ำ ทางบก ไฟกิ่งสาธารณะ การออกใบอนุญาต การขึ้นทะเบียน รวมไปถึงการบริการประชาชนในหลายๆ ด้าน สอดคล้องกับผลการสำรวจในภาพรวมที่ประชาชนพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านการอำนวยความสะดวก ($\bar{X}$=4.99) อยู่ในระดับมากที่สุดผล เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลสอดคล้องผลการศึกษาของรัตนา เพ็ชรสูงเนิน และชัชวาลย์ มากสินธ์ (2563 : 239-253) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้รับบริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะกูด พบว่า ความพึงพอใจของ

ประชาชนที่มีต่อการบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะกูด อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.86 คิดเป็นร้อยละ 97.15 และประเด็นที่น่าสนใจของการบริการ คือ เป็นการบริการสาธารณะในเชิงรุกที่เข้าถึงผู้รับบริการทุกหลังคาเรือน ด้วยสภาพของพื้นที่ไม่สะดวกต่อการมาใช้บริการที่องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะกูด

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการใช้งานนวัตกรรมโนนสะอาด smart officer จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับเอมอร พงษ์เกิดลาภ และสมาน กลิ่นเกษร (2558 : 220-228) ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อทดสอบสมมุติฐานพบว่า เพศ อายุ การศึกษา และรายได้มีความพึงพอใจต่อการบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนสถานภาพ และอาชีพมีความพึงพอใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียนไม่แตกต่าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการให้บริการประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาเครื่องดิจิทัลในการใช้บริการประชาชน เพื่อให้เกิดประสิทธิผล และประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงาน ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เทศบาลตำบลโนนสะอาดหากต้องการให้มีการใช้งานที่เกิดประสิทธิภาพควรที่จะจัดทำโครงการถ่ายทอดความรู้และวิธีการใช้งานเกี่ยวกับระบบให้แก่หน่วยงานในพื้นที่และประชาชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถที่จะใช้งานบริการผ่านเครื่องมือดิจิทัลที่เทศบาลจัดทำเพื่อบริการประชาชน

2. เทศบาลตำบลโนนสะอาดควรมีการต่อยอดของนวัตกรรมหลังจากการใช้งาน ในการปรับปรุงฐานข้อมูล การพัฒนาระบบนวัตกรรมให้สอดคล้องต่อความต้องการมากที่สุดเห็นควรที่จะต้องตั้งงบประมาณเพื่อใช้ในการปรับปรุงต่อยอดนวัตกรรมโนนสะอาด smart officer เพื่อตอบสนองต่อการใช้งาน

3. เทศบาลตำบลโนนสะอาดหากต้องการที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางเทศบาล ควรมีการจัดตั้งโครงการอินเตอร์เน็ตสาธารณะประจำหมู่บ้าน ให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง

1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน

1. เทศบาลตำบลโนนสะอาดควรมีการจัดอบรม ประชุม แลกเปลี่ยนความรู้การใช้งานนวัตกรรมโนนสะอาด smart officer ให้แก่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ

2. เทศบาลตำบลโนนสะอาดเจ้าหน้าที่ถ่ายทอดความรู้การใช้งานให้แก่ ผู้นำชุมชน อสม เพื่อใช้ในการปฏิบัติและถ่ายทอดต่อไป อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3.เทศบาลตำบลโนนสะอาดควรมีการจัดทำรูปแบบการรับบริการให้สอดคล้องกับช่วงอายุของผู้รับบริการ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการใช้งานได้ทุกช่วงวัย

1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้งานนวัตกรรมโนนสะอาด smart officer เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

2. ควรมีการศึกษาศักยภาพในการใช้งานนวัตกรรมโนนสะอาด smart officer เพื่อจะได้รับทราบข้อมูลความต้องการของประชาชนและนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

รัตนา เพ็ชรสูงเนิน และ ชัชวาลย์ มากสินธ์. (2563). ความพึงพอใจของผู้รับบริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะกูด. *มหาจุฬาวิชาการ.* 7 (2), 239-253.

เอมอร พงษ์เกิดลาภ และ สมาน กลิ่นเกษร. (2558). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุทธยา. *สหวิทยาการวิจัย.* 4 (3), 220-228.

The hybridity of Singapore English: a case study of stylistic variation across two situations

Piyathat Siripol
Siam Technology College, Thailand
Email: piyathats@siamtechno.ac.th

****

Abstracts

Standard Singapore English (SSE) and Colloquial Singapore English (CSE) have been studied from many angles as to identify differences in their phonological, grammatical, and morphological structures. However, previous studies on the continuum of the switch between SSE and CSE by Singaporean are very limited. Hence, the aim of this case study is to implement the new Cultural Orientation Model (COM) by Alsagoff as an approach to analyze the conversation of formal and informal situations by focusing on three reflected variables: phonological, morphological and a discourse marker. Result shows that phonological variable of non-standard variant occur more compared to the informal situations, specifically the voiced alveolar stop [d] taking place of voiced dental fricative [ð] in word-initial position. In terms of morphological variable, the uninflected verb form was a complete absence in a formal situation, specifically the deletion of inflectional affixes such the affix '-ed' to denote past tense and the '-ing' affix to denote the progressive form. Lastly, the discourse marker 'like' was more frequent in informal situation. This shows that although CSE is valued in Singapore, the use of SSE by Singaporean is still preferred in formal context to integrate themselves with a global audience. Singaporean appears to negotiate between two opposing macro-cultural orientations by choice: globalist and localist. Result provides qualified support for COM by Alsagoff. Recommendations on utilization and further research are also discussed.

Keywords: Singapore English; Singapore Standard English; Singapore Colloquial English; Stylistic variation; Cultural Orientation Model

Introduction

SG is NOT Beijing or Shanghai or Fujian or Canton, or UK or USA .... we're uniquely Singapore lah!! And as a born and bred Singaporean .... I really think locals should be proud of their unique regional quirks, including Singlish. So what if we can't enunciate [sic] perfect Queen's English, so be it. Ditto Beijing-perfect Mandarin.

(Leimgruber 2011:14)

Language is a powerful tool for communication, and its variation is inherent in its usage (Lippi-Green, 2012). This can be observed in Singapore, where two main varieties of English coexist: Singapore Standard English (SSE) and Colloquial Singapore English (CSE). A speaker's choice in using each variety is not random, but governed by his awareness of social relations. Due to such diverse multilingual population in Singapore, the characteristics of Singapore Standard English (SSE) and Colloquial Singapore English (CSE) or Singlish are being studied from many angles and perspectives by linguists. Different approaches and models have been developed as attempts to better understand various angles of such coexistence. Major

* Received: January 15, 2023; Revised: January 31, 2023; Accepted: February 4, 2023

approaches such as the continuum and the diglossia approach, however, were limited and gaps were found in the perspectives in relation to Singapore English There are several models that linguists have attempted and used to analyze Singapore English (Wang, 2015 : 69-80). Wang (2015) summarizes three major models that linguists developed to analyze Singapore English: disglossia model by Gupta (1994) and the expanding triangles model by Pakir (1991). Alsagoff (2010) claimed that such current available models do not sufficiently capture and reflect the true reality of language usage in context. For instance, current available approaches and models fail to explain different dimensions of Singapore English such as the grammatically distinct varieties of English in Singapore, the reasons of why basilectal variety is chosen over acrolectal variety, and the classification of how 'English-knowing bilingualism' affect Singapore English usage. As a result, different approach and model have been developed to better characterized and better understand the Singapore English and its position in the local and global positions: Cultural Orientation Model (COM) by Alsagoff (2010).

This case study will implement the Cultural Orientation Model by Alsagoff (2010) as a major approach to analyze the conversation of two situations (formal and informal) of Singaporean. This model adopts a cultural perspective in understanding the dualistic role of English in Singapore as both a global and local language. It argues that this duality is consistent with the cultural identity of Singaporeans who negotiate fluidly between two divergent orientations - the global citizen and the local Singaporean. According to the COM, hypothesis is made that speakers of Singapore English are able to avail themselves to a variety of linguistic and cultural resources to style-switch in different contexts. In a casual and informal context where interlocutors are from Singapore, a speaker is expected to orient to his localist identity by choosing to use CSE as a form of audience design, while in formal contexts, the speaker orients to his globalist identity and is expected to pay closer attention to his speech in choosing to use SSE to index his awareness as a global citizen.

Literature Review

In Singapore, English is used as an inter-ethnic lingua franca for the Chinese, Malays and Indians (Harada, 2009 : 69-81). These different groups of ethnicities resulted from the free port that was established in 1819 which attracted waves of immigrants. Today, there are four official languages in Singapore: English, Malay. Standard Singapore English (SSE) is, however, the language used in government, administration, and schools. Its vernacular is Colloquial Singapore English (CSE) or Singlish which consists of different from the standard in terms of its grammar and vocabulary choice. For instance, "tense agreement is highly variable and not compulsory" . As a result, SSE is considered the more formal and standard use of English which connects to the globalist position. Linguists have tried to explore the phenomenon of SSE and CSE from various angles and perspectives. Previous literatures have tried to distinguish the differences between approaches and models that are normally used in exploring Singapore English. For instance, (Wang, 2015 : 69-80). and attempted to summarize and explain different approaches and models when studying SSE and CSE. It was quite conclusive that the Cultural Orientation Model by Alsagoff was one of the most effective approaches in explaining the constant switch between the SSE and CSE as a negotiation of the two 'macro-cultural orientations'. The intention of this literature review is to provide previous account of models that have been used to understand Singapore English.

One of the popular models that is often used in studying CSE and SSE is that of Platt's (1975) model. Platt's (1975 : 363–374) considered CSE and SSE to be two extremes of varieties where 'lower' or basilectal extreme is closer to Singlish and 'upper' or acrolectal is closer to the Standard English. Such linguistic continuum is presented next to a social continuum. With three levels of proficiency along a spectrum, the highest proficiency level is associated with the acrolectal variety. This is closest to the standardized variety of language whereas the basilectal variety is associated with Singlish (Wang, 2015 : 69-80). In other words, those who speak the Basilect variety will be deemed as 'uneducated variety of Singapore English'. The drawback of this model is that it fails to explain why acrolectal variety is chosen and would sometimes switched to basilectal variety as desired (Wang, 2015 : 69-80). Figure 1 represents the 'relation between socio-economic factors and usage of sub-varieties of [Singapore English] available to speaker' (Platt 1975 : 369).

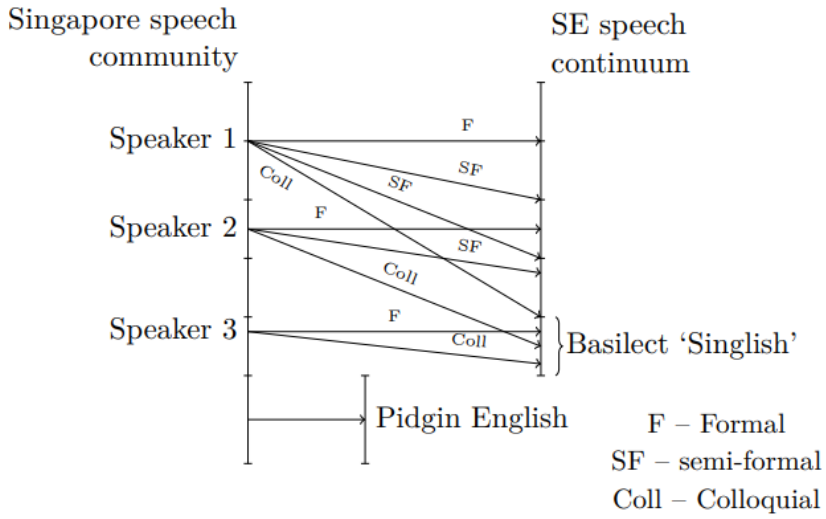

Figure 2: 'relation between socio-economic factors and usage of sub-varieties of [Singapore English] available to speaker' (Platt 1975 : 369).

Gupta (1994) later developed a diglossia model. In linguistics, diglossia refers to varieties of one language that coexist in a language community. This model perceives the SSE and SCE as two distinct varieties. The two varieties consist of the H and L-forms. The H-form which is used in a formal and serious situation, is associated with SSE (Wang, 2015: 69-80). and is held in high esteem by the speech community (Ferguson, 1959: 325-340.). SCE, on the other hand, is associated with the L-form which is used in a friendly and informal context. Major differences in the H and L forms are that of its grammar, lexicon, phonology, and even prestige (Ferguson, 1959: 325-340.). Alsagoff (2010), however, claims that such model does not reflect the true nature of SCE and SCE since the method of classification of the grammatical features are too limited.

Another model that was proposed was the Expanding Triangles of English Expression Model by Pakir (1991). This model 'ascertains that English-knowing bilingualism affects the way Singapore English is spoken' (Wang, 2015: 69-80). and how it links to their English proficiency. Figure 3 below shows how Pakir's (1991) model place and categorize the position

of SSE and SCE with SSE being associated with 'formal' and 'advanced' and SCE being associated with 'Intimate' and 'Rudimentary' (Pakir, 2019). However, Alsagoff (2010) mentioned that this model is similar to the diglossia model in terms of its classification, hence, similar weakness.

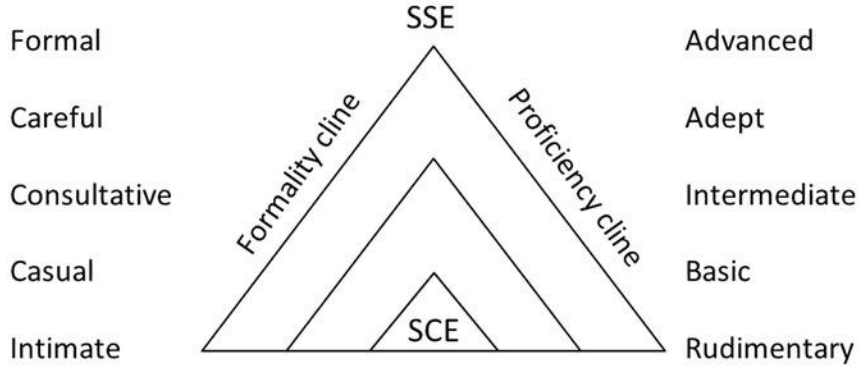

Figure 3: The Expanding triangles of English expression model by Pakir (1991, 2019).

The Cultural Orientation Model (COM) by Alsagoff (2010) could provide a richer picture when exploring the SSE and SCE as it takes 'cultural tension between "being/doing global" and "being/doing local" (Wang, 2015 : 69-80). into consideration. In COM, language variation is perceived as the negotiation between being/doing global and being/doing local (Garcia Viera, 2017 : 6). Although the variation of SCE does exist in the Singapore community, the SSE appears to serve a major role in the world market with its high status in Singapore. This model does not place speakers on the position of certain level of language proficiency when switching between SSE and SCE perse. Rather, COM is based on a negotiation between two opposing macro-cultural orientations by choice: globalist and localist (Garcia Viera, 2017 : 6). Marking the speaker as local pinpoints the desire to be a part of a community membership. Such ethnic marking such as 'lah' or 'lor' can be decreased or increased based on the preference or necessity when speaking.

Standard Singapore English (SSE)		**Colloquial Singapore English (CSE)**
Globalism	⟺	Localism
Economic capital	⟺	Socio-cultural capital
Authority	⟺	Camaraderie
Formality	⟺	Informality
Distance	⟺	Closeness
Educational attainment	⟺	Community membership

Figure 4: Features of the two orientations in the cultural orientation model
(Alsagoff, 2007: 39, Table 1)

The aim of this case study is to investigate SSE and SCE in formal and informal contexts with the focus on three variables: phonological (voiced alveolar stop [d] in place of voiced dental fricative [ð] in word-initial position), morphological variables (the occurrence

and the non-occurrence of inflectional affixes in verbs), and a discourse marker *'like'*. COM will be used as a framework.

Research Methodology

Background and Context

The participant in this study includes a 21-year-old Singaporean male with a Singaporean pre-university education. According to Anne Pakir's expanding triangles in which she argues that educated speakers are able to command a range of styles from SSE to CSE to suit the demands of context (Pakir, 1991). Thus, the participant is expected to have proficiency to use both CSE and SSE comfortably. To observe stylistic variation in speech, the participant was recorded in two different situations, with details as summarized in Table 1.

Table 1.

	Situation 1 - Feedback Session for Worship Team	**Situation 2 - Lunch conversation with National Service colleagues**
Audience	Youth worship team, aged 12-18. Approximately 20 people present. Mix of Singaporean and non-Singaporeans.	2 Males, the speaker's National Service (NS) colleagues. One male is a peer, while the other is a superior. All Singaporean.
Setting/Activity	Feedback session in church. Speaker is standing, everyone else is sitting.	Casual lunch conversation at a Thai restaurant.
Topics Discussed	Administrative issues in church: whether new rules should be introduced to regulate discipline on the worship team.	Casual conversation about giving money to people who ask for money on the streets.
Hierarchy/ Relationship	Speaker is in a superior position as he is the mentor (overall in charge of the Youth Worship team).	Mixed: Peer to peer relationship and superior-subordinate relationship.
Interactional Dynamics	Monologic, speaker had the longest turn, youths had shorter turns.	Speaker alternates between listening and speaking roles, quick turn-taking.
Topic Familiarity	High. Well-prepared for, though not scripted.	Mid. Speaker talks about his own experiences, before inviting others to share theirs.

Method

This formative case study takes a mixed-method approach where an audio recorder was used to retrieve the conversational data. Prior to doing an audio recording, the author provided the purpose and details of the study to the participants. Both participants acknowledged and signed the consent form. From each recording, a 3-minute segment that had a wide range of stylistic variation was selected. Variables were chosen based on noticeable occurrences and significant differences between recording 1 and 2. For the first variable, color coding scheme was used to highlight the possible words/phrases that were considered a standard variant (SSE) occurrence. For every occurrence of the non-standard variant (CSE) and standard variant, a score of '1' and '0' were attributed respectively. From here, the index scores were calculated for each situation. Thus, the greater the index score, the higher frequency of occurrence of the non-standard variant.

For the second and third variable, the frequency of occurrences of the variable in each situation was tabulated. The participant had evidently different lengths of speech produced in each situation, hence comparing the difference of the raw quantity of occurrences of the variable would be inaccurate. As a result, calculation of occurrences of variable per word was circumvented to ensure equal standard of measurement.

Research Result and Discussion

Variable 1

The first chosen variable is the use of voiced alveolar stop [d] in place of voiced dental fricative [ð] in word-initial position. For example, the realization of "then" ([ðɛn] in SSE) as [dɛn] in CSE. The table below summarizes the index scores for this variable:

Situation	Index score
1. Formal Feedback Session	13/46= 0.28
2. Lunch Conversation	18/28 = 0.64

Table 2: Index scores of occurrences in respective situations, calculated by no. of [d] over no. of [ð]

As observed above, Situation 1 has a lower index score as compared to Situation 2, indicating an overall lower usage of the non-standard variant [d] in Situation 1. This can be accounted for by style, attention to speech, and style as audience design.

In Situation 1, the higher degree of formality influenced the speaker to pay more attention to his speech, thus adopting the more standard variant of [ð], a trend that is observed amongst Singaporean speakers of English as it is regarded as the more prestigious form (Brown, Deterding & Low, 2000). Another reason for this inclination towards standard variant [ð] can be explained by style as attention to speech. The audience in the feedback session consisted of both Singaporeans and non-Singaporeans (Americans, British, Filipinos etc), and this heterogeneity in the (linguistic) backgrounds of the audience members may have motivated the speaker to tend towards using the dental fricative [ð] as it is considered to be the more institutionalized, standard choice. Thus, the usage of the standard variant in the formal feedback session shows an adherence to the "globalist orientation" (Alsagoff, 2010), in order to facilitate a discussion with an international audience.

In contrast, Situation 2 is set in as a casual lunch conversation with the speaker's National Service (NS) colleagues and it is observed that the speaker uses the non-standard variant [d] more frequently. Style as attention to speech may be used to explain this shift. Due to the low degree of formality in this situation, the speaker possibly paid less attention to his

speech, thus using the non-standard variant [d]. However, speech accommodation in creating style as audience design would be a better alternative to account for the higher usage of [d] in Situation 2. In Situation 2, the other two speakers uses CSE syntax and discourse markers (*lah*, *lor*), as observed in lines 11-12 and in line 16.

11 **B:** I see the condition **lah**. But usually I won't buy it because
12 I **always bring** my own tissue
13 **A:** [oh]… You JX? Do you do you have like a
14 how do you normally… do you think it is a good way
15 to support them or?
16 **C:** I think do what you can **lor**

In order to align himself more closely to the speaking styles of his addressees, the speaker converges by adopting the non-standard variant [d] as it is one of the typical features of CSE (Bao, 1998). This convergence may be further accentuated by the speaker's position as subordinate to Speaker B. In the presence of Speaker B, his superior from NS, it is in the speaker's interest to orient himself closely to his superior's manners of speaking, for it will allow him to linguistically signal a desire for social solidarity with him outside of the workplace.

In fact, the participants of the conversation all being NS men might also be a contributing factor to the greater use of non-standard variant [d]. According to Pakir, Lim and Wee (2010 : 54), NS men are more aware of class differences as they are exposed to peers of different ethnic and socio-economic backgrounds when they enter NS. In order to neutralize these differences, speakers tend to lean towards using CSE as it has become "inextricably bound" with the sense of a Singaporean identity (Bokhorst-Heng, 2005). In order to bridge the ethnic and cultural boundaries that may exist between NS men, the speaker uses the common language of CSE to project a localist identity (Alsagoff, 2010) and to signal solidarity with other interlocutors as a form of audience design.

Variable 2

The second variable observed is the occurrence and the non-occurrence of inflectional affixes in verbs. Inflectional affixes are affixes which mark grammatical tense in English. While these affixes mark tense in SSE, verbs often appear in uninflected forms in CSE (Alsagoff, 1998 : 7). The deletion of inflectional affixes such the affix '-ed' to denote past tense and the '-ing' affix to denote the progressive form are prevalent. The table below summarizes the index scores for this variable:

	Average frequency of verbs appearing in uninflected form
Situation 1 (Formal Feedback Session)	0/469 total words uttered by speaker = 0
Situation 2 (Lunch Conversation)	5/309 total words uttered by speaker = 0.0168

Table 3: Average frequency of verbs appearing in uninflected form

As observed, there is a complete absence of the uninflected verb in Situation 1, but a noticeable frequency of uninflected verbs in Situation 2. Considering the results from the perspective of style as attention to speech, we are able to identify that the speaker in Situation 1 orients to the "globalist orientation" (Alsagoff, 2010). The globalist orientation holds that English is a sort of international currency and instrument of global participation because of its intelligibility and form (MOE, 2013). In this context, the speaker is aware that his audience comprises of an international mix of Singaporeans and non-Singaporeans who speak different varieties of English. As such, to facilitate conversation amongst an international crowd, the speaker chooses to use SSE which is seen as a mutually intelligible lingua franca which both Singaporeans and non-Singaporeans are able to understand.

In Situation 2, the dropping of the inflected affixes in speech was noted. It is important to note that the other two interlocutors (B and C) drop inflected affixes in verbs as well:

20 **B:** What happen?
25 **A:** Like basically I walk past him (then) I walk back
45 **C:** if he expose there's a chance

Evident in the above examples, speaker B drops the '-ed' affix in 'What happen?' and speaker C drops the same affix in the word 'expose'. All interlocutors use CSE in this context, suggesting that style as audience design can be used as a possible explanation for why the speaker chooses to style-switch. Considering this from the localist orientation which states that CSE represents rapport, familiarity and intimacy (Alsagoff, 2010), the author was able to note how both the speaker and interlocutors use CSE to denote a sort of group membership by playing up their identity as Singaporeans. It is also interesting to note that both the superior (B) and peer (C) use the same linguistic features in the conversation. This can be analyzed as speakers using style as an act of marking their Singaporean identity: to de-emphasize the unequal hierarchy between them and at the same time, emphasize the group membership and community identity as Singaporeans. Since CSE may not be intelligible to users of other varieties of English, the choice to emphasize their group identity as Singaporeans and also their shared identity as Full-time NS men further foregrounds the function of the localist orientation for rapport building.

Additionally, we find that speech accommodation is something common across both recordings. Giles (2016) argues that accommodation is motivated by a desire for social approval from one's interlocutors, as a means to positively reinforce one's social identity (Dragojevic, Gasiorek & Giles, 2016). This is evident when the speaker converges to use SSE in Situation 1, a variety that is a mutually intelligible global language. On the other hand, in Situation 2, the speaker converges to use a variety that is exclusively shared by his countrymen. In both cases, the variant that is used serves to increase the social solidarity between the speaker and his addressees, and to seek affirmation and social approval from them.

Variable 3

The third variable we have selected is the use of the discourse marker *'like'* by the speaker.

Situations	Index score
Situation 1 (Formal Feedback Session)	7/469 = 0.015
Situation 2 (Lunch Conversation)	29/309 = 0.094

Table 3: Index Score for the occurrence of 'like' per word

As seen above, there is more frequent use of the discourse marker *'like'* in Situation 2 than in Situation 1. This increased use of *'like'* can be explained primarily by attention to speech. *'Like'* is typically associated with uncertainty or hesitation in speech (Fuller, 2003). Thus, *'like'* appears at a much lower frequency in Situation 1, where speech is somewhat premeditated and the speaker wishes to convey certainty, clarity and confidence to the audience, which he achieves by paying attention to his speech. In Situation 2, the speaker has not premeditated the conversation as it occurs in a casual context. This increases his use of *'like'* in areas of particular uncertainty and doubt, such as when expressing a potentially controversial opinion that may damage his positive face. In this sense, we can view *'like'* as a mitigation strategy to protect the speaker's positive face by conveying uncertainty when expressing a potentially damaging opinion. This is exemplified in Situation 2 when the speaker implies that people who beg for money are dishonest, but does not wish to damage his positive face as he is directly contradicting the opinion generally accepted by society and the opinion expressed by the other speakers:

13 **A:** [oh]… You JX? Do you do you have **like** a
14 how do you normally… do you think it is a good way
15 to support them or?
16 **C:** I think do what you can lor
17 **A:** I always feel very… wary of them I don't… um **like**
18 I've had very bad experiences with giving money to
19 **like** people **like** in public it's **like** (uncertain) yeah

In lines 17-19, the participant uses *'like'* at a higher rate (index score 4/29= 0.14), compared to the average in Situation 2 (0.094). This can be explained by a desire to show uncertainty towards a potentially controversial accusation he is asserting, and to protect his positive face and desire to be seen as a good person. Although his frequent use of 'like' could also be interpreted as protecting the negative face of the addressee through hedging to avoid imposing his own opinion, it is likely that the speaker uses this strategy primarily to protect his own positive face as he is expressing a more controversial and potentially damaging opinion.

In line with this interpretation of *'like'* to indicate uncertainty and openness to other opinions, the few occurrences of 'like' in Situation 1 also occur in areas where the speaker invites opinions and feedback. The significantly reduced occurrence of *'like'* can be explained by the formal context, the premeditated speech and position of authority he is in. This gives more authority to his opinions and reduces the possibility of damage to his positive face, and therefore reduces the need for face saving strategies through discourse marker *'like'* to show uncertainty.

Conclusion

In conclusion, the aim of this current study is to investigate different identifiable linguistic features found in SSE and CSE. This is to understand the switch of SSE and CSE in different situations. Cultural Orientation Model (COM) by Alsagoff was used to analyze conversational data as opposed to the previously available models. Singapore is a context that is worthwhile to explore since the existence of SSE and CSE can be clearly captured. The data collected sufficiently demonstrates that the speaker would use more SSE in formal contexts with a global audience (Situation 1), and CSE in informal contexts with a local audience (Situation 2). Both audience design as well as Alsagoff's globalist orientation were able to explain the increased use of SSE in Situation 1. In Situation 2, attention to speech and Alsagoff's localist orientation were able to explain the increased use of CSE. Results provide qualified support for COM by Alsagoff. However, it is recognized that style as attention to speech and style as audience design should not be seen as binary factors influencing style but as tools which work cohesively to enable a speaker to best negotiate social relations with those around him.

Recommendations for utilization and further research

As there are varieties of English that exists currently around the globe, this study could be used to support COM to analyze English in both global and local context. Various linguistic features could be used as evidence of how English is used in different situations without the label of proficiency level. Instead, the focus on globalist and localist orientation of an individual when using English is the emphasis in the analysis. Furthermore, other researchers especially in the field of sociolinguistics could capture the uniqueness of different features of English that exists due to the influence of an individual L1, culture and his/her wish-to-be position in society.

More research could be conducted to validate the result of the study. Future research could focus on additional phonological and morphological features and discourse markers. In addition, more varied situations are recommended. For instance, different formal and informal situations could be explored. The challenge, however, was the audio recordings. Once the participants know that they are being recorded, even with their permission, the conversation may not be natural. Therefore, further research should take participants' permission and comfort in having a conversation in consideration, especially in informal situations.

References

Alsagoff, L. (1998). *Society, style and structure in language*. Singapore: Prentice Hall.

Alsagoff, L. (2007). *Singlish: Negotiating culture, capital and identity*. In Language, capital, culture (23-46). Brill.

Ferguson, C. A. (1959). Diglossia. *Word*. 15 (2), 325-340.

García Viera, S. (2017). *Language identity and multiculturalism*: A case study on Singlish.

Harada, S. 2009. The Roles of Singapore Standard English and Singlish. *情報研究*, 40, 69-81.

Leimgruber, J. 2011. *Singapore English*. Published in Language and Linguistics Compass

Lim, L., Pakir, A., & Wee, L. (Eds.). (2010). *English in Singapore: Modernity and management*. (Vol. 1). Hong Kong University Press. United States. Routledge.

Platt, John T. (1975). The Singapore English speech continuum and its basilect 'Singlish' as a 'creoloid'. *Anthropological Linguistics*. 17, 363–374.

Wang, H. L. (2015). An In-depth Study of the Role and Development of English in Singapore. *The journal of Morioka University*, *32*, 69-80.

A New Model of Diminutive Guide Camp to Develop Students' English-Speaking Skills: A Case Study of Grade 9 Students at Niyomsilpanusorn School in Wichain Buri District of Phetchabun Province

Sapolachet Prachumchai, Preecha Sriraungrith, Nikhom Yokanya, Samran Thaongoen and Ricky Lemons
Phetchabun Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: sapolachet@gmail.com

****

Abstracts

Diminutive guide camp activities are a valuable tool for developing students' English-speaking skills because they provide an immersive and interactive environment in which students can practice using the language. These activities can involve students working in small groups or pairs to complete tasks or engage in conversations, which can help to build confidence and fluency in speaking English. Additionally, participating in these types of activities allows students to learn new vocabulary and improve their ability to express themselves in the language. This current R&D study of teaching innovations aims 1) to develop and find the efficiency of a diminutive guide camp to improve Grade 9 secondary school students' English-speaking skills and 2) to determine the English-speaking achievements of Grade 9 students. The samples used in this study were 36 secondary school students in grade 9 class 6 at Niyomsilpanusorn School in Wichian Buri District, Phetchabun Province, in the first semester of the 2022 academic year. The study adopted a purposive sampling selection method, considering that the English language arts major in the previous semester was below the standard the study divided into experimental and control groups. The research instruments included a pretest, a post-test, and a diminutive guide camp instructional package. The statistics used in the data analysis were percentage, average, standard deviation, E_1/E_2 to determine the efficiency. The results showed that 1) the efficiency of the diminutive guide camp for Grade 9 students was 80.56/91.11, and 2) the learning achievements in English speaking of Grade 9 students through the diminutive guide camp was more than 80 percent of the total score.

Keywords: Speaking Skills; English Camp; New Model; Diminutive Guide

Introduction

English is regarded as essential and crucial for Thailand's youth, particularly the communication skills needed for higher level education and future careers, such as tour guides, flight attendants, language teachers, etc. They can use it for business communication between companies, trade, or personal business. However, these young students still lack assertiveness, perhaps because of teaching methods that emphasize too many grammar skills, the environment is not favorable, the school does not have foreign teachers, or even the lack of good examples and inspiration. According to Benjarattananon (2009 : 176-177), the obstacles to the development of students' speaking skills include the large number of students in each class, a lack of qualified teachers, the limited time to learn English, and the majority of the time spent

* Received: December 24, 2022; Revised: January 4, 2023; Accepted: January 9, 2023

on other skills, such as reading. As a result, the students' practice and learning of speaking skills were unsuccessful, and they were unable to communicate.

English speaking skills can be improved in a variety of ways, including through games, songs, role-playing, and other activities. If teachers implement these activities, they can assist in the motivation of students to learn more English. English camps are one tool for developing English communication skills in young students. The activities of English camps are designed to provide learners with opportunities to help one another and exchange experiences, as well as to provide learners with opportunities to practice English in real-life circumstances through a range of pleasant activities. According to Sa-idi and Sulaiman (2008 : 58), they claimed that an English Camp is an instructional experience that allows students to use English in real-life situations and to change the learning atmosphere in the classroom by incorporating a variety of activities that integrate listening, speaking, reading, and writing, as well as cognitive skills, to focus students on using the language in a fun environment, such as using games, music, and so on. These activities can encourage students to learn the language while also improving their English and increasing their confidence in utilizing it. According to the findings of Klinsorn, Chaloeywares, and Sriraksa (2019 : 15-16), the students' listening-speaking skills after the course were much greater than before at the .05 level. Meanwhile, the study of Kittivirote, Yaseng, Juychum, Hayeehasa, and Smahae (2017: 21) found that the student's academic achievement increased by 57.91 percent from a total score of 50 because of the English camp. As seen, an English camp is defined as the planning of English learning activities centered on learners to help enhance learners' understanding of English proficiency and foster a positive attitude. It also helps to make English learning interesting and encourages students to learn together, which benefits students who use English for communication and social skills.

Nowadays, there are several ways for teachers to develop their English skills for communicative purposes, and one of the most popular and effective is organizing English camps. The camp activities are designed to enhance English language learning by integrating all four skills, specifically speaking in real life circumstances, improving vocabulary, phrases, pronunciation, and cognitive skills in a relaxed environment. The camp also focuses on students practicing the language through activities that encourage interaction between teachers and students and a positive attitude towards learning English (Padungpote, 2017 : 91). Camp principles, camp goals, target audience, duration, camp structure, content and activities, camp media, and measurement and evaluation are all required for good English camp management. These are the components that ensure the success of the camp activity. As reflected by the results of Kunlasuth, Chaovanapricha, Wutthisivachardkul, and Owatnupat (2019 : 13), it was found that after the course at the 0.05 level, the students' speaking skills were much better than before. Meanwhile, Sa-idi and Sulaiman (2008 : 78) found that students' general and almost all opinions about learning English improved after the camp, indicating that they had more positive attitudes towards the language. Kunlasuth, Chaovanapricha, Wutthisivachardkul, and Owatnupat (2019 : 952) also found that after attending English camp activities, students were positive in three ways: they were motivated to study, improved their vocabulary skills, and learned through English camp interactions. As a result, knowledge of English camp management in accordance with best practices can help camp activities achieve their goals. Chanchaiwitch (2016 : 34) asserted that English camp activities organized with proper planning and design will help to effectively develop campers' English skills, inspire campers to build confidence in English communication, and develop learners who can apply their knowledge to educational institutions and have a positive experience in the future.

According to the study of problems, techniques, and methods of developing speaking skills, the researcher is interested in studying the development of English-speaking skills by conducting camp activities with diminutive guides with Grade 9 students of Niyomsilpanusorn school in Wichian Buri district of the province Phetchabun uses , Thailand. English camp is an effective strategy to improve students' English skills, make learning enjoyable, and inspire them to learn more about the language. When students have better English skills, they are more confident in their communication. It can be used as a guide in higher education and in future careers, as well as to improve attitudes towards the English language.

Research Objectives

1. To develop and examine the effectiveness of Diminutive Guide Camp activities for the development of English-speaking skills of Grade 9 students.

2. To determine the learning achievements in English speaking of Grade 9 students through Diminutive Guide Camp activities.

Literature Review

Teaching English speaking skills is necessary for learning English as a second language. The ability of students to communicate clearly in a second language effectively contributes to their academic success as well as success at all stages of life. Consequently, the teacher's teaching method is more important to the learner's English development than memorization, and setting up an appropriate environment for developing communication skills is meaningful and powerful, and it should be tailored to the learners' needs (Ratree, 2019 : 1 ; Surapanyo, Chotiwaro, Loha, and Banhan, 2021 : 202 ; Xavierand Vijayakumar, 2019 : 1).

An English camp is a camp organized to improve English teaching by integrating all four skills—specifically speaking skills in real situations, vocabulary, sentences, pronunciation, and cognitive skills in a relaxed environment. It emphasizes the need for learners to practice the language through activities that encourage interaction between teachers and students. It also promotes a positive attitude towards learning English (Padungpote,2017: 91 ; Mustakim, 2018 : 60 ; Sa-idi and Sulaiman, 2008 : 60).

The elements of an English camp consist of camp principles, purposes, a target group, duration, structure, content, activities, media used for camp activities, measurement and evaluation, and all other aspects that are used in a camp(Aswad, 2018: 235; Klinsorn, Chaloeywares, and Sriraksa, 2019 : 13 ; Khaopraay, 2019 : 55).

The benefit or importance of English camps is that they encourage students to learn English outside the classroom. It is an event where students apply what they have learned in the classroom to real-life situations. It helps improve self-learning skills and public speaking effectiveness. It also motivates and promotes a positive attitude toward English learning. English camp emphasizes participation and can be used for higher level communication and learning, not only to develop skills, but also to develop learning that focuses on problem solving skills, teamwork, and self-confidence (Kositchaiwat, 2013 : 443 ; Mohamed, Ismail, Endut, Madiah, and Omar, 2013 : 21 ; Rakphaet, 2017 : 142)

A tour guide is a young person with communication skills and knowledge of the community's history, heritage, culture, and wisdom who can publicize tourist attractions. He also learns about himself as a younger generation, knows the history of local attractions and communities, and has a sense of love and pride in his own community (Kadroon, Praneetham, and Phrommana, 2018: 45; Phootorn, Phayakkanant, and Suphannafai, 2017 : 263-264 ; Wei, 2007 : 24)

The order of a tour guide's abilities refers a guide to perform tasks related to guiding visitors or tourists, such as organizing a trip, getting in touch with people and coordinating activities, and resolving issues that arise while on the tour. These steps are a means of communication for guides, and they can be modified or deleted depending on the situation. There are 24 steps in total: 1) Greeting, 2) TeamIntroductions, 3) Program Briefing, 4) Giving Details about a City, 5) Giving Details about a Destination, 6) Roadside Charms, 7) Approaching Destinations, 8) Arrival, 9) Sightseeing, 10) Warnings, 11) Explaining about an Attraction, 12) Asking for Questions, 13) Responding to Questions, 14) Asking forRepetition, 15) Moving, 16) Asking for Attention,17) Informing about Rules and Regulations, 18) Setting Schedules, 19) Checking your Group, 20) Returning to the Vehicle, 21) Meal Time, 22) Cases of Emergency, 23) Caring, and 24) Bidding Farewell (Moresby, 2009 : 3 ; Phakprapai and Chaiya, 2017 : 225 ; Sriraungrith, 2018 : 19-20).

The efficacy of the training kit/camp refers to the determination of the criteria E_1 and E_2, i.e., E_1 is the efficiency of the process, and E_2 is the efficiency of the outcome. Knowledge-rich content is typically set to 80/80, 85/85, or 90/90, whereas skill-based content is typically set to 75/75. When the criteria are defined and put into practice, the results may or may not fulfill the requirements, but they should not fall below the set threshold by more than 5%. To establish whether there are statistically significant differences, standard statistical procedures must still be utilized. It is also used to examine opinions about the acceptability of camp activities at any level, which might influence the determination of E_1/E_2values as shown below.

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100 \qquad E_2 = \frac{\sum F}{\frac{N}{A} \times 100}$$

(Goodman, Kathie, Fletcher, and Schneider, 1980 : 34 ; Phromwong, 2002 : 19 ; Uanwang, Thanasiratham, and Intirak, 2018 : 62).

Purposive sampling refers to judgmental sampling, which is the intentional selection of samples by the researcher to define the criterion. The researcher must investigate whether or not the sample group is congruent with or meets the research objectives. However, the researcher must have knowledge about, competence in, and experience with the selected sample group (Etikan, Musa, and Alkassim, 2016 : 2-3; Khunkaew, 2019 : 49 ; Sutheewasinnon and Pasunon, (2016 : 32).

An evaluation of proficiency in speaking English as a diminutive guide is an examination of learners' pronunciation, fluency, vocabulary, grammar, and problem-solving abilities, as well as their ability to use the process of organizing tours and taking a tour of tourist destinations (Seethongpeay, 2019 : 160-161 ; Wongsuwan, Sripahol, Lindratanasirikul and Thepsongkroh, 2013 : 74-75 ; Rahmawati and Ertin, 2014 : 202).

Improving English skills for communication, especially with young guides, as complementary activities outside the classroom, preferably with primary and secondary school students as a target group, aims to 1) develop an English camp to improve communication through camp activities, 2) determine the ability to speak English for communication through

the use of camp activities, 3) compare achievements in English for communication before and after camp or between an experimental group and a control group, and 4) determine the satisfaction of the sample group with the camp to investigate activities. Targeted sampling is used to select the sample, based on academic results, academic programs, personality, assertiveness, and other factors. Research tools often consist of training programs, a task-based learning management plan, pre- and post-speech tests, and a satisfaction rating form. Statistics used for data analysis are percent, mean, standard deviation, E1/E2, t-test, and/or one-way ANOVA. The tendency of the camp activities will meet the specified performance criteria and the English language skills or learning successes through the camp activities are significantly higher than before participating in the activities at the statistically different level of 0.05 (Chaiprasert, 2016 : 43-51, 63 ; Phaiboonnugulkij, Srisupha, Kanta, and Janpong, 2021 : 79 ; Wijitpaisarn, 2005 : 53-55).

Research Methodology

1. Research Design

1.1 Review related documents and literature on speaking development and camp activities.

1.2 Draw the research framework and plan camp activities.

1.3 Create materials and find their congruence and reliability.

1.4 Try out the materials with non-samples.

1.5 Experiment the materials with samples.

1.6 Collect and analyze the data.

1.7 Summarize and interpret the data.

2. Population and Samples

The population used in this research was 280 Grade 9 students from 7 classes at Niyomsilpanusorn School, Wichian Buri District, Phetchabun Province, in the first semester of the 2022 academic year (Roobkaew, interviewed May 1, 2022). By purposive sampling, 36 students from class 6 were chosen as the samples by considering their English language arts major and the previous semester's poor learning outcomes in English.

3. Variables

The independent variable is diminutive guide camp activities.

The dependent variable is English-speaking achievements

4. Instrument(s) and Procedures

4.1 Four learning plans for diminutive guide activities. Each plan lasts 50 minutes and consists of 1) main themes, 2) content, 3) learning objectives, 4) teaching activities, 5) teaching materials, and 6) measurement and evaluation.

4.2 Four themed rotations of the diminutive tour guide: Rotation 1 Hok Pip Grilled Chicken, Rotation 2 Khob Tamarind, Rotation 3 Muang Thip (non-existent city), and Rotation 4 Thung Thong Phayongdet Field. According to the guide steps, the participants will learn and practice step by step, and then they and the researcher will demonstrate roleplays before the measurement and evaluation with the English Camp rubric.

4.3 English camp rubric to measure the participant's ability within 5-7 minutes consists of 1) Pronunciation, 2) Confidence, 3) Deal with Facing Problems, and 4) Gestures.

5. Data collection

5.1 Do ice-breaking and check the participants' knowledge background and speaking ability.

5.2 Teach, train, and practice the participants through the four themed camp rotations: Rotation 1 Hok Pip Grilled Chicken, Rotation 2 Khob Tamarind, Rotation 3 Muang Thip (non-existent city), and Rotation 4 Thung Thong Phayongdet Field

5.3 Check the participants' knowledge and understanding with each rotation exercise.

5.4 Measure the participants' speaking ability through diminutive Guide Camp activities with the rubric on pronunciation, confidence, dealing with problems, and gestures.

6. Data analysis

6.1 Four learning plans, the guidebook of four themed rotations, and the English camp rubric were checked the Index of Item-Objective Congruenceor IOC by 3 experts.

6.2 The results of Tour Guide Speaking Test of each participant were assessed by 3 assessors (inter-rater reliability, or IRR).

6.3 The results of the learning achievements in English speaking were analyzed through frequency and percentage.

6.4 The results of the learning achievements in English speaking between experimental and control groups were compared through independent samples t-test.

Research Conceptual Framework

From a review of the literature and related documents, the researcher defines the research conceptual framework as shown on Fig. 1.

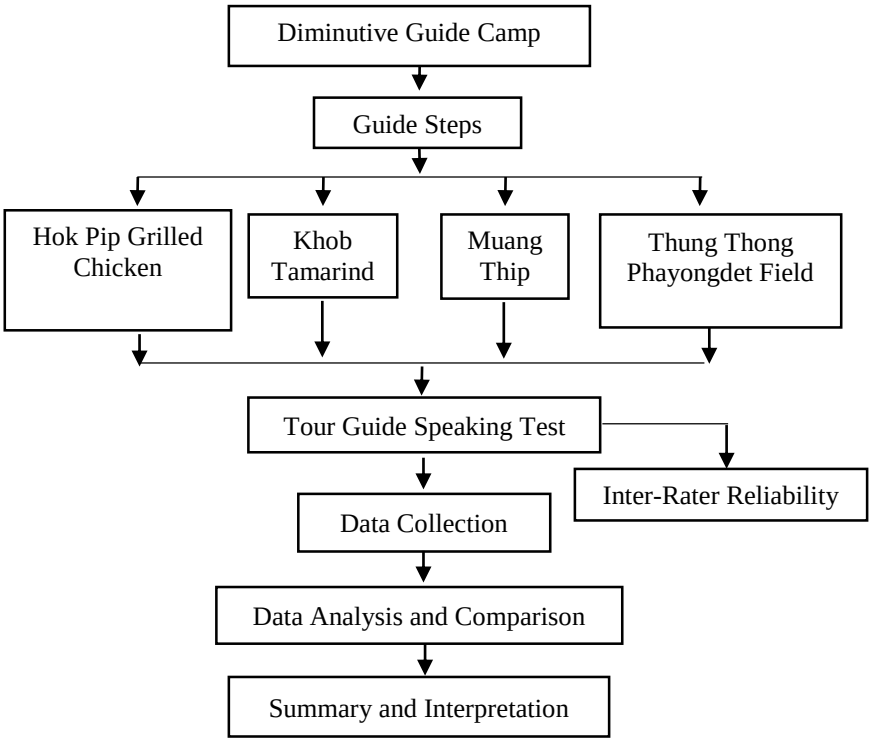

Fig. 1 Research Framework
(Adopted from Prachumchai and Anghirun, 2020: 6)

Results

Following data collection, the results were analyzed and presented in accordance with the following objectives:

1. The Effectiveness of Diminutive Guide Camp Activities for the Development of English-Speaking Skills of Grade 9 Students

$$E_1 = \frac{\frac{1{,}160}{18} \times 100}{80} = 80.56$$

Fig. 2 Process Efficiency

According to Figure 2, when the total exercise score of 1,160 is divided by the sample size of 18 people, multiplied by 100, and divided by 80 of the full exercise score from all 4 English camp rotations, the result is 80.56. Consequently, the process efficiency value (E_1) meets the set criteria of the first 80.

$$E_2 = \frac{\frac{328}{18} \times 100}{20}$$
$$= 91.11$$

Fig. 3 Outcome Efficiency

According to Fig. 3, when the total post-test score of 328 is divided by the sample size of 18 people, multiplied by 100, and divided by 20 of the full posttest score, the result is 91.11. Consequently, the outcome efficiency value (E_2) meets the set criteria of the second 80.

2. The Learning Achievements in English Speaking of Grade 9 Students through Diminutive Guide Camp Activities

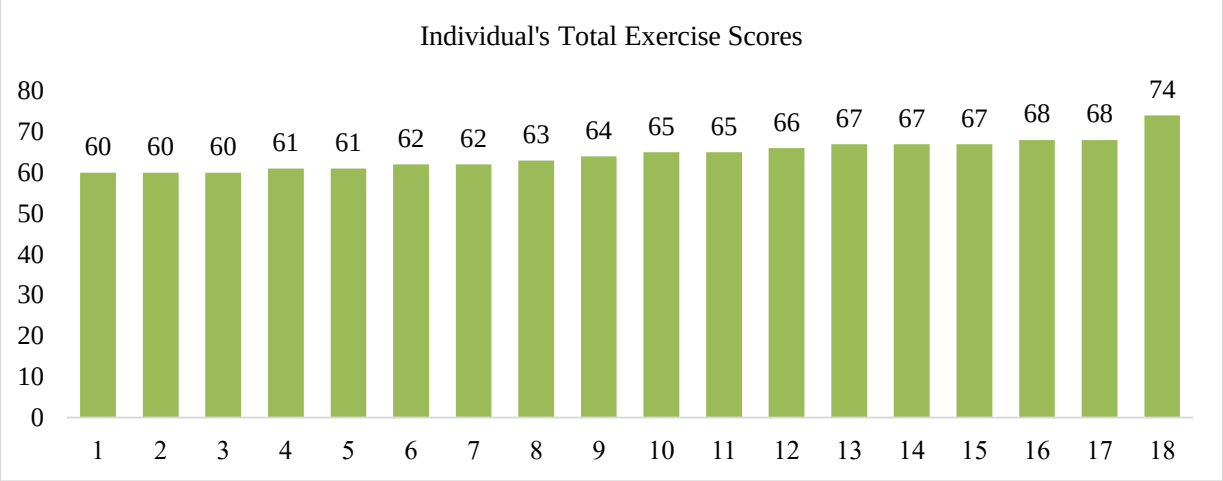

Fig. 4 The Total Exercise Score of Each Sample in the Experimental Group

From Fig. 4, the experimental group of 18 students received scores ranging from 53 to 74. The total score was 1160, which was 80.56 percent of the full score of 1440. From a full score of 80, it was discovered that the strong group of 9 students had a score of 65-74, while the weak group of 9 students had a score of 60-64.

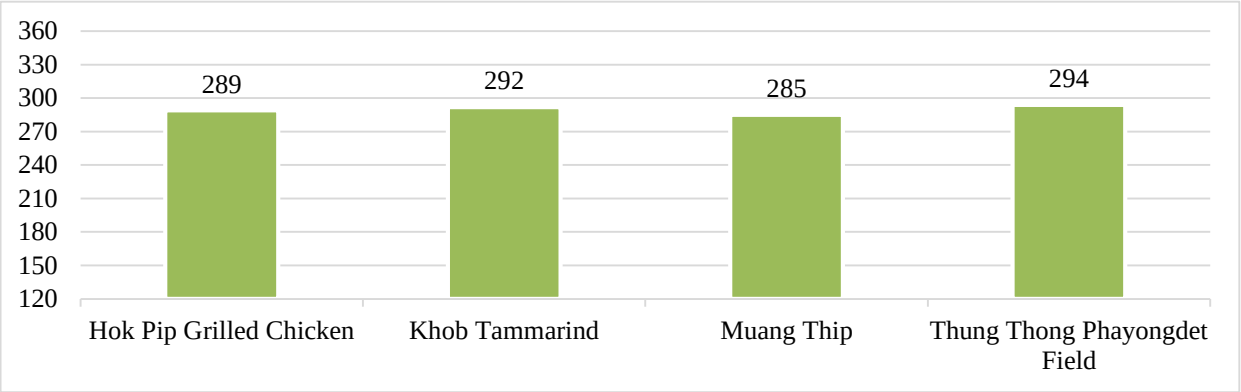

Fig. 5 Test Results after Learning-Based Activities Based on Rotations

From Fig. 5, the total scores classified by learning-based activity skills test found that Rotation 4, Thung Thong Phayongdet Field received the highest total score of 294 points (81.67%) of the full score of 360 points, followed by Rotation 2, Khob Tamarind, 292 points (81.11%), Rotation 1 Hok Pip Grilled Chicken, 289 points (80.27%). and Rotation 3 Muang Thip got 285 points (79.16%).

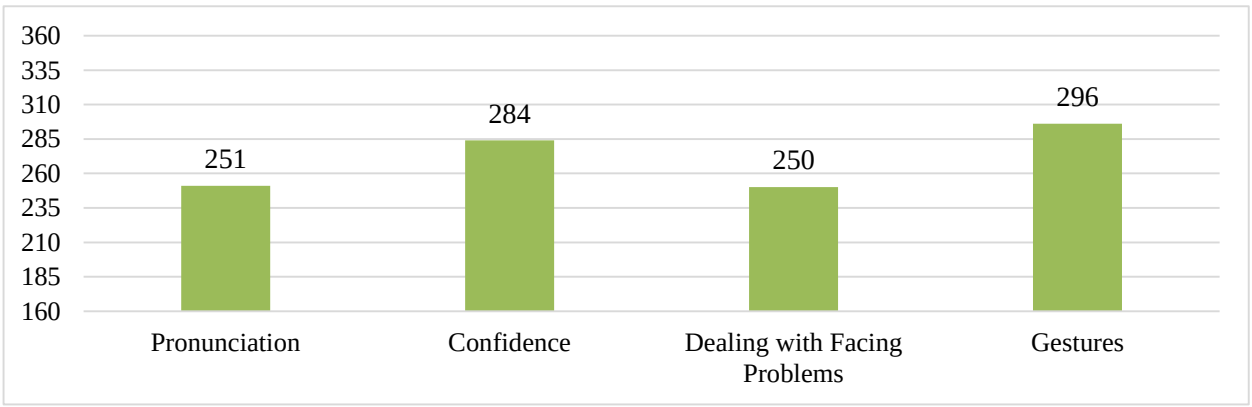

Fig. 6 Test Results after Learning-Based Activities Based on Skill Assessment

From Fig. 6, Gestures received the highest score of 296 (82.22%) from a total score of 360, followed by Confidence, which received a total score of 284 (78.89%) from a total score of 360, Pronunciation received a score of 251 (69.72%) from a total score of 360, and Dealing with Problems received a score of 250 (69.44%) from a total score of 360.

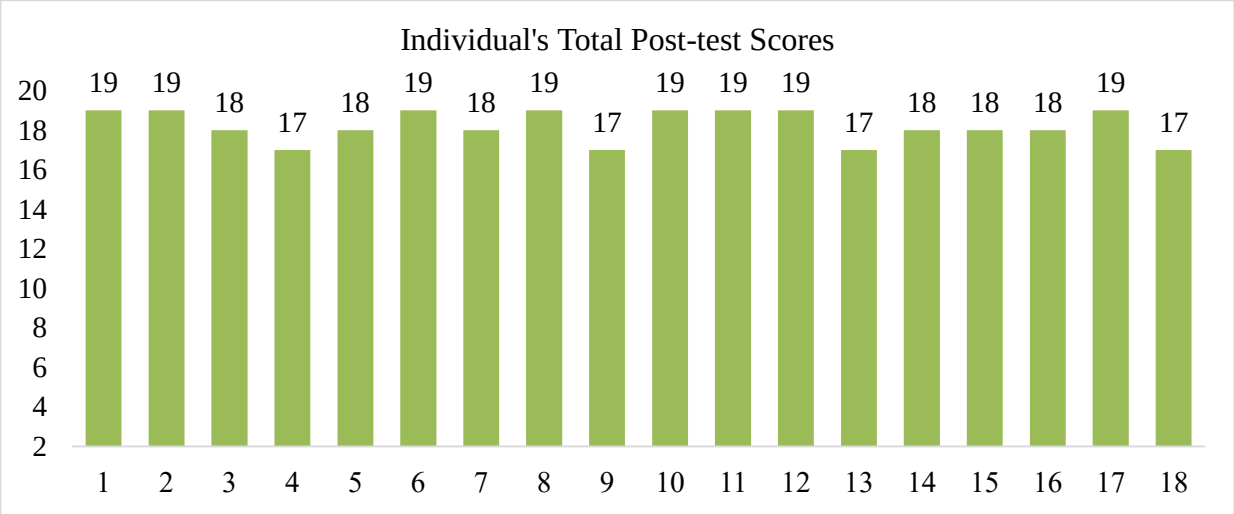

Fig. 7 The Total Posttest Score of Each Sample in the Experimental Group

From Fig. 7, the experimental group of 1 8 students received scores ranging from 17to 19 out of the 20 full score. The total score was 328, which was 91. 11percent of the full score of 360.

Comparing with the students' English abilities in posttest of the weak group which the classification was not dramatically improved; students' English of strong group was significantly improved. The mean score in posttest of both group also improved but both groups were significantly different. For instance, in the total exercise score it was discovered that the strong group of 9 students had a score of 65-74, while the weak group of 9 students had a score of 60-64, this from a full score of 80. While the posttest of the groups showed scores ranging from 17to 19 out of the 20. The total score was 328, which was 91. 11percent of the full score of 360.

Discussion

The following results were discussed in relation to the research objectives:

1. The Effectiveness of Diminutive Guide Camp Activities for the Development of English-Speaking Skills of Grade 9 Students

The effectiveness of Diminutive Guide Camp activities for the development of English-speaking skills of Grade 9 students met the set criteria of 80/80: 80.56 for the process efficiency value (E_1) and 91.11 for the outcome efficiency value (E_2), which met the Phromwong principle (2013 : 9). The results were consistent with (1) Prachumchai and Anghirun's (2020: 230) findings that Jolly Phonics Camp activities for high schools in Phetchabun Province were effective at 89.06/83.4, (2) Sirisawat's (2018: 87) findings on the 89.47/94.73 effectiveness index of organizing English activities to promote the English learning of kindergarten 1 students at Omnoi Municipal Kindergarten School, Samut Sakhon, Thailand, and (3) Kositchaiwat's (2013 : 441) findings on the 81.12/80.90 effectiveness index of the development of an English camp training program to enhance English speaking skills, English camp activity knowledge and social skills for English major students, Faculty of Education,

Silpakorn University, Thailand. According to the Phromwong principle, the criterion 80/80 employed by the researchers was reliable because of group ability testing and the ability to improve a productive skill, speaking. In terms of rotation score analysis and interview with the samples, Rotation 4 Thung Thong Phayongdet Field had the highest accumulated score (294, or 81.67%) from the 360-point full score because the participants were familiar with the recipe content since they had used English in the context of food ingredients and giving directions in their daily lives. In terms of skill aspects, Pronunciation had the highest accumulated score (90, or 100%); meanwhile, Gestures came in at No. 2 (82, or 91.11%), and Dealing with Facing Problems came in at No. 3 (71, or 78.89%). The tour guide's capacity to deal with problems, on the other hand, is a skill or indicator that the sample group needs to be further developed because they require the ability to handle problems on the spot and have frequently met those problems.

In addition, when the researchers examined the efficiency test results following the guide camp activities, they discovered that the score reached 328 points out of a possible 360, representing 91.11%. The sample group's English-speaking abilities were well-developed and received higher scores because they had been cultivated through Diminutive Guide Camp activities. When subdivided into aspects, it was discovered that pronunciation had the highest score, obtaining a total score of 90 (100%) out of a total score of 90, representing a 21.11% improvement from before the camp. Following that, gestures in making introductions to draw tourists' attention received a total score of 85 (94.45%) out of a total of 90 points, representing a 12.23% improvement in distance from before the camp. Then, confidence in speaking received a score of 82 (91.11%) out of a total score of 90, a difference of 11.39% from before the camp. Last, the tour guide's dealing with problems facet received 71 points (78.89%) out of a possible 90, representing a 9.45% improvement from before the camp.It was evident that the sample had improved in each of them.

2. The Learning Achievements in English Speaking of Grade 9 Students through Diminutive Guide Camp Activities

After participating in Diminutive Guide Camp Activities, Grade 9 students of Niyomsilpanusorn School showed their good performances on the post-test, scoring over 80% of full score (328, or 91.11%), and on the activity exercises, scoring 80.56% (1,160/1,440), which was 10.55% away from the post-test in distance. As a result of the camp activities, the participants were more developed until the camp posttest. Padungpote (2017 : 95) claimed that English camp helped her research participants improve their learning achievement in pronunciation practice, as shown in 24.26% of the pre-test and 27.23% of the post-test. Likewise, Prachumchai and Anghirun (2020 : 281) claimed that the Jolly Phonics camp helped their participants in highland schools improve pronunciation, as noticed from the pretest scores (18.63) and the posttest scores (83.45), which were 64.82% apart. Observing the learning achievement, these various parts were relevant and affected the learners' abilities, namely teachers, documents and teaching aids, teaching methods, and measurement and evaluation methods. The first aspect was the teachers: those with good English skills separated the samples into groups of 9-10 persons to teach in order to completely teach and care for the samples. The second aspect was documents and teaching aids: the Diminutive Guides book is a teaching aid with simple images, vocabulary, and meaning, allowing subjects to read and grasp difficult terms more readily while still understanding the content. The third aspect was teaching methods: start by talking, greeting, and clarifying about the camp activities, including briefly explaining the details, thus starting the learning base activities. Measure the level of English

proficiency of the sample, and then let the sample group learn to speak English through the Diminutive Guide Camp activities. During the activity, the sample group was given an opportunity to ask questions about the base activity or what they did not understand so that the sample group that did not follow or understand the content could keep up with other samples. When the activity was completed, the researcher allowed the subjects to rest for 10 minutes to relax. Before beginning the post-test, the researchers described the method and how to measure and evaluate to the sample group. English camp activities, according to Kunlasuth, Chaovanapricha, Wutthisivachardkul, and Owatnupat (2019 : 956), can be used as a method to investigate student learning behaviors, which help make learning English meaningful and enable learners to learn together. The fourth aspect was and measurement and evaluation methods: the teachers used the practical exam to assess the level of knowledge, memory, and understanding of the Diminutive Guide Camp activities. The researcher must teach and assess the learners' knowledge and abilities accordingly. According to Singson (2021 : 415), the English camp was distinct from typical classroom activities because the activities used centered on encouraging kids to learn and interact with one another, such as ice-breaking, roleplays, and games. As a result of the material and teaching aids, students would receive knowledge and experience at a proper hard and easy level. Indeed, the researchers employed an easy-to-understand teaching strategy as well as a straightforward assessment method. When the camp activities and placement tests were done, the subjects' scores and English reading skills should have improved.

Recommendations

1. Implications

In addition, few students fell below standards used for the camp, and students' experience was positive. The activities seem to have the highest outcome for confidence of 284 and gestures of 296 both out of possible 360, with the explanation for these growths were due to the engagement of the activities in the camp.

1.1 Apply modern and age-appropriate leisure activities such as online quiz games such as Kahoot or Quizizz and songs such as "How do you do?" "English camp" and "If you're happy, you know it."

1.2 Use the criteria for evaluating the abilities of each learner in the form of a rating scale to clearly determine the level of competency and require three assessors (inter-rater reliability, or IRR) to reduce the score's variance.

1.3 Provide a recreational team and a base assistant who are about the same age as the leaners; this allows you to readily contact them and encourages them to express themselves and engage fully.

2. Further Studies

2.1 A broader range of schools and students should be considered in further studies including private school and charter schools.

2.2 Supplementary activities with a comprehensive knowledge of tourism should be additional.

2.3 A comparative study of learning achievements in speaking English through Diminutive Guide Camp activities between schools or between students in different study plans should be conducted.

References

Aswad, M.(2018).The Effectiveness English Camp (A Model in Learning English as the Second Language). *Proceeding of the 5th Asian Academic Society International Conference (AASIC)*(233-239). Khonkaen: Khonkaen University.

Benjarattananon, A. (2009). Curriculum of Bachelor of Arts Degree in English, Prince of Songkla University, Pattani: Three Dimensional Perspectives of Instructors, Graduates and Employers. *Journal of Humanities and Social Sciences (ejhuso)*, 5(2), 173-202.

Chaiprasert, M. (2016). *The Result of Organized Communicative English Camp by B SLIM Model in Mathayomsueksa 1 Students* (Master thesis).Naresuan University. Phitsanulok.

Chanchaiwitch, P. (2016).The Use of English Camp Activities to Enhance Motivation in English for Students and to Promote Creativity of Professional Teachers as Drivers for the ASEAN Economic Community.*Journal of Humanities and Social* Sciences (JHUSOC), 14(Special issue), 29-36.

Etikan, I., Musa, S., & Alkassim, R. (2016). Comparison of Convenience Sampling and Purposive Sampling. *American Journal of Theoretical and Applied Statistics*, 5(1), 1-4.

Goodman, R, Fletcher, K., & Schneider, E. (1980). The Effectiveness Index as a Comparative Measure in Media Product Evaluations. *Educational Technology*, 20 (9), 30-34.

Kadroon, T., Praneetham, C., & Phrommana, J. (2018).The Development of Historical Tourism Activity Model by Participation of Muang Wiang Sa Community. *Chophayom Journal*, 29 (2), 41-56.

Khaopraay, A. (2019). The Development of Curriculum Science Camp Activities Using by STEM Education to Enhance Scientific Problem-Solving Ability for Junior High School. *Phetchabun Rajabhat Journal,* 21 (2), 55-62.

Khunkaew, A. (2019). *Research and Development of the 21st Century Learning Measurement and Evaluation Model towards Education 4.0* (Research report). Phetchabun: Phetchabun Rajabhat University.

Kittivirote, F., Yaseng, N., Juychum, D., Hayeehasa, K., & Smahae, S. (2017).The Study of Effectiveness of English Camp Academic Service of Primary School Students in Mauang District, Narathiwat Province. *Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences, 4* (1), 15-26.

Klinsorn, N., Chaloeywares, N., & Sriraksa, P. (2017). A Development of English Camp Activities Curriculum to Prepare Prathomsuksa 6 Students for Joining the ASEAN Community. *Lawasi Journal of Thepsatri Rajabhat University, 3* (2), 13-29.

Kositchaiwat, S. (2013).Development of an English Camp Training Program to Enhance English Speaking Skills, English Camp Activity Knowledge and Social Skills for English Major Students, Faculty of Education, Silpakorn University. *Veridian E-Journal, Silapakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts),* 6 (1), 430-447.

Kunlasuth, K., Chaovanapricha, K., Wutthisivachardkul, J., & Owatnupat, N. (2019).A Quality Development of Thai Youth for the Future Society through English Camp Process. *Journal of MCU Pease Studies (JMPS), 7* (4), 951-967.

Mohamed, M., Ismail, N., Endut, A., Madiah, S., & Omar, S. (2013). The Level of Use of Soft Skills in English Camp Activities. *Proceeding of International Conference on Languages 2013*(13-22). Phuket: Prince of Songkla University.

Moresby, P. (2009) .*Tourist Guiding Techniques*. Retrieved December 1, 2021, from pngtourism.org.pg.

Mustakim, I. (2018). The Influence of English Camp in Improving Speaking Skill of English House Course Students in Maroangin Kabupaten Enrekang. *JurnalEdumaspul*, 2(2), 61-70.

Padungpote, P. (2017). Development of English Pronunciation with Unstressed Syllables by Using English Camp Activities for English Phonetics Course of English Major Students at Phranakhon Rajabhat University. *Journal of Education Khonkaen University*. 40 (3), 89-100.

Phaiboonnugulkij, M., Srisupha, R., Kanta, M., & Janpong, W. (2021). English for GeotourismSpeaking Achievement of the Youth Guides at Khorat Geopark Area in Nakhon Ratchasima via Language Instruction Innovation. *Advances in Language and Literary Studies (ALLS)*, 12 (4), 79-90.

Phakprapai, C., & Chaiya, P. (2017). The Study of the Relationship of Leadership Styles, Guide Attributes, and the Performance Competency of Professional Tour Guides in Thailand. *Veridian E-Journal, Silapakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts), 10* (1), 219-232.

Phootorn, T., Phayakkanant, S., & Suphannafai, A. (2017). Young Guide Development for EcotourismatJedkod-Pongkonsao at Thamaprang Sub-District, Kaeng Khoi District,

Saraburi Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 4 (3), 246-266.

Phromwong, C. (2002) . *Supplementary Book of Teaching Materials for Elementary School Units8-15*. (20th ed). Bangkok: Sukhothai Thammathirat Open University.

Prachumchai, S., & Anghirun, H. (2020). The Jolly Phonics Camp to Enhance Lower Elementary Students' English Pronunciation at the Highland Schools in PhetchabunProvince. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences, 3* (2), 273–286.

Rakphaet, D. (2017). English Camp Management for Higher Education, English Students, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University. *Journal of Roi Et Rajabhat University*, 11 (2), 134-143.

Rahmawati, Y., & Ertin. E. (2014). Developing Assessment for Speaking.*Indonesian Journal of English Education (IJEE), 1* (2), 199-210.

Ratree, S. (2019) . *Developing English Speaking Skills of Grade 9 Students through Conversation Diary*(Research report) . Kanchanaburi: Laokhwanratbumrung School. (Master thesis).Curriculum and Instruction, Dhurakij Pundit University.

Roobkaew, W. Teacher in Academic Affairs, Niyomsilpanusorn School. (Interviewed May 1, 2022)

Sa-idi, A., & Sulaiman, S. (2008). Attitudes and Satisfaction of Mattayom 4-5 Students in Pattani towards the English Camp Activities. *Journal of Humanities and Social Sciences, 4* (1), 56-81.

Seethongpeay, N. (2019). *A Development of Students' Writing and Speaking Skills through Drama Activities for Mathayomsuksa 4 Students* (Master thesis). Dhurakij Pundit University. Bangkok.

Singson, K. (2021). The Guideline of Using the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) in English Camp Activities. *Journal of Yala Rajabhat University (JYRU), 16* (3), 415-423.

Sirisawat, R. (2018). *Development of an Activity Package to Promote English Language Learning of Kindergarten-1 Children* (Master thesis). Dhurakij Bundit. Bangkok.

Sriraungrith, A.(2018). *English for Tourism*. Phetchabun: English Program, Phetchabun Rajabhat University.

Surapanyo, C., Chotiwaro, S., Loha, P., & Banhan, R. (2021). Research: Teaching Methods in English. *Journal of Educational Innovation and Research, 5* (1), 189-206.

Sutheewasinnon, P., & Pasunon, P. (2016). Sampling Strategies for Qualitative Research. *Parichart Journal, Thaksin University*, 29 (2), 31-48.

Uanwang, C., Thanasiratham, P., & Intirak, N. (2018). The Results of Academic Dream Camp Activity Form Senior to Junior with Geo-informatics. *Journal of Applied Information Technology,* 4 (1), 60-66.

Wei, H. (2007). *Tour Guides and Sustainable Development: A Case Study of Hainan, China* (Doctoral dissertation). University of Waterloo, Canada.

Wijitpaisarn, P. (2005). *The Use of Task-Based Learning Program to Enhance Communicative English-Speaking Ability to Mattayomsuksa 3 Students to Be Young Tour Guides*(Master thesis). Srinakharinwirot University. Bangkok.

Wongsuwan, W., Sripahol, S., Lindratanasirikul, K., & Thepsongkroh, P. (2013). Development of a Curriculum Model in the Historical Tourism Course for Upper Secondary School Students**.** *Princess of Naradhiwas University Journal*, 5 (3), 66-80.

Xavier, D., & Vijayakumar, M. (2019) . English Language Teaching Methodology. *International Journal of Research in Engineering*, 9(Special issue), 1-8.

ระบบการพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

A Study of the Teacher Development System to Srtengthen Morality, Ethics of Secondary School Students Under the Office of the Basic Education Commission

พุทธิพงษ์ สงวนนาม และ กาญจน์ เรืองมนตรี
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Puttipong Sanguannam and Karn Ruangmontri
Mahasarakham University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : sanguannam.putti@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม เป็นผู้มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเป็นผู้ใฝ่รู้มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่เพียงพอต่อการพัฒนางานอาชีพ และคุณภาพชีวิต ซึ่งโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ทำให้การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษามีองค์ประกอบและตัวชี้วัดอะไรบ้าง 2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอนคือ (1) วิเคราะห์สังเคราะห์ เอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดองค์ประกอบใน การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) สร้างตัวบ่งชี้หรือตัวแปรย่อยของ องค์ประกอบระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละด้าน แล้วกำหนดค่าความเหมาะสมขององค์ประกอบ ในรูปแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และ(3) ตรวจสอบยืนยัน (Confirmatory) ความเหมาะสมขององค์ประกอบกับผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน โดยกำหนดองค์ประกอบของระบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา และ 3. ร่างระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา และให้ผู้เชี่ยวชาญอภิปรายกลุ่มและปรับระบบที่ได้ให้สมบูรณ์

* วันที่รับบทความ : 22 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 10 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 14 มีนาคม 2566
Received: January 22, 2023; Revised: March 10, 2023; Accepted: March 14, 2023

ผลการวิจัยพบว่า

1.องค์ประกอบของระบบพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี 1.องค์ประกอบ ด้านปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ2. ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 7 องค์ประกอบ 3. ด้านผลผลิต ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ 4. ด้านผลลัพธ์ (Outcome) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 1 องค์ประกอบ 5. ด้านข้อมูลป้อนกลับ

2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

3. ได้ระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำสำคัญ: องค์ประกอบของระบบการบริหารสถานศึกษา; คุณธรรมจริยธรรม; นักเรียนมัธยมศึกษา

Abstracts

Complete learner development in terms of body, mind, intellect, knowledge and morality. Be an ethical person in life, be able to live happily with others, be knowledgeable, have skills in acquiring knowledge that is sufficient for professional development. and quality of life which the Moral Promotion Project Ethics and good governance in educational institutions The objectives of this research were : 1. Teacher development system. to strengthen morality What are the components and indicators of high school student ethics, 2. Present condition, desirable condition and the necessary needs of the teacher development system to strengthen morality What is the ethics of secondary school students, 3. Teacher development system to strengthen morality high school student ethics should be which proceeds in 3 steps: (1) Analyze, synthesize, documents and relevant research to determine the components in A Study of Elements and Indicators of Teacher Development System To strengthen morality and ethics of secondary school students Under the Office of the Basic Education Commission (2) Create an indicator or sub variable of teacher development system elements To strengthen morality and ethics of secondary school students under the Office of the Basic Education Commission in each area Then set the appropriateness of the element. in the form of questionnaire estimation (Rating Scale) 5 levels and (3) verify (Confirmatory) the suitability of the composition of the 7 experts by determining the components of the school administration system. to strengthen morality high school student ethics; and 3. Drafting a teacher development system to strengthen morality high school student ethics and let the experts discuss the group and perfect the resulting system.

`Research results showed that :

1. Components of the teacher development system To strengthen morality and ethics of secondary school students Under the Office of the Basic Education Commission, there are 1. Main components Input side consists of 4 sub-elements 2. Process side consists of 7 sub-elements 3. Output side consists of 5 sub-elements 4. Outcome side consists of 1 sub-element 5. The feedback side consists of 2 sub-components.

2. Current condition Desirable condition and the necessary needs of the teacher development system to strengthen morality high school student ethics moderate the desirable condition at a high level.

3. Get a teacher development system to strengthen morality high school student ethics Under the Office of the Basic Education Commission.

Keyword : Elements of School Administration System; Morality And Ethics of Secondary School Students

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลให้เกิดการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาสู่ประเทศไทยผ่านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไร้พรมแดน ซึ่งได้ก่อให้เกิดการผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมพื้นถิ่น ซึ่งส่งผลทั้งในด้านบวกและด้านลบต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านค่านิยม พฤติกรรม และระบบคุณค่าของคนในสังคม ความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลงไป โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ยังขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ แยกแยะอย่างเป็นระบบ ไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรม นิยมพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยม บริโภคนิยม ขาดจิตสำนึกสาธารณะ และไปให้ความสำคัญกับเรื่องส่วนตนมากกว่าส่วนรวม นโยบายของรัฐบาลได้ให้ความสำคัญและมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาที่สะท้อนถึงวิกฤตการณ์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของคนในชาติโดยได้เน้นย้ำให้น้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วยมีพระราชประสงค์ที่จะสืบสาน รักษา และต่อยอดแนวพระราชดำริต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร หลักคำสอนของศาสนา วัฒนธรรม และความเป็นไทยมาสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความเข้มแข็งอย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรม โดยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สร้างค่านิยม จิตสำนึกที่ดีให้แก่ประชาชน ให้การพัฒนาประเทศมีความสมดุลทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ พร้อมที่จะก้าวไปสู่สังคมแห่งคุณธรรมตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีและโมเดลประเทศไทย 4.0 โดยให้สังคมเกิดความเข้มแข็งจากภายในและกระบวนการสร้างสังคมคุณธรรมแบบ “ระเบิดจากข้างใน” รวมทั้งจัดระเบียบสังคม สร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป (แผนปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม, 2560-2564 : 86)

ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม เป็นผู้มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเป็นผู้ใฝ่รู้มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่เพียงพอต่อการพัฒนางานอาชีพ และคุณภาพชีวิต ซึ่งโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้หน่วยงานในสังกัดร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) บูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีคุณลักษณะ 5 ประการ ประกอบด้วย 1) ทักษะกระบวนการคิด 2) มีวินัย 3) ซื่อสัตย์สุจริต 4) อยู่อย่างพอเพียงและ 5) จิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561 : 8)

จากสภาพสังคมในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและหลากหลายอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แพร่หลายอย่างรวดเร็วทำให้แนวคิด วิถีชีวิต ค่านิยมของบุคคลในสังคมเกิดความเปลี่ยนแปลง เบี่ยงเบนไปจากหลักศีลธรรม จริยธรรมที่ดีงามตามหลักธรรมของพุทธศาสนา กลับชื่นชมวัฒนธรรมตะวันตกที่เน้นการบริโภควัตถุ ต่าง ๆ จนเกิดความสับสน ระบบสังคมที่เคยดีงามของไทยได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อันสืบเนื่องมาจากการให้ความสำคัญในด้านเศรษฐกิจซึ่งเป็นการพัฒนาทางด้านวัตถุมากกว่าพัฒนาสังคมในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านจิตใจจึงทำให้เกิดปัญหาความย่อหย่อนของคุณธรรมจริยธรรม มีการประพฤติปฏิบัติที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ยังส่งผลไปยังปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย อาทิ เกิดปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหายาเสพติด และปัญหาหย่าร้าง ปัญหา นักเรียนตีกัน ปัญหาการรักร่วมเพศ การหลงมัวเมาในอบายมุข การปล่อยตัวปล่อยใจ ขาดระเบียบวินัย ไร้ทิศทางของชีวิตฟุ่มเฟือย และอื่น ๆ อีกมากมาย หากปล่อยไว้จะเป็น ผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศด้วย ผลจากการพัฒนาประเทศในระยะผ่านมาโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดการขยายตัว ทางเศรษฐกิจในอัตราสูง มีความก้าวหน้าทางวัตถุและเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างรวดเร็ว ประกอบกับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามีบทบาทในสังคมไทย ทำให้เกิดปัญหาสังคมที่สลับซับซ้อน ระบบสังคมที่เคยดีงามของไทยได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเป็น การพัฒนาทางด้านวัตถุมากกว่าพัฒนาสังคมในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านจิตใจจึงทำให้เกิดปัญหาความย่อหย่อนของคุณธรรม จริยธรรม มีการประพฤติปฏิบัติที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม การขาดคุณธรรมจริยธรรม ทำให้เกิดปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหายาเสพติด และปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย หากปล่อยไว้จะเป็นผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ(คณะกรรมการ ป.ป.ช..ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต) ดังที่ สุริยา อรัญเฉวียง (2559 : 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดศรีพโลทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1และศิลปากร จุมพิษ (2557 : 9) แนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียนบ้านประคอง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาระบบการพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียน และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา

3. เพื่อพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา

ศึกษาองค์ประกอบของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบ แล้วจึงกำหนดองค์ประกอบของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา จากการนำผลการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อสร้างองค์ประกอบของระบบแล้วนำองค์ประกอบของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษาที่ได้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้มี 1 ชนิด ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 คำถามความคิดเห็นสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิด เพื่อสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ และวิธีการสร้างเครื่องมือมาตราส่วนประมาณค่า

2.2 ร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษาครอบคลุมทั้งด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านข้อมูลป้อนกลับ

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจและให้คำแนะนำ

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและประเมินความเหมาะสมและความครอบคลุมของแบบสอบถาม แล้วนำไปหาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบประเมิน มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีวุฒิทางการศึกษาทางด้านการบริหารการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือ

2. มีวุฒิทางการศึกษาทางด้านการวัดผลประเมินผลทางการศึกษาระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก หรือ

3. มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา หรือ

4. มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาหรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ จำนวน 5 คน

3.นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) ทดสอบกับกลุ่มประชากรในกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษาจำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ได้ค่าความเชื่อมั่น ตั้งแต่ 0.71-1.00 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ ได้ค่าความเชื่อมั่น ตั้งแต่ 0.71-1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.83

สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) หรือสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เป็นค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณหาได้จากสูตรครอนบราช (Cronbach) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยสูตรที่ใช้ในการคำนวณมีดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1}\left\{1-\frac{\sum s_i^2}{s_t^2}\right\}$$

เมื่อ

α คือ ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n คือ จำนวนข้อของแบบทดสอบ

S_i^2 คือ ความแปรปรวนของแบบทดสอบรายข้อ

S_t^2 คือ ความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

ระยะที่ 2 การศึกษาความต้องการจำเป็นของระบบระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษานำองค์ประกอบ ที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถามเก็บข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการร่างระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษาจากผู้บริหาร

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์หาค่าความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร (PNI modified) ซึ่งสูตรในการคำนวณ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2549) ดังนี้

$$\text{PNI modified} = \frac{(I-D)}{D}$$

เมื่อ PNI modified แทน ค่าความต้องการจำเป็น

I แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์

D แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ปฏิบัติ

กรณีที่ค่า PNI modified เท่ากัน ผู้วิจัยหาค่าความต้องการจำเป็นจากสูตร PNI ดังนี้

$$PNI = (I-D) \times I$$

เมื่อ PNI แทน ค่าความต้องการจำเป็น

I แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์

D แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ปฏิบัติ

ระยะที่ 3 การพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนการพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการ และแนวทางในจัดการเรียนรู้จากโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศที่นำมาใช้แล้วประสบความสำเร็จ นำมาเป็นแนวทางในการร่างระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2 ร่างคู่มือการใช้ระบบโดยผ่านการให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำระบบและคู่มือการใช้ระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษาไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของระบบและคู่มือการใช้ระบบ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิคัดเลือกจาก ผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 3 คน ผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 คน หรือผู้มีความชำนาญด้านศีลธรรม คุณธรรม ไม่น้อยกว่า 1 คน เกณฑ์คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือ
2. มีตำแหน่งทางวิชาการผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไปหรือวิทยฐานะเชี่ยวชาญขึ้นไป
3. มีประสบการณ์สอนในสาขาการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอย่างน้อย 5 ปี หรือ
4. เป็นผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารหรือการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถด้านศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบยืนยันระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 7 คน

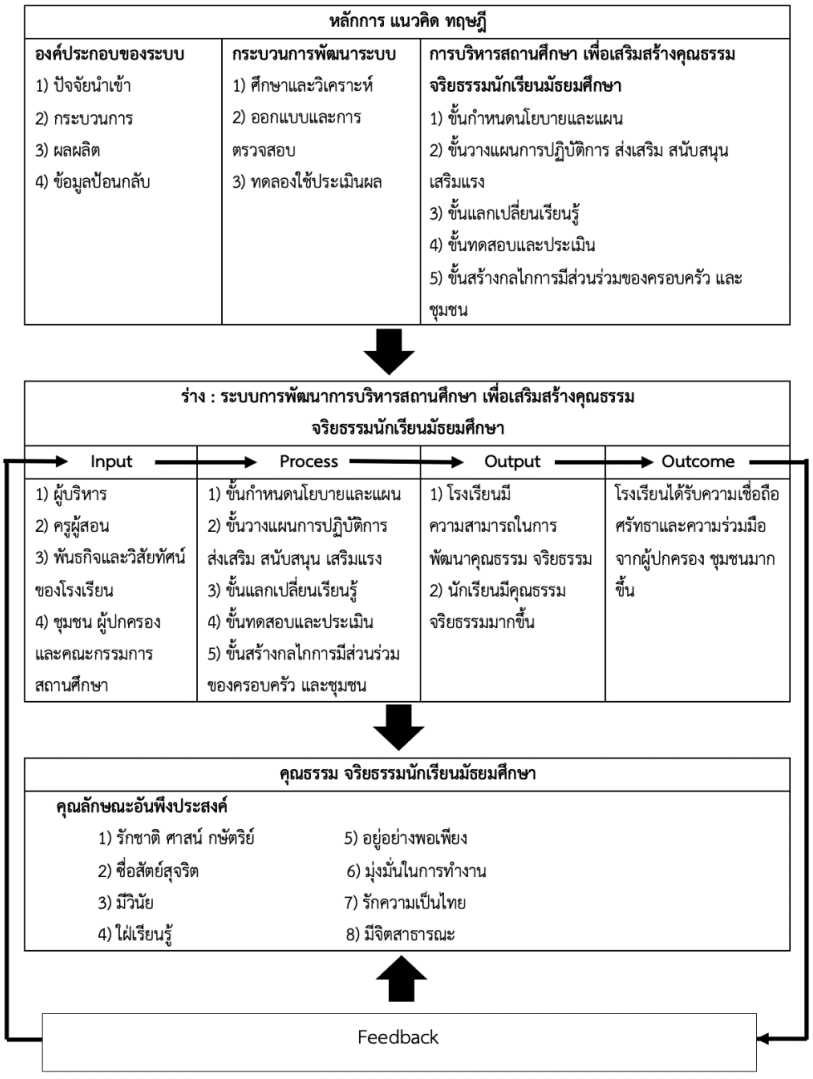
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างมี่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มประชากร ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2,358 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 111 โรง ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) มีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูหัวหน้างานวิชาการ รวมจำนวน 333 คน โดยเทียบจำนวน

โรงเรียนทั้งหมด กับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan (อ้างใน จักรกฤษณ์ สำราญใจ 2544 : ออนไลน์)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา

2. โดยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสารทางวิชาการ เอกสารงานวิจัยและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และกระบวนการของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา จนได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา มีดังต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย

1) ผู้บริหารสถานศึกษา

2) คณะครู

3) พันธกิจและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

4) ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา

2.2 ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย

1) ขั้นกำหนดนโยบายและแผน

2) ขั้นวางแผนการปฏิบัติการส่งเสริม สนับสนุน และเสริมแรงการทำงาน

3) ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4) ขั้นทดสอบและประเมิน

5) ขั้นสร้างกลไกการมีส่วนร่วมทั้งโรงเรียน รวมถึงชุมชน และครอบครัว

2.3 ผลผลิต (Output) ประกอบด้วย

1) สภาพแวดล้อม ในโรงเรียน สะอาด ร่มรื่น เอื้อต่อการเรียนรู้

2) เกิดนวัตกรรมการพัฒนา คุณธรรมที่นำไปใช้จริง

2.4 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย

1) ขั้นกำหนดนโยบาย และแผนการ

2.5 ด้านผลลัพธ์ (Outcome) ประกอบด้วย

1) โรงเรียนได้รับความเชื่อถือ ศรัทธาและความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชนมากขึ้น

2.6 ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ประกอบด้วย

1) การรายงานผล และการสะท้อนผล

2) การปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน เพื่อหาความเหมาะสมขององค์ประกอบของระบบ ดังตาราง

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	μ	σ	ระดับความเหมาะสม
ปัจจัยนำเข้า (Input)	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.60	0.36	มากที่สุด
	คณะครู	4.66	0.40	มากที่สุด
	พันธกิจและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน	4.55	0.37	มากที่สุด
	ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา	4.63	0.38	มากที่สุด
กระบวนการ (Process)	กำหนดนโยบาย และแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน	4.40	0.54	มาก
	ส่งเสริม สนับสนุน และเสริมแรงการทำงาน	4.64	0.38	มากที่สุด
	สร้างกลไกการมี ส่วนร่วมทั้งโรงเรียน รวมถึงชุมชน และครอบครัว	4.68	0.37	มากที่สุด
	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.60	0.40	มากที่สุด
	นิเทศติดตาม สะท้อนผล	4.40	0.33	มาก
	ประเมินผล	4.67	0.39	มากที่สุด
	ประชาสัมพันธ์	4.63	0.38	มากที่สุด
ผลผลิต (Output)	สภาพแวดล้อม ในโรงเรียน สะอาด ร่มรื่น เอื้อต่อการเรียนรู้	4.40	0.54	มาก
	เกิดนวัตกรรมการพัฒนา คุณธรรมที่นำไปใช้จริง	4.60	0.55	มากที่สุด
	ครูและนักเรียนมี ปฏิสัมพันธ์เชิงบวกมากขึ้น	4.55	0.36	มากที่สุด

	นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรมมากขึ้น	4.80	0.44	มากที่สุด
	ตระหนักในคุณค่าของตนเองชุมชนมากขึ้น	4.80	0.45	มากที่สุด
ผลลัพธ์ (Outcome)	โรงเรียนได้รับ ความเชื่อถือ ศรัทธาและความ ร่วมมือจาก ผู้ปกครอง ชุมชนมากขึ้น	4.68	0.39	มากที่สุด
ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)	การรายงานผล/การสะท้อนผล	4.64	0.38	มากที่สุด
	การปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา	4.80	0.44	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดทุกข้อ

ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์การศึกษาความต้องการจำเป็น ของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา โดยรวม

รายการ	สภาพปัจจุบัน (n = 333)			สภาพที่พึงประสงค์ (n = 333)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความต้องการ
ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	2.53	0.30	ปานกลาง	4.38	0.34	มาก
ด้านกระบวนการ (Process)	2.53	0.30	ปานกลาง	4.38	0.34	มาก
ด้านผลผลิต (Output)	3.24	0.36	ปานกลาง	4.41	0.38	มาก
ด้านผลลัพธ์(Outcome)	3.36	0.39	ปานกลาง	4.44	0.39	มาก
ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)	2.53	0.35	ปานกลาง	4.37	0.41	มาก
โดยรวม	2.71	0.35	ปานกลาง	4.39	0.03	มาก

จากตาราง 2 พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านผลลัพธ์ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านข้อมูลป้อนกลับ และด้านผลผลิต และสภาพที่พึงประสงค์ของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดย

เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านผลลัพธ์ 2) ด้านผลผลิต 3) ด้านปัจจัยนำเข้า 4) ด้านกระบวนการ และ 5) ด้านข้อมูลป้อนกลับ

2.2 การวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็นระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้วิธีจัดลำดับความสำคัญแบบ PNI modified รายละเอียดดังตาราง 2 ถึง ตาราง 3

ตาราง 3 ค่า PNI modified ระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา

ระบบ	I	D	$PNI_{Modified}$	จัดลำดับความสำคัญ
1. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	4.38	2.53	0.731	1
2. ด้านกระบวนการ (Process)	4.38	2.53	0.731	1
3. ด้านผลผลิต (Output)	4.41	3.24	0.361	3
4. ด้านผลลัพธ์ (Outcome)	4.37	2.53	0.727	2
4. ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)	4.37	2.53	0.727	2

จากตาราง 3 พบว่า ค่าความต้องการจำเป็น (PNI modified) ของระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) และด้านกระบวนการ (Process) 2) ด้านผลลัพธ์(Outcome) ด้านข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) และ 3) ด้านผลผลิต (Output) ตามลำดับ

ตาราง 4 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อที่	รายการประเมิน	N=9			
		μ	σ	แปลผล	ข้อเสนอแนะ
ส่วนที่ 1 บทนำ					
1	ความเป็นมาและความสำคัญของการพัฒนาครู	4.67	0.50	มากที่สุด	
2	สภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้	4.89	0.33	มากที่สุด	
3	วัตถุประสงค์ของคู่มือระบบ	5.00	0.00	มากที่สุด	
4	ประโยชน์ที่ได้จากคู่มือระบบ	4.89	0.33	มากที่สุด	
5	คำชี้แจงของการพัฒนาระบบ	4.67	0.50	มากที่สุด	
ส่วนที่ 2 โครงสร้างและวิธีดำเนินการของระบบ					

6	โครงสร้างหลักของระบบ	4.89	0.33	มากที่สุด	
7	ระบบย่อยที่ 1 ขั้นวางแผนและพัฒนา	4.78	0.44	มากที่สุด	
8	ระบบย่อยที่ 2 ขั้นปฏิบัติการส่งเสริม สนับสนุน และเสริมแรง	5.00	0.00	มากที่สุด	
9	ระบบย่อยที่ 3 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.89	0.33	มากที่สุด	
10	ระบบย่อยที่ 4 ขั้นทดสอบและประเมิน	4.67	0.50	มากที่สุด	
11	ระบบย่อยที่ 5 ขั้นสร้างความร่วมมือต่อชุมชน และสังคม	4.78	0.44	มากที่สุด	
ส่วนที่ 3 การนำระบบไปใช้					
13	ขั้นตอนที่ 1การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน	4.67	0.50	มากที่สุด	
14	ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติงานร่วมกัน	4.78	0.44	มากที่สุด	
15	ขั้นตอนที่ 3 การสะท้อนผลร่วมกัน	4.89	0.33	มากที่สุด	
ส่วนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ประกอบการพัฒนาระบบ					
16	ใบงาน	4.89	0.33	มากที่สุด	
17	แบบทดสอบ	4.67	0.50	มากที่สุด	
18	แบบสอบถาม	4.67	0.50	มากที่สุด	
19	แบบประเมิน	4.78	0.44	มากที่สุด	
ส่วนที่ 5 ภาพรวมของระบบและคู่มือการใช้ระบบ					
20	การกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนถึงกลุ่มเป้าหมายที่จะนำไปใช้	4.67	0.50	มากที่สุด	
21	ระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษามีความถูกต้องชัดเจน	4.67	0.50	มากที่สุด	
22	ภาษาที่ใช้มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.67	0.50	มากที่สุด	
23	การลำดับเนื้อหา และขั้นตอนง่ายต่อการใช้งาน	4.89	0.33	มากที่สุด	
โดยรวม		4.79	0.17	มากที่สุด	

จากตาราง 4 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคู่มือการใช้ระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษาสามารถจำแนกตามส่วนประกอบของคู่มือการใช้ระบบ ผลปรากฏว่า

ส่วนที่ 1 บทนำ มีความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ส่วนที่ 2 โครงสร้างระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ส่วนที่ 3 การนำระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษาไปใช้ ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ส่วนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ประกอบการพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษาไปใช้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ส่วนที่ 5 ภาพรวมของระบบและคู่มือการใช้ระบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาระบบการพัฒนาระบบการพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบของระบบการพัฒนาระบบการพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย ผู้บริหาร หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอน ทรัพยากรที่มาสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อม ด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย การระบุปัญหาที่ท้าทาย การค้นหาแนวคิด การวางแผนและพัฒนา การทดสอบและประเมิน และการนำเสนอผลลัพธ์สู่สังคม ด้านผลผลิต (Output) ประกอบด้วยครูมีความรู้ความเข้าใจ ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ครูมีความพึงพอใจในการใช้ระบบด้านข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ประกอบด้วย การรายงานผล การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตามข้อเสนอแนะ ผลจากการศึกษาองค์ประกอบของระบบที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากโรงเรียนเป็นสังคมระบบเปิด (Open System) ดังที่ทฤษฎีระบบ (Systems Theory) อธิบายว่าแต่ละสิ่งที่อยู่ในจักรวาล ไม่ว่าสิ่งเล็กหรือสิ่งใหญ่เพียงใดล้วนเป็นหนึ่งหน่วยระบบ มีคุณสมบัติความเป็นระบบ คือ เป็นหน่วยทำงาน มีผลผลิต มีกระบวนการ มีสิ่งป้อน มีขอบเขต เป็นส่วนย่อยของอภิระบบประกอบด้วยอนุระบบ ผลผลิตรวมของหน่วยระบบเกิดจากการทำงานประสานกันของอนุระบบ และแต่ละสิ่งมีความเป็นหน่วยระบบตามมิติต่าง ๆ กันในเวลาเดียวกัน เดียวกัน เฉลียว บุรีภักดี (2544 : 135) จะได้รับอิทธิพลอย่างมากจากสิ่งแวดล้อม ระบบจะต้องอาศัยการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคล องค์การหรือหน่วยงานอื่น ๆ ในลักษณะเป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นมีความ

สมดุลกัน ระบบเปิดเป็นระบบที่มีชีวิต เป็นองค์รวมของส่วนประกอบต่าง ๆ คุณสมบัติของระบบนั้นที่แสดงคุณภาพหรือคุณลักษณะรวม ไม่สามารถจะย่อหรือลดส่วนไปสู่ชิ้นส่วนหรือองค์ประกอบแต่ละชิ้นได้ ระบบต่าง ๆ จะซ้อนกันเป็นลำดับจากระบบใหญ่มาเป็นระบบย่อย จากระบบย่อยมาสู่ระบบจิ๋ว (Subsystem) เรื่อย ๆ ไปเป็นชั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Bertalanffy (1993) ที่นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบไว้ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) หรือตัวรับเข้า (Receptors) หมายถึง สิ่งที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินงานของระบบที่นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบไว้ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) หรือตัวรับเข้า (Receptors) หมายถึง สิ่งที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินงานของระบบซึ่งในทางการสื่อสารเราอาจจะเปรียบได้กับอวัยวะหรืออินทรีย์ที่ใช้ในการรับรู้ 2) กระบวนการ หมายถึง ขั้นตอนหรือวิธีดำเนินการเปลี่ยนปัจจัยนำเข้าไปสู่ผลผลิตที่ต้องการ สำหรับในทางการสื่อสารอาจจะเปรียบได้กับกระบวนการทางสมองที่ทำหน้าที่ควบคุมการรับรู้ข่าวสาร 3) ผลผลิต หรือตัวแสดงผล หมายถึงผลที่ได้รับจากกระบวนการดำเนินงานของระบบ ซึ่งในทางสื่อสารอาจจะเปรียบได้กับข่าวสาร ที่ได้รับจากกระบวนการควบคุมการรับรู้ข่าวสาร และ 4) ข้อมูลป้อนกลับ หมายถึง การนำผลที่ได้รับจากระบบเป็นข้อมูลย้อนกลับไปสู่ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการในลักษณะการป้องกันและควบคุมตนเอง เพื่อรักษาสภาวะสมดุลของระบบ สอดคล้องกับ นิรัชกร ทองน้อย (2556; 254-258) ที่ศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ระบบการบริหาร งานวิชาการที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการด้านผลผลิต และด้านข้อมูลป้อนกลับ สอดคล้องกับ สุภาวดี อุตรมาตย์ (2554) ที่ศึกษาการพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตและด้านข้อมูลป้อนกลับ สอดคล้องกับ ฑิฆัมพร บุญมาก (2558: 380-385) พบว่า การพัฒนาระบบพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตละด้านข้อมูลป้อนกลับ สอดคล้องกับ นริศ ภูอาราม (2560) พบว่า ระบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตและด้านข้อมูลป้อนกลับ สอดคล้องกับ ณัฐชา แก้วเนตร (2562 : 340-353) พบว่า ระบบการพัฒนาครูโดยการประยุกต์ใช้ชุมชนการเรียนรู้แห่งวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตและด้านข้อมูลป้อนกลับ สอดคล้องกับ ณัฐชา แก้วเนตร (2562 : 340-353) พบว่า ระบบการพัฒนาครูโดยการประยุกต์ใช้ชุมชนการเรียนรู้แห่งวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตและด้านข้อมูลป้อนกลับ สอดคล้องกับ ธนัตถ์พร โคจรานนท์ (2562 : 283-295) พบว่า ระบบบริหารจัดการโรงเรียน

ประถมศึกษาสู่องค์การสมรรถนะสูง ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านข้อมูลป้อนกลับ

2. สภาพปัจจุบันของพัฒนาระบบการพัฒนาระบบการพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของพัฒนาระบบการพัฒนาระบบการพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมาก การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบตามแนวคิดการศึกษาแบบ 4.0 โดยมีการระบุปัญหาที่ท้าทาย ค้นหาแนวคิด วางแผนและพัฒนา ทดสอบและประเมิน และนำเสนอผลลัพธ์สู่สังคม ผ่านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ครูสามารถวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน ผู้บริหารให้การสนับสนุน มีงบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ที่เพียงพอและพร้อมใช้งาน เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีการศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทั้งด้านความรู้และทักษะกระบวนการ ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของตนเอง สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 25-26) ที่กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย สอดคล้องกับ ณัฐชา แก้วเนตร (2562 : 346) พบว่า สภาพปัจจุบันของระบบพัฒนาครูโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้แห่งวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของระบบพัฒนาครูโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้แห่งวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ธนัตถ์พร โคจรานนท์ (2562 : 341) พบว่า สภาพปัจจุบันของระบบบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาสู่องค์การสมรรถนะสูง อยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของระบบบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาสู่องค์การสมรรถนะสูง อยู่ในระดับมาก

3. ระบบการพัฒนาระบบการพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย ผู้บริหาร หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ ครูสอน ทรัพยากรที่มาสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อม ด้านกระบวนการมีการทำงานผ่านหน่วยระบบย่อยทั้ง 5 หน่วยระบบ ได้แก่ 1) การระบุปัญหาที่ท้าทาย 2) การค้นหาแนวคิด 3) การวางแผนและพัฒนา 4) การทดสอบและประเมิน 5) การนำเสนอผลลัพธ์สู่สังคม โดยขับเคลื่อนผ่านองค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้แห่งวิชาชีพ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การมีค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม 2) การและเปลี่ยนการปฏิบัติงานระหว่างบุคคล 3) การสนับสนุนและการมีภาวะผู้นำร่วมกัน 4) ทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านผลผลิต ประกอบด้วยครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ครูมีความพึงพอใจในการใช้ระบบ ด้านข้อมูลป้อนกลับ ประกอบด้วย การรายงานผล และการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตามข้อเสนอแนะ ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับดีมาก การที่ผลเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ระบบมีองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันในการทำหน้าที่จัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเพื่อให้บรรลุคุณภาพโดยครูผู้สอนทำงานร่วมกัน เริ่มตั้งแต่ ขั้นตอนทำการระบุปัญหาที่ท้าทาย สู่การนำเสนอผลลัพธ์สู่สังคมตามหลักการและแนวทางของระบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน สอดคล้องกับสมจิต จันทร์ฉาย (2557 : 78) ที่เสนอว่า การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้นั้น มีแนวคิดเกี่ยวกับระบบที่นำมาใช้แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ การคิดเป็นระบบและวิธีการเชิงระบบซึ่งกำหนดองค์ประกอบและการจัดองค์ประกอบของระบบให้มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนด มีลักษณะเป็นผังการดำเนินงานหรือการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน และวิธีการเชิงระบบ เป็นแนวคิดเชิงปฏิบัติที่ใช้ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้นตอนและสมเหตุสมผลตามกระบวนการวิทยาศาสตร์ และความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลซึ่งนำไปใช้ในการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ หากผลที่ได้ไม่สมบูรณ์ ก็สามารถปรับปรุงแก้ไขใหม่จนกว่าจะได้ผลลัพธ์ที่สมบูรณ์ ระบบการจัดการเรียนรู้จึงพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนการสอนและจัดองค์ประกอบเหล่านี้ให้สัมพันธ์กันตามองค์ประกอบเชิงระบบในรูปของ ตัวป้อนกระบวนการผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ โดยในทุกขั้นตอนของด้านกระบวนการครูและสมาชิกในกลุ่ม มีการรับรู้และเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองโดยมีจุดเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียนมีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีการประสานความร่วมมือระหว่างกัน ให้ความเคารพในความแตกต่างในการทำงานร่วมกัน ให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกันตลอดจนแบ่งปันบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ทำการศึกษาแนวคิด วิธีการที่หลากหลายในการปฏิบัติงาน แล้วปรับปรุงและพัฒนาไปสู่แนวทางที่ดีที่สุดและนำไปปฏิบัติได้อย่างครอบคลุมทั้งโรงเรียน และแลกเปลี่ยนแนวคิด วิธีการ ประสบการณ์ ความสำเร็จ ตลอดจนยอมรับการนิเทศและชี้แนะในการปฏิบัติงานในบรรยากาศที่เป็นมิตร สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ นริศ ภูอาราม (2560 : 229-234) พบว่า ระบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีการ

ทำงานผ่านหน่วยระบบย่อยทั้ง 7 หน่วยระบบ ได้แก่ การวิเคราะห์ผู้เรียน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหา การกำหนดวิธีสอนการกำหนดสื่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

เพื่อให้การใช้ระบบการพัฒนาระบบการพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้นในการที่โรงเรียนจะนำระบบไปใช้ควรมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

1.1.1 ผู้บริหารต้องศึกษาให้เข้าใจ เห็นประโยชน์และความสำคัญของระบบการพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษาในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

1.2.2 ผู้บริหารควรกระตุ้นและสร้างความตระหนักให้กับครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นความสำคัญของระบบการพัฒนาระบบการพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา

1.2 ครู

1.2.1 ครูต้องเข้าใจระบบและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามระบบอย่างต่อเนื่อง

1.2.2 การนำระบบไปใช้ควรมีความยืดหยุ่น บูรณาการในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนระดับอื่น ๆ เพื่อการปรับปรุงระบบดังกล่าวให้เหมาะสมกับสถานศึกษาระดับนั้น ๆ และควรวิจัยเชิงลึกในแต่ละหน่วยระบบย่อยของในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจรยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรนำระบบการพัฒนาระบบการพัฒนาครู เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษา ไปปรับใช้ตามบริบทของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แนวทางการพัฒนาการวัดผลและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.กรุงเทพมหานคร สำนักวิชาการมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา. (2561). สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

คณะกรรมการ ป.ป.ช..ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564). นนทบุรี: สำนักงาน ป.ป.ช., 2560.

จักรกฤษณ์ สำราญใจ. (2551). การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัย. *ออนไลน์.* สืบค้นวันที่ 25 ตุลาคม 2560. แหล่งที่มา: http://www.jakkrit.lpru.ac.th/pdf/27_11_44/9.pdf.

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. (2545). *ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.* กรุงเทพมหานคร: เอส อาร พรินติ้ง. แมสโปรดักส์.

ฑิฆัมพร บุญมาก. (2558). *การพัฒนาระบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.* วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม : มหาสารคาม

ณัฐชา แก้วเนตร. (2562). *การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา.* วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธนัตถ์พร โคจรานนท์. (2562). *ระบบการบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาสู่องค์การสมรรถนะสูง.* วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นริศ ภูอารม. (2560). *การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารและพัฒนาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นิรัชกร ทองน้อย. (2556). *การพัฒนาระบบการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียน.ประถมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตรศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

แผนปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กระทรวงศึกษาธิการ 2560-2564.

สมจิต จันทร์ฉาย. (2557). *การออกแบบและการพัฒนาการเรียนการสอน.* มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

ศิลปากร จุมพิษ. (2557). *แนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียนบ้านประคองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สุภาวดี อุตรมาตย์. (2557). *การพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.* วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุริยา อรัญเฉวียง. (2559). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดศรีพโลทัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา

สุวิมล ว่องวาณิช. (2549). *การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความรู้ทางสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษ ในการพัฒนาความสามารถด้านการออกเสียงคำศัพท์ของนิสิตวิชาเอกภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยทักษิณ

English Articulatory Phonetics Knowledge for Improving Vocabulary Pronunciation Abilities of First-Year English Majors at Thaksin University

วไลพร ศาสนประดิษฐ์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
Walaiporn Sasanapradit
Thaksin University, Thailand
E-mail: walaiporn97@gmail.com

****

บทคัดย่อ

หนึ่งในจุดมุ่งหมายหลักของการสอนภาษาอังกฤษ คือส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารทางการพูดภาษาอังกฤษได้ การที่จะพัฒนาความสามารถดังกล่าวให้กับผู้เรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องแนะนำให้ผู้เรียนได้รับรู้และเรียนรู้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ ทางเสียงของคำศัพท์ภาษาอังกฤษ และช่วยให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงคำศัพท์อย่างถูกต้อง ซึ่งความสามารถดังกล่าวเป็นหนึ่งในองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารทางการพูดภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียน ดังนั้นเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการออกเสียงคำศัพท์จึงได้นำความรู้ทางสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษมาสอนให้กับผู้เรียน รวมทั้งได้ทำวิจัยกึ่งทดลองเกี่ยวกับเรื่องนี้ขึ้น การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 1 ก่อนและหลังเรียนสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษและการฝึกถ่ายถอดเสียง รวมถึงการฝึกออกเสียงจากสัญลักษณ์แทนเสียงพูดในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ (2) เปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนด้านการออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 หลังเรียน เพื่อดูแนวโน้มและทิศทางการพัฒนาความสามารถ และระดับความสามารถของผู้เรียนเมื่อต้องเจอคำศัพท์ใหม่ การวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ นิสิตชั้นปีที่ 1 เอกภาษาอังกฤษ จำนวน 32 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ (1) ชุดคำศัพท์ 2 ชุด (2) แผนการสอน 15 แผน สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความรู้ด้านสรีรสัทศาสตร์ช่วยเสริมให้ผู้เรียนออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 1 ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ก่อนเรียนระดับความสามารถของผู้เรียนในการออกเสียงโดยไม่เปิดพจนานุกรมอยู่ใน

* วันที่รับบทความ : 22 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 10 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 14 มีนาคม 2566
Received: January 22, 2023; Revised: March 10, 2023; Accepted: March 14, 2023
การวิจัยครั้งนี้ ได้รับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ระดับน้อย ($\bar{x}$ = 2.5 ; S.D. = 0.7) และออกเสียงโดยเปิดพจนานุกรมไทย-อังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.7 ; S.D. = 0.3) แต่ความสามารถของผู้เรียนเพิ่มขึ้นเมื่อเรียนครบ 15 แผนการสอน การออกเสียงโดยไม่เปิดพจนานุกรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.1 ; S.D. = 0.6) และการออกเสียงโดยเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.7 ; S.D. = 0.4) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ระดับความสามารถในการออกเสียงคำศัพท์ทั้งโดยไม่เปิดพจนานุกรม และโดยเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 หลังเรียนเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน โดยคำศัพท์ชุดที่ 1 อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.1 ; S.D. = 0.6) และ ($\bar{x}$ = 4.7 ; S.D. = 0.4) และคำศัพท์ชุดที่ 2 อยู่ในระดับปานกลางและมากที่สุด ($\bar{x}$ = 3.0 ; S.D. = 0.6) และ ($\bar{x}$ = 4.6 ; S.D. = 0.5)

คำสำคัญ: สรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษ; การออกเสียงพยัญชนะ; การออกเสียงสระ; การถ่ายถอดเสียง

Abstracts

One of the main aims of teaching English is to encourage students to communicate in English. To develop the students' communication abilities, English teachers need to help them acquire and learn accurate information on the sound features of vocabulary as well as enable them to pronounce words correctly. These abilities are considered to be a crucial element bolstering their effectiveness of English-speaking communication. Therefore, English Articulatory Phonetics was taught to improve their pronunciation abilities, together with a conduction of quasi-experimental research. This research contained the following 2 objectives. The first objective was to compare students' abilities to pronounce the vocabulary in Set 1 before and after studying English Articulatory Phonetics and transcription training, including practicing pronunciation from phonemic scripts in an English-English dictionary. The other objective was to compare the students' abilities to pronounce English vocabulary in Set 1 and Set 2 after studying to examine the developmental tendencies and directions of their abilities as well as their ability levels when encountering new vocabulary. Using a purposive sampling technique, this study involved 32 first-year English majors. The research instruments included (1) the two sets of the English vocabulary and (2) 15 lesson plans on articulatory phonetics. Concerning data analysis, the statistics comprised mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), and T-test.

The findings revealed that (1) the articulatory phonetics knowledge could enhance the students' abilities to pronounce the vocabulary in Set 1 more effectively. Before studying, their abilities to pronounce it without a dictionary being employed were at a low level ($\bar{x}$ = 2.5 ; S.D. = 0.7) and with a Thai-English dictionary were at a moderate level ($\bar{x}$ = 2.7 ; S.D. = 0.3). Nevertheless, after the 15 lesson plans were completed, their abilities to pronounce without a dictionary were at high level ($\bar{x}$ = 4.1 ; S.D. = 0.6) and with an English-English dictionary were at a very high level ($\bar{x}$ = 4.7 ; S.D. = 0.4). Their post-test scores were higher than their pre-test ones with the statistical significance of .05. (2) The students' ability levels in pronouncing the vocabulary in Set 1 and Set 2 after studying increased and contained the same tendencies and directions: their abilities to pronounce the vocabulary in Set 1 were at high and very high levels ($\bar{x}$ = 4.1 ; S.D. = 0.6) and ($\bar{x}$ = 4.7 ; S.D. = 0.4) and their abilities to pronounce that in Set 2 were at moderate and very high levels ($\bar{x}$ = 3.0 ; S.D. = 0.6) and ($\bar{x}$ = 4.6 ; S.D. = 0.5).

Keywords: English Articulatory Phonetics; Consonant Pronunciation; Vowel Pronunciation; Transcription

บทนำ

การเรียนภาษาอังกฤษในประเทศไทย ผู้เรียนไทยส่วนใหญ่เริ่มต้นเรียนภาษาอังกฤษด้วยการเรียนคำศัพท์และไวยากรณ์ก่อนทักษะอื่น ๆ เน้นการท่องจำความหมายคำศัพท์มากกว่าที่จะให้ความสนใจว่าคำศัพท์นั้น ๆ อ่านออกเสียงถูกต้องได้อย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Wei, Y. and Zhou, Y. (2002 : online) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เรื่องของการออกเสียงภาษาอังกฤษสำหรับในประเทศไทยนั้นเป็นประเด็นที่ถูกมองข้ามอย่างจงใจ จะเห็นได้ว่าลักษณะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนไทยในปัจจุบัน ผู้เรียนรู้ความหมายของคำศัพท์มากมายแต่ออกเสียงคำศัพท์ไม่ค่อยจะถูกต้องนัก ผู้เรียนรู้ไวยากรณ์มากมายและสามารถแต่งประโยคได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ รวมถึงสามารถเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์และโครงสร้างของประโยค แต่ไม่สามารถอ่านออกเสียงคำต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประโยคทั้งประโยคได้อย่างถูกต้อง กรณีเช่นนี้จะส่งผลให้ผู้ฟังไม่เข้าใจ ‘สารหรือสาระสำคัญ’ ที่ผู้พูดต้องการหรือพยายามจะสื่อสารไปยังผู้ฟัง ที่แย่ไปกว่านั้นก็คือ การออกเสียงไม่ถูกต้องทำให้ผู้ฟังเกิดการเข้าใจผิด ตีความสารที่ส่งไปคลาดเคลื่อน ซึ่งความคลาดเคลื่อนในการสื่อสารนี้สะท้อนให้เห็นว่า สิ่งที่ผู้เรียนได้พยายามเรียนรู้มาเกือบค่อนชีวิต หรือความรู้ที่ได้สั่งสมมาไม่ได้เอื้อให้เกิดประโยชน์ในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษเท่าที่ควรจะเป็น

ด้วยความสำคัญของการออกเสียงดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ทำให้ตระหนักว่าการเรียนรู้วิธีการออกเสียงที่ถูกต้องเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคนและทุกวัย เพราะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้องครบถ้วนและตรงประเด็น จะต้องเริ่มจากการออกเสียงพยัญชนะ เสียงสระ การลงเสียงหนักเบาที่ปรากฏอยู่ในแต่ละพยางค์อย่างถูกต้องและเป็นไปตามลักษณะเฉพาะประจำคำ ฉะนั้นการสื่อความหมายด้วยภาษาอังกฤษให้ได้ผลดี จึงต้องไม่ละเลยทักษะด้านการออกเสียง และฝึกออกเสียงตามวิธีปฏิบัติของเจ้าของภาษา และทุกครั้งที่มีการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ผู้เรียนจึงต้องเรียนรู้การออกเสียงที่ถูกต้องไปพร้อม ๆ กับความหมายของคำนั้น ๆ เสมอ หากออกเสียงคำผิดตั้งแต่ครั้งแรกแล้ว และออกเสียงผิดมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน การแก้ไขให้ออกเสียงถูกต้องค่อนข้างยากและต้องใช้เวลาฝึกฝนนานจึงจะสามารถออกเสียงได้อย่างถูกต้อง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนจะต้องรู้ความหมายของคำศัพท์ควบคู่กับการออกเสียงคำนั้น ๆ อย่างถูกต้องตั้งแต่ครั้งแรก แล้วจึงค่อย ๆ เรียนรู้และจดจำในองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคำนั้น ๆ อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้นในโอกาสต่อ ๆ ไป โดยปกติแล้วคำหนึ่งคำอาจมีหลายหน้าที่ เช่น เป็นคำนามได้ เป็นคำกริยาได้ เป็นคำคุณศัพท์ได้ เป็นต้น และเมื่อหน้าที่ของคำ (Part of Speech) เปลี่ยน สำหรับคำบางคำความหมายก็จะเปลี่ยน เสียงก็จะเปลี่ยน รวมถึงการลงเสียงหนักเบาในคำก็จะเปลี่ยนไปด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะประจำคำนั้น ๆ ยิ่งไปกว่านั้นในคำภาษาอังกฤษบางคำ รูปของการสะกดคำ (Spelling) กับการออกเสียงคำไม่สัมพันธ์หรือไม่เป็นไปใน

ทิศทางเดียวกัน เช่น one /ωℓν/, who /ηυ˥/ หรือคำบางคำไม่มีตัวอักษรปรากฏให้เห็นแต่มีเสียง เช่น m**e**nu /ˈmen.**j**uː/ ไม่มีตัวอักษร y ที่แทนเสียง ‘ย’ ปรากฏในรูปการสะกดคำ แต่มีเสียง /φ/ ปรากฏในคำอ่าน หรือคำบางคำมีตัวอักษรปรากฏให้เห็นแต่ไม่มีเสียง เช่น clim**b** /κλαIμ/ มีตัวอักษร b ที่แทนเสียง ‘บ’ ปรากฏในรูปการสะกดคำ แต่ไม่มีเสียง /β/ ปรากฏในคำอ่าน เป็นต้น

การออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษของผู้เรียนไทยส่วนใหญ่ รวมทั้งนิสิตกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ มักจะออกเสียงโดยยึดตามรูปแบบของการสะกดคำ หรือออกเสียงคำศัพท์ตามเสียงที่ตนเองเคยได้ยินมา จึงจดจำและนำมาใช้ ไม่ได้ออกเสียงด้วยเสียงที่แท้จริงตามที่ปรากฏอยู่ในคำอ่าน (Phonemic Script) ในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ อันเนื่องมาจากผู้เรียนไม่ทราบเรื่องหลักการ วิธีการในการออกเสียงภาษาอังกฤษ ไม่รู้จักสัญลักษณ์ทางเสียงภาษาอังกฤษ ไม่สามารถถ่ายถอดเสียงในภาษาอังกฤษเป็นสัญลักษณ์ทางสัทศาสตร์ รวมถึงไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ว่ารายละเอียดต่าง ๆ ของเสียงภาษาอังกฤษ เช่น เสียงพยัญชนะ เสียงสระ การลงเสียงหนักเบา เป็นต้น มีความแตกต่างจากรายละเอียดของเสียงในภาษาไทยที่เป็นภาษาแม่ ฉะนั้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกให้ออกเสียงตามแบบฉบับและลักษณะเฉพาะของภาษาอังกฤษ หากใช้วิธีการออกเสียงแบบภาษาไทยในการออกเสียงคำศัพท์ดังกล่าว ย่อมส่งผลให้เสียงที่เปล่งออกมาผิดเพี้ยนไปจากเสียงที่แท้จริงที่เจ้าของภาษาออกเสียงกัน ดังตัวอย่างคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ผู้เรียนไทยมักออกเสียงผิดในตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 1 ตัวอย่างคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ผู้เรียนไทยมักออกเสียงผิด เสียงคำศัพท์ที่ออกเสียงโดยผู้เรียน และรายละเอียดของเสียงในคำอ่านในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ

คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ที่ผู้เรียนไทยมักออกเสียงผิด	**เสียงคำศัพท์ที่ออกเสียงโดยผู้เรียน**	***รายละเอียดของเสียงในคำอ่านในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ**
village	วิลเลจ	/∪ϖIλIδZ/
people	พีเพิ้ล หรือ ปีเป้ิล	/∪πι˥πλ/
destroy	เดสตรอย	/δI∪στρ□I/
vegetable	เวดเจ็ดเทเบิ้ล	/∪ϖεδZτ↔βλ/
asked	อาค	/A˥σκτ/
pupil	พิวพิล หรือ พิวเพิล	/∪πφυ˥πλ/
respect	เรสเป็ก	/ρI∪σπεκτ/
camel	คาเมล	/∪κΘμλ/
mother	มาเตอร์ หรือ มาเธอร์ หรือ มาเซอร์	/∪μℓΔ↔ᵨ/
juice	จุ้ย	/δZυ˥σ/
box	บ๊อก	/β□κσ; AmE βA˥κσ/

คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ที่ผู้เรียนไทยมักออกเสียงผิด	เสียงคำศัพท์ที่ออกเสียงโดยผู้เรียน	*รายละเอียดของเสียงในคำอ่านในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ
love	เลิฟ หรือ เล้ิฟ	/λ ℘ ϖ/
onion	โอเนี่ยน หรือ อันเนี่ยน	/∪ ℘ νφ↔ν/
fruit	ฟรุต	/ϕρυ ⎤τ/
language	แล็งเกวด	/∪λΘNγωIδZ/
agriculture	อะกรีเคาเจอร์	/∪ΘγρIκ ℘ λτΣ↔/
towel	โทเว็ว หรือ ทาวน์เว็ว	/ταY↔λ/
present (n)	เพรสเซ่น หรือ พรีเซ้น	/∪πρεζ.↔ντ/
present (v)	พรีเซ้น หรือ เพรสเซ่น	/πρI∪ζεντ/

ที่มา*: Cambridge advanced learner's dictionary. (2013).

จากตัวอย่างคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ผู้เรียนไทยมักออกเสียงผิดข้างต้น ความผิดพลาดในการออกเสียงจะค่อย ๆ ลดน้อยลงเรื่อย ๆ หากผู้เรียนนำความรู้ทางสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษมาปรับใช้ในการออกเสียงและออกเสียงคำศัพท์ตามที่ปรากฏอยู่ในคำอ่านหรือสัญลักษณ์แทนเสียงพูดในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ ความรู้ดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงคำศัพท์ได้ดีขึ้น เป็นธรรมชาติใกล้เคียงกับการออกเสียงของเจ้าของภาษามากขึ้น อันจะส่งผลให้ทักษะด้านการฟังและการพูดของบุคคลดังกล่าวพัฒนาควบคู่ตามไปด้วย และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ในฐานะที่ผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้จะประกอบอาชีพเป็นครูสอนภาษาอังกฤษในอนาคต ความรู้ความสามารถดังกล่าวจะติดตัวและสามารถนำไปถ่ายทอดให้กับผู้เรียนของบุคคลนั้น ๆ ในอนาคตได้อย่างถูกต้องด้วยเช่นกัน ดังนั้นความรู้ทางสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษ ความสามารถในการถ่ายถอดเสียง และความสามารถในการอ่านสัญลักษณ์แทนเสียงพูดในคำอ่านในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษได้อย่างถูกต้อง จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง รวมถึงสามารถนำความรู้ดังกล่าวถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่นได้เช่นกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนในด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 1 ก่อนและหลังเรียนสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษและการฝึกถ่ายถอดเสียง รวมถึงการฝึกออกเสียงจากสัญลักษณ์แทนเสียงพูดในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ

2. เปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนในด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 1 และชุดที่ 2 หลังเรียน เพื่อดูแนวโน้มและทิศทางการพัฒนาความสามารถ ระดับความสามารถของผู้เรียนในด้านการออกเสียงเมื่อต้องเจอกับคำศัพท์ใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) โดยมีรูปแบบการวิจัยเป็นแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pre-test-Post-test Design) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนในด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 1 ก่อนและหลังเรียนสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษและการฝึกถ่ายถอดเสียง รวมถึงการฝึกออกเสียงจากสัญลักษณ์แทนเสียงพูดในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนในด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 1 และชุดที่ 2 หลังเรียน เพื่อดูแนวโน้มและทิศทางการพัฒนาความสามารถ ระดับความสามารถของผู้เรียนในด้านการออกเสียงเมื่อต้องเจอกับคำศัพท์ใหม่ โดยมีรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นรูปแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้เหตุผลในการเลือกเพื่อความเหมาะสมในการวิจัย ประกอบด้วยนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา จังหวัดสงขลา เป็นนิสิตที่เรียนในรายวิชา 0115161 สัทศาสตร์ภาษาอังกฤษสำหรับครู 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 32 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

2.1 คำศัพท์ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 จำนวนชุดละ 30 คำ มีรายละเอียดดังนี้ ชุดที่ 1 zebra, Wednesday, picture, theatre, singer, exam, visit, onion, weather, castle, mistake, discover, graduate (n), decide, essential, secretary, reason, imagine, honest, cucumber, thirty, four, stomach, describe, surname, image, mouth, communicate, towel, present (v) และชุดที่ 2 camel, Saturday, future, three, longer, express, result, volume, southern, pencil, January, destroy, procedure, desire, gorgeous, manager, prison, magic, hour, vegetable, smooth, eight, study, machine, demonstrate, language, month, suggest, dessert, present (n) ซึ่งคำดังกล่าวได้คัดเลือกมาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เป็นตัวแทนของเสียงพยัญชนะและเสียงสระภาษาอังกฤษแต่ละหน่วยเสียง ที่ผู้เรียนไทยใช้บ่อยแต่มักออกเสียงผิด รวมถึงตัวแทนคำศัพท์ที่มีลักษณะทางเสียง (Sound Features) ที่มีเฉพาะในภาษาอังกฤษ ไม่มีในภาษาไทย ซึ่งเสียงพยัญชนะภาษาอังกฤษที่ไม่มีในภาษาไทยมีถึง 9 เสียง ได้แก่ /γ/, /ϖ/, /T/, /Δ/, /ζ/, /Σ/, /Z/, /τΣ/, /δZ/ (พงษ์ศรี เลขะวัฒนะ และคณะ, 2550) รวมถึงเสียงสระเลื่อนหรือสระประสมภาษาอังกฤษ ซึ่งมี 2 ประเภท 1) สระเลื่อนหรือสระประสมสองเสียง มีจำนวน 8 เสียง ดังนี้ /I↔/, /Y↔/, /ε↔/, /εI/, □I/, /αI/, ↔Y/, /αY/ และ 2) สระเลื่อนหรือสระประสมสามเสียง จำนวน 2 เสียง ดังนี้ /αI↔/, /αY↔/ (McIntosh, Colin, 2013 :1844) เสียงภาษาอังกฤษเหล่านี้จึงยังคงเป็นปัญหาทั้งทางด้าน

การฟังและการออกเสียงสำหรับผู้เรียนไทย ผู้เรียนจึงต้องเข้าใจความแตกต่างดังกล่าวข้างต้น และได้รับการฝึกฝนในด้านการออกเสียงอย่างถูกต้อง คำศัพท์ทั้ง 2 ชุดข้างต้น ใช้ทดสอบความสามารถด้านการออกเสียงคำศัพท์รายบุคคล โดยพิจารณาในแง่ของความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว และความเป็นธรรมชาติในการออกเสียงตามแบบฉบับคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

ในส่วนคำศัพท์ชุดที่ 1 มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเป็นไปตามหลักการของรูปแบบการวิจัยที่เป็นแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pre-test-Post-test Design) สำหรับคำศัพท์ชุดที่ 2 มีการทดสอบเฉพาะหลังเรียนเท่านั้น อันเนื่องมาจากมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อดูแนวโน้มและทิศทางของการพัฒนาด้านความสามารถในการออกเสียงคำศัพท์ของผู้เรียนหลังเรียนว่ามีแนวโน้มของผลลัพธ์สอดคล้องและเป็นไปในเดียวกันกับความสามารถในการออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 1 หลังเรียนหรือไม่ หากความสามารถด้านการออกเสียงของผู้เรียนได้รับการพัฒนาขึ้นหลังเรียน เมื่อผู้เรียนต้องออกเสียงคำศัพท์ซึ่งไม่ว่าจะเคยรู้จักหรือไม่รู้จักมาก่อน ความสามารถด้านทักษะการออกเสียงที่มีติดตัว และได้รับการฝึกฝนมาก่อนควรจะถูกนำมาปรับใช้ได้โดยอัตโนมัติทันที และทำให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงคำศัพท์ดังกล่าวได้อย่างถูกต้องตามหลักวิธีการออกเสียงภาษาอังกฤษ และผลลัพธ์ที่ได้จากการทดสอบความสามารถในการออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 2 หลังเรียนของผู้เรียนจึงควรจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือมีระดับความสามารถใกล้เคียงหรือระดับเดียวกันกับผลลัพธ์หลังเรียนคำศัพท์ชุดที่ 1 ทั้งนี้คำศัพท์ทั้ง 2 ชุดดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ในแง่ของความถูกต้องเหมาะสม และครอบคลุมประเด็นที่กำลังศึกษาวิจัย จากนั้นได้นำเครื่องมือวิจัยนี้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา จำนวน 5 คน เพื่อทดสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนใช้จริง

2.2 เกณฑ์ประเมินความสามารถด้านการออกเสียงคำศัพท์

2.3 ฟอร์มประเมินความสามารถด้านการออกเสียงคำศัพท์ ชุดที่ 1 และชุดที่ 2

2.4 ตำราสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษ 1 (ที่ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก และได้รับความเห็นชอบว่าเป็นผลงานที่มีคุณภาพและสามารถเผยแพร่ในวงวิชาการได้) เนื้อหาที่ใช้ในการสอน คือ สรีรสัทศาสตร์ (Articulatory Phonetics) ซึ่งพิณทิพย์ ทวยเจริญ (2547 : 18) ได้อธิบายว่า เป็นสาขาย่อยของสัทศาสตร์ ที่ศึกษาถึงกลไกกระแสลมที่ใช้ในการเปล่งเสียงพูด อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียง สภาวะของการเปล่งเสียง การออกเสียงประเภทต่าง ๆ จากจุดที่เกิดเสียงในปาก และลักษณะทางเสียงอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นพร้อมกับเสียงพยัญชนะและเสียงสระหรือเรียกว่า สัทสัมพันธ์ (Prosody) ตลอดจนปรากฏการณ์ในการออกเสียงลักษณะอื่น ๆ รวมทั้งการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงพูดหรือการถ่ายถอดเสียง (Transcription)

3. การรวบรวมข้อมูล

ในส่วนก่อนเรียน มีรายละเอียดดังนี้ การออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 1 มี 2 รอบ โดยในรอบที่ 1 กำหนดให้ผู้เรียนออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ แบบไม่เปิดพจนานุกรม และรอบที่ 2 กำหนดให้ผู้เรียนออก

เสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ แบบเปิดพจนานุกรมไทย-อังกฤษ การออกเสียงทั้ง 2 รอบใช้วิธีการที่แตกต่าง อันเนื่องมาจากต้องการทราบว่าก่อนและหลังเรียนสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษและการฝึกถ่ายถอดเสียง รวมถึงการฝึกออกเสียงจากสัญลักษณ์แทนเสียงพูดในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ ผู้เรียนมีความสามารถในการออกเสียงที่มีอยู่เดิมก่อนเรียนระดับใด และเมื่อผู้เรียนออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบเปิดพจนานุกรมไทย-อังกฤษ วิธีนี้จะช่วยให้ความสามารถด้านการออกเสียงของผู้เรียนเพิ่มขึ้นมากน้อย ระดับใด เพื่อจะได้นำผลลัพธ์ที่ได้มาวิเคราะห์หาว่าอะไรคือปัจจัยหลักที่จะส่งผลต่อระดับความสามารถของผู้เรียนในแต่ละระดับ

ในส่วนหลังเรียน การออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 1 มี 2 รอบเช่นกัน โดยในรอบที่ 1 กำหนดให้ผู้เรียนออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ แบบไม่เปิดพจนานุกรม และรอบที่ 2 กำหนดให้ผู้เรียนออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ แบบเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ สำหรับในส่วนของการทดสอบหลังเรียนนี้ จะมีการทดสอบการออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 2 ด้วยรูปแบบเดียวกันกับการทดสอบหลังเรียนของชุดที่ 1 ทั้งนี้เพื่อต้องการทราบว่าหลังเรียนสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษและการฝึกถ่ายถอดเสียง รวมถึงการฝึกออกเสียงจากสัญลักษณ์แทนเสียงพูดตามที่ระบุอยู่ในคำอ่าน (Phonemic Scripts) ในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษแล้วนั้น ผู้เรียนมีความสามารถในการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษในระดับใด และมีแนวโน้มและทิศทางของการพัฒนาด้านความสามารถในการออกเสียงคำศัพท์แบบใด

3.1 การรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการดำเนินงานโดยสรุปดังนี้

ชุดที่ 1 ก่อนเรียน (Pre-test)

(1) ประเมินความสามารถผู้เรียน ในการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 1 จำนวน 30 คำ (รอบที่ 1) แบบไม่เปิดพจนานุกรม

(2) ประเมินความสามารถผู้เรียน ในการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 1 จำนวน 30 คำ ตามที่ระบุในข้อ (1) (รอบที่ 2) สำหรับการออกเสียงในครั้งนี้กำหนดให้ผู้เรียนเปิดพจนานุกรมไทย-อังกฤษ และออกเสียงคำทั้ง 30 คำตามที่ระบุอยู่ในคำอ่านในพจนานุกรมไทย-อังกฤษ

การสอนกลุ่มตัวอย่าง

ดำเนินการสอนความรู้ทางสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เวลา 15 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวม 15 แผนการสอน โดยจัดเรียงลำดับเนื้อหาก่อนหลังที่ใช้สอนครอบคลุมตามที่ระบุในข้อ 2.4 โดยเน้นการฝึกออกเสียงตามหลักสรีรสัทศาสตร์ (Articulatory Phonetics) ควบคู่ไปกับการฝึกใช้สัญลักษณ์แทนเสียงพูดหรือการถ่ายถอดเสียง (Transcription) รวมถึงการฝึกออกเสียงจากสัญลักษณ์แทนเสียงพูด (Phonemic Scripts) ในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ และเมื่อการสอนสิ้นสุดตามกรอบเวลาที่กำหนดจึงดำเนินการประเมินความสามารถหลังเรียน (Post-test) โดยใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดเดียวกันกับฉบับทดสอบก่อนเรียน (ชุดที่ 1) และเพิ่มเติมคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 2 ทดสอบเฉพาะหลังเรียน

ชุดที่ 1 หลังเรียน (Post-test)

(1) ประเมินความสามารถผู้เรียน ในการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 1 จำนวน 30 คำ (รอบที่ 1) แบบไม่เปิดพจนานุกรม

(2) ประเมินความสามารถผู้เรียน ในการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 1 จำนวน 30 คำ ตามที่ระบุในข้อ (1) (รอบที่ 2) สำหรับการออกเสียงในครั้งนี้กำหนดให้ผู้เรียนเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ และออกเสียงคำทั้ง 30 คำตามที่ระบุอยู่ในคำอ่าน (Phonemic Scripts) ในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ

ชุดที่ 2 หลังเรียน (Post-test)

(1) ประเมินความสามารถผู้เรียน ในการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 2 จำนวน 30 คำ (รอบที่ 1) แบบไม่เปิดพจนานุกรม

(2) ประเมินความสามารถผู้เรียน ในการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 2 จำนวน 30 คำ ตามที่ระบุในข้อ (1) (รอบที่ 2) สำหรับการออกเสียงในครั้งนี้กำหนดให้ผู้เรียนเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ และออกเสียงคำทั้ง 30 คำตามที่ระบุอยู่ในคำอ่าน (Phonemic Scripts)

3.2 นำผลการประเมินความสามารถของผู้เรียนในการออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบกัน

3.3 นำผลการประเมินความสามารถในการออกเสียงคำศัพทชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ของผู้เรียนเฉพาะส่วนหลังเรียนมาเปรียบเทียบกัน (ด้วยเหตุผลตามที่ระบุในข้อ 2.1)

3.4 ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินตามข้อ 3.2-3.3 ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบและวิเคราะห์เพื่อพิสูจน์ตามสมมุติฐานที่วางไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยนำผลการประเมินความสามารถของผู้เรียน ในการออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบกัน เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้มาวิเคราะห์หาว่าอะไรคือปัจจัยที่จะส่งผลต่อระดับความสามารถของผู้เรียนในแต่ละระดับ นอกจากนี้ยังได้นำผลการประเมินความสามารถในการออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 เฉพาะส่วนหลังเรียนมาเปรียบเทียบกันด้วย โดยในประเด็นหลังนี้ มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อดูแนวโน้มและทิศทางการพัฒนาความสามารถ และระดับความสามารถในการออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 2 ของผู้เรียนหลังเรียนว่ามีผลลัพธ์สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความสามารถในการออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 1 หลังเรียนหรือไม่ ทั้งนี้ความสามารถของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะถูกประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตามเกณฑ์การประเมินความสามารถในการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ได้ดัดแปลงจาก (วนิดา วิริรันต์ และ ถนอมจิตร สังข์จรูญ, 2549 อ้างถึงใน ฮาสีด๊ะ ดีนามอ, 2553 : 25) และมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

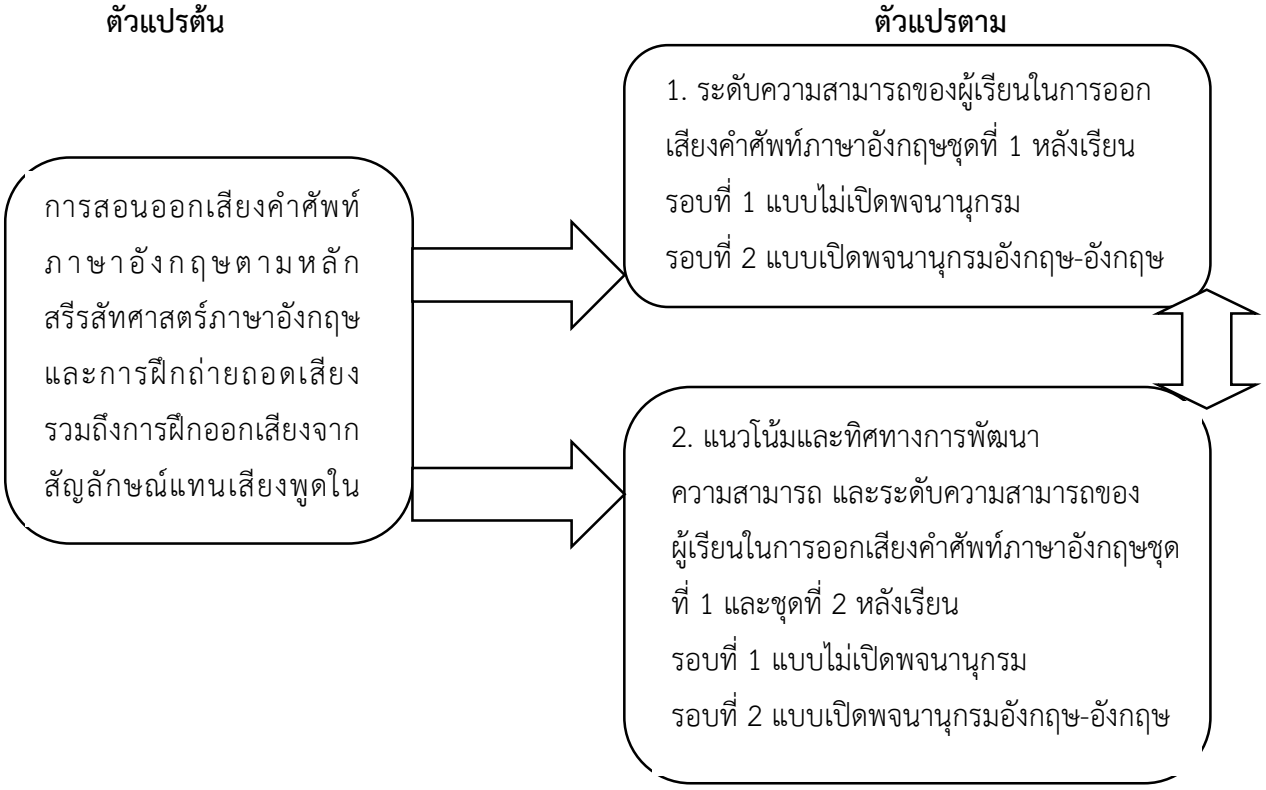
ระดับคะแนน	ระดับค่าเฉลี่ย	ความหมาย
5	4.21 - 5.00	มากที่สุด
4	3.41 - 4.20	มาก
3	2.61 - 3.40	ปานกลาง
2	1.81 - 2.60	น้อย
1	1.00 - 1.80	น้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในข้อ 3.2-3.3 ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบความแตกต่างระหว่างความสามารถในการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยค่าที (T-test) แบบ Paired-sample Test

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความรู้ทางสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษ ในการพัฒนาความสามารถด้านการออกเสียงคำศัพท์ ของนิสิตวิชาเอกภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยทักษิณ มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ออกแบบมาเพื่อศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทางสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษในการพัฒนาความสามารถด้านการออกเสียงคำศัพท์ของนิสิตวิชาเอกภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนในด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 1 ก่อนและหลังเรียนสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษและการฝึกถ่ายถอดเสียง รวมถึงการฝึกออกเสียงจากสัญลักษณ์แทนเสียงพูดในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ (2) เปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนในด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 1 และชุดที่ 2 หลังเรียน เพื่อดูแนวโน้มและทิศทางการพัฒนาความสามารถ ระดับ

ความสามารถของผู้เรียนเมื่อต้องเจอกับคำศัพท์ใหม่ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้างต้น ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนในด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 1 ก่อนและหลังเรียน

คำศัพท์ชุดที่ 1	ระดับความสามารถของผู้เรียนก่อนเรียน			คำศัพท์ชุดที่ 1	ระดับความสามารถของผู้เรียนหลังเรียน			t	p - value
ก่อนเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	หลังเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย		
1.ออกเสียงโดยไม่เปิดพจนานุกรม	2.5	0.7	น้อย	1.ออกเสียงโดยไม่เปิดพจนานุกรม	4.1	0.6	มาก	-19.83	0.00
2.ออกเสียงโดยเปิดพจนานุกรมไทย-อังกฤษ	2.7	0.3	ปานกลาง	2.ออกเสียงโดยเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ	4.7	0.4	มากที่สุด	-28.63	0.00

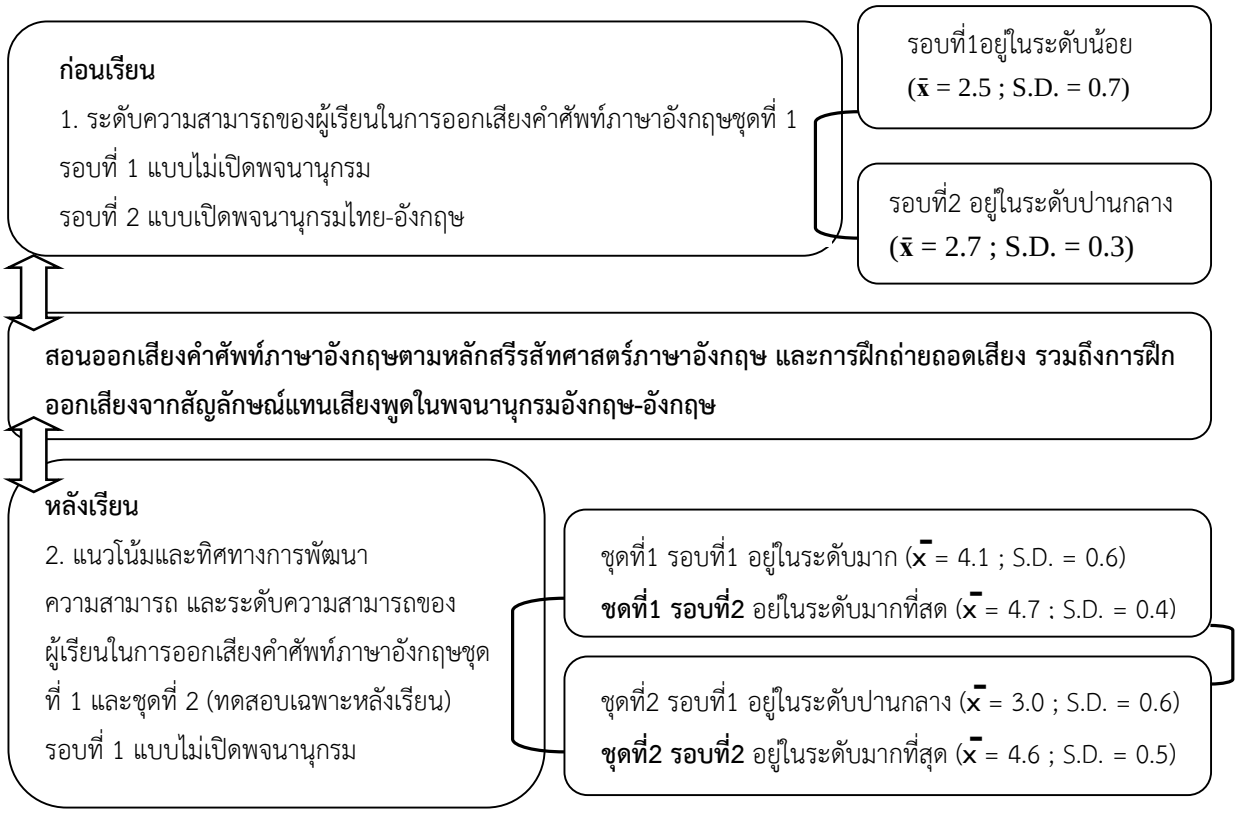
* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่าความสามารถของผู้เรียนในด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ชุดที่ 1 ก่อนเรียนสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษและการฝึกถ่ายถอดเสียง รวมถึงการฝึกออกเสียงจากสัญลักษณ์แทนเสียงพูดในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ ประเภทออกเสียงโดยไม่เปิดพจนานุกรม และออกเสียงโดยเปิดพจนานุกรมไทย-อังกฤษ อยู่ในระดับน้อยและปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.5 ; S.D. = 0.7) และ ($\bar{x}$ = 2.7 ; S.D. = 0.3) ตามลำดับ และหลังเรียนปรากฏว่ามีระดับคะแนนของการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ชุดที่ 1 ในประเภทออกเสียงโดยไม่เปิดพจนานุกรม และออกเสียงโดยเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.1 ; S.D. = 0.6) และ ($\bar{x}$ = 4.7 ; S.D. = 0.4) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการออกเสียงภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนในด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 1 และชุดที่ 2 หลังเรียน

คำศัพท์ชุดที่ 1	ระดับความสามารถของผู้เรียนหลังเรียน			คำศัพท์ชุดที่ 2	ระดับความสามารถของผู้เรียนหลังเรียน		
หลังเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	หลังเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. ออกเสียงโดยไม่เปิดพจนานุกรม	4.1	0.6	มาก	1. ออกเสียงโดยไม่เปิดพจนานุกรม	3.0	0.6	ปานกลาง
2. ออกเสียงโดยเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ	4.7	0.4	มากที่สุด	2. ออกเสียงโดยเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ	4.6	0.5	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าความสามารถของผู้เรียนในด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ชุดที่ 1 หลังเรียนสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษและการฝึกถ่ายถอดเสียง รวมถึงการฝึกออกเสียงจากสัญลักษณ์แทนเสียงพูดในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ ประเภทออกเสียงโดยไม่เปิดพจนานุกรม และออกเสียงโดยเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ ปรากฏว่ามีระดับคะแนนของการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมากและมากที่สุด **($\bar{x}$ = 4.1 ; S.D. = 0.6)** และ **($\bar{x}$ = 4.7 ; S.D. = 0.4)** ตามลำดับ และคำศัพท์ชุดที่ 2 หลังเรียน ประเภทออกเสียงโดยไม่เปิดพจนานุกรม และออกเสียงโดยเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ ปรากฏว่ามีระดับคะแนนของการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลางและมากที่สุด **($\bar{x}$ = 3.0 ; S.D. = 0.6)** และ **($\bar{x}$ = 4.6 ; S.D. = 0.5)** ตามลำดับ โดยมีผลสรุปการวิจัยจากตารางที่ 2 และ 3 ดังนี้

แผนภาพที่ 2 สรุปผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ความรู้ทางสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษสามารถช่วยพัฒนาความสามารถในด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ถูกต้องตามลักษณะเฉพาะของการออกเสียงภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียน ซึ่งการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ถูกต้องจัดเป็นหนึ่งในพื้นฐานสำคัญในการสื่อสารทางการฟังพูดที่มีประสิทธิภาพ โดยมีประเด็นการอภิปรายดังนี้

1. ความสามารถของผู้เรียนในด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ชุดที่ 1 ก่อนเรียนสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษและการฝึกถ่ายถอดเสียง รวมถึงการฝึกออกเสียงจากสัญลักษณ์แทนเสียงพูดในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ ประเภทออกเสียงโดยไม่เปิดพจนานุกรม และออกเสียงโดยเปิดพจนานุกรมไทย-อังกฤษ อยู่ในระดับน้อยและปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.5 ; S.D. = 0.7) และ ($\bar{x}$ = 2.7 ; S.D. = 0.3) ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าหากผู้เรียนได้รับข้อมูลป้อนเข้า (Input) ที่มีมาแต่เดิมในเรื่องของลักษณะต่าง ๆ ทางเสียงภาษาอังกฤษที่ไม่ถูกต้อง มีวิธีการออกเสียงคำต่าง ๆ ที่ไม่ถูกต้อง รวมถึงได้รับการฝึกฝนในด้านการออกเสียงที่ไม่ถูกต้องและไม่ถูกวิธีตามหลักสรีรสัทศาสตร์อย่างต่อเนื่อง หรือแม้แต่การออกเสียงคำศัพท์จากคำอ่านในพจนานุกรมไทย-อังกฤษ ผู้เรียนอาจจะไม่สามารถออกเสียงได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนได้เช่นกัน อันเนื่องมาจากภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีวิธีการออกเสียงพยัญชนะ เสียงสระ รวมถึงลักษณะอื่น ๆ ทางเสียงแตกต่างกัน ซึ่งผลลัพธ์จากการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับ Wei, Y. and Zhou, Y. (1999 : 14) ที่ได้กล่าวถึงเรื่องของการออกเสียงไว้ว่า “ปัญหาในการออกเสียงภาษาอังกฤษ เกิดจากการกลมกลืนเสียงภาษาไทยเข้ากับเสียงภาษาอังกฤษ แม้ว่าคนไทยเรียนภาษาอังกฤษแต่คนไทยส่วนใหญ่ไม่ได้ถูกสอนให้เข้าใจถึงระบบเสียงภาษาอังกฤษอย่างละเอียด ผู้เรียนภาษาส่วนใหญ่จะเลียนแบบการออกเสียงภาษาอังกฤษจากรูปแบบการออกเสียงในแบบของครูชาวไทย” จึงเป็นเรื่องไม่ง่ายนักสำหรับผู้เรียนไทยที่จะออกเสียงคำภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องตามลักษณะเฉพาะประจำคำ จะเห็นได้ว่าปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นล้วนแล้วแต่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ (Acquiring) และการเรียนรู้ (Learning) ที่ไม่ถูกต้องหรืออาจจะคลาดเคลื่อนไปบ้าง อันจะส่งผลให้การออกเสียงคำศัพท์ต่าง ๆ ผิดเพี้ยนไป ทำให้ผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจได้ว่าผู้พูดกำลังพูดถึงคำศัพท์คำใด ผลลัพธ์ดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังประสิทธิภาพด้านการสื่อสารทางการฟังพูดของบุคคลดังกล่าวด้วยอย่างแน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่จะประกอบอาชีพเป็นครูสอนภาษาอังกฤษในอนาคต บุคคลเหล่านี้ไม่ได้เรียนทักษะการออกเสียงภาษาอังกฤษเพื่อรู้และใช้เพื่อการสื่อสารทางการฟังพูดเฉพาะตัว แต่ต้องเรียนรู้เพื่อการถ่ายทอดให้กับศิษย์ในอนาคตอย่างถูกต้องด้วย การใส่ใจในทุกรายละเอียดในเรื่องของเสียงซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญมากในด้านการสื่อสารทางการฟังพูด จึงเป็นสิ่งที่ผู้เรียนไม่สามารถละเลยหรือมองข้ามความสำคัญได้เลย

ในส่วนของความสามารถหลังเรียน ปรากฏว่าผู้เรียนมีระดับคะแนนความสามารถในการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ชุดที่ 1 ในประเภทออกเสียงโดยไม่เปิดพจนานุกรม และออกเสียงโดยเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.1 ; S.D. = 0.6) และ ($\bar{x}$ = 4.7 ; S.D. = 0.4)

ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ระดับความสามารถของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าความรู้ทางสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษ การฝึกถ่ายถอดเสียง รวมถึงการฝึกออกเสียงจากสัญลักษณ์แทนเสียงพูดในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ ที่ผู้เรียนได้รับรู้และเรียนรู้อย่างถูกต้องสามารถช่วยพัฒนาความสามารถในด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนได้ เนื่องจากกระบวนการสอนและการฝึกออกเสียงรูปแบบนี้เป็นวิธีการสอนที่เริ่มตั้งแต่การแนะนำอวัยวะในการออกเสียงทุกส่วน ฐานที่เกิดของเสียง (Place of Articulation) เช่น ฐานริมฝีปากและฟัน ฐานหลังปุ่มเหงือก ฐานเพดานอ่อน เป็นต้น ลักษณะการเกิดเสียง (Manner of Articulation) เช่น เสียงกักเสียดแทรก เสียงข้างลิ้น เสียงกักหรือเสียงระเบิด เป็นต้น รวมถึงลักษณะการทำงานของเส้นเสียง (Voicing) เช่น เสียงก้อง เสียงไม่ก้อง และสัทสัมพันธ์ (Prosody) เช่น เสียงหนัก-เบา เสียงสูง-ต่ำ เป็นต้น ด้วยลักษณะต่าง ๆ ทางเสียงข้างต้น เป็นผลให้วิธีการออกเสียงพยัญชนะและเสียงสระภาษาอังกฤษแต่ละเสียงมีความแตกต่างและมีลักษณะเฉพาะที่เป็นแบบฉบับของภาษาอังกฤษซึ่งแตกต่างจากวิธีการออกเสียงในภาษาไทย ผลจากการสอนตามรายละเอียดและวิธีข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของ ดาราวดี สุกมลสันต์ (2542 : 122) ซึ่งได้เสนอแนะไว้ว่า “ครูผู้สอนจะต้องสอนให้ผู้เรียนได้ยินเสียงของภาษาอังกฤษในแบบที่ผู้ใช้ภาษานั้นใช้ และฝึกออกเสียงที่ไม่มีในภาษาไทยให้ได้อย่างถูกต้อง ไม่ใช้เสียงที่มีอยู่ในภาษาไทยเข้าไปแทนที่เสียงในภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนจะต้องฝึกฝนเสียงที่เป็นปัญหาของคนไทยให้ผู้เรียนออกเสียงได้ถูกต้องและได้ยินเสียงของภาษานั้นๆ” รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดของ พิณทิพย์ ทวยเจริญ (2544 : 20) ที่ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษไว้ว่า “ผู้เรียนจะรู้เพียงคำศัพท์และโครงสร้างประโยคเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ต้องสามารถเปล่งเสียงที่เจ้าของภาษาฟังแล้วสามารถเข้าใจได้” ฉะนั้นเมื่อผู้เรียนได้รับการสอนและการแนะนำวิธีการออกเสียง การสาธิตให้ดูอย่างถูกหลักการ ถูกวิธี รวมถึงได้รับการฝึกออกเสียงคำตามที่ปรากฏในคำอ่าน (Phonemic Scripts) ในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ ทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักและให้ความสำคัญกับทุกรายละเอียดของสัญลักษณ์ทางสัทศาสตร์ รวมถึงสัทอักษร (The International Phonetic Alphabet ที่เรียกย่อ ๆ ว่า IPA) ต่าง ๆ ที่ปรากฏในคำอ่านแต่ละคำ ผู้เรียนจึงสามารถออกเสียงคำได้อย่างถูกต้อง แบบไม่ขาดไม่เกิน และเป็นธรรมชาติตามวิธีการออกเสียงภาษาอังกฤษ

2. ความสามารถของผู้เรียนในด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษและการฝึกถ่ายถอดเสียง รวมถึงการฝึกออกเสียงจากสัญลักษณ์แทนเสียงพูดในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ ในคำศัพท์ชุดที่ 1 ประเภทออกเสียงโดยไม่เปิดพจนานุกรม และออกเสียงโดยเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ ปรากฏว่ามีระดับคะแนนของการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.1 ; S.D. = 0.6) และ ($\bar{x}$ = 4.7 ; S.D. = 0.4) ตามลำดับ และระดับความสามารถหลังเรียนในการออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 2 ประเภทออกเสียงโดยไม่เปิดพจนานุกรม และออกเสียงโดยเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ ปรากฏว่ามีระดับคะแนนของการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับปานกลางและมากที่สุด

($\bar{x}$ = 3.0 ; S.D. = 0.6) และ ($\bar{x}$ = 4.6 ; S.D. = 0.5) ตามลำดับ ผลลัพธ์ที่ได้ข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าความสามารถของผู้เรียนในด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษชุดที่ 1 และชุดที่ 2 หลังเรียนเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามที่ได้กล่าวแล้วในข้างต้นว่าในส่วนของคำศัพท์ชุดที่ 2 มีการทดสอบเฉพาะหลังเรียนเท่านั้น เนื่องจากมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อดูแนวโน้มและทิศทางของการพัฒนาความสามารถในการออกเสียงของผู้เรียนหลังเรียนว่ามีผลลัพธ์สอดคล้องกับความสามารถในการออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 1 หลังเรียนหรือไม่ ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเมื่อความสามารถด้านการออกเสียงคำศัพท์ของผู้เรียนได้รับการพัฒนาขึ้นหลังเรียน ดังที่ปรากฏผลลัพธ์ในการออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 1 อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.1 ; S.D. = 0.6) และ ($\bar{x}$ = 4.7 ; S.D. = 0.4) ตามลำดับ และเมื่อผู้เรียนต้องออกเสียงคำศัพท์ชุดใหม่ซึ่งไม่ว่าจะเคยรู้จักหรือไม่รู้จักมาก่อนอย่างคำศัพท์ชุดที่ 2 ความสามารถด้านทักษะการออกเสียงที่มีติดตัวและได้รับการฝึกฝนมาก่อนหน้า จึงถูกนำมาปรับใช้โดยอัตโนมัติทันที ทำให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงคำศัพท์ดังกล่าวได้อย่างถูกต้องตามหลักวิธีการออกเสียงภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้ ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นด้วยว่า เมื่อผู้เรียนได้ตระหนัก รับรู้ และเข้าใจอย่างถูกต้องว่าการออกเสียงพยัญชนะ การออกเสียงสระ และการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแตกต่างจากการออกเสียงพยัญชนะ การออกเสียงสระ และการออกเสียงคำศัพท์ในภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาแม่ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ใช้หลักการและวิธีการออกเสียงภาษาไทยในการออกเสียงภาษาอังกฤษ รวมถึงการที่ผู้เรียนได้รับการฝึกออกเสียงภาษาอังกฤษอย่างถูกหลักการและถูกวิธีตามแบบฉบับของการออกเสียงภาษาอังกฤษสามารถถ่ายถอดเสียงของคำศัพท์ทั้งจากตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์ทางเสียง และจากสัญลักษณ์ทางเสียงเป็นตัวอักษรได้เหมือนอย่างที่ปรากฏในคำอ่านในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ และยังสามารถออกเสียงคำศัพท์ได้อย่างถูกต้องตามหลักของการออกเสียงพยางค์หนักและพยางค์เบาได้ด้วย จึงยิ่งช่วยเสริมประสิทธิภาพในการออกเสียงคำศัพท์ทั้ง 2 ชุด ส่งผลให้ระดับความสามารถในด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษของผู้เรียนหลังเรียนสูงขึ้น โดยสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนจากระดับความสามารถด้านการออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 1 หลังเรียน ประเภทออกเสียงโดยไม่เปิดพจนานุกรมเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.1 ; S.D. = 0.6) และประเภทออกเสียงคำศัพท์โดยเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษมีระดับความสามารถเพิ่มสูงขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.7 ; S.D. = 0.4) ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับระดับความสามารถด้านการออกเสียงคำศัพท์ชุดที่ 2 หลังเรียน ประเภทออกเสียงโดยเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษมีระดับความสามารถเพิ่มสูงขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.6 ; S.D. = 0.5) ผลจากการสอนด้วยวิธีข้างต้นสอดคล้องกับ รุสลาน สาแม และ เปรมินทร์ คาระวี (2558 : 17) ที่กล่าวว่า “หากผู้เรียนสามารถเข้าใจและออกเสียงถูกต้องตามหลักสัทศาสตร์มากเท่าใด ก็ยิ่งมีโอกาสออกเสียงภาษาอังกฤษได้คล้ายกับเจ้าของภาษามากขึ้นเท่านั้น และมีผลที่ตามมาคือ ทำให้เกิดความมั่นใจในการออกเสียง ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมาก

ขึ้น เพราะความรู้ด้านสัทศาสตร์และการออกเสียงพยัญชนะได้อย่างถูกต้อง จะช่วยสนับสนุนการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้ดีขึ้น”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การสอนสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนที่เป็นนิสิตหรือนักศึกษาใหม่ ซึ่งโดยปกติแล้วผู้เรียนจะยังไม่ทราบว่าวิชานี้มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับอะไร มีความสำคัญและมีประโยชน์มากน้อยเพียงใดในแง่ของการเรียนภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนที่จะประกอบอาชีพเป็นครูภาษาอังกฤษในอนาคต ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องเริ่มต้นด้วยการอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่าสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษคืออะไร และได้คำตอบในประเด็นต่าง ๆ ข้างต้น

1.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของสรีรสัทศาสตร์อยู่เสมอ ๆ ว่ามีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง ตามที่ได้กล่าวแล้วในข้างต้นว่าทักษะดังกล่าวจัดเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารทางการฟังพูดที่มีประสิทธิภาพให้กับผู้เรียน ในส่วนของขั้นตอนการสอนควรจะต้องเริ่มสอนตั้งแต่ระดับหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาอังกฤษ หน่วยเสียงสระภาษาอังกฤษ ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกออกเสียงต่าง ๆ อย่างถูกต้องและเกิดความคล่องแคล่ว ก่อนที่จะฝึกออกเสียงต่อไปยังระดับพยางค์ ระดับคำ ระดับวลี และระดับประโยค รวมทั้งการฝึกจำแนกลักษณะทางเสียงของคำศัพท์ผ่านการฟังควบคู่ไปด้วย

1.3 ผู้สอนควรอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจระบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษร เสียง และสัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียงต่าง ๆ เช่น รูปการสะกดคำกับวิธีการออกเสียงคำ จะไม่สามารถถ่ายถอดในรูปแบบ 1 ตัวอักษรต่อ 1 เสียงได้เสมอไป เพราะในคำบางคำมีตัวอักษรปรากฏแต่ไม่ออกเสียง เช่น plum**b** /πλ℘μ/, Chris**t**mas /∪κρIσμ↔σ/ ตัวอักษร **b** และ **t** มีรูปแต่ไม่มีเสียง เป็นต้น และคำบางคำไม่มีตัวอักษรปรากฏให้เห็นแต่มีเสียง เช่น value /∪ϖΘλφυ⏐/, volume /∪ϖ□λφυ⏐μ/ ไม่มีตัวอักษร **y** ที่แทนเสียง **‘ย’** ปรากฏในรูปการสะกดคำ แต่มีเสียง **/φ/** ปรากฏในคำอ่านทั้ง 2 คำ เป็นต้น ฉะนั้นวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงคำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง ผู้สอนควรจะฝึกฝนให้ผู้เรียนออกเสียงตามรายละเอียดของเสียงตามที่ระบุอยู่ในคำอ่านในพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ เพราะการออกเสียงคำภาษาอังกฤษตามที่ผู้เรียนเคยได้ยินหรือได้ฟังมาไม่มั่นใจว่าจะทำให้สามารถออกเสียงได้ถูกต้องได้อย่างแท้จริง เนื่องจากเราไม่สามารถควบคุมข้อมูลป้อนเข้าให้เป็นข้อมูลที่ถูกต้องแบบร้อยเปอร์เซ็นได้เสมอในทุก ๆ ครั้ง

1.4 ควรบูรณาการความรู้ด้านสรีรสัทศาสตร์กับวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตรด้วย เช่น หลักการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษสำหรับครู การอภิปรายและการนำเสนอเชิงวิชาการ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกออกเสียงที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่อง ได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในศาสตร์ด้านนี้อยู่สม่ำเสมอ อันจะช่วยเสริมประสิทธิภาพการสื่อสารทางการฟังพูดให้ดีขึ้นตามไปด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

2.1 ความรู้ทางสรีรสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษ ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนด้านการสื่อสารทางการพูด

2.2 การพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการอ่านออกเสียงตามหลักสัทศาสตร์ภาษาอังกฤษ ผ่านสื่อวิดีทัศน์ประเภทนิทาน

เอกสารอ้างอิง

ดาราวดี สุกมลสันต์. (2542). *สัทศาสตร์เพื่อการใช้.* กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวิริยาสาส์น.

พิณทิพย์ ทวยเจริญ. (2544). *การพูดภาษาอังกฤษตามหลักภาษาศาสตร์.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พิณทิพย์ ทวยเจริญ. (2547). *ภาพรวมของการศึกษาสัทศาสตร์และภาษาศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พงษ์ศรี เลขะวัฒนะ และคณะ. (2550). *ภาษาอังกฤษสำหรับครู หน่วยที่ 1-7* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รุสลาน สาแม และ เปรมินทร์ คาระวี. (2558). กฤตกรรมการออกเสียงพยางค์หนัก-เบา ในคำภาษาอังกฤษจากผลของการสอนแบบฟัง-พูด ร่วมกับการสอนความรู้ทางสัทศาสตร์ : การศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศิริราษฎร์สามัคคี อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.* 26 (1), 85-99.

ฮาสีด๊ะ ดีนามอ. (2553). *การศึกษาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีการสอนเพื่อการสื่อสารตามแนวคิดของ คีธ จอห์นสัน*. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

McIntosh, C. (2013). *Cambridge advanced learner's dictionary.* (4th ed.). India: Cambridge University Press.

Wei, Y. and Zhou, Y. (1999). Correct Pronunciation. *Naresuan University Journal*, 7 (1).

Wei, Y. and Zhou, Y. (2002). Insights into English pronunciation problems of Thai students. ERIC Document Reproduction Service No. ED476746. *Online*. Retrieved June 9, 2022. from : https://eric.ed.gov/?id=ED476746

The Merger of Urban and Rural Basic Medical Insurance on Health-Seeking Behaviors of the Elderly in Guangyuan City, Sichuan Province

Songcheng Wu,
Thammarat Marohabutr and Penchan Pradubmook Sherer
Mahidol University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: thammarat.mar@mahidol.ac.th

****

Abstracts

The merger of urban and rural basic medical insurance under the integrated URRBMI scheme has been implemented in China since 1997. It is anticipated that the integrated URRBMI scheme and its operational mechanism will positively impact the health-seeking behaviors of the elderly in Guangyuan City, Sichuan Province. The objectives of this research were to ascertain the extent of health-seeking behaviors in the elderly since the implementation of the integrated URRBMI scheme, to reveal the impact of the integrated URRBMI scheme on their health-seeking behaviors, and to seek recommendations for the improvement of existing medical insurance policies for the elderly. A Grade-A central general hospital and a Grade-A traditional Chinese medicine hospital in the urban area, and a township health center in a rural area were chosen for data collection. With non-participant observation, seven urban elderly people and eight rural elderly people were selected to participate in the in-depth interviews. For the health-seeking behaviors, health-seeking behaviors based on medical quality and service, dependence on public health institutions, the elderly failing to admit to health problems, priority of Western medicine, and decision-making by the elderly's children on their parents' health-seeking behaviors were found. Public transportation development, the guiding and limited role of the integrated URRBMI restricting the choice of medical services, and its effect on the pre-existing health-seeking mindset were found as the impact of the URRBMI scheme on the health-seeking behaviors. Policy recommendations and recommendations for further research were also provided.

Keywords: Basic Medical Insurance; Elderly; Guangyuan City; Health-Seeking Behaviors; Merger

Introduction

The civil registration system of the People's Republic of China divides residents into two categories: urban and rural. Before 2017, both types of residents were subject to different eligibility criteria for the government's medical insurance schemes based on their residence registration status. There were three types of medical insurance schemes: the Urban Resident Basic Medical Insurance (URBMI), Urban Employee Basic Medical Insurance (UEBMI), and New Rural Cooperative Medical Scheme (NRCMS). The URBMI mainly focused on elderly people with urban registration who did not have a job, those employed in the informal sector living under low security, people with severe disabilities, and children. Whereas the UEBMI was for people registered in urban areas with formal jobs. The NRCMS mainly covered farmers and those employed in the informal sector with registered rural residence status.

* Received: December 26, 2022; Revised: January 11, 2023; Accepted: January 12, 2023

Targeted at residents and the workforce in the informal sector, the URBMI and NRCMS offered reimbursement for inpatient and outpatient services for low-cost diseases, subsidized by the government and based on voluntary participation and the annual payment of premiums or individual payments. However, these schemes were administered by different authorities. The URBMI was managed by the National Healthcare Security Administration under the Ministry of Human Resources and Social Security while the NCRMS came under the responsibility of the National Health Commission. Although the NRCMS was also subsidized by collective funding in rural villages, the benefits from the NRCMS tended to be lower than that offered by URBMI. This separation caused redundancy and barriers in the operation process since it was difficult to manage medical insurance schemes to equally benefit urban and rural residents. This brought about the subsequent merger of the URBMI and NRCMS to provide basic medical insurance for urban and rural residents (Yang, 2019: 26). On January 12, 2016, the State Council of China issued a document entitled "Opinions of The State Council on Integrating the Basic Medical Insurance System for Urban Residents and Rural Residents" and decided to merge URBMI with NRCMS to create a unified medical insurance scheme called Urban and Rural Residents Basic Medical Insurance (URRBMI). This came into effect in 2017 to address the defects of the previous two insurance schemes and ensure that urban and rural residents could benefit equally from basic medical insurance (Changji Municipal Government, 2018 : online).

The newly merged basic medical insurance, managed by the National Healthcare Security Administration, covers all urban and rural residents without formal jobs. The merger has resulted in unified coverage and payment standards, narrowing the treatment gaps existing in the former system with fairer basic medical security and resource allocation for the insured (Xia, 2019 : 195). Regarding financing after the merger, a combination of individual payments with subsidies from the government and other social and economic public organizations has been introduced. Based on the demand of local residents and the principle of balancing revenue and expenditure, each province has its own authority for determining the unified financing standards since the merger (Zheng, 2020 : 17). In fact, the integrated URRBMI has been built on the principle of balancing medical security and benefits for people living in both urban and rural areas. It has unified the coverage and payment standards to create a fairer system of basic medical security and medical resource allocation for the insured (Ren et al., 2022: 1549). According to recent research, the medical insurance merger could have a positive impact on the health-seeking behaviors of rural residents (Yu, 2019 : 154). Ma C, Gu H, and Sun X, (2017 : 107) expressed that participating in higher-grade medical insurance could significantly improve residents' health-seeking behaviors and their health level. In rural areas, the health-seeking behaviors of outpatients have improved since the merger, although it appears to have had no significant effect on inpatient medical treatment (Fang & Wu, 2017: 24). After the merger, the medical service expenditure and the number of visits from rural residents have improved substantially. In addition, in urban areas, the merger has changed the medical treatment habits of patients and alleviated congestion in urban hospitals (Wang, 2014: 99).

Changes in the medical insurance system frequently have an effect on residents' health-seeking behaviors. Liu (2020 : 7) examined the primary determinants of medical consumption patterns and health disparities among elderly Chinese individuals. A finding suggested that the elderly who had access to free medical care from the government might have a significantly higher propensity to choose general hospitals for treatments. Furthermore,

the elderly in rural areas were more significantly impacted by medical insurance participation. It was found that medical insurance improved the rural elderly's access to medical care when they were sick by providing financial support for their use of medical resources .According to Dong (2019: 165), prior to the merger of the URBMI and the NRCMS, there were few designated medical insurance institutions in rural areas, a low reimbursement ratio, incomplete coverage of the medical insurance directory, and other issues. The rural elderly were especially affected by the issue of difficult and expensive medical treatments. However, the financial burden of medical care has significantly decreased since basic urban and rural medical insurance was combined, and the quality of life for the elderly has also increased .

China's entry into an aging society has brought many challenges, necessitating the provision of medical insurance for the elderly. Since the 1990s, the aging situation in China has accelerated. At the end of 2018, there were 249.49 million people aged 60 or above, accounting for 17.9% of the total population, and 166.58 million people aged 65 and above, accounting for 11.9% of the total population. The integrated URRBMI scheme may also have had an impact. For instance, rural elderly residents were unable to choose more convenient urban medical institutions before the merger. There was a huge difference in medical insurance coverage, creating negative health-seeking behaviors. Since the merger, most urban and rural elderly people have been more active in seeking medical services and pay greater attention to medical quality (Hu, 2019).

Guangyuan City is located in the northern part of Sichuan Province, at the junction of Gansu Province with Shaanxi Province to the north. Guangyuan City provides an important passageway in and out of Sichuan Province. In 2020, the number of elderly people over 60 years old in Guangyuan City reached approximately 610,000, and this figure has continued to grow at an average annual rate of about 10,000 people per year (Guangyuan Municipal Government, 2018). The contradiction between the aging situation and economic development is very prominent, especially in rural areas where there are large numbers of elderly people. A significant number reside in remote, mountainous, and poor areas. However, with the continuous attention of the government on aging issues, the elderly's participation in basic medical insurance has been improved. In 2020, the participation rate in basic medical insurance by the population reached more than 98%). Therefore, it is anticipated that the integrated URRBMI scheme and its operational mechanism will positively impact the health-seeking behaviors of the elderly in Guangyuan City, contributing to significant improvements in future policies, including the protection of health rights and interests of elderly residents.

Research Objectives

1. To ascertain the extent of health-seeking behaviors in the elderly residing in Guangyuan City, Sichuan Province, since the implementation of the integrated URRBMI scheme.

2. To reveal the impact of the integrated URRBMI scheme on the health-seeking behaviors of the elderly in Guangyuan City, Sichuan Province.

3. To seek recommendations for the improvement of existing medical insurance policies for the elderly in Guangyuan City, Sichuan Province, under the integrated URRBMI scheme.

Research Methodology

Research Design

This research is certified according to the research ethics clearance in social sciences number 2022/049 (B2) by the Institutional Review Board (IRB) of Mahidol University. It aims to identify, describe, and analyze health-seeking behaviors of the elderly in the urban and rural areas of Guangyuan City under the integrated URRBMI scheme. Two groups of people are involved in this study to ascertain the level of their health-seeking behaviors: elderly people living in urban areas and those living in rural areas. Since these two groups live under different socio-economic and cultural conditions, their personal life experiences are investigated as well. It is assumed that different socio-economic and cultural conditions lead to different health conditions and health-seeking behaviors. Therefore, this study uses qualitative data on the elderly from in-depth interviews to ascertain how the merger impacts their health-seeking behaviors. It is also meaningful to observe the activities of the elderly and medical service providers at medical institutions as well as the overall environment.

Location for Data Collection

Two types of public medical institutions located in the urban and rural areas of Guangyuan City were chosen for data collection. The first type consisted of a Grade-A central general hospital and a Grade-A traditional Chinese medicine hospital located in the urban area of the city center, while the second was a township health center located in a rural area. These medical institutions were the type of places urban and rural elderly residents would normally choose to address their health needs and receive medical treatment. They would also be able to use the integrated URRBMI to cover their medical expenses. In addition, obtaining data by non-participant observation and in-depth interviews with the elderly in a hospital environment proved to be convenient since the selected hospitals were in popular locations where the elderly gathered to seek medical services.

Sampling and In-Depth Interviewing

Based on purposive sampling, seven elderly people living in the urban area and eight living in the rural area of Guangyuan City were selected to participate in the in-depth interviews. The selected samples of both cases consisted of elderly persons aged over 60 years old according to the definition provided on the age of the elderly in the Law of the People's Republic of China on Protection of the Rights and Interests of the Elderly. To participate in the interviews, the elderly must have the verbal capability to communicate, have been living in Guangyuan City for more than 20 years, and possess valid medical insurance. A casual approach was adopted for the one-to-one in-depth interviews, according to the in-depth interview guidelines. The interviews focused on the backgrounds of the elderly participants, their attitudes toward the merger, socio-economic and cultural conditions, and health-seeking behaviors under the integrated URRBMI scheme.

Non-Participant Observation

Non-participant observation was used to acknowledge the activities related to the behaviors of the elderly while attending the medical institutions from arrival to departure. Without the researcher's participation, the activities during diagnosis and the treatment process, including the environment of the medical institutions, were also observed. The non-participant observation was non-structural. In other words, it was flexible to allow for periodic changes in focus when plausible evidence arose to make it easier to obtain any new observations that may be relevant or significantly influence their behaviors at the medical institutions at different times.

Data Analysis

Content analysis of the data was adopted in this study. According to the construction of content themes gained from the in-depth interviews with the elderly, it was necessary to analyze any repetitive wording transcribed in the interview notes. The data analysis reflected the backgrounds of the elderly respondents and their socio-economic and cultural conditions potentially impacting health-seeking behaviors under the integrated URRBMI scheme. For example, some wordings might reveal situations such as having no money to buy medicine, living too far away from a medical institution, convenience, costs, etc. Combined with the data analysis from the in-depth interviews, the findings from non-participant observation revealed the elderly's activities during the process of medical treatment at the medical institutions, potentially reflecting their health-related habits and health-seeking behaviors to a certain extent. For example, the transportation mode used by the elderly might reflect the accessibility of medical treatment. The methods of registration and payment may reflect their economic status and familiarity with the progress of medical service technologies. Analyzing the observations with the interviews helps to prove the authenticity of data and gain a deeper understanding of how the health-seeking behaviors of the elderly have been affected by the merger.

Research Conceptual Framework

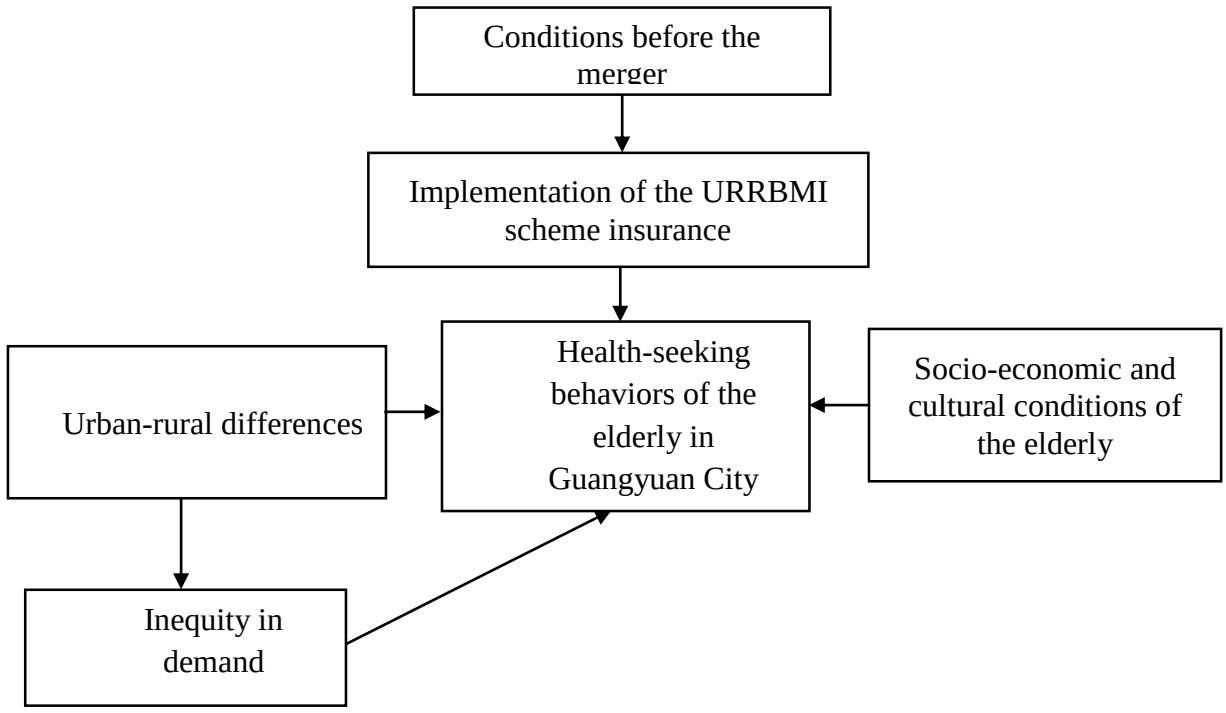

Figure 1 Conceptual framework

The conceptual framework shows a linkage between the health-seeking behaviors of the elderly in Guangyuan City and the implementation of the URRBI scheme. Figure 1 illustrates the extent to which the merger has affected the health-seeking behaviors of urban and rural elderly by considering the conditions before the merger, urban-rural differences, inequality in demand, and socio-economic and cultural conditions.

Results

The Two Grade-A Hospitals and a Township Health Center: An Observation

Two Grade-A general hospitals of the highest level, namely a general public hospital and a traditional Chinese medicine hospital located in the urban area of Guangyuang City, and a township health center in the rural area of Jiange County were selected for one-week observation. In the urban area, the traffic around the two Grade-A hospitals located in densely populated areas in the old town was very heavy from around 7 am. Furthermore, at the bus stops near the two hospitals, it was observed that large numbers of passengers getting off the buses were elderly. On the other hand, there was no traffic congestion around the township health center located in the rural area due to the smaller population. The elderly usually arrived at the township health center by motorcycle or on foot. At the health facilities, many elderly patients were observed to be standing in line at the registration and payment windows in the urban-located hospitals, while at the township health center, there was almost no queuing. The majority of both urban and rural elderly used cash for bill payments. At the urban hospitals, the elderly tended to face problems with the complicated hospital layout and service process because there were many departments and service rooms. This caused congestion at the inquiry desks in the outpatient halls of the two hospitals. It was estimated that more than 60% of the elderly needed assistance with inquiries from the hospital staff on the service process. However, at the township health center, the service process for all patients could be completed within a short time. After visiting the hospital as outpatients, many patients were observed leaving the health facilities with large packages of medicine.

Health-Seeking Behaviors under the Integrated URRBMI Scheme

To ascertain the extent of health-seeking behaviors in the elderly residing in Guangyuan City, Sichuan Province, since the implementation of the integrated URRBMI scheme, it was found that the health seeking behaviors of the elderly are as follows:

Health-Seeking Behaviors Based on Medical Quality and Service, Rather Than Merely Medical Insurance

Under the integrated URRBMI scheme, both the urban and rural elderly experience greater freedom in their choice of medical treatment. With the advances in medical services and technology, the hospitals in Guangyuan City have been able to solve almost all health problems and the elderly can freely choose any medical institution. They are no longer dissatisfied with the treatment of basic diseases and care more about receiving quality medical treatment during their hospital visits. They also demand more from medical institutions. However, their priority is still the efficacy of treatment. Elderly patients trust the medical insurance scheme provided by the government and its commitment to bear part of their medical bills. Since medical expenses are covered by medical insurance under the merger, they tend to pay greater attention to treatment results, medical quality, and services.

Dependence on Public Health Institutions rather Than Private Hospitals

Although private hospitals provide good medical services in a pleasant environment, the elderly tend not to choose them for treatment. Despite public hospitals being crowded and the services time-consuming, the elderly still prefer them to private hospitals as their health facilities of choice even though the URRBMI scheme reimburses medical expenses at the same rate for both hospital types. According to the interviews, the elderly tend to have more trust in the medical quality and services provided by public hospitals. They also complain that private hospitals always focus on advertising their superb services, aiming to charge more, whereas public hospitals do not.

Failing to Admit to Health Problems

Talking about illness appears to be taboo for the elderly. When talking about illness, some rural elderly patients felt depressed and did not want to worry their families and increase the burden on them. However, they were still afraid of being sick and dying. Consequently, they tended to avoid facing the truth when medical professionals revealed their diagnosis. Furthermore, the elderly often kept their diagnosis from their spouse and children despite being able to receive benefits under the integrated scheme. In fact, it has been difficult for those managing the URRBMI scheme to change this mindset in the elderly and their unwillingness to admit to being ill.

Western Medicine First, before Traditional Chinese Medicine

For the treatment of illness, the attitudes of the urban and rural elderly were mostly similar, in that they considered Western medicine to be the means for treating acute diseases and traditional Chinese medicine for chronic diseases. Furthermore, Western medicine was perceived as the mainstream choice for treating illness, and traditional Chinese medicine as an auxiliary way. When their symptoms were serious, Western medicine was their first choice with traditional Chinese medicine preferred for minor medical problems. Despite traditional Chinese medicine receiving good support from the elderly, they only chose it for the treatment of minor or chronic diseases. The reason given for relying more on Western medicine was the uncertain costs involved with traditional Chinese medicine.

Decision-Making by the Elderly's Children on Their Parents' Health-Seeking Behaviors despite the Provision of Medical Insurance

For both the urban and rural elderly, their health-seeking behaviors were reliant on the decision-making of their children. This is because the children tend to bear the burden of medical expenses when the economic ability of their parents deteriorates due to old age, in addition to the moral obligation of filial piety. The elderly people interviewed all expressed that they needed their children to make decisions on whether or not medical help was needed and the kind of medical services that should be received. In particular, the elderly living in rural areas tended to transfer health rights to their children, especially sons, who could then determine medical choices for them. The elderly's children would need to consider many factors in deciding on the right medical choices for their parents such as insurance, expenses, treatment complications, and timing.

Impact of the URRBMI Scheme on Health- Seeking Behaviors of the Elderly

To reveal the impact of the integrated URRBMI scheme on the health-seeking behaviors of the elderly in Guangyuan City, Sichuan Province, the following aspects were found:

Public Transportation Development in Inducing the Elderly to Seek Medical Treatment

Since the development of the public transport system occurred in parallel with the implementation of the URRBMI scheme, the distance between the elderly's residences and hospitals or health centers no longer presented an obstacle to them in seeking medical treatment. While the urban elderly need to consider traffic conditions when taking a bus to a hospital, the rural elderly could easily take a public minibus or motorcycle to the township health centers or clinics. Both the urban and rural elderly appreciated the public transportation development since it gave them convenient access to medical services. The development of the public transport system also enhanced the access to urban health facilities for the rural elderly since they could go to the city to obtain the medical services of their choice. Traffic convenience was considered to be an important factor in providing equal access to medical services, especially for the rural elderly, since they could receive the same standard of treatment as the urban elderly.

Limited Role of the Integrated URRBMI Scheme in Health-Seeking Behaviors

Notwithstanding that the merger has brought about security and equality of healthcare for the elderly, it is regarded as limited, thus affecting the health-seeking behavior of the elderly. Despite the integrated URRBMI scheme helping to reduce their medical expenses, the elderly still used the insurance passively when they become ill. As the level of health literacy in both the urban and rural elderly improved, they tended to demand better medical services and quality beyond the level covered by medical insurance. The elderly tended to rely less on the use of medical insurance especially when becoming seriously ill. With better economic ability, the elderly felt they could bear all the medical expenses incurred despite coverage from the URRBMI. When reimbursement from the medical insurance was lower than expected, the elderly were willing to pay for other, more effective treatments to treat their serious illness without depending on reimbursement from the URRBMI scheme.

Guiding Role of the Integrated URRBMI While Restricting the Choice of Medical Services

Following implementation of the URRBMI scheme, both the urban and rural elderly were able to benefit from the same treatment standards at medical institutions. Therefore, the integrated medical insurance scheme played a guiding role in enabling the elderly to choose any institution to receive medical services, regardless of whether it is in an urban or rural locality without worrying about having the ability to pay. Therefore, it is convenient for them to make suitable medical choices they deem efficient. However, the hierarchical reimbursement rules set by the URRBMI scheme could also restrict the health-seeking behaviors of the elderly. This is because the reimbursement rules set the payment threshold at different levels, depending on the type of medical institution. In other words, they may receive less reimbursement for medical fees when using services at urban hospitals. In fact, although the elderly may be intrigued to use medical insurance to reimburse their service fees at any hospital or health facility, the different reimbursement standards might restrict them from freely choosing a medical institution. This could place pressure on the elderly in deciding where to go for treatment, according to their economic ability.

Effect of the Integrated URRBMI Scheme on the Pre-Existing Health-Seeking Mindset

Restricted by their educational background and living habits, the elderly interviewed were found to have a pre-existing health-seeking mindset, being influenced by the local living culture. They tended to have passive views on medical treatment under the coverage of medical insurance, especially the rural elderly since the majority had no previous medical insurance. They were attached to a passive mindset of letting nature take its course if they became ill, failing to understand the benefits of medical insurance. Although they gained a better understanding after the merger, it was not easy to change this mindset completely since still some of the elderly did not fully embrace the benefits of the integrated URRBMI scheme.

The results in regard of the health-seeking behaviors under the integrated URRBMI scheme and Impact of the URRBMI scheme on health- seeking behaviors of the elderly are summarized in Table 1:

Table 1 Summary of the health-seeking behaviors under the integrated URRBMI scheme and Impact of the URRBMI scheme on health- seeking behaviors of the elderly

Health-seeking behaviors under the integrated URRBMI scheme	Health-seeking behaviors based on medical quality and service, rather than merely medical insurance
	Dependence on public health institutions rather than private hospitals
	Failing to admit to health problems
	Western medicine first, before traditional Chinese medicine
	Decision-making by the elderly's children on their parents' health-seeking behaviors despite the provision of medical insurance
Impact of the URRBMI scheme on health- seeking behaviors of the elderly	Public transportation development in inducing the elderly to seek medical treatment
	Limited role of the integrated URRBMI scheme in health-seeking behaviors
	Guiding role of the integrated URRBMI while restricting the choice of medical services
	Effect of the integrated URRBMI scheme on the pre-existing health-seeking mindset

Discussion

In Guangyuan City, following the implementation of the integrated URRBMI scheme, the health-seeking behaviors of the urban and rural elderly no longer depended on their basic medical needs but the pursuit of better quality medical treatment and results. In addition, the choice of medical treatment is related to many complex factors, rather than being solely affected by medical insurance. The development of urban and rural public transport has made it convenient for the elderly to access health facilities to obtain prompt medical treatment. This also means greater freedom, since medical insurance can be used at both urban and rural

medical institutions. The URRBMI scheme also provides greater opportunity and equality in healthcare, supported by the reimbursement scheme for medical expenses. This is consistent with the conclusion drawn by Liu (2019 : 7-20) who studied the medical accessibility of the elderly and the utilization of medical services, suggesting that transportation development has effectively promoted the utilization of medical insurance, especially for the rural elderly. Although the integrated URRBMI scheme has played a major role in determining the treatment choices for the elderly, they tended to choose medical services that met their needs with the least amount of costs covered by the medical insurance at general hospitals, traditional Chinese medicine hospitals, or health centers, notwithstanding the reimbursement rules set for different kinds of medical institutions. This is in line with the work of Wu (2021: 20), who proposed that the role of medical insurance should be to guide patients to choose the most suitable treatment. Despite the coverage provided by the integrated URRBMI, the demand by the elderly for quality medical services is increasing, especially when their symptoms were severe and the benefits from the medical insurance did not meet their expectations. They were also willing to pay for potentially better treatment without depending on medical insurance. These views are similar to those revealed in the research of Yu (2019), namely that the benefits offered by the integrated URRBMI scheme have not generated any significant impact on its use, thus the health-seeking behaviors of the elderly remain limited. In addition, the health-seeking behaviors of the elderly were found to be affected by the decision-making and support of their children in the choice of medical choice, conforming to the study of Yang, G, Yang, Y, and Sun, P, (2021: 18) who discussed the reliance of parents on their children's help from the perspective of economic conditions. However, a particularly interesting point arising from this study is the pre-existing health-seeking mindset of passivity, especially among the rural elderly, which the merger has still been unable to address in order to embrace them into the URRBMI scheme.

Recommendations

To seek recommendations for the improvement of existing medical insurance policies for the elderly in Guangyuan City, Sichuan Province, under the integrated URRBMI scheme, policy recommendations are proposed as follows:

Policy Recommendations

The results of the study revealed the priority of the Western medicine over the traditional Chinese medicine, the dependency on medical quality and services rather than merely medical insurance, the guiding and limited role of the integrated URRBMI restricting the choice of medical services, and its effect on the pre-existing health-seeking mindset. This brings about policy recommendations as follows:

1. The balanced development of public and private, along with Western and traditional Chinese medicine under the coverage of the integrated URRBMI scheme, should be promoted to reduce bias among the elderly toward its use and better opportunities generated to provide equality of access to medical services.

2. The scope of the reimbursement policy under the integrated URRBMI scheme should be extended to optimize its benefits to the elderly. Medical institutions at all levels should also consider narrowing the gap between medical expenses and the amount reimbursed, especially for outpatient services, to encourage the elderly to seek reasonable and appropriate medical treatment.

3. High-quality medical resources such as technology and manpower should be introduced at medical institutions and included in the scope of the URRBMI scheme to enhance service quality for the elderly. This would strengthen their trust in medical insurance and weaken their pre-existing health-seeking mindset of passivity when seeking medical services.

Recommendations for Further Research

As the methodology of this research was the qualitative approach conducted with elderly persons aged over 60 years old residing only in Guangyuan City, Sichuan Province, the recommendations for further research are as follows:

1. The quantitative research method could be introduced to study the health-seeking behaviors of the elderly affected by the merger. This study could be conducted in combination with the qualitative method to gain a deeper understanding of the issues involved.

2. The study of health-seeking behaviors of the elderly impacted by the merger could be conducted in other areas of China since the integrated URRBMI scheme has been more widely introduced in other parts of the country. The concept could also be introduced in other parts of the world with similar policies.

3. Stratified age intervals could also be employed in future research to ensure all elderly age groups are covered. A larger sample size would help to better understand the impact of the merger on the health-seeking behaviors of the elderly in a more complete spectrum.

References

Changji Municipal Government. (2018). The new policy of basic medical insurance for urbanand rural residents benefits 220,000 urban and rural residents in Changji City. http://www.cj.gov.cn/info/contentView.jsp?info_ id=849700/

Liu, H. (2020). Medical behaviors and its influencing factors in urban and rural elderly in China. *Journal of Chengdu University (Social Science Edition), 6*, 7-20.

Ma, C., Gu, H., & Sun, X. (2017). The impact of medical insurance co-ordination model on the utilization of medical services and health equity of urban and rural residents: an analysis based on the theory of equal opportunity. *Journal of Public Administration, 2*, 97-109.

Zheng, H. (2020). Analysis and thinking on establishing a unified basic medical security system. *Employment and Security, 21*, 16-22.

กลวิธีการใช้ภาษาไทยในการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทย : การศึกษาตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์

Dissatisfaction Demonstrated by Thai Students : Study on Pragmatics

ชญานิน บุญส่งศักดิ์[1], ขนิษฐา ใจมโน[2],
บุญเหลือ ใจมโน[3] และ สุชาดา เจียพงษ์[4]
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง[1-3], มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม[4]
Chayanin Boonsongsak[1], Kanittha Jaimano[2],
Boonlue Chaimano[3] and Suchada Jiaphong[4]
Lampang Rajabhat University[1-3], Pibulsongkram Rajabhat University[4], Thailand
Corresponding Author, E-mail: cchayanine@gmail.com

****

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษากลวิธีการใช้ภาษาไทยในการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทย ระดับความไม่พอใจ และปัจจัยในการเลือกใช้วิธีดังกล่าว โดยงานวิจัยศึกษาเพียงการใช้วัจนภาษาของผู้พูดเท่านั้น การเก็บข้อมูลแบบการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาไทยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไม่จำกัดสาขา และชั้นปี จำนวน 20 คน แบ่งเป็นชาย 10 คน และหญิง 10 คน โดยยกตัวอย่างสถานการณ์ที่มีโอกาสเกิดความไม่พอใจในรั้วมหาวิทยาลัยทั้งหมด 18 สถานการณ์ ผลการวิจัยพบว่ากลวิธีทางการใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษามี 10 วิธี ได้แก่ 1. การใช้คำหยาบคาย 2. การติเตียน 3. การบอกเล่า 4. การตั้งคำถาม 5. การร้องขอ 6. การข่มขู่ 7.การประชดประชัน 8.การใช้สำนวน 9. การใช้คำอุทาน 10.การรักษาหน้า พบว่าปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาไทยได้คำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความไม่พอใจพบทั้งหมด 3 ปัจจัยโดยเรียงลำดับจากการให้ความใส่ใจมากไปน้อย ได้แก่ 1. อายุ 2. ความสนิทสนม 3.เพศ อีกทั้งยังมีปัจจัยอื่น ๆ แฝงร่วมเช่น รูปร่างทางกายภาพของคู่กรณีด้วย อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาไทยส่วนใหญ่ยังคงคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนาเป็นหลัก ส่วนเรื่องเพศสภาพนั้นไม่ค่อยมีผลต่อการเลือกใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจแต่จะมีผลต่อการใช้เรียกขานคู่กรณีมากกว่า โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยระดับความไม่พอใจไม่แตกต่างกัน ในขณะที่อายุน้อยมีแนวโน้มที่จะมีระดับความไม่พอใจมากที่สุด ทั้งนี้พฤติกรรมการใช้ภาษาด้านบนสามารถทำให้มองเห็นถึงระบบอาวุโสและความเท่าเทียมทางเพศในการใช้ภาษาของสังคมไทยปัจจุบันได้อีกด้วย

คำสำคัญ: การแสดงความไม่พอใจ; กลวิธีการใช้ภาษา; วัจนปฏิบัติศาสตร์; ปัจจัยทางสังคม

---

* วันที่รับบทความ : 4 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 1 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 4 กุมภาพันธ์ 2566
Received: January 4, 2023; Revised: February 1, 2023; Accepted: Februuary 4, 2023

Abstracts

This research was conducted to study the dissatisfaction expression of Thai university students, dissatisfaction levels, and factors of deciding to express the dissatisfaction. The research was carried out by only focusing on verbal languages of speakers. The researcher collected information by using in-depth interviewing on 20 Thai Chiangmai university students in every major and class year which are 10 males and 10 females. The questions raise 18 situations probably causing dissatisfaction in the university. The result shows 9 means used by the sample group, namely (1) vulgar words, (2) insulting, (3) informing, (4) questioning, (5) requesting, (6) intimidating, (7) speaking sarcastically, (8) using of proverbs, (9) using of interjection and (10) face saving. The researcher finds that there are 3 factors that the sample students take into consideration on dissatisfaction expression, arranging from the most relevant factor, namely (1) age, (2) familiarity, and (3) gender. Moreover, other factors, such as the party's physical appearance, are also taken into account. However, most students consider about the relation between the speaker and the student, while gender is rarely thought about on expressing dissatisfaction, but it's used when thinking about calling the speaker. The averages of dissatisfaction levels are not different, but younger students tend to have higher dissatisfaction. Furthermore, such behaviors reflect seniority and gender equality in Thai society.

Keywords: Dissatisfaction Expression; Linguistic Strategies; Pragmatics; Social Factors

บทนำ

เครื่องมือที่สำคัญในการสื่อสารของมนุษย์ คือ ภาษา ซึ่งมีส่วนช่วยให้มนุษย์สามารถสื่ออารมณ์ ความคิด และสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคล ตลอดจนสะท้อนความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริงของคนในสังคมได้ ภาษาจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ อย่างไรก็ตามการอยู่ภายใต้วัฒนธรรมเดียวกันไม่ได้หมายความว่าจะไม่เกิดปัญหาในการสื่อสาร เนื่องจากมนุษย์แต่ละคนมีความคิดและความเชื่อที่แตกต่างกันออกไปจึงทำให้การใช้ภาษาและความเข้าใจในภาษาได้เปลี่ยนไปด้วย ซึ่งการศึกษากลวิธีทางภาษาสามารถสะท้อนให้เห็นถึงเหตุผลและความคิดของบุคคลแต่ละคนได้ อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ภาษาท่ามกลางสถานการณ์ที่เกิดปัญหา หรือความขัดแย้งได้ ตลอดจนช่วยให้สร้างความเข้าใจตัวตนของบุคคลที่มีธรรมชาติของการสื่อสารที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็น การคำนึงถึงความต้องการ การเข้าใจความรู้สึกและจิตใจของแต่ละฝ่าย หรือการลดอคติระหว่างบุคคล (ชาญวิทย์, 2561 : 96-126) อย่างไรก็ตามการสื่อสารจะเกิดประสิทธิผลมากน้อยแค่ไหนนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะเข้าใจในวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในตัวภาษา ซึ่งวัจนปฏิบัติศาสตร์จะเป็นอีกศาสตร์ที่ช่วยให้เข้าใจถึงความถูกต้องเหมาะสมของทั้งบริบทและถ้อยคำได้ (Ellis, 1994 : 23) เนื่องจากสามารถทำให้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของการสื่อสารทั้งทางตรงแลทาง โดยพิจารณาไปถึงความเหมาะสมของการใช้ภาษาตามเงื่อนไขทางสังคมด้วย

ระยะเวลาที่ผ่านมาการศึกษาเรื่องวัจนกรรมในการแสดงความไม่พอใจเป็นที่นิยมพอสมควรแต่โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการศึกษาวัจนกรรมระหว่างบุคคลต่างวัฒนธรรมต่างภาษาเพราะความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นสาเหตุที่ทำให้มีอุปสรรคในการเลือกใช้ภาษา อย่างไรก็ตามการใช้ภาษาของบุคคลในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกันก็อาจจะทำให้พบปัญหาการใช้ภาษาได้เช่นกัน จากที่เห็นได้ในสื่อต่าง ๆ ที่มีการใช้ภาษาแสดงออกถึงความรู้สึกไม่พอใจรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้รับสารเป็นอย่างมาก อนึ่งการแสดงความไม่พอใจนั้นเป็นเรื่องสามัญในทุกสังคมและทุกวัฒนธรรมที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน โดยการใช้ภาษาแสดงความไม่พอใจนั้นมีความเสี่ยงต่อการคุกคามหน้าด้านบวกและด้านลบของผู้ฟัง กล่าวคือ การแสดงความไม่พอใจนั้นเป็นการแสดงว่าการกระทำของผู้ฟังเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมและไม่ได้รับการยอมรับ (หน้าด้านบวก) และยังเรียกให้ผู้ฟังกระทำหรือเลิกกระทำบางสิ่งบางอย่างด้วยซึ่งถือว่าเป็นการคุกคามความอิสระของผู้ฟัง (หน้าด้านลบ) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการเลือกใช้กลวิธีการแสดงความไม่พอใจที่แตกต่างกัน เนื่องจากจะสามารถแสดงเจตนาของผู้พูดได้แตกต่างกันไปด้วยแม้อยู่ในท่ามกลางวัฒนธรรมการใช้ภาษาเดียวกันก็ตาม เพราะผู้พูดจะต้องประเมินสถานการณ์ คำนึงถึงความสัมพันธ์ของคู่สนทนา และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ และเลือกใช้กลวิธีในการแสดงความไม่พอใจที่เหมาะสมกับคู่สนทนาและสถานการณ์นั้น

การใช้ภาษาที่แสดงความไม่พอใจนั้นเสี่ยงต่อการทำลายความสำคัญระหว่างบุคคล (interpersonal relationship) การศึกษากลวิธีการใช้ภาษาตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatics) จึงมีความสำคัญ (คุณัชญ์, 2561 : 189-222) โดยจากประสบการณ์ส่วนตัวพบว่าหากคนไทยใช้ภาษาอ้อมในการแสดงความไม่พอใจนั้น หรือเลือกการตั้งคำถามแทนการแสดงความไม่พอใจอย่างตรงไปตรงมา แต่ปัจจุบันคนไทยหลายคนก็กล้าที่จะใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจแบบตรงไปตรงมาเช่นกันจากที่พบบ่อยในสื่อออนไลน์ ฉะนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการใช้ภาษาสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ตลอดจนการเปิดกว้างทางความคิด การเข้าใจและการยอมรับถึงความหลากหลาย และการให้ความสำคัญต่อความเท่าเทียมมีมากขึ้นในสังคมไทย ซึ่งเมื่อความคิดของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปแน่นอนว่าย่อมส่งผลถึงการใช้ภาษาของคนในสังคมด้วย ผู้วิจัยจึงสนใจว่าปัจจุบันนักศึกษาไทยซึ่งเป็นกลุ่มวัยรุ่นยุคใหม่นั้นมีกลวิธีการใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจอย่างไร และปัจจัยหรือเหตุผลใดบ้างที่ทำให้เลือกใช้ภาษาแบบนั้น ซึ่งน่าจะช่วยให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของการใช้ภาษาในสังคมไทยปัจจุบัน และช่วยก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างบุคคลในสังคมไทยมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทยตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาประเด็นการใช้ภาษาแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่นี้ เป็นการวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) คือการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง บนพื้นฐานการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อได้เก็บข้อมูลภาษาจากตัวผู้ใช้ภาษาจริง และเพื่อความครบถ้วนของข้อมูล ในการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการแสดงทางวัจนภาษา (verbal language) ของนักศึกษาเท่านั้น โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาไทยของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไม่จำกัดสาขา ใช้เวลาตอบคำถามทั้งหมดไม่เกินคนละ 30 นาที ทั้งนี้นักศึกษาจะต้องมีอายุเท่ากับหรือมากกว่า 18 ปีบริบูรณ์ตามกรอบวิจัยในมนุษย์ที่จะสามารถมีสิทธิ์อิสระในการเลือกและพิจารณาการเข้าร่วมวิจัยด้วยตนเอง จากนั้นผู้วิจัยทำการพรรณนาวิเคราะห์ตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์ โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 20 คน แบ่งเป็น ชาย 10 คน และหญิง 10 คน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง จาก 18 สถานการณ์ตัวอย่าง และจดบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะควบคุมเวลาในการสัมภาษณ์คนละไม่เกิน 30 นาที

2. การเก็บรวบรวมและเครื่องมือที่ใช้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ คือ การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) สัมภาษณ์นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แล้วทำการจดบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลการใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจของกลุ่มตัวอย่างในสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจดเหตุผลของการเลือกใช้ภาษาในสถานการณ์ดังกล่าว และจดบันทึก (Take note) ระหว่างการสัมภาษณ์

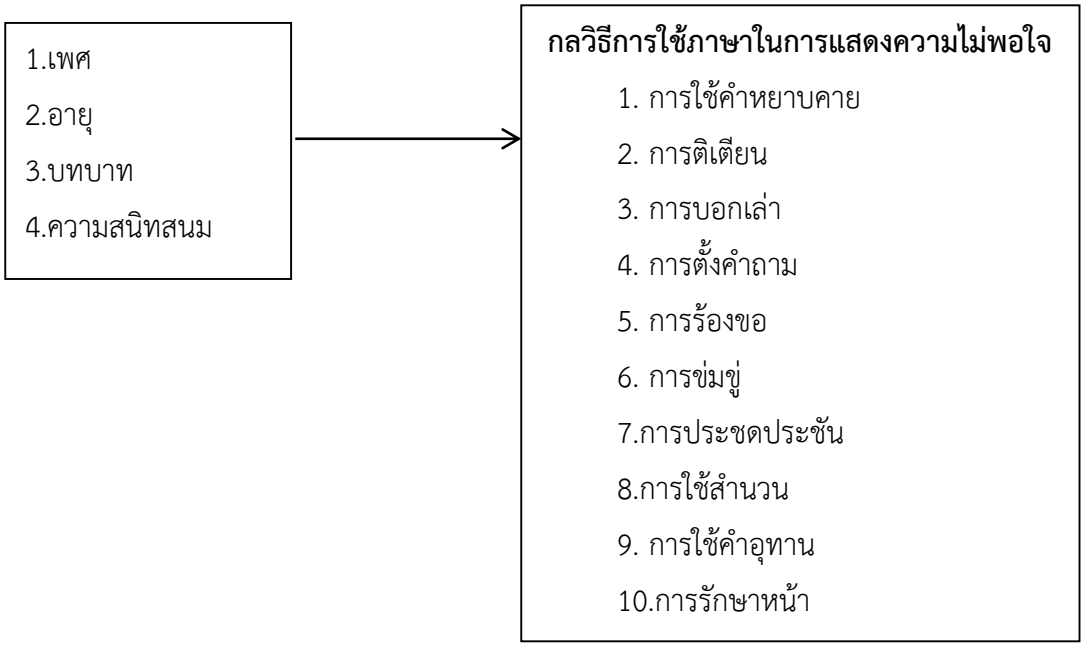
3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แบบมีโครงสร้าง โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาจากการถอดเสียงสัมภาษณ์ (Transcribe) แล้วรายงานผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้โดยจัดข้อมูลลงในหมวดหมู่และทำการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้ (Content Analysis) ในการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความไม่พอใจพิจารณาจากจังหวะหยุดของถ้อยคำที่กล่าวออกมา (สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์, 2560 : 1-21) ของผู้ให้สัมภาษณ์

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ค่าเฉลี่ยของระดับของความไม่พอใจ และกลวิธีการใช้ภาษาของเพศชายและเพศหญิง

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

การศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทยและนักศึกษาจีนตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยให้เห็นถึงเพศ อายุ และความสัมพันธ์ระหว่างที่สนิทสนมของคู่สนทนามีผลต่อกลวิธีการใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทยตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์นักศึกษาไทยพบกลวิธีการใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจทั้งหมด 10 กลวิธี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การใช้คำหยาบคาย คือ กลวิธีที่ผู้พูดกล่าวว่าคุกคามหน้าผู้ฟัง มีถ้อยคำหยาบคาย ชัดเจน เช่น “อีเหี้ย” “อีควาย” “เหี้ยไรมึง” “ควยเอ้ย” “แม่เย็ด” เป็นต้น พนมพร นิรัญทวี (2544 : 32-36) ได้อธิบายลักษณะของการใช้คำหยาบไว้ว่าเป็นคำที่หมายถึงสัตว์ หรือ คำเรียกอวัยวะเพศทั้งชายและหญิงเป็นต้น การใช้คำพูดที่ตรงกับความรู้สึกเชิงลบ มุ่งทำลายหน้าของคู่สนทนาโดยตรง โดยปัจจัยทางเพศไม่มีผลต่อการเลือกใช้คำหยาบคาย แต่ปัจจัยทางบทบาท ความสนิทสนม อายุ ตลอดจนเหตุผลที่ทำให้เกิดความไม่พอใจ มีผลต่อการเลือกใช้คำ

ตัวอย่าง 1

จากสถานการณ์ที่ 6 : รุ่นน้องคนไทยที่ไม่สนิทกันยืมเงินจำนวน 1,000 บาท แล้วไม่คืนมาเป็นเวลาเกือบปี วันหนึ่งมีเหตุจำเป็นจะต้องใช้เงินจึงไปทวง แต่เขาก็พยายามหลบหน้าและบ่ายเบี่ยง จึงทำให้เกิดความไม่พอใจ

แตงโม : “ทำตัวเหี้ยจริง ๆ เลย”

ปุ๊กกี้ : “สันดานแบบนี้”

จากตัวอย่าง 1 ทั้งแตงโม และปุ๊กกี้ ต่างใช้คำหยาบคาย อย่างตรงไปตรงมาในการแสดงความไม่พอใจในสถานการณ์ดังกล่าวแบบซึ่งหน้าต่อคู่สนทนาโดยทั้งสองระบุอย่างชัดเจนว่า เพศไม่มีผลต่อการเลือกใช้คำ แต่การที่อายุมากกว่าจึงกล้าที่จะแสดงความรู้สึกไม่พอใจทางคำพูดอย่างตรงไปตรงมา จึงทำให้เกิดความไม่พอใจ

2. การติเตียน คือ กลวิธีที่ผู้พูดกล่าวว่าด้วยการใช้คำตำหนิต่อผู้ฟัง ใช้คำในทางลบเพื่อด่าว่าทำให้ผู้ฟังรู้สึกผิดหรือรู้สึกในเชิงลบ แต่ไม่หยาบคาย เช่น “อีกแล้วนะ” “ไม่ดี”

ตัวอย่าง 2

จากสถานการณ์ที่ 4 : วันพรุ่งนี้มีสอบปลายภาคตอนเช้า ขณะนี้เป็นเวลาตีหนึ่งแล้ว กำลังอ่านหนังสือทบทวนบทเรียนอย่างหนักและตั้งใจที่หอพักนักศึกษา แต่เพื่อนข้างห้องซึ่งเป็นนักศึกษาคนไทยรุ่นเดียวกันที่อยู่แต่ต่างคณะและไม่ค่อยสนิทกัน กำลังเล่นดนตรี เปิดเพลง และพูดคุยกันเสียงดัง

เอ : “มันเสียงดังมาก ไม่มีสมาธิอ่านหนังสือ”

โฟค : “เสียงมันรบกวนค่ะ”

จากตัวอย่าง 2 เอ และโฟค เลือกคำที่แสดงให้เห็นว่าผู้กระทำหรือผู้ฟังกระทำบางอย่างในแง่งบ และให้แก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าว แต่ไม่ได้มีคำหยาบคายอยู่ในนั้น

3. การบอกเล่า คือ กลวิธีที่ผู้พูดเล่าถึงสิ่งที่ตนเองจะกระทำซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำลบของผู้ฟังในเชิงบอกกล่าว

ตัวอย่าง 3

จากสถานการณ์ที่ 3 : รุ่นพี่คนไทยที่สนิทในคณะเดียวกันชวนกันไปถ่ายรูปที่ร้านกาแฟในวันหยุด แต่รุ่นพี่มาสายกว่าเวลานัด 1 ชั่วโมง ไม่โทรศัพท์บอก และก็ไม่สามารถติดต่อรุ่นพี่ได้

อลิซเบธ : “เกือบจะกลับแล้วนะ”

แคคตัส : “มันเสียเวลาคนรอ หนูต้องออกมารอนานแล้ว”

จากตัวอย่าง 3 ทั้งสองคนเลือกใช้วิธีการบอกเล่าถึงสิ่งที่ตนกำลังจะกระทำ หรือกระทำอยู่ให้คู่สนทนาได้ฟัง ซึ่งเป็นการตัดสินใจเพราะเกิดความรู้สึกไม่พอใจต่อคู่สนทนา

4. การตั้งคำถาม คือ กลวิธีที่ผู้พูดตั้งคำถามต่อการกระทำลบต่อผู้ฟัง เช่น “ทำไมนานจังอ่ะ” “ทำไมเธอรุกล้ำพื้นที่ของเรา” “อีกนานไหมจะคืนได้ ” “ทำไมไม่ขอกันก่อน” ฯลฯ

ตัวอย่าง 4

จากสถานการณ์ที่ 2 : เพื่อนร่วมชั้นคนไทยที่ไม่สนิทกันและไม่ค่อยได้พูดกันขอยืมหนังสือเรียนที่สั่งมาจากต่างประเทศไปอ่านและนำมาคืนช้า เมื่อนำมาคืนก็มีรอยขาด และหน้าปกเปียกน้ำ จึงทำให้เกิดความไม่พอใจ

ไข่เจียว : “ไปทำอะไรมา ทำไมกลับมาสภาพแบบนี้”

โฟค : “ไปทำอะไรมา ทำไมหนังสือเป็นแบบนี้ แล้วจะช่วยอะไรไหม”

แตงโม : “ไปทำอะไรมา...ทำไมหนังสือมันแบบนี้”

ปุ๊กกี้ : “ทำไมถึงกลับมาในสภาพแบบนี้ ”

สาวน้อยนิรนาม : “ทำไมเอามาคืนช้า มีอะไรหรือเปล่า”

จากตัวอย่าง 4 ทั้งไข่เจียว แตงโม ปุ๊กกี้ และสาวน้อยนิรนามต่างตั้งคำถามให้กับสถานการณ์ที่ 2 เป็นการเริ่มต้นในการแสดงความไม่พอใจทั้งสิ้น โดยทั้งสี่คนระบุไปในทางเดียวกันว่า เพศ อายุ หรือความสนิทสนมนั้นไม่มีผลต่อการใช้กลวิธีในการแสดงความไม่พอใจ แต่บทบาทและเหตุผลของข้อผิดพลาดในสถานการณ์นั้นผลต่อการตัดสินใจและเลือกใช้คำในการแสดงความไม่พอใจ แตงโม ระบุเพิ่มเติมว่า เนื่องจากคู่สนทนาเป็นเพื่อนร่วมชั้นจึงควรรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกันไว้ อนึ่งไข่เจียว ได้ระบุเพิ่มเติมว่า หากเป็นเหตุผลที่ไม่มีน้ำหนักมากพอก็อาจจะทำให้มีการเลือกใช้กลวิธีในการแสดงความไม่พอใจอื่น ๆ ตามมา

5. การร้องขอ คือ กลวิธีที่ผู้พูดใช้คำขอความเห็นใจ ขอให้ปรับปรุง ขอให้ชดใช้ หรือขอให้เลิกการปฏิบัติแบบนี้ต่อผู้ฟัง เช่น “รบกวนเบาเสียงหน่อยได้ไหม” “ลดเสียงหน่อยได้ไหมคะ” หรือ “อาจารย์ช่วยชี้แจงหน่อยได้ไหมคะ”

ตัวอย่าง 5

จากสถานการณ์ที่ 4 : วันพรุ่งนี้มีสอบปลายภาคตอนเช้า ขณะนี้เป็นเวลาตีหนึ่งแล้วและกำลังอ่านหนังสือทบทวนอย่างหนักอย่างตั้งใจที่หอพักนักศึกษา แต่เพื่อนข้างห้องซึ่งเป็นนักศึกษาคนไทยรุ่นเดียวกันแต่ต่างคณะ และไม่ค่อยสนิทกัน กำลังเล่นดนตรี เปิดเพลง และพูดคุยกันเสียงดัง

เบตตี้ : “ขอโทษนะคะ ลดเสียงหน่อยได้ไหมคะ....”

มะนาว : “ลดเสียงหน่อยได้ไหม.....”

สาวน้อยนิรนาม : “เบา ๆ หน่อยได้ไหม เรากำลังอ่านหนังสืออยู่”

ทั้ง เบตตี้ มะนาว และสาวน้อยนิรนามต่างใช้การร้องขอด้วยรูปแบบของการถามเพื่อไม่ให้ปฏิบัติแบบนี้อีก

6. การข่มขู่ คือ กลวิธีที่ผู้พูดใช้คำขู่ว่าจะกระทำบางอย่างในอนาคตต่อผู้ฟัง

ตัวอย่าง 6

จากสถานการณ์ที่ 6 : รุ่นน้องคนไทยที่ไม่สนิทกันยืมเงินจำนวน 1,000 บาท แล้วไม่คืนมาเป็นเวลาเกือบปี วันหนึ่งมีเหตุจำเป็นจะต้องใช้เงินจึงไปทวง แต่เขาก็พยายามหลบหน้าและบ่ายเบี่ยง

แคคตัส : “ถ้ายังไม่คืนอาจจะต้องถึงมือคนอื่นบ้าง”

ลิน : “ถ้าไม่มีไปขอยืมคนอื่นมาคืนเดี๋ยวนี้”

จากตัวอย่างของ แคคตัส และ ลินมีการข่มขู่ว่าจะกระทำการบางอย่างต่อคู่สนทนาในอนาคต โดยไม่มี ลิน ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า อาจมีการติดต่อพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ปกครองของคู่สนทนาด้วย ซึ่งปัจจัยไม่ได้อยู่ที่เพศ บทบาท หรือความสำคัญ แต่อยู่ที่คู่สนทนาอายุน้อยกว่า และระยะเวลาในการยืมเงินและจำนวนเงินนั้นมากพอสมควรจึงเป็นปัจจัยให้เกิดการแสดงความไม่พอใจแบบข่มขู่คู่สนทนา

7. การประชดประชัน คือ การใช้คำเกินจริง หรือตรงข้ามความจริงต่อผู้ฟัง บางครั้งอาจกล่าวเพื่อจงใจให้ผู้ฟังไปตีความเอาเองว่าสิ่งที่กระทำไม่เหมาะไม่ควร เช่น “ขอก่อนก็ให้แล้วนะ” “เดี๋ยวนี้แต่งตัวดูดีเนอะ” “แหม” หรือ “มาก่อนเนอะ”

ตัวอย่าง 7

จากสถานการณ์ที่ 1 : กำลังเข้าแถวรอขึ้นรถโดยสารเพื่อเดินทางกลับหอพักหลังเลิกเรียน ขณะที่รถมาถึงมีน้องใหม่เฟรชชี่ต่างคณะเดินแทรกขึ้นรถ ทำให้เกือบล้ม และขึ้นรถไม่ทันต้องรอคันถัดไป จึงทำให้เกิดความไม่พอใจ

เบตตี้ : “เห็นไหมคนอื่นเขาก็ต่อแถวเหมือนกัน”

เอ : “ เห็นไหมพี่มาต่อแถวก่อน”

เพลง : “เจอแบบนี้หลายทีแล้วนะ”

จากตัวอย่างถ้อยคำของเบตตี้ เอ และเพลง เป็นการใช้กลวิธีแบบการกล่าวประชดประชันเพื่อให้ผู้ฟังได้ตีความเองว่าสิ่งที่ปฏิบัติลงไปนั้นไม่เหมาะสม ควรคิด หรือแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าว

8.การใช้สำนวน คือ กลวิธีที่ใช้ถ้อยคำหรือข้อความที่มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 227) ตัวอย่างเช่น “กลืนน้ำลายตัวเอง”

ตัวอย่าง 8

จากสถานการณ์ที่ 6 : รุ่นน้องคนไทยที่ไม่สนิทกันยืมเงินจำนวน 1,000 บาท แล้วไม่คืนมาเป็นเวลาเกือบปี วันหนึ่งมีเหตุจำเป็นจะต้องใช้เงินจึงไปทวง แต่เขาก็พยายามหลบหน้าและบ่ายเบี่ยง จึงทำให้เกิดความไม่พอใจ

แตงโม : “ตอนมายืมก็พูดจาดี อย่างนั้นอย่างนี้ ตอนนี้มึงกลับตัวเหรอ กลืนน้ำลายตัวเองเหรอ”

จากตัวอย่างแตงโมมีการใช้คำเปรียบเปรย ใช้สำนวนในการแสดงความไม่พอใจ โดยผู้ฟังจะต้องเป็นผู้ที่มีอายุน้อยกว่าเท่านั้นจึงเลือกใช้วิธีดังกล่าว

9. การใช้คำอุทาน คือ กลวิธีที่ใช้คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก อาจเป็นคำเสริมถ้อยคำอื่น โดยไม่มีความหมายใด

ตัวอย่าง 9

จากสถานการณ์ที่ 3 : รุ่นพี่คนไทยที่สนิทในคณะเดียวกันชวนไปถ่ายรูปที่ร้านกาแฟในวันหยุด แต่รุ่นพี่มาสายกว่าเวลานัด 1 ชั่วโมง และไม่โทรศัพท์บอก และไม่สามารถติดต่อรุ่นพี่ได้

ชาลี : “เอ้อ! มาช้านะ”

เอ : เฮ้ย! พี่....นี่พี่นัดผมกี่โมง

จากตัวอย่างชาลี และเอ ใช้วิธีการกล่าวคำอุทานขึ้นเพื่อแสดงความไม่พอใจ โดยระบุว่าการเลือกใช้คำอุทานดังกล่าวไม่มีผลจากปัจจัยใดเป็นพิเศษ แต่ขึ้นอยู่กับอารมณ์ของผู้พูด ณ ขณะนั้น

10. การรักษาหน้า คือ กลวิธีที่ผู้พูดไม่แสดงการคุกคามหน้าของผู้ฟัง ใช้คำพูดที่ไม่มีความหมายในทางลบ และอาจมีการเกริ่นด้วยการขอโทษ ขออภัย หรือแสดงการยอมรับบางอย่าง

ตัวอย่าง 10

จากสถานการณ์ที่ 8 : คุณกำลังต่อแถวซื้อข้าวที่โรงอาหาร เนื่องจากเป็นช่วงเวลาพักเที่ยงจึงมีคนต่อแถวซื้อยาวมาก และขณะที่ยืนต่อแถวอยู่ มีเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัยเดินเข้ามาแซงคิว จึงทำให้เกิดความไม่พอใจ

โฟค : “โทษนะคะ”

เบตตี้ : “โทษนะคะ อันนี้คือต่อแถวก่อนอะค่ะ ถ้ายังไงรบกวนต่อแถวข้างหลังนะคะตามคิวนะคะ”

จากตัวอย่างโฟคและเบตตี้เลือกใช้คำเกริ่นว่า “ขอโทษ” ก่อนจะใช้คำพูดที่แสดงความไม่พอใจซึ่งไม่มีความหมายไปในทางลบแต่อย่างใด จากสถานการณ์นี้ผู้ให้สัมภาษณ์ระบุว่าด้วยความที่เป็นอาวุโส มีอายุมากกว่าจึงทำให้การใช้ภาษาไม่รุนแรงถึงแม้ความรู้สึกในใจอาจจะตรงกันข้าม

จากผลวิจัยข้างต้นนี้สามารถสรุปความถี่ของกลวิธีทางทั้ง 10 กลวิธีได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงความถี่ของกลวิธีการใช้ภาษาไทยในการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทย

ชื่อกลวิธี	**นักศึกษาชาย**		**นักศึกษาหญิง**	
	จำนวน (ถ้อยคำ)	**ร้อยละ**	**จำนวน (ถ้อยคำ)**	**ร้อยละ**
1. การใช้คำหยาบคาย	19	6.0	17	5.4
2.การติเตียน	24	7.6	26	8.2
3. การบอกเล่า	34	7.6	27	8.5
4. การตั้งคำถาม	42	10.1	35	11.0
5. การร้องขอ	29	9.1	37	11.7
6. การข่มขู่	4	1.3	2	0.6
7. การประชดประชัน	15	4.7	12	3.8
8. การใช้สำนวน	3	0.9	2	0.6

9. การใช้คำอุทาน	5	1.6	4	1.3
10.การรักษาหน้า	2	0.6	2	0.6
รวม	**177**	**49.5**	**164**	**51.5**

จากการพิจารณากลวิธีการใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจ ในตารางที่ 1 จะเห็นว่าเมื่อต้องตอบการแสดงความเห็นแย้งในกรณีเจอสถานการณ์ที่ขัดแย้งต่างๆ ทั้ง 9 สถานการณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการใช้คำหยาบคายมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 6.0 เปรียบเทียบกับร้อยละ 5.4)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการติเตียนมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 8.2 เปรียบเทียบกับร้อยละ 7.6)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการบอกเล่ามากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 8.5 เปรียบเทียบกับร้อยละ 7.6)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการตั้งคำถามมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 11.0 เปรียบเทียบกับร้อยละ 10.1)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการร้องขอมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 11.7 เปรียบเทียบกับร้อยละ 9.1)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการข่มขู่มากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 1.3 เปรียบเทียบกับร้อยละ 0.6)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการประชดประชันมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 4.7 เปรียบเทียบกับร้อยละ 3.8)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการใช้สำนวนมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 0.9 เปรียบเทียบกับร้อยละ 0.6)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการใช้คำอุทานมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 1.6 เปรียบเทียบกับร้อยละ 1.3)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายและเพศหญิงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการรักษาหน้าเท่ากันที่ร้อยล 0.6

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความไม่พอใจ จำแนกตามเพศ อายุ และสถานการณ์

	ค่าเฉลี่ย	**ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน**
เพศ		
ชาย	3.506	1.221
หญิง	3.506	1.221
อายุ		
18 ปี	2.889	1.231
20 ปี	4.083	0.900
21 ปี	3.374	1.287
22 ปี	3.444	1.124
สถานการณ์		
1	3.350	1.292
2	3.600	1.081
3	3.200	1.381
4	3.400	0.982
5	3.700	1.324
6	4.000	0.784
7	2.400	1.297
8	3.650	0.802
9	4.250	1.006
รวม	**3.506**	**1.220**

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความไม่พอใจ จำแนกตามเพศ อายุ และสถานการณ์ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยของระดับความไม่พอใจไม่แตกต่างกัน (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.506) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับความไม่พอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.083) รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 22 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับความไม่พอใจเท่ากับ 3.444 และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 21 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับความไม่พอใจเท่ากับ 3.374 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับความไม่พอใจอยู่ที่ 2.889 ในขณะที่สถานการณ์ที่ 1-5 และ สถานการณ์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ยของระดับความไม่พอใจอยู่ระหว่าง 3.200-3.700 สำหรับสถานการณ์ที่ 7 มีค่าเฉลี่ยของระดับความไม่พอใจเท่ากับ 2.400 ในขณะที่สถานการณ์ที่ 6 และ สถานการณ์ที่ 9 มีค่าเฉลี่ยของระดับความไม่พอใจมากกว่า 4.000

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษากลวิธีการใช้ภาษาที่แสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทย จากการจำลองสถานการณ์ทั้งหมด 9 สถานการณ์ ผลการศึกษาพบว่าเพศ อายุ หรือความสนิทสนิมของกลุ่มตัวอย่าง ไม่มีผลต่อการใช้กลวิธีในการแสดงความไม่พอใจ กลุ่มตัวอย่างจะเลือกใช้วิธีที่แตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับบทบาทและเหตุผลของข้อผิดพลาดในสถานการณ์นั้น หากเหตุผลของข้อผิดพลาดในสถานการณ์นั้นไม่เพียงพอ ก็จะส่งผลต่อการตัดสินใจและเลือกใช้คำในการแสดงความไม่พอใจอื่น ๆ ตามมา ได้แก่ การใช้คำหยาบคาย การติเตียน การบอกเล่า การตั้งคำถาม การร้องขอ การข่มขู่ การประชดประชัน การใช้สำนวน การใช้คำอุทาน และการรักษาหน้า

อภิปรายผลการวิจัย

การแสดงความไม่พอใจของกลุ่มตัวอย่างขึ้นอยู่กับบทบาทและเหตุผลของข้อผิดพลาดในสถานการณ์นั้นมีผลต่อการตัดสินใจและเลือกใช้คำในการแสดงความไม่พอใจ โดยไม่ขึ้นอยู่กับเพศ อายุ หรือความสนิทสนิมนั้นไม่มีผลต่อการใช้กลวิธีในการแสดงความไม่พอใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ (2549 : 1-21) ที่ศึกษาเรื่องวัจนกรรมการ ตักเตือนในภาษาไทย: กรณีศึกษาครูกับลูกศิษย์เพราะว่าในผลการวิจัยของสิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์จะ พบว่าครูส่วนใหญ่ยังคำนึงถึงความสุภาพในการแสดงวัจนกรรมการตักเตือน รูปภาษาที่ใช้จึงยังมีความ สุภาพมากกว่าที่จะใช้ภาษาที่แสดงความไม่สุภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของปานปั้น ปลังเจริญศร (2560 : 3) ศึกษากลวิธีความไม่สุภาพที่ใช้ในสัมพันธสารการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในรัฐสภาไทย ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีความไม่สุภาพที่คุกคามหน้าเชิงบวกผู้ฟังซึ่งพบว่ามีการใช้อยู่บ่อยครั้งคือ 1) การตำหนิ 2) การย้ำ ข้อผิดพลาด และ 3) การกล่าวโทษ ส่วนกลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงลบผู้ฟังพบ 2 กลวิธีคือ1) การสั่งให้ผู้ฟังกระทำหรือหยุดกระทำบางอย่าง 2) การปฏิเสธความต้องการ ในขณะที่พรรครัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายที่ถูกกล่าวหาพบว่ามีการใช้กลวิธีในลักษณะเดียวกันกับพรรคฝ่ายค้าน แต่มีการใช้กลวิธีการเปรียบเทียบผู้ฟังกับบุคคลที่สามมากกว่า ขณะเดียวกันก็มีการ

ใช้กลวิธีการท้าทายเพื่อคุกคามหน้าเชิงลบพรรคฝ่ายค้านด้วย ส่วนกลยุทธ์ความไม่สุภาพ แบบไม่ตรงประเด็น พบว่าพรรครัฐบาลมีการใช้มากกว่าพรรคฝ่ายค้าน โดยกลวิธีความไม่สุภาพที่คุกคามหน้าเชิงบวก ผู้ฟังซึ่งพบว่ามีการใช้อยู่บ่อยครั้งคือ1) การประชดประชัน และ 2) การกล่าวอ้างถึงบุคคลที่สาม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การใช้ถ้อยคำที่แสดงความไม่พอใจหรือในขณะที่กล่าวถ้อยคำด้วยอารมณ์โกรธ จะสูงกว่าการกล่าวถ้อยคำในอารมณ์อื่น หรือถ้อยคำปกติ แต่ก็ไม่สามารถสรุปรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของถ้อยคำที่ไม่สุภาพหรือในอารมณ์โกรธได้ จึงน่าสนใจที่จะมี การศึกษาทั้งสัทสัมพันธ์ และกลวิธีความไม่สุภาพ ร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ โดยเฉพาะ ปัจจัยทางสังคมต่อไปเพื่อให้เข้าใจความไม่สุภาพ ทางภาษาในภาษาไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การใช้ถ้อยคำที่แสดงความไม่พอใจที่ใช้นั้นจะแตกต่างไปตามสถานการณ์ หากสถานการณ์ความรุนแรงนั้นมีมากพอก็จะส่งผลต่อการตัดสินใจและเลือกใช้คำในการแสดงความไม่พอใจที่มีระดับความรุนแรงขึ้น ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรในการแสดงความไม่พอใจ และผู้พูดคำนึงถึงปัจจัยใดบ้างเมื่อต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในวัจนกรรมดังกล่าว หลังจากนั้นจึงพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม ทางภาษาที่ปรากฏกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมตามที่นักสังคมวิทยาและ นักมานุษยวิทยาเสนอไว้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและวิเคราะห์กับกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายทางเพศ และเชื้อชาติ หรือต่างสาขา

2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยเรื่องความอาวุโส ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยเรื่องสถานภาพของผู้พูดและคู่สนทนา ทั้งนี้การศึกษาดังกล่าวนำจะทำให้ทำให้เข้าใจมุมมองการสื่อสารในวัฒนธรรมไทยได้ละเอียดและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

คุณัชญ์ สมชนะกิจ. (2561). การถ่ายโอนวัจนปฏิบัติศาสตร์ในการแสดงความไม่พอใจของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาต่างประเทศชาวไทย,*อินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 13 (1), 189-222.

ชาญวิทย์ เยาวฤทธา. (2561). วัจนกรรมการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาต่อผู้ปกครองและปัจจัยที่ผู้พูดคำนึงถึง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*. 12 (2), 96-126.

พนมพร นิรัญทวี. (2544). *จุลสารลายไทย.* กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รุ่งอรุณ ใจซื่อ. (2549). วัจนกรรมการแสดงความไม่พอใจในภาษาไทย : กรณีศึกษานิสิตนักศึกษาวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์

ปานปั้น ปลังเจริญศร. (2560). *กลวิธีความไม่สุภาพที่ใช้ในสัมพันธสารการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในรัฐสภาไทย.* หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

สิทธิธรรม อ่องวุฒวัฒน์. (2549). *วัจนกรรมการตักเตือนในภาษาไทย : กรณีศึกษาครูกับศิษย์.* วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์. (2560). กลวิธีทางภาษาและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแสดงความไม่พอใจ. *วารสารธรรมศาสตร์*. 36 (3), 1-21.

Ellis, R. (1994). *The Study of Second Langauge Acquisition*. Oxford: Oxford University Press.

Hurford, J. R., & Heasley, B. (1983). *Semantics: A coursebook.* Cambridge University Press.

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง

Agro-Tourism Promotion Guidelines of Local Administrative Organizations in the Central Chao Phraya River Basin Way of Life Tourism Development Zone

วรรณวิภา ไตลังคะ, มยุรี ศิริยม,
สถาพร ภูสุวรรณ์, ณัฐพันธ์ ดู่ขึ่ง และ นิสิตา สุขสถิตย์
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Wanwipha Tailangka, Mayuree Siriyom,
Sathaphon Phusuwan, Natthaphan Dukhueng and Nisita Suksathit
North Bangkok University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: wanwipha.ta@northbkk.ac.th

****

บทคัดย่อ

องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ ได้ประกาศว่าภายในปี 2030 ประชากรทั่วโลกอาจจะตกอยู่ภายใต้ภาวะความยากจนสัมบูรณ์ ดังนั้นในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน จึงได้เสนอแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวอาเซียน ที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570) ที่มีเป้าหมายหลักสำคัญคือ การพลิกโฉมการท่องเที่ยวไทยเพื่ออนาคตที่ดีกว่า การวิจัยนี้จึงได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้เพื่อ (1) ศึกษาตัวบ่งชี้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (2) วิเคราะห์คุณลักษณะของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ (3) นำเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 17 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสำรวจ กับบุคลากรผู้รับผิดชอบด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการส่งเสริมการเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง ประกอบด้วย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นนทบุรี ปทุมธานี สิงห์บุรี และอ่างทอง จำนวน 388 คน พบผลการวิจัยดังนี้

ตัวบ่งชี้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วย การตลาด การแสวงหาแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และการบริหารจัดการ องค์ประกอบของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า บริบทเชิงพื้นที่ การมีส่วนร่วม และศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง

* วันที่รับบทความ : 8 เมษายน 2566; วันแก้ไขบทความ 29 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 30 เมษายน 2566
Received: April 8, 2023; Revised: April 29, 2023; Accepted: April 30, 2023

เกษตร ประกอบด้วย ขั้นเตรียมการ คือการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การฝึกอบรมเกษตรกร การพัฒากิจกรรมหรือบริการการท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการจัดการแหล่งทุน สำหรับขั้นปฏิบัติการคือ การจัดทำบัญชีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร การสร้างนวัตกรรม การดูแลอำนวยความสะดวก รักษาความปลอดภัย การบูรณะทรัพยากรเชิงแข่งขัน การสร้างตลาด และการประชาสัมพันธ์

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงเกษตร; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstracts

Food and Agriculture Organization of the United Nations or FAO has announced that by 2030, the world's population may fall into absolute poverty. Thus, at the ASEAN Foreign Ministers' Retreat: AMM Retreat, FAO has been proposing a strategic plan for ASEAN tourism. This strategic plan has been focus on agro-tourism which is corresponds to Twenty-Year National Strategic Plan (2018 - 2037) and The Third National Tourism Development Plan (2023 - 2027). The main goal is to Transforming Thai Tourism for a Better Future. This research objective are (1) to study the agro-tourism promotion indicators, (2) to analyze the components of agro-tourism promotion, and (3) to present a guideline for agro-tourism promotion. Researcher using Mixed Methodology and data were collected by conduct qualitative data collection with key informants, which are administrators of local administrative organizations for 17 persons. And collecting survey data from officers who responsible for improving the quality of life and promoting agriculture of local government organizations, located in the Central Chao Phraya River Basin Lifestyle Tourism Development Zone. Consisted of Phra Nakhon Si Ayutthaya, Nonthaburi, Pathum Thani, Sing Buri and Ang Thong provinces, totaling 388 people. The results of the research were as follows.

Agro-tourism promotion indicators include: Marketing, seeking tourist attractions, providing services, developing tourist attractions and management. Components of agro-tourism promotion found that the spatial context participation and the potential of agro-tourism of the community affects the promotion of agricultural tourism of the local government. Tourism promotion guidelines for agriculture consists of preparation procedure: is to prepare an action plan to promote agro-tourism development of tourist attractions farmer training Development of activities or tourism services Personnel Development and management of capital sources. Operating procedure: is to prepare a list of agricultural tourism attractions, innovation, facilitation care, security, competitive resource restoration, market creation, and public relations.

Keywords: Agro-Tourism; Local Administrative Organizations

บทนำ

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติมีเป้าหมายหลักคือ การพลิกโฉมการท่องเที่ยวไทยเพื่ออนาคตที่ดีกว่าสำหรับทุกคน ภายใต้วิสัยทัศน์การท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นคุณค่า มีความสามารถในการปรับตัว เติบโตอย่างยั่งยืน และมีส่วนร่วม ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงทุกรูปแบบ รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน มุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ พัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความทันสมัย ผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม ยกระดับบุคลากร และผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ มีความเข้าใจและสามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทของการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) ให้ความสำคัญกับการบูรณการร่วมกันของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาชน และชุมชนท้องถิ่น (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2566 : 7-12) ครอบคลุม เชื่อมโยง และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นด้านท่องเที่ยว รวมถึงกรอบและทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่ยังคงมุ่งมั่นให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก มุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบ เน้นนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในสาขาที่มีศักยภาพ แต่ยังคงรักษาจุดเด่นของประเทศ ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นไทย ตลอดจนให้คุณค่ากับสิ่งแวดล้อม กระจายการท่องเที่ยวในมิติเชิงพื้นที่ และรายได้สู่ชุมชน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นแนวทางสำคัญของการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564 : 3-21)

สำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นเป็นการบริหารจัดการกิจกรรมการเกษตรให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ทางการเกษตร ชื่นชมทัศนียภาพที่โดดเด่นของพื้นที่ และมีลักษณะเช่นเดียวกับการท่องเที่ยวชนบท (Rural Tourism) หรือการท่องเที่ยวฟาร์ม (Farm Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ดำเนินการควบคู่ไปกับกลยุทธ์ด้านอื่น ๆ ในการส่งเสริมการทำเกษตรให้เป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำรายได้สู่ชุมชนอีกช่องทางหนึ่ง (Fleischer and Tchetchik, 2010) เพราะการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นกิจกรรมการฟื้นฟูทรัพยากรเกษตรและการจัดสรรผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ดี (Hron and Srnec. 2004) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนาที่การเกษตรยังเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจ (Akpinar et al., 2005) ทั้งนี้เมื่อได้ศึกษาปรากฏการณ์สำคัญพบว่าผลงานของ ปัญญาดา นาดี (2561 : 119-122) ที่ได้ทำการศึกษาประเด็น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสู่ความยั่งยืน พบว่า ปัจจุบันประเทศไทยยังมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ไม่ได้มาตรฐาน และมีปัญหาหาในด้านการบริหารจัดการ เนื่องจากคนในชุมชนขาดความรู้ และ

การขาดความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพของภาคีเครือข่าย ในด้านการบริหารจัดการ ไม่มีการกำหนดพื้นที่เข้าชม ขาดการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว การจัดทำพื้นที่จอดรถ และจัดระบบการจราจร การจัดทำจุดสาธิตการเก็บผลผลิต การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผลผลิตทางการเกษตร และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลงานของ จีรนันท์ เขิมนันธ์ (2561 : 162-167) ที่ได้ทำการศึกษาประเด็น มุมมองของการพัฒนาภาคท่องเที่ยวเชิงเกษตรในประเทศไทย และพบว่าการท่องเที่ยวของประเทศไทยลักษณะที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ยังขาดจุดขายที่ชัดเจน รวมถึงไม่เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงระดับสากล นอกจากนี้ยังพบว่า ในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริม อย่างน้อย 4 ประการ คือ (1) เกษตรกรหรือชาวบ้านชุมชนให้ความสนใจด้านการท่องเที่ยวไม่มากนักและขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว (2) ปัญหาด้านแรงงานและผู้สืบทอด (3) เจ้าหน้าที่รัฐมีการโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่ตามการหมุนเวียน ทำให้การปรับเปลี่ยนนโยบายหรือจัดทำโครงการขาดความต่อเนื่อง และ (4) ส่งผลให้งบประมาณดำเนินการขาดการต่อเนื่องด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เมื่อได้ทำการตรวจสอบเอกสารผลงานด้านท่องเที่ยวเชิงเกษตรในประเทศไทย พบว่า ส่วนใหญ่มุ่งศึกษาในมิติการสร้างให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ (พัชรินทร์ ธรรมสาร และคณะ, 2562 : 1391-1406 ; ณิชากร เหรียญรัตน์ และคณะ, 2562 : 126-141 ; โกศล จันทร์สมคอย, 2562 : 49-59 ; วรวุฒิ ภักดีบุรุษ, 2563 : 40-65 ; ชลธิชา พันธ์สว่าง, 2563 : 129-146 ; มุขสุดา พูลสวัสดิ์ และ ประไพพิศ สวัสดิ์รัมย์, 2563 : 45-60 ; สิงห์อำพล จันทร์วิเศษ และคณะ, 2564 : 1160-1170 ; และ สุวัชรีภรณ์ จิตใจ และคณะ, 2564 : 650-656 ; เสาวรจนีย์ เสาเกลียว และคณะ, 2565 ; ชฎาพร จักรทอง และ กนกกานต์ แก้วนุช, 2565 : 62-85) และมีข้อสรุปบางประการที่เห็นพ้องต้องกันในลักษณะที่ว่า โครงสร้างการบริหารจัดการยังขาดความเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น จังหวัด กลุ่มจังหวัด และประเทศ รวมทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะเดียวกันหน่วยงานระดับพื้นที่ เช่น จังหวัด หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ด้านการจัดการภูมิทัศน์และการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้น การแสวงหาคำตอบเชิงประจักษ์ที่สามารถให้ข้อสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่บรรลุผลสำเร็จได้นั้น อาจเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด นั่นคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะมีหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ขณะที่เมื่อพิจารณาปรากฏการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า พื้นที่ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง ที่ประกอบด้วย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นนทบุรี ปทุมธานี สิงห์บุรี และอ่างทอง เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญในการจัดเป็นพื้นที่ต้นแบบด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มีความชัดเจน (แผนพัฒนาภาค พ.ศ. 2566 – 2570, 2564 : 74-77) จึงเป็นที่น่าสนใจว่า อะไรบ้างที่จะตัวบ่งชี้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และคุณลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการมีองค์ประกอบอะไรบ้าง

เพื่อนำมาสร้างข้อสรุปในการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง ซึ่งผลของการวิจัยจะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สร้างความยั่งยืนให้เกิดกับระบบเศรษฐกิจฐานราก ส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้สังคมได้รับทราบถึงความสำคัญของอาชีพเกษตรกร รวมถึงเกษตรกรสามารถนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เกษตรกรหรือผู้ประกอบการจะได้มีโอกาสถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรแก่เยาวชน นักท่องเที่ยว รวมถึงผู้สนใจทั่วไป เพื่อการธำรงอยู่และสืบสานอัตลักษณ์วิถีเกษตร ซึ่งถือเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่สำคัญอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยจึงได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาตัวบ่งชี้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง
2. เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาบริบทของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีขอบเขตครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เอกสาร ทั้งนโยบาย แผนงาน และโครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้

1.1 ด้านบริบทเชิงพื้นที่ ประกอบด้วยตัวแปร โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และสภาพปัญหาชุมชน

1.2 ด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยตัวแปร ร่วมคิดวิเคราะห์ ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูล ร่วมจัดกิจกรรม ร่วมรับประโยชน์จากการท่องเที่ยว และร่วมประเมินผลและกำหนดแนวทางพัฒนา

1.3 ด้านศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วย ความดึงดูดใจ ความสามารถในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก และกิจกรรม

1.5 การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วยตัวแปร การตลาดท่องเที่ยว การแสวงหาแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการนักท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

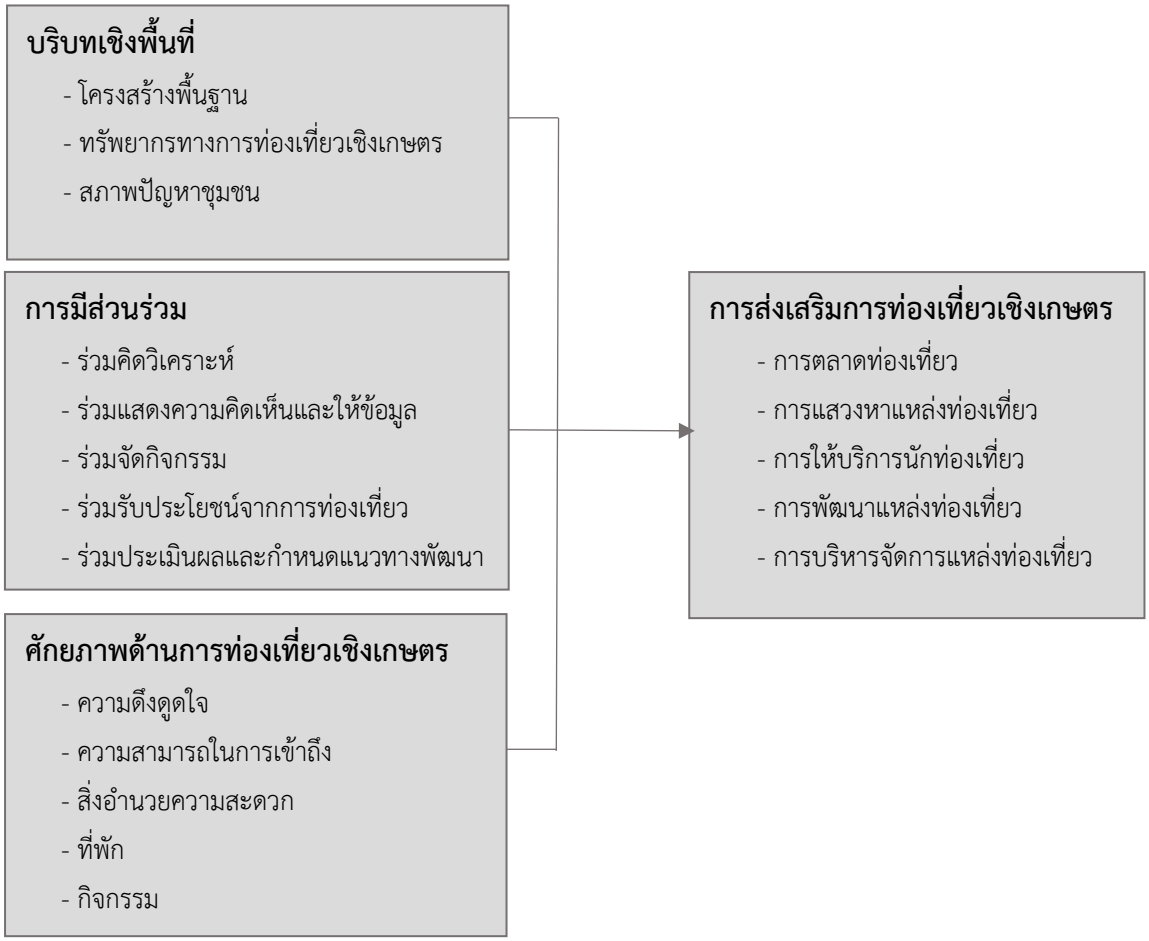
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญที่มาจาการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อยืนยันตัวบ่งชี้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นนทบุรี ปทุมธานี สิงห์บุรี และอ่างทอง ในตำแหน่งนายกหรือผู้แทน รองนายกหรือผู้แทน และปลัดหรือผู้แทน โดยยึดหลักการอิ่มตัวของข้อมูล (Saturated Data) ได้จำนวนทั้งสิ้น 17 คน

กลุ่มที่ 2 บุคลากรผู้รับผิดชอบด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการส่งเสริมการเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง ประกอบด้วยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นนทบุรี ปทุมธานี สิงห์บุรี และอ่างทอง จำนวน 388 คน จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน194 แห่ง ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เพื่อหาค่าทางสถิติ โดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) ด้วยวิธี All Enter

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบผลการวิจัยดังนี้

1. ตัวบ่งชี้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง

ตารางที่ 1 ตัวบ่งชี้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง

ตัวบ่งชี้	1. การตลาด	2. การแสวงหา	3. การให้บริการ	4. การพัฒนา	5. การบริหารจัดการ
I: Input	I1.1 จัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	I2.1 สำรวจและค้นหาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรใหม่	I3.1 จัดสรรบริการด้านคมนาคม ที่พัก อาหาร เครื่องดื่ม เป็นต้น	I4.1 แผนพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	I5.1 กำหนดวิธีการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน
P: Process	P1.1 ประเมินและสร้างคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	P2.1 พัฒนาเกษตรกรให้สร้างมิติการท่องเที่ยวควบคู่กับอาชีพหลัก	P3.1 ฝังความรู้ในตัวมัคคุเทศก์ ผู้นำชุมชน อสทท. และผู้มีส่วนได้เสีย	P4.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานพัฒนาบริการ และส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเชิงเกษตร	P5.1 บริหารบุคคลและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับให้บริการนักท่องเที่ยว
OP: Output	OP1.1 ชักจูงใจนักท่องเที่ยว	OP2.1 เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวในวิถีชีวิต	OP3.1 จำนวนนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เพิ่มขึ้น รวมถึงยอดการจำหน่ายของที่ระลึก	OP4.1 ประชาชนมีส่วนร่วม วางแผนพัฒนาความสะดวก ความปลอดภัย และมีรายรับจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	OP5.1 ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
OC: Outcome	OC1.1 รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	OC2.1 ฟื้นฟูและส่งเสริมนวัตกรรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมด้านการเกษตร	OC3.1 มาตรฐานการให้บริการและการบอกต่อ หรือซื้อซ้ำ	OC4.1 หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม มีความรู้ความเข้าและเข้าถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	OC5.1 การเพิ่มขึ้นของภาษีหรืองบประมาณท้องถิ่น

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นถึงตัวบ่งชี้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง ประกอบด้วย

1. Input โดยการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทำการสำรวจและค้นหาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรใหม่ จัดสรรบริการด้านคมนาคม ที่พัก อาหาร เครื่องดื่ม และอื่นๆ จัดแผนพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมถึงการกำหนดวิธีการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน

2. Process โดยการประเมินและสร้างคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พัฒนาเกษตรกรให้สร้างมิติการท่องเที่ยวควบคู่กับอาชีพหลัก ฝังความรู้ในตัวมัคคุเทศก์ ผู้นำชุมชน อสกท. และผู้มีส่วนได้เสีย พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาบริการ และส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเชิงเกษตร และบริหารบุคคล และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับให้บริการนักท่องเที่ยว

3. Output โดยการชักจูงใจนักท่องเที่ยว เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวในวิถีชีวิต จำนวนนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เพิ่มขึ้น รวมถึงยอดการจำหน่ายของที่ระลึก ประชาชนมีส่วนร่วม วางแผน พัฒนาความสะดวก ความปลอดภัย และมีรายรับจาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4. Outcome โดยการรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ฟื้นฟูและส่งเสริมนวัตกรรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมด้านการเกษตร มาตรฐานการให้บริการและการบอกต่อ หรือซื้อซ้ำ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม มีความรู้ความเข้า และเข้าถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการเพิ่มขึ้นของภาษีหรืองบประมาณท้องถิ่น

2. วิเคราะห์คุณลักษณะการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง

วิเคราะห์คุณลักษณะการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มาจากแบบสอบถามบุคลากรผู้รับผิดชอบด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการส่งเสริมการเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง โดยเป็นการนำเสนอระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง ดังนี้

ตารางที่ 2 ระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง

คุณลักษณะการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	กลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น											
	เทศบาลนคร			เทศบาลเมือง			เทศบาลตำบล			อบต.		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การตลาด												
1.1 ด้านพื้นที่	4.33	.71	มากที่สุด	4.17	.67	มาก	4.15	.62	มาก	2.97	.84	ปานกลาง
1.2 ด้านการมีส่วนร่วม	3.00	.88	ปานกลาง	3.33	.80	ปานกลาง	3.00	.87	ปานกลาง	4.71	.65	มากที่สุด
1.3 ด้านศักยภาพ	4.27	.69	มากที่สุด	4.36	.63	มากที่สุด	3.92	.71	มาก	3.00	.78	ปานกลาง
รวมรายด้าน	**3.87**	**.90**	**มาก**	**3.95**	**.70**	**มาก**	**3.69**	**.78**	**มาก**	**3.56**	**.82**	**มาก**
2. การแสวงหา												
2.1 ด้านพื้นที่	3.20	.87	ปานกลาง	2.98	.91	ปานกลาง	4.44	.60	มากที่สุด	4.45	.66	มากที่สุด
2.2 ด้านการมีส่วนร่วม	3.03	.90	ปานกลาง	3.16	.73	ปานกลาง	4.20	.72	มากที่สุด	4.28	.69	มากที่สุด
2.3 ด้านศักยภาพ	3.77	.65	มาก	4.00	.65	มาก	3.96	.77	มาก	4.37	.71	มากที่สุด
รวมรายด้าน	**3.33**	**.80**	**ปานกลาง**	**3.38**	**.70**	**ปานกลาง**	**4.20**	**.68**	**มาก**	**4.37**	**.71**	**มากที่สุด**
3. การให้บริการ												
3.1 ด้านพื้นที่	4.30	.63	มากที่สุด	4.13	.67	มาก	4.18	.70	มาก	3.97	.83	มาก
3.2 ด้านการมีส่วนร่วม	3.33	.88	ปานกลาง	3.25	.88	ปานกลาง	3.33	.85	ปานกลาง	3.34	.88	ปานกลาง
3.3 ด้านศักยภาพ	4.52	.60	มากที่สุด	3.88	.76	มาก	4.07	.74	มาก	4.60	.64	มากที่สุด
รวมรายด้าน	**4.05**	**.71**	**มาก**	**3.75**	**.79**	**มาก**	**3.86**	**.80**	**มาก**	**3.97**	**.80**	**มาก**
4. การพัฒนา												
4.1 ด้านพื้นที่	4.00	.62	มาก	4.06	.65	มาก	2.84	.93	ปานกลาง	2.86	.91	ปานกลาง
4.2 ด้านการมีส่วนร่วม	3.07	..88	ปานกลาง	2.98	.78	ปานกลาง	3.00	.83	ปานกลาง	4.39	.68	มากที่สุด
4.3 ด้านศักยภาพ	3.86	.70	มาก	4.00	.66	มาก	4.15	.71	มาก	3.03	.84	ปานกลาง
รวมรายด้าน	**3.64**	**..75**	**มาก**	**3.68**	**.70**	**มาก**	**3.33**	**.80**	**ปานกลาง**	**3.43**	**.77**	**มาก**
5. การบริหารจัดการ												
5.1 ด้านพื้นที่	4.31	.66	มากที่สุด	4.50	.66	มากที่สุด	4.28	.62	มากที่สุด	4.16	.69	มาก
5.2 ด้านการมีส่วนร่วม	3.16	.89	ปานกลาง	3.32	.78	ปานกลาง	4.15	.73	มาก	4.52	.63	มากที่สุด

5.3 ด้านศักยภาพ	4.44	.62	มากที่สุด	4.24	.69	มากที่สุด	4.04	.78	มาก	3.00	.84	ปานกลาง
รวมรายด้าน	**3.92**	**.77**	**มาก**	**4.02**	**.71**	**มาก**	**4.16**	**.73**	**มาก**	**3.89**	**.75**	**มาก**
รวมทุกด้าน	**3.77**	**.88**	**มาก**	**3.76**	**.89**	**มาก**	**3.85**	**.71**	**มาก**	**3.84**	**.75**	**มาก**
				รวม						**3.80**	**.81**	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.80, S.D.=.81) เมื่อนำมาจำแนกรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเทศบาลตำบล มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.85, S.D.=.71) รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบล มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.84, S.D.=.75) เทศบาลนคร มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.77, S.D.=.88) และเทศบาลเมือง มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.76, S.D.=.89) ตามลำดับ

และเมื่อทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง พบข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง โดยรวม Y

ปัจจัยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	Standardize Coefficients Beta	Unstandardized Coefficients		t	p-value
		Std. Error	B		
ค่าคงที่ (Constant)		3.569	.323	11.052**	.000
1. บริบทเชิงพื้นที่ (X_1)	.189	.486	0.110	4.408**	.000
2. การมีส่วนร่วม (X_2)	-.197	-.519	.107	-4.853**	.000
3. ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (X_3)	.631	.574	.038	15.038**	.003
R = .683 Adjust R^2 = 0.642		F_{change} = 23.547			p > .000

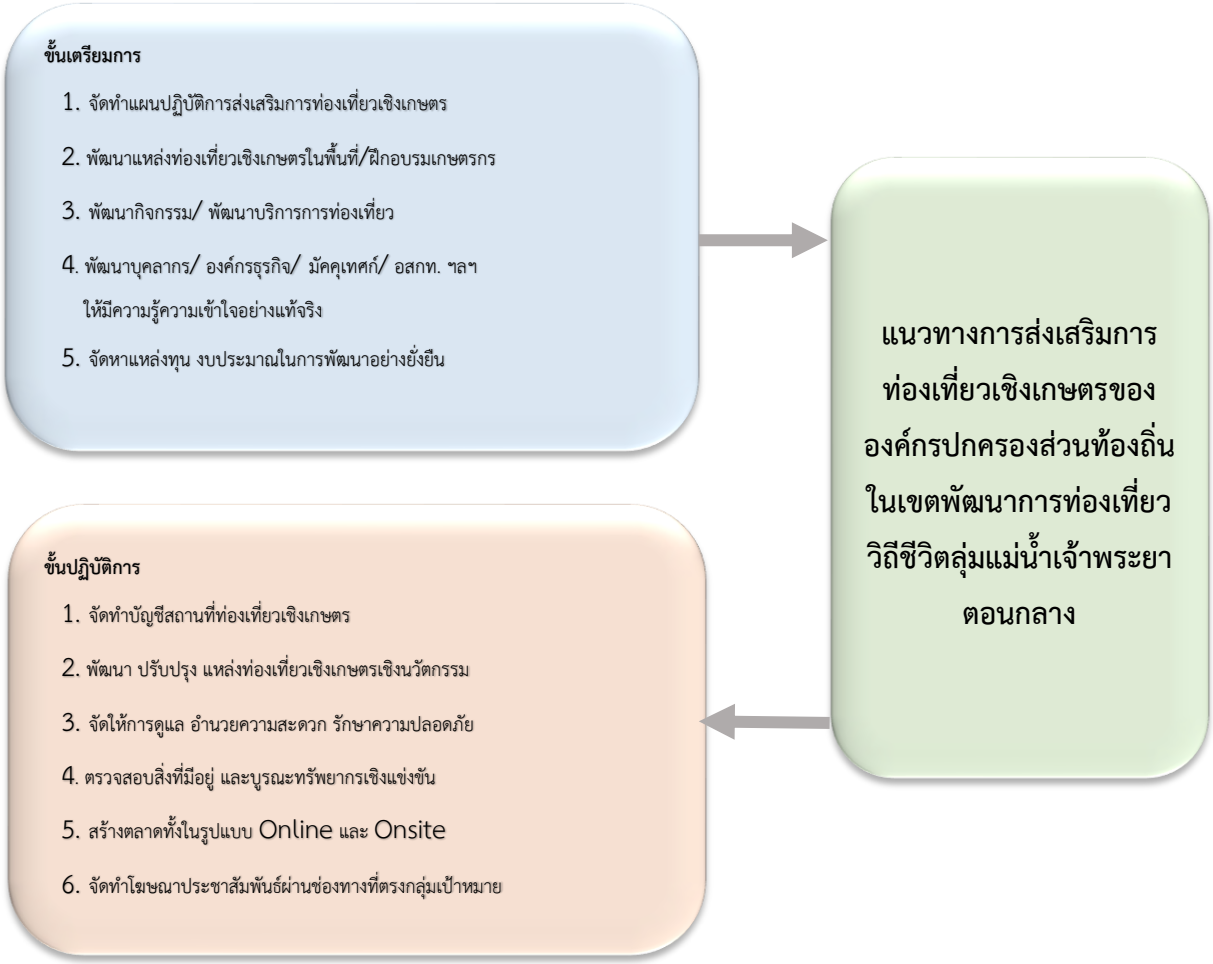
** มีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยบริบทเชิงพื้นที่ (X_1) ปัจจัยการมีส่วนร่วม (X_2) และปัจจัยศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (X_3) มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลางโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (F = 23.547 และ ค่า p = .000) ทั้งนี้เมื่อนำมาสร้างสมการถดถอยเชิงเส้นในรูปแบบการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ จะสามารถอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยบริบทเชิงพื้นที่ ปัจจัยการมีส่วนร่วม และปัจจัยศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่ามีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขต

พัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง ได้ร้อยละ 64.20 (Adjust $R^2 = 0.642$) ที่เหลืออีกร้อยละ 35.80 เป็นผลมาจากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำมาพิจารณา

3. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มาจากข้อสรุปของการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ที่ผู้เชี่ยวชาญนำเสนอหลังจากได้ทราบผลข้อมูลเชิงสำรวจแล้ว ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแผนภาพที่ 2 อธิบายได้ว่าแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลางนั้น ประกอบด้วย (1) ขั้นเตรียมการ คือการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การฝึกอบรมเกษตรกร การพัฒากิจกรรมหรือบริการการท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการจัดการแหล่งทุน และ (2) ขั้นปฏิบัติการคือ การจัดทำบัญชีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร การสร้างนวัตกรรม การดูแลอำนวยความสะดวก รักษาความปลอดภัย การบูรณะทรัพยากรเชิงแข่งขัน การสร้างตลาด และการประชาสัมพันธ์

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อสรุปที่ได้จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ทั้งปัจจัยบริบทเชิงพื้นที่ ปัจจัยการมีส่วนร่วม และปัจจัยศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎาพร จักรทอง และ กนกกานต์ แก้วนุช (2565 : 62-85) ที่ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงวัยที่มีพฤฒพลังในประเทศไทย และพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแรงจูงใจจากการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อโฆษณา ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สังคมออนไลน์ อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ ส่งผลให้มีแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากที่สุด โดยแรงจูงใจด้านบรรยากาศ ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ และมีกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีการให้บริการและการอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวครบถ้วน ส่งผลให้มีแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามลำดับ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมีความจำเป็นต้องสร้างฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับข้อมูลเชิงปฏิบัติการที่อาจเกิดขึ้นอย่างหลากหลาย โดยอาจจัดในรูปแบบของกิจกรรมชุมชน การหาเอกลักษณ์หรือผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเด่นของชุมชน ค้นหารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเฉพาะตัวมีเอกลักษณ์ของชุมชน การแสวงหาโอกาสในการขยายตลาดเพื่อเพิ่มรายได้ ทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ การพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัยควบคู่กับการท่องเที่ยว การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในกลุ่มจังหวัด ให้ชุมชนได้ร่วมกันค้นหาจุดเด่นของตนเอง เพื่อนำมาสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน โดยเน้นสิ่งที่มีในชุมชนเป็นหลัก ส่งเสริมให้เกษตรกรนำเกษตรทฤษฎีใหม่มาประกอบในการทำเกษตร ลดการใช้สารเคมี ใช้ปุ๋ยชีวภาพ รวมถึงการส่งเสริมให้เกษตรกรเสนอขอรับรางวัลต่างๆ เพื่อสร้างมาตรฐานและความน่าเชื่อถือแก่นักท่องเที่ยว และเพิ่มเครือข่ายทางธุรกิจให้แก่เกษตรกร อันนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชนโดยรวม

2. จากผลการวิจัยที่พบประเด็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมีแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในขั้นเตรียมการคือ การจัดทำแผน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การฝึกอบรมเกษตรกร การพัฒากิจกรรมหรือบริการการท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการจัดการแหล่งทุน และขั้น

ปฏิบัติการคือ การจัดทำบัญชีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร การสร้างนวัตกรรม การอำนวยความสะดวก การรักษาความปลอดภัย การบูรณะทรัพยากรเชิงแข่งขัน การสร้างตลาด และการประชาสัมพันธ์นั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิงห์อำพล จันทร์วิเศษ และคณะ (2564 : 1160-1170) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่เกาะลัดอีแท่น อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่พบว่า หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ควรเพิ่มพูนความรู้ สร้างความเข้าใจในด้านการส่งเสริมเกษตรที่ถูกต้องเหมาะสมและทันสมัย โดยสอดแทรกเรื่องของการส่งเสริมและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองตามความต้องการของเกษตรกรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรมีความตะหนักถึงการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ รวมถึงสนับสนุนให้เกษตรกรเล็งเห็นถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการแข่งขันของภาคการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความรุนแรงมากขึ้น ทำอย่างไรให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนเป็นผลประโยชน์ของชุมชนเต็มรูปแบบ ไม่เป็นลักษณะของนายทุน ทำให้รายได้ที่เกิดขึ้นเข้าถึงเกษตรกรอย่างแท้จริง นอกจากนี้ควรมีเครื่องมือที่มาช่วยในการจัดการระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้ดียิ่งขึ้น นั่นคือการจัดการห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งมีลักษณะพิเศาที่แตกต่างจากภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอื่น เพราะอาจไม่สามารถจับต้องได้ชัดเจน การควบคุมคุณภาพและมาตรฐานมีความยากมากกว่าการท่องเที่ยวแบบอื่น การลดต้นทุน ลดเวลา และเพิ่มความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว จะนำไปสู่ความยั่งยืนของเศรษฐกิจชุมชนได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถให้ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีความจำเป็นต้องกำหนดนโยบายที่นำไปสู่สร้างหลักประกันความคุ้มค่าให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อประกอบการวางแผนการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดทำเว็บไซต์แหล่งข้อมูลเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการท่องเที่ยวตามจุดสำคัญของชุมชน รวมถึงสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงได้ เนื่องจากเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง ที่ประกอบด้วย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นนทบุรี ปทุมธานี สิงห์บุรี และอ่างทองนั้น มีลักษณะภูมิประเทศและลักษณะสินค้าเกษตรที่เอกลักษณ์ มีความหลากหลายและน่าสนใจเป็นอย่างมาก การจัดทำบัญชีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร การร่วมพัฒนานวัตกรรมหีบห่อสินค้าเกษตรสร้างมูลค่า การอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน การสร้างภาวะความปลอดภัย การช่วยเป็นพี่เลี้ยงในสร้างตลาดท่องเที่ยวและตลาด

สินค้าเกษตร ผ่านเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการแสวงหาช่องทางการประกวดเพื่อรับรางวัลด้านต่างๆ ให้กับเกษตรกรและชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น

2. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจต้องปรับวิสัยทัศน์จากการนำเสนอการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นการนำเสนอสิ่งที่ชุมชนท้องถิ่นมีศักยภาพ ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน ขึ้นอยู่กับความพร้อมของฐานทรัพยากรและความต้องการของคนในพื้นที่เป็นสำคัญอีกด้วย เนื่องจากการบริหารท้องถิ่น มีลักษณะที่ต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม หากท้องถิ่นใดที่คนในพื้นที่ไม่ต้องการหรือไม่มีความพร้อม ท้องถิ่นอาจไม่จำเป็นต้องจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพราะหากดำเนินอาจนำมาซึ่งปัญหาที่ยากต่อการแก้ไขได้

3. แนวทางสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จ อาจเริ่มต้นจากการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน และการสร้างเครือข่ายจากทุกภาคส่วนเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อน นำนโยบายไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*.

โกศล จันทร์สมคอย. (2562). แนวทางการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์.* 19 (2), 49-59.

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2566), *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570)*. หน้า 7-12.

ชลธิชา พันธ์สว่าง. (2563). การจัดการการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดราชบุรี. *วารสารสมาคมนักวิจัย.* 25 (3), 129-146.

ชฎาพร จักรทอง และ กนกกานต์ แก้วนุช. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงวัยที่มีพฤฒพลังในประเทศไทย. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ.* 18 (1), 62-85.

จีรนันท์ เขิมนันธ์. (2561). มุมมองของการพัฒนาภาคท่องเที่ยวเชิงเกษตรในประเทศไทย. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*. 36 (2), 162-167.

ณิชากร เหรียญรัตน์ และคณะ. (2562). ความพร้อมในการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวนา บ้านหอมชื่น อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิทยาศาสตร์กีฬาและสุขภาพ.* 20 (1), 126-141.

ปัญญาดา นาดี. (2561). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสู่ความยั่งยืน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.* 8 (2), 119-122.

แผนพัฒนาภาค พ.ศ. 2566 – 2570. (2564). สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. รายงานเสนอต่อคณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค : หน้า 74-77.

พัชรินทร์ ธรรมสาร และคณะ. (2562). รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.* 7 (5), 1391-1406.

วรวุฒิ ภักดีบุรุษ. (2563). ปัญหาและศักยภาพของการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนของบ้านดอนซากตำบลห้วยงู อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท. *วารสารพัฒนศาสตร์.* 3 (1), 40-65.

มุขสุดา พูลสวัสดิ์ และ ประไพพิศ สวัสดิ์รัมย์. (2563). ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่เชื่อมโยงเป้าหมาย โดยมีศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจุดศูนย์กลาง. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์.* 15 (3), 45-60.

สิงห์อำพล จันทร์วิเศษ และคณะ. (2564). ความต้องการในการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่เกาะลัดอีแท่น อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. *วารสารแก่นเกษตร.* 49 (5), 1160-1170.

สุวัชรีภรณ์ จิตใจ และคณะ. (2564). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนหมู่บ้านสันทางหลวง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. *วารสารแก่นเกษตร.* 49 (1), 650-656.

เสาวรจนีย์ เสาเกลียว และคณะ. (2565). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มเสน่ห์วิถีชุมชนจังหวัดปทุมธานี. *วารสารรัชต์ภาคย์.* 16 (48).

Akpinar, N. I., Talay, C. C., and Gundus, S. (2005). Rural Women and Agro tourism in the Context of Sustainable Rural Development: A Case Study from Turkey. *Environment Development and Sustainability*. 6 (4), 473 – 486.

Fleischer, A. and Tchetchik, A. (2006). Does Rural Tourism Benefit from Agriculture?, *online.* Retrieved April 7, 2021, from http://www.sciencedirect.com.

Hron, J. and K. Srnec. (2004). Agro tourism in the context with the Rural Envelopment. Czech University of lift Sciences Praque. *online.* Retrieved April 11, 2021, from http://www.czu.cz.

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

A Model for Developing Competencies of Secondary School Administrators in the New Era under Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office Phra Nakhon Si Ayutthaya

เจนวุฒิ บุญชูพงศ์,
ณรงค์ พิมสาร และ เสวียน เจนเขว้า
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Jenwut Boonchupong,
Narong Pimsarn and Sawien Jenkwao
North Bangkok University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: jenwut007@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยากับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 68 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน 2) พัฒนาและตรวจสอบร่างรูปแบบด้านความเหมาะสมและความถูกต้องโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน 3) ประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้โดยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 68 คน และ 4) ทดลองใช้รูปแบบ จำนวน 2 โรงเรียน โดยมีผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ค่าร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ย และ 3) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 2.1) องค์ประกอบของสมรรถนะ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ 2.2) สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ 5 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ การประสานสัมพันธ์ การวางแผน

* วันที่รับบทความ : 19 ธันวาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 29 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 30 เมษายน 2566
Received: December 19, 2023; Revised: April 29, 2023; Accepted: April 30, 2023

กลยุทธ์ การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาบุคลากร 3) ผลการประเมินรูปแบบด้านความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นของการพัฒนาสมรรถนะเท่ากับ 0.09

คำสำคัญ: รูปแบบ; สมรรถนะ; ผู้บริหารโรงเรียน

Abstracts

This research is aimed to develop a model for developing competencies of secondary school administrators in the new era under jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office Phra Nakhon Si Ayutthaya. The research procedure was divided into 4 phases: 1) to study the present state of competencies in the development of secondary school administrators in the target area of 68 secondary school administrators and 9 professionals; 2) to develop and validate the draft model in terms of propriety and accuracy by 5 experts; 3) to evaluate the model in terms of utility and feasibility by 68 secondary school administrators; and 4) to test the model at 2 schools with 6 subjects. Research instruments consisted of questionnaires, interviews, and assessment forms. The data were analyzed by a computer program. And research statistics included percentage, mean, and standard deviation.

The research results indicated that: 1) The present state of competencies in developing secondary school administrators in the new era have overall performance at the highest level. 2) The model for developing competencies of secondary school administrators in the new era under jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office Phra Nakhon Si Ayutthaya consists of 2.1) three competency components that are knowledge, skills, and attributes 2.2) five competencies of secondary school administrators in the new era: instructional leadership, collaborative relationship, strategic planning, change management, and human resource development. 3) The results of the model evaluation showed that the utility and feasibility was at the highest level. And 4) The results of the experiment based on the model found that overall results were also at the highest level. The rate of increase of developing competencies was at 0.09.

Keywords: Model; Competency; School Administrators

บทนำ

ปัญหาและความท้าทายที่เกิดจากระบบการศึกษาประการแรก คือ คุณภาพของคนไทยทุกกลุ่มวัยยังมีปัญหา ปัญหาเกิดขึ้นเป็นผลจากระบบการศึกษาของประเทศที่ยังไม่สามารถเตรียมและพัฒนาคนในแต่ละช่วงวัยให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจและสังคม และเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงกับระบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษาในทุกระดับการศึกษา มาตรฐานสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูตามมาตรฐานวิชาชีพ และระบบการจัดการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะการเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิต รวมถึงการสร้างลักษณะนิสัยและคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับพลเมืองในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา : 67- 69)

เห็นได้ว่าประเทศไทยมีปัญหาส่วนหนึ่งที่เกิดจากสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562 : 3) กล่าวว่า สภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาส่วนหนึ่งเกิดจากไม่มีการกำหนดสมรรถนะกลางของผู้บริหารที่ชัดเจน และผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีสมรรถนะสูง คือ มีความรู้ ความสามารถ/ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นของผู้บริหารในการปฏิบัติงานบริหาร ให้ประสบความสำเร็จสูงกว่าเดิม มีคุณภาพสูงกว่าเดิมหรือระดับมาตรฐานสากล ซึ่งหมายถึงการที่ผู้นำโรงเรียนต้องได้รับการฝึกอบรม พัฒนาและการเสริมสร้างสมรรถนะครอบคลุมองค์ประกอบสมรรถนะ 3 กลุ่ม (นุชนรา รัตนศิระประภา, 2557 : ออนไลน์) องค์ประกอบทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนในยุคใหม่ เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องมีการนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ตั้งขึ้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2564 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564 : 6) มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด จำนวน 29 โรงเรียน ต้องมีการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เปลี่ยนแปลงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและเหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงต้องค้นหาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนให้ตรงตามปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนให้เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จึงมีความสนใจที่จะนำเสนอรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

4. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบโดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเป็นการวิจัยในรูปแบบผสมผสาน แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอนนี้ มี 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี วารสาร รายงานวิจัย และข้อมูลสถิติ ที่เกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย

ส่วนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นกับประชากรที่ใช้ในการวิจัยเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ส่วนที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรสำหรับการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นด้านสภาพปัจจุบันในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2565 จำนวน 29 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษารักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 29 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 39 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำหรับการสัมภาษณ์ด้านแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 7 คน และรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 2 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพปัจจุบันและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นด้านสภาพปัจจุบันในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างด้านแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาและตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาดำเนินการวิจัยด้วยการการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบสอบถามความคิดเห็นด้านความเหมาะสมและความถูกต้อง เพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษามีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าวิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ หรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา และจบการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาการบริหารการศึกษาหรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นด้านความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอนนี้เป็นการประเมินร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นด้านความเป็นประโยชน์และด้านความเป็นไปได้กับประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2565 จำนวน 29 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษารักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 29 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 39 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได่แก่ แบบประเมินด้านความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอนนี้เป็นการทดลองใช้และรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สร้างขึ้นว่าส่งผลต่อการปฏิบัติได้จริงหรือไม่ โดยนำไปทดลองใช้ปฏิบัติจริงกับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 2 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2565 เป็นเวลา 5 เดือน

กลุ่มทดลองที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โรงเรียนภาชี "สุนทรวิทยานุกูล" และโรงเรียนท่าช้างวิทยาคม จำนวน 6 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. คู่มือการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

2. แบบประเมินสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล และนำหนังสือขอความอนุเคราะห์จัดส่งไปที่โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา และผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะ แบบประเมินความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบฯ แบบประเมินสมรรถนะ และแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แนวทางของแนวทางการพัฒนา โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีการบันทึกเสียง ถอดเทปบันทึกเสียง วิเคราะห์เนื้อหา และสรุปผลการสัมภาษณ์

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

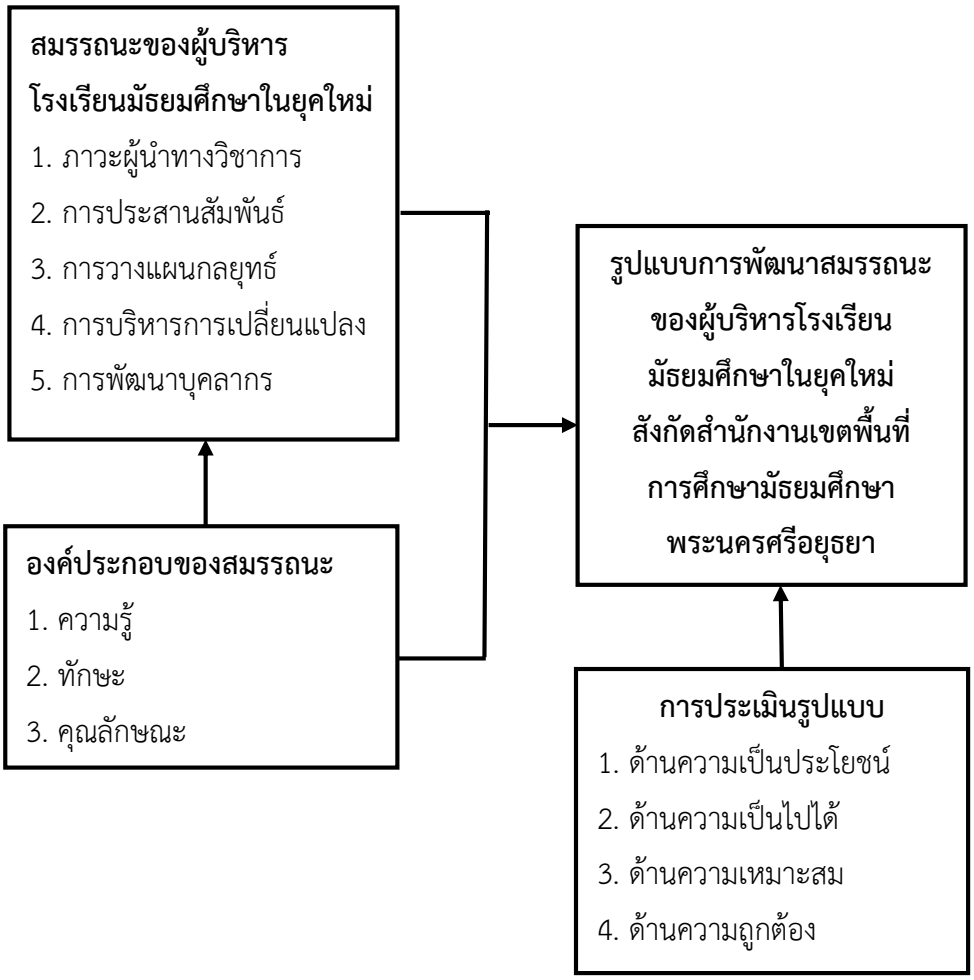
1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะ แบบประเมินความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบฯ แบบประเมินสมรรถนะ แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ และผลการทดลองใช้รูปแบบฯ โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และจากการวิเคราะห์เนื้อหา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยในรูปแบบผสมผสาน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่

การพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่	สภาพปัจจุบัน		
	μ	σ	แปลผล
1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.60	0.56	มากที่สุด
2. การประสานสัมพันธ์	4.63	0.52	มากที่สุด
3. การวางแผนกลยุทธ์	4.71	0.50	มากที่สุด
4. การบริหารการเปลี่ยนแปลง	4.57	0.57	มากที่สุด
5. การพัฒนาบุคลากร	4.63	0.54	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.63	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.63, σ = 0.54)

ตอนที่ 2 ผลพัฒนาและตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

จากผลของการดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 นำมาดำเนินการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถามความคิดเห็นด้านความเหมาะสมและความถูกต้องกับผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบฯ พบว่า ร่างรูปแบบฯ มีความเหมาะสมและความถูกต้องในองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด และมีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารสถานศึกษา และผู้วิจัยจึงยกร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีรายละเอียดดังนี้

สมรรถนะด้านที่ 1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. แสวงหาความรู้อยู่เสมอเพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. วิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

3. ศึกษาวิจัยและหาความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ และสังเคราะห์ความรู้เพื่อนำไปพัฒนาบุคลากรและสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. พัฒนาทักษะที่จำเป็นในการบริหารสถานศึกษาด้วยการศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ และนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา

2. พัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อนำไปบริหารจัดการตามบริบทของสถานศึกษา

3. จัดระบบนิเทศครูเพื่อให้ครูพัฒนาการเรียนการสอน และมีระบบนิเทศครูเพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน โดยมีกิจกรรมที่สื่อสารเพื่อแก้ปัญหา

4. จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 3 คุณลักษณะ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. ส่งเสริมผู้นำให้เป็นต้นแบบทางความคิดและพฤติกรรมในการทำงาน เพื่อให้มีแนวความคิด ทัศนคติ แนวทางการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานที่ดี

2. สนับสนุนครูด้านต่าง ๆ ให้มีความทันสมัย ได้แก่ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อสามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพและเป็นไปตามธรรมชาติของผู้เรียน

3. ส่งเสริมการสอนแบบ Active Learning เป็นหลักเพื่อให้ครูและนักเรียนได้เรียนรู้ ปฏิบัติร่วมกัน

สมรรถนะด้านที่ 2 การประสานสัมพันธ์ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวทางที่สร้างการมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดวิธีการพัฒนาที่สร้างการมีส่วนร่วม

2. สร้างเครือข่ายระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีกรอบความคิดและทักษะที่จำเป็นในการสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

3. คิดค้นและสร้างระบบบริการหรือศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้บริการผู้เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. ให้บุคลากรร่วมกันลงมือปฏิบัติทำโครงการต่าง ๆ อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะใน การปฏิบัติงาน

2. สร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ชุมชน เครือข่าย ในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่สถานศึกษาดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

3. สร้างเครื่องมือเชื่อมเครือข่ายทางสังคมแบบออนไลน์เพื่อติดต่อกับผู้เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบที่ 3 คุณลักษณะ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. มุ่งสร้างการมีส่วนร่วม ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานและไม่เลือกปฏิบัติ คำนึงถึงผลกระทบของการตัดสินใจต่อส่วนรวมโดยพิจารณาถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนและทุกระดับ

2. ให้เกียรติ ยกย่องชมเชยผู้มีส่วนร่วม

3. มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีและมีความจริงใจต่อผู้เกี่ยวข้อง

4. ส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายในสถานศึกษา

สมรรถนะด้านที่ 3 การวางแผนกลยุทธ์ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. ประมวลผลสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ให้เป็นความรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษา

2. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร

3. กำหนดทิศทางและนโยบายขององค์กร

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. จัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี

2. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี

3. ประเมินผลแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา

4. ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานตำแหน่งและวิทยฐานะ

องค์ประกอบที่ 3 คุณลักษณะ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. ปลูกฝังกระบวนการทางความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ในการทำงานที่ดี

2. กระตุ้นบุคลากรให้มีการทบทวนและแก้ไขแผนปฏิบัติราชการประจำปีเป็นระยะ ๆ

สมรรถนะด้านที่ 4 การบริหารการเปลี่ยนแปลง มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. กำหนดมาตรฐานความสำเร็จของการพัฒนา ตลอดจนพัฒนาเครื่องมือและเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้

2. ศึกษาสังคม เศรษฐกิจของประเทศไทย และพลวัตรโลก ประเมิน และวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นปัจจุบันและอนาคต

3. ศึกษาและกำหนดแนวทางให้ผู้บริหารและครูเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. พัฒนาตนเองและบุคลากรให้มีทักษะที่จำเป็นสอดรับการทำงานและการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลและศตวรรษที่ 21

2. กำหนดแผนการ ตัวชี้วัด และโครงสร้างที่สะท้อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

3. กำหนดกิจกรรมที่รักษาการเปลี่ยนแปลงให้ยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 3 คุณลักษณะ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. รับผิดชอบและบริหารการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง (Self-driven Learning) กล้าเผชิญและแก้ปัญหาและอุปสรรค เปิดกว้างและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง รับผิดชอบผลลัพธ์ พร้อมรับการตรวจสอบและให้โอกาสในการเรียนรู้แก่ผู้อื่น

2. พัฒนาหรือปรับปรุงงานและองค์กรได้อย่างรวดเร็ว ลงมือสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นจากการมองเห็นโอกาส ทำงานบนหลักสากลและแนวปฏิบัติที่เป็นสากล

3. สนับสนุนและส่งเสริม บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ ให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง

4. สร้างกระบวนการเปลี่ยนแปลงในองค์กรด้วยการสร้างผู้รับผิดชอบในการวางแผนการเปลี่ยนแปลงและเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์ของการเปลี่ยนแปลง

สมรรถนะด้านที่ 5 การพัฒนาบุคลากร มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. ศึกษาและกำหนดแผนการพัฒนาบุคลากรและองค์กร

2. ศึกษาและพัฒนากลไกในระบบการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืน

3. ศึกษาและกำหนดวิธีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรอย่างเป็นรูปธรรม

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. กำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. ประเมินผลการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริม พัฒนา หรือปรับปรุงแก้ไข

3. กำหนดให้บุคลากรจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคลให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของหน่วยงานและของตนเอง

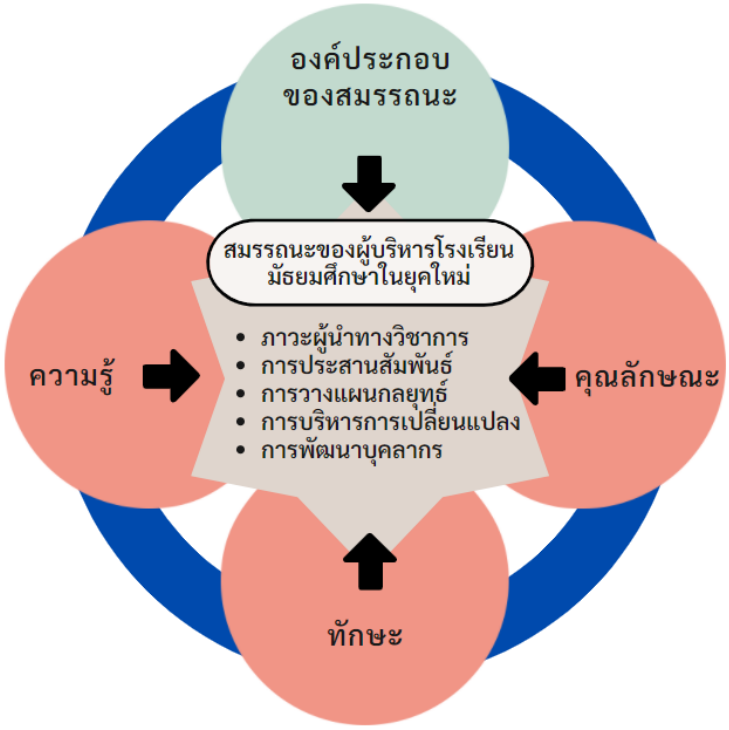
องค์ประกอบที่ 3 คุณลักษณะ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ และกระตุ้นให้บุคลากร ยึดมั่นในการปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักธรรมาภิบาล เพื่อสร้างพลังเชิงบวกที่จะสนับสนุนให้บุคลากรได้ตระหนักและมีจิตสำนึกในการดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานโดยยึดผลประโยชน์ของชาติเป็นที่ตั้ง

2. มีภาวะผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากร

3. เสริมแรงให้บุคลากรที่ทำงานได้ประสบผลสำเร็จหรือบรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กร

ผู้วิจัยสรุปร่างแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยสมรรถนะ 5 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ การประสานสัมพันธ์ การวางแผนกลยุทธ์ การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาบุคลากร และในแต่ละสมรรถนะ ประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 ร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 2 ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา	ความคิดเห็น					
	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.85	0.36	มากที่สุด	4.80	0.40	มากที่สุด
2. การประสานสัมพันธ์	4.84	0.36	มากที่สุด	4.82	0.38	มากที่สุด
3. การวางแผนกลยุทธ์	4.87	0.33	มากที่สุด	4.86	0.34	มากที่สุด
4. การบริหารการเปลี่ยนแปลง	4.84	0.36	มากที่สุด	4.80	0.40	มากที่สุด
5. การพัฒนาบุคลากร	4.86	0.35	มากที่สุด	4.84	0.36	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.85	0.35	มากที่สุด	4.82	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบฯ พบว่า รูปแบบมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.85, σ = 0.35 และ μ = 4.82, σ = 0.38 ตามลำดับ)

ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ กับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นของการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่เท่ากับ 0.09

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีการพัฒนาร่างรูปแบบฯ โดยการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และมีการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบฯ จากผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารสถานศึกษา ที่มีผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีความเหมาะสมและความถูกต้องในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รูปแบบฯ จึงเป็นไปตามร่างรูปแบบฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยามีความเห็นว่ารูปแบบฯ มีความเป็น

ประโยชน์และความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อดำเนินการทดลองใช้รูปแบบฯ พบว่าส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้จริง เนื่องจาก ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ดังนั้น รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จึงเป็นไปตามร่างรูปแบบฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยในรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า ในภาพรวม มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนต้องมีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่มีในโรงเรียน เพื่อมุ่งหวังจะยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีการพัฒนาสมรรถะของตนเองในแต่ละด้าน ที่จะส่งผลให้บริหารโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮิทต์; และคณะ (Hitt et al., 2018 : 56-77) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนที่สร้างความแตกต่าง เรื่องการระบุรูปแบบเพื่อผู้นำที่เผชิญกับวิกฤติในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ในการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เหตุการณ์เชิงพฤติกรรมกับผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเคยมีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ที่เคยเผชิญกับวิกฤติในโรงเรียน หากมีสมรรถนะต่าง ๆ ในการทำงานอยู่ในระดับสูง จะบริหารโรงเรียนได้ประสบความสำเร็จ

2. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย ประกอบด้วย สมรรถนะ 5 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ การประสานสัมพันธ์ การวางแผนกลยุทธ์ การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาบุคลากร สมรรถนะทั้ง 5 ด้าน เป็นสมรรถนะที่ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้บริหารในหน่วยงานต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะในแต่ละด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ (2557 : ออนไลน์) ที่ศึกษาการวิจัยและรายงานการวิเคราะห์และการจัดทำต้นแบบสมรรถนะของข้าราชการส่วนท้องถิ่น ตามโครงการศึกษาวิจัยการปรับปรุงระบบจำแนกตำแหน่งและค่าตอบแทนของข้าราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อจะได้เป็นแนวทางสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านการบริหารบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการกำหนดสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งต่าง ๆ ได้แก่ สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำผู้บริหาร และสมรรถนะประจำตำแหน่งงาน โดยในสมรรนะแต่ละด้าน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของสมรรถนะ จึงจะเกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาร์มา (Sharma, 2017 : x–xv) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบสมรรถนะสำหรับในการบริหาร

การศึกษาเพื่อความยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า หลักการของโครงการ The Principles for Responsible Management Education (PRME) ที่องค์การสหประชาชาติให้การสนับสนุน แบ่งสมรรถนะเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มของสมรรถนะเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ 2) กลุ่มสมรรถนะด้านอารมณ์ 3) กลุ่มสมรรถนะด้านศีลธรรม 4) กลุ่มสมรรถนะด้านพฤติกรรม

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า รูปแบบมีความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้วิจัยมีการศึกษาวิเคราะห์ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี วารสาร รายงานวิจัย และข้อมูลสถิติที่เกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน มีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางการในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ มีการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญก่อนการประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชชุตา ถาวรกัลปชัย (2560 : 117) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า พบว่า การประเมินรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้ามีคุณภาพในด้านความเป็นประโยชน์ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสมที่สามารถนำไปใช้เพิ่มสมรรถนะและพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้บริหารต่อไปได้ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศ มหาพรหมวัน (2561 : 128) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบสมรรถนะผู้นำโรงเรียนเอกชนสู่มาตรฐานสากล พบว่า รูปแบบสมรรถนะทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

4. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นของการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่เท่ากับ 0.09 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลังจากการประเมินรูปแบบในด้านความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้จากผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้นำรูปแบบไปทดลองใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 2 โรงเรียน เป็นระยะเวลา 5 เดือน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่นำรูปแบบไปทดลองใช้ได้ศึกษาและดำเนินกิจกรรมตามคู่มือการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาอย่างเข้าใจ โดยมีผู้วิจัยเป็นที่ปรึกษาและผู้ให้คำแนะนำในการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับการศึกษาของ พินดา วราสุนันท์ (2556 : 19) ที่ศึกษาเรื่องย้อนรอยการประเมินสู่มุมมองการประเมินในอนาคต ผลการศึกษาพบว่า การประเมินในยุคปัจจุบันเน้นการประเมินที่ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดโปรแกรม เพราะการประเมินจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ถ้าไม่นำผลการประเมินไปใช้ และบุคคลสำคัญที่จะนำผลการประเมินไปใช้ก็คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ทั้งนี้ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ทดลองใช้รูปแบบจึงเห็นว่ารูปแบบมีประโยชน์และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้มีค่าเฉลี่ยของการพัฒนาสมรรถนะที่เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ นิลกำแหง (2564 : 130) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากการศึกษาสภาพทีมงานในสถานศึกษาเท่ากับ 0.10

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยสมรรถนะด้านอื่น ๆ เช่น การสื่อสารและจูงใจ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การมีจริยธรรม การบริหารทรัพยากร เป็นต้น

2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมหรือสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน

3. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาหรือผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสร้างมาตรฐานสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาไปใช้ให้เกิดประสิทธิผล ผู้บริหารโรงเรียนควรศึกษาคู่มือการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

2. สภาพปัจจุบันและผลการทดลองใช้รูปแบบของการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคใหม่ พบว่า สมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลง

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). รายงานเฉพาะเรื่องที่ 8 การปฏิรูปครูและอาจารย์. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2564. แหล่งที่มา http://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/1742.

นริศ มหาพรหมวัน. (2561). *รูปแบบสมรรถนะผู้นำโรงเรียนเอกชนสู่มาตรฐานสากล.* วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

นุชนรา รัตนศิระประภา. (2557). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2564. แหล่งที่มา: https://dric.nrct.go.th/Search/ShowFulltext/2/277925.

เบญจมาศ นิลกำแหง. (2564). *รูปแบบการพัฒนาทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2.* วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง การกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. (2564, 17 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 138 ตอนพิเศษ 38 ง. หน้า 6. หน้า 13-14.

พินดา วราสุนันท์. (2556). ย้อนรอยการประเมินสู่มุมมองการประเมินในอนาคต. *วารสารวัดผลการศึกษา,* 30 (18), 19.

วิชชุตา ถาวรกัลปชัย. (2560). *รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า.* วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ. (2557). คู่มือการกำหนดสมรรถนะสำหรับข้าราชการส่วนท้องถิ่น “คู่มือสมรรถนะหลัก”. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2564. แหล่งที่มา https://www.huaiprik.go.th/datacenter/doc_download/a_121118_144716.pdf.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.* กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

Hitt, Dallas H.; et al. (2018, January 1). Principal Competencies That Make a Difference: Identifying a Model for Leaders of School Turnaround. *Journal of School Leadership,* 28 (1), 56-77.

Madaus, George F.; Scriven, Micheal; & Stufflebeam, Daniel L. (1983). *Evaluation Models Viewpoints on Educational and Human Services Evaluation.* (8th ed.). Boston: Khuwer-Nijhoff Publishing.

Sharma, Radha R. (2017, June). A Competency Model for Management Education for Sustainability. *Vision: The Journal of Business Perspective,* 21 (2), x-xv.

กลวิธีการบริโภคสื่อประเภทแอปพลิเคชันของกลุ่มผู้รับสารชายชอบชาย กรณีศึกษา แอปพลิเคชันฮอร์เน็ต

Tactics of Media Consumption in Mobile Application for Msm : Case Study “Hornet”

ณัฐวิโรจน์ มหายศ และ กฤติเดช พุธวัฒนาภรณ์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Nattawirot Mahayot and Krittidech Puttawattanaporn
Bangkokthonburi University, Thailand
Corresponding Author, E-mail :ohn.nattawirot@gmail.com

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการบริโภคสื่อประเภทแอปพลิเคชันฮอร์เน็ต วิธีการรับรู้วิธีการใช้งานสื่อของกลุ่มผู้รับสารชายชอบชาย และความสามารถในการตีความหมายจากสารที่ได้รับระหว่างการสนทนากับผู้ใช้งานรายอื่น ๆ ตลอดจนความสามารถในการสื่อสารผ่านสื่อกลางแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตได้อย่างไร ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการพูดคุยออนไลน์อย่างไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงทั้งหมด 20 ท่าน

ผลการศึกษาพบว่า 1) การเกิดขึ้นของแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตเป็นชุมชนเสมือนของผู้ที่มีเพศวิถีชายชอบชาย กลายเป็นพื้นที่ที่ชายชอบชายสามารถแสดงอัตลักษณ์ได้อย่างเต็มที่ นอกจากนั้นเรื่องเพศวิถียังกลายมาเป็นตัวกำหนดการใช้งานของสื่อด้วย รวมถึงยังส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์แบบเดิมในโลกทางกายภาพในการหาคู่นอน พื้นที่ในแอปพลิเคชันจึงเข้ามาแทนที่และเปลี่ยนวิธีการหาความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้ใช้งานได้เป็นอย่างดี แม้จะมีข้อจำกัดในมิติเวลาและพื้นที่ แต่ยังสามารถใช้งานสื่อได้ทั้งพื้นที่ระหว่างสาธารณะและพื้นที่ส่วนตัว แม้ว่าจะสามารถใช้งานได้ตามพื้นที่โลกทางกายภาพ แต่ก็มีข้อกังวลกับการถูกจับจ้องจากสายตาของสังคมและผู้คนรอบข้าง 2) การเกิดกระบวนการไว้วางใจของคู่สนทนานั้นสามารถสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสารได้ในบริบณฑลของโลกเสมือน การติดต่อสื่อสารบนแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตยังเกิดกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อตรวจสอบความไว้วางใจระหว่างกันด้วยวิธีที่แตกต่างกันออกไป เพื่อหาความสัมพันธ์ในแบบของตนทั้งแบบคู่ครองและแบบคู่นอน

คำสำคัญ: กลวิธีการบริโภคสื่อ; ชายชอบชาย; ความหลากหลายทางเพศ; แอปพลิเคชันฮอร์เน็ต

* วันที่รับบทความ : 31 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 8 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 10 มีนาคม 2566
Received: January 31, 2023; Revised: March 8, 2023; Accepted: March 10, 2023

Abstracts

This qualitative research aimed to study tactics of media consumption in mobile application, How to recognize, How to used the media of MSM and the ability to interpret messages received during conversations with other users. As well as the ability to communicate through the Hornet. Used informal talks among online, In-depth interviews and participatory observation were conducted to collect data from key informance members 20 persons selected by purposive selection.

The study identified 2 factors contributing to 1) The emergence of the Hornet application as a virtual community of MSM has become a space where MSM can fully express their identities. Sexuality has also become a determinant of media usage. It also affects the traditional relationship in the physical world to find a partner. The application area thus replaces and changes the way users are looking for relationships. Despite the limitations in time and space dimensions but still able to use media in both public and private areas. Although it can be used based on the physical world but there are concerns about being caught in the eyes of society and people arounded. 2) The establishment of a trusting process of the interlocutor can build and develop a relationship between the receiver and the sender in the realm of the virtual world. The communication on the Hornet application also comes up with different communication strategies to verify trust between each other to find relationships in their own way as a spouse and as a partner.

Keywords: Tactics of Media Consumption; MSM; Sexuality; Hornet

บทนำ

ในปัจจุบันการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ซึ่งนับได้ว่าเป็นช่องทางในการเชื่อมร้อยผู้คนเข้าด้วยกันนั้น ได้รับการพัฒนารูปแบบการใช้งานให้มีความสะดวกและง่ายต่อการใช้งานมากขึ้นในช่วงระยะเวลาอันสั้น เทคโนโลยีใหม่ ๆ ต่างก็เข้ามาเปลี่ยนแปลงรูปแบบการติดต่อสื่อสารของมนุษย์ได้อย่างง่ายดาย ดังนั้นการสื่อสารแบบเผชิญหน้า (face-to-face communication) หรือการสื่อสารผ่านสื่อ (mediated communication) นับว่าเป็นการสื่อสารที่ง่ายที่สุดที่มนุษย์จะมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง (Greenfield, 2014 : 265) ซึ่งนั่นก็ทำให้เกิดความนิยมใช้การส่งข้อความ (instant message) มากที่สุด โดยจะมีการใช้อีเมล์ การส่งข้อความในโทรศัพท์มือถือ หรือแม้กระทั่งการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนหรือคนในครอบครัว นั่นยิ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการสื่อสารด้วยวัจนภาษา (verbal communication) ผ่านสื่อบุคคลหรือสื่อบางประเภทได้รับความนิยมน้อยลง และถูกแทนที่ด้วยการสื่อสารที่สามารถโต้ตอบและมีปฏิสัมพันธ์ได้อย่างทันทีทันใดในรูปแบบของ “สื่อสังคมออนไลน์”

สื่อใหม่ในรูปแบบสื่อสังคมออนไลน์มีส่วนสำคัญกับวิถีชีวิตของมนุษย์ทั่วโลกเพิ่มมากขึ้น การขยายตัวของเว็บไซต์และเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งนับเป็นช่องทางการสื่อสารรูปแบบใหม่ ที่ผู้ใช้งานแต่ละคนต่างก็สามารถสร้างบัญชีผู้ใช้งาน (Profile account) ของตนเองขึ้นมาเพื่อเชื่อมต่อกับผู้ใช้งานในระบบได้ (Boyd and Ellison, 2008 : 210-230) ซึ่งการใช้งานผ่านสื่อสังคมออนไลน์รูปแบบนี้จะเห็นได้ว่ามีการใช้ระบบ

คอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตมาเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินการของสื่อแต่ละชนิด เนื้อหาสารสามารถถูกส่งไปยังผู้รับสารได้อย่างรวดเร็วและสามารถมีปฏิสัมพันธ์ (interactive) หรือปฏิกิริยาตอบกลับ (feedback) กับผู้รับสารได้อย่างทันทีทันใด (กิติมา สุรสนธิ, 2557 : 196)

คุณลักษณะของสื่อใหม่นั้นมีความเป็นดิจิทัล (Digitalization) ไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ใดในโลกก็สามารถประมวลผลที่รวดเร็ว ไร้พรมแดน หรือสื่อใหม่ต่างมีลักษณะในการส่งเสริมการรวมกลุ่มกันทางสังคมและความร่วมมือกันทางไซเบอร์ (Social collectivity and Cyber – cooperation) ซึ่งคุณลักษณะนี้ไม่เพียงแต่เป็นสื่อใหม่เท่านั้น หากยังคงครอบคลุมถึงการสื่อสารทุกประเภทด้วย หากแต่มีความแตกต่างบางประการระหว่างสื่อเก่าและสื่อใหม่ กล่าวคือสื่อใหม่สามารถทำให้การติดต่อสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าได้โดยอาศัยอินเตอร์เน็ต (กาญจณา แก้วเทพ และนิคม ชัยขุนพล, 2555 : 235) ที่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อการสร้างชุมชนในสังคมที่มีเส้นการพัฒนาที่ค่อนข้างชัดเจนด้วยเอกลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ ชุมชนนี้เปรียบเสมือนช่องทางในการเปิดโอกาสให้พบผู้คนที่หลากหลายมากกว่าที่จะเป็นแหล่งที่พึ่งพิงของคนเหงาที่มีลักษณะแยกตัวออกจากสังคม แม้กระทั่งการเชื่อมความสัมพันธ์ในแบบที่ลึกซึ้งที่สุด อาทิเช่น การหาคู่เพื่อมาอยู่ร่วมชีวิต โดยในแง่ของการสื่อสารนั้นเป็นที่ทราบกันดีว่าการสื่อสารในพื้นที่อินเตอร์เน็ตที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ให้กับมนุษย์ทั่วไป หากเรามองลงไปในมิติกลุ่มวัฒนธรรมย่อย (subculture) ของผู้คนในสังคมนั้น เราจะพบกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตประจำวันไม่เว้นแต่การใช้สื่อ ความหลากหลายดังกล่าวหากใช้เกณฑ์เรื่องของเพศวิถีเป็นตัวจัดกลุ่มผู้รับสารออกจากกัน เราจะพบกับกลุ่มผู้รับสารหรือผู้ใช้สื่อที่มีรสนิยมหรือการใช้วิถีชีวิตทางเพศที่แตกต่างกันออกไป ทั้งเพศวิถีแบบรักต่างแพศ (heterosexuality) เพศวิถีที่สามารถรักได้ทั้งสองเพศ (bisexuality) หรือแม้กระทั่งเพศวิถีที่รักเพศเดียวกัน (homosexuality) นับว่ามีความหลากหลายที่เกี่ยวโยงกับวิถีแห่งการใช้สื่อในชีวิตประจำวันของกลุ่มคนแต่ละส่วนได้

หากจัดแบ่งพื้นที่ทางสังคมบนโลกแห่งความเป็นจริงด้วยเกณฑ์เรื่องเทคโนโลยีการสื่อสาร เราสามารถที่จะแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ พื้นที่แห่งความเป็นจริงของโลกทางกายภาพ (physical world) และพื้นที่ในโลกไซเบอร์ (cyber space) ในแง่พื้นที่ทั้งสองนั้นสามารถกลายเป็นพื้นที่กลุ่มเกย์หรือกลุ่มชายชอบชายนั้นสามารถแสดงอัตลักษณ์หรือตัวตนของเขาเหล่านั้นได้ ซึ่ง เนติ สุทราวราวิทย์ (2553 : 177) กล่าวว่ากลุ่มเกย์จะมีการใช้พื้นที่ในโลกแห่งความเป็นจริงในการประกอบสร้างตัวตนและต่อรองกับวาทกรรมรักต่างเพศอย่างเข้มข้น เช่น การสร้างพื้นที่เฉพาะกลุ่ม เช่น บาร์เกย์ สปอร์ตคลับ เซาน่าเกย์ หรือแม้แต่การใช้พื้นที่ตามสวนสาธารณะและห้องน้ำสาธารณะ โดยการสร้างความหมายให้กับพื้นที่ดังกล่าวว่าเป็นพื้นที่สำหรับกลุ่มของตนเอง เพื่อใช้ต่อรองกับพื้นที่ของกลุ่มอำนาจหลักของสังคมนั่นคือกลุ่มรักต่างเพศและรัฐนโยบาย การต่อรองดังกล่าวมีลักษณะเบียดแทรกพื้นที่ของกลุ่มอำนาจใหญ่ และรอโอกาสในการฉกฉวยประโยชน์เมื่อมีโอกาส

นอกจากพื้นที่แห่งความเป็นจริงแล้ว ยังปรากฏพื้นที่ของกลุ่มชายชอบชายที่สามารถใช้เพื่อการตอดต่อสื่อสารระหว่างกันบนโลกไซเบอร์ (cyber space) หรือปริมณฑลของโลกออนไลน์ด้วยเช่นกัน เนติ สุทราวราวิทย์ (2553 : 176) ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกย์ใช้พื้นที่ของเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร เช่น โปรแกรมสนทนาออนไลน์เอ็มเอสเอ็นและโปรแกรมการสนทนาแบบวิดีโอแคมฟร็อก เพื่อค้นหาเพื่อเกย์ด้วยกัน เป็นลักษณะข้ามเขตแดนไปมาของพื้นที่ต่าง ๆ ที่ไม่สามารถเห็นเขตแดนได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะเงื่อนไขของกระบวนการโลกาภิวัตน์ในฐานะกระบวนการที่ลดช่องว่างระหว่างมิติเรื่องเวลาและพื้นที่ (time and space dimension) (Arjun Appadurai, 1996 : 12) ได้กล่าวถึงพื้นที่กับโลกโลกาภิวัตน์ทั้งสองมิติว่าเป็นมิติของวัตถุและมิติของจินตนาการ โลกาภิวัตน์ในมิติของวัตถุคือ การไหลเคลื่อนย้ายพรมแดนรัฐชาติในระดับโลกของวัตถุรูปธรรมและนามธรรม ทั้งนี้ พิมพวัลย์ บุญมงคลและคณะ (2551 : 172) กล่าวว่า แคมฟร็อกนับเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ผู้ที่มีเพศวิถีแบบชายชอบชายกำลังช่วงชิงและยึดครองมาใช้เพื่อแสดงตัวตน อัตลักษณ์ทางเพศภาวะและที่สำคัญเพศวิถี รวมไปถึงการใช้พื้นที่ดังกล่าวในการทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ ความปรารถนา และความสุขทางเพศของตน

เมื่อกระแสการเข้ามาของเทคโนโลยีของสื่อใหม่ ที่นับว่าเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถส่งสารและรับสารได้ในเวลาเดียวกัน มีลักษณะเป็นการสื่อสารสองทาง (two – way communication) รวมถึงการทำหน้าที่ส่งสารได้พร้อมกันหลายรูปแบบ ทั้งภาพ เสียงและข้อความ โดยเป็นการรวมเทคโนโลยีของสื่อดั้งเดิม เข้ากับความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีสัมพันธ์ ทำให้สื่อสามาถสื่อสารได้สองทางผ่านระบบเครือข่ายและมีศักยภาพเป็นสื่อแบบประสม (Burnett, P. Marshall, 2003 : 52) หากพิจารณาด้านช่องทางการสื่อสารระหว่างมนุษย์แล้วนั้นจะพบว่า ตัวสื่อตัวหนึ่งที่มีศักยภาพที่บรรจุอยู่ในรูปแบบสื่อประสมคงจะหนีไม่พ้นเทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่ (mobile phone) ที่ทำให้มนุษย์ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างกัน

การที่ผู้รับสารชายชอบชายใช้งานอินเตอร์เน็ตประเภทแอพลิเคชันฮอร์เน็ต ตามแต่วัตถุประสงค์ของปัจเจกนั้น ผู้ใช้งานสามารถมีพัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่น ๆ ได้ โดยไม่แตกต่างกับการสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์กับการสื่อสารในโลกกายภาพ กระบวนการสื่อสารเพื่อให้เกิดความไว้วางใจระหว่างผู้รับสารและส่งสารนั้น จะกระทำการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อกลางประเภทแอปพลิเคชันฮอร์เน็ต ของกลุ่มผู้รับสารชายชอบชายได้ด้วยขั้นตอนทั้ง 4 ขั้น ตามทฤษฎีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของ Alfred Schutz (1940) ได้เหมือนหรือแตกต่างกับกลุ่มรักต่างเพศ (heterosexual) หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลวิธีการบริโภคสื่อประเภทแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตวิธีการรับรู้ วิธีการใช้งานของกลุ่มผู้รับสารชายชอบชาย

2. เพื่อศึกษาความสามารถในการตีความหมายจากสารที่ได้รับระหว่างการสนทนากับผู้ใช้งานรายอื่น ๆ ตลอดจนความสามารถในการสื่อสารผ่านสื่อกลางแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตได้อย่างไร

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยครั้งนี้จะปกปิดและงดการสอบถามนามจริง (alias) ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อจริยธรรมในการวิจัย โดยใช้ตัวแปรเรื่องการแสวงหาประโยชน์จากการใช้งานแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informances) ออกเป็น 2 กลุ่ม ทั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าตัวแปรดังกล่าวน่าจะมีนัยสำคัญต่อการใช้งานแอปพลิเคชันของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 ท่าน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มผู้รับสารที่ใช้งานแอปพลิเคชัน เพื่อหาเพื่อนหรือหาความสัมพันธ์แบบคู่ครอง (seeking for love relationships) จำนวน 10 ท่าน

2. กลุ่มผู้รับสารที่ใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศหรือการหาคู่นอน (seeking for sexual relationships) แบบไม่มีข้อผูกมัดแลพันธะต่อกัน จำนวน 10 ท่าน

โดยขั้นตอนการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้น ผู้วิจัยได้ทำการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้ให้ข้อมูลแบบโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non – probability Sampling) ด้วยวิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 ประเภท คือการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ในแอปพลิเคชันและการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จากผู้ใช้งานที่ผู้วิจัยสามารถขอข้อมูลได้ จากนั้นจะทำการนัดหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้ให้ข้อมูล เพื่อสัมภาษณ์แบบออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชั่นไลน์และอีเมล์ เพื่อปกปิดตัวตนของผู้ให้ข้อมูล โดยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องเป็นสมาชิกและใช้งานแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตไม่ต่ำกว่า 1 เดือน

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องใช้งานแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตกล่าวคือ ต้องมีการพูดคุยและสนทนากับผู้ใช้งานรายอื่น

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้งานแบบไม่พักการใช้งาน (deactivated) มาเกินกว่า 1 เดือน

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ในแอปพลิเคชันฮอร์เน็ต เพื่อสำรวจข้อมูลและบันทึกข้อมูลในตารางลงรหัส (Coding Sheet) เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์

2.2 แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Dept Interview) โดยมีแนวคำถาม (Question Guideline) ที่เตรียมไว้ให้เพื่อตอบประเด็นกลวิธีการบริโภคสื่อประเภทแอปพลิเคชันฮอร์เน็ต วิธีการรับรู้ วิธีการใช้งานและความสามารถในการตีความหมายจากสารของกลุ่มผู้รับสารชายชอบชาย

2.3 การสร้างเครื่องมือ เกิดจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบริบทของการสื่อสาร การตีความหมายและวัตถุประสงค์การใช้สื่อเพื่อนำมาสร้างเป็นแนวคำถาม

3. จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การวิจัยนี้มีการศึกษาข้อมูลทั้งแบบปฐมภูมิและแบบทุติยภูมิ ซึ่งในส่วนของการวิจัยปฐมภูมินั้น ใช้วิธีการสัมภาษณ์ข้อมูลและสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมกับบุคคลในบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีการใช้แอปพลิเคชันฮอร์เน็ต เพื่อฉายภาพกลวิธีการบริโภคสื่อประเภทแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตวิธีการรับรู้ วิธีการใช้งาน รวมถึงการตีความหมายจากสารที่ได้รับระหว่างการสนทนา ดังนั้นการเข้าถึงบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาวิเคราะห์ตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อไม่ให้ผู้ให้ข้อมูลได้รับผลกระทบเชิงลบใด ๆ ผู้วิจัยได้ดำเนินการยื่นเอกสารการวิจัยเพื่อขอให้คณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ โดยการวิจัยนี้เสนอพิจารณาและได้ผ่านการรับรองเลขที่ 5/2565

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนการสำรวจแอปพลิเคชันด้วยวิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในแอปพลิเคชันฮอร์เน็ต เพื่อการลงรหัสในตารางลงรหัสและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในขั้นต่อไป นอกจากนี้ยังใช้การจดบันทึกและบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ระหว่างการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สะดวกให้ข้อมูลขณะทำการสัมภาษณ์และทำการถอดเทปบันทึกเสียงหรือถอดคำที่จดบันทึกก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกตามประเด็นของปัญหานำการวิจัยตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือ เช่น การตั้งคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ใช้งาน

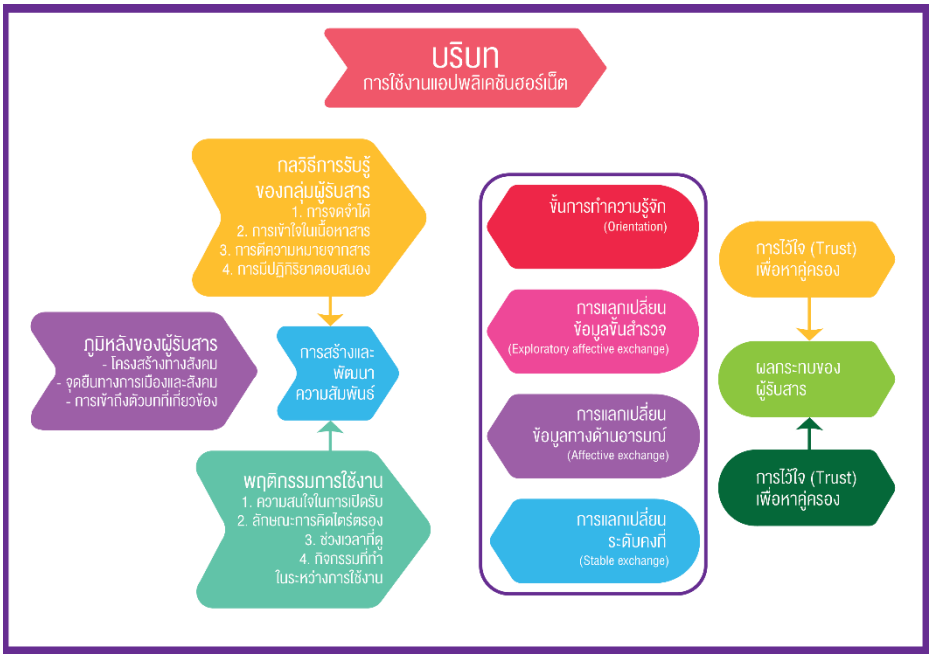
หลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์และจำแนกออกเป็นส่วนต่ง ๆ 2 ขั้นตอนเรียงตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดทำรายงานบันทึกข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ถ่ายทอดออกมาเป็นบันทึกข้อความ ตรวจสอบคสามถูกต้องกับบันทึกข้อความและเครื่องบันทึกเสียง อีกทั้งแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตอบก่อนการสรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 นำคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่ม มาประมวลคำตอบเพื่อเปรียบเทียบข้อแตกต่างก่อนทำการสรุปผลการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยยึดแนวคิดและทฤษฎีของ Alfred Schutz (1940) เป็นสำคัญและสามารถนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการบริโภคสื่อประเภทแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตวิธีการรับรู้วิธีการใช้งานของกลุ่มผู้รับสารชายชอบชาย และศึกษาความสามารถในการตีความหมายจากสารที่ได้รับระหว่างการสนทนากับผู้ใช้งานรายอื่น ๆ ตลอดจนความสามารถในการสื่อสารผ่านสื่อกลางแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตได้อย่างไร และเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ภูมิหลังของผู้รับสารชายชอบชายที่ใช้งานแอปพลิเคชันฮอร์เน็ต

1.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้รับสารที่ใช้งานแอปพลิเคชันฮอร์เน็ต ซึ่งจากการศึกษาพบว่าทั้ง 2 กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกันมากนักในประเด็นเรื่องความแตกต่างด้านเศรษฐกิจ โดยมีลักษณะที่คล้ายกัน ซึ่งจะเห็นได้จากกิจกรรมยามว่างที่ล้วนแล้วแต่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะการใช้ชีวิตใน

แบบเดียวกัน รวมถึงการใช้งานสื่อก็ยังสะท้อนให้เห็นว่าสามารถเข้าถึงสื่อใหม่และสื่อสังคมออนไลน์ได้เป็นอย่างดี

1.2 จุดยืนทางวัฒนธรรมและทัศนคติที่มีต่อสังคมจากจุดยืนเพศวิถีแบบชายชอบชาย จากการศึกษาพบว่าผู้ที่ต้องการหาคู่นอนมีทัศนะเชิงบวกต่อการใช้ชีวิตคู่ที่เป็นเรื่องของคนสองคน อีกทั้งการเปลี่ยนคู่นอนนั้นเป็นเรื่องของการสร้างความแปลกใหม่ให้กับชีวิต เป็นความรื่นรมย์และปลดปล่อยความตึงเครียด ตลอดจนการที่ชายจะมีกิจกรรมทางเพศกับชายด้วยกันนั้นไม่แตกต่างอะไรเลยกับการมีกิจกรรมทางเพศกับคนต่างเพศ และสามารถใช้คำว่า “เพศทางเลือก” กับตนเองได้ เนื่องจากเกิดจากความต้องการในการกำหนดและเรียกตนเอกว่าสามารถที่จะเลือกได้ สำหรับกลุ่มที่ต้องการหาคู่ครองกลับมองว่าการประกอบกิจกรรมทางเพศนั้นจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาความสัมพันธ์ให้เกิด “ชีวิตคู่” โดยการเปลี่ยนคู่นอนนั้นไม่ควรเปิดเผย ไม่ได้เกิดจากความรัก หากแต่เกิดจากความใคร่และเป็นกระแส (trends) เท่านั้น และสามารถเรียกกลุ่มตนเองได้ว่าเป็น “ชายชอบชาย” เนื่องจากเป็นคำที่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกของความรักได้

1.3 การเข้าถึงตัวบทที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานแอปพลิเคชันฮอร์เน็ต กลุ่มผู้ที่ต้องการหาคู่นอนมองว่าเริ่มจากการอย่างรู้อยากลอง (curious) เพื่อหาเพื่อใหม่ รวมถึงเป็นการแสวงหาความสุขทางเพศ ซึ่งเกิดจากการแนะนำจากเพื่อน ๆ หรือคนรู้จักให้ลองใช้งานและจะดำเนินการติดตั้งทันทีหลังได้รับข้อมูล แต่จะเป็นการหาเพียงคู่นอนเท่านั้น สำหรับกลุ่มที่ต้องการหาคู่ครองกลับมองว่าเป็นการแสวงหามิตรภาพและต้องการผู้ที่สามารถพัฒนาความสัมพันธ์ฉันท์คนรักได้ และเข้าถึงแอปพลิเคชันได้จากสื่อสังคมออนไลน์ในลักษณะ Gay Virtual Community ที่บอกถึงประสบการณ์ใช้งาน

2. กลวิธีการรับรู้ของผู้รับสารชายชอบชาย

2.1 ความสามารถในการจดจำเนื้อหา (recognition) ผู้ใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อหาคู่นอนมักจะจดจำเนื้อหาจากการสนทนาได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นการสื่อสารสองทาง (two – way communication) ที่มีบักษณะคล้ายกับแบบจำลองการสื่อสารแบบพิธีกรรม (ritualistic model) ที่ผู้รับสารและผู้ส่งสารสามารถเปลี่ยนสถานะกันอยู่ตลอดเวลา ส่วนผู้ที่ต้องการหาคู่ครองนั้นก็สามารถจดจำเนื้อหาได้ดีด้วยเช่นกัน เนื่องจากปัจจัยในการเลือกตอบกลับผู้ส่งสารเฉพาะบางรายที่เห็นว่าต้องการจะสานสัมพันธ์ต่อด้วยเท่านั้น อีกทั้งยังมีปัจจัยด้านความถี่และระยะเวลาระหว่างการสนทนาของผู้รับสารและส่งสารในแอปพลิเคชัน ที่สามารถบันทึกการสนทนา เพื่อป้องกันความสับสนและความผิดพลาดในการสนทนาอีกด้วย

2.2 ความเข้าใจเนื้อหา (comprehension) โดยผู้ใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อหาคู่นอนทั้งหมดสามารถเข้าใจเนื้อหาที่ได้รับจากการสนทนาโดยตรงจากผู้ส่งสาร ทั้งรูปแบบคำถามที่สมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ แต่จะตอบกลับไปนั้นก็ต้องขึ้นอยู่กับความสนใจต่อคู่สนทนาก่อน ซึ่งสามารถดูได้จากข้อมูลในส่วนของบัญชีผู้ใช้ (profile picture) โดยจะมีการบอกถึงลักษณะทางกายภาพเบื้องต้น พร้อมบรรยายเนื้อหาแบบสั้น ๆ ให้ทราบถึงความต้องการ ซึ่งมีการตรวจสอบในส่วนนี้ก่อนที่จะเริ่มการสนทนา สำหรับผู้ที่ใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อ

หาคู่ครองนั้นจะเข้าในเนื้อหาของสารที่สนทนาระหว่างกันเฉพาะภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันเท่านั้น หากเป็นภาษาวิบัติหรือคำทักทายที่มีลักษณะผิดไปจากภาษาในชีวิตประจำวัน การใช้คำศัพท์ภาษาเฉพาะของชายชอบชายก็จะเกิดความสงสัยและถามกลับไปทันที

2.3 การตีความหมายของสาร (interpretation) ทั้ง 2 กลุ่มมีลักษณะไม่แตกต่างกัน ซึ่งนั่นหมายความว่าสามารถที่จะตีความสารที่ได้รับจากคู่สนทนาได้ แม้ว่าลักษณะคำถามที่ได้รับการถามนั้นจะไม่สมบูรณ์ หากแต่การใช้รหัส (code) ในการสื่อสารเป็นข้อตกลงชุดเดียวกัน ทั้งนี้แม้ว่าวิถีการสื่อสารจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน หากแต่เป้าหมายในการสื่อสารนั้นอาจจะมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์ในการหาคู่ครองจะตัดการสนทนาทันทีหากคู่สนทนาไม่มีวัตถุประสงค์ในแบบเดียวกันกับตนเอง เนื่องจากผู้ใช้งานแอปพลิเคชันสามารถผลัดตำแหน่งการเป็นผู้รับสารและผู้ส่งสารได้ตลอดเวลา จึงสามารถทำให้เข้าใจร่วมกันได้ระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) ทำให้กระบวนการสื่อสารเป็นแบบการสนทนา (dialogue) ผู้ใช้งานจึงสามารถเรียนรู้กันได้อยู่ตลอดเวลา

2.4 การมีปฏิกิริยาตอบสนอง (response) ทั้ง 2 กลุ่มมักจะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีการใช้งานแอปพลิเคชันอยู่และจะตอบกลับทันทีในกรณีที่ผู้ส่งสารรายนั้นมีลักษณะที่พึงพอใจของผู้รับสาร โดยจะพิจารณาจากภาพถ่าย รวมถึงบัญชีผู้ใช้ (profile account) เป็นหลัก แล้วจึงมีการตอบกลับผู้ส่งสารรายนั้น ๆ แต่บางรายก็มีการตอบกลับผู้ส่งสารทุกรายขึ้นอยู่ว่าการสนทนานั้นจะดำเนินต่อไปในทิศทางไหนหากไม่พึงพอใจก็จะยุติทันที ซึ่งเมื่อพิจารณาบริบทดังกล่าวจะมีลักษณะความเป็นผู้รับสารเชิงรุก (active audience) ที่ไม่เพียงแต่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะมีลักษณะเป็นผู้รับสารเชิงรับ (passive audience) ซึ่งในกรณีของการสานต่อกาสนทนาจะถูกถ่ายโอนอำนาจไปยังผู้รับสารทันที

3. พฤติกรรมการบริโภคสื่อ (Media Consumption) ของผู้รับสารชายชอบชาย

3.1 ความสนใจในการเปิดรับเนื้อหาสาร (Attention) ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยจำแนกออกเป็นส่วนเนื้อหาที่ปรากฏในแอปพลิดคชัน ทั้งจำนวนครั้งใช้งานที่มักจะมีการเปิดใช้งานเพื่อตรวจสอบการส่งข้อความและการเข้าไปดูบัญชีอื่น ๆ รายใหม่ตลอดเวลา แม้ว่าช่วงเวลาการใช้งานจะแตกต่างกันแต่จำนวนครั้งก็จะใกล้เคียงกันมาก

3.2 ลักษณะการคิดไตร่ตรอง (Reflxtive) ผู้ใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อหาคู่นอนส่วนใหญ่จะมีกระบวนการไตรตรองเนื้อหาสาร แม้ว่าจะเลือกตอบแค่บางรายก็ตาม หากแต่การตอบกลับและทำความรู้จักกับทุกคนที่ส่งสารมา ผู้รับสารบางรายมีการกล่าวถึงสิทธิ์ในความเป็นส่วนตัวก็จะมีการเลือกสนทนาต่อหรือยุติการสนทนาทันทีทันใดหากเกิดความไม่พึงพอใจ นอกจากนั้นยังพิจารณาถึงระยะทางของคู่สนทนาด้วย สำหรับผู้ใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อหาคู่ครองนั้นจะพิจารณาทั้งทางด้านเนื้อหาและพื้นฐานของผู้ส่งสารผ่านบัญชีผู้ใช้งานรวมถึงวิธีการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันด้วย

3.3 ช่วงเวลาที่บริโภคหรือใช้งาน (Temporal Organization) แม้ว่าผู้ใช้งานทั้ง 2 กลุ่มจะมีช่วงเวลาที่ใช้งานแตกต่างกันออกไป แต่จะเห็นได้ว่ามีการเข้าใช้งานอยู่ตลอดทั้งวัน ทั้งนี้ไม่สามารถระบุเวลาที่ชัดเจนได้ ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาที่ว่างเว้นจากการทำกิจกรรมอย่างอื่นในชีวิตประจำวัน หรือเป็นเวลาว่างงานและเวลาพักผ่อนก่อนนอนหรือยามตื่นนอน เป็นต้น แต่กระนั้นก็ยังมีการจำกัดระยะเวลาและพื้นที่ที่ไม่สามารถเปิดเผยได้มากนัก การใช้งานจึงเป็นตัวแปรของความเป็นส่วนตัวเข้าไปกำกับการใช้งาน เนื่องจากเนื้อหาที่ปรากฏในแอปพลิเคชันอาจจะเป็นตัวกำหนดความรู้สึกผิด (guilt felling) ของผู้ใช้งานเอง ทำให้พื้นที่การใช้งานนั้นเป็นพื้นที่ระหว่าง (in between space) พื้นที่ในโลกกายภาพแบบสาธารณะกับพื้นที่ความเป็นส่วนตัว

3.4 กิจจกรรมที่ทำขณะบริโภคแอปพลิเคชันฮอร์เน็ต (Activity) เมื่อพิจารณาทั้ง 2 กลุ่มแล้วพบว่ากิจกรรมที่ทำระหว่างการใช้งานแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตนั้นจะคล้ายคลึงกันมาก ซึ่งบางครั้งจะเป็นกิจกรรมที่ทำในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว หรือมีการใช้สื่อออนไลน์อื่น ๆ ไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมในชีวิตประจำวันแทบทั้งสิ้น แสดงให้เห็นถึงอำนาจของแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตที่กลุ่มผู้ใช้งานสามารถนำเอามาผนวกกับรูปแบบการใช้ชีวิตประจำวัน (daily life) ได้อย่างลงตัว

4. การสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้รับสารชายชอบชายกับผู้ใช้งานรายอื่น

4.1 ขั้นตอนการทำความรู้จัก (Orientation) ผู้ใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อหาคู่นอนนั้นมีขั้นตอนและวิธีการทำความรู้จักที่แตกต่างกันออกไป แต่ส่วนใหญ่จะเลือกตอบเพียงเฉพาะคนที่ตนเองสนใจเท่านั้น มีไม่กี่รายที่เลือกตอบกลับทุกรายที่ติดต่อมา สำหรับผู้ใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อหาคู่ครองนั้นจะทำความรู้จักเฉพาะบางรายเท่านั้นและไม่ตอบกลับต่อคู่สนทนาที่ต้องการหาคู่นอนเพียงอย่างเดียวเลย

4.2 ขั้นตอนการแลกเปลี่ยนข้อมูลขั้นสำรวจ (Exploratory affective exchange) กลุ่มที่หาคู่นอนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงสำรวจระหว่างผู้สนทนามากขึ้น เห็นได้จากมีการแลกเปลี่ยนเชิงวิถีชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นยังขยายการใช้สื่อไปยังช่องทางอื่น ๆ อีกด้วย สำหรับกลุ่มที่หาคู่ครองนั้นจะมีการสอบถามข้อมูลขั้นพื้นฐาน ทำให้มีความรู้จักกันมากขึ้นเป็นระยะ

4.3 ขั้นตอนการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านอารมณ์ (Affective exchange) จะมีหลายลักษณะโดยผู้ใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อหาคู่นอนนั้นจะมีการแลกเปลี่ยนความต้องการทางเพศ ข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยที่เป็นจุดนัดพบ และกระบวนกาสื่อสารแบบต่อหน้าต่อตา (face – to – face communicatio) จะเกิดขึ้น นั้นหมายความว่าเป็นกระบวนการของการนัดพบกันแล้ว ส่วนผู้ใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อหาคู่ครองนั้นจะมีการสนทนากันเรื่องความสัมพันธ์ เรื่องทางเพศ ความถนัด วิถีชีวิต ก่อนที่จะมีการเคลื่อนย้ายปริมณฑลของการสื่อสารไปในช่องทางอื่นที่มีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น

4.4 ขั้นตอนการแลกเปลี่ยนระดับคงที่ (Stable exchange) ขั้นตอนนี้จะไม่เกิดขึ้นกับผู้ใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อหาคู่นอน หากแต่จะเกิดขึ้นกับผู้ใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อหาคู่ครอง โดยจะเป็นการตกลงปลงใจที่จะนัดเจอคู่สนทนาเพื่อสานต่อความสัมพันธ์ที่ไม่สามารถทำกันได้ในโลกเสมือนหรือความสัมพันธ์ผ่านตัวกลาง

5. ผลกระทบที่มีต่อผู้ใช้งานแอปพลิเคชันฮอร์เน็ต

5.1 ผลกระทบเชิงบวก โดยการใช้งานแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตนั้นถือได้ว่าเป็นพื้นที่ในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ที่มีความต้องการทางเพศแบบเดียวกัน ที่สามารถเกิดมิตรภาพใหม่ ๆ ได้ ตลอดจนลดทอนข้อจำกัดทางด้านสังคมที่ระบุเพศไว้เพียง 2 เพศ คือ หญิงและชาย อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสบายเส้นแบ่งทางชนชั้นและเสริมสร้างทัศนคติในการมองเพื่อนมนุษย์

5.2 ผลกระทบเชิงลบก็อาจจะเกิดขึ้นต่อการใช้งานของแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตได้ ทั้งปัญหาอาชญากรรมและพฤติกรรมทางเพศ ปัญหาเกี่ยวกับศีลธรรม ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตลอดจนปัญหายาเสพติดและมิจฉาชีพและความผิดหวังในคู่สนทนา

5.3 ความไว้ใจคู่สนทนา อันจะนำมาซึ่งความพึงพอใจ การสนองตอบต่อความต้องการ รวมถึงเป็นการได้รับประสบการณ์จากที่ผ่านมาเป็นเครื่องมือชี้วัดความไว้ในในอนาคตและเข้าใจประสบการณ์ต่อประสบการณ์เรื่องเวลาในการสร้างสรรค์ความสัมพันธ์

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องกลวิธีการบริโภคสื่อประเภทแอปพลิเคชันของกลุ่มผู้รับสารชายชอบชาย กรณีศึกษาแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตสามารถอภิปรายผลจากวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. กลวิธีการบริโภคสื่อประเภทแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตวิธีการรับรู้ วิธีการใช้งานของกลุ่มผู้รับสารชายชอบชาย สามารถชี้ให้เห็นได้ว่าวิถีการสื่อสารเปลี่ยน วิถีทางเพศก็เปลี่ยนตาม ซึ่งนั่นหมายถึงประเด็นที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารของกลุ่มที่มความหลากหลายทางเพศที่มีลักษณะการสื่อสารที่เฉพาะ ซึ่งกลุ่มผู้รับสารที่มีเพศวิถีชายชอบชายก็จะมีวิถีในการใช้สื่อที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งจากการศึกษาสื่อหรือเทคโนโลยีการสื่อสารมักไปที่ตัวแปรอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากตัวแปรเรื่องเพศวิถี โดยงานวิจัยครั้งนี้จึงนำตัวแปรเรื่องเพศวิถีซึ่งนับเป็นตัวแปรที่อยู่ภายใต้ร่มเงาเรื่องเพศ โดยศึกษาสื่อใหม่ประเภทแอปพลิเคชันฮอร์เน็ต ในฐานะที่เป็นช่องทางและกลไกหนึ่งที่ผลักดันให้เกิดกระบวนการสื่อสารระหว่างกลุ่มชายชอบชาย

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสารอย่างแอปพลิเคชันที่อยู่ในบริบทของเทคโนโลยีโทรศัพท์อัจฉริยะ (Smartphone) นับเป็นนวัตกรรมทางการสื่อสารต่อมวลมนุษยชาติ การใช้แอปพลิเคชันที่ต้องทำงานควบคู่ไปกับโทรศัพท์เคลื่อนที่ประเภทสมาร์ทโฟน (วัศยา ธีรวนิชย์ไชยกุล, 2556 : 89) ที่ผู้ใช้งานสามารถเลือกที่จะออกแบบการใช้งานได้ด้วยตนเองเสมือนกับการตอบสนองความต้องการของแต่ละปัจเจกบุคคล ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้แอปพลิเคชันฮอร์เน็ตบนสมาร์ทโฟนที่มีการติดตั้งกว่า 2 ล้านแอปพลิเคชัน (Hanson, 2016 : 57) ไม่ได้เป็นเพียงแค่แอปพลิเคชันที่มีรูปแบบการใช้งานเพียงเพื่อการพูดคุยสนทนาระหว่างกันเท่านั้น หากแต่สามารถสะท้อนความต้องการในการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มของชายชอบชายเพื่อแสดงออกเปิดเผยตัวตนได้อย่างไม่ต้องกังวลกับการจ้องมอง ทำให้ไม่กระทบต่อความสัมพันธ์ทางสังคม

รอบข้างของตนเอง นอกจากนั้นยังเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ต่อสู้หรือต่อรองความหมาย รวมไปถึงการยืนยันอัตลักษณ์ความเป็นชายชอบชายนับตั้งแต่แรกที่มีการติดตั้งแอปพลิเคชัน ด้วยวิธีการติดตั้งชื่อบัญชี (profile account) ด้วยการเลือกระบุข้อมูล อัตลักษณ์ทางเพศ รูปภาพประจำตัวและการนำเสนอเรือนร่าง

ลักษณะการยืนยันอัตลักษณ์ความเป็นชายชอบชายนั้นสอดคล้องกับการศึกษาของ รณภูมิ สามมัคคีคารมณ์ และคณะ (2555 : 142) ที่กล่าวถึงการลงทะเบียนของผู้เข้าใช้จะต้องกรอกข้อมูลส่วนตัวลงไป หรือสามารถส่งรูปภาพประจำตัวเป็นเสือนขั้นตอนในการก้าวผ่านเข้าไปเป็นสมาชิกของแอปพลิเคชันที่นิยามว่าตัวเองเป็นผู้ใช้งานสื่อที่มีเพศวิถีเป็นชายชอบชาย โดยการวิจัยครั้งนี้พบว่าการยืนยันอัตลักษณ์แบบชายชอบชายไม่เพียงเกิดขึ้นระหว่างการลงทะเบียนเข้าใช้งานเท่านั้น แต่เกิดจากการเลือกใช้แอปพลิเคชันเลยก็ว่าได้

นอกจากนี้ยังพบรูปแบบการสื่อสารระหว่างผู้ใช้งานแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตนี้สามารถสลายขั้นตอนของวิธีการหาคู่นอนของกลุ่มชายชอบชายแบบเดิมในพื้นที่สาธารณะ โดยแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตสามารถก้าวข้ามข้อจำกัดเรื่องพื้นที่และสายตาของสังคมอย่างเห็นได้ชัด หากพิจารณาข้อค้นพบของ ปรินทร์ นคสิงห์ (2548 : 76 – 98) ที่พบว่ากระบวนการหาคูนอนของชายชอบชายบนพื้นที่สาธารณะมีขั้นตอนที่ต้องกระทำผ่านพื้นที่ทั้ง 3 พื้นที่ ได้แก่ 1) พื้นที่ของการรอ (waiting area) ที่มีลักษณะความปลอดภัยสูง 2) พื้นที่สำหรับการหาคู่ (cruising area) เป็นการใช้อวัจนภาษาหรือภาษาร่างกายเพื่อส่งสัญญาณว่าต้องการมีความสัมพันธ์กับใครและ 3) พื้นที่สัมหรับการมีเพศสัมพันธ์ (play area) เกิดจากการตกลงกันว่าจะใช้พื้นที่ใดในการประกอบกิจกรรมทางเพศ แต่การใช้แอปพลิเคชันฮอร์เน็ตเพื่อหาคู่นอนนั้นจะมีกระบวนการที่แตกต่างกันออกไป โดยจะไม่มีขอบเขตและเส้นแบ่งลักษณะทางกายภาพอย่างเด่นชัด สามารถเป็นพื้นที่ที่หลากหลายทั้งพื้นที่ของการนัดพบ (meeting area) ไม่มีการรอหากแต่เมื่อสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างกันโดยตรงผ่านทางข้อความได้โดยตรงอย่างทันทีทันใด

ลักษณะดังกล่าวนี้สอดคล้องกับวิธีคิดของสำนักทฤษฎีการสื่อสารเป็นตัวกำหนดของสำนักโตรอนโต ที่อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการสื่อสารที่ส่งผลต่อจิตสำนึกและพฤติกรรมของมนุษย์ในหลายมิติ ซึ่งในกรณีดังกล่าวผู้วิจับพบว่าการเกิดขึ้นของแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตในครั้งนี้ส่งผลต่อสำนึกเรื่องพื้นที่ (space) ของกลุ่มผู้รับสารชายชอบชายที่ใช้งานแอปพลิเคชัน คือ ฮอร์เน็ตสามารถลดทอนอุปสรรคเรื่องพื้นที่ในการติดต่อสื่อสารหรือขั้นตอนในการทำความรู้จักกัน

2. ความสามารถในการตีความหมายจากสารที่ได้รับระหว่างการสนทนากับผู้ใช้งานรายอื่น ๆ ตลอดจนความสามารถในการสื่อสารผ่านสื่อกลางแอปพลิเคชันฮอร์เน็ต สามารถอภิปรายได้ว่า กลุ่มผู้รับสารชายชอบชายกับการสื่อสารเพื่อการตรวจสอบความไว้ใจ (trust) ซึ่งกลุ่มผู้รับสารย่อมเป็นผู้กระทำทางสังคม (social agent) เมื่อนำมาพิจารณากับการศึกษาเรื่อง The “Nationwide” Audience Morley (กาญจณา แก้วเทพ, 2557 : 34) ที่ศึกษาว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับผู้รับสาร สามารถสร้างสำนึกให้กับผู้รับสารได้และค้นพบตัวแปรเรื่องเพศที่มีผลต่อการตีความกับตัวบทของผู้รับสาร

จากการศึกษาพบว่า ตัวแปรเรื่องเพศวิถี (sexuality) เป็นตัวแปรหนึ่งที่เข้ามากำหนดรูปแบบการเลือกใช้งานสื่อประเภทแอปพลิเคชันฮอร์เน็ต กล่าวคือผู้ใช้งานได้แสดงอัตลักษณ์ความเป็นชายชอบชายตั้งแต่ขั้นตอนการติดตั้งแอปพลิเคชันดังกล่าวเบื้องต้น นอกจากนี้วิธีการรับสารของกลุ่มผู้รับสารชายชอบชายจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีผู้ส่งสารทำการส่งข้อความมาในเบื้องต้น ผู้รับสารในฐานะผู้รับสารฝ่ายตั้งรับ (passive) อำนาจที่อยู่ในมือผู้ส่งสารในช่วงแรกจะเปลี่ยนถ่ายมาเป็นผู้รับสาร ซึ่งผู้วิจัยเรียกความมีอำนาจในลักษณะดังกล่าวว่า “อำนาจในการเลือกสรร” (power of selection) แล้วตอบรับสารนั้นออกไปเป็นลักษณะผู้รับสารเชิงรุก (active)

หากอธิบายตามทัศนะของ David Morley (1992) ที่เชื่อว่าผู้รับสารไม่สามารถเป็นผู้รับสารเชิงรุกและเชิงรับได้อย่างใดอย่างหนึ่ง หากแต่ผู้รับสารจะสามารถเป็นได้ทั้งเชิงรุกและเชิงรับในเวลาเดียวกันจะขึ้นอยู่กับบริบทใดบริบทหนึ่ง เช่นเดียวกันกับการศึกษาในครั้งนี้ได้ข้อสรุปถึงประเด็นที่ผู้รับสารชายชอบชายที่ใช้งานแอปพลิเคชันทั้ง 2 ลักษณะ โดยผู้รับสารชายชอบชายสามารถมีบทบาทได้ทั้งผู้รับสารชายชอบชายเชิงรุก (Active Gay Audience) และผู้รับสารชายชอบชายเชิงรับ (Passive Gay Audience) โดยจะสามารถเปลี่ยนถ่ายสถานะระหว่างกันได้ก็ต่อเมื่อมีการตอบกลับเพื่อต่อยอดการสนทนาหรือการคัดกรองเลือกตอบกลับผู้ส่งสาร โดยพิจารณาจากผู้รับสารในแง่ของความสนใจทางกายภาพ ลักษณะทางชนชั้น (class) ที่ผู้ใช้งานสามารถสัมผัสได้ในระยะเวลาอันสั้น

นอกจากนี้ ผู้รับสารจะกลายเป็นผู้รับสารชายชอบชายเชิงรับ (Passive Gay Audience) ในทันทีระหว่างการเปิดใช้งานแอปพลิดคชันแล้วรอให้มีผู้ใช้งานรายอื่นส่งข้อความมาสนทนาเพื่อทำความรู้จัก จากประเด็นที่ว่า ความเท่าเทียมกันของกลุ่มชายชอบชายที่มองโดยสายตาของผู้คนในสังคมระบบปิตาธิปไตย (Patriarchal Society) หรือสังคมชายเป็นใหญ่ ที่มักมองว่าการมีคู่ครองแบบต่างเพศเป็นเรื่องที่ถูกต้องบนเงื่อนไขของความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศวิถีในสังคมลักษณะนี้ จึงทำให้เกิดลักษณะการกดทับกลุ่มผู้รับสารที่มีเพศวิถีแบบชายชอบชาย ให้ต้องระแวดระวังในขณะที่ต้องใช้สื่อ ซึ่งแม้ว่าพื้นที่สื่อลักษณะนี้ควรเป็นพื้นที่ในการปลดปล่อย (liberate) ในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้รับสารที่มีเพศวิถีแบบชายชอบชายก็ตาม

สำหรับตัวแปรเรื่องความไว้ใจ (trust) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีการใช้งานแอปพลิเคชันทั้งสองกลุ่มนอกจากจะทำความรู้จักกันในแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตเช่นเดียวกันแล้ว ยังพบว่ามีการโยกย้ายความสัมพันธ์ออกไปยังสื่อสังคมออนไลน์ประเภทอื่น ๆ ได้อีก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีการหาคู่นอนจะปรากฏความไว้วางใจในลักษณะเป็นความไว้วางใจที่เกิดขึ้นในระยะเวลาอันสั้น และเป็นความไว้วางใจเพื่อตอบสนองต่ออารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการพบเจอและสานต่อสัมพันธภาพทางเพศ โดยจะเรียกว่าเป็นความไว้ใจแบบเทียม (pseudo trust) โดยพิจารณาจากขั้นตอนของการสร้างและพัฒนาสัมพันธ์ที่สามารถกระทำผ่านแอปพลิเคชันเป็นตัวกลางได้อย่างรวดเร็วแล้ว ยังเกิดการยุบรวมขั้นตอนการสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์การแลกเปลี่ยนข้อมูลระดับคงที่ (Stable exchange) ความไว้ใจเทียมที่เกิดขึ้นอันเป็นผลมาจากความพึงพอใจและความปรารถนา

ในตัวคู่สนทนาเท่านั้น ไม่สามารถจะพัฒนาไปสู่การพบเจอคู่สนทนาในชีวิตจริง แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวนั้นเป็นเพียงชั่วคราว ไม่สามารถพัฒนาไปถึงระดับคู่ครองหรือคู่ชีวิตได้

ปรากฏการณ์ดังกล่าวมีความขัดแย้งกับการศึกษาเรื่อง การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารของคนเลือกคู่ครอง (โกสินทร์ รัตนคร, 2552 : 157) ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ผ่านการติดต่อสื่อสารระหว่างชายและหญิงบนสื่ออินเทอร์เน็ต ที่มีวัตถุประสงค์ในการหาคู่สนทนาเพื่อพูดคุยจนก่อให้เกิดความไว้ใจแล้วจึงตัดสินใจนัดพบในโลกกายภาพ โดยงานวิจัยชิ้นดังกล่าวไม่ได้ปรากฏถึงการสานต่อความสัมพันธ์ของชายและหญิงในประเด็นของการใช้งานเว็บไซต์เพื่อหาคู่นอนแต่อย่างใด หากแต่พบว่าสื่ออินเทอร์เน็ตประเภทเว็บไซต์สามารถเป็นเสมือนกลไกชดเชยในการสร้างความไว้วางใจในระดับหนึ่งเท่านั้น การต่อยอดความสัมพันธ์ของชายและหญิงจะสามาถกระทำได้อย่างเต็มที่ในบริบทของโลกกายภาพ ซึ่งสามารถตีความได้ว่าการที่แอปพลิเคชันฮอร์เน็ตปรากฏความแตกต่างของการใช้งานเพื่อหาคู่นอน เนื่องจากบริบทการหาคู่นอนคือความสัมพันธ์ทางเพศ (sexuality relationship) ของกลุ่มชายชอบชายในสังคมไทยอาจมีวิถีปฏิบัติที่เปิดเผยในสังคมยาก รูปแบบความต้องการดังกล่าวยังถูกย้ายมาอยู่ในบริบทของโลกออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับมนัสสา ชินูปการพงศ์ (2551 : 209-245) ที่ชี้ให้เห็นว่า ความปราถนาของปัจเจกบุคคลเป็นเรื่องที่มักจะไม่น่าสามารถระบายกับบุคลที่มีความคุ้นเคยในชีวิตประจำวันได้ บุคคลแปลกหน้า (stramger) หรือผู้ที่พบบนโลกออนไลน์จึงเป็นบุคคลที่สามารถรับฟังปัญหาดังกล่าว เพราะเป็นบุคคลที่มีความห่างไกลจากชีวิตจริงของบุคคลนั้น ๆ และมีความเป็นกลางจากปัญหาดังกล่าว

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญชายชอบชายที่ใช้งานแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตที่มีวัตถุประสงค์ในการหาคู่นอน ต่างมีรูปแบบในการสื่อสารที่แตกต่างกันจากกลุ่มผู้รับสารเพื่อหาคู่ครองในประเด็นของการเกิดขึ้นของกระบวนการการสื่อสารและพัฒนาความสัมพันธ์ผ่านขั้นตอนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลครบทั้ง 4 ขั้นตอน หากแต่ปัจจัยเรื่องระยะเวลาทั้งก่อนและหลังพบเจอในโลกทางกายภาพ ก็ยังคงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่กลุ่มผู้รับสารเพื่อหาคู่ครองได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับการสานต่อความสัมพันธ์ ซึ่งทั้งจากประสบการณ์ชีวิตของกลุ่มตั้วอย่างนั่นเอง ที่กลุ่มตัวอย่าเน้นถึงปัจจัยเรื่องระยะเวลาในการสร้างความไว้ใจและจะสามารถให้ความไว้ใจได้ด้วยเงื่อนไขของเวลาเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ความไว้ใจของผู้รับสารทั้งสองกลุ่มนั้นจะมีเงื่อนไขการได้มาที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวผู้วิจัยพบว่าเป็นลักษณะกระบวนการการสื่อสารเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ เพราะในท้ายที่สุดแล้วกลุ่มผู้ใช้งานแอปพลิเคชันทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสารก็จำเป็นที่จะต้องมาพบเจอกันในโลกแห่งความเป็นจริงเพื่อสานต่อความสัมพันธ์ในแต่ละแบบและความต้องการของตนเอง ดังนั้นทั้งสองกลุ่มจึงมีเงื่อนไขการตรวจสอบความไว้วางใจกัน ซึ่งวิธีที่สามารถตรวจสอบได้คือการสื่อสารนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาและดำเนินโครงการพัฒนา

1.1 การศึกษาครั้งทำให้เห็นถึงพลานุภาพของสื่อออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของผู้รับสาร ดังนั้นควรที่จะมีการพัฒนาระบบการสื่อสารในสื่อออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ตให้เหมาะสม ไม่เกิดปัญหาทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคมต่อผู้ใช้งาน

1.2 การไว้วางใจของกลุ่มผู้รับสารทั้งสองกลุ่มนั้นแตกต่างกันออกไป แต่สุดท้ายแล้วก็จำเป็นที่จะต้องพบเจอกันทางโลกแห่งความเป็นจริงหรือโลกทางกายภาพ ดังนั้นสื่อจึงเป็นช่องทางอีกรูปแบบหนึ่งที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน หากมีการพัฒนาสื่อให้สามารถตอบโจทย์โดยตรงแบบเฉพาะต่อผู้รับสารก็จะทำให้โลกของการสื่อสารมีความสำคัญและยอมรับคาวมเป็นอัตลักษณ์ที่หลากหลายของมนุษย์นสังคม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาและดำเนินโครงการพัฒนาในครั้งต่อไป

2.1 งานวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษากลวิธีการบริโภคสื่อประเภทแอปพลิเคชันของกลุ่มผู้รับสารชายชอบชายบนแอปพลิเคชันฮอร์เน็ตอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่มีแอปพลิเคชันของกลุ่มชายชอบชายอีกมากมายหรือเป็นกลุ่มวัฒนธรรมชายชอบชายที่ย่อยลงไปอีกชั้นหนึ่ง การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษากรณีตัวอย่างกลุ่มเฉพาะ เช่น ชายรักชาที่มีรูปร่างหมี หรือกลุ่มเพศวิถีอื่น ๆ รวมไปถึงแอปพลิเคชันของกลุ่มรักต่างเพศ

2.2 การศึกษาเรื่องตวามไว้วางใจผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นปัจจัยหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้ โดยในการศึกษาเป็นการวิเคราะห์ผู้รับสาร (audience analysis) ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาและวิเคราะห์ตัวสารและเนื้อหาของสาร (twxualanalysys) ของสารที่อยู่ในบทสนทนาระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. (2557). *ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.

กาญจนา แก้วเทพ และ นิคม ชัยขุนพล. (2555). *คู่มือสื่อใหม่ศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.

กิติมา สุรสนธิ. (2557). *ความรู้ทางการสื่อสาร (Introduction to Communication).* กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักส์.

โกสินทร์ รัตนคร. (2552). *การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารของการเลือกคู่ครอง*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เนติ สุนทราวราวิทย์. (2553). *การสร้างความหมายทางตัวตน “เกย์” ในพื้นที่แห่งความเป็นจริงและพื้นที่ไซเบอร์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนามนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ปุรินทร์ นาคสิงห์. (2548). กระบวนการหาคู่นอนในสวนสาธารณะของชายผู้รักเพศเดียวกัน. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 31, 76 – 98.

พิมพวัลย์ บุญมงคล และคณะ. (2551). *เพศวิถีในสื่อนิยม: บริบทเสี่ยงและเสริมตอสุขภาวะทางเพศ*. กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลา.

มนัสสา ชินูปการพงศ์. (2551). รักบนไซเบอร์สเปซ: การเคลื่อนย้ายชุมชนเสมือนสู่โลกแห่งความเป็นจริง. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต*. 5 (5), 209-245.

รณภูมิ สามัคคีคารมย์. และคณะ. (2555). เพศวิถีออนไลน์: โลกาภิวัตน์ของพลเมืองทางเพศของเกย์ อำนาจ และภาพตัวแทนทางเพศบนสมาร์ทโน. *วารสารเพศวิถีศึกษา*.

วัศยา ธีรวนิชย์ไชยกุล. (2556). *พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิคชัน (Application) บนสมาร์ทโฟนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ (Android).* การค้นคว้าอิสระวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการสื่อสารองค์กร คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.

Appadurai, A. (1996). *Modernity at large: Cultural dimensions of globalization* (Vol. 1). U of Minnesota Press.

Boyd, Danah M. and ELLISON, Nicole B., (2008). Social Network Sites: Definition, History and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 13, 210-230.

Greenfield, Susan. (2014). *Mind Change*. London: Rider.

Hason, Ralph E. (2016). *Mass Communication Living in a Media World* (Edition 5). London: Sage.

Robert Burnett and P. David Marshall. (2013). *Web Theory: an introduction*. London: Routledge.

รูปแบบการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อการดำเนินงานกระบวนการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ต

Information Technology Management Styles Affecting the Operation of Accounting Firms in the New Normal Era, Phuket Province

โสภาพรรณ ไชยพัฒน์
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
Sophaphan Chaiyaphat
Ratchaphruek University
E-mail : sopachaipat2@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาระดับการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานบัญชีในจังหวัดภูเก็ตในยุค New Normal 2.เพื่อศึกษาการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อกระบวนการของสำนักงานบัญชีในจังหวัดภูเก็ตในยุค New Normal และ 3.เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานบัญชีในจังหวัดภูเก็ตในยุค New Normal ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Method) ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ สำนักงานบัญชีในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 103 แห่ง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) สถิติที่ใช้เพื่อการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีแบบขั้นตอน (Stepwise) ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุ 36– 45 ปี ศึกษาในระดับปริญญาตรี ในตำแหน่งพนักงานบัญชี มีระยะเวลาการดำเนินงาน 5-10 ปี

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นการจัดการของสำนักงานบัญชี (โดยรวม) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.82, S.D. = 0.21) และผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานบัญชีเพื่อเข้าสู่ยุค New Normal (โดยรวม) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.74, S.D. = 0.32)

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับกระบวนการจัดการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ต พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์อยู่ระหว่าง .532 ถึง .632 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แนวทางการพัฒนาการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานบัญชีในจังหวัดภูเก็ตในยุค New Normal พบว่า สำนักงานบัญชีมีกระบวนการเยนรู้ตามรูปแบบของข้อกำหนด ทั้งนี้ในปัจจุบันรูปแบบการเปลี่ยนแปลงของสำสักงานบัญชีเปลี่ยนเป็นรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ประกอบการและควรส่งเสริมกระบวนเรียนรู้เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและเกิดการเรียนรู้วิธีการพัฒนาใหม่ ๆ ทั้งนี้ระบบของสำนักงานบัญชีคุณภาพมีกฎเกณฑ์ที่สามารถรองรับคุณภาพของการประเมินการดำเนินงานที่ถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้ผ่านอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีสมัยใหม่

คำสำคัญ : การจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ; สำนักงานบัญชี; สำนักงานบัญชีในยุค New normal

Abstracts

This research aims to 1. To study the level of information technology management of accounting firms in Phuket in the New Normal era 2. To study the management of information technology that affects the processes of accounting firms in Phuket in the New Normal era and 3. To study the guidelines The development of information technology management of accounting firms in Phuket in the New Normal era, which is a mixed method research. The study population consisted of 103 accounting firms in Phuket and 8 key informants using statistical statistics. Descriptive Statistic and Inferential Statistics Statistics used for hypothesis testing. By using statistics, multiple regression analysis using a stepwise method. Most of them are female, aged 36–45 years, bachelor's degree. as an accountant The period of operation is 5-10 years.

The results of the analysis of the management opinion of the accounting firm (overall) had a high level of opinion ($\bar{x}$ = 3.82, S.D. = 0.21) and the result of the opinion level analysis of the information technology management process of the accounting firm to enter. The New Normal era (overall) had a high level of opinion ($\bar{x}$= 3.74, S.D. = 0.32).

Hypothesis testing revealed that the relationship between information technology management and the accounting firm's management process in the New Normal era in Phuket Province showed that there was a moderate to high positive correlation. The correlation coefficient was between .532 and .632 with statistical significance at the .01 level.

For the development of information technology management of accounting firms in Phuket in the New Normal era revealed that accounting firms have a process of yen knowledge according to the form of requirements. Currently, the changing form of the accounting firm has changed to electronic form. Entrepreneurs and should promote the learning process because the current situation has changed and new development methods are learned. The exam is passed through electronics and modern technology.

Keywords: Information Technology Management; Accounting Firm; Accounting Firm in the New Normal Era

บทนำ

จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ทั่วโลกกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันก่อให้เกิดผลกระทบในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมไปถึงวิถีการดำรงชีวิตของคนในสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างมาก คำถามสำคัญที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ การดำเนินชีวิตของคนในสังคมหลังพ้นวิกฤตครั้งนี้จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรและประเด็นหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับสังคมใหม่ หรือ New Normal ก็คือผู้คนจะให้ความสำคัญต่อสุขภาพและความเป็นอยู่มากยิ่งขึ้น ดังนั้น ภาคธุรกิจและสหกรณ์ก็จะต้องมีการปรับเปลี่ยนจุดยืนทางการตลาดหรือการดำเนินธุรกิจและปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อระบบการเงินและความเสี่ยงทางธุรกิจ ความพร้อมในการรับมือและปรับตัวอย่างรวดเร็วจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากสำหรับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งการรับมือในที่นี้หมายถึงความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเราสามารถผ่านพ้นวิกฤตโควิด-19 ไปได้แล้ว วิถีใหม่ หรือ New Normal ที่เราเรียกขานกันในปี ค.ศ. 2020 ก็จะกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาในอนาคตอันใกล้เพราะมนุษย์คงจะปรับตัวจนเคยชินกับ New Normal ได้อย่างไม่ยากนัก ทั้งนี้เราะมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ปรับตัวเก่งมาก ดังนั้น ในไม่ช้า New Normal ก็จะกลายเป็นวิถีชีวิตปกติรูปแบบหนึ่งเท่านั้นเองและจะเกิดการปรับเปลี่ยนต่อ ๆ ไปข้างหน้าที่เรียกว่า Next Normal. (จุฑาทิพ อัสสะบำรุงรัตน์, 2563 : ออนไลน์)

ในทางกลับกันเทคโนโลยีนวัตกรรมด้านการบัญชี ในเศรษฐกิจยุคดิจิทัลส่งผลกระทบต่อสำนักงานบัญชี ซึ่งมีทั้งกฎหมาย ข้อบังคับของการจัดทำบัญชี การจัดทำการนำเสนอสารสนเทศทางการบัญชี การภาษีอากร ด้วยระบบออนไลน์ ได้แก่ ระบบ e- Filing ระบบ e-Receipt ระบบ e- Tax Invoice เป็นต้น ระบบงานดิจิทัลยุคใหม่เหล่านี้เข้ามาแทนที่ระบบสารสนเทศระบบเก่าที่ทำด้วยมือของพนักงาน (Manual) ส่งผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพบัญชีเพื่อการก้าวทันกับการปรับเปลี่ยนระบบไรกระดาษ จึงจำเป็นต่อการเตรียมความพร้อมต้องปรับความรู้ทักษะทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องและทักษะดิจิทัลสมัยใหม่เข้าไปประยุกต์ใช้ต่องานที่ปฏิบัติให้มากขึ้น (พัชรินทร์ ใจเย็น, 2560 : 196-207) ในด้านการปรับตัวของนักบัญชีที่ไม่ทันต่อยุคสมัย นักบัญชีต้องตระหนักถึงเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันกิจการทั้งหลายต่างก็ใช้โปรแกรมสารสนเทศทางธุรกิจซึ่งมีระบบย่อยทางด้านบัญชีเป็นส่วนประกอบในการทำบัญชี เป็นผลมาจากการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น สื่อบันทึกข้อมูลที่มีราคาถูกลง หน่วยประมวลผลกลางของคอมพิวเตอร์ที่มีความเร็วสูงขึ้นหรือระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่รองรับหน่วยความจำได้มากขึ้น เป็นต้น

เทคโนโลยีที่มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงฝ่ายบัญชีบริหารมีดังนี้

เทคโนโลยี	บทบาท
Advanced Data Analytics	• เพิ่มความสามารถในการคาดการณ์และจัดการความเสี่ยงด้านกลยุทธ์จากสถานการณ์ที่วิเคราะห์และประเมินไว้ • ให้ข้อมูลดีขึ้นและเร็วขึ้นไปยังผู้มีส่วนได้เสีย และนักลงทุน • เพิ่มความสามารถในการประเมินผลของกิจการโดยการนำข้อมูลทั้งการเงินและไม่ใช่การเงินมาใช้ในการวิเคราะห์
Robotic Process Automation	• ลดต้นทุนอย่างมีสาระสำคัญโดยการทำรายการอัตโนมัติสำหรับรายการหลัก • เพิ่มความสม่ำเสมอ ควบคุมและสามารถตรวจสอบได้ • เพิ่มคุณภาพและลดข้อผิดพลาด • รวบรวมข้อมูลจากต่างระบบและนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ได้ทันที
Cloud and SaaS	• ลดต้นทุนกิจการจะจ่ายก็ต่อเมื่อมีการใช้ • ให้ความยืดหยุ่นมากขึ้นในเรื่องการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้และเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการ • การกู้คืนระบบทำได้ดีขึ้น เนื่องจากการทำสำรองข้อมูลและความจุสามารถเข้าจากที่ไหนก็ได้
Artificial Intelligence (AI)	• สามารถปรับปรุงกลยุทธ์เชิงลึกโดยวิเคราะห์ข้อมูลรวมถึงช่วยให้ธุรกิจในการหาสัญญาณและรูปแบบในข้อมูลขนาดใหญ่ • ปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงจากการระบุรูปแบบในข้อมูลขนาดใหญ่ว่ามีข้อบ่งชี้เรื่องการทุจริต

ภาพที่ 1 เทคโนโลยีที่มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงฝ่ายบัญชีบริหาร
ที่มา: CGMA Competency Framework. (2019)

นักบัญชีต้องใช้เทคโนโลยีมากขึ้น แม้เราจะรู้อยู่ว่าเทคโนโลยีนั้นสามารถ disrupt หรือเปลี่ยนแปลงโลกได้ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) บังคับให้ต้องปรับตัวอย่างกะทันหันทำให้ผู้ประกอบการต้องพยายามดิ้นรน ปรับกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจเพื่อให้อยู่รอดโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย นักบัญชีเองก็จำเป็นต้องปรับตัวไปพร้อม ๆ กับผู้ประกอบการเช่นกัน New Normal ที่คาดว่าจะเป็นความปกติใหม่ของนักบัญชี ได้แก่ (พลพธู ปียวรรณ และ สุภาพร เชิงเอี่ยม, 2554 : 25).

1.การใช้เทคโนโลยีคลาวด์ในการทำงานร่วมกันจากคนละสถานที่ เช่น โปรแกรมบัญชีออนไลน์ ระบบบริหารจัดการเอกสารแบบออนไลน์ โปรแกรมคำนวณภาษีออนไลน์ โปรแกรมเงินเดือนออนไลน์สำหรับทำรายการจ่ายเงินเดือนและบริหารข้อมูลพนักงาน

2.Virtual technology เช่น การใช้ video conference หรือการประชุมผ่านวิดีโอ แทนการนัดพบเจอลูกค้าที่เป็นผู้ประกอบการหันมาขายของออนไลน์มากยิ่งขึ้น รายการทางบัญชีอาจจะซับซ้อนขึ้น รายการประเภทเงินสดมีน้อยลงและมีปริมาณ transaction ผ่านบัญชีมากขึ้น

3.ต้องเรียนรู้เรื่อง Big Data เพื่อวิเคราะห์หรือหาประโยชน์จากข้อมูลของลูกค้าที่มีอยู่เรียนรู้เครื่องมือใหม่ๆ เพื่อช่วยให้การทำงานระยะไกลง่ายและสะดวกขึ้น เช่น การเชื่อมต่อ API ระหว่างโปรแกรมบัญชีกับร้านค้าออนไลน์อัตโนมัติ หรือการใช้โปรแกรมสร้างลายเซ็นอิเล็กทรอกนิกส์

4.หันมาใช้ระบบส่งเอกสารทางออนไลน์ เช่น การใช้ระบบ E-Tax Invoice หรือระบบการทำใบกำกับภาษี โดยลงลายมือชื่อทางดิจิทัล (Digital Signature) หรือประทับรับรองเวลา (Time Stamp) แล้วส่งให้กับคู่ค้าทางอีเมล เพื่อลดต้นทุนทั้งเวลาในการคีย์เอกสารเองและค่าใช้จ่ายในการส่งเอกสารให้กับคู้ค้า

5.ทักษะการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และนำมาปรับใช้จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากสำหรับนักบัญชี ยิ่งโดยเฉพาะในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำนักงานบัญชีที่มีเทคโนโลยีรองรับจะทำงานร่วมกับลูกค้าได้ราบรื่นกว่าสำนักงานบัญชีที่ไม่มีเทคโนโลยีรองรับ เพราะพวกเขาไม่ต้องเสียเวลาและพลังงานมาติดตั้ง ปรับใช้ และเรียนรู้ ในเวลาที่จำกัดเช่นนี้

ทั้งนี้จังหวัดภูเก็ตยังเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และมีการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสถานการณ์ภายใต้การควบคุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุก ๆ ภาคส่วน แต่อย่างไรก็ตามสำนักงานบัญชีในจังหวัดยังมีการตระหนักและการควบคุมถึงความปลอดภัยของนักบัญชีและสำนักงานบัญชีเป็นอันดับแรก โดยมีการสร้างกระบวนความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบบสารสนเทศในด้านการทำงานที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมีการถ่ายทอดผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้นักบัญชีและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ดำเนินงานได้อย่างมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น แต่ก็ยังมีบางกลุ่ม บางคนที่ต้องรับการถ่ายทอดที่เข้มข้นหรือการเรียนรู้ที่เพิ่มเติมมากขึ้นในการพัฒนาตนเอง

การศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ สามารถทำให้ผู้ประกอบการในปัจจุบันการดำเนินชีวิตภายใต้ความปรกติในรูปแบบใหม่ (New Normal) ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักบัญชีและสำนักงานบัญชีที่ต้องมีการปรับตัวในด้านการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถพัฒนาสำนักงานบัญชียกระดับไปในทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากการใช้ระบบสารสนเทศในการติดต่อประสานงานแทนการพบเจอหรือการร่วมประชุมในยุคปัจจุบันเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่สำนักงานบัญชีพึงปฏิบัติ ซึ่งการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานบัญชี ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางกาบัญชี และด้านงบประมาณ ในด้านปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัด ประกอบด้วย ปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุม ได้ และปัจจัยที่สามารถควบคุมได้ เพื่อส่งผลต่อกระบวนการจัดการเพื่อเข้าสู่ยุค New Normal ของสำนักงานบัญชี ประกอบด้วย กระบวนการเรียนรู้ การบวนการถ่ายทอด กระบวนการจัดการ (ปัจจัยนำเข้า กระบวนการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยนำออก) และประโยชน์ที่ได้จากการเตรียมความพร้อม ซึ่งจากที่กล่าวมา

ผู้วิจัยจึงสามารถต่อยอดและเพิ่มศักยภาพในการศึกษาครั้งได้อย่างมีคุณภาพให้เกิดการยกระดับมาตรฐานของสำนักงานบัญชีเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.เพื่อศึกษาระดับการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานบัญชีในจังหวัดภูเก็ตในยุค New Normal

2.เพื่อศึกษาการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อกระบวนการของสำนักงานบัญชีในจังหวัดภูเก็ตในยุค New Normal

3.เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานบัญชีในจังหวัดภูเก็ตในยุค New Normal

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้ง ได้แก่ สำนักงานบัญชีในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 103 คน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2563 : 63) และกลุ่มตัวอย่าง ขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) ผู้วิจัยเก็บตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมดเต็มจำนวนจากสำนักงานบัญชีในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีจำนวน 103 คน จากกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและพื้นที่ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญของสำนักงานบัญชีในจังหวัดภูเก็ต ที่นำมาใช้ในการศึกษาวิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่นำมาใช้ในการศึกษา ได้แก่ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านบัญชีไม่น้อยกว่า 7 ปีและอยู่ในจังหวัดภูเก็ต และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีจำนวน 8 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นข้อคำถาม

การหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความครอบคุลมของเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item-objective congruence : IOC) (สุวิมล ติรกานันท์, 2543 : 52) โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence index) ระหว่างข้อคำถามกับ

เนื้อหาในประเด็นที่ต้องการวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คนทำการพิจารณาลงความเห็นการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากการหาค่า IOC ถ้าแบบสอบถามข้อใดมีค่า IOC อยู่ระหว่าง .05 – 1.00 จะคัดเลือกข้อคำถามนั้นไว้ แต่แบบสอบถามข้อใดมีค่า IOC อยู่ต่ำกว่า 0.50 จะนำมาปรับปรุงแก้ไขหรือตัดออก ซึ่งมีค่า IOC = 0.883

2. ผู้วิจัยนำเครื่องมือในการวิจัยที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ชุด และนำผลที่ได้หาค่าความเที่ยงตรง (reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (alpha-coefficient) วิธีการของครอนบาดค่า ซึ่งมีค่า Try out = 0.817

การตรวจสอบเครื่องมือของการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการทดสอบสามเส้าของการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านเวลา และด้านเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล เบื้องต้นผู้วิจัยลงสำรวจพื้นที่วิจัยและวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลและลงมือเก็บรวมรวมข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อนำมาวิเคราะห์หาข้อสรุปถึงรูปแบบการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ต

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ 1.สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยหาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาคุณภาพแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (ครอนบัค) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานบัญชีในจังหวัดภูเก็ตและนำเสนอในรูปแบบตาราง และ 2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) สถิติที่ใช้เพื่อการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี แบบขั้นตอน (Stepwise)

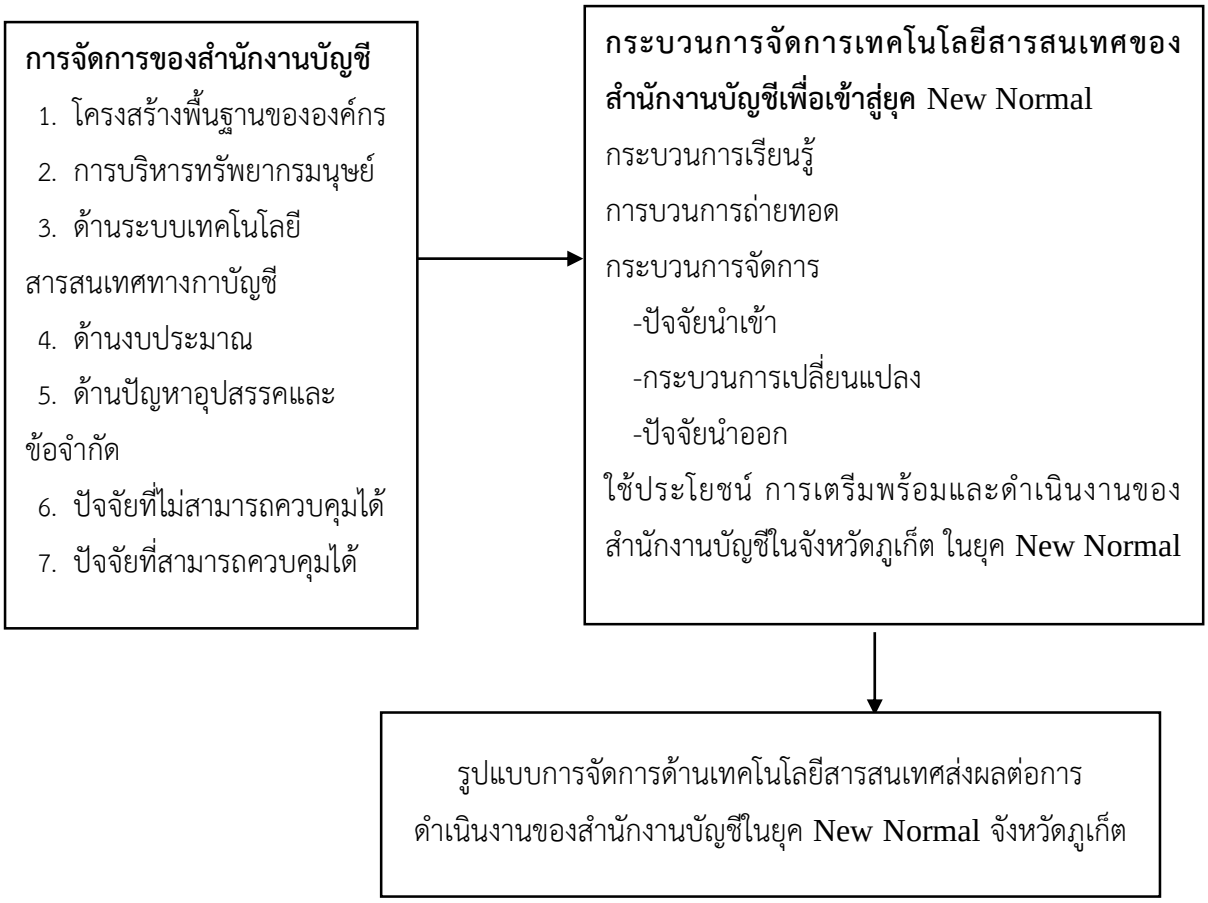
การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ไปพร้อม ๆ กับการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึก การถอดเทปบันทึกเสียง มาแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ พิจารณาว่าข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์เพียงพอหรือไม่และหาข้อมูลเพิ่มเติมต่อไปเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด

2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วนำไปจัดเป็นหมวดหมู่ แยกประเภท และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดเพื่อหาข้อสรุปให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนที่สามารถตอบคำถามได้จึงเขียน บรรยายเพื่อเสนองานต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษา เรื่อง รูปแบบการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ต ซึ่งศึกษาจากนักวิชาการในด้านการจัดการและกระบวนการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานบัญชี ได้แก่ นพฤทธิ์ คงรุ่งโชค (2549 : 63) และศรัณย์ ชูเกียรติ และ สุชาดา สถาวรวงศ์, (2549 : 5) ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาใช้ในการศึกษาจากกรอบแนวความคิดในการศึกษาดังนี้

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 36– 45 ปี ศึกษาในระดับปริญญาตรี ในตำแหน่งพนักงานบัญชี มีระยะเวลาการดำเนินงาน 5-10 ปี

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นการจัดการของสำนักงานบัญชี

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นการจัดการของสำนักงานบัญชี (โดยรวม)

ความคิดเห็นการจัดการของสำนักงานบัญชี (โดยรวม)	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	ความคิดเห็น	ลำดับ
โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร	3.79	0.69	มาก	4
การบริหารทรัพยากรมนุษย์	3.80	0.70	มาก	3
ด้านงบประมาณ	3.82	0.64	มาก	2
ปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้	3.73	0.74	มาก	5
ปัจจัยที่สามารถควบคุมได้	3.91	0.64	มาก	1
รวม	**3.82**	**0.21**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นการจัดการของสำนักงานบัญชี (โดยรวม) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.82, S.D. = 0.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ปัจจัยที่สามารถควบคุมได้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.91, S.D. = 0.64) รองลงมาด้านงบประมาณ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.82, S.D. = 0.64) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.80, S.D. = 0.70) โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.79, S.D. = 0.69) และ ปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.73, S.D. = 0.74) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานบัญชีเพื่อเข้าสู่ยุค New Normal

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกระบวนการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานบัญชีเพื่อเข้าสู่ยุค New Normal (โดยรวม)

กระบวนการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานบัญชีเพื่อเข้าสู่ยุค New Normal (โดยรวม)	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	ความคิดเห็น	ลำดับ
กระบวนการเรียนรู้	3.49	0.64	มาก	5
กระบวนการถ่ายทอด	3.69	0.74	มาก	3
ปัจจัยนำเข้า	3.76	0.75	มาก	2
กระบวนการเปลี่ยนแปลง	4.15	0.52	มาก	1
ปัจจัยนำออก	3.62	0.66	มาก	4
รวม	**3.74**	**0.32**	**มาก**	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นกระบวนการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานบัญชีเพื่อเข้าสู่ยุค New Normal (โดยรวม) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.74, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ กระบวนการเปลี่ยนแปลง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.15, S.D. = 0.52) รองลงมา ปัจจัยนำเข้า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.76, S.D. = 0.75) กระบวนการถ่ายทอด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.69, S.D. = 0.74) ปัจจัยนำออก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.62, S.D. = 0.66) และกระบวนการเรียนรู้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.49, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อกระบวนการจัดการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ตโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

การทดสอบสมมติฐานเพื่อทดสอบตัวแปรการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการวิเคราะห์กระบวนการจัดการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ต ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือมีระดับนัยสำคัญ เท่ากับ 0.05 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ด้วยวิธี แบบขั้นตอน (Stepwise) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 5 ตัว ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการจัดการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ต และ

นำมาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เชิงเส้นตรงและสร้างสมการทำนายพยากรณ์ตัวแปรตาม 1 ตัวแปร คือ กระบวนการจัดการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ต จากตัวแปรอิสระ 5 ตัว

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อกระบวนการจัดการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ต

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	Ms	F	Sig.
Regression	13.482	3	2.711	46.881	.000*
Residual	19.972	99	.0.086		
Total	27.515	103			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า มีตัวแปรอิสระในปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ต อย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่ส่งผลต่อการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหลังจากวิเคราะห์ด้วยวิธีการเลือกตัวแปรอิสระเป็นแบบลำดับขั้นตอน (Stepwise Method) ตัวแปร Y ที่เข้าไปในรูปแบบถดถอยพหุคูณ การจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านงบประมาณ ปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ และปัจจัยที่สามารถควบคุมได้

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อกระบวนการจัดการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ต

(N = 103)

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	Y
X_1	1.000	.441**	.472**	.552**	.338**	.463**	.412**	.588**
X_2		1.000	.409**	.400**	.442**	.467**	.471**	.476**
X_3			1.000	.456**	.448**	.453**	.462**	.532**
X_4				1.000	.423**	.621**	.681**	.632**
X_5					1.000	.511**	.521**	.573**
Y								1.000

** P < .01

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับกระบวนการจัดการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ต พบว่า เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกันมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับค่อยข้างต่ำถึงระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .463 ถึง .681 ซึ่งมีค่าไม่เกิน .80 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับกระบวนการจัดการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ต พบว่า มี

ความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์อยู่ระหว่าง .532 ถึง .632 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อกระบวนการจัดการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal **จังหวัดภูเก็ต**

ตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	1.352	.154		8.121	.000
กระบวนการเรียนรู้ x_1	.155	.034	.163	4.433	.000
กระบวนการถ่ายทอด x_2	.047	.044	.228	.387	.837
ปัจจัยนำเข้า x_3	.152	.053	.221	3.918	.000
กระบวนการเปลี่ยนแปลง x_4	.126	.049	.197	3.521	.000
ปัจจัยนำออก x_5	.137	.046	.019	3.674	.000
$R = .762$ $R^2 = .601$ Adj $R^2 = .542$ S.E. = .171 F = 63.272 P-values = .000 n = 103					

จากตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) หรือค่าสัมประสิทธิ์ ของตัวพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (Beta) ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ในทางบวกมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ($*p < 0.05$) จึงสามารถสร้างการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งได้รูปแบบสมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้น และในรูปข้อมูลคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 1.352 + 0.155 (x_1) + 0.047 (x_2) + 0.152 (x_3) + 0.126 (x_4) + 0.137 (x_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = 0.163 (Z_1) + 0.228 (Z_2) + 0.221 (Z_3) + 0.197 (Z_4) + 0.019 (Z_5)$$

จากสมการพยากรณ์ของตัวแปรด้านการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อกระบวนการจัดการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ตพบว่า กระบวนการถ่ายทอด (x_2) มีความสัมพันธ์กับกระบวนการจัดการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ตมากที่สุด Beta = (0.228) รองลงมา ด้านปัจจัยนำเข้า (x_3) Beta = (0.221) ด้านกระบวนการเปลี่ยนแปลง (x_4) Beta = (0.197) ด้านกระบวนการเรียนรู้ (x_1) Beta = (0.163) และด้านปัจจัยนำออก (x_5) Beta = (0.019)

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานบัญชีในจังหวัดภูเก็ตในยุค New Normal พบว่า สำนักงานบัญชีมีกระบวนการเยนรู้ตามรูปแบบของข้อกำหนด ทั้งนี้ในปัจจุบันรูปแบบการเปลี่ยนแปลงของสำสักงานบัญชีเปลี่ยนเป็นรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ประกอบการและควรส่งเสริมกระบวนเรียนรู้เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและเกิดการเรียนรู้วิธีการพัฒนาใหม่ ๆ ทั้งนี้ระบบของสำนักงานบัญชีคุณภาพมีกฎเกณฑ์ที่สามารถรองรับคุณภาพของการประเมินการดำเนินงานที่ถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้ผ่านอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีสมัยใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นการจัดการของสำนักงานบัญชี (โดยรวม) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.82, S.D. = 0.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ปัจจัยที่สามารถควบคุมได้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.91, S.D. = 0.64) รองลงมา ด้านงบประมาณ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.82, S.D. = 0.64) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.80, S.D. = 0.70) โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.79, S.D. = 0.69) และ ปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.73, S.D. = 0.74) ตามลำดับ ทั้งนี้จากการศึกษาโดยส่วนใหญ่สำนักงานบัญชีมีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยในสำนักงานเพื่อการควบคุมพร้อมการเปลี่ยนแปลง เช่น บุคลากร เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และการใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการพัฒนาศักยภาพ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ กมลภู สันทะจักร์ และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินทธิ์ (2562 : 17-31) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยของนักบัญชียุคดิจิทัลที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าฝ่ายการเงินและบัญชี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุมากกว่า 25 - 35 ปี มีระดับ การศึกษาปริญญาตรี และมีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยของนักบัญชี ยุคดิจิทัล ได้แก่ ด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชี ด้านทักษะทางวิชาชีพบัญชี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านภาษา อังกฤษ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบัญชี และด้านการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา อยู่ใน ระดับมากที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยของนักบัญชียุคดิจิทัล ด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชี ด้านภาษาอังกฤษ และด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบัญชี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ยกเว้น ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพมีอิทธิพลเชิงลบต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่ามีความสอดคล้องในด้านการจัดการด้านการบริหารทรัพยากร และการเงินหรืองบประมาณ เนื่องจากเป็นกระบวนการจัดการที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาสำนักงานบัญชีคุณภาพพร้อมกับการรองรับกับยุค New Normal

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นกระบวนการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานบัญชีเพื่อเข้าสู่ยุค New Normal (โดยรวม) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.74, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ กระบวนการเปลี่ยนแปลง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.15, S.D. = 0.52) รองลงมา ปัจจัยนำเข้า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.76, S.D. = 0.75) กระบวนการถ่ายทอด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.69, S.D. = 0.74) ปัจจัยนำออก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.62, S.D. = 0.66) และกระบวนการเรียนรู้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.49, S.D. = 0.64) ตามลำดับ ซึ่งโดยทั่วไปกระบวนการจัดการทางเทคโนโลยีมีความสำคัญกับกาปฏิบัติงานในยุคปัจจุบันในด้านของการเปลี่ยนแปลงพร้อมกับการพัฒนาตนเองในด้านของบัญชีที่มีการเรียนรู้ตลอดเวลา ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลิดา ลิ้นจี่ ,สุภาพร บุญเอี่ยม และนิศารัตน์ วิอังศุธร (2564 : 139-150) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานสมัยใหม่ในยุค New normal กับผลการดำเนินงานของ สำนักงานบัญชีในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานสมัยใหม่ในยุค New normal กับผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน สมัยใหม่ในยุค New normal ด้านทรัพยากรมนุษย์ด้าน ด้านการเรียนรู้องค์กร และด้านการปรับตัวในยุค New normal มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงาน ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และ พัฒนา 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานสมัยใหม่ในยุค New normal การทำงานเป็นทีม มีความสัมพันธ์เชิง บวกกับผลการดำเนินงาน ด้านการเงิน ด้านลูกค้า และด้านกระบวนการภายใน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการ บริหารงานสมัยใหม่ในยุค New normal ด้านการสร้างเครือข่าย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงาน ด้าน ลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา ดังนั้น ผู้บริหารสำนักงานบัญชีควรความสำคัญกับการบริหารงานสมัยใหม่ในยุค New normal ในทุกด้านเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในองค์กร สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน มีความยั่งยืน

ซึ่งมีความสอดคล้องกันในด้านของกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนา และการบริหารงานด้านต่าง ๆ ทั้งนี้สามารถนำมาพัฒนารูปแบบของการจัดการระบบของสำนักงานบัญชีให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น ทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานบัญชีในจังหวัดภูเก็ตในยุค New Normal พบว่า สำนักงานบัญชีมีกระบวนการเยนรู้ตามรูปแบบของข้อกำหนด ทั้งนี้ในปัจจุบันรูปแบบการเปลี่ยนแปลงของสำสักงานบัญชีเปลี่ยนเป็นรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ประกอบการและควรส่งเสริมกระบวนเรียนรู้เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและเกิดการเรียนรู้วิธีการพัฒนาใหม่ ๆ ทั้งนี้ระบบของสำนักงานบัญชีคุณภาพมีกฎเกณฑ์ที่สามารถรองรับคุณภาพของการประเมินการดำเนินงานที่ถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้ผ่านอิเล็กทร อนิกส์

และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ฏฐ์รมณ ศรีสุข และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ์ (2560 : ออนไลน์) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะ ทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี และกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ในมิติด้านการตรวจสอบ ภายในมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ในมิติด้าน การทำ และนำเสนอข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้ในการตัดสินใจมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จในการ ปฏิบัติงาน สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ในมิติด้านความรู้และทักษะด้านบัญชีมีอิทธิพลทางบวก ต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และ สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ในมิติด้านจริยธรรมในวิชาชีพมี อิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

ทั้งนี้มีความสอดคล้องในด้านของการขับเคลื่อนสมรรถนะของการบัญชีสมัยใหม่เพื่อให้เกิดความสำเร็จต่อการปฏิบัติในหน้าที่และการเรียนรู้ต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านของนวัตกรรมที่สามารถเพิ่มคุณภาพของสำนักงานบัญชีคุณภาพได้

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับกระบวนการจัดการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ต พบว่า เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกันมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับค่อยข้างต่ำถึงระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .463 ถึง .681 ซึ่งมีค่าไม่เกิน .80 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับกระบวนการจัดการของสำนักงานบัญชีในยุค New Normal จังหวัดภูเก็ต พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์อยู่ระหว่าง .532 ถึง .632 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลภู สันทะจักร์ และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ์ (2562 : 17-31) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยของนักบัญชียุคดิจิทัลที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าฝ่ายการเงินและบัญชี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุมากกว่า 25 - 35 ปี มีระดับ การศึกษาปริญญาตรี และมีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยของนักบัญชี ยุคดิจิทัล ได้แก่ ด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชี ด้านทักษะทางวิชาชีพบัญชี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านภาษา อังกฤษ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบัญชี และด้านการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา อยู่ใน ระดับมากที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยของนักบัญชียุคดิจิทัล ด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชี ด้านภาษาอังกฤษ และด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบัญชี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ยกเว้น ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ มีอิทธิพลเชิงลบต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

ซึ่งมีความสอดคล้องกันในด้านของการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงที่สำนักงานบัญชีควรมีการปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ผลจากการศึกษาพบว่า ด้านการเรียนรู้และด้านงบประมาณ ควรมีการส่งเสริมและการจัดการเพื่อให้เกิดการรองรับต่อการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งการใช้งบประมาณในการใช้ระบบเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการในยุคปัจจุบัน มีผลต่อสำนักงานบัญชีในการสร้างระบบและการเรียนรู้

2. ผลจากการศึกษาด้ายกระบวนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการถ่ายทอดและปัจจัยนำออก ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันยังใช้งานไม่ถูกวิธีและอาจจะล่าช้า ทำให้ส่งผลต่อผลที่ออกมายังขาดคุณภาพ ทั้งนี้ส่งผลให้สำนักงานบัญชีและกลุ่มผู้ประกอบการควรมีการศึกษาและเพิ่มองค์ความรู้ใหม่ ๆ ต่อการพัฒนาเพิ่มยิ่งขึ้น

ข้อเสนแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรเพิ่มการศึกษาเชิงคุณภาพในด้านการผลกระทบของระบบบัญชีสมัยใหม่ที่มีต่อประสิทธิภาพของการบริหารสำนักงานบัญชีและองค์กรในจังหวัดภูเก็ต เพื่อให้เกิดการแก้ไขและพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มยิ่งขึ้น

2.ควรศึกษาคุณภาพการบริการด้านบัญชีกับความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทยในยุค Next normal

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2560). *กฎกระทรวงว่าด้วยการยกเว้นไม่ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ. 2544*.

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2555). ธุรกิจบริการ : วิชาชีพบัญชี. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2556. แหล่งที่มา: www.dth.go.th/filesupload/aec/images/acc29-05-55.pdf

กมลภู สันทะจักร์ และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ์. (2562). ปัจจัยของนักบัญชียุคดิจิทัลที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการในประเทศไทย. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ.* 17 (1), *17-31.*

จุฑาทิพ อัสสะบำรงรัตน์. (2563). *ถึงเวลาที่เราจะนำ Remoting Audit มาใช้กันหรือยัง?. ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2556. แหล่งที่มา: https://www.tfac.or.th/Article/Detail/70798

ณัฏฐ์รมณ ศรีสุข และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ์. (2560). สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผล ต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีและ กรุงเทพมหานคร. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2556. แหล่งที่มา: https://www.spu.ac.th

นพฤทธิ์ คงรุ่งโชค. (2549). *ระบบสารสนเทศทางการบัญชี.* กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์ท้อป จำกัด.

นภาภรณ์ จันทร์ศัพท์และคณะ. (2545). *วิธีการวิจัยเบื้องต้น.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

พัชรินทร์ ใจเย็น และคณะ. (2560). นักบัญชีกับเทคโนโลยียุคปัจจุบัน. *Journal of Institute of Management Science*, 3(1), 196-207.

พลพธู ปียวรรณ และ สุภาพร เชิงเอี่ยม. (2554). *" ระบบสารสนเทศทางการบัญชี"* ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี การพิมพ์ จำกัด.

ชลิดา ลิ้นจี่ ,สุภาพร บุญเอี่ยม และนิศารัตน์ วิอังศุธร.(2564). การบริหารงานสมัยใหม่ในยุค New normal กับผลการดำเนินงานของ สำนักงานบัญชีในประเทศไทย. *วารสารรัชภาคย์.* 16 (44), 139-150.

สุวิมล ติรกานันท์. (2543). *การประเมินโครงการ:แนวทางสู่การปฏิบัติ.* กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

CGMA Competency Framework. (2019) . *Update CGMA Future Re- Inventing Finance for a Digital World.*

Punpinij. S. (1990*) . " Role Performance of Sub- district Agricultural Extension Officers in Northeastern Thailand,"* Doctoral Dissertation. Department of Agricultural Education and Rural Studies. University of the Philippines Los Banos,1990.

Robbins & DeCenzo. (2004) , Certo. (2003) . *Retrieved December 18, 2012***,** from http://www.gotoknow.org/posts/447935

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers กรณีศึกษา : เกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

Quality of life of farmers participating in the Smart Farmers project Case Study : Farmers in Khon Kaen Province

กฤษณา มาตรวังแสง และ ปานปั้น รองหานาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Kitsana Matwangsaeng and Panpun Ronghanam

Khon Kaen University, Thailand

Corresponding Author, E-Mail : kitsana.mat@kkumail.com

****

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงการ Smart Farmers ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร จังหวัดขอนแก่นและเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกร จังหวัดขอนแก่น ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ Smart Farmers กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่นที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers ประจำปี 2564 จำนวน 347 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test Dependent ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตก่อนที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง และด้านจิตใจมีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย และหลังที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers พบว่า โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านจิตใจ ด้านความ สัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านร่างกาย มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นหลังที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers สูงกว่าก่อนที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ : เกษตรกร; คุณภาพชีวิต; Smart Farmers

* วันที่รับบทความ : 27 พฤศจิกายน 2565; วันแก้ไขบทความ 21 ธันวาคม 2565; วันตอบรับบทความ : 22 ธันวาคม 2565

Received: November 27, 2022; Revised: December 21, 2022; Accepted: December 22, 2022

Abstracts

The purpose of this study was to study the Smart Farmers project that affects the quality of life of farmers. Khon Kaen Province and compare the quality of life of farmers Khon Kaen Province Before and after joining the Smart Farmers program. The sample group used in the study was 347 farmers in Khon Kaen Province who participated in the Smart Farmers Project for the year 2021. The instrument used for data collection was a questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, value. Mean, Standard Deviation, and t-test Dependent. The results showed that Farmers had quality of life before participating in the Smart Farmers project. Overall, the quality was at a low level. When considering each aspect, it was found that physical aspects, social relationships environmental The quality is moderate. and mental quality is at a low level. And after participating in the Smart Farmers project, it was found that the overall quality was at the highest level. When considering each aspect, it was found that the psychological aspect, the social relationship environmental The quality is at the highest level. and the body The quality is at a high level. And the quality of life of farmers in Khon Kaen Province after participating in the Smart Farmers project was significantly higher than before participating in the Smart Farmers project at 0.05.

Keywords: Farmers; Quality of life; Smart Farmers

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการทำการเกษตรเป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงจากอาชีพเกษตรกรก้าวเข้าสู่การเป็น Smart farmer เนื่องจากมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการทำเกษตร 4.0 มากขึ้น โดยการเปลี่ยนเกษตรกรจากการเป็นผู้ผลิตเพียงอย่างเดียวมาเป็นทั้งผู้ผลิต จำหน่าย และแปรรูป ทั้งนี้ยังมีการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายจากเดิมที่มีเพียงการจำหน่ายผ่านช่องทางออฟไลน์เพียงอย่างเดียวมาเป็นการในรูปแบบออนไลน์ ส่งผลให้การค้าขายสินค้าทางการเกษตรมีความสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น แต่ทำให้มีราคาซื้อขายที่ต่ำลงเนื่องจากไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง (สำนักงานพัฒนาการวิจัยเกษตร, 2565 : ออนไลน์)

Smart farmer คือ เกษตรกรที่มีทั้งความรู้ ความสามารถ และความภาคภูมิใจที่เป็นเกษตรกร ทั้งยังเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในระบบการผลิตด้านการเกษตร และมีบริหารจัดการการผลิต การแปรรูป และการตลาด โดยได้นำนวัตกรรมต่าง ๆ มาเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเปลี่ยนมุมมองในการทำเกษตรและรับมือกับความท้าทายของการทำเกษตรกรรมแบบเดิม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2560 : ออนไลน์)

นายยุคล ลิ้มแหลมทอง อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานให้กับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายใต้โครงการ Smart Farmer เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2555 ซึ่งเน้นให้เกษตรกรทั่วประเทศเป็น “Smart Farmer” และเป็นตัวแทนครัวเรือนที่มีความพร้อมและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรตลอดห่วงโซ่

คุณค่าการผลิตทางการเกษตร โดยมุ่งเน้นการฝึกอบรมให้มีความรู้ในการทำเกษตรอย่างครบถ้วนเพื่อพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรเป็นรายบุคคลและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในทุกระดับ อีกทั้งยังเป็นการขับเคลื่อนงานด้านการส่งเสริมการเกษตรและองค์กรการเกษตรให้มีความเข้มแข็งและดำเนินกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

จังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดที่มีการทำเกษตรกรรมเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ เนื่องจากมีเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร 4.22 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 62 ของพื้นที่ทั้งหมด สำหรับปี 2565 รัฐบาลได้ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีโครงการสำคัญ ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งหมด 571 โครงการ โดยโครงการ Smart Farmer เป็นหนึ่งในแผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ในปี 2564 ได้มีการจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการ Smart Farmer ทั้งสิ้น 23,886,800บาท เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ เพิ่มความสามารถให้เกษตรกร สร้างเครือข่าย และพัฒนาให้เกษตรกรได้เป็นเกษตรกรดีเด่นในทุกระดับ ซึ่งจากการอบรมโครงการต่าง ๆ แก่เกษตรกร พบว่า เกษตรกรสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาและต่อยอดกิจกรรมด้านการเกษตรให้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น สร้างความยั่งยืนในอาชีพ และยังได้รู้จักเครือข่ายเกษตรกรจากอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสนใจในการฝึกอบรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเป็น Smart Farmer เป็นอย่างดียิ่ง (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2565 : ออนไลน์) อีกทั้งในปีที่ผ่านมามีกลุ่มเกษตรกรที่ได้เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers จำนวน 26 อำเภอ อำเภอละ 100 คน รวมจำนวนเกษตรกรที่ได้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 2,600 คน อย่างไรก็ตามในการส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรจากโครงการดังกล่าวย่อมนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นมากน้อยเพียงใด เพื่อประเมินประสิทธิภาพของโครงการ และในการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตควรคำนึงถึงหลากหลายมิติ ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้ 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านร่างกาย 2.ด้านจิตใจ 3.ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และ 4.ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทราบถึงคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ ที่สามารถเป็นทิศทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรต่อไป (ปรางทิพย์ ภักดีศิริไพรวัลย์, 2559 : 35)

จากการดำเนินงานของหน่วยงานในปีที่ผ่านมาผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจศึกษาว่าโครงการ Smart Farmers ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่นมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปปรับปรุง แก้ไข รวมถึงพัฒนาโครงการเพื่อส่งเสริมอาชีพเกษตรกรและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงการ Smart Farmers ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร จังหวัดขอนแก่น

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกร จังหวัดขอนแก่น ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ Smart Farmers

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นหลักเพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ให้ทราบถึงตัวแปรและผลลัพธ์ของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers กรณีศึกษา : เกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่นที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers ประจำปี 2564 จำนวน 2,600 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 347 ตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย

1. สภาพทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ และประสบการณ์ในการทำเกษตร

2. สภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนแรงงานในครัวเรือน พื้นที่ในการทำเกษตร แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร และรายได้ต่อครัวเรือนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ

ตอนที่ 2 คุณภาพชีวิตของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นก่อนเข้าร่วมโครงการ Smart Farmers ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นหลังเข้าร่วมโครงการ Smart Farmers ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

โดยในตอนที่ 2 และ 3 เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีตัวเลือกตอบ 5 ระดับ โดยนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียงเชิงพรรณนา โดยนำข้อมูลมาแปลความหมายกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การแปลผลความต้องการ โดยกำหนดค่าคะแนนน้ำหนักเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21 – 5.00	หมายถึง	คุณภาพชีวิตระดับดีมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41 – 4.20	หมายถึง	คุณภาพชีวิตระดับดี
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61 – 3.40	หมายถึง	คุณภาพชีวิตระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81 – 2.60	หมายถึง	คุณภาพชีวิตระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.80	หมายถึง	คุณภาพชีวิตระดับต่ำมาก

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการ Smart Farmers

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาจัดหมวดหมู่และลงรหัส เพื่อประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)

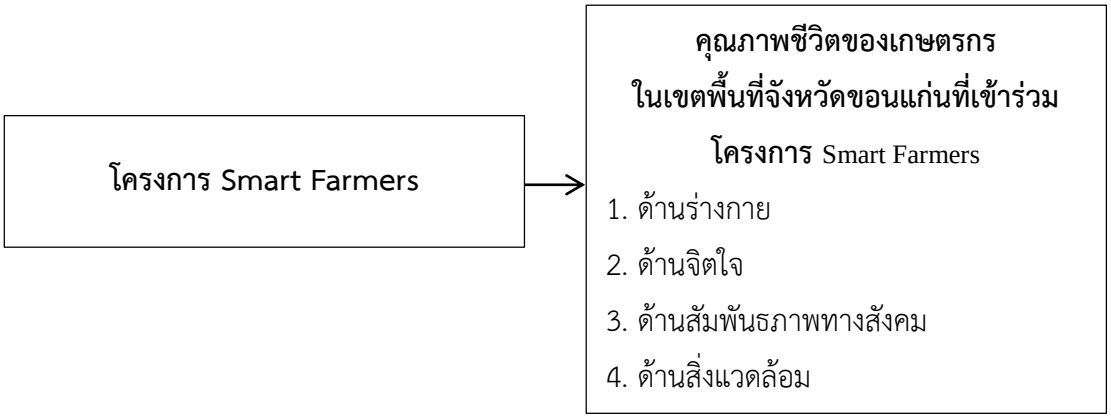
ตอนที่ 2 คุณภาพชีวิตของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นก่อนที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นหลังที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกร จังหวัดขอนแก่น ระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ Smart Farmers วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน t-test Dependent

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers กรณีศึกษา : เกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม

ข้อมูลสภาพพื้นฐาน	ค่าความถี่	ค่าร้อยละ
เพศ		
ชาย	186	53.60
หญิง	161	46.40
อายุ		
41 - 45 ปี	25	7.20
46 - 50 ปี	169	48.70
51 ปีขึ้นไป	150	43.23

ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	56	16.14
มัธยมศึกษาตอนปลาย	248	71.47
ปริญญาตรีขึ้นไป	43	12.39
สถานภาพ		
สมรส	347	100.00
อาชีพ		
อาชีพก่อนเข้าร่วมโครงการ		
เกษตรกร	98	28.24
รับจ้างทั่วไป	107	30.84
ค้าขาย	16	4.61
พนักงานบริษัทเอกชน	83	23.92
ข้าราชการ	43	12.39
อาชีพหลังเข้าร่วมโครงการ		
เกษตรกร	347	100.00
ประสบการณ์ในการทำเกษตร		
ต่ำกว่า 5 ปี	43	12.39
5 - 10 ปี	33	9.51

11 - 15 ปี	149	42.94
16 ปีขึ้นไป	122	35.16

จากตารางที่ 1 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 186 คน (53.60%) อายุระหว่าง 46 - 50 ปี จำนวน 169 คน (48.70%) ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 248 คน (71.47%) มีสถานภาพสมรส จำนวน 347 คน (100%) อาชีพก่อนเข้าร่วมโครงการ คือ รับจ้างทั่วไป จำนวน 107 คน (30.84%) อาชีพหลังเข้าร่วมโครงการ คือ เกษตรกร จำนวน 347 คน (100%) และมีประสบการณ์ในการทำเกษตร 11 - 15 ปี จำนวน 149 คน (42.94 %)

ตารางที่ 2 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ข้อมูลสภาพพื้นฐาน	**ค่าความถี่**	**ค่าร้อยละ**
จำนวนแรงงานในครัวเรือน		
1 - 3 คน	314	90.49
4 - 6 คน	33	9.51
พื้นที่ในการทำเกษตร		
1 - 10 ไร่	59	17
11 - 20 ไร่	15	4.32
21 -30 ไร่	260	74.93
31 ไร่ขึ้นไป	13	3.75
แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร		
ใช้ทุนของตนเอง	83	23.92
ธกส.	227	65.42
สหกรณ์การเกษตร	37	10.66
รายได้ต่อครัวเรือน<u>ก่อนและหลัง</u>เข้าร่วมโครงการ		
รายได้ต่อครัวเรือน<u>ก่อน</u>เข้าร่วมโครงการ		
รายได้จากภาคการเกษตร		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	157	45.24
10,000 - 15,000 บาท	122	35.16
15,001 - 20,000 บาท	64	18.44

20,001 - 25,000 บาท	4	1.15
รายได้จากนอกภาคการเกษตร		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	248	71.74
10,000 - 15,000 บาท	95	27.38
30,001 บาทขึ้นไป	4	1.15
รายได้ต่อครัวเรือนหลังเข้าร่วมโครงการ		
รายได้จากภาคการเกษตร		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	57	16.43
10,000 - 15,000 บาท	76	21.9
15,001 - 20,000 บาท	192	55.33
20,001 - 25,000 บาท	22	6.34
รายได้จากนอกภาคการเกษตร		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	234	67.44
10,000 - 15,000 บาท	92	26.51
20,001 - 25,000 บาท	21	6.05
รายจ่ายต่อครัวเรือนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ		
รายจ่ายต่อครัวเรือนก่อนเข้าร่วมโครงการ		
ด้านการอุปโภค/บริโภค ในครัวเรือน		
5,000 - 10,000 บาท	122	35.16
10,001 - 15,000 บาท	221	63.69
25,001 บาทขึ้นไป	4	1.15
ด้านการลงทุนทางการเกษตร		
ค่าเครื่องมือทางการเกษตร		
3,001 - 5,000 บาท	12	3.46
5,001 - 7,000 บาท	79	22.77
7,001 - 9,000 บาท	96	27.67
9,001 บาทขึ้นไป	160	46.11
ค่าเมล็ดพันธุ์		
501 - 1,000 บาท	35	10.09
1,001 - 1,500 บาท	94	27.09

1,501 - 2,000 บาท	109	31.41
2,001 บาทขึ้นไป	109	31.41
ค่าปุ๋ยคอก/ค่าปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์/ฮอร์โมน		
ต่ำกว่า 1,000 บาท	74	21.33
2,001 - 3,000 บาท	97	27.95
3,001 - 4,000 บาท	160	46.11
4,001 - 5,000 บาท	13	3.75
5,001 บาทขึ้นไป	3	0.86
ค่าจ้างหว่านปุ๋ย/ฉีดพ่นปุ๋ย/ฮอร์โมน		
ต่ำกว่า 500 บาท	223	64.27
500 - 1,000 บาท	12	3.46
1,001 - 1,500 บาท	53	15.27
1,501 - 2,000 บาท	59	17
ค่าสารกำจัดวัชพืช/กำจัดโรค/กำจัดแมลง		
ต่ำกว่า 500 บาท	153	44.09
500 - 1,000 บาท	43	12.39
1,001 - 1,500 บาท	42	12.1
1,501 - 2,000 บาท	51	14.7
2,001 - 2,500 บาท	29	8.36
2,501 บาทขึ้นไป	29	8.36
ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต		
ต่ำกว่า 500 บาท	85	24.5
500 - 1,000 บาท	12	3.46
1,001 - 1,500 บาท	3	0.86
1,501 - 2,000 บาท	16	4.61
2,001 - 2,500 บาท	115	33.14
2,501 บาทขึ้นไป	116	33.43
ค่าขนส่งสินค้าเกษตร		
2,001 - 3,000 บาท	97	27.95
3,001 - 4,000 บาท	33	9.51

4,001 - 5,000 บาท	139	40.06
5,001 บาทขึ้นไป	78	22.48
รายจ่ายต่อครัวเรือน<u>หลัง</u>เข้าร่วมโครงการ		
ด้านการอุปโภค/บริโภค ในครัวเรือน		
ต่ำกว่า 5,000	79	22.77
5,000 - 10,000 บาท	143	41.21
10,001 - 15,000 บาท	121	34.87
15,001 - 20,000 บาท	4	1.15
ด้านการลงทุนทางการเกษตร		
ค่าเครื่องมือทางการเกษตร		
ต่ำกว่า 1,000 บาท	199	57.35
1,000 - 3,000 บาท	12	3.46
3,001 - 5,000 บาท	66	19.02
5,001 - 7,000 บาท	11	3.14
7,001 - 9,000 บาท	59	17
ค่าเมล็ดพันธุ์		
ต่ำกว่า 100 บาท	27	7.78
100 - 500 บาท	158	45.53
501 - 1,000 บาท	86	24.78
1,001 - 1,500 บาท	76	21.9
ค่าปุ๋ยคอก/ค่าปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์/ฮอร์โมน		
ต่ำกว่า 1,000 บาท	292	84.15
1,001 - 2,000 บาท	41	11.82
2,001 - 3,000 บาท	3	0.86
3,001 - 4,000 บาท	11	3.17
ค่าจ้างหว่านปุ๋ย/ฉีดพ่นปุ๋ย/ฮอร์โมน		
ต่ำกว่า 500 บาท	347	100
ค่าสารกำจัดวัชพืช/กำจัดโรค/กำจัดแมลง		
ต่ำกว่า 500 บาท	347	100
ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต		

ต่ำกว่า 500 บาท	32	9.22
500 - 1,000 บาท	12	3.46
1,001 - 1,500 บาท	3	0.86
1,501 - 2,000 บาท	25	7.2
2,001 - 2,500 บาท	106	30.55
2,501 บาทขึ้นไป	169	48.7
ค่าขนส่งสินค้าเกษตร		
ต่ำกว่า 1,000 บาท	4	1.15
2,001 - 3,000 บาท	38	10.95
3,001 - 4,000 บาท	22	6.34
4,001 - 5,000 บาท	176	50.72
5,001 บาทขึ้นไป	107	30.84

จากตารางที่ 2 พบว่า เกษตรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือน อยู่ที่ 1-3 คน จำนวน 314 คน (90.49%) มีที่ในการทำเกษตร 21-30 ไร่ จำนวน 260 คน (74.93%) แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร คือ ธกส. จำนวน 227 คน (65.42%)

รายได้ต่อครัวเรือนก่อนเข้าร่วมโครงการในภาคการเกษตร ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 157 คน (45.24%) นอกภาคการเกษตร ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 248 คน (71.74%)

รายได้ต่อครัวเรือนหลังเข้าร่วมโครงการในภาคการเกษตร 15,001-20,000 บาท จำนวน 192 คน (55.33%) นอกภาคการเกษตร ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 234 คน (67.44%)

รายจ่ายต่อครัวเรือนก่อนเข้าร่วมโครงการ ด้านการอุปโภค/บริโภค ในครัวเรือน อยู่ที่ 5,000-10,000 บาท จำนวน 221 คน (63.69%) ด้านการลงทุนทางการเกษตรค่าเครื่องมือทางการเกษตร อยู่ที่ 9,001 บาทขึ้นไป จำนวน 160 คน (46.11%) ค่าเมล็ดพันธุ์ อยู่ที่ 1,501-2,000 บาท และ 2,001 บาทขึ้นไป จำนวน 109 คน (31.41%) ค่าปุ๋ยคอก/ค่าปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์/ฮอร์โมน อยู่ที่ 3,001-4,000 บาท จำนวน 160 คน (46.11%) ค่าจ้างหว่านปุ๋ย/ฉีดพ่นปุ๋ย/ฮอร์โมน จำนวน 223 คน (64.27%) ค่าสารกำจัดวัชพืช/กำจัดโรค/กำจัดแมลง ต่ำกว่า 500 บาท จำนวน 153 คน (44.09%) ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต 2,501 บาทขึ้นไป จำนวน 116 คน (33.43%) ค่าขนส่งสินค้าเกษตร 4,001-5,000 บาท จำนวน 139 คน (40.06%)

รายจ่ายต่อครัวเรือนหลังเข้าร่วมโครงการ ด้านการอุปโภค/บริโภค ในครัวเรือน 5,000-10,000 บาท จำนวน 143 คน (41.21%) ด้านการลงทุนทางการเกษตร ค่าเครื่องมือทางการเกษตร ต่ำกว่า 1,000 บาท จำนวน 199 คน (57.35%) ค่าเมล็ดพันธุ์ 100-500 บาท จำนวน 158 คน (45.53%) ค่าปุ๋ยคอก/ค่าปุ๋ยเคมี/

ปุ๋ยอินทรีย์/ฮอร์โมน ต่ำกว่า 1,000 บาท จำนวน 292 คน (84.15%) ค่าจ้างหว่านปุ๋ย/ฉีดพ่นปุ๋ย/ฮอร์โมน ต่ำกว่า 500 บาท จำนวน 347 คน (100.00%) ค่าสารกำจัดวัชพืช/กำจัดโรค/กำจัดแมลง ต่ำกว่า 500 บาท จำนวน 347 คน (100.00%) ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต 2,501 บาทขึ้นไป จำนวน 169 คน (48.70%) ค่าขนส่งสินค้าเกษตร 4,001-5,000 บาท จำนวน 176 คน (50.72%)

ตารางที่ 3 คุณภาพชีวิตของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นก่อนที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers

คุณภาพชีวิตของเกษตรกร	$\bar{X}$	S.D.	**แปลผล**
ด้านร่างกาย	2.37	0.79	ปานกลาง
ด้านจิตใจ	1.88	0.66	น้อย
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.32	0.91	ปานกลาง
ด้านสิ่งแวดล้อม	2.79	0.86	ปานกลาง
รวม	**2.59**	**0.22**	**น้อย**

จากตารางที่ 3 คุณภาพชีวิตของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นก่อนที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers พบว่า โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง และด้านจิตใจมีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4 คุณภาพชีวิตของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นหลังที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers

คุณภาพชีวิตของเกษตรกร	$\bar{X}$	**S.D.**	**แปลผล**
ด้านร่างกาย	4.06	0.84	มาก
ด้านจิตใจ	4.31	0.72	มากที่สุด
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	4.63	0.48	มากที่สุด
ด้านสิ่งแวดล้อม	4.49	0.53	มากที่สุด

รวม	**4.37**	**0.21**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4 คุณภาพชีวิตของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นหลังที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers พบว่า โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านร่างกาย มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกร จังหวัดขอนแก่น ระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ Smart Farmers

ทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig
ก่อนข้าร่วมโครงการ Smart Farmers	347	2.59	0.22	56.60	346.00	0.00*
หลังข้าร่วมโครงการ Smart Farmers	347	4.37	0.21			

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า คุณภาพชีวิตของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นก่อนที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers มีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นหลังที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers มีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 เมื่อนำคะแนนระหว่างก่อนและหลังมาเปรียบเทียบพบว่า คุณภาพชีวิตของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นหลังที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers สูงกว่าก่อนที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers กรณีศึกษา : เกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตก่อนที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง และด้านจิตใจมีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย และหลังที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers พบว่า โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านร่างกาย มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นหลังที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers สูงกว่าก่อนที่เข้าร่วมโครงการ Smart Farmers อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อาจเป็นเพราะว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ Smart Farmers เกษตรกรมีความรู้ในการทำการเกษตรรูป

แบบเดิมและขาดความรู้ในการทำเกษตรกรรมอย่างลึกซึ้ง ซึ่งทำให้ต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมาก และใช้ระยะเวลาในการดำเนินการค่อนข้างนาน เมื่อเทียบกับแนวทางในการทำการเกษตรรูปแบบใหม่ที่ได้รับหลังจากเข้าร่วมโครงการ จึงทำให้ภายหลังการเข้าร่วมโครงการ ทำให้เกษตรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อีกทั้งในปีที่ผ่านมามีการวัดผลของเกษตรกรที่ได้เข้าร่วมโครงการซึ่งมากกว่าร้อยละ 50 เกษตรกรได้นำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในพื้นที่ของตนเอง สามารถลดรายจ่ายในการผลิตได้ เนื่องจากเกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์/สารชีวภัณฑ์ทดแทนปุ๋ยเคมี (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564 : ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมตตา เร่งขวนขวาย, (2563 : 564-577) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมอาชีพเสริม ผลการศึกษาพบว่า หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมเกษตรกรผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีระดับคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นในทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับคุณภาพชีวิตมากที่สุด ได้แก่ คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ คุณภาพชีวิตด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และมีคุณภาพชีวิตในด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนปัจจัยการผลิตและงบประมาณ ได้แก่ แหล่งน้ำ โซล่าเซลล์ เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยอินทรีย์ และชีวภัณฑ์การเกษตร เป็นต้น

2) ควรมีการจัดทำโครงการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการผลิตพืชผลทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่องทุกปี

3) ควรมีการกำหนดนโยบายพัฒนาเทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศและโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยการใช้เทคโนโลยีเป็นจุดศึกษาดูงานในการผลิตพืชผลทางการเกษตรต่อไป

1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน

1) หน่วยงานควรมีการจัดอบรม ประชุม สัมมนาโครงการ Smart Farmers ให้แก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการผลิตพืชผลทางการเกษตรให้กับประธานกลุ่มหรือผู้นำชุมชน เพื่อนำไปถ่ายทอดต่อให้แก่เกษตรกรในชุมชนต่อไป

3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรแนะนำวิธีการดาวน์โหลดแอพพลิเคชั่นและขั้นตอนการใช้งานเพื่อศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับพืชผลทางการเกษตรให้แก่เกษตรกร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมของโครงการ Smart Farmers ของเกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

2) ควรมีการศึกษาความพึงพอใจต่อโครงการ Smart Farmers ของเกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

3) ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการผลิตพืชผลทางการเกษตรของเกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2560). แผนงาน Smart Farmer. *ออนไลน์.* ค้นเมื่อ 3 กันยายน 2565. จาก https://www.moac.go.th/ a4policy-alltype-391191791803

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2559). แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564). *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2565. แหล่งที่มา: https://tarr. arda.or.th/static2/docs/deve lopment_plan2559.pdf

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2560). คู่มือการปฏิบัติงาน โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer). *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2565. แหล่งที่มา: https://www4.fisheries. go.th/ local/file_document/2019061714 1818_1_file.pdf

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2565). หม่อนไหมขอนแก่น จัดอบรม เกษตรกร Smart Farmer เพื่อต่อยอดกิจกรรมด้านการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม สร้างเครือข่ายและความยั่งยืนในอาชีพด้านหม่อนไหม. *ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ* 10 กันยายน 2565. แหล่งที่มา: https://qsds.go.th/newqssckkm/ blog/2022/02/04/650204/

ปรางทิพย์ ภักดีศิริไพรวัลย์. (2559). *การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 อำเภอเกาะคำ จังหวัดลำปาง.* สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เมตตา เร่งขวนขวาย. (2563). การศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมอาชีพเสริม. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี.* 14 (3), 564-577.

สำนักงานพัฒนาการวิจัยเกษตร. (2565). Smart Farming ความสำเร็จและความท้าทายแห่งยุคสมัย. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2565. แหล่งที่มา: https://www.arda.or.th/knowledge _detail.php?id=6

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). สศก. โชว์ผลติดตาม Smart Farmer ปี 64 ช่วยเกษตรกรพัฒนาศักยภาพ สร้างความมั่นคงในอาชีพ. *ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ* 12 พฤศจิกายน 2565. แหล่งที่มา: https://www.oae.go.th/view/1/รายละเอียดภาวะเศรษฐกิจการเกษตร/37541/TH-TH

การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้ความคิดเชิงออกแบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษา
Teaching with Using Design Thinking for Primary Grade Children

นภาภรณ์ เจียมทอง และ เปรมพล วิบูลย์เจริญสุข
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)
Napaporn Jimatong and Prempol Wiboonchaeroensuk
Ramkhamhaeng University Demonstration School (Elementary Level)
Corresponding Author, E-mail : prempol.w@gmail.com

****

บทคัดย่อ

ความคิดเชิงออกแบบเป็นแนวคิดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรม เนื่องจากความคิดเชิงออกแบบเป็นเครื่องมือสำหรับนวัตกรในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้คนในโลกนี้ ดังนั้นแล้วการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง การนำแนวคิดเชิงออกแบบมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการพัฒนานวัตกรรม การประยุกต์ใช้ความคิดเชิงออกแบบเพื่อการจัดการเรียนรู้จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่เลือกใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้ความคิดเชิงออกแบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษา นอกเหนือจากการวางแผนจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แล้วนั้น ครูควรคำนึงถึงความสอดคล้องต่อพัฒนาการของนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ครูควรพิจารณาทางด้านเนื้อหาที่มีความเหมาะสม รวมไปถึงทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา และการสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อให้นักเรียนมีทั้งความรู้และทักษะที่ติดตัวไปตลอดชีวิต

บทความวิชาการนี้มุ่งเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้ความคิดเชิงออกแบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงออกแบบ หลักการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ตลอดจนกระบวนการในการนำแนวคิดของการคิดเชิงออกแบบมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนในระดับประถมศึกษาที่สอดคล้องกับทักษะในศควรรษที่ 21

คำสำคัญ: ความคิดเชิงออกแบบ; การจัดการเรียนรู้; เด็กประถมศึกษา

* วันที่รับบทความ : 20 เมษายน 2566; วันแก้ไขบทความ 29 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 30 เมษายน 2566
Received: April 20, 2023; Revised: April 29, 2023; Accepted: April 30, 2023

Abstracts

Design Thinking is one of the concepts that are critical to innovation development. Because design thinking is a tool for creating many innovations. Design Thinking encourages innovator to enhance the quality of life of people in the world. Therefore, the development of students to have the ability to create innovation is essential. Applying Design Thinking concepts in teaching is the way to encourage students to have the ability for innovation development. The application of design thinking for teaching is one of the chosen methods for teaching.

Teaching with using Design Thinking for primary grade students is not only to teach for the learning objectives. But also, teachers should consider with the relevance of student development. Especially primary grade students, which is an age that changes physically, intellectually, emotionally and socially rapidly. In addition, teachers should consider the appropriate content. Including learning skills in the 21st century that emphasizes students' critical thinking skills. problem solving and innovation so that students have both knowledge and skills that can be used for life.

Keywords: Design Thinking; Teaching; Primary Grade Children

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยนั้นได้มีพัฒนาการไปข้างหน้าหลากหลายด้าน เป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วิทยาการ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม เพื่อความอยู่รอดและความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทย ซึ่งการสร้างข้อได้เปรียบนั้นจำเป็นต้องสร้างนวัตกรรมขึ้นมาเพื่อสร้างสมรรถนะในการแข่งขันกับนานาชาติ การศึกษาเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ประเทศไทยมีศักยภาพการแข่งขันที่สูงขึ้น โดยเฉพาะกับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่มีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในด้านของการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งจะเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงความพร้อมในการเข้าสู่การทำงานในยุคสมัยปัจจุบัน เป็นทักษะที่ทุกคนจะต้องฝึกฝนให้กลายเป็นเรื่องปกติ ประกอบไปด้วย ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความคิดเพื่อพัฒนานวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเพื่อแก้ไขปัญหา การร่วมมือในการทำงาน และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (วิจารณ์ พานิช, 2556 : 3-14) ครูจำเป็นจะต้องออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนมีความชำนาญในทักษะที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาที่สลับซับซ้อนได้ในอนาคตได้ รวมไปถึงการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัยของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่านักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยเน้นว่าในการศึกษานั้นนักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องสนับสนุนให้นักเรียนพัฒนาความสามารถตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ทั้งด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์และร่างกายของนักเรียนในระดับประถมศึกษา

ความคิดเชิงออกแบบนับว่าเป็นแนวคิดที่สำคัญแนวคิดหนึ่งสำหรับการประยุกต์ใช้เพื่อจัดการเรียนรู้ เนื่องจากความคิดเชิงออกแบบเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ขึ้นมา รู้จักการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบด้วยความคิดสร้างสรรค์ (Goldschmidt & Rodgers, 2013 : 454- 471 ; Jobst et al., 2012 : online) รวมไปถึงสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ควรเสริมสร้างในตัวนักเรียน เหมาะสมสำหรับการใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ดังนั้นแล้วการจัดการเรียนรู้โดยการประยุกต์ใช้ความคิดเชิงออกแบบจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น สอดคล้องกับ Kleinsmann, M., Valkenburg, R., & Sluijs, J (2017 : 25-40) ที่ได้ค้นพบว่าความคิดเชิงออกแบบเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาบุคคลให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมขั้นต้น โดยครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความคิดเชิงออกแบบโดยเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นในการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 และเป็นทักษะติดตัวตลอดชีวิตแก่นักเรียน

การจัดการรู้ด้วยการใช้ความคิดเชิงออกแบบสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาจึงเป็นแนวทางการสอนที่สำคัญที่ครูจำเป็นต้องออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ควบคู่กับการคำนึงถึงอรรถประโยชน์ของสิ่งประดิษฐ์ที่นักเรียนประดิษฐ์ขึ้นมา ความคิดเชิงออกแบบจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยผสมผสานระหว่างความคิดสร้างสรรค์และอรรถประโยชน์ของการใช้งานของสิ่งประดิษฐ์ได้อย่างเหมาะสม สร้างสรรค์ให้นักเรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์และคำนึงบริบทแวดล้อมจริง เพื่อสร้างกระบวนการการคิดที่นอกกรอบให้แก่นักเรียน รวมไปถึงสามารถสร้างนวัตกรรมออกมาได้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้อื่นได้

ความคิดเชิงออกแบบ

ความเป็นมา

ความเชิงออกแบบ หรือ “Design Thinking” เป็นคำคิดขึ้นมาโดย เดวิด เคลลี่ ทิม บราวน์ และโรเจอร์ มาร์ติน (IDEO) ในยุค 1990s และตีพิมพ์ใน Harvard Business Review เมื่อปี 2008 เพื่อใช้อธิบายเรื่องการออกแบบที่มีมนุษย์เป็นศูนย์กลางซึ่งมีการพัฒนามาอย่าง ยาวนาน ให้องค์กรและผู้ที่ไม่มีพื้นฐานการออกแบบเข้าใจได้โดยง่าย (ไปรมา อิศรเสนา ณ อยุธยาและชูจิต ตรีรัตนพพันธ์, 2560 : 64)

กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) คือ กระบวนการคิดเพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ให้ตอบสนองต่อสภาวะปัญหาได้อย่างสอดคล้องความต้องการของผู้บริโภค รวมไปถึงพัฒนาความคิดใหม่ ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ที่ตั้งไว้ โดยจะหาวิถีทางที่มีประสิทธิภาพที่สุด เหมาะสมที่สุด เพื่อแก้ไขปัญหาโดยการแก้ปัญหาบนพื้นฐานกระบวนการนี้จะเน้นยึดไปที่หลักของผู้ใช้/ผู้บริโภค (User-centered) เป็นหลัก

โดยมีเจตนาในการสร้างผลลัพธ์ในอนาคตที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ตอบโจทย์ตลอดจนแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์อีกด้วย

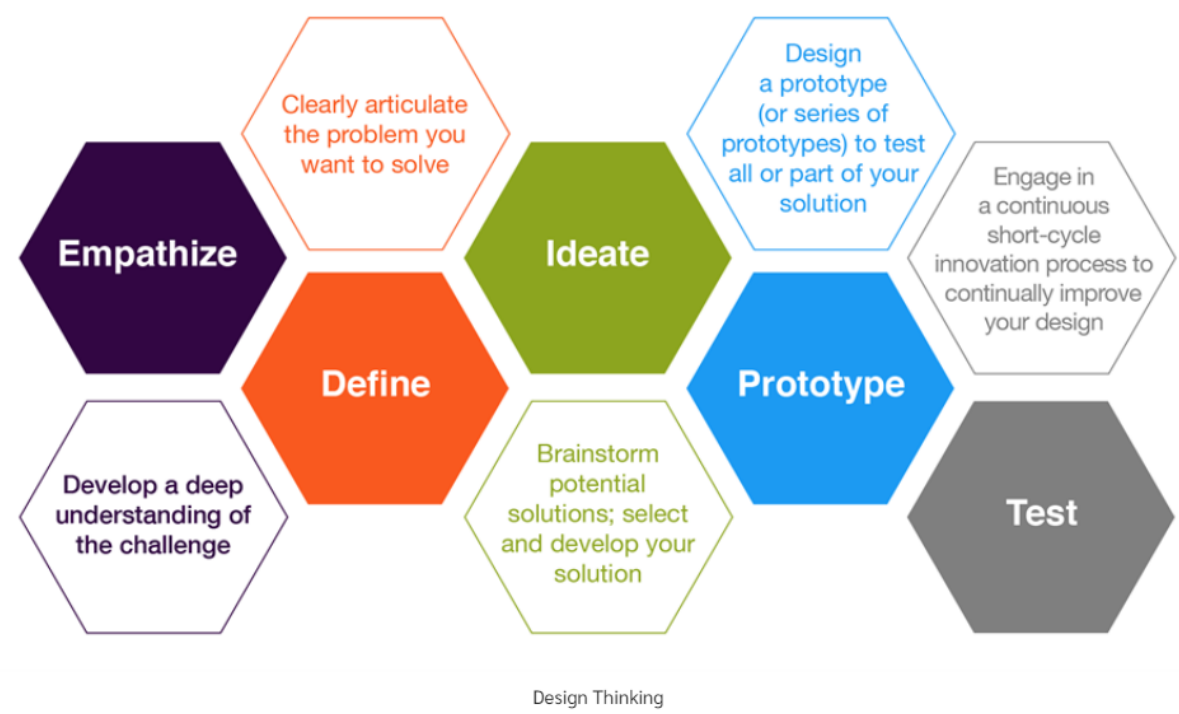
ความสำคัญ

กระบวนการความคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เนื่องจากความคิดเชิงออกแบบนั้นได้เป็นกระบวนการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ในเชิงอุตสาหกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาให้ผู้บริโภค ตลอดจนตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภค ทำให้สามารถผลิตผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ เพื่อแก้ไขจุดบกพร่องของผลิตภัณฑ์และบริการในตลาดนั้น ๆ ตลอดจนสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ที่ยังไม่เคยเกิดขึ้น การนำกระบวนการคิดเชิงออกแบบมาใช้นี้จะทำให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาล ทำให้เราเข้าใจปัญหาอย่างชัดเจนรอบด้าน สามารถสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ตอบสนองต่อตลาดแก้ไขปัญหาผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง

สำหรับการจัดการเรียนรู้นั้น การประยุกต์เอารูปแบบกระบวนการของการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) มาใช้อาจทำให้นักเรียนระดับประถมศึกษารู้จักคิดวิเคราะห์ในปัญหาที่เกิดขึ้นมากขึ้น รู้จักสังเกตอย่างละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งบางครั้งทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งกว่าการเรียนรู้แบบปกติก็เป็นได้ ทำให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และการแก้ไขปัญหา มีวิธีการในการแก้ไขปัญหาที่เป็นลำดับขั้นตอน มีการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณเพื่อสร้างสรรค์วิธีการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยการใช้ปัจจัยรอบด้านเป็นข้อมูล ทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้เรียนรู้หลากหลายมุมมอง ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนั้นกระบวนการของการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) ยังก่อให้เกิดการคิดแบบสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ๆ ที่จะนำมาคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา พยายามหาหนทางที่มากกว่าสิ่งที่ตนเองคุ้นเคย ตลอดจนสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นได้เช่นกัน ซึ่งก็รวมถึงนวัตกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารองค์กรได้ด้วยเช่นกัน

องค์ประกอบ

รูปที่ 1 Stanford dschool Design Thinking Process

(ที่มา : ทัศนีย์ แซ่ลิ้ม, 2564 : ออนไลน์)

การทำความเข้าใจในขั้นตอนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) จะสามารถทำให้เราลำดับขั้นตอนการลงมือทำ ตลอดจนรู้แนวคิดวิธีการในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ไปจนถึงสามารถสร้างนวัตกรรมหรือผลลัพธ์เพื่อมาตอบโจทย์ที่ต้องการได้ ซึ่งกระบวนการของการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) ในรูปแบบสากลนั้นมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. Empathize – **ทำความเข้าใจปัญหา**

ขั้นแรกต้องทำความเข้าใจกับปัญหาให้ชัดแจ้งในทุกมุมมองเป็นอันดับแรก ตลอดจนเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย หรือเข้าใจในปัญหาที่เราต้องการแก้ไขนี้ เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมและดีที่สุดให้ได้ การเข้าใจคำถามอาจเริ่มตั้งด้วยการตั้งคำถาม สร้างสมมติฐาน กระตุ้นให้เกิดการใช้ความคิดที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ที่ดีได้ ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาให้ถ้วนถี่ เพื่อหาแนวทางที่ชัดเจนให้ได้ การเข้าใจในปัญหาอย่างลึกซึ้งถูกต้องนั้นจะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ตรงประเด็นและได้ผลลัพธ์ที่ยอดเยี่ยม

2. Define – **กำหนดปัญหาให้ชัดเจน**

เมื่อได้รับรู้ถึงข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอย่างรอบด้าน ตลอดจนวิเคราะห์อย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว ให้นำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์เพื่อที่จะได้กลั่นกรองให้เห็นสภาพปัญหาที่ต้องการแก้ไข เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่ปรากฏขึ้นมา นำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติต่อไป ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาอย่างมีทิศทาง

3. Ideate – **ระดมความคิด**

การระดมความคิดคือการที่แต่ละบุคคลร่วมกันแสดงความคิดระดมสมองด้วยการใช้ความคิดที่ฉีกออกจากกรอบหรือวิธีการแบบเดิม ซึ่งในกระบวนการนี้นั้นควรให้แต่ละบุคคลร่วมกันอภิปรายด้วยมุมมองที่หลากหลาย เน้นจำนวนความคิดเห็นให้มากที่สุดเพื่อค้นหาว่าความคิดใดเป็นความคิดที่ดีที่สุดสำหรับการแก้ไข ซึ่งบางทีแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหานั้นอาจจะไม่ได้มาจากความคิดใดเพียงความคิดเดียว อาจจะเกิดจากการหลอมรวมความคิดหลาย ๆ ความคิด ตกผลึกจนเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ทำให้แนวทางที่ดีที่สุดเกิดขึ้นมาอย่างชัดเจน ดังนั้นแล้วการระดมสมองจึงเป็นขั้นตอนที่ช่วยให้เรามองปัญหาที่หลากหลายมุมมอง รวมไปถึงการเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาได้อย่างรอบด้านอย่างลึกซึ้งเพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุด

4. Prototype – **สร้างตัวแบบ**

ในการออกแบบเพื่อสร้างนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์นั้น ขั้นสร้างตัวแบบคือการสร้างต้นแบบนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์นั้นเพื่อทดสอบก่อนที่จะนำไปผลิตออกมาใช้งานจริง ซึ่งเปรียบได้กับการลงมือปฏิบัติจริงตามแนวทางขั้นตอนที่ได้เลือกไว้แล้วเพื่อนำไปสู่การใช้งานจริง

5. Test – **ทดสอบ**

คือการทดลองนำต้นแบบหรือข้อสรุปที่จะนำไปใช้จริงมาปฏิบัติก่อน เพื่อประเมินประสิทธิภาพตลอดจนทดสอบเพื่อตรวจดูผลลัพธ์ของผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมนั้น จากนั้นจึงนำเอาปัญหาที่เกิดขึ้น จุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดขึ้นขณะทดสอบเพื่อนำมาแก้ไข ปรับปรุง ก่อนนำไปใช้จริงนั่นเอง

การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

ลักษณะของเด็กนักเรียนประถมศึกษา

เด็กนักเรียนประถมศึกษานั้นเป็นเด็กนักเรียนที่อยู่ในระหว่างวัย 6 – 12 ปี หากเปรียบเทียบตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ ย่อมจัดได้ว่าวัยของเด็กประถมศึกษาอยู่ในระยะวัยเด็กตอนกลาง (6-10 ปี) วัยเด็กตอนปลายหรือวัยรุ่นตอนต้น (11-13 ปี) ทั้งนี้เด็กนักเรียนแต่ละคนย่อมมีพัฒนาการที่แตกต่างกันตามบริบทของตนเอง ทั้งนี้การส่งเสริมพัฒนาการ ทักษะ และการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นหน้าที่สำคัญสำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ดังนั้นแล้วการทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการของมนุษย์ในแต่ละช่วงวัยจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง (ยศวีร์ สายฟ้า, 2555 : 120-129)

ในหัวข้อนี้จะประมวลพัฒนาการและความพร้อมด้านต่างๆ ของเด็กช่วงวัยประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งโดยใช้แนวคิดจาก Copple และ Bredekamp (2009 : 2205-4101) ซึ่งได้อธิบายถึง พัฒนาการต่างๆ ทั้ง พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางด้านอารมณ์จิตใจ พัฒนาการทางด้านสังคม และ พัฒนาการทางด้านสติปัญญา ตามลำดับ

1. พัฒนาการด้านร่างกาย ธรรมชาติของเด็กนักเรียนวัยนี้จะมีความกระตือรือร้น มีพลังเคลื่อนไหวร่างกายเป็นอย่างมาก สามารถใช้สายตาประสานร่วมกับการทำงานของมือ สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวและการทรงตัวของร่างกายได้อย่างดีและสามารถทรงตัวได้มั่นคงมากขึ้น เนื่องจากเด็กวัยนี้มีความพร้อมและมีพลังในการ เคลื่อนไหวร่างกายมาก จึงเห็นได้ว่าเด็กวัยนี้มักจะชอบทำกิจกรรมที่ท้าท้ายความสามารถ ของตนเอง โดยเป็นกิจกรรมที่ใช้การเคลื่อนไหวและพลังสูง เช่น การปีนป่าย การเล่นกีฬา ฯลฯ อย่างไรก็ดีแม้ว่าเด็กวัยนี้จะกระตือรือร้น และมีกิจกรรมที่เคลื่อนไหวร่างกายมาก แต่ก็สามารถนั่งอยู่กับที่เป็นระยะเวลาที่นานกว่าเด็กอนุบาล

2. พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจและด้านสังคม โดยพัฒนาการทั้งสองด้านนี้เป็นจุดเด่นของเด็กประถมศึกษา ประกอบไปด้วยการยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) ของเด็กวัยนี้จะเริ่มลดลงอย่างสังเกตได้ชัด สามารถเข้าใจและรับรู้ความรู้สึก มุมมอง ความคิดเห็น ความคาดหวัง ของผู้อื่นได้มากขึ้น เด็กในวัยนี้มีความหลากหลายทางอารมณ์ เนื่องจากเด็กในวัยนี้มีความสามารถในการรับรู้ตนเอง (Self-Identity) ค่อนข้างมาก จึงสามารถสื่อสารความเป็นตัวตนออกมาได้อย่างชัดเจน เช่น สามารถบอกได้ว่าตนเองนั้นชอบหรือไม่ชอบสิ่งใด และยังสามารถอธิบายความรู้สึกและอารมณ์ของตัวเองได้อย่างชัดเจน เช่น มีความสุข เศร้าเสียใจ หรือเห็นอกเห็นใจ เป็นต้น อีกจุดเด่นที่สำคัญของพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจของในเด็กวัยนี้ก็คือความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self-Control) ซึ่งเด็กในวัยนี้สามารถควบคุมพฤติกรรมของตัวเองโดยไม่จำเป็นต้องได้รับการชี้นำจากผู้อื่น ซึ่งเด็กในวัยนี้ได้รับการพัฒนาความสามารถจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้สั่งสมมา รวมไปถึงการสนับสนุนที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่องจากผู้ชี้แนะ ซึ่งเด็กวัยนี้มีแนวโน้มที่จะพึ่งพาผู้ใหญ่น้อยลง พึ่งพาตัวเองด้วยผ่านการปฏิบัติสร้างความเข้าใจด้วยตนเองมากขึ้น อีกทั้งยังกล้าที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นและมีความสามารถที่จะเข้าใจตรรกะเหตุผล เรียนรู้ที่จะยอมรับกฎเกณฑ์ต่างๆ ได้มากขึ้นด้วยเหตุผลนี้เองที่เด็กวัยนี้จึงมักจะเล่น หรือทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อนทั้งในลักษณะการทำงานเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มใหญ่ได้ค่อนข้างดี

3. พัฒนาการด้านสติปัญญา เด็กระดับประถมศึกษานั้นมีความสามารถในการคิดที่ลึกซึ้ง ละเอียดอ่อน และ เป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น สามารถคิดหลายๆ เรื่องได้ในเวลาเดียวกัน มีการตั้งคำถามที่ลึกซึ้ง เช่น คำถามที่เน้นถึงความเป็นตรรกะเหตุผลมากขึ้นจากเด็กวัยนี้มากขึ้น ในด้านการเรียนรู้ภาษานั้น การเรียนรู้ภาษาก็ยังคงมีการพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพราะเด็กวัยนี้มีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะทางด้านภาษาเป็นปกติอยู่แล้ว เช่น ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน ทักษะการพูด เห็นได้จากความกระตือรือร้นในการอ่าน เขียน หรือบอก

เล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ตรงกับความสนใจของตัวเด็กนักเรียนเอง รวมไปถึงเด็กวัยนี้มีความสามารถในการใช้สมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ยาวนานมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กอนุบาล ถ้าหากงานที่เด็ก กำลังทำอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ตรงกับความสนใจหรือความถนัด เด็กวัยนี้ก็มักจะมีสมาธิและสามารถ ทำงานได้อย่างต่อเนื่อง จดจ่อได้นานมากขึ้น

โดยสรุปแล้วเด็กระดับประถมศึกษานั้นมีการเจริญเติบโตของพัฒนาการและการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง ซึ่งวัยเด็กระดับประถมศึกษานี้เป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้ ดังนั้นแล้วการออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กระดับประถมศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง การประยุกต์ใช้ความคิดเชิงออกแบบนั้นจึงเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่น่าสนใจในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของนักเรียนในวัยนี้ได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากความคิดเชิงออกแบบนั้นมีขั้นตอน กระบวนการ และทักษะที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้นำศักยภาพของตนมาประยุกต์ใช้อย่างเต็มที่ เหมาะสมต่อช่วงวัยที่เป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้

ข้อควรคำนึงในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กประถมศึกษา

การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (DAP) เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง การส่งเสริมให้ครูเป็นผู้ที่บทบาทในการตัดสินใจ (Decision Maker) อย่างเหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ครูจึงมีบทบาทในฐานะผู้ตัดสินใจเลือก เนื้อหาที่จะสอน และ วิธีการสอน ดังนั้นแล้วครูจำเป็นต้องตัดสินใจเลือกสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นบนพื้นฐานของความรู้สำคัญ 3 ประการ ประกอบด้วย

1. ความเหมาะสมตามช่วงวัย (Age Appropriateness) หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการและลักษณะการเรียนรู้ของเด็กระดับประถมศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ครูทราบว่าเด็กในช่วงนี้สามารถทำกิจกรรมใดหรือไม่สามารถทำกิจกรรมอะไรได้บ้าง รวมถึงความสนใจของเด็กวัยนี้ว่ามีความสนใจเรื่องใดบ้าง ทำให้การออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมสำหรับกับนักเรียน

2. ความเหมาะสมตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล (Individual Appropriateness) หมายถึง การที่ครูเข้าใจถึงข้อแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ครูจำเป็นต้องทราบว่านักเรียนแต่ละคนมีศักยภาพในตนเอง ความสนใจและข้อจำกัดของตัวนักเรียน ทั้งนี้เพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะกับสำหรับนักเรียนเหล่านั้น ซึ่งการตระหนักรู้ถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลนี้จะช่วยทำให้ครูมีความสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนแต่ละบุคคลได้

3. ความเหมาะสมตามสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม (Appropriateness to Social and Cultural Context) กล่าวคือครูควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของค่านิยม วัฒนธรรม หรือชุมชนที่นักเรียนอยู่อาศัย ซึ่งครูจะต้องคำนึงถึงคุณค่าทางสังคม ประเพณี และค่านิยมในท้องถิ่นของถิ่นที่อยู่ของเด็กเหล่านั้น ซึ่งอาจรวมถึงการคำนึงถึงความหลากหลาย ทั้งในเรื่องเชื้อชาติ อัตลักษณ์ ศาสนา ภาษา ฯลฯ ซึ่งการ

ทำความเข้าใจในประเด็นเหล่านี้จะส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful) และเชื่อมโยง (Relevant) กับบริบททางสังคมของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

นอกจากการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนระดับประถมศึกษาแล้วการจัดการเรียนรู้ควรสอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 นับว่าเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากเป็นทักษะที่ทันสมัย เหมาะสมกับนักเรียนที่จะต้องเติบโตไปใช้ชีวิตในอนาคต

รูปที่ 2 ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
(ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2561 : ออนไลน์)

การพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs)

การพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับอนาคตสำหรับนักเรียน ดังนั้นแล้วแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 จึงกำหนดวิสัยทัศน์ด้านนักเรียนโดยมุ่งพัฒนานักเรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วยทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ประกอบด้วย Reading คือการอ่านออก Writing คือการเขียนได้ และ Arithmetic คือการคิดคำนวณ ในส่วนของ 8Cs นั้นประกอบด้วย Critical Thinking &Problem Solving คือทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถใช้เหตุผลและความคิดในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ประเมินค่า คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ Creativity & Innovation คือ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่สำหรับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในอนาคต Cross-cultural Understanding คือ ทักษะด้านความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม เข้าใจกฎกติกา คำนึงถึง

สังคมส่วนรวม และความเป็นนานาชาติ Collaboration, Teamwork & Leadership คือ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ มีความเป็นนักบริหารที่ดีและมีประสิทธิภาพ Computing & ICT Literacy คือ ทักษะด้านการใช้คอมพิวเตอร์ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ Career & Learning Skills คือ ทักษะความเชี่ยวชาญในวิชาชีพและทักษะการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง Compassion คือ ความมีคุณธรรมจริยธรรม ยึดมั่นอยู่ในหลักการที่ถูกต้อง เป็นพลเมืองที่ดีของโลกและสังคม

ดังนั้นแล้วการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ที่เน้นการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการแข่งขันนั้น จำเป็นต้องพัฒนาทักษะความคิดเชิงออกแบบ (Computational Thinking) เพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์ คิดอย่างเป็นระบบด้วยเหตุผลอย่างเป็นขั้น เป็นตอนเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ สามารถนำไปปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาในสาขาวิชาต่างๆ ได้ทั้ง คณิตศาสตร์ มนุษยศาสตร์ หรือ วิชาอื่นๆ (อดุลย์ วังศรีคูณ, 2557 : 1-17.)

การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้ความคิดเชิงออกแบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้ความคิดเชิงออกแบบสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เป็นการผสมผสานแนวคิดการใช้ความคิดเชิงออกแบบร่วมกับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ดังนั้นครูจะต้องศึกษาและออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนในระดับประถมศึกษานั้นจำเป็นต้องได้รับการชี้แนะอย่างใกล้ชิดจากครู เนื่องจากนักเรียนในระดับประถมศึกษานั้นยังไม่สามารถเข้าใจความคิดเชิงนามธรรมได้ ดังนั้นแล้วครูจำเป็นต้องให้นักเรียนได้ศึกษาปัญหาที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้นักเรียนสามารถมองเห็นภาพได้ชัดเจน โดยเน้นการใช้การสอนด้วยการใช้ประเด็นปัญหามาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนได้รับการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะและเนื้อหาการเรียนรู้ เพื่อให้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีที่จะนำมาสร้างการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) การกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ เป็นการกำหนดสิ่งที่นักเรียนจะได้รับเมื่อจบบทเรียน ทั้งด้านเนื้อหาการเรียนรู้ ทักษะที่จะได้รับ ทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ รวมไปถึงระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ โดยเนื้อหานั้นจะเน้นในเรื่องของเนื้อหาที่ครูต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ ทักษะที่จะได้รับนั้นควรเป็นทักษะที่นักเรียนพึงมีในศตวรรษที่ 21 รวมไปถึงทักษะความคิดเชิงออกแบบซึ่งเป็นทักษะที่สอดแทรกกับกิจกรรมการเรียนรู้ รวมไปถึงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเรียนรู้

2) การกำหนดเนื้อหา เป็นการกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาและพัฒนาการของนักเรียนในระดับประถมศึกษา ครูควรกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับหลักสูตรการศึกษาและพัฒนาการของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีที่สุด

3) การจัดการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความคิดเชิงออกแบบนั้นจำเป็นที่จะต้องออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โดยครูจำเป็นต้องสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัยและพัฒนาของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยขั้นตอนการสอนประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอนดังนี้

3.1) ขั้นสำรวจปัญหา (Survey)

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนสำรวจปัญหาที่นักเรียนพบเจอในชีวิตประจำวัน โดยอาจจะเป็นปัญหาที่ใกล้ตัว หรือเป็นปัญหาที่ครูชี้ให้นักเรียนเห็น โดยเน้นให้นักเรียนตระหนักว่าปัญหานั้นจะส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันอย่างไร ทำไมนักเรียนถึงจำเป็นต้องแก้ไขปัญหานี้ เพื่อให้นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วมว่านักเรียนเป็นส่วนหนึ่งและมีความสำคัญในการแก้ไขปัญหา เช่น ปัญหาที่นักเรียนพบเจอในชีวิตประจำวันคือปัญหาขยะส่งผลให้ห้องเรียนสกปรก ไม่น่ามอง เป็นต้น เมื่อได้ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วให้สรุปเป็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหานั้นเพื่อเตรียมพร้อมในขั้นตอนต่อไป

3.1) ขั้นทำความเข้าใจปัญหา (Empathize)

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนทำความเข้าใจปัญหาที่นักเรียนสำรวจเจอ โดยในขั้นตอนนี้ครูจะต้องให้นักเรียนสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการสำรวจปัญหานั้นต้องใช้วิธีการ 3 ประการ เพื่อค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นเชิงลึก ประกอบด้วย 1) การสังเกตการณ์ ในขั้นตอนนี้ครูและนักเรียนอาจจะร่วมกับกำหนดหัวข้อว่าจะสังเกตการณ์ประเด็นไหน เช่น ในเรื่องของการเกิดปัญหาขยะในชั้นเรียน ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดหัวข้อการสังเกตว่าขยะที่ตกอยู่ที่พื้นมีอะไรบ้าง เป็นต้น 2) การสอบถาม ในขั้นตอนนี้ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดหัวข้อการสอบถาม โดยการสอบถามจะเน้นการสอบถามถึงสภาพของปัญหา ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดหัวข้อสอบถาม เช่น ในเรื่องของการเกิดปัญหาขยะในชั้นเรียน โดยครูและนักเรียนกำหนดหัวข้อการสอบถามว่า สิ่งของใดที่นักเรียนในชั้นเรียนมักจะสร้างขยะกันเยอะ และ 3) การนำตนเองไปสู่สถานการณ์จริง เพื่อรับรู้และมีส่วนร่วมภายใต้สถานการณ์นั้น เช่น ในเรื่องของการเกิดปัญหาขยะในชั้นเรียนนั้น นักเรียนได้อยู่ในสถานการณ์ทั้งการเป็นผู้ผลิตขยะและเป็นผู้เก็บขยะ จากนั้นนำปัญหานั้นมาเป็นข้อมูลเพื่อเป็นการสร้างนิยามความต้องการต่อไป

ในขั้นตอนทำความเข้าใจปัญหานั้น ครูจำเป็นต้องให้นักเรียนเห็นสภาพของปัญหาให้ได้มากที่สุด โดยเน้นให้นักเรียนได้ใช้ประสบการณ์ที่ได้จากการสังเกตการณ์ การสอบถาม และการนำตนเองไปสู่สถานการณ์เพื่อให้ได้ความชัดเจนของสภาพปัญหา รวมไปถึงใช้คำพูดที่อธิบายปัญหาในเชิงรูปธรรม เนื่องจากนักเรียนระดับประถมศึกษายังไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้อย่างชัดเจน จึงจำเป็นต้องให้นักเรียนระดับประถมศึกษาเห็นสภาพของปัญหาอย่างชัดเจน ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจปัญหาได้อย่างถ่องแท้และลึกซึ้ง ส่งผลให้นักเรียนได้ข้อมูล สามารถออกแบบนวัตกรรมได้อย่างตรงจุด

3.2) ขั้นตีความปัญหาและกำหนดความต้องการ (Define)

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนนิยามปัญหา สรุปประเด็นปัญหาที่ได้จากขั้นทำความเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้ง โดยในขั้นตอนนี้ครูจะให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากขั้นทำความความเข้าใจปัญหามาสร้างเป็นนิยาม ระบุว่าปัญหาที่แท้จริงคืออะไร ปัญหาที่ต้องการแก้ไขมีอะไรบ้าง โดยครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายปัญหาและสรุปด้วยการสร้างเป็นประโยคบอกเล่าประกอบไปด้วย “ใคร + ต้องการ + ผลลัพธ์ที่ต้องการ” เช่น ในเรื่องการแก้ไขปัญหาขยะในชั้นเรียน เมื่อเราระบุนิยามปัญหาได้แล้ว เราจะสามารถสร้างเป็นประโยคนี้ “ครูและนักเรียนต้องการลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน” เป็นแนวทางและประเด็นในการระดมสมองซึ่งเป็นขั้นตอนต่อไป

3.3) ขั้นระดมสมอง (Brainstorm)

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนระดมสมองเพื่อใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการตอบสนองต่อความต้องการที่นิยามไว้ข้างต้น เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ โดยครูจะให้อิสรภาพในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้นักเรียนสามารถสร้างความคิดใหม่ ๆ ออกมา ได้ใช้ความคิดนอกกรอบเพื่อแก้ไขสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น โดยครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดประเด็นอภิปรายด้วยประโยคคำถามที่มีองค์ประกอบว่า “จะทำอย่างไรที่ทำให้ + ผลลัพธ์ที่ต้องการ” เช่น “จะทำอย่างไรที่ทำให้ลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน” เป็นต้น จากนั้นให้นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายจนได้ข้อสรุปร่วมกันว่าจะใช้วิธีการใดเพื่อตอบสนองต่อความต้องการข้างต้น โดยครูและนักเรียนจะร่วมกันบันทึกผลที่ได้จากการระดมสมอง โดยอาจจะออกมาเป็นการออกแบบ นำไปสู่การสร้างต้นแบบในขั้นตอนต่อไป

3.4) ขั้นสร้างตัวแบบ (Prototype)

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนสร้างแบบจำลอง โดยใช้การออกแบบที่ดีที่สุดมาผลิตแบบจำลองขึ้นมา ขั้นตอนนี้เน้นสร้างชิ้นงานออกมาเพื่อใช้งานจริง โดยนำแนวคิดที่ได้จากขั้นตอนระดมสมองมาออกแบบเป็นรูปธรรม โดยเป็นภาพชิ้นงานของจะมีการอธิบายวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ เมื่อได้วิธีการมาแล้ว เช่น ให้นักเรียนในชั้นระดมสมองว่าควรนำขยะที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนมาจำแนกประเภท ด้วยการสร้างถังขยะที่แยกประเภทต่างๆ ในห้อง โดยถังขยะนั้นจะแบ่งออกเป็น 3 ช่อง ประกอบไปด้วยช่องขยะที่สามารถนำกลับมาใช้งานได้ (Reuse) ช่องขยะที่สามารถนำกลับมาผลิตใหม่ได้ (Recycle) และช่องขยะที่จำเป็นต้องทิ้งไม่สามารถนำมาผลิตได้ (Waste) โดยที่ถังขยะนั้นจะประดิษฐ์โดยใช้อุปกรณ์ที่สามารถหาได้และย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ เป็นต้น จากนั้นให้นักเรียนลงมือประดิษฐ์ตามที่ออกแบบและวางแผนไว้ เพื่อเป็นต้นแบบของงานประดิษฐ์

3.5) ขั้นทดลองใช้จริง (Test)

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนนำแบบจำลองมาทดลองใช้เพื่อทดสอบว่าสิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นมานั้นตรงกับความต้องการของผู้ใช้งานหรือไม่ โดยนักเรียนนำสิ่งที่ประดิษฐ์มาได้นั้นทดลองใช้งาน ทั้งใช้งานกับตนเองและผู้อื่น และร่วมกับอภิปรายถึงจุดเด่น จุดด้อยของตัวต้นแบบนั้น โดยแบ่งการทดลองออกเป็น 2 ครั้ง

คือการทดลองใช้ครั้งแรกเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในรายละเอียดต่างๆที่อาจจะถูกมองข้ามไปเมื่อใช้งานจริง และการทดลองใช้ครั้งที่สองเพื่อหาประสิทธิภาพการทำงานของแบบจำลองที่ได้นำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วก่อนนำไปใช้งานจริง เช่น ถังขยะที่นักเรียนประดิษฐ์ขึ้นมาทำมาจากกระดาษ อาจจะทำให้ชำรุดเสียหายได้ง่าย ดังนั้นแล้วควรใช้วัสดุที่มีความแข็งแรง ทนทาน เพื่อให้ถังขยะมีความคงทนเป็นต้น

3.7) ขั้นประมวลความรู้ (Conclusion)

ขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนได้สรุปความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ โดยขั้นตอนนี้มีความสำคัญคือการประมวลความรู้ที่ได้จากการเรียนออกมาเป็นข้อสรุป เป็นการถอดบทเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นการสร้างความคงทนในการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนสามารถจดจำเนื้อหา ทักษะ และกระบวนการขั้นตอนการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยอาจจะทำเป็นรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ ทั้งเป็นรูปแบบสื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี เช่น วิดีโอ สไลด์ในโปรแกรม CANVA หรือเป็นรูปแบบสื่อทำมือเพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม เช่นทำเป็นรูปเล่มรายงาน เป็นต้น

4) การออกแบบการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนนั้นควรประเมินผลการเรียนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ทั้งด้านเนื้อหาการเรียนรู้ ด้านทักษะที่จะได้รับ และทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบถึงความสามารถของนักเรียนและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

4.1) ด้านเนื้อหาการเรียนรู้ ครูสามารถประเมินนักเรียนได้ด้วยการใช้แบบทดสอบ ทั้งแบบทดสอบอัตนัยและแบบทดสอบปรนัย โดยเน้นในเรื่องความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ เพื่อประเมินว่านักเรียนได้รับประเด็นการเรียนรู้ที่สำคัญหรือไม่

4.2) ด้านทักษะที่ได้รับ ครูสามารถประเมินนักเรียนได้จากการสังเกตทักษะสำคัญของนักเรียน โดยทักษะที่นักเรียนจะได้รับจากการเรียนรู้นั้นประกอบไปด้วย ทักษะหลายอย่างที่สำคัญสำหรับการพัฒนานักเรียน ทั้งทักษะด้านความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณแก้ไขปัญหาได้ ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม และทักษะการคิดเชิงออกแบบ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนานักเรียนให้มีความสอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21

4.3) ด้านทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ ครูสามารถประเมินนักเรียนได้จากการสัมภาษณ์ หรือสอบถาม โดยอาจจะสัมภาษณ์หรือสอบถามหลังจากกิจกรรมการเรียนรู้ได้จบลงไปในแต่ละช่วง โดยคำถามที่เน้นในการสัมภาษณ์หรือสอบถามนั้นควรสอบถามถึงความรู้สึก ความตระหนัก และแรงบันดาลใจจากการเรียนรู้ เพื่อให้ครูได้ทราบข้อมูลและนำมาปรับปรุงการเรียนรู้ให้ดีในครั้งต่อไป

สรุป

การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้ความคิดเชิงออกแบบนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมไปถึงยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ดีมากยิ่งขึ้น โดยเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้นวัตกรรมที่ตอบสนองต่อผู้บริโภค สำหรับครูนั้นควรรู้จักประยุกต์ใช้ความคิดเชิงออกแบบเพื่อนำมาจัดการเรียนรู้ เป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สร้างทักษะแก่นักเรียนให้ได้รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ รู้จักการสร้างนวัตกรรม รวมไปถึงการทำงานเป็นทีม

นอกเหนือจากการวางแผนจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แล้วนั้น ครูควรวางกลยุทธ์กิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องต่อพัฒนาการของนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมอย่างรวดเร็ว มีการลงมือปฏิบัติเป็นขั้นตอน ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหา เน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองโลกให้แก่ผู้เรียน

อีกทั้งครูควรพิจารณาทางด้านเนื้อหาที่มีความเหมาะสม มีความทันสมัยต่อเหตุการณ์ หรืออาจจะใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เพื่อเชื่อมโยงให้นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ สามารถเห็นภาพปัญหาได้ชัดเจน กระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้รู้เท่าทันสถานการณ์และรู้จักพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส สร้างสรรค์นวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาให้แก่ส่วนร่วม

ถึงแม้การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้ความคิดเชิงออกแบบจะเป็นเรื่องที่ใหม่ และยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก อีกทั้งยังมิค่อยได้นำมาใช้ในบริบทของนักเรียนระดับประถมศึกษา หากแต่ครูผู้สอนมีการเรียนรู้และรู้จักพัฒนาตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอ เรียนรู้สิ่งใหม่ แนวคิดใหม่ ที่จะนำมาพัฒนาผู้เรียน ย่อมส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ ประโยชน์บังเกิดแก่ผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคตข้างหน้าสืบไป

เอกสารอ้างอิง

ทัศนีย์ แซ่ลิ้ม. (2564). ออกแบบชีวิตด้วยการคิดเชิงออกแบบ. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา : https://www.thekommon.co/design-thinking-viriya-taew/

ไปรมา อิศรเสนา ณ อยุธยาและชูจิต ตรีรัตนพพันธ์. (2560). *Design thinking: learning by doing การคิดเชิงออกแบบ: เรียนรู้ด้วยการลงมือทำ.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สร้างสรรค์งาน ออกแบบ (TCDC).

ยศวีร์ สายฟ้า. (2555). แนวการปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice) ในชั้นเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น: จากกรอบแนวคิดทฤษฎีสู่หลักการปฏิบัติที่เหมาะสม. *วารสารครุศาสตร์,* 34(2), 120-129.

วิจารณ์ พานิช. (2558). วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารนวัตกรรม การเรียนรู้ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์*, 1(2), 3-14.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2561). ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา : https://ops.moe.go.th/%

อดุลย์ วังศรีคูณ. (2557). การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21: ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม*. 8 (1), 1-17.

Goldschmidt, G., & Rodgers, P. A. (2013). The Design Thinking Approaches of Three Different Groups of Designers Based on Self-reports. *Design Studies*. 34 (4), 454-471.

Kleinsmann, M., Valkenburg, R., & Sluijs, J. (2017). Capturing the value of design thinking in different innovation practices. *International Journal of Design.* 11 (2), 25-40.

Rauth, E. Köppen, B. Jobst and C. Meinel. (2010). Design Thinking: An Educational Model towards Creative Confidence.See website of the d.school in Stanford: *Online.* Retrieved December 12, 2022. From http://dschool,stanford.edu/big_picture/ design_thinking.php

Copple, C., & Bredekamp, S. (2009). *Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8*. National Association for the Education of Young Children. 1313 L Street NW Suite 500, Washington, DC 22205-4101.

ประโยชน์ของการปรับสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว
Benefits of Work-Life Balance

วริศรา กลมทุกสิ่ง,
วิลาวัณย์ พึ่งตัว และ พรพจน์ วิรุฬห์ธนวงศ์
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Warisara Klomtooksing,
Wilawan Phungtua and Pornpoj Viroontanawong
Eastern Asia University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : warisara@eau.ac.th

****

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องประโยชน์ของการปรับสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว เป็นบทความที่ได้รวบรวมประโยชน์จากหลักการความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิต (Work-life Balance) หลังจากนำมาปรับใช้ในองค์กร เพื่อปรับตัวให้ทันต่อสภาพแวดล้อมขององค์กร(Business Environment) ทั้งภายใน(Internal Environment) และภายนอก(External Environment) โดยเฉพาะสถานการณ์การลาออกครั้งใหญ่(The Great Resignation) ที่กำลังเผชิญอยู่ทั่วทุกมุมโลก คือเหตุการณ์ที่มีพนักงานลาออกจากงานประจำเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ถึงแม้ว่าสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จะผ่านพ้นไปแล้วนั้น ผลกระทบดังกล่าวยังคงอยู่ ซึ่งสาเหตุหนึ่งที่เกี่ยวข้องคือที่ทำให้เกิดสถานการณ์นั้น คือ การขาดความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิต ดังนั้นการที่องค์กรสามารถปรับหลักการความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตมาใช้ได้นั้นจะช่วยในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการทำงานของพนักงาน ซึ่งถือเป็นตัวหลักสำคัญในการดำเนินงานต่าง ๆ ของธุรกิจทุกประเภท หากมีความสมดุลกันแล้วนั้น จะส่งผลให้เกิดประโยชน์เชิงคุณภาพและประโยชน์เชิงปริมาณที่มีต่อองค์กรและพนักงาน

คำสำคัญ: พนักงาน; ความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิต; ประโยชน์ของความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิต

* วันที่รับบทความ : 20 เมษายน 2566; วันแก้ไขบทความ 29 เมษายน 2566; วันตอบรับบทความ : 30 เมษายน 2566
Received: April 20, 2023; Revised: April 29, 2023; Accepted: April 30, 2023

Abstracts

Academic article on Benefits of Work-Life Balance, gathers the benefits of the principle of work-life balance after adapting to business environment, both internal and external environments. Especially the Great Resignation, that is facing all over the world. It is an event which a large number of employees leave their full-time jobs steadily. Although the situation of the COVID-19 epidemic has passed. The effect persists, one of the related reasons for the situation is a lack of balance between work and life. Therefore, the principle of work-life balance is one of the solutions. That is used to remain the employees and provide the qualitative and quantitative benefits to the organization as well.

Keywords: Employee; Work-Life Balance; Benefits of Work-Life Balance

บทนำ

พนักงานเป็นหัวใจหลักที่เป็นแรงขับเคลื่อนขององค์กร ซึ่งถือเป็นปัจจัยภายในขององค์กรในการดำเนินงาน กล่าวคือพนักงานเปรียบเสมือนแหล่งข้อมูลพื้นฐาน เครื่องจักรมีชีวิต ผู้สร้างผลประโยชน์และความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กร ดังนั้นการจะกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานเพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นไปอย่างประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่องค์กรจะต้องนำมาเข้าใจ(DiVanna et al., 2005 : 2-3)

ในยุคปัจจุบันหลังสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทั่วทุกมุมโลกต่าประสบปัญหาใหม่ที่เรียกว่า การลาออกครั้งใหญ่ (The Great Resignation) คือเหตุการณ์ที่มีพนักงานลาออกจากงานประจำเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ถึงแม้ว่าสถานการณ์โควิดเริ่มดี แต่ในทางกลับกันขึ้นกลุ่มคนรุ่นใหม่อย่าง Generation Z ที่เป็นกลุ่มของคนรุ่นใหม่ที่มีอายุระหว่าง 32 – 22 ปี ซึ่งถือเป็นกลุ่มแรงงานสำคัญที่พึ่งก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานของประเทศไทย ในขณะเดียวกันกลุ่มคนรุ่นนี้มีแนวโน้มจะเปลี่ยนงานมากที่สุด โดยผลสำรวจพบว่า Generation Z มีความผูกพันกับองค์กรต่ำ ไม่รับฟังความคิดเห็นจากคนในองค์กรและความไม่พอใจในสมดุลการใช้ชีวิตที่เป็นอยู่(The Adecco Group. 2021:online) ทำให้ทฤษฎีทางด้าน“Work-Life Balance” เป็นทฤษฎีหนึ่งที่นำมาใช้เพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานและนำไปสู้ประสิทธิภาพขององค์กรในที่สุด เนื่องด้วยทฤษฎีนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ซึ่งจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่สามารถสร้างประสิทธิภาพให้แก่องค์กรได้ดีมากยิ่งขึ้น

ความสมดุลระหว่างชีวิตและงานส่งผลต่อความพึงพอใจในงาน(Job satisfaction) การมีส่วนร่วม (Work engagement) และ ผลิตภาพ(Work productivity of employees) นอกจากนี้ ความสมดุลระหว่างชีวิตและงานถูกกำหนดให้เป็นจุดสมดุลระหว่างปริมาณเวลาและความพยายามในการทำงานและชีวิตส่วนตัว (Clarke et al., 2000 : 28) ตามที่ Marks and MacDermid (1996 : 417–432) ความสมดุลของชีวิตการทำงานสามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้านเพื่อวัด ประการแรกคือ สมดุลของเวลา ซึ่งเกี่ยวกับปริมาณของเวลาที่

กำหนดให้เสร็จงานและกระตุ้นอื่น ๆ ประการที่สองคือ ความสมดุลของส่วนร่วม โดยรวมถึงการรวมกันของจิตวิทยาและความมุ่งมั่นในการทำงานและประการที่สามคือสมดุลแห่งความพึงพอใจ

ความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิต (Work-life Balance)

วิจัยก่อนหน้านี้แสดงให้เห็นว่าสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตเริ่มต้นขึ้นในทศวรรษที่ 19 โดยพิจารณาเพื่อสร้างผู้เชี่ยวชาญที่มีจุดโฟกัสในการบำบัดทางด้านร่างกายที่เกิดจากความเครียด ความท้อแท้ ความทุกข์ยาก และระดับประสิทธิภาพของพนักงานในองค์กร (Harrington, 2007, p. 1230) ผ่านหลักการความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิต(Work Life Balance) ซึ่งเป็นเทคนิคในการจัดการกับบุคคลกร แนวคิดเรื่องความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิต เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ของวิธีการสร้างสมดุลที่แต่ละคนสร้างขึ้นระหว่างชีวิตส่วนตัวขณะอาศัยอยู่ที่บ้านและชีวิตการทำงานที่มีการแข่งขันกันในองค์กร กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความสมดุลระหว่างสองประการนี้สะท้อนให้เห็นวิธีที่ผู้คนกระทำหรือควรจะตอบสนองความต้องการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและภาระหน้าที่ของแต่ละบุคคลที่ไม่ทำให้เกิดสถานการณ์ที่ทับซ้อนกัน (Konrad and Mangel, 2000 : 1225-1237)

ความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตถือเป็นปัจจัยหลักในการสร้างความจงรักภักดีของพนักงานที่มีต่อองค์กร อีกทั้งการทำให้พนักงานมีความมุ่งมั่นทุ่มเทให้แก่การทำงานแก่องค์กร จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรหรือสถาบันจะต้องบริหารจัดการผ่านทฤษฎีนี้ เพื่อรักษาสถานภาพการทำงานของพนักงานในองค์กรให้เป็นอย่างรายรื่นตลอดชีวิตการทำงานในองค์กรและชีวิตส่วนตัว (Eshetu, 2016 : 22-24) ซึ่งจะช่วยให้เกิดประโยชน์เชิงคุณภาพดังต่อไปนี้ 1)ประโยชน์ต่อนายจ้าง (Benefits of employers) 2)ประโยชน์ต่อลูกจ้าง(Benefits of employees) และนอกจากนี้ยังสามาถวัด 3)ประโยชน์เชิงปริมาณที่ได้รับจากความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตอีกด้วย(D Naithani .2010, p 57-58.) ซึ่งจะขยายความในย่อหน้าถัดไป

1. ประโยชน์เชิงคุณภาพของ Work-Life Balance ที่มีต่อนายจ้าง (Qualitative benefits for employers Qualitative benefits for employees) ประกอบด้วย

1.1 การรักษาพนักงานที่มีคุณค่าต่อองค์กร (Retaining valued employees) พนักงานในองค์กรเปรียบเสมือนแหล่งข้อมูลพื้นฐาน หากพนักงานใดในองค์กรที่มีความสามาถ ประสบการณ์การทำงานสูง และมีความจจงรักภักดีต่อองค์กรนั้น องค์กรในฐานะนายจ้างควรที่จะส่งเสริมและดำรงพนักงานนั้น ๆ ไว้จงได้

1.2 แรงจูงใจของพนักงานในการทำงาน (Motivated workforce) แรงจูงใจของพนักงานในการทำงาน ในปัจจุบันจากสถิติอย่าง The Adecco Group แพลตฟอร์มบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลระดับโลกได้แสดงให้เห็นว่าในยุคปัจจุบัน หนึ่งในปัจจัยที่ทำให้พนักงานลาออกคือ การหมดไฟในการทำงาน (Burnout) ที่เกิดจากความเบื่อหน่ายในการทำงานที่มีระยะเวลามากขึ้นจากเดิมถึง 14% เนื่องจากสถานการณ์การระบาด

ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การสร้างแรงจูงใจนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจะเป็นผลพลอยได้จากการจัดการด้าน Work-Life Balance อีกด้วย(The Adecco Group. 2021 : online)

1.3 การดึงดูดใจผู้สมัคร (Attracting a wider range of candidates) จากสถิติพบว่าคนรุ่นใหม่อย่าง Generation Z นั้นมีแนวโน้มที่จะลาออกมากที่สุด เนื่องด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น โอกาสในการหาง่ายขึ้นที่สามารถหาได้จากช่องทางโซเชียลมีเดีย พื้นฐานทางครอบครับที่ดี ทำให้มีโอกาสในการเลือกงานมากยิ่งขึ้น การให้ความสำคัญของการใช้ชีวิต โดยมองว่าต้องการงานที่มีความมั่นคงและมีอิสระในการทำงานมากยิ่งขึ้น (M Ozkan, B Solmaz. 2015 : 477)

1.4 ชื่อเสียงของนายจ้าง (Reputation of employer of choice) คือ การมีชื่อเสียงขององค์กรทำให้เกิดการยอมรับจากกลุ่มผู้ที่ต้องการสมัครงาน หากองค์กรใดที่มีชื่อเสียงในทิศทางที่ดีนั้น จะส่งผลให้แบรนด์ขององค์กรกลายเป็นทางเลือกอันดับแรกของผู้สมัครงาน ซึ่งถือเป็นสิ่งที่มีค่าสำหรับองค์กร เพราะสิ่งนี้ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและดึงดูดพนักงานที่มีศักยภาพให้เลือกที่จะทำงานกับองค์กร กล่าวคือเนื้อหาการทำงานและวัฒนธรรมการทำงานของแบรนด์นายจ้างเป็นตัวขับเคลื่อนของการเป็นตัวเลือกแรก ซึ่งผู้สมัครงานเต็มใจที่อยากจะร่วมงานในองค์กร โดยไม่นำเรื่องเงินเดือน โอกาสในการก้าวหน้า สถานที่หรือชื่อเสียงขององค์กรมาเป็นปัจจัยหลักในการเลือกเข้าทำงาน (LV Rampl. 2014 : 1487-1488)

1.5 การคัดสรรคบุคคลขององค์กร (Reduced recruitment costs) คือ กระบวนการที่จะต้องดึงดูดผู้สมัครงานที่มีความรู้และความสามารถที่สามารถเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขันให้แก่องค์กร การคัดสรรบุคคลมักจะเกิดขึ้นก็ต้องเมื่อมีพนักงานลาออกและองค์กรจึงจำเป็นต้องสรรหาบุคคลมาทดแทนในตำแหน่งที่ว่าง ดังนั้นการคัดสรรบุคคลากรเข้าทำงานจึงมีความสำคัญ เนื่องจากอาจส่งผลต่อให้ต้นทุนของนายจ้างให้เพิ่มสูงขึ้นกว่า 30% ในปีแรกของรายได้ของนายจ้าง ต้นทุนที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวได้แก่ ต้นทุนจากผลผลิตที่ลดลง ต้นทุนจากการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นของลูกค้า ต้นทุนค่าฝึกอบรม ต้นทุนการโฆษณา ต้นทุนการจัดหางาน และต้นทุนความซ้ำซ้อน (S Newell. 2005 ; 115-116)

1.6 การใช้แรงงานที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Maximized available labor) ส่งผลในแง่บวกแก่องค์กร โดยอาจจัดสรรการทำงานของพนักงานในองค์กรให้สามารถทำงานข้ามสายงานและสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และแนวคิดใหม่จากหน่วยงานอื่นๆในองค์กรเช่นกัน ในทางตรงกันข้ามความไม่สม่ำเสมอของปริมาณงาน และความผันผวนของแรงงาน ทำให้แรงงานประสบปัญหาอายุงานสั้น การเลิกจ้างบ่อยครั้งและช่วงว่างงานระหว่างงาน เนื่องจากความไม่ต่อเนื่องของการมอบหมายงาน (El-Rayes และ Moselhi 2001) และความรู้สึกไร้จุดหมายเนื่องจากเวลาว่างในไซต์งาน อย่างไรก็ตามคนงานคิดว่าขาดความเคารพและโอกาสในการฝึกอบรม ปัจจัยที่ทำหน้าที่ลดประสิทธิภาพของงานฝีมือโดยรวม (Gomar et al. 2002 : 107-108) และความพึงพอใจโดยทั่วไปของคนงาน (Lill 2008 : 870)

นอกจากนี้ ความผันแปรของคนงานทำให้การกระจายและการประสานงานของลูกเรือทำได้ยาก ซึ่งนำไปสู่ความล่าช้าและการทำงานซ้ำ (Burleson et al. 1998 : 482-485) ดังนั้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนในการก่อสร้าง

อุตสาหกรรมต้องพิจารณาไม่เพียงแค่การสร้างเทคโนโลยีและวัสดุเท่านั้น แต่ยังต้องคำนึงถึงกลยุทธ์การจัดการแรงงานด้วยความเคารพและคำนึงถึงผู้อื่นด้วย (Lill 2008 : 870)หนึ่งในนั้นคือกลยุทธ์มีหลายทักษะ

1.7 คุณภาพของผู้สมัคร (Improved quality of applicants) ผลกระทบของการรับสมัครพนักงานสามารถส่งผลต่อความสำเร็จของขององค์กร ประกอบด้วยรายต่อปีและการเติบโตของรายได้ (Barber, 1998) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างอัตราส่วนการคัดเลือกที่ต่ำและประสิทธิภาพทางการเงินขององค์กร อัตราส่วนการเลือกที่ต่ำกว่าคือทำได้โดยการดึงดูดผู้สมัครจำนวนมากขึ้น (Huselid. 1995 : 637-638)

องค์กรมีส่วนร่วมในการสรรหาทั่วไปสองประเภท “แบทช์”การสรรหาเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสรรหาแยกต่างหากเพื่อพัฒนากลุ่มผู้สมัครใหม่ทุกครั้ง.ที่องค์กรมีหนึ่งตำแหน่งหรือมากกว่าที่จะเติมกิจกรรมสามารถจับคู่กับผลลัพธ์ได้อย่างง่ายดายในการสรรหาเป็นชุด. เพราะมีแรงดึงดูด การรักษาสถานภาพ หรือผลการตอบรับเข้าทำงานเพียงชุดเดียว. ในการสรรหาบุคลากรแบบ "ต่อเนื่อง" องค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการพยายามอย่างต่อเนื่อง. เพื่อดึงดูดผู้สมัครในระยะเวลาที่นานขึ้นเพื่อพบปะกัน. ความต้องการอย่างต่อเนื่องในการเติมตำแหน่งใหม่ที่เกิดจากการเติบโตของธุรกิจหรือตำแหน่งเดิมที่ว่างลงโดยการเลื่อนตำแหน่ง การโอนย้าย หรือการลาออกของพนักงาน. ซึ่งแตกต่างจากกิจกรรมการสรรหากลุ่ม การดึงดูด และการรักษาสถานะในการสรรหาอย่างต่อเนื่อง.ไม่ได้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์การจ้างงานเฉพาะกิจกรรมดึงดูดใจและการรักษาสถานภาพจะต้องสอดคล้องกับขั้นตอนของผู้สมัครที่เกี่ยวข้องแทน. (KD Carlson., Et al 2002, p. 463).

2. ประโยชน์เชิงคุณภาพของ Work-Life Balance **ที่มีต่อลูกจ้าง**(Benefits of employees) **ประกอบด้วย**

2.1 ความสุขที่มากขึ้น (Happier life at work and at home) หมายถึง ชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวราบรื่นขึ้น อันเนื่องมากจากการได้รับความสมดุลระหว่างสองสิ่งที่ทำสำคัญในชีวิต A Thompson, V Bruk-Lee. 2012, p. 3) ได้ค้นพบว่า ความอยู่ดีมีสุขของพนักงานในด้านความสุขและความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับองค์รนั้นสอดคล้องกับผลการปฏิบัติงานขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ SS Culbertson et al,. (2012, p. 1158) ที่ได้ค้นพบว่าทั้งการมีส่วนร่วมในการทำงานและการอำนวยความสะดวกระหว่างงานกับครอบครัวจะแตกต่างกันมากในแต่ละวัน การทำงานในแต่ละวันส่งผลดีต่อชีวิตครอบครัว ผลกระทบของการมีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันในการอำนวยความสะดวกในความสัมพันธ์ระหว่างงานและครอบครัวได้รับการไกล่เกลี่ยบางส่วนจากอารมณ์เชิงบวก และความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับงานและการอำนวยความสะดวก

ในความสัมพันธ์ระหว่างงานและครอบครัวได้รับการดูแลโดยการใช้อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ระหว่างงานและครอบครัว หรือการแบ่งปันงานในเชิงบวกประสบการณ์ที่บ้าน มีการกล่าวถึงความหมายและทิศทางการวิจัยในอนาคต

2.2 ความสัมพันธ์ในสถานที่ทำงานที่ดีขึ้น (Better workplace relations) ได้กล่าวไว้ว่า ความจงรักภักดีและประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานจะมีขึ้น เมื่อพวกเขาได้รับความพึงพอใจกับการทำงานจากสภาพงานและสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งหากพนักงานได้รับการตอบสนองความต้องการในการทำงานดังกล่าว จะส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าและประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร นอกจากนี้ การวิจัยก่อนหน้านี้แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญต่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ตามและบรรลุองค์กรที่พึงประสงค์ผลลัพธ์อีกด้วย(Hunter & Tietyen. 1997)

ตามทฤษฎีอัตลักษณ์ทางสังคม ผู้คนมักจะจำแนกตนเองและผู้อื่นออกเป็นประเภททางสังคมต่างๆ (Tajfel & Turner, 1985 : 25-26) และความสัมพันธ์ทางสังคมหลักสองประการในที่ทำงานคือความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิกและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานระบุเพิ่มเติมว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลระหว่างผู้นำ ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานประกอบกันเป็นระบบสังคมที่เชื่อมโยงถึงกันซึ่งดำเนินการในองค์กร ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิกเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงพนักงาน ความสัมพันธ์แบบแลกเปลี่ยนทางสังคมกับหัวหน้างานของเขาหรือเธอ และส่วนใหญ่แสดงออกโดยคุณภาพการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิก

หลักการพื้นฐาน คือผู้นำพัฒนาความสัมพันธ์แลกเปลี่ยนประเภทต่างๆ กับสมาชิกของตน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิกที่มีคุณภาพสูงนั้นมีลักษณะเด่นคือความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความเคารพ ความภักดี และพันธะผูกพันระหว่างหุ้นส่วนความสัมพันธ์ในระดับสูง (Sias, 2005 : 380)

2.3 การสร้างคุณค่าและความเชื่อมั่นให้แก่ตนเอง (Improve self-esteem and concentration) เพราะสถานที่ทำงานเป็นอีกสถานที่หนึ่งที่ทั้งสามารถทำลายและสร้างความเชื่อถือหรือความภูมิใจในตัวเองได้ในเวลาเดียวกัน ซึ่งสิ่งนี้จะถูกสร้างขึ้นก็ต้องเมื่อพนักงานเกิดความต้องการถูกยอมรับ คุณภาพของงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น หากระดับของความเห็นคุณค่าของตนเอง(Self-Esteem) ของพนักงานต่ำ พนักงานจะรู้สึกไม่รักตัวเอง รู้สึกตัวเองไม่มีคุณค่า ไม่สามารถทำงานอะไรให้สำเร็จได้ หากปัญหาดังกล่าวหนักขึ้นอาจจะมีปัญหาด้านสุขภาพจิตได้และจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานที่มีต่อองค์กรต่อไป (A Sageer, et. Al, 2012 ; 32)

2.4 เวลาส่วนตัวและเวลากับครอบครัว (Time for personal and family life) 7 ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสมดุลในชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ได้แก่ 1)การดูแลบุตรหลาน 2)การดูแลผู้สูงอายุ 3)เวลาการทำงานและเวลาครอบครัว 4)การย้ายบ้าน 5)ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน เวลาการทำงานและเวลาครอบครัวเป็น หนึ่งในปัจจัยที่พนักงานต้องการ เนื่องด้วยต้องการมีเวลาดูแลผู้สูงอายุและบุตรหลานของตนเอง

ไม่ว่าจะเป็นเวลาในการใช้เวลาร่วมกันหลังเลิกงานหรือเวลาในการทำกิจกรรมอื่นๆ หากไม่มีเวลาจะส่งผลให้เกิดความเครียด ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับเวลาของการทำงาน ที่หากมากเกิน 50 ชัวโมงต่อสัปดาห์นั้นจะทำให้พนักงานเกิดความเครียดสะสมและจะส่งผลกระทบต่อพนักงานและองค์กรในระยะยาว E Galinsky & PJ Stein. 1990 : 369-372)

2.5 การบริหารจัดการที่ดีขึ้น (Better management of home and work) คือ การจัดตารางเวลาการทำงานที่ยืดหยุ่นและการมีผู้บังคับบัญชาที่ให้การสนับสนุน มีผลในเชิงบวกโดยตรงต่อการรับรู้ของพนักงานในการควบคุมการทำงานและเรื่องครอบครัว ในทางกลับกันหากพนักงานไม่มีความพึงพอใจในงาน อาจจะเป็นสาเหตุของโรคซึมเศร้า มีผลกระทบต่อร่างกาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่องค์กรสามารถดำเนินการเพื่อให้เกิดความสมดุลในชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวนั้น จะทำให้พวกเขาสามารถควบคุมความรับผิดชอบของครอบครัวที่มีต่อครอบครัวได้เป็นอย่างดี ซึ่งช่วยให้พนักงานจัดการความต้องการงานและชีวิตครอบครัวที่ขัดแย้งกันได้ดีขึ้น

2.6 พนักงานมีแรงจูงใจ (Supportive workplace that values staff) เมื่อพนักงานมีแรงจูงใจสูงในสภาพการทำงานที่ดี เนื่องจากให้ความรู้สึกปลอดภัย ความสะดวกสบายและมีแรงจูงใจ ในทางตรงกันข้ามสภาพการทำงานที่ไม่ดีทำให้เกิดความกลัวต่อสุขภาพของพนักงาน ความสะดวกสบายมากขึ้นสภาพแวดล้อมการทำงานมีประสิทธิผลมากขึ้นตามลำดับ สภาพแวดล้อมที่ดีควรประกอบไปด้วยหลายสิ่ง เช่น ความปลอดภัยและสบายใจในสภาพแวดล้อมการทำงาน เครื่องมือและอุปกรณ์ วิธีการทำงาน ความปลอดภัย สถานที่ทำงาน พื้นที่พักผ่อน และห้องน้ำที่สะอาด เป็นต้น

3. ประโยชน์เชิงปริมาณของ Work-Life Balance ที่มีต่อต้นทุนองค์กรประกอบด้วย

3.1 ต้นทุนที่เกิดจากการขาดงาน(Cost of absenteeism) หมายถึง การขาดงานตามปกติของพนักงานโดยเจตนาหรือไม่มีเหตุผลที่ดีใดๆ นอกเหนือไปจากการขาดงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ เช่น การเจ็บป่วยเป็นครั้งคราว การลาพักร้อน และเวลาส่วนตัวอื่นๆ แม้ว่าการขาดงานเล็กน้อยที่นี่และโดยปกติแล้วจะไม่ก่อให้เกิดปัญหา แต่การไม่มาทำงานสามารถเกิดปัญหาต่อองค์กรได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพนักงานไม่มาทำงานโดยไม่เป็นระยะเวลานาน อาจจะทำการประมาณจากรายได้ขององค์กรต่อจำนวนพนักงาน ดังนั้นหากพนักงานขาดงานไป 1% ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อรายได้1% เป็นต้น ตามรายงานของ Absenteeism: The Bottom-Line Killer ที่ได้ตีพิมพ์เกี่ยวกับปัญหาด้านแรงงานที่มีการขาดงาน ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายประมาณ 3,600 เหรียญสหรัฐต่อปีสำหรับผู้ปฏิบัติงานรายชั่วโมง (Part Time)แต่ละคน และ 2,660 เหรียญสหรัฐต่อปีสำหรับพนักงานที่ได้รับเงินเดือน(Full Time) (Circadian. 2021 : 1-3)

3.2 ต้นทุนการผลิตลดลง (Cost of diminished productivity) คือ ผลผลิตส่วนเพิ่มที่ลดลงในทางเศรษฐศาสตร์ระบุว่าการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยในปัจจัยการผลิตที่ผันแปรหรือปัจจัยการผลิตในขั้นต้นสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกเล็กน้อยต่อผลผลิตการผลิต และผลกระทบเชิงบวกจะเริ่มลดลงหลังจากจุดหนึ่ง

3.3 ต้นทุนจากการลาออกของพนักงานลดลง (Cost of staff turnover and recruitment) คือ คือต้นทุนทางการเงินจากการสรรหาและฝึกอบรมพนักงานใหม่เพื่อทดแทนพนักงานที่คุณสูญเสียไป แม้ว่าต้นทุนที่แน่นอนของการหมุนเวียนจะแตกต่างกันไป แต่ก็ไม่มีข้อสงสัยใด ๆ ที่นายจ้างจำเป็นต้องจัดการต้นทุนเฉลี่ยของการสูญเสียพนักงานอาจสูงถึงหลายพันดอลลาร์สหรัฐ งานวิจัยบางชิ้นคาดการณ์ว่าทุกครั้งที่เกิดเหตุการณ์นี้ จะเกิดค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยจะอยู่ที่ 6 ถึง 9 เดือน ยกตัวอย่างเช่น สำหรับผู้จัดการที่ทำเงินได้ 60,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี นั่นคือ 30,000 ถึง 45,000 ดอลลาร์สหรัฐในค่าใช้จ่ายในการสรรหาและฝึกอบรม อย่างไรก็ตาม การหมุนเวียนเปลี่ยนถ่ายพนักงานดูเหมือนจะแตกต่างกันไปตามค่าจ้างและบทบาทของพนักงาน ซึ่งหากองค์กรสามารถสร้าง Work Life Balance ให้แก่พนักงานได้นั้น จะสามารถลดลงได้ตามลำดับ

สรุป

ผลลัพท์จากการทำงานของพนักงาน ถือเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาและเติบโตขององค์กร หากพนักงานขององค์กรได้รับการปฏิบัติที่ดีนั้น จะช่วยส่งเสริมให้พนักงานมีผลิตภาพที่ดีขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดอย่าง Work Life Balance จึงเป็นหนึ่งในแนวคิดที่องค์กรหลายๆแห่งทั่วโลกนำมาปรับใช้พร้อมกับการสนับสนุนจากภาครัฐโดยเฉพาะประเทศแถบยุโรปอย่าง ประเทศฟินแลนด์มี Work Life Balance ดีเป็นอันดับหนึ่งของโลก ตามมาด้วยประเทศสวีเดนและประเทศเดนมาร์กตามลำดับ ซึ่งองค์กรในประเทศดังกล่าวที่รัฐสนับสนุนการปรับใช้แนวคิดความสมดุลของการทำงานและชีวิต (Work Life Balance) จะส่งผลต่อการนำมาใช้ในองค์กรอย่างแท้จริง(L Den Dulk et al. 2013 : 433) อีกทั้งแนวคิดนี้ยังสามารถทำให้องค์กรได้รับประโยชน์ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณต่อนายจ้างและลูกจ้างไปพร้อมกัน

เอกสารอ้างอิง

Adecco. (2021) Resetting Normal: Defining the New Era Of Work 2021. Retrieved Sep 14, 2021. Retrieved from https://adecco.co.th/en/knowledge-center/detail/the-great-resignation

Circadian. (2021). Absenteeism: Why Should You Be Concerned?. *Absenteeism: The Bottom-Line Killer,* 1-12. Retrieved from https://www.circadian.com/images/pdf/ CIRCADIAN _-_Absenteeism_-_Bottom_Line_Killer.pdf

Clark SC (2000) Work/family border theory: a new theory of work/family balance. Hum Relat 53:747–770

DiVANNA, J. A. – ROGERS, J.: People – the New Asset on the Balance Sheet. New York. Palgrave Macmillan. 2005. ISBN 978-1-3039-3689-9.

Eshetu, G. (2016). Practices and Challenges of Human Resource Management in Major General Muluget Buli Technical College, 22-24.

Marks, S. R., & MacDermid, S. M. (1996). Multiple roles and the self: A theory of role balance. Journal of Marriage and the Family, 58, 417–432.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1.ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 บทความพิเศษ (Special Article) บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่าง เข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.3 บทความทางวิชาการ (Academic Articles) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีความโดดเด่นเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

2.การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami ให้ผู้เขียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลด Template บทความวิจัย หรือ Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการเขียนบทความวารสาร โดยสามารถดาวน์โหลดได้ดังนี้

2.1.1 Template บทความวิจัย (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.1.2 Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.2 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลดหนังสือรับรองก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Academi โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ (.pdf) และให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน พร้อมทั้งบทความที่เขียนส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสารเพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

2.3 รอเจ้าหน้าที่ติดต่อกลับตามเอกสารที่แนบของผู้เขียนบทความที่ส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสาร เจ้าหน้าที่ส่งแบบ Google Form ให้ผู้เขียนดำเนินการตามแบบฟอร์มดังกล่าว

2.4 เจ้าหน้าที่แจ้งให้เข้าในระบบสมัครสมาชิกออนไลน์ของวารสารและ/หรือ (กรณีผู้สมัครแล้วต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 เช่นเดียวกัน) ถึงให้เข้าระบบได้ตามลิงค์นี้ https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/user/register (สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ระบบ Thaijo) เมื่อส่งบทความเข้าระบบแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดทำบทความให้ผู้เขียนบทความทราบตามลำดับต่อไป

3. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

4. รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

4.1 สำหรับภาษาไทย บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Times New Roman ขนาดอักษร 12 ในการจัดให้มีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สั้นขนาดเอ 4 (A4) ระยะ ขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว, ล่าง 1 นิ้ว, ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 20 หน้ากระดาษพิมพ์สั้น โดย นับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

4.3 ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน โดยเรียงจากผู้เขียนบทความ 1 ผู้ร่วม 2,3,4 ตำแหน่งใต้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ มี E – mail ที่ติดต่อในการส่งบทความได้

4.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 500 คำต่อบทคัดย่อ

4.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

4.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษรและหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้น ระยะพิมพ์ 0.5 ช่วงบรรทัด

4.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Network Organization) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย

3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

4) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่ม ตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

5) กรอบแนวคิดในการวิจัย

6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถเท่านั้น เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction)

3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและมีกรอบแนวคิดผลสัมฤทธิ์ของบทความ

4) บทสรุป (Conclusion)

5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความ

ระบุหมายเลขไว้ด้านบนขวา (16 pt)

1. นิ้ว

← 1 นิ้ว **ชื่อบทความภาษาไทย (20 pt)** → 1 นิ้ว

Articles English (14 pt)

ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความ (16 pt)
หน่วยงานต้นสังกัด (16 pt)
Name - Surname of Article author (12 pt)
Agency (12 pt)
E-mail (12 pt)

****

บทคัดย่อ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน 350 คำ) .....

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ **(16 pt)**

Abstract (14 pt)

(12 pt ไม่เกิน 350 คำ).....

.....

Keywords : 3-5 words (12 pt)

บทนำ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

เนื้อหาแต่ละประเด็น ตามแบบบทความวิชาการ/วิจัยและอื่นๆ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

สรุป (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

1 นิ้ว

↓

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียนบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

1. หากชื่อผู้แต่งอยู่หน้าข้อความที่อ้างถึงให้ใช้ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 15-16) หรือ Baruard, Chester L, (1938 : 50)

2. หากชื่อผู้แต่งอยู่ท้ายข้อความที่อ้างถึง ให้ใช้ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น (ชวลิต ประภาวนนท์, 2545 : 19) หรือ (Chandler, Alfred D, 1962 : 42)

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (ทองใส นามดี และวิทยา แสงทอง, 2556 : 20) หรือ (Chandler,Ralph C. and Plano Jack C, 1982 : 3)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ครั้งแรกให้เขียนชื่อผู้เขียนทั้งหมด และครั้งต่อไปให้เขียนเป็นคณะ เช่น (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และคณะ, 2556 : 23) หรือ (Argyris et al.,1972 :9)

4) การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้รูปแบบ APA เวอร์ชัน 6 ดังตัวอย่างนี้ (http://www.apastyle.org)

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อเรื่อง.* (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น

1.1) ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2543). *2475 การปฏิวัติสยาม.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

1.2) Simon,Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. (3rd ed.). New York: The Free Press.

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏบทความในวารสาร. เช่น

2.1) ฉลอง พัฒนา. (2556). การสร้างฐานความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน. *วารสารปกครองท้องถิ่น*, 1(1), 52-67.

2.2) Jurkovich,R (1974). A Core Typology of Organization Environments. *Administrative Science Quarterly*, 19 (2), 380-394.

3) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อเรื่อง.* ระดับของงาน.หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย

3.1สมพร เกษตรศิริ (2550). *การบริหารจัดการองค์กรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2 Jaffee,D. (2001). *The Development on New Generation of Thai Farmers to Propel Thai Eeonomy* . Research Report. College : Thepsatri Rajabhat University.

4) แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี. แหล่งที่มา : Url

เช่น

พีรพล หาญพิชัยยุทธ. (2553). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *ออนไลน์*.สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งที่มา http://www.buddhismth.com/index.hp?y.

BBC New. (2016). Etnical Alzheimers or Social Advocates solution. *Online.* Retrieved May 3, 2017. from : http://www.bbc.com/2016/ WORLD

5) รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม.* วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น สมาน นิดตาทอง. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้แห่งศาสตร์ทางการจัดการ.*เอกสารประกอบการประชุมการประสานงานชุมชน.* 25 พฤศจิกายน 2550. โรงแรมนภานิมิต. กรุงเทพมหานคร: พิสุดการพิมพ์.

Natthabhan, S. (2000). The Besuty of Wonmen in Theravada Philosopy. *Nebraska Symposium on Motivation : voll. 38. Perspectives on Motivation.* 18 July 2000. Lincoln. USA: University of Nebraska Prees.

6) พจนานุกรม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.* (2525). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.

Shoter Oxford English dictionary. (2002). New York: Oxford University Press.

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) **และส่วนตาราง** (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้เขียนทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะใน Journal of Roi Kaensarn Acadami เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

8. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารพัฒนาระบบการจัดการ กรุณาติดต่อ “กองบรรณาธิการวารสาร” ศูนย์พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ บจก.พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190
https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index
E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

9. กำหนดการออกวารสาร

ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

10. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 300 บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

11. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500 บาท

ใบสมัครเป็นสมาชิก

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

.....

E-Mail : .....โทรศัพท์ ..... โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิก Journal of Roi Kaensarn Acadami

( ) สมาชิกประเภทรายปี 500 บาท

( ) เล่มละ 300 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

( ) เงินสด

( ) อื่นๆ.....

โปรดนำส่ง Journal of Roi Kaensarn Acadami

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ ..... มือถือ.....

โทรสาร.....E-Mail : .....

ลงชื่อ.....

(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ค่าบำรุงปี พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....

หนังสือรับรอง

ก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ตามที่ ข้าพเจ้า.....

ได้ส่งบทความเรื่อง.....

.....

.....

.....

เพื่อตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมา (ถ้ามี)นี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ **ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่** หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม/ยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ตรวจพบว่าคำรับรองดังกล่าว ไม่เป็นความจริง กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้นิพนธ์ออกจาก Journal of Roi Kaensarn Acadami ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้นิพนธ์ทราบล่วงหน้า และผู้นิพนธ์ทุกท่านขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงนามผู้เขียนหลัก (ชื่อที่ 1)	ลงนามผู้เขียนร่วม (ชื่อที่ 2)
.....	.....
(.....)	(.....)

ข้อมูลติดต่อ (เฉพาะผู้เขียนหลัก)

Facebook : .....

ID : Line .....

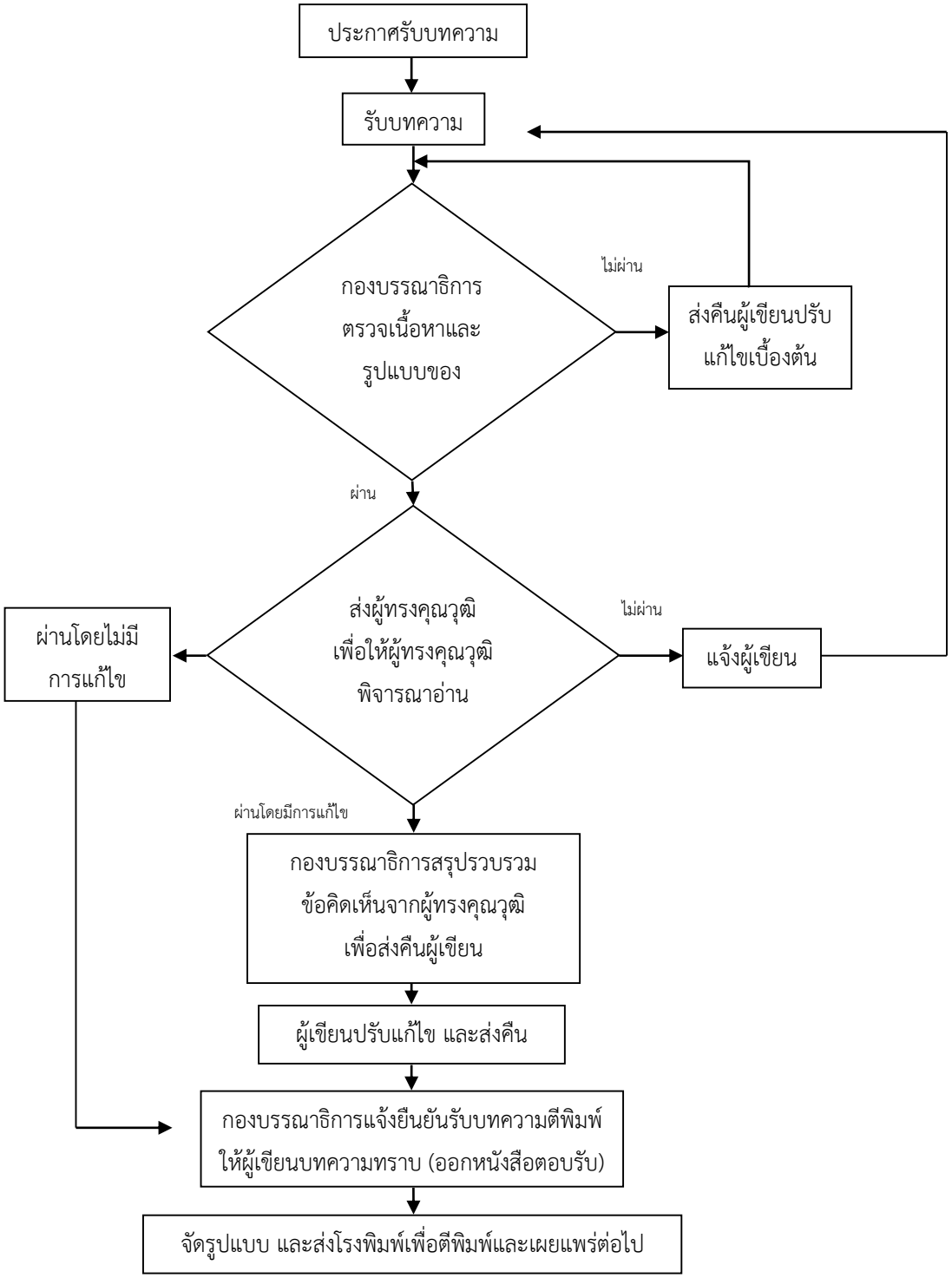
E : mail .....

เบอร์โทร .....

หมายเหตุ: ให้ผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้เขียนมากกว่า สามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนาม ท่าน 2 ข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้เขียนบทความทั้งหมด

รูปแบบการตีพิมพ์

Journal of Roi Kaensarn Acadami

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนักบริหารที่ตนรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหากับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ

3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

4. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน

5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

6. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้นำว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาพิจารณาไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น

2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย จะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

3. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”

4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย

5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)

6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากจนเกินไป

7. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด

8. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

9. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

10. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

Publication Ethics

Duties of Editors

1. The editor will assess the paper quality for publication and select only those passing through the reviewing process, in which the clarity of and congruence with the journal policy must be prioritized. The selected paper must contain a body of knowledge that reflects valuable perception and a theoretical framework derived from experiences or textual/research synthesis. A grounded theory or a conceptual model contributing to further research must be preferably included.

2. No information regarding the paper's author(s) or reviewers shall be revealed to irrelevant parties during the paper reviewing process.

3. The paper published formerly elsewhere must not be accepted by the editor for publication. Plagiarism must be scrutinized seriously by using the credible detecting software. The paper detected as bearing plagiarism must be frozen for further evaluation, the author(s) will be contacted to ask for explanation to support the editor's decision to accept or reject the said paper.

4. The editor must not bear any conflict of interest with the author(s) or the reviewer(s).

5. The editor must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

6. The editor must consider for publication only the paper conducted with valid methodology and yielding accurate findings, and the quality of which serves as the main indicator for publication.

7. In case the editor detects plagiarism or false data in the submitted paper and hence deciding for revocation with which the author(s) refuse(s) to comply, the editor has thus full rights and responsibility to proceed with the revocation process without the author(s)'s prior consent.

Duties of Authors

1. The author has to assure that his/her paper has not been previously published in nor simultaneously submitted to other journals.

2. The author shall not commit any degree of plagiarism in his/her paper.

3. The author shall produce his/her manuscript format in accordance with the 'guideline to authors' stated in the journal.

4. The author whose name listed in the paper shall contribute to paper production or research-related procedure.

5. All pictures, figures, or tables appearing in the paper must be cited properly with their source(s) accurately identified. The author(s) shall be solely liable to any legal suit, if any.

6. The author shall verify the accuracy of content and format in both 'in-text' citations and references, no citation(s) shall be made for unread references, and the proper number of citations is preferable.

7. The author is required to correct or rework on their paper in due time as assessed and advised by reviewers and the editorial board.

8. The author shall identify the source(s) of research fund (if any) as well as any applicable conflict of interest.

9. Findings must be presented in accordance with the acquired data. No exploitation (false summary, or distortion or biased selection of data/finding) shall be committed.

10. No reference shall be made to any revoked article unless the cited statement refers to that in the revocation procedures. A statement must be additionally provided in the said reference as ‘the revoked article’.

Duties of Reviewers

1. The reviewer must keep confidential of the submitted paper and avoid revealing a partial or all of the information of the said paper to irrelevant parties during the paper reviewing process.

2. Perceiving as having a conflict of interest with the paper’s author(s) that may inhibit his/her freedom of expression, the reviewer should notify the editor at once and deny taking part in the reviewing process of the said paper.

3. The reviewer should evaluate the paper that fits with their area of his/her expertise, by assessing the paper’s contribution to the discipline, quality of analysis, and intensity of literature review related to the topic of study. Advices should also be provided regarding the literature failed to be included by the author(s), and personal judgment without supportive evidences should not be used as a criterion for paper evaluation.

4. The reviewer must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

5. In case of the plagiarism detecting, the reviewer must notify the editor at once.

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่
บจก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index
E-mail : journal1990jmsd@gmail.com